

1
15.0004
ค.17.๖๓
2525
ร.2

โครงการพัฒนาการสอนภาษาไทย

ระดับมัธยมศึกษา

ปีการศึกษา 2525

คณะกรรมการโครงการฯ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

17 ส.ย. 2528

157887

รายนามคณะกรรมการโครงการ

ผศ. วที	ชาติอุทิศ	มัธยมสาธิต มศว ประสานมิตร	ประธานกรรมการ
ผศ. สมบัติ	จำปาเงิน	มัธยมสาธิต มศว ประสานมิตร	รองประธานกรรมการ
อาจารย์วิวัฒน์	บุรหัต	มัธยมสาธิต มศว ประสานมิตร	กรรมการ
ผศ. สุมานัน	รุ่งเรืองธรรม	คณะศึกษาศาสตร์ มศว ประสานมิตร	กรรมการ
อาจารย์พะเยาว์	บุญวัชร	สาธิตพิบูลบำเพ็ญ มศว บางแสน	กรรมการ
อาจารย์วรรณ	จิ๋วสวัสดิ์	สาธิต มศว ปทุมวัน	กรรมการ
อาจารย์กรรณิการ์	พวงเกษม	ประถมสาธิต มศว ประสานมิตร	กรรมการ
อาจารย์พิศศรี	แจ้งไพร	มัธยมสาธิต มศว ประสานมิตร	กรรมการและเลขานุการ
อาจารย์ขจรศรี	ชาติกานนท์	มัธยมสาธิต มศว ประสานมิตร	กรรมการและผู้ช่วย เลขานุการ

รายนามคณะกรรมการที่ปรึกษา

รศ. ดร. ทรงศักดิ์	ศรีกาฬสินธุ์	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มศว
ศจ. ดร. อารี	สันหลวี	คณบดี คณะศึกษาศาสตร์ มศว
ผศ. ดร. สำเริง	บุญเรืองรัตน์	สำนักงานทดสอบ มศว

บทคัดย่อ

การพัฒนาการสอนภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความคิด อันเป็นปัญหามูลฐานที่มีผลต่อพฤติกรรมการแสดงออกที่เกี่ยวกับทักษะทั้ง 4 คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เพื่อนำมาวิเคราะห์หาสภาพความคิดที่แท้จริง จากนั้นจะได้นำแนวทางสร้างความคิดให้บังเกิดผลโดยการจัดกระบวนการเรียนการสอนภาษาไทย วัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนการประเมินผลที่เอื้อต่อการเรียนคิด อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ที่ถูกแบบแผน โดยที่ผู้เรียนได้มีโอกาสพัฒนาตนเองอย่างสมบูรณ์ตามขีดความสามารถของตน

แบบสำรวจข้อมูลมี 4 ประเภทคือ แบบสอบถามความคิดสร้างสรรค์ทั่วไป แบบสำรวจความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาแนวกว้าง ชื่อ "คำสัมผัส" แบบสอบถามความคิดสร้างสรรค์แนวลึก ชื่อ "เรียงความสิ่งเรา" และแบบสำรวจความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะการวาดภาพชื่อ "วงกลมสัมผัส" นำมาสำรวจประชากรจำนวน 300 คน ที่สุ่มตัวอย่างแบบจงใจ จากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2525 ของโรงเรียนสาธิตในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ที่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 10 โรงเรียน ซึ่งมีนักเรียนรวมกันทั้งสิ้น 1,555 คน และยังมีข้อมูลประกอบที่ได้จากการสำรวจความคิดทางกว้างของนักเรียนประถมสาธิต มศว ประสานมิตร จากระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 100 คน นอกจากนี้เป็นข้อมูลที่ได้จากข้อสอบภาษาไทยวิชาทักษะสัมพันธ์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประจำภาคต้นปีการศึกษา 2525 จำนวน 235 ข้อ ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 3 โรงเรียนรวมข้อมูลจากหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นหนังสือแบบเรียนทักษะสัมพันธ์ เล่ม 3 ตลอดจนเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษากันพบว่าความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีทั้ง 4 รูปแบบที่สำรวจ และในจำนวนนี้ร้อยละ 41.33 ของประชากรเป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ประเภทใดประเภทหนึ่ง หรือหลายประเภทที่ระดับ 4 ซึ่งเป็นความคิดสร้างสรรค์ระดับสูงสำหรับประชากรอีกร้อยละ 58.67 มีความคิดสร้างสรรค์อยู่ที่ระดับ 1, 2 หรือ 3 ค่าเฉลี่ยของความคิดสร้างสรรค์ทั่วไป และค่าเฉลี่ยของความคิดสร้างสรรค์ด้านศิลปะที่แสดงออกทางการวาดภาพ

อยู่ที่ระดับ 2 เหมือนกัน

ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความคิดสร้างสรรค์ทั่วไปกับระดับความคิดสร้างสรรค์เชิงศิลปะของการวาดภาพ มี 3 ลักษณะคือ สูงกว่า เท่ากัน และต่ำกว่า ร้อยละ 42 35 และ 23 ระดับสูงกว่า ย่อมแสดงว่าความคิดสร้างสรรค์เชิงศิลปะการวาดภาพยังไม่ปรากฏเป็นพฤติกรรมชัดเจน

การสำรวจความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาแนวกว้าง ปรากฏว่า ข้อมูลความคิดทางภาษาเกี่ยวกับลักษณะทั่วไป ประโยชน์ และโทษ กับการตีความ มีน้ำหนักมากกว่าความคิดประเภทรู้จักคำ ความรู้ ความรู้สึก ประสบการณ์ การเปรียบเทียบ การให้ข้อสังเกต และการคิดไกล รวมกันถึง 2 เท่า

การสำรวจความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาแนวลึกปรากฏว่านักเรียนมีจุดอ่อนที่สำคัญ 2 ประการคือการตั้งข้อสังเกต และการคิดไกล แม้ในชั้นความรู้ก็ประสบการณก็มีปัญหา เป็นผลตกกระทบให้ความคิดเปรียบเทียบและการคิดตั้งข้อสังเกตไม่มีประสิทธิภาพ

การแสดงออกทางภาษาแนวลึกเพื่อให้ครอบคลุมความคิดทุกแง่มุมย่อมขึ้นอยู่กับสิ่งเร้า ร้อยละของการปรากฏทางความคิดที่อาจนำมาใช้ เป็นเกณฑ์แบ่งอัตราส่วนในการสอนคิดทางภาษาเป็น ร้อยละดังนี้ ลักษณะทั่วไป 30 สิ่งที่เกี่ยวข้อง 20 ความรู้สึก 12 การเปรียบเทียบ 9 การให้ข้อสังเกต 18 การคิดไกล 10 และไ้พบว่านักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์ทั่วไปที่ระดับ 2 และ 3 มีแนวโน้มที่จะมีความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาทั้งในแนวลึกและแนวกว้าง

กิจกรรมท้ายบทเรียนปรากฏการฝึกทักษะร้อยละ 23.76 ฝึกจำตามเนื้อเรื่องร้อยละ 30.56 ฝึกคิดหาเหตุผลโดยอาศัยความจำมากกว่าระบการแผ่และชีวิตจริง ร้อยละ 43.21 ส่วนข้อสอบวิชาภาษาไทยที่เป็นแบบเลือกตอบกลาย เป็นเป้าหมายสำคัญที่หันเหพฤติกรรมและกระบวนการวิธีสอนให้หนักไปในการฝึกเตรียมสอบมากกว่าการ เรียนรู้เพื่อชีวิต

การจำแนกข้อมูลของข้อสอบภาษาไทยวิชาทักษะสัมพันธ์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปรากฏว่า ร้อยละของคำถามด้านความจำ การติดตามเนื้อเรื่อง และคิดโต้แย้งสะท้อนเท่ากับ 37.87, 51.07 และ 11.06 แสดงว่าการฝึกคิดด้วยตนเอง ยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำมากไม่พอที่จะให้เกิดทักษะในการคิด นอกจากนี้หลักสูตรกลับให้ความสำคัญต่อความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับภาษามากกว่าบุคคลต่อบุคคล

อนึ่งการสำรวจการแสดงออกทางภาษาทำให้ค้นพบความคิด 3 ประการคือ ความคิดที่เกี่ยวกับภาษา ความคิดที่เกี่ยวกับเนื้อหา และความคิดสร้างสรรค์ ความคิดดังกล่าวอาจมีทั้งลักษณะที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกคิด มีข้อเสนอแนะว่า ควรฝึกวิธีตั้งคำถามและกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ จัดเตรียมข้อมูลทางกว้างเพื่อขยายประสบการณ์อย่างพอเพียงเพื่อให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในการอภิปรายเปรียบเทียบ และให้ข้อสังเกต กับให้ความสำคัญต่อการสื่อความหมายสองทางโดยสร้างความเข้าใจและประสานประโยชน์ระหว่างผู้สื่อและผู้รับ ทั้งในส่วนบุคคลและกลุ่มบุคคล

โครงการนี้ได้ผลิตแบบฝึกและประเมินทักษะ ตามบทเรียนในหนังสือทักษะสัมพันธ์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 15 ชุด เพื่อใช้ประกอบบทเรียนในแบบเรียนทักษะสัมพันธ์ โดยคำนึงการใช้ภาษาในสภาพชีวิตจริงเป็นหลัก นอกจากวางเป้าหมายเพื่อฝึกคิด และฝึกใช้ภาษาเมื่อทำงานร่วมกันแล้ว ยังได้แทรกความคิดด้านคุณธรรมไว้เสมอเพื่อให้เป็นตัวควบคุมความคิดที่ไม่พึงประสงค์ และปลูกฝังความคิดที่งดงามพร้อมกันไปด้วย

การวิเคราะห์วิจัยครั้งนี้มีข้อมูล 5 บท คือบทนำ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แนวคิดที่ได้จากการวิจัย และข้อเสนอแนะ นอกจากนี้มีภาคผนวก 4 ตอน ว่าด้วยข้อสอบภาษาไทย วิชาทักษะสัมพันธ์ 235 ข้อ แบบสอบถามความคิดสร้างสรรค์ 4 ประเภท ความรู้เรื่องความคิด และโครงการสัมมนาสำรวจเรื่องสังวรความคิด

กานำ

โครงการพัฒนาการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา เป็นโครงการต่อเนื่อง ได้ดำเนินการมาแล้ว 2 ปี ในปีการศึกษา 2523 ได้ค้นพบว่าทักษะ ทั้ง 4 คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ยังไม่สัมพันธ์กันและไม่สมดุลย์ ส่วนการพัฒนาทักษะฟัง ก็ยังไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร ในปีการศึกษา 2524 ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องการฟัง พบว่า การพัฒนาการฟังที่เกี่ยวกับความพร้อม ความสนใจ ความจำ เจตนาอารมณ์ มรรยาทและสมรรถนะ มีผลต่อนักเรียนเพียง 1 ใน 5 ส่วน ควรเร่งรัดพัฒนาอีก 4 ใน 5 ส่วนที่เหลือ

ในปีการศึกษา 2525 นี้ คณะกรรมการได้พิจารณาเห็นว่า การพัฒนาทักษะทั้ง 4 ไปตามลำดับ อาจจะได้ผลเพียงความรวดเร็วและความคล่องตัวในการใช้ภาษาเท่านั้น แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลเหนือทักษะทั้ง 4 ก็คือ ทักษะการคิดที่อาจเป็นได้ทั้งเครื่องกระตุ้นหรือเครื่องด่วงให้การพัฒนาทักษะทั้ง 4 ประสบความสำเร็จ หรือประสบความล้มเหลวก็ได้ จึงได้นำเรื่องความคิดมาศึกษาวิจัย เพื่อทราบสภาพของความคิด พร้อมกับค้นหากระบวนการวิธีสอนที่จะช่วยฝึกความคิดอันเป็นพฤติกรรมภายในให้ถูกแบบและตั้งงามก่อนที่ความคิดจะปรากฏออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอก ในรูปของทักษะต่าง ๆ

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะชวชนำทาง ครู อาจารย์ผู้สอนภาษาไทย ให้รู้จักวิธีผลิตเอกสาร และสร้างกิจกรรมประกอบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล และยังจะช่วยโน้มน้าวให้ผู้สอนรู้จักใช้ประสบการณ์ชีวิตของนักเรียน ตลอดจนสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์ต่อการสอนอย่างคุ้มค่า ตรงตามจุดหมายของหลักสูตร

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณคณาจารย์ คณะนักเรียนทุกโรงเรียน และทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์งานชิ้นนี้สำเร็จลงได้

คณะกรรมการโครงการฯ

31 ธันวาคม 2525

สารบัญ

		หน้า
บทที่ 1	บทนำ	1
	1. ความสำคัญและที่มาของการวิจัย	3
	2. ความมุ่งหมายในการวิจัย	4
	3. ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย	5
	4. สมมติฐานการวิจัย	6
บทที่ 2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
	ความรู้	7
	ความคิด	9
	1 การคิด	9
	2 ประเภทของความคิด	9
	3 การคิดอย่างมีจุดหมาย	10
	สมองกับกำลังความคิด	10
	การฝึกประสาท	13
	กระบวนการคิด	15
	ความคิดสร้างสรรค์	20
	งานวิจัยที่เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์	21
	การคิดเชิงวิทยาศาสตร์	23
	การคิดกับภาษา	23
	หลักการสร้างกำลังความคิด	25
		26
		27
		28
		29
		30

สารบัญ

		หน้า
บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย	29
	1 กลุ่มตัวอย่าง	29
	2 วิธีสุ่มตัวอย่าง	30
	3 เหตุผลในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	30
	4 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	30
	5 วิธีดำเนินการ	31
	6 การดำเนินการสำรวจ	33
	7 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	36
	8 ผลที่ได้	37
บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	151
บทที่ 5	แนวคิดที่ได้จากการวิเคราะห์และขอเสนอแนะ	159
	1 การให้ข้อสังเกต	159
	วิธีเลือกคำเพื่อใช้ฝึกความคิดแนวกว้าง	168
	2 คิดไกล	179
	2.1 ความคิดไกลทางภาษาในแนวกว้าง	182
	สิ่งแวดลอมมีอิทธิพลต่อความคิด	199
	ระดับภาษา	203
	ระดับความคิด	205
	2.2 ความคิดไกลทางภาษาแนวลึก	206

สารบัญ

	หน้า
ข้อเสนอนะ	213
คำชี้แจงเรื่องแบบฝึกและประเมินทักษะการใช้ภาษาไทย	217
ตัวอย่างแบบฝึกและประเมินเรื่องความนับถือ	219
ตัวอย่างแบบฝึกและประเมินเรื่องวัด	271
ภาคผนวก ก ข้อสอบวิชาภาษาไทย	323
ภาคผนวก ข แบบสอบถาม	357
ภาคผนวก ค ธรรมชาติของความคิด	373
ภาคผนวก ง โครงการสัมมนาผู้จบ	395

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	แสดงคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทั่วไป และค่าเฉลี่ยของนักเรียนสาวิติ	39
" 2	แสดงความคิดสร้างสรรค์โดยการแสดงออกทางภาพของนักเรียนสาวิติ 10 โรงเรียน	41
" 3	เปรียบเทียบความถี่ของจำนวนนักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์ทั่วไป และแบ่งระดับต่าง ๆ และค่าเฉลี่ยร้อยละ	43
" 4	เปรียบเทียบจำนวนการเลื่อนระดับความคิดสร้างสรรค์จากลักษณะทั่วไป ไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ในแง่ศิลป์ของนักเรียนสาวิติ 10 โรงเรียน	47
" 5	แนวเทียบ ชั้นและระดับคะแนนสติปัญญาและจำนวนประชากรตามแบบสแตนฟอร์ดบิเน็ต กับคะแนนความคิดสร้างสรรค์และจำนวนประชากร (นักเรียน ม.3) ตามเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์หัจจุบัน	51
" 6	แสดงลักษณะการแสดงความคิดแนวกว้างคิดเป็นร้อยละ และค่าเฉลี่ยต่อคำว่า "เปรี้ยว" ของนักเรียนสาวิติ ระดับ ม.3 10 โรงเรียน	53
" 7	แสดงลักษณะการแสดงความคิดแนวกว้างคิดเป็นร้อยละและค่าเฉลี่ยต่อคำว่า "ยา" ของนักเรียนสาวิติ ระดับ ม. 3 10 โรงเรียน	57
" 8	แสดงลักษณะการแสดงความคิดแนวกว้างคิดเป็นร้อยละและค่าเฉลี่ยต่อคำว่า "เลือด" ของนักเรียนสาวิติระดับ ม. 3 10 โรงเรียน	61

ตารางที่ ๑	แสดงลักษณะการแสดงความคิดแนวกว้าง คิดเป็นร้อยละและค่าเฉลี่ย	
	ตอบคำว่า "กรรม" ของนักเรียนสาธิต ระดับ ม. 3 1๐ โรงเรียน	65
" 1๐	แสดงลักษณะการแสดงความคิดแนวกว้างคิดเป็นร้อยละและค่าเฉลี่ย	
	ตอบคำว่า "หญ้า" ของนักเรียนสาธิต ระดับ ม.3 1๐โรงเรียน	69
" 11	แสดงลักษณะการแสดงความคิดแนวกว้าง คิดเป็นร้อยละและค่าเฉลี่ย	
	ตอบคำว่า "ผู้หญิง" ของนักเรียนสาธิต ระดับ ม.3 1๐ โรงเรียน	71
" 12	แสดงลักษณะการแสดงความคิดแนวกว้าง คิดเป็นร้อยละและค่าเฉลี่ย	
	ตอบคำว่า "พยาบาล" ของนักเรียนสาธิต ระดับ ม.3 1๐ โรงเรียน	75
" 13	แสดงลักษณะการแสดงความคิดแนวกว้างคิดเป็นร้อยละและค่าเฉลี่ย	
	ตอบคำว่า "ฟัน" ของนักเรียนสาธิต ระดับ ม.3 1๐ โรงเรียน	79
" 14	แสดงลักษณะการแสดงความคิดแนวกว้าง คิดเป็นร้อยละและค่าเฉลี่ย	
	ตอบคำว่า "วัด" ของนักเรียนสาธิต ระดับ ม.3 1๐ โรงเรียน	๘1
" 15	แสดงลักษณะการแสดงความคิดแนวกว้าง คิดเป็นร้อยละและค่าเฉลี่ย	
	ตอบคำว่า "กระเจ๊ก" ของนักเรียนสาธิต ระดับ ม.3 1๐ โรงเรียน	๘5
" 16	แสดงค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของการแสดงออกทางความคิดแนวกว้าง	
	ตอบคำที่กำหนด 1๐ คำ ของนักเรียนสาธิต 1๐ โรงเรียน	๘7
" 17	แสดงรายละเอียดของข้อมูลตามขั้นตอนเฉพาะคำที่นักเรียนมีใ้ให้	
	คำขอลเกล้า จากการสำรวจความคิดแนวกว้าง 1๐ คำ คิดเป็นร้อยละ	
	ของนักเรียน 1๐ โรงเรียน	1๐7
" 1๘	แสดงการจำแนกรายละเอียดของข้อมูลที่นักเรียนไม่ให้ความคิดเห็น	
	ที่กำหนดโดยประเมินเป็นคำ ๆ คิดเป็นร้อยละ	1๐9

ตารางที่ 19	แสดงความคิดสร้างสรรค์ทั่วไป ศิลป์ ภาษาแนวลึก และ ภาษาแนวกว้างของนักเรียนโรงเรียนมัธยมสาธิต ประสานมิตร	115
" 20	แสดงความคิดสร้างสรรค์ทั่วไป ศิลป์ ภาษาแนวลึก และ ภาษาแนวกว้างของนักเรียนโรงเรียนสาธิต มศว ปทุมวัน	117
" 21	แสดงความคิดสร้างสรรค์ทั่วไป ศิลป์ ภาษาแนวลึก และ ภาษาแนวกว้างของนักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬา ฝ่ายมัธยม	119
" 22	แสดงความคิดสร้างสรรค์ทั่วไป ศิลป์ ภาษาแนวลึก และ ภาษาแนวกว้างของนักเรียนโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์	121
" 23	แสดงความคิดสร้างสรรค์ทั่วไป ศิลป์ ภาษาแนวลึก และ ภาษาแนวกว้างของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย รามคำแหง	123
" 24	แสดงความคิดสร้างสรรค์ทั่วไป ศิลป์ ภาษาแนวลึก และ ภาษาแนวกว้างของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย ศิลปากร	125
" 25	แสดงความคิดสร้างสรรค์ทั่วไป ศิลป์ ภาษาแนวลึก และ ภาษาแนวกว้างของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย เชียงใหม่	127
" 26	แสดงความคิดสร้างสรรค์ทั่วไป ศิลป์ ภาษาแนวลึก และ ภาษาแนวกว้างของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย ขอนแก่น	129
" 27	แสดงความคิดสร้างสรรค์ทั่วไป ศิลป์ ภาษาแนวลึก และ ภาษาแนวกว้างของนักเรียนโรงเรียนสาธิต มศว บางแสน (พิบูลบำเพ็ญ)	131

ตารางที่ 28	แสดงความคิดสร้างสรรค์ทั่วไป ศิลป์ ภาษาแนวคิดและภาษา แนวกว้างของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	133
" 29	แสดงรายละเอียดของการปรากฏความคิดตามแนวคิด 7 ประการ	135
" 30	แสดงระดับความคิดสร้างสรรค์ประเภทต่าง ๆ ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นรายบุคคล	139
" 31	แสดงระดับความคิดสร้างสรรค์ประเภทต่าง ๆ ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นรายบุคคล (ต่อ)	141
" 32	แสดงจำนวนรายละเอียดของนักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์ด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนสาธิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	143
" 33	วิเคราะห์คำถามและกิจกรรมท้ายบทเรียนทักษะสัมพันธ์ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3	147
" 34	แสดงการจำแนกลักษณะข้อสอบภาษาไทย (ทักษะสัมพันธ์) ประจำภาคต้น ปีการศึกษา 2525 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 235 ข้อ และเฉลย	149

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1. กราฟเส้นตรง แสดงจำนวนผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 4 ระดับ	44
2. กราฟเส้นตรง แสดงจำนวนผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์เชิงศิลป์คิดเป็นร้อยละ 4 ระดับ	45
3. กราฟแท่ง เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการแสดงออกทางความคิดแนวกว้างขั้นพื้นฐานในด้าน ลักษณะทั่วไป ประโยชน์ โทษ และการตีความระหว่างคำที่กำหนดให้ 10 คำ ของนักเรียนสาธิต 10 โรงเรียน	69
4. กราฟแท่งเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการแสดงออกทางความคิดแนวกว้างขั้นพื้นฐาน ในด้าน รู้จักคำ ระหว่างคำที่กำหนด 10 คำ ของนักเรียนสาธิต 10 โรงเรียน	91
5. กราฟแท่งเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการแสดงออกทางความคิดแนวกว้างขั้นพื้นฐาน ในด้านความรู้ ระหว่างคำที่กำหนด 10 คำ ของนักเรียนสาธิต 10 โรงเรียน	93
6. กราฟแท่งเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการแสดงออกทางความคิดแนวกว้างขั้นปานกลาง ในด้านความรู้รัก ระหว่างคำที่กำหนด 10 คำ ของนักเรียนสาธิต 10 โรงเรียน	95
7. กราฟแท่ง เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการแสดงออกทางความคิดแนวกว้างขั้นปานกลาง ในด้านระสมการณ์ ระหว่างคำที่กำหนด 10 คำ ของนักเรียนสาธิต 10 โรงเรียน	97
8. กราฟแท่ง เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการแสดงออกทางความคิดแนวกว้างขั้นสูงในด้านการเปรียบเทียบของนักเรียนสาธิต 10 โรงเรียน	99

9	กราฟแท่งเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการแสดงออกทางความคิด แนวกว้างชั้นสูง ในด้านข้อสังเกต ระหว่างคำที่กำหนด 10 คำ ของนักเรียนสาธิต 10 โรงเรียน	101
10	กราฟแท่งเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการแสดงออกทางความคิด แนวกว้างชั้นสูงในด้านคิดไกล ระหว่างคำที่กำหนด 10 คำ ของนักเรียนสาธิต 10 โรงเรียน	103
11	กราฟวงกลม เปรียบเทียบอัตราส่วนเฉลี่ยของการแสดงออกทาง ความคิดแนวกว้างในด้านต่าง ๆ ของนักเรียนสาธิต 10 โรงเรียน	105
12	ฝึกผู้นำ ผู้ตาม	171
13	ต้นไม้แห่งความคิด	177
14	บันไดความคิด	181
15	แผนภาพทรวงความคิดขั้นเล็กเล็ก	188
16	แผนภาพทรวงความคิดขั้นประถมปีที่ 1	189
17	แผนภาพทรวงความคิดขั้นประถมปีที่ 2	190
18	แผนภาพทรวงความคิดขั้นประถมปีที่ 3	191
19	แผนภาพทรวงความคิดขั้นประถมปีที่ 4	192
20	แผนภาพทรวงความคิดขั้นประถมปีที่ 5	193
21	แผนภาพทรวงความคิดขั้นประถมปีที่ 6	194
22	แผนภาพทรวงความคิดขั้นมัธยมปีที่ 1	195
23	แผนภาพทรวงความคิดขั้นมัธยมปีที่ 2	196
24	แผนภาพทรวงความคิดขั้นมัธยมปีที่ 3	197
25	จินตภาพการสอนแบบบรรยาย	210

การสอนภาษาไทยเท่าที่เป็นอยู่ตามความรู้สึกโดยทั่ว ๆ ไป ยังไม่เป็นที่น่าพอใจนัก ผู้สอนภาษาไทยยังได้รับคำตำหนิเรื่องผลการสอนอยู่ และตามที่เป็นจริง ผู้สอนหรือผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องที่ฝึกฝนภาษาไทยก็ทุ่มเทจิตใจ / ทำทุกสิ่งทุกอย่างตลอดเวลา เพื่อสร้างเสริมรักษา และถ่ายทอดภาษาไทยที่ดีและถูกต้อง วางแนวทงนโยบายที่จะรักษาภาษาไทย เน้นคุณค่าและหาทางแก้ไขข้อบกพร่องผิดพลาด ส่วนผู้ที่สนใจคนอื่น หรือไม่สนใจภาษาไทยมากนัก แม้มิได้ละเลยที่จะรู้หรือคิดเกี่ยวกับภาษาไทย แต่ก็ใช่ว่าโอกาสศึกษาค้นคว้า และให้ความร่วมมือเรื่องภาษาไทยน้อยลงไป นอกจากนี้ยังมีผู้ใช้ประโยชน์จากภาษาเพื่ออาชีพ ตามที่ตนต้องการ โดยมีได้ยึกหลักเกณฑ์ หรือแนวทางของภาษาเท่าที่ควร ทำให้การเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงทางภาษา ไม่เป็นระเบียบ ไม่มีขอบเขต ไม่มีแนวทาง จึงไม่สามารถควบคุมการเจริญหรือการผันแปรของภาษา ซึ่งผลสุดท้ายก็จะตกเป็นภาระของเยาวชนรุ่นหลัง ที่จะต้องมาศึกษาค้นคว้า แก้ไข ฯลฯ แม้มิมีปัญหาถึงกล่าวตกถึงเยาวชน ปัญหาในการเรียนการสอนซึ่งมีหลักสูตรกำหนดอยู่แล้ว ก็มีมิใช่น้อย / หลักสูตรเสนอแนะวิธีสอนโดยเน้นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม สามารถใช้ทักษะทั้งอย่างถูกกาละเทศะและมีคุณภาพ แต่เนื่องจากความพร้อมของผู้สอนและทัศนคติของผู้เรียนไม่มากพอ การสอนที่มุ่งให้ถึงผลทางพฤติกรรมดังกล่าว ยังทำได้ไม่เต็มที่ ผู้สอนมักเน้นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในรูปความรู้มากกว่าการแสดงออก โดยเฉพาะการแสดงออกซึ่งความคิด ทั้งการที่ครูผู้สอนต้องมีภาระควบคุมชั้นเรียน ที่มีนักเรียนจำนวนมากเกินกว่าที่จะสอนภาษาได้ก็และทั่วถึง เพราะการสอนภาษาเป็นเรื่องละเอียดอ่อน เป็นเรื่องต้องฝึกต้องปรับต้องแก้ไขทุกขั้นตอน / ถ้าชั้นเรียนมีนักเรียนไม่เกิน 30 คน ครูจะมีโอกาสสัมผัสเด็กได้ในช่วงเวลาเพียงคนละ 2 นาที ถ้าจำนวนนักเรียนมากกว่านี้ ครูไม่สามารถควบคุมพฤติกรรม และไม่สามารถสังเกตตรวจสอบการแสดงออกของนักเรียน การพัฒนาที่เป็นไปได้นี้คืออย่างที่เราควรจะเป็น และเมื่อเมื่อครูแก้ปัญหาโดยใช้ระบบกลุ่มมาช่วย เพื่อให้การดูแล การควบคุมนักเรียนเป็นไปตามธรรมชาติ และมีเวลามากขึ้นกับประสบปัญหาเรื่องสถานที่ และการฝึกครูให้มีประสิทธิภาพ ทำให้การจัดกลุ่มเป็นการแบ่งตามจำนวน มิได้ผลจากความเป็นกลุ่มแต่อย่างใด

ส่วนทัศนคติของผู้เรียนที่เป็นผู้หาต่อการเรียนการสอนที่นักเรียนจะอ้างกับตนเองว่า ภาษาไทยนั้นคนพูดได้ เขียนได้ อ่านได้คล่องตัวอยู่แล้ว ไม่น่าสนใจเท่าภาษาต่างประเทศที่สามารถนำไปสู่การที่ใ้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อ เช่นการไปศึกษาต่างประเทศ ฯลฯ ทั้งนี้ก็มีความหมายต่อการสอบเข้ามหาวิทยาลัยด้วย ประกอบกับทัศนคติของนิคมารดา ผู้ปกครอง ก็มุ่งจะสนับสนุนการเรียนภาษาต่างประเทศ ทำให้เด็กเห็นคุณค่าภาษาไทยน้อยลงไปไม่มากนัก

คณะกรรมการได้พิจารณาว่า แม้กระทรวงศึกษาธิการจะได้ตั้งความหวัง วางแผนที่ใด ให้ภาษาไทย เป็นวิชาบังคับแล้วก็ตาม และแม้จะได้พยายามทั้งวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมไว้แล้วก็ตาม กระบวนการเรียนการสอนก็ยังมิได้เปลี่ยนแปลงไปมากนัก เพราะมีเหตุปัจจัยหลายอย่างบังคับ กล่าวมาแล้วข้างต้น การศึกษา วิจัย เกี่ยวกับการพัฒนาการสอนภาษาไทยครั้งนี้ จึงได้พยายามค้นหาสาเหตุและวางแผนทางการเรียนการสอนภาษาไทย ทั้งที่มีข้อขัดข้องนานาประการว่าจะวางแผนทางในการเรียนการสอนอย่างไร จึงจะให้ เป็นประโยชน์สูงสุด เท่าที่ระยะเวลา สมรรถภาพของครู สถานภาพที่ และจำนวนนักเรียน ไม่ว่าในสิ่งแวดล้อมใด ๆ สามารถที่จะพัฒนาตนเองขึ้นได้ โดยยึดหลักที่คณะผู้ค้นคว้าวิจัยได้ศึกษาและทดลองปฏิบัติ เพื่อให้ได้ผลอย่างคุ้มค่า

ใน 2 ปีที่แล้ว คณะกรรมการได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของทักษะทั้ง 4 และการพัฒนาทักษะการฟัง พร้อมกับเสนอแนะแนวทางการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ สำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 2 ตามลำดับ ในปีนี้ได้หันมาเน้นการสร้างแนวทางการคิดเชิงเป็นรากฐานเบื้องต้นของการพัฒนาทักษะทั้ง 4 ศึกษาความคิดโดยอาศัยจิตวิทยาและออกแบบสอบถาม เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนที่อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ว่ามีความรู้ ความคิดพื้นฐานมากน้อยเพียงใด และควรจะไปพัฒนาไปในแนวทางใด แล้วจึงได้วางแผนการสร้างเสริมประสบการณ์ จัดทำเอกสาร อุปกรณ์ ตลอดจนวางระเบียบวิธี และกระบวนการเรียนการสอน สำหรับบทเรียนทดลอง 15 บท เพื่อช่วยให้ครูผู้สอน สามารถวางแผนทางการสอนให้ผู้เรียนเกิดแนวความคิด มีโอกาสฝึกใช้ความคิดอย่างกว้างขวาง เพิ่มพูนจากที่ได้รับความรู้ และความคิดที่มีอยู่เดิมอันจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ภายหลังการฝึกทุก ๆ ครั้ง ตลอดจนนำไปใช้ต่อไปในชีวิตประจำวัน

1. ความสำคัญและที่มาของการวิจัย

โครงการนี้เป็นโครงการต่อเนื่อง คณะผู้วิจัย ได้วิเคราะห์ วิจัยการเรียนการสอนภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 2 มาแล้ว ผลที่ได้ทั้ง 2 ครั้งทำให้คณะผู้วิจัยพบปัญหาที่ทำให้แน่ใจว่าการพัฒนาการสอน ด้านความคิดเป็นปัญหามูลฐานที่จะมีผลต่อการแสดงออกเกี่ยวกับทักษะทั้ง 4 คือการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน รวมทั้งพฤติกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง หากจะพิจารณาถึงความคิดที่เกิดขึ้นในตัวเด็ก โดยทั่วไปเราจะพบว่ามิใช่วิชาภาษาไทยเท่านั้น ที่มีอิทธิพลครอบคลุมความคิดของเด็ก แต่หมายถึงการ เรียนรู้ที่เกิดจากแบบเรียนทุกประเภท จากครูผู้สอนทุกคน จากในห้องเรียน นอกห้องเรียนและที่อื่น ๆ รอบตัวเด็ก จะเห็นได้ว่าความคิดที่บังเกิดขึ้นหลังจากการเรียนรู้แล้ว มีขอบเขตไม่จำกัด ความคลุมเครืออย่างยิ่ง ถ้าเทียบกับการสอนเฉพาะความรู้แต่อย่างใด ซึ่งในที่นี้หมายถึงเนื้อหาวิชาจะง่ายกว่าเป็นอันมาก ความคิดที่เกิดขึ้นนี้อาจมีทั้งในทางสร้างสรรค์และทำลาย นั่นก็คืออาจเป็นความคิดที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่องาน ต่อประเทศชาติ หรือทำลายทุกสิ่งทุกอย่างสุดแต่ผู้เรียนปรารถนาให้เป็นก็ได้

คณะผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า การวางแนวทางความคิด และการสร้างแนวทางความคิดให้เกิดขึ้นจริงโดยการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสมและเป็นไปได้น่ามาฝึกในระยที่ผู้สอนสามารถควบคุมความคิดของผู้เรียนให้อยู่ในกรอบอันเหมาะสม จะเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยให้การเรียนการสอนภาษาไทยมีประสิทธิภาพ เพราะการฝึกทักษะเพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติทักษะนั้น แต่ฝ่ายเดียวอาจทำให้ขาดคุณค่าอันสำคัญบางประการ เพราะทักษะย่อมหมายถึงความรวดเร็ว ความคล่องของการกระทำ ความรู้ เช่นฝึกทักษะจนเป็นคนพูดคล่อง พูดนาน พูดยาก จนยาก แต่มีสำรายน้อย เจือความคิดแต่น้อย หรือฟังหลายเรื่อง ฟังหลายคน ฟังจากหลายแหล่ง ฟังบ่อยแต่จับประเด็นไม่ได้ ไม่เกิดความคิดออกมาอย่างที่ฟัง เพียงแต่เล่าเรื่องไคว่มาอย่างไร หรืออาจจะเป็นคนอ่านเร็ว อ่านหลายเรื่อง ไม่ใช้วิจารณญาณในการอ่าน หรือไม่รู้จักเลือกอ่านในทางที่เกิดประโยชน์ ส่วนการเขียนอาจหมายถึง เขียนได้มาก แต่ปราศจากการรับผิดชอบต่อสังคม เป็นต้น

การศึกษาเพื่อวิเคราะห์วิจัย หาและสร้างแนวทางเพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้สติปัญญา นักไป
 ในทางคิด วิเคราะห์ และคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆที่จะเสริมกระบวนการเรียนการสอนที่ฝึกคิดทั้งใน
 ทางลึก และทางกว้าง ทั้งนี้เพื่อปูพื้นฐานความคิดให้สามารถรับรู้ และสนองตอบสิ่งเร้าภายนอก
 ได้อย่างฉับไว น่าสนใจและเป็นไปโดยอัตโนมัติตามธรรมชาติ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจ
 ภาคภูมิใจในการใช้ภาษาของตนทุกรูปแบบอื่นจะเป็นเครื่องจรรโลงใจให้ผู้สอนพัฒนาการสอนของตน
 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

2. ความมุ่งหมายในการวิจัย

- 2.1 เพื่อสำรวจ และรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับพื้นฐานความคิดในการเรียนการสอน
 ภาษาไทยในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรใหม่
- 2.2 เพื่อศึกษาปัญหาการสอนให้เกิดความคิดโดยใช้ภาษาไทย เป็นสื่อในชั้นมัธยมศึกษา
 ปีที่ 3
- 2.3 เพื่อวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ในการเรียนการสอนภาษาไทย โดยเน้นการฝึกทักษะ
 และกระบวนการใช้ความคิด
- 2.4 เพื่อศึกษาค้นคว้าหาวิธีการและอุปกรณ์ที่จะช่วยเสริมสร้างแนวทางความคิด และ
 กระบวนการฝึกคิดอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับนำภาษาไปใช้ในวิถีประจำวัน
- 2.5 เพื่อนำกลวิธีการสอนที่ค้นพบ มาทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนสาธิตทั้งในส่วน
 กลางและส่วนภูมิภาค และหาทางปรับปรุงแก้ไข
- 2.6 เพื่อเผยแพร่วิธีการสอนภาษาไทยโดยเน้นเรื่องแนวทางสร้างความคิดในระดับ
 มัธยมศึกษาที่ได้ผล

3. ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

3.1 ทำให้สามารถค้นพบปัญหาที่แท้จริง เกี่ยวกับปลูกความคิดในการเรียนการสอนภาษาไทย ในระดับชั้นมัธยมศึกษา เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางเตรียมปรับระบบวิธีสอน ให้สอดคล้องกับหลักสูตร

3.2 ผลงานวิจัยจะให้ข้อเสนอแนะแก่ครูประจำการ นิสิต นักศึกษาที่สอนภาษาไทย ในการ เตรียมตัว เตรียมการ ปรับปรุงตนเองในด้านการสอน โดยให้ความสำคัญ ต่อการใช้ความคิด ตลอดจน การประเมินผลให้มีประสิทธิภาพ

3.3 โครงการพัฒนาการสอนภาษาไทยจะผลิตอุปกรณ์ เอกสารประกอบการเรียน การสอน ตลอดจนคู่มือการสอนภาษาไทยในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้สอนโดยตรง รวมทั้งผู้ที่มีความประสงค์ จะศึกษาแนวทางการสอนให้คิด ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอีกด้วย

3.4 การวิจัยมุ่งให้ความคิดแก่ผู้สอน เกี่ยวกับการจัดกระบวนการวิธีสอนภาษาไทย การประเมิน ผล ตลอดจนการจัดหาอุปกรณ์ อันจะนำการเรียนรู้ที่ถูกแบบแผน โดยเฉพาะให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ ตามขีดความสามารถของตน ทั้งจะเป็นการสร้างแนวโน้มให้นักเรียนหันมาสนใจเรียน ภาษาไทยอย่างจริงจัง ในขณะที่เดียวกัน ก็จะช่วยเสริมสร้างให้ผู้สอนเกิดกำลังใจในการสอนพร้อมกันไปด้วย

3.5 การพัฒนาการสอนภาษาไทย จะเป็นเครื่องกระตุ้นให้ทั้งผู้สอน ผู้เรียน ตลอดจนผู้ที่ใช้ ภาษาไทยทุกคนได้ตระหนักถึงความสำคัญ ของการสอน การเรียนโดยสร้างแนวทางการคิด สามารถนำ ภาษาไทยไปใช้ เพื่อประกอบอาชีพ และเพื่อยชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ

3.6 ยกกระับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในโครงการให้มีประสิทธิภาพในการบริหาร การสอน วิชาภาษาไทยโดยการค้นคว้า วิจัย และทำการสาธิตทดลอง ตามรูปแบบรวมทั้งการจัดอบรมครู อาจารย์ เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาของชาติอันเป็นส่วนรวม

3.7 ใ้วิทยากรที่เชี่ยวชาญเรื่องภาษา มีประสบการณ์ที่ลึกซึ้ง และกว้างขวางเพื่อเป็น ผู้นำทางความคิดในวงการภาษาไทย รวมทั้งเป็นแบบอย่างในการสอน

3.8 ผลของการเรียนการสอนวิธีกระบวนการทางความคิด เป็นหลักจะช่วยพัฒนาสังคม ในปัจจุบันและในภายหน้าให้มีการสื่อความหมายระหว่างบุคคลต่อบุคคล บุคคลต่อกลุ่ม และกลุ่มต่อกลุ่มอย่าง คี้อย่างขึ้น ทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และความคิดอันเป็นประโยชน์ ซึ่งจะช่วยป้องกันและช่วยขจัดปัญหาความขัดแย้งหลายประการอันพึงมี

3.9 โครงการนี้จะช่วยพัฒนาวิธีการสอน และให้ข้อคิดใหม่ ๆ แก่ครูอาจารย์ที่สอนภาษาไทย ทั้งในระดับประถม มัธยม และอุดมศึกษา โดยเฉพาะในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทั้ง 8 วิทยาเขต ก็คืออาจารย์ในภาควิชาภาษาไทย และภาควิชาตะวันออกปัจจุบัน รวมทั้งนักศึกษาที่เลือกภาษาไทยเป็นวิชาเอก หรือโท

4. สมมุติฐานทางวิจัย จากผลของการวิจัยตามโครงการการศึกษาประจำปี 2523 และ 2524 พบว่าทักษะทั้ง 4 คือการฟัง พูด อ่าน และเขียน ยังไม่มีความสัมพันธ์กันโดยแท้จริง บางทักษะที่มีการฝึกน้อยมาก อาจเนื่องมาจากการวางแผนสร้างแนวทางการคิดไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสมจึงได้นำเรื่องนี้ขึ้นมาตั้งเป็นสมมุติฐาน เพื่อสำรวจสิ่งต่อไปนี้คือ

1. พฤติกรรมการคิดของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. การพัฒนาทักษะในการใช้ความคิด โดยผ่านกระบวนการเรียนการสอนภาษาไทยจากแบบเรียนหนังสือทักษะสัมพันธ์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาชั้น มุ่งสำรวจข้อมูลและวิเคราะห์เพื่อทราบแนวทางความคิดของนักเรียนกำลังอยู่ในภาวะใด และสิ่งแวดล้อมใดบ้างที่มีผลต่อแนวทางความคิดที่เป็นอยู่ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 แนวคิดที่เกิดขึ้นนี้อาจจะมีทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ ซึ่งจะส่งผลต่อไปถึงพฤติกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย หรือพฤติกรรมอื่น ๆ โดยทั่วไป ฉะนั้นจึงได้อาศัยข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กับความรู้และความคิดในแง่มุมต่าง ๆ เป็นหลัก

ความรู้ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ (2515 : 148 - 150) ทรงแสดงธรรมบรรยายเกี่ยวกับความรู้ว่า

อาการที่นอนไปรู้ ที่เรียกนามของชาตฺรฺร ต้องอาศัยรูปกายหรือรูปขันธ์ ฉะนั้นเมื่อรูปกายอ่อนความรู้ก็อ่อนเมื่อรูปกายเจริญ ความรู้ก็เจริญขึ้นโดยลำดับ เปรียบเหมือนแสงไฟตะเกียง เมื่อจุดที่แรกแสงไฟก็อ่อน เมื่อจุดที่หัวแสงไฟก็แรงขึ้น หรือเมื่อหรีใส่ แสงไฟก็อ่อน เมื่อไขไขขึ้น แสงก็แรงขึ้น เมื่อกล่าวโดยสามัญอาจแบ่งขั้นของความรู้ตามขั้นความเติบโตเจริญของรูปกายได้ดังนี้

1. ขั้นความรู้เบื้องต้น สมมติเรียกว่า พาลกพฺพธิ (ความรู้เด็กอ่อน) ได้แก่ความรู้อย่างเด็กอ่อน อาการของเด็กอ่อนแสดงให้ทราบว่ามีความรู้จักสรรพทุกขของร่างกาย เช่นเมื่อใดบริโภคน ได้หลับนอนและไม่ไข้เจ็บ เด็กก็แสดงอาการว่าสบาย เมื่อไข้เจ็บก็แสดงอาการว่าไม่สบาย เมื่อหิวจะบริโภค ก็ร้องจะบริโภค เมื่อปวดจะถ่ายก็ถ่าย อาการเหล่านี้แสดงว่ามีความรู้ขั้นเวทนาโดยมาก เริ่มมีความรู้ขั้นสัญญาบ้าง แต่ความรู้ขั้นสังขาร (ปรุงคิด) นั้น นานจะมีตรงๆ ความเวทนา หรือตามต้องการของร่างกาย ยังไม่รู้จักปรุงคิดยิ่งขึ้นไป จึงไม่มีมายา ไม่มีกรปกปิดซ่อนเร้น ไม่มีความคิดเพียบเคียงตกแต่งแก้ไข

2. ขั้นความรู้อย่างเด็ก สมมติเรียกว่า ทารกพุทธิ (ความรู้เด็ก) ในขั้นนี้ ความรู้แท้ก็เป็นความรู้อย่างเด็ก รู้จักเส้นของเส้น รู้จักส่งสลับทศลง รู้จักอยากรู้ อยากเห็น รู้จักเทียบเคียง ตบแต่ง แก้ไข บางแก่งยังน้อย จึงแสดงอาการตรง ๆ เช่น คิดอย่างไร ก็พูดอย่างนั้น บางทีคำพูดของเด็ก เช่น เป็นเครื่องเตือนผู้ใหญ่ก็มี เช่น มีเรื่องเล่าว่า บิคาพาเด็กผู้เป็นบุตรไปยังนก นกถูกยิงตกลงมาแสดงอาการเจ็บปวดนาสงสาร เด็กก็ถามขึ้นว่า มันทำอะไรให้ (จึงยิงมัน) ฝ่ายบิคาพาได้ฟังก็โศกคิด จึงเลิกยิงสัตว์แทนนั้นมา

3. ขั้นความรู้อย่างหนุ่มสาว สมมติเรียกว่า ยูวพุทธิ (ความรู้หนุ่มสาว) ในขั้นนี้ ความรู้เปลี่ยนไปจากความรู้ของเด็ก เป็นรู้จักรักสวียรักงาม รู้จักเทียบเคียง ตบแต่ง แก้ไข รู้จักสร้างสรรค เป็นความรู้ที่เด่นเร็ว เห็นเด่นในค่านิยม (เจริญ) โดยมาก

4. ขั้นความรู้ผู้ใหญ่ สมมติเรียกว่า วุฒพุทธิ (ความรู้ผู้ใหญ่) ในขั้นนี้ ความรู้เปลี่ยนไปเป็นหนักแน่นแน่นอนยิ่งขึ้น เพราะได้ผ่านเหตุและผลต่าง ๆ มากขึ้น จึงรู้จักเทียบเคียงยับยั้ง มองเห็นทั้งค่านิยม (เจริญ) ทั้งค่านายณะ (เสื่อม) มากขึ้น บางทีมองเห็นทางนายณะมากกว่าทางวัยณะ

ขั้นความรู้ เหล่านี้มีแก่บุคคลทุกคนแต่อาจมาเร็วหรือช้ากว่ากัน เช่น บางคนมีอายุเป็นเด็กหรือเป็นหนุ่มสาว แต่มีความคิดความรู้ผู้ใหญ่ บางคนมีอายุเป็นผู้ใหญ่ แต่มีความคิดความรู้ของเด็กหรืออย่างหนุ่มสาว และอาจน้อยหรือมากกว่ากัน ตามปัญญาเฉพาะตน และตามการศึกษาอบรม เปรียบเหมือนแสงไฟจะสว่างมากหรือน้อย ก็สุดแต่นิกของตะเกียง หรือสุดแต่นิกของหลอดไฟ แต่เมื่อความรู้เลื่อนชั้นขึ้นไป ก็พ้น (วิมุตติ) จากความรู้เดิม เลื่อนขึ้นไปโดยลำดับ เมื่อความรู้เลื่อนชั้นไปแล้วจะทำเหมือนอย่างกายอมไม่ได้ และจะทำให้ยิ่งขึ้นไปก็ไม่ได้ เช่น เด็กในวัยเล่นไม่ยอมนอนเพราะวันยังค่ำเหมือนเด็กแดง หนุ่มสาวไม่ประพฤติกและเสนอย่างเด็ก ๆ ผู้ใหญ่ก็ไม่ทำอย่างหนุ่มสาว ลักษณะที่รู้และพ้นจากขั้นต่ำเลื่อนขึ้นไปสู่ขั้นสูงโดยลำดับ เป็นลักษณะของวิชา (ความรู้) และวิมุตติ (ความหลุดพ้น) โดยสามัญทั่วไป

ตนเดิมของความรู้ชั้นต่าง ๆ ดังกล่าว คือ วิชาตฐุ ธาตุ รณ แมอาคัย ร่างกาย แต่ก็มีไชร่างกาย (จึงมีไขมันสมอง แต่ก็อาศัยร่างกายรวมทั้งมันสมองคอยสำหรับรู้) เปรียบเหมือนไฟฟ้าอาศัยหลอดไฟ

แต่ก็มีโชคลงไฟ และเพราะเป็นชาครุ จึงดำเนินไปเพื่อยูยเสมอ ดังจะสังเกตได้ว่าคนอยาก
รู้อะไร ๆ ทั้งแต่พอรู้อย่างเดียว เมื่ออยากรู้ ก็ทำให้ได้ศึกษาสำเนียงเพื่อจะรู้ ฉะนั้นจึงอาจกล่าว
ได้ว่า คนเกิดมาเพื่อศึกษาสำเนียงใหญ่ เพราะคนมีชาครุที่หาอยากรู้ ทำให้ได้ศึกษาสำเนียง
เพื่อยูยเอง

1) ความคิด สรุปจากข้อเขียนของ สุชา จันทน์เอม (2521 : 169 - 171) ดังนี้

1. การคิด การคิดเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นโดยอาศัยสัญลักษณ์ ซึ่งอาจจะเป็นวัตถุ เป็น
คำพูด หรือตัวหนังสือ เช่น รถยนต์ บ้าน เครื่องบิน เป็นต้น บางครั้งลักษณะของการคิดอาจเป็น
เพียงจินตภาพก็ได้

การคิดดำเนินอยู่ตลอดเวลา แม้แต่เวลาหลับ บรรยากาที่ที่เหมาะสมแก่การคิดขึ้นอยู่กับ
ความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่นบางคนชอบความเงียบสงบ บางคนคิดได้ก็เมื่อนอนหลับพักผ่อน

การคิดเกี่ยวกับความรู้สึก ถ้าสิ่งนั้นมีความหมายต่อเรา ทำให้ชอบ ชัง หรือไม่สบาย
ใจ เช่น คิดถึงเพื่อนที่เรารักประสบอุบัติเหตุทำให้เสียใจ แต่การคิดเสีย หรือ เราคาดคิด ผู้คิด
มักจะไม่มีการเข้าไปเกี่ยวข้อง

2. ประเภทของความคิด แบ่งออกเป็น 2 พวกใหญ่ คือ

2.1 การคิดโดยไม่ต้องมีจุดหมาย หรือความคิดต่อเนื่อง ซึ่งแบ่งเป็นสามย่อยดังนี้

2.1.1 ความคิดต่อเนื่องอิสระ ผู้คิดสามารถคิดอะไรก็ได้ตามใจชอบ เช่น
เห็นที่เห็นสิ่งของหรือได้ยินคำ ๆ หนึ่ง จะต้องบอกคำอื่นที่คิดได้ออกมา

2.1.2 ความคิดต่อเนื่องประเภทจำกัดวง หรือขอบเขต เช่นได้เห็น หรือ
ได้ยินคำว่าดินสอ ต้องบอกคำที่อยู่ในพวกเดียวกัน เช่นปากกา
ยางลบ เป็นต้น

2.1.3 การตกอยู่ในโลกแห่งความคิดนั้น ขณะนั้น เช่น เด็กเรียนอ่านเห็นว่า
ถามลการสอบครั้งที่แล้วออกมามาก พอแม่เห็นสมุดรายงานแล้วจะชม
วาวอย่างไร

2.1.4 การหลัดฝัน บางที่เป็นเรื่องราวติดต่อกับเรื่องที่เกิดขึ้นเวลาตื่น บางครั้งก็ไม่มีเนื้อหา

2.1.5 การคิดตามความเชื่อและอารมณ์ มักจะเป็นการหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง มากกว่าคิดตามข้อเท็จจริง

3. การคิดอย่างมีจุดหมาย เมื่อคิดเสร็จจะมีผลสรุป แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ

3.1 การคิดตัดสินใจปัญหา มีการหาข้อมูล นำมาวิเคราะห์ เปรียบเทียบและลงความเห็น

3.2 การคิดสร้างสรรค์ มีกระบวนการคิดเป็นขั้นตอนดังนี้

3.2.1 การเตรียมตัวแก้ปัญหา โดยผู้คิดจะต้องมีความรู้พื้นฐาน เพื่อตั้งเป็นข้อสมมติพบว่าคนหวังจะให้เกิดผลเช่นไร

3.2.2 การฟักตัวของความคิด จะช้าหรือเร็ว ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหาและสติปัญญาของผู้คิด

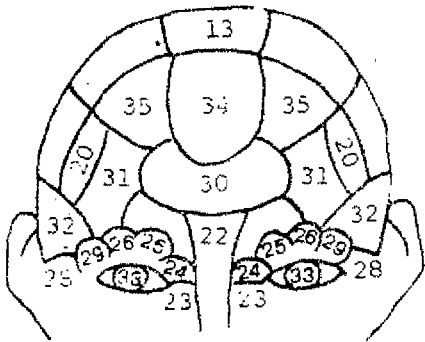
3.2.3 การค้นพบ อาจเกิดขึ้นหรือไม่ก็ได้

3.2.4 การพิสูจน์ทางออกของปัญหา ในรูปของรายงาน หรือสิ่งประดิษฐ์

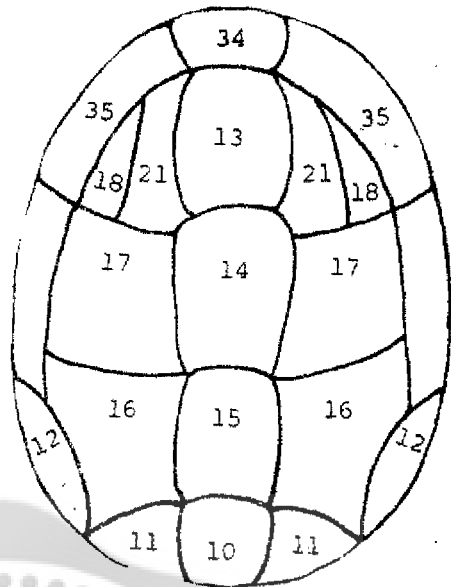
2) สมอังกกับกำลัังควำมคิ

สมอังกเป็นศูนย์กลางของการคิ เซลล์สมอังกมีมากกว่าหมื่นล้านเซลล์ สมอังกแต่ละจุดบันทึกเรื่องราวแตกต่างกัน สิ่งใดที่บันทึกไว้ครั้งหนึ่งแล้ว หากใช้วิธีการที่เหมาะสมสามารถฟื้นฟูความคิกลับมาได้ดังเดิม

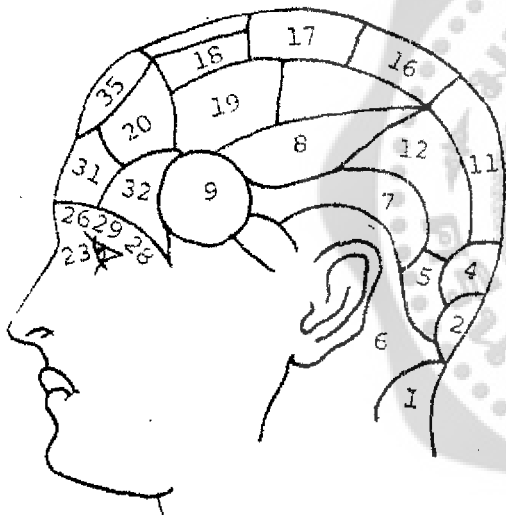
2.1 ซองสมอังก ส่วนหนึ่ง ๆ ของมันสมอังก ย่อมทำหน้าที่แตกต่างกัน นักจิตวิทยาคิ แบ่งมันสมอังกของมนุษย์ออกเป็นห้อง ๆ ซึ่งบอกลักษณะและสมรรถภาพของมัน สมอังก (จิตรวาทถำร 2521 : 12 - 55)

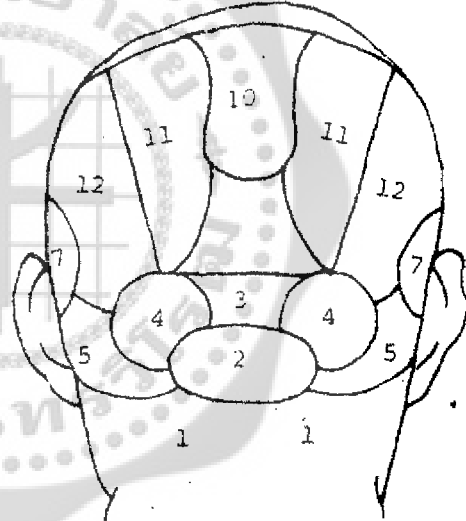
๗ ๗
แผนภาพมองด้านหน้า

๗
แผนภาพมองเบื้องบนศีรษะ

๗ ๗
แผนภาพมองด้านข้าง

๗
แผนภาพมองด้านหลัง

ภาพแสดงของมอง ๓๕ ของ

2.2 ของสมอง 35 ของ (มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับกำลังความคิดและส่วนที่ใช้ฝึกคิด)

ส่วนที่เกี่ยวข้องกับกำลังความคิด (22 ของ) ส่วนที่ใช้สำหรับฝึกกำลังความคิด (12 ประการ)

การทำงานของของสมอง		กำลังความคิด	ฝึกความคิด	ที่	การทำงานของของสมอง	กำลังความคิด	ฝึกความคิด
1	ความเข้มแข็งทางกาย			19	ความยุติธรรม		
2	ความรักเด็ก			20	ความหวัง		
3	สมาธิ	✓	✓	21	กิลบิน ความเชื่อต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์	✓	✓
4	นิสัยต้องการมีเพื่อน			22	มโนคติ	✓	✓
5	แหล่งปฏิภาณ	✓	✓	23	ความเจ็บแสบแหลมคมคาย	✓	✓
6	อนามย์ ความเหี้ยมโหด			24	การเลียนแบบ	✓	
7	ความไตร่ตรอง ยับยั้ง			25	การจำแนกแฉกแฉง	✓	
8	ความกระหน่ำ			26	เห็นรูป	✓	
9	นักก่อสร้าง			27	รู้ขนาด	✓	
10	แหล่งค้นหาเหตุผล	✓	✓	28	การคะเนน้ำหนัก	✓	
11	ความต้องการความนิยมยกย่อง			29	ความเจ้าระเบียบ		
12	ความรู้ลึกทางประสาทศ	✓	✓	40	ความจำ	✓	✓
13	ความเมตตากรุณา			31	การคิดคำนวณ	✓	
14	ความสุภาพอ่อนน้อม			32	การสังเกตจำสี	✓	
15	การตัดสินใจดี	✓	✓	33	การสังเกตทั่วไป	✓	✓
16	การจำ วัน เดือน ปี เวลา	✓		34	เสียงและภาษา	✓	
17	ความเฉลียวฉลาดเยี่ยงนักปราชญ์	✓		35	การเปรียบเทียบ	✓	
18	การคิดค้น	✓					

3) การฝึกประสาท

เมื่อคนเราคิดคำถามเนื้อส่วนอื่น ๆ ก็ทำงานพร้อมกันไปด้วย การฝึกประสาทจะช่วยเพิ่มสมรรถภาพให้แก่นั่นสมองทำให้ไวต่อการรับรู้ และรู้สึกไวรวดเร็ว เป็นผลให้ปฏิกิริยา หรือ พฤติกรรมสะท้อนกลับ ว่องไวทันต่อเหตุการณ์

วิธีฝึกแต่ละอย่างต้องอาศัยเวลาฝึก และความตั้งใจจริงกระทำบ่อย ๆ ตามลักษณะหน้าที่ของอวัยวะนั้น ๆ เช่น ฝึกความไวของการพูดโต้ตอบ ให้ได้จังหวะทันการ ฝึกความเร็วในการใช้ความคิดในเวลาอันจำกัด ฝึกจำแนกเสียงดนตรีที่ได้ยิน ฝึกเขียนตามเสียงของคำที่ฟังคล้าย ๆ กัน เป็นต้น รายละเอียดของการฝึก ดูที่ตารางการฝึกประสาท

การฝึกประสาทเพื่อให้ทำงานได้ดี มุ่งให้มีสมรรถภาพช่วย หมายความว่า ทำงานได้รับผลดียิ่งกว่าผู้อื่นที่ทำคล้ายกำลังความสามารถขนาดเดียวกัน คือทำงานด้วยความรอบรู้ สมรรถภาพนี้ได้หมายถึงการใช้กำลังความสามารถอย่างคร่ำครวียิ่งกว่าผู้อื่น แต่หมายความว่าทำงานด้วยความตรากตรำน้อยกว่า หากทำด้วยความรู้วิธีจัดและ เหมาะสม และกลับได้รับผลดีกว่า

เราจะสังเกตคนได้ง่ายว่าเขามีสมรรถภาพหรือไม่ จากการที่วิเคราะห์ดูว่า เขาผู้นั้นใช้สมองใคร่ครวญหรือเป็นนักคิดสักเพียงใด คนที่ไม่เป็นนักคิดจะไม่ชอบปฏิบัติงานตามวิธีสร้างสมรรถภาพในการทำงาน บุคคลที่ไม่มีแสงสว่างแห่งมันสมอง ผู้นั้นก็จะมีแต่ความทรงจำอยู่ในสมองอย่างเฉื่อย และในสมองก็จะมีแต่มันสมองสีเทา ซึ่งยังไม่ได้อะไรเลยอยู่อีกด้วย สมองของมนุษย์เรานั้นเราไม่ได้ใช้กันแต่เพียงสำหรับความทรงจำอย่างเดียว แต่เราใช้คิดค้นหาวิธีแก้ปัญหาต่าง ๆ

กิจการทุกอย่างย่อมมีหนทางทำได้ 2 วิธีคือ โดยตรง และโดยอ้อม ใครรู้วิธีทำได้ตรงที่หมายผู้นั้นก็ย่อมได้ผลอันตรงที่หมายมากกว่า ผู้ที่ไม่รู้จักทำไปโดยอ้อม ซึ่งย่อมได้ผลน้อยกว่า และเสียเวลามากกว่าด้วย ที่เป็นดังนี้ก็เพราะน้อยคนจะคิดถึงมาถึงวิธีการทำงานที่จะอำนวยความสะดวกให้ดีกว่าเดิม เรามักถือกันตามแผนประเพณีซึ่งแต่ก่อนเคยทำอย่างไรมาก็จะทำต่อไปตามเดิมเช่นนั้น (ฉ้าน อิกทักกี้, มล 2521 : 67 - 71)

การเปลี่ยนแปลงความเคยชินโดยวิธีฝึกประสาทจะช่วยให้สมองได้รับการกระตุ้น นับเป็นการยอมรับขั้นต้นเพื่อ เป็นแนวทางสร้างสมรรถภาพขั้นสูงต่อไป

ตารางการฝึกประสาท

ประสาท	การทำงานและการฝึก
ตา จักษุประสาท	ปลูกประสาทตาโดยการเหลื่อมตามองเลขตามลำดับ คู่มือของในระยะที่คงตาอาจเหลื่อมไปได้ (ไม่เบือน ไม่เหลียว) ขนาด (สูง กว้าง ยาว เล็ก ใหญ่ ระยะความเพียงตรง จำนวน ประเภท ฯลฯ
หู โสตประสาท	ฝึกจำแนกเสียงดนตรี ภาษา
จมูก ฉวามประสาท	ฝึกบอกประเภทวัตถุจากกลิ่น อาหาร น้ำหอม พืชพรรณ
ลิ้น ชีวหา ประสาท	ฝึกลิ้มรสชาติ ฝึกความไวในการถ่ายเสียง ภาษา ความคล่องตัว ความชัดเจน สำนวน
กาย กายประสาท	สัมผัส ฝึกบอกขนาด ความหนาบาง น้ำหนัก อุณหภูมิ ความสั่น สะเทือน ความนุ่ม - แข็ง ความบอบบาง แข็งแรง ช่วย ในการหลีกหลบ และป้องกันอันตราย
ใจ มโนประสาท	ฝึกคะเนเวลา จกจำจำนวนและเวลาที่แน่นอนของรายการ ความเร็วในการใช้ความคิด

4) กระบวนการคิด

4.1 ทางพุทธศาสนา

ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี ได้เคยให้ข้อคิดเห็นว่า ลำดับขั้นตอนของการคิด และการแก้ปัญหาตามแนวทางอริยสัจ 4 มีมาแล้วแต่พุทธกาล คือ ขั้น ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และ มรรค พระพุทธองค์ทรงคิดพิจารณาเป็น 4 ขั้นตอนคือ ขั้นข้อมูล ขั้นสาเหตุ ขั้นวิเคราะห์ผล และขั้นลงมือปฏิบัติ โดยเฉพาะในขั้นปฏิบัติมีอยู่ 2 ข้อที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงเน้นถึงเจตนา คือ หนทาง หรือข้อปฏิบัติในการคิด ซึ่งได้แก่ สัมมาทิมฺมฺสี คือการเห็นชอบ และสัมมาสังกัปปะ คือการดำริชอบ

การคิดเป็นกระบวนการที่ละเอียดอ่อนและเกิดขึ้นรวดเร็ว การคิดในกระบวนการเรียนรู้แบบเบญจขั้น (เปรื่อง กุมุท 2525 : 7 หน้า) ได้แก่

- ขั้นแรก รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส เป็นขั้นกำหนดรู้ตัว สัมผัสแล้วเกิดความรู้สึก
- ขั้นที่ 2 เวทนา ได้แก่วินิบรูเข้ารู้จิตใจ และกำลังสนองตอบ
- ขั้นที่ 3 สัญญา คือขั้นวิเคราะห์ สังเคราะห์ สภาพธรรมที่เข้ามาและยอมรับคุณค่า
- ขั้นที่ 4 สังขาร คือขั้นตัดสิน สร้างความคิดรวบยอดในคุณค่า พิจารณาแง่มุม นึก ตี ชั่ว
- ขั้นที่ 5 วิญญาณ คือ ขั้นก่อเกิดอุปนิสัย เกิดคุณค่าที่ถ่องแท้แล้ว ตกตะกอนเป็นความรู้สึกถาวรติดเป็นอุปนิสัย

สมเด็จพระพุทธอาจารย์ (โต) (อ้างจากโลกทิพย์ ธค. 2525 : 65) ทรงอธิบายเกี่ยวกับรายละเอียดของแนวทาง กระบวนวิธีคิด และผลของความดีในคราวที่รับนิมนต์ไปเทศน์ที่บ้านสมเด็จพระเจ้าพระยามหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง) ในโอกาสที่มีการประชุมนักปราชญ์ทุกชาติทุกภาษา เป็นปีที่ 3 ในรัชกาลที่ 5 ดังนี้

พิจารณา มหาพิจารณา

พิจารณา มหาพิจารณา

พิจารณา มหาพิจารณา

พิจารณา มหาพิจารณา

พิจารณา มหาพิจารณา

พิจารณา มหาพิจารณา

พิจารณา มหาพิจารณา

พิจารณา มหาพิจารณา

อธิบายว่า การของโลกก็ การของชาติก็ การของศาสนาก็ กิจที่จะพึง
กระทำต่าง ๆ ในโลกก็ กิจควรกระทำสำหรับฆานักก็ กิจควรทำให้สิ้นธุระทั้งปัจจุบันและ
ฆานักก็ จะสำเร็จเรียบร้อยถึงกันได้

กวยกิจพิจารณาเป็นชั้น ๆ

พิจารณาเป็นแปละ ๆ เข้าไป

ตั้งแต่หยาบ ๆ และปานกลาง

และชั้นสูงขึ้นละเอียก

พิจารณาให้ประณีตละเมียดเข้าจนถึง

ที่สุดแห่งเรื่องถึงที่สุดแห่งอาการให้ถึงที่สุด

แห่งกรรมให้ถึงที่สุดแห่งวิธี

ให้ถึงที่สุดแห่งประโยชน์นัย

พิจารณาให้รอบคอบทั่วถึงแล้ว ทุก ๆ คนจะรู้จักประโยชน์คุณอย่างยิ่งได้ก็ต้องอาศัยกิจพิจารณา
เลือกเห็นคุณค่าของดี ของจริง เห็นคุณค่าปรากฏแก่คน ก็ช่วยการพิจารณาของตนนั่นเอง
ถ้าคนใดสติน้อย ถ้อยปัญญา พิจารณาเหตุผล เรื่องราว กิจการงานของโลก ของธรรม แต่เห็น ๆ
ก็โกรธ ทุรน ทุรา

ถ้าพิจารณาด้วยสติปัญญาเป็นอย่างกลางก็รู้เพียงชั้นกลาง
ถ้าพิจารณาด้วยสติปัญญาอันละเอียดลึกซึ้งในขั้นนั้น ๆ อย่างสูงสุด ไม่หลบลูหลบลี้ ไม่มัวเมาแล้ว
อาจจะเห็นผลแก่ตน ประจักษ์แก่ตนเองทุกประการ
ความสามารถในการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ย่อมขึ้นอยู่กับสติปัญญาของมนุษย์ทางพุทธศาสนาเปรียบเทียบ
สติปัญญาของมนุษย์กับดอกบัว 4 เหล่าคือ

อุกมกัตถัญญู ผู้ที่มีปัญญาเลิศ เปรียบเหมือนดอกบัวที่โผล่พ้นน้ำแล้ว รอรับแสงสว่างจากดวงตะวัน
วิปจิตถัญญู ผู้ที่มีปัญญาคดี เปรียบดังดอกบัวปรึมน้ำ รอที่จะชูช่อเห็นอนัน
เนยยะ โด่แก่ผู้มีปัญญาคอย เปรียบดังดอกบัวที่ยังไม่โผล่พ้นน้ำ ต้องอาศัยวิธีการให้ความ
รู้เป็นพิเศษ จึงจะรู้ได้

ปฬปรมะ โด่แก่บัวใต้น้ำ เป็นบุคคลที่มีสติปัญญาคำ ไม่สามารถเรียนรู้ได้
ในแง่จิตวิทยา เป็นที่ยอมรับกันว่ามนุษย์มีเชาวน์ปัญญาที่สามารถวัดได้ (อ้างจากภาคจิตวิทยา
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2524 : 257)

การแบ่งระดับเชาวน์ปัญญาตามแบบทดสอบสแตนฟอร์ด-บีเนต

ช่วง IQ	จำนวนร้อยละ ของประชากร	ประเภท
140 - ขึ้นไป	1.3	ปัญญาเลิศ
130 - 139	3.1	ฉลาดมาก
120 - 129	8.2	
110 - 119	18.1	สูงกว่าปกติ
90 - 109	46.5	ปานกลาง
80 - 89	14.5	ต่ำกว่าปกติ
70 - 79	5.6	โง่งเงา
ต่ำกว่า 70	2.6	ปัญญาอ่อน

4.2 ข้อคิดเกี่ยวกับธรรมชาติของความคิด วิธีการและพัฒนาการของนักคิดฝ่ายตะวันตก

Brunner

วิธีการคิดแบบแก้ปัญหา

1. การแยกปัญหา (Problem Isolation) แยกสิ่งเร้าใหม่จากโครงสร้างความคิดเดิม
2. การค้นหาแนวทาง (Search for Cues) ปรียบความคิดเพื่อบูรณาการ (Integrate) เป็นโครงสร้างความคิดใหม่ เก่า
3. การทดสอบเพื่อความแน่ใจ (Confirmation check) เพื่อจัดประเภท โครงสร้าง

Vannoy

องค์ประกอบในกระบวนการคิดหาเหตุผลในการแก้ปัญหา

1. การแยกแยะความแตกต่าง (Differentiation) เพื่อหาลักษณะเฉพาะร่วม และเฉพาะเดี่ยว ออกจากกัน
2. การสรุปรวมหรือบูรณาการ (Integration) ของสิ่งที่สอดคล้องกันสู่รูปแบบที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น (Co - operation)
3. พฤติกรรมของบุคคลต่อความคิดที่ซับซ้อนไม่เป็นเอกภาพ (Unitary) เพราะการคัดกรองสิ่งเร้าแตกต่างไปตามคนและตามกาล

Selz

1. ใช้วิธีการเดิมต่อปัญหาใหม่
2. ถ้าเป็นนามธรรมต้องใช้ความรู้ ความเข้าใจ
3. ใช้ความทรงจำไขปัญหา ให้กระจ่าง

Wurzburg

ธรรมชาติของการคิดแก้ปัญหา

- รู้จักการคิด	- องค์ประกอบของปัญหา
- มีหลักคิด	- ลักษณะปัญหาที่ก่อให้เกิดการคิด
	ความต้องการ ความจำเป็น ความอยาก,
	ความต้องการปรับตัว ความอยุ่รอด

Piaget

ขั้นตอนการพัฒนาการด้านการคิด

1. การใช้ประสาทสัมผัส (ขั้นรับรู้ความรู้สึกจากประสาทสัมผัสและความเคลื่อนไหว)
- ๐ - 1 เดือน ใช้ปฏิกิริยาแท่งกำเนิดคืบขึ้น
- 1 - 4 เดือน ทำซ้ำ
- 4 - ๘ เดือน ทำสิ่งที่พอใจนาน ๆ ที่เกี่ยวกับโลกภายนอก
- ๘ - 12 เดือน สำรวจค้นคว้าสิ่งของและปฏิกิริยา
- 12 - 1๘ เดือน รู้จักทดลอง แต่จำกัดอยู่เฉพาะสิ่งที่มองเห็น
- 1๘ เดือน คิดถึงสิ่งที่นอกเหนือการกระทำได้

เรียนรูภาษาพูด

- 1๘ - เดือน - 2 ปี นึกเห็นได้

ขั้นรับรู้รูปธรรม

- 2 - 4 ปี ก่อนการมีเหตุผล

- 4 - 7 ปี ใช้เหตุผล

คิดแบบนามธรรม

- 6 - 7 ปี จัดระเบียบ เหตุการณ์ เข้าใจจำนวน

คิดแก้ปัญหา

เริ่มใช้หลัก ตั้งสมมติฐานในวงจำกัด

- 11 - 12 ปี ใช้เหตุผล สัญลักษณ์ได้

Russell

ขั้นตอนการเจริญพัฒนาการในการคิด

1. สนองตอบสิ่งเร้าในปัจจุบัน ยึด
2. สร้างแนวความคิด สนองตอบสิ่งเร้าที่ไม่เกิดในปัจจุบัน
3. สรุปเกี่ยวกับสิ่งเร้าปัจจุบันและวางนัยทั่วไปได้ แต่ยังไม่ใช้เหตุผล
4. แสดงการวางนัยทั่วไปได้ในด้านรูปธรรมและต่อเนื่องไปสู่นามธรรม

5) ความคิดสร้างสรรค์

โรเบิร์ต อี. ซิลเวอร์แมน (อ้างจาก บังอร วินกุลกิจนิวัฒน์ 2524 : 249 - 250)

นักสร้างสรรค์ตามความหมายทางจิตวิทยาแบ่งว่า เป็นผู้ที่มีลักษณะสำคัญ 6 ประการ

1. อิสระ (Independence) มีความเป็นตัวของตัวเอง ไม่คล้อยตามผู้อื่น นั่นคือ เขาจะไม่สนใจต่อความคิดเห็นของกลุ่ม เมื่อตัวเขาและกลุ่มมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน
2. ยืดหยุ่น (flexibility) ไม่มองโลกในแง่ใดแง่หนึ่ง เพียงแง่เดียวเท่านั้น
3. มีแรงกระตุ้น (Impulsiveness) ฉวยโอกาสทุกครั้งที่มีโอกาส
4. ชอบการทดลองที่สลับซับซ้อน และไม่มีโครงสร้างแน่นอน (Preference for unstructured complex experiences) วิจัยค้นคว้าในสิ่งที่นึกแปลกออกไป
5. มีอารมณ์ขัน (Sense of humour) มีความสามารถในการคิดเรื่องเบาสมอง
6. มีความมุ่งมั่น (Strong Motivation) มีแรงจูงใจหรือแรงขับที่สูงมาก

จากการศึกษาเปรียบเทียบ ไม่ปรากฏว่าผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์มีความทุกข์ หรือมีอารมณ์ไม่แน่นอนแตกต่างไปจากคนปกติธรรมดา แต่พวกเขามีอิสระเสรี และมีการยึดมั่นไม่ประนีประนอมกว่าผู้ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้ นักสร้างสรรค์ยังสนใจและเกี่ยวข้องกับคำนิยามที่เป็นส่วนตัว และเป็นปรัชญามากกว่าสนใจ และเกี่ยวข้องกับความจริงทางวัตถุ

เพื่อให้เข้าใจบุคลิกภาพของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ชัดเจนยิ่งขึ้น จึงได้ประมวลพฤติกรรมและลักษณะเด่นที่ปรากฏตามข้อมูลที่ใช้สำรวจและจัดจำแนกได้ตามหัวข้อ ในภาคผนวก ก.

6) งานวิจัยที่เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิด ได้คัดเลือกมาเฉพาะงานวิจัยที่เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ เพราะผู้วิจัยเชื่อว่าการพัฒนาที่เริ่มต้นจากความคิดจะส่งผลถึงการพัฒนาพฤติกรรมอื่น ๆ อีกเป็นอเนกประการ โดยเฉพาะงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในลักษณะต่าง ๆ จะช่วยให้ความกระจ่างในการวางรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อปูพื้นฐานความคิดอย่างมั่นคงให้นักเรียน โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนโรงเรียนสาธิตซึ่งควรจะปรับตัวและปรับความคิดเป็นพวกแรก เพื่อเป็นตัวอย่างแก่โรงเรียนโดยทั่วไป

สรุปเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ของการวิจัย มีดังนี้

6.1 เขาวานา ยุทธสุริยพันธุ์ (2514 : 51) นักเรียนโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรสาธิต มีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรปกติ และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนเพิ่มขึ้นตามระดับชั้นเรียน ส่วนเพศที่ต่างกันไม่ทำให้ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนต่างกัน

6.2 สมคิด บุญเรือง (2516 : 57 - 58) ความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นตัวของตัวเอง มีความสัมพันธ์ทางลบกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัว

6.3 วินิจ เกตุขำ (2515 : 130) การอบรมเลี้ยงดู แบบลงโทษ สัมพันธ์กลับกันกับความคิดสร้างสรรค์

6.4 โชติ เพชรรัตน์ (2514 : 101) กลุ่มนักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ทั้งในด้านภาษา และด้านรูปภาพ สูงกว่ากลุ่มศิลปะและช่าง สำหรับกลุ่มที่มีความคิดแบบโยงความสัมพันธ์ มีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มที่มีความคิดแบบวิเคราะห์ ส่วนกลุ่มที่มีความคิดแบบวิเคราะห์มีความคิดสร้างสรรค์ต่ำกว่ากลุ่มที่มีความคิดแบบอื่น ๆ

6.5 ประสิทธิ์ บัวกลี (2514 : 92) ความวิตกกังวลและความคิดสร้างสรรค์ ไม่มีความสัมพันธ์กัน แต่ความเกรงใจมีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มตัวอย่างที่มีความเกรงใจต่ำ และความเกรงใจสูง จะมีความวิตกกังวลสูง แต่มีความคิดสร้างสรรค์ต่ำ และกลุ่มตัวอย่างที่มีความเกรงใจปานกลางจะมีความวิตกกังวลต่ำ แต่มีความคิดสร้างสรรค์สูง

6.6 สุทธิ บุตรกันหา (2517 : 62) (นักเรียน ป.7 และ มศ.3)

ความคิดสร้างสรรค์ มีความสัมพันธ์ทางบวก กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา
คณิตศาสตร์

6.7 ทิวิพัฒน์ จันทกริวิ (2516 : 111) นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสืบสวนสอบสวน

มีความคิดสร้างสรรค์ด้านความยืดหยุ่นในการคิด เอกลักษณ์ สูงกว่าเมื่อยังไม่ได้รับ
การสอน และความคล่องในการคิดเพิ่มขึ้นเล็กน้อย นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบ
ที่ใช้อยู่ทั่วไป มีความคิดสร้างสรรค์ด้านความยืดหยุ่นในการคิด เอกลักษณ์ต่ำกว่าเมื่อ
ยังไม่ได้รับการสอน การรับรู้แบบวิเคราะห์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคิด
สร้างสรรค์

6.8 พเยาว์ ทักนิม (2523 : 62) นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนอิสระ

มีความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาสูงกว่านักเรียนที่ใช้แบบฝึกที่ครูกำหนด นักเรียนที่
มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยต่ำ

6.9 รส่า สุกุมารพันธุ์ (2516 : -100) ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติวิทยาศาสตร์

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความคิดสร้างสรรค์

ทัศนคติวิทยาศาสตร์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเพศ ไม่มี
อิทธิพลต่อความคิดสร้างสรรค์

6.10 สบพงษ์ รุจิวรรณ (2516 : 47) กลุ่มนักเรียนที่มีความสามารถในเรื่อง

ทัศนคติทางวิทยาศาสตร์ ความคิดสร้างสรรค์ พฤติกรรมด้านความเป็นผู้นำ และ
ความตั้งใจเรียนมีค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สูงกว่า
กลุ่มนักเรียนที่มีความสามารถในเรื่องนั้น ๆ ดัง

7) การฝึกเชิงวิทยาศาสตร์

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติทางวิทยาศาสตร์ ความคิดสร้างสรรค์พบว่า "ความกลองในการคิดและความยืดหยุ่นในการคิดมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์" (สมพงษ์ รุจิวรรณ 2516 : 47) เป็นข้อสนับสนุนการวิจัยของคณะผู้วิจัยที่เน้นการคิดเพื่อพัฒนาปัญญาชอบ เป็นเบื้องต้นแรก ต่อมาก็คือ การคิดเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริง ตามแนวทางวิทยาศาสตร์และสุดท้ายก็คือ การคิดต่อเนื่อง อันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์อันพึงประสงค์ในชั้นปลาย ซึ่ง เออร์เบิร์ต แกสตัน (อ้างจากไกรฤทธิ บุญเกียรติ 2524 : 15 - 18) กล่าวว่า

"วิทยาศาสตร์ทุกแขนง และสมรรถภาพของทุกคน ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการรู้จักสังเกต การสังเกตมาก่อนแล้วถึงเกิดความคิดสร้างสรรค์ นั่นคือวิธีที่ทำให้สิ่งทั้งหลายในโลกเป็นจริงขึ้นมาได้ สมองจะสร้างข้อเท็จจริงและความคิดให้เป็นรูปร่างขึ้นมา กลายเป็นแผนการณ์หรือวัตถุประสงค์ หรือการปรับปรุง ระบบผลิตความคิดสร้างของสมองมีอยู่ไม่มีขีดจำกัด ..."

แล้วในที่สุดก็จะมาถึงการลงมือทำ ขั้นตอนนี้ทำให้นักธุรกิจแตกต่างไปจากนักวิทยาศาสตร์ คือเขาจะไม่พอใจที่จะรู้เท่านั้น แต่เขาต้องการใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์ขึ้นมาด้วย นักธุรกิจจะใช้ความรู้ของเขา ทำให้คนทำงานเพื่อพัฒนาและเพื่อขยายธุรกิจของเขา และเพื่อให้ผลประโยชน์กับผู้อื่นด้วย

8) การคิดกับภาษา

อันที่จริงภาษาที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับความคิด เมื่อใช้ภาษาเป็น ย่อมแสดงว่าคิดเป็น ความคิด ย่อมสร้างภาษาและในขณะเดียวกัน ภาษาย่อมสร้างความคิดด้วย ตลอดชีวิตของมนุษย์ทั้งความคิดและภาษา ต่างก็ผูกความเจริญของกันและกันอยู่ตลอดเวลา (ประมวญ คิคินสัน 2524 : 113)

ศาสตราจารย์เกนบูล (อ้างจาก เป็ลอง ฌ นกร 2514 : 330 - 335) แบ่งความคิด ประสิทธิภาพทางภาษา ออกเป็น 3 ชั้น

8.1 ชั้นเอก (Original Inventive) ได้แก่การมีจินตนาการอันไพศาล ลึกซึ้ง ไม่เลียนแบบใคร

เชคสเปียร์	คำประพันธ์
ลัทธิ	บันเพ็ญกิจ
สุนทรภู่	กลอนแปด
น.ม.ส.	สยามนิพนธ์

8.2 ชั้นรอง (Reproductive Inventive) นำของที่มียอยู่แล้ว มารวบรวมเป็น เรื่องราวใหม่ เช่น ถิ่นควาเรื่องราวต่าง ๆ มาเรียบเรียง

8.3 ชั้นต่ำ (Methodizing Inventive) ได้แก่การแปลเรื่อง เก็บเรื่องต่าง ๆ มาจัดเป็นหมวดหมู่

เนื่องจากเวลาที่เราใช้ภาษาเป็นเครื่องช่วยคิดอย่างมาก ฉะนั้นที่คนผู้วิจัยพัฒนาการสอนภาษาไทยโดยการเน้นความคิด จึงน่าจะสนใจอย่างยิ่ง ดังคำบรรยายของพระประชา (พระประชา ปสนมโม 2523 : 179 - 182) ที่ว่า

เวลาที่เราใช้คำพูดเป็นเครื่องช่วยคิดน้อย เพราะคำพูดเป็นสัญลักษณ์แทนโนภาพต่าง ๆ ในขณะที่มีโนภาพกลับเป็นตัวแทนภายในใจของสิ่งภายนอกทั้งหลาย ตลอดจนความนึกคิด ขบวนการและบทสรุปต่าง ๆ อีกทีหนึ่ง มีโนภาพเกี่ยวกับสิ่งที่จับต้องไม่ได้หรือคำพูดง่าย ๆ มาแทนได้ การคิดด้วยคำพูด ย่อมง่ายและเร็ว ฉะนั้นการควบคุมความคิดส่วนใหญ่ จึงหมายถึงการควบคุมคำพูดในใจของเรา เราจะเห็นได้ค่อนข้างง่าย ๆ ว่า คำพูดที่เราเลือกใช้ในการสร้างความคิดของเรา ไม่ได้เป็นสัญลักษณ์แทนโนภาพที่ตั้งใจไว้อย่างเที่ยงตรงพอดี ความคิดของเรา ก็จะหลวมและไม่แน่นอนอีก คำพูดหรือวลีที่เราใช้สรวนอย่างก็อย่างเหมาะสม จะทำหน้าที่เป็นกลไกที่จะกรองความคิดไปในพวกที่พึงปรารถนา หรือสามารถเป็นกลไก ในการชักจูงความคิดให้หันเหจากสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาด้วย

10. หลักการสร้างกำลังความคิด

แนวทางสร้างกำลังความคิดเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ประมวลข้อคิดเห็นของนักปราชญ์ นักจิตวิทยา นักเขียน นักการศึกษา และนักวิจัย หลายท่านที่ได้อภิปรายนามมาแล้วข้างต้น รวมทั้งยึดหลักการสร้างกำลังความคิดของ (Gronvill Kleisler) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน (อ้างจาก หลวงวิจิตรวาทการ : 2521 : 153 - 162) ประกอบกันดังนี้คือ

- 10.1 ความรู้ตัว คือให้รู้จนเห็น ได้ยินแล้วต้องฟัง การฟัง พูด อ่าน หรือเขียน ต้องรู้จักคิดไตร่ตรองอยู่ตลอดเวลา
- 10.2 รู้จักขังใจ (discrimination - เลือก) ใช้คุณสมบัติพิจารณาตั้งเกณฑ์หยาย จนถึงขั้นละเอียด ไม่พอใจความถึกใดความคิดหนึ่งแต่เพียงอย่างเดียว สร้างทางเลือกหลายทางและวังน้าหนักแล้วจึงตัดสินใจ
- 10.3 คิดให้ลึก ไม่ถึกหรือมีอะไรแต่เพียงผิวเผิน พิจารณากว้างลึกปัญหา ต้องคิดให้ลึก ลงไปจะมีอะไรซ่อนอยู่เบื้องหลัง แต่มีใช้ระวางหรือหาคากแล้ว หรือคิดออกนอกทาง
- 10.4 กัดค้นหาหลักทั่วไป (General principle)
- 10.5 สร้างนิสัยให้ชอบนึกถึงคุณธรรม ความดีความถูก ค่านิยมธรรม กฎหมาย หรือ ความคิดโดยตั้งปัญหาหลาย ๆ แงหลาย ๆ มุม ถู่มุมตรง มุมกลับ มุมทแยง

นอกจากนี้ยังได้แนวทางจากการปลูกคุณสมบัติทางสร้างสรรค์ต่อไปอีกว่า "ให้ฝึกจำคำคม และสุภาษิต ฝึกเข้าใจความหมาย" เพราะคำกับบรมุหลักการใหญ่ ๆ ให้แก่ปัญญา ช่วยให้คิดอะไรได้รวดเร็ว รู้เท่าถึงการและเกิดความคิดแก้ไขเหตุการณ์เฉพาะหน้า ซึ่งเหมาะกับการเรียนการสอนภาษาไทยอยู่แล้ว

ส่วนแบบทดสอบเพื่อฝึกความคิดและ เป็นแบบฝึกสร้างความคิดนั้น คณะผู้วิจัยได้แนวทางมาจากแง่คิดทางจิตวิทยา ทางโลก และทางธรรม รวมทั้งลักษณะกำที่นิยมแหลม 5 ประการของ หลวงวิจิตรวาทการ และได้จำแนกแบบฝึกความคิดไว้ 2 แนวทางคือ

1. การกลั่นโดยไม่จำกัดจุดหมาย

1.1 คำที่หึงใจให้ผู้ฟังคิดต่อไป แบบอิสระและแบบจำกัดขอบเขต

1.2 คำที่กำกวม

1.3 คำที่ลึกลับหน้าถักหลัง

1.4 คำที่พิสดาร

1.5 เรื่องที่ไม่น่าหวัง

2. การคิดอย่างมีจุดหมาย

2.1 การหาข้อสรุปการสังเกต นำมาเปรียบเทียบความสัมพันธ์และความแตกต่าง

2.2 การเสนอผล เพื่อให้เกิดงานและการพัฒนา

2.3 การเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์

จากข้อคิดเขียนของราษฎรและนักเขียนหลายท่าน ทำให้คณะผู้วิจัยยิ่งตระหนักถึง การเรียนการสอนที่เป็นไปเพื่อความคิดความเข้าใจ มิใช่เพื่อความรู้อย่างเดียว ดังที่คมกริ ของเกา (อ้างจาก พจนา จันทรสันติ 2520 : 43) กล่าวว่า "ความชาญฉลาดนั้นช่วย อะไรชีวิตได้เล่า ความรอบรู้นั้นมีแก่นสารใดเล่า ถ้าไม่สามารถ ผมจะช่วยตัวเอง เพราะ ขาดความเข้าใจแท้ ความรู้ที่มีอยู่เป็นเพียงขอนไม้ๆ ที่เราไปยึดเกาะเอาไว้ในทะเล แห่งชีวิตอันอว่างว้าง เพื่อเน้นหลักประกันแห่งความปลอดภัยของตนเองเท่านั้น เป็นเพียงสิ่งที่เรา แสงหามาเพื่อเสริมคุณค่าให้แก่ตนเอง เพื่อเป็นเครื่องรองรับความรู้สึกไม่มั่นคง ความโดดเดี่ยว อว่างว้างของตนเป็นเพียงเครื่องแสวงหากำแพง ฐานะ และสถานะทางสังคมให้แก่ตนเท่านั้น"

หากเรามีใครประสงค์จะสร้างทรัพยากรบุคคลให้แก่ชาติ ในลักษณะที่ยึดขอนไม้ๆ ไว้คนละท่อนสอง ท่อนแล้ว ก็คงจะต้องปลูกฝังทัศนคติในการเรียนรู้ พัฒนาปัญญาของผู้เรียนตั้งแต่เยาว์วัย และมโน ธรรมนั้นก็จะต้องเป็นปัญญาชอบ มิใช่เป็น "ความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด" ดังที่สมเด็จพระญาณสังวร (สุวฑฺฒโน) (ญาณสังวร สุวฑฺฒโน 2523 : 15 - 16) กล่าวว่า "ปัญญาเป็นรัตนะของนรชน จะต้องเป็น ปัญญาที่ชอบ มีลักษณะเป็นความฉลาดรู้ ความจักเจน การวินิจฉัย ถูกต้อง สามีญ์สำนึกดี มีเหตุผล ในสิ่งทั้งหลาย" และยังแสดงถึงที่มาของปัญญาชนด้วยว่า "ปัญญาที่ชอบดังกล่าว เป็นผลสืบมาจาก ปัญญาที่มีเป็นพื้นฐาน อันได้มาจากกำเนิดของนรชน อันเรียกว่าสัญชาติปัญญา และจากการศึกษาอบรม ที่ถูกที่ชอบ อันสัญชาติปัญญานั้นมีพลังอำนาจที่ทำให้ประจักษ์ เรียนรู้ เข้าใจ และตระหนัก เป็นพลังใจ ทางปัญญาของบุคคล ถาอบรมศึกษาในทางที่ดี ก็จะทำให้มีความรู้ในทางฉลาดแกมโกง ในทางทำ ความชั่วร้าย ในทางเบียดเบียนต่าง ๆ" ด้วยเหตุนี้คณะผู้วิจัย จึงเน้นแนวทางการสอนภาษาไทย ในระดับมัธยมให้หนักไปในการพัฒนาความคิด เพื่อให้เกิด "ปัญญาที่ชอบ" ดังกล่าว

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชายหญิงในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาประเภทสาธิต สังกัด
ทบวงมหาวิทยาลัย อายุระหว่าง 13 - 15 ปี โดยพิจารณาปัญหาที่เกี่ยวกับกระบวนการทางความคิด
ทักษะสภาพของความคิดธรรมดา และความคิดสร้างสรรค์ โอกาสในการพัฒนาความคิด และแนวทาง
เสริมสร้างความคิดอย่างมีระบบในการสอนภาษาไทย

1.1 ลักษณะประชากร กลุ่มที่ 1 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนประเภท
สาธิต ปีการศึกษา 2525 จากโรงเรียนทั้งในเขตกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด รวม 10 โรง
จัดลำดับจากภาคกลางไปส่วนภูมิภาคโดยเริ่มจาก ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก
และภาคใต้ ตามลำดับ

1.1.1	โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร	256 คน
1.1.2	โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน	225 คน
1.1.3	โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม	190 คน
1.1.4	โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์	253 คน
1.1.5	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง	237 คน
1.1.6	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร (นครปฐม)	71 คน
1.1.7	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	101 คน
1.1.8	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น	79 คน
1.1.9	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน (ชลบุรี)	105 คน
1.1.10	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ปัตตานี)	38 คน

1.2 ลักษณะประชากรกลุ่มที่ 2 นักเรียนระดับชั้นต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนสาวิศจำนวน 100 คน

2. วิธีสุ่มตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่าง เป็นเงื่อนไข ดังนี้

2.1 เป็นโรงเรียนสาวิศที่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

2.2 เป็นโรงเรียนที่อยู่ในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคจำนวน 10 โรงเรียน ไม่จำกัดจำนวนห้อง อยู่ในเขต กทม. 5 โรงเรียน และภูมิภาค 5 โรงเรียน

2.3 คณะนักเรียนชายหญิง สุ่มตามอัตราส่วนจากจำนวนเต็มโรงเรียนละ 30 คน

3. เหตุผลในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากคณะวิจัยประสงค์จะศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการพัฒนาความคิดของเด็กระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และต้องการข้อมูลจากเด็กที่กำลังอยู่ในระยะพัฒนาสติปัญญาจากรูปธรรมไปสู่นามธรรม ซึ่งปรากฏว่าเด็กที่ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 กำลังอยู่ในวัยที่คณะผู้วิจัยต้องการคือมีอายุระหว่าง 13 - 15 ปี นอกจากนี้ยังได้เลือกโรงเรียนทั้งในเขตกรุงเทพมหานคร และภูมิภาค ทุกภาค เพื่อเป็นตัวแทนของนักเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ใช้เครื่องมือ 4 ประเภท (ดูภาคผนวก ข)

1. แบบสอบถามวัดความคิดสร้างสรรค์ทั่วไป ให้ผู้ตอบอ่านข้อความในแบบสอบถามทีละข้อ แล้วพิจารณาว่าตนมีลักษณะนิสัย ความรู้สึกนึกคิด หรือเคยมีพฤติกรรมอย่างไร เมื่อพิจารณาแล้วให้ทำเครื่องหมายกากบาทลงไว้ช่องที่กำหนดให้ 3 ระดับคือ เห็นด้วย ใจแน่ใจ และไม่เห็นด้วย ในกระดาษคำตอบ

เกณฑ์การให้คะแนน คะแนนแต่ละข้อไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับความสำคัญ คะแนนรวม 240 คะแนน

2. แบบทดสอบที่เป็นภาษา ชื่อ คำศัพท์ โดยกำหนดคำไว้ 10 คำ ให้ผู้ตอบนึกถึงคำคำอื่นที่เกี่ยวข้องกับคำที่กำหนดให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ไม่จำกัดเวลาตอบ

ให้คะแนนเป็นระดับ โดยพิจารณาข้อมูลว่ามีความเกี่ยวข้อง กับประเภทของความคิดใด มากน้อยเพียงไร

3. แบบทดสอบที่เป็นภาษา ชื่อ เรียงความตามสิ่งเร้า โดยกำหนดสิ่งเร้าประเภทต่าง ๆ ให้ ซึ่งมีทั้งวัสดุ และรูปภาพ

เกณฑ์การให้คะแนน ให้เป็นระดับคะแนนเช่นเดียวกับข้อ 4

4. แบบทดสอบที่ไม่ใช่ภาษา ชื่อ วงกลมสัมพันธ์ ให้วาดภาพโดยใช้วงกลม 36 วง เป็นโครงสร้าง จะวากเป็นภาพเกี่ยว หรือภาพต่อเนื่องก็ได้

เกณฑ์การให้คะแนน

1. ความคงอยู่ในความคิด วาดภาพได้ ให้ภาพละ 1 คะแนน

2. การสัมพันธ์ความคิด ภาพที่สร้างจากวงกลมหลายวงให้คะแนนวงละ

2 คะแนน ถึง 5 คะแนน ขึ้นอยู่กับศิลปะและความสามารถ

3. ความเข้าใจในการใช้วงกลมเป็นโครงสร้าง ให้ภาพละ 1 คะแนน

5. วิธีดำเนินการ

5.1 ปรับปรุงแบบสอบถามความคิดสร้างสรรค์ทั่วไป จาก "โลกหนังสือ" ปีที่ 3 1 ตุลาคม 2524, 76 หน้า (อ้างจาก Writer Digest) ฉบับประจำเดือนกุมภาพันธ์ 1981) จำนวน 100 ข้อ นำมาทดลองใช้กับข้าราชการสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท ครูอาจารย์ โรงเรียนมัธยมสาธิต มทว. ประธานมิตร ข้าราชการอุตสาหกรรมจังหวัด นักธุรกิจ และผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรม รวมจำนวน 200 คน พบว่าเป็นแบบสอบถามที่มีอำนาจจำแนกสูง จึงนำมาใช้กับนักเรียน

5.2 สร้างแบบสำรวจความคิดแนวกว้าง โดยนำไปทดลองใช้กับอาจารย์ผู้สอนภาษาไทย ข้าราชการ นิสิตปริญญาโท และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 200 คน จากนั้นได้นำข้อมูลมาจำแนกเพื่อจัดประเภทของความคิดและระดับความคิด ซึ่งแยกได้ดังนี้

ระดับ	ความสามารถของการคิด
1	1.1 ลักษณะทั่วไป ประโยชน์ โทษ การตีความ 1.2 การรู้จักคำ 1.3 ความรู้
2	2.1 ความรู้สึก 2.2 ประสบการณ์
3	3.1 การเปรียบเทียบ 3.2 การสังเกต
4	4.1 คิดไกล 4.2 คิดไกลมาก

ความคิดระดับที่ 1 จัดเป็นความคิดขั้นพื้นฐาน เพราะเกิดแต่การรับรู้โดยตรงที่สัมผัสไว้ ไม่ต้องคิดเอง ได้แก่ลักษณะทั่วไป ประโยชน์ โทษ การตีความ การรู้จักคำ และความรู้ สำหรับความคิดที่ก้าวขึ้นสู่ระดับที่ 2 เป็นความคิดขั้นสูงก่ ระดับที่ 1 เกิดแต่ความรู้สึกของตนเอง ตระหนักได้ด้วยตนเอง หรือมีประสบการณ์การช่วยตนเอง ความคิดลักษณะนี้มีแนวโน้มที่นำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ขั้นแรก การที่รู้สึกโดยอัตโนมัติคุณค่าในการวิเคราะห์ ฉะนั้นความคิดที่ควรจะจัดอยู่ในประเภทนี้จึงได้แก่ ความรู้สึก ประสบการณ์, การเปรียบเทียบ และการตั้งข้อสังเกต เป็นความคิดระดับที่ 3 และความคิดที่ลึกซึ้ง คิดได้ไกล คิดอย่างมีวิจารณญาณ คุณภาพของความคิดมีพลังที่ทำให้ สิ่งแวดล้อม ทั้งบุคคลและวัตถุเกิดการเปลี่ยนแปลงไวหัตถ์ การเปลี่ยนแปลงนี้ย่อมขึ้นอยู่กับความลึกซึ้งกระจำจแรงและโอกาสที่อำนวยต่อการยอมรับด้วยนั้น จัดเป็นความคิดสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพสูงในระดับที่ 4

5.3 คัดเลือกวัสดุที่จะใช้เป็นสิ่งเร้าในการสำรวจความคิดแนวลึก โดยเลือกรูปแบบซึ่งเป็นวัสดุ หรือรูปภาพ เพื่อกำหนดเป็นตัวอย่างทางประสาทตา ที่สามารถสร้างความรู้สึก และผลักดันความคิดให้กว้างไกลลึกซึ้งกว่าการเห็นเพียงคำพูด หรือภาษาเขียน หรือสิ่งแวดลอมปกติ ทั้งนี้โดยมีความเชื่อว่า การกระตุ้นและยั่วให้เกิดความคิดตามความรู้สึกจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถตอบคำถาม หรือบรรยายได้ดีกว่าการคิดโดยปราศจากความรู้สึก วัสดุและภาพที่ใช้ในการสำรวจครั้งนี้ มีจำนวนมากกว่า 120 สิ่ง

เกณฑ์การจำแนกความคิดแนวลึก ใกล้เคียงกับการจำแนกแนวกว้างไม่มีคะแนน แต่แบ่งระดับความคิดเป็นขั้นพื้นฐาน และระดับสูงกว่าพื้นฐาน จนถึงความคิดสร้างสรรค์เช่นเดียวกับแบบสอบถาม 5.2

5.4 สร้างแบบทดสอบ วงกลมสัมพันธ์ โดยให้วาดภาพเดี่ยวหรือภาพต่อเนื่องภายในเวลา 30 นาที เกณฑ์การให้คะแนนขั้นพื้นฐานถือว่าผู้ที่วาดภาพเดี่ยว ปฏิบัติตามคำสั่งตรงไปตรงมา ใช้ความคิดเพียงรายละเอียด ส่วนผู้ที่วาดภาพต่อเนื่องต้องใช้ความสามารถสูงกว่ามีแนวโน้มแห่งความคิดสร้างสรรค์ ยิ่งในวงกลมมากวงเท่าไรยิ่งแสดงว่ามีความคิดสร้างสรรค์สูง แต่ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับความเป็นเอกภาพของภาพที่ปรากฏด้วย (ดูตัวอย่างในภาคผนวก ก)

6. การดำเนินการสำรวจ

6.1 ใช้แบบสอบถาม 4 ชุด ในคราวเดียวกันโดยให้นักเรียนปฏิบัติต่อเนื่องกันประมาณ 2 ชั่วโมง สำหรับโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร คณะกรรมการออกปฏิบัติงานด้วยตนเอง ส่วนโรงเรียนที่อยู่ในส่วนภูมิภาค กระทำ 2 วิธี คือ ส่งอาจารย์ที่ได้รับการฝึกแล้วไปยังพื้นที่ หรือนักหมายกับอาจารย์ในพื้นที่ที่คุ้นเคยกันให้เป็นผู้ควบคุมพร้อมกับขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการหรืออาจารย์ใหญ่ของโรงเรียน

6.2 สรุปรวข้อมูลในแบบฝึกหัดท้ายบทเรียน ในหนังสือทักษะสัมพันธ์ นำมาจัดจำแนกประเภทของการฝึกด้านต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นหลักฐานและข้อพิจารณาในการพัฒนาการสอนภาษาไทยตามหัวข้อรายละเอียดต่อไปนี้

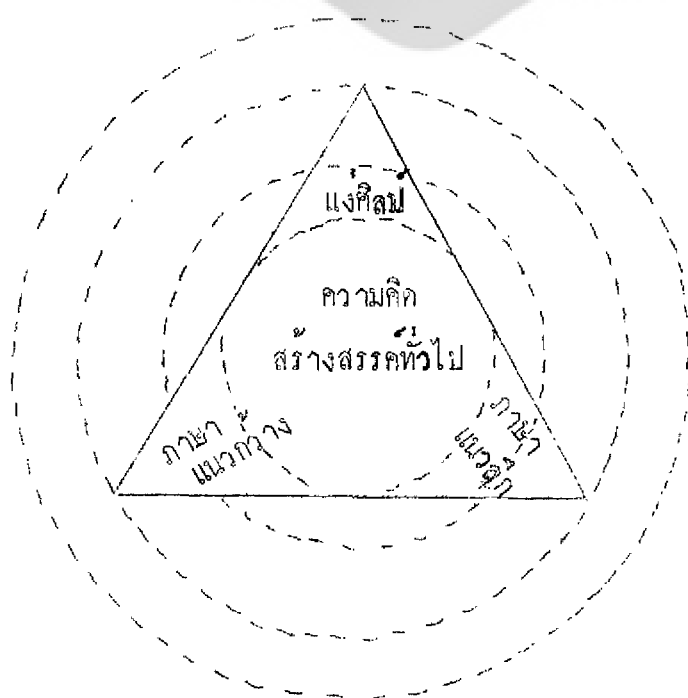
6.2.1 ทักษะ ฟัง พูด อ่าน และเขียน

6.2.2 ความจำที่เกี่ยวข้องกับ การตอบคำถามในหัวข้อว่า ใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไร คำศัพท์ เหตุผลที่ปรากฏในเรื่อง ลำดับเหตุการณ์

- 6.2.3 ความคิดได้แก่การคิดตอบหรือปฏิบัติเกี่ยวกับ
การตอบคำถามว่าอย่างไร
ตอบว่า ใช่ - ไม่ใช่ หรือ ชอบ - ไม่ชอบ
การใช้เหตุผลนอกเหนือหนังสือแบบเรียน
การคิดนำไปใช้
การตีความ ขยาย บัวยขยาย
การเปรียบเทียบ
หลักภาษา

ก่อนการนำแบบทดสอบวงกลมสัมพันธ์มาใช้ ได้ทดลองให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
จำนวน 100 คน ให้ความภาพอย่างอิสระ โดยไม่เน้นว่าควรวาดภาพวงกลมให้สัมพันธ์กัน พบว่าการให้
วาดภาพโดยไม่ว่า ววงกลมต้องสัมพันธ์กัน แทนจะไม่ปรากฏรูปต่อเนื่องกันเลย แต่ก็ทำ
ได้พอสมควรและสร้างสรรคที่มีอยู่แล้วในตัวบุคคลตามธรรมชาติ ฉะนั้นจึงได้เปลี่ยนวิธีสั่งให้ชัดเจน
ยิ่งขึ้น ทำให้นักเรียนที่ไม่คิดจะแสดงออก พยายามวาดภาพให้ต่อเนื่อง เท่ากับเป็นการ เปิดเผย
ความจริงบางอย่างเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์

รายละเอียดที่ของการจะศึกษาค้นคว้าประกอบกันคือ ความคิดสร้างสรรค์ทั่วไป ความ
คิดสร้างสรรค์ในแง่ศิลปะ ความคิดทางภาษาในแนวกว้าง และทางลึก ซึ่งอาจประมวลเป็นแผน
ภาพได้ดังนี้

6.2.4 การทดลองนำไปปฏิบัติ ได้แก่

การจัดนิทรรศการ

ทัศนศึกษา

การแสดง

การวาดภาพ

และอื่น ๆ

6.3 สํารวจข้อมูลจากแบบประเมินผลวิชาภาษาไทย จากการใ้หนังสือหัดหัดสัมพันธ์
ประจำภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2525 ของโรงเรียนสาธิตที่ผู้สอนร่วมเป็นกรรมการโครงการฯ

โรงเรียนมัธยมสาธิต มทว. ประสานมิตร

โรงเรียนสาธิต มทว. ปทุมวัน

โรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญ มทว. บางแสน

6.4 สํารวจการแสดงความถึกแนวกว้างของนักเรียนประถมสาธิต มทว. ประสานมิตร
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – ปีที่ 6 และของนักเรียนมัธยมสาธิต มทว. ประสานมิตรเพื่อศึกษาบันได
ความคิดแนวกว้าง และใช้ เป็นข้อมูลในการพิจารณาเกี่ยวกับขั้นพัฒนาการของความคิด

6.5 สํารวจความถึกเป็นกลุ่ม โดยให้ตัวแทนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาทั้งที่มาจาก
โรงเรียนประถมสาธิต และโรงเรียนมัธยมศึกษาให้ความถึกเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาการสร้าง
แบบฝึกและประเมินผลการเรียนโดยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์ โรงเรียนที่คัดเลือกได้แก่

6.5.1 โรงเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญ มทว. บางแสน

6.5.2 โรงเรียนสาธิต มทว. ปทุมวัน

6.5.3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย เชียงใหม่

6.5.4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น

6.5.5 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ

6.5.6 โรงเรียนบดินทรเดชา

6.5.7 โรงเรียนนานาชาติเวทียากม

6.5.8 โรงเรียนสายน้ำผึ้ง

6.5.9 โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยายคม

6.5.10 โรงเรียนนนทรีวิทยา

6.6 การจัดสัมมนาสัญจร เรื่อง สังวรความกึก แก่งมะนิลหิและครูประจำการ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับวางแผนความคิดในการสอนภาษาไทย และทดลองปฏิบัติการสร้างแนวความคิดทางกว้างแก่ครู อาจารย์ตามรายการสัมมนา (ภาคผนวก ง)

7. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลหลักคือการสำรวจความคิดเห็นสร้างสรรค์ 4 ประเภท ที่สุ่มตัวอย่างแบบบังใจ (Simple Normal Sampling) ประมาณร้อยละ 20 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด จึงทำการสำรวจนักเรียนสาธิตจำนวน 300 คน จากจำนวนเต็ม 1,555 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าสถิติ เพื่อนำไปใช้ในการแปรผลโดยวิธีข้อมูลอื่น ๆ ที่สำรวจพร้อมกันนี้เป็นหลักฐานประกอบการพิจารณาและการเสนอความเห็น

การใช้ค่าสถิติเลือกไว้เพียงขั้นพื้นฐาน เพื่อให้คนธรรมดาสามัญและไม่สัคหิตตัวเลข และผู้ที่สนใจโดยทั่วไปเข้าใจความหมายและสามารถตีความตามวิธีการของสถิติเบื้องต้นได้

ค่าสถิติที่นำมาไว้ ได้แก่

1 การยลละ

2 มัธยิมเลขคณิต

3 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการแปรผล

% แทนการยลละ

$\bar{X}$ แทนค่ามัธยิมเลขคณิตของคะแนน

N แทนจำนวนนักเรียนทั้งหมด

4 กราฟแท่ง

5 กราฟเส้นตรง

6 กราฟวงกลม

วิเคราะห์ผลเกี่ยวกับสภาวะทางความคิดของนักเรียนสาระชีวิตระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

เพื่อทราบสภาวะทางความคิดโดยเฉลี่ย การวิเคราะห์ขั้นพื้นฐานทางความคิดซึ่งจะนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ 4 รูปแบบคือความคิดสร้างสรรค์ทั่วไป ความคิดสร้างสรรค์ในแง่ศิลป์ ความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาในแนวลึก และความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาในแนวกว้าง ประกอบด้วยข้อมูลด้านอื่น ๆ เช่น การพัฒนาความคิดตั้งแต่ระดับประถมศึกษา การฝึกกิจกรรมท้ายบทเรียน การประเมินผลการเรียน วิชาภาษาไทย และวิธีสังเกตความคิดเห็นอย่างอิสระในการตอบคำถาม ตลอดจนข้อมูลที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการสัมมนาด้วย

นอกจากนี้ยังได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยเอกสาร หนังสือเรียน หนังสือคู่มือ ตลอดจนระบบสื่อมวลชนทุกประเภทซึ่งมีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตทางความคิดมาพิจารณาประกอบข้อคิดเห็นอื่น ๆ ด้วย

๘. ผลที่ได้มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทั่วไป และค่าเฉลี่ย ของนักเรียนสาขิต 10

N = 300

คะแนน	ประธาน	ประจักษ์	ประจักษ์	ประธาน	ประจักษ์	ประจักษ์	ประจักษ์	ประจักษ์	ประจักษ์	ประจักษ์
122	115	122	116	132	108	109	109	92	118	
146	167	119	98	88	95	113	140	94	133	
146	140	111	116	130	135	154	100	140	136	
99	93	120	124	113	125	125	123	131	112	
106	80	111	117	112	70	100	150	130	100	
166	111	90	102	159	135	115	116	122	122	
115	97	115	101	112	120	115	109	97	97	
120	107	93	106	112	113	109	136	149	120	
130	80	106	105	152	119	140	143	131	147	
125	147	106	104	94	150	111	140	137	111	
114	114	121	143	112	109	116	123	104	134	
137	97	111	114	96	84	117	92	124	125	
121	115	102	106	111	105	141	151	107	127	
93	105	105	113	154	94	113	127	103	109	
113	111	112	119	119	117	109	159	99	113	
140	103	132	90	106	103	126	123	120	113	
126	92	104	100	129	105	126	124	102	123	
123	133	111	121	110	101	111	142	111	120	
131	131	86	111	30	90	89	136	112	120	
95	133	101	99	87	80	97	144	120	122	
124	97	101	107	114	93	145	109	133	136	
109	122	113	117	105	110	67	154	113	114	
126	102	86	101	114	97	103	136	120	113	
114	116	113	142	110	132	125	101	166	126	
100	112	80	137	127	93	121	134	113	120	
106	109	113	110	110	121	108	105	111	110	
101	137	90	136	129	111	124	112	103	90	
91	128	105	132	107	90	130	123	106	124	
125	100	113	117	139	134	90	133	93	142	
111	124	122	154	120	106	103	155	111	114	
3593	3431	3230	3462	3320	3250	3260	3867	3512	3637	
119.77	114.37	107.66	115.40	117.33	100.60	115.33	120.90	117.06	121.23	

จากตารางที่ 1 ซึ่งแสดงคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทั่วไปและค่าเฉลี่ยของนักเรียนสาธิต 10 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 300 คน ปรากฏว่า คะแนนความคิดสร้างสรรค์สูงสุดได้ 167 จาก 240 คะแนน และต่ำสุด 67 คะแนน ค่าเฉลี่ยคะแนนของทุกโรงเรียน เท่ากับ 116.57 คะแนน เทียบเท่ากับระดับความคิดสร้างสรรค์ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยจากคะแนนสูงสุดถึงต่ำสุด ของแต่ละโรงเรียน เรียงตามลำดับดังนี้

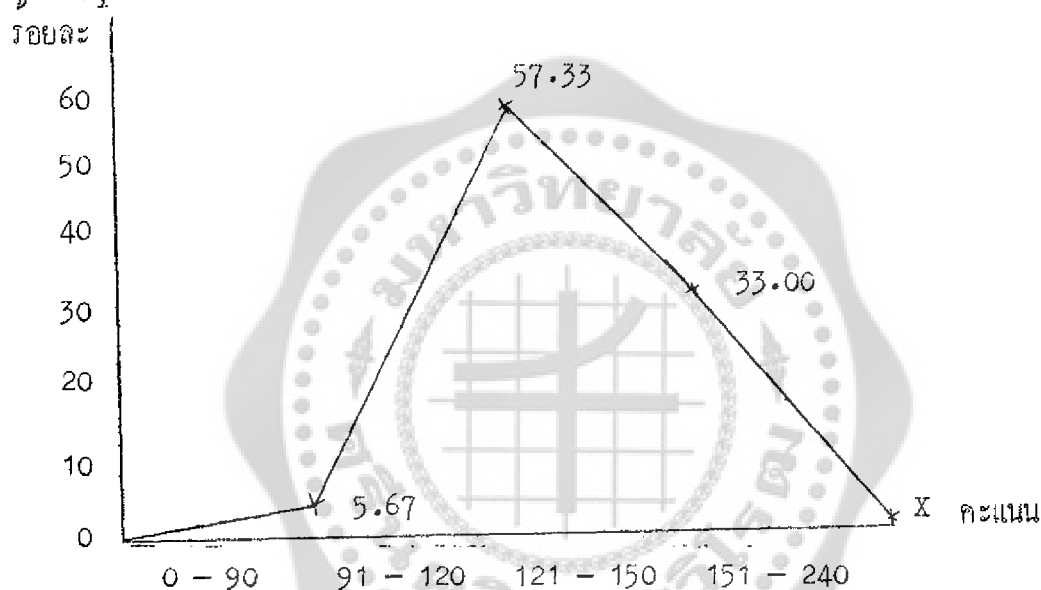
สาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น	128.90	คะแนน
สาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	121.23	คะแนน
สาธิต มทว. ประสานมิตร	119.77	คะแนน
สาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง	117.33	คะแนน
สาธิต มทว. บางแสน	117.06	คะแนน
สาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	115.40	คะแนน
สาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	115.33	คะแนน
สาธิต มทว. ปทุมวัน	114.37	คะแนน
สาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร	108.60	คะแนน
สาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	107.66	คะแนน

ประสาณิตร	บทวน	จุด	เกสร	รวมค่าแห่ง	คิดเกสร	เสียงใหม่	ซอนแทน	บางแทน	โตคาน
83	53	74	36	64	62	38	69	61	60
51	41	98	82	59	47	38	85	48	64
37	52	102	75	61	77	38	95	53	55
54	42	86	74	66	82	37	87	37	65
38	50	81	81	77	55	39	78	43	76
41	37	36	61	46	73	44	86	46	77
39	40	74	77	55	61	57	81	57	63
41	38	80	82	47	68	47	79	80	46
38	39	76	73	61	67	37	81	36	62
38	42	72	77	60	70	37	82	71	71
73	59	96	64	57	85	39	75	46	70
59	44	86	77	41	78	42	76	46	67
52	47	64	73	46	71	41	66	41	55
66	54	79	36	56	61	38	71	42	67
69	66	84	77	63	77	41	71	45	67
65	69	76	36	59	64	45	74	43	75
74	56	104	81	54	72	39	36	43	63
49	63	93	82	45	77	37	88	52	75
37	61	80	64	46	60	39	78	44	47
47	38	82	74	45	75	39	79	50	65
69	42	68	77	59	84	38	62	59	70
69	44	36	71	66	67	56	61	60	79
75	47	71	78	63	72	56	75	45	59
43	45	71	84	59	80	46	75	43	58
65	61	79	51	39	61	40	76	36	70
36	86	63	68	42	58	69	74	68	78
76	78	72	77	56	62	52	69	42	56
77	54	74	81	71	71	37	72	48	36
98	38	82	77	65	85	46	70	93	36
60	39	82	81	67	65	37	84	45	65
1719	1525	2321	2131	1689	2091	1289	2255	1515	1915
57.30	50.83	77.37	71.03	56.33	65.70	42.96	75.17	50.50	63.83

จากตารางที่ 2 ซึ่งแสดงความถึกสร้างสรรคโดยการแสดงออกทางภาพของนักเรียนคาบที่ 10 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 300 คน ปรากฏว่าจากคะแนนเต็ม 110 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดทำได้ 140 คะแนน ผู้ที่ทำคะแนนได้ต่ำสุด ทำได้ 36 คะแนน

ค่าเฉลี่ยจากคะแนนสูงสุดถึงต่ำสุด	ของแต่ละโรงเรียน	เรียงตามลำดับดังนี้
สาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	77.37	คะแนน
สาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น	75.17	คะแนน
สาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	71.03	คะแนน
สาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร	69.70	คะแนน
สาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	63.83	คะแนน
สาธิต มทว. ประสานมิตร	57.30	คะแนน
สาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง	56.33	คะแนน
สาธิต มทว. บางเขน	50.50	คะแนน
สาธิต ปทุมวัน	50.83	คะแนน
สาธิตมหาวิทยาลัย เชียงใหม่	42.96	คะแนน

นักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์ระดับต่ำ คือได้คะแนน 0 - 90 ของทุกโรงเรียน มีร้อยละ 5.67 คะแนนชั้นกว่า หรือปานกลางคือระหว่าง 91 - 120 คะแนน มีร้อยละ 57.33 คะแนนชั้นสูงระหว่าง 121 - 150 คะแนน มีร้อยละ 33.00 ส่วนคะแนนที่บอกความคิดสร้างสรรค์ ระดับสูงระหว่าง 151 - 240 คะแนน มีเพียงร้อยละ 4.00 เมื่อเปรียบเทียบจำนวนผู้ตอบให้และเห็น วัฏเข้ขึ้น จึงแสดงกาเป็นกราฟเส้นตรง

กราฟ แสดงจำนวนผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ทั่วไปคิดเป็นร้อยละ 4 ระดับ

แกน OX แทนระดับความคิดสร้างสรรค์

แกน OY แทนค่าจำนวนนักเรียนคิดเป็นร้อยละ

จากกราฟ แสดงว่านักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์ ระดับ 2 มีจำนวนพุ่งขึ้นสูงสุดคือร้อยละ 57.33 รองลงมาคือ จำนวนผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ระดับ 3 33.50 % นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ระดับ 1 มีจำนวนมากเป็นอันดับที่ 3 คือ 5.67 % ส่วนผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงสุดคือ ระดับ 4 มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 4 %

2. ลักษณะความคิดสร้างสรรค์ที่แสดงออกทางภาพโดยใช้แบบทดสอบ วงกลมสัมพันธ์ และให้คะแนนความถี่ที่ปรากฏในความสัมพันธ์ ปรากฏว่าความคิดสร้างสรรค์ในแง่ศิลปะ

3 ระดับ คือขั้นต่ำ ขั้นปานกลาง และขั้นสูง ของนักเรียนทั้งหมดมีจำนวนใกล้เคียงกัน ประมาณ 30 %

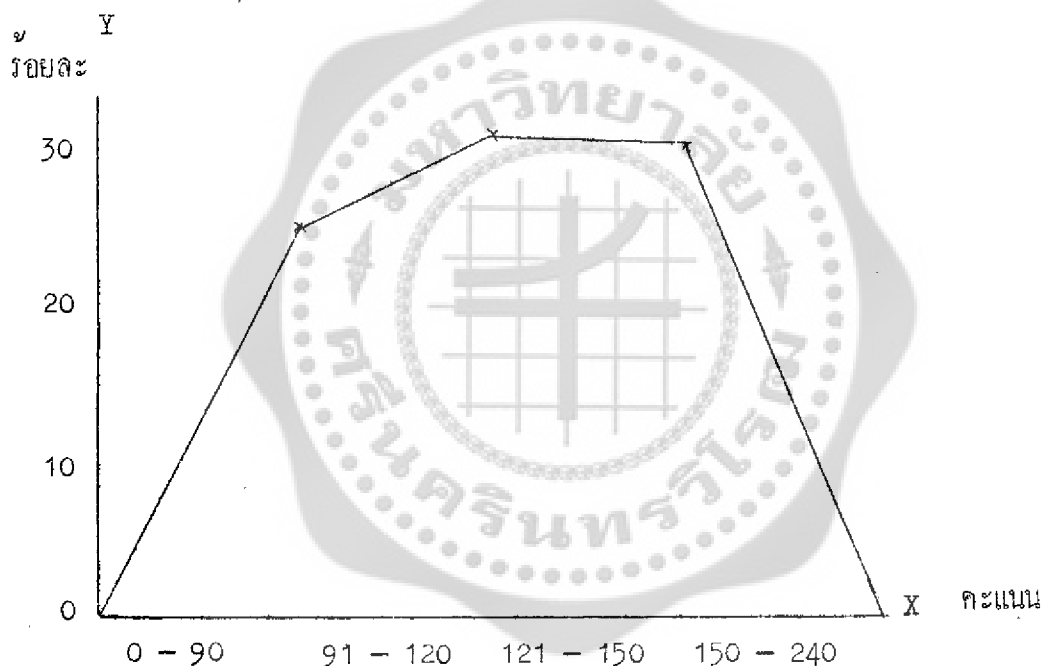
แบบ กล่าวคือในอันดับผู้ที่ให้คะแนนระหว่าง 31 – 50 มีจำนวนร้อยละ 31.66

ในขั้นกว่า ผู้ที่ให้คะแนนระหว่าง 51 – 70 มีจำนวนร้อยละ 33.33

ในขั้นสูง ผู้ที่ให้คะแนนระหว่าง 71 – 90 มีจำนวนร้อยละ 32.33

สำหรับผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ และแสดงออกอย่างเด่นชัดในแง่ศิลปะ มีจำนวนน้อยที่สุด

คือเพียง 2.67 %

กราฟแสดงจำนวนผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ในแง่ศิลปะคิดเป็นร้อยละ 4 ระดับ

แกน OX แทนการระดับความคิดสร้างสรรค์ที่แสดงออกทางภาพ 4 ระดับ

แกน OY แทนจำนวนนักเรียนคิดเป็นร้อยละ

จากกราฟ แสดงว่านักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์ในแง่ศิลปะระดับ 2 มีจำนวนสูงสุดคือ 33.33 % นักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์ในแง่ศิลปะที่ระดับ 3 มีจำนวนรองลงมาคือ 32.33 % นักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์ในแง่ศิลปะมีจำนวนมากเป็นอันดับที่ 3 คือ 31.66 % ส่วนนักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์ในแง่ศิลปะระดับสูงสุดระดับที่ 4 มีจำนวนน้อยที่สุดคือ 2.67 %

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบว่าจำนวนการเลื่อนระดับความกตีสรางสรรคจากลักษณะทั่วไปไปเป็น
ความกตีสรางสรรคในแง่คิป์ของนักเรียนสาธิต 10 โรง

วามวนระดับ ที่เลื่อนแปลง	การ เลื่อน ระดับ	ประสาณิกกร	ปทุมวัน	จุฬา	เกษตรศาสตร์	รางค้ำแหง	คิงปกร	เวียงใหม่	ขอนแก่น	บางแสน	ปัตตานี	รวม ระดับย่อย	รวม ระดับ	รวม ความกตีสรางสรรค
ลดลง 3	4 - 1	1	1			1		1		1		(5) 1.67	(5) 1.67	
ลดลง 2	4 - 2 3 - 1	5	4			2 1		2 9	2 1	5	5	(4) 1.33 (30) 10.00	(34) 11.33	
ลดลง 1	4 - 3 3 - 2 2 - 1	5 6	4 10		1 2 2	5 6	2 1	1 3	1 1	2 14	8	(3) 1.00 (30) 10.00 (54) 18.00	(87) 29.00	(126) 42.00
สูงขึ้น 3	1 - 4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
สูงขึ้น 2	2 - 4 1 - 3	- -	- -	4 4	- -	- -	- 3	- -	1 -	1 -	-	(6) 2.00 (7) 2.33	- (15) 4.33	(69)
สูงขึ้น 1	3 - 4 2 - 3 1 - 2	1 3 -	- 1 -	1 13 -	- 16 1	- 2 -	- 7 2	- 1	- 5 -	- 3 -	-	(2) 0.67 (50) 16.67 (4) 1.33	(56) 18.67	23.00
คงที่	4 - 4 3 - 3 2 - 2 1 - 1	- 3 6 -	- 1 7 2	- 3 3 -	- 5 2 1	- - 12 1	- 5 10 -	- - 3 2	- 15 3 -	- 2 5 -	- 3 11 -	- (37) 12.33 (62) 20.67 (6) 2.00	(105) 35.00	(105) 35.00

จากการวาง 4 เปรียบเทียบการเลื่อนระดับความคิดสร้างสรรค์จากลักษณะทั่วไปไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ในแง่ศิลปะ ปรากฏว่าผลรวมของค่าที่เปลี่ยนจากสูงลงมามีค่าสูงสุดคือร้อยละ 42.00 ผลรวมของค่าคงที่เป็นอันดับรอง คือร้อยละ 35 ส่วนผลรวมของค่าที่เคลื่อนไปสูง มีน้อยที่สุดคือร้อยละ 25.00

ในประเภทตัวเลขคงที่ปรากฏว่า ค่าคงที่ของความคิดสร้างสรรค์ระดับ 2 มีจำนวนสูงสุดคือร้อยละ 20.67 โดยเฉพาะ 40% ของนักเรียนสาธิตรามคำแหง จัดอยู่ในประเภทนี้ สำหรับค่าคงที่รองลงมาอยู่ระดับ 3 คือร้อยละ 12.33 ปรากฏว่า 50% ของนักเรียนสาธิตขอนแก่น ที่ศึกษาสำรวจ อยู่ในเกณฑ์น้อย ส่วนค่าคงที่ระดับ 1 มีเพียงร้อยละ 2.00 เป็นที่น่าสังเกตว่าค่าคงที่ระดับ 4 ไม่ปรากฏในการสำรวจครั้งนี้เลย

สำหรับค่าคงที่เคลื่อนระดับสูงขึ้นไป จัดแบ่งไว้ 3 ประเภท คือเคลื่อนที่ 1 ระดับ เคลื่อนที่ 2 ระดับ และเคลื่อนที่ 3 ระดับ ปรากฏว่าการเคลื่อนที่ 1 ระดับมีสถิติสูงสุดคือ 18.67 % ในจำนวนการเคลื่อนที่ 1 ระดับ จากระดับ 1 - 2, 2 - 3, 3 - 4 ปรากฏว่าจากระดับ 2 - 3 มีสถิติสูงสุดคือ 16.67 % และในจำนวนนี้พบว่า 53.33 % ของนักเรียนสาธิตเกษตรที่ศึกษาสำรวจ อยู่ในเกณฑ์กลาง ส่วนค่าที่เคลื่อนจากระดับ 1 - 2 และ 3 - 4 คิดเป็นร้อยละ 1.33 และ 0.67 ตามลำดับ

ค่าที่เคลื่อนที่ 2 ระดับ คือจากระดับ 1 - 3 และ จากระดับ 2 - 4 นั้นมีเพียงร้อยละ 4.33 และจำนวนนักเรียนที่เคลื่อนที่ความคิดสร้างสรรค์ ในระดับดังกล่าวอยู่ในอัตราใกล้เคียงกันคือ จากระดับ 1 - 3 ร้อยละ 2.33 และจากระดับ 2 - 4 ร้อยละ 2.00 เป็นที่น่าสังเกตว่าปรากฏ 24% ของนักเรียนสาธิตจุฬาฯ จัดอยู่ในประเภทเคลื่อนที่เร็วในทางสูง

ค่าเคลื่อนที่เร็วที่สุดจากระดับ 1 ถึงระดับ 4 ไม่ปรากฏในการสำรวจครั้งนี้เลย

ในด้านค่าตัวเลขความคิดสร้างสรรค์ที่แสดงออกทางภาพหรือศิลปะการวาด ได้จัดแบ่งไว้ 3 ชั้นคือ ชั้นแรกคือชั้นที่ระดับลง 1 ระดับ ชั้นที่ 2 ลดระดับลง 2 ระดับ ชั้นที่ 3 ลดลง 3 ระดับ ปรากฏว่าการลด 1 ระดับมีจำนวนสูงสุดร้อยละ 29.00 การลดระดับค่าลง 2 ระดับ เป็นค่ารองลงมา

ร้อยละ 11.33 การลดเร็ว 3 ระดับมีจำนวนน้อยที่สุดร้อยละ 1.67 ในการลดระดับเพียง 1 ระดับ นี้ปรากฏว่า ลดจากระดับ 2 - 1 มากที่สุด ร้อยละ 18 และในจำนวนนักเรียนที่คัดเลือกรั้ง 10 โรงเรียน ปรากฏว่าจำนวนที่สูงสุดเป็นนักเรียนบางแสน คิดเฉพาะโรงเรียนมีมากถึง 46.67 % รองลงมาได้แก่สาธิตเชียงใหม่ 43.33 %

การเคลื่อนที่ต่ำลง 2 ระดับ ปรากฏว่ามีผลรวม 11.33 % การเคลื่อนที่จากระดับ 3 - 1 มีจำนวนสูงถึง 10.00 % ในจำนวนนี้เป็นนักเรียนที่มาจากสาธิตเชียงใหม่ คิดจากจำนวนที่คัดมาสำรวจ 30.00 % ส่วนการเคลื่อนที่ต่ำลงเป็นที่น่าสนใจมาก คือจากความคิดสร้างสรรค์ทั่วไปสูงสุดที่ระดับ 4 ลงมาที่ระดับ 2 นั้นมี 1.33 % ปรากฏว่านักเรียนที่คิดร้อยละจากยอดสำรวจแต่ละโรงเรียนเพียง 2 โรงเรียน คือสาธิตรามคำแหง และสาธิตเชียงใหม่ จำนวนแต่ละ 6.67 % เท่า ๆ กัน

ตัวเลขที่บ่งความสัมพันธ์กันความแตกต่างเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ทั่วไปกับความคิดสร้างสรรค์ทางการวาดภาพที่เห็นได้ชัดก็คือ การเคลื่อนที่จากระดับ 4 มาสู่ระดับ 1 ซึ่งปรากฏว่ามีอยู่เพียง 5 โรงเรียน และแต่ละโรงเรียนคือสาธิต มทว ประสานมิตร สาธิต มทว ปทุมวัน สาธิตรามคำแหง สาธิตกิลปากร สาธิตเชียงใหม่ และสาธิต มทว บางแสน มีตัวแทนเป็นร้อยละเพียง 3.33 จากจำนวนนักเรียนที่คัดมาแต่ละโรงเรียน

ตารางที่ 5 เปรียบ ชั้น และ ระดับคะแนนสติปัญญา และจำนวนประชากรตามแบบ
สแตนด์ออร์คิปเน็ต กับคะแนนความคิดสร้างสรรค์ และจำนวนประชากร (นร.ม.3) ตามเกณฑ์
ปรับใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ N = 300

ระดับ	ช่วงคะแนนนัก ระดับสติปัญญา	ชั้นของสติปัญญา	ประชากรร้อยละ	คะแนนความคิด สร้างสรรค์	นร.ม.3 ร้อยละ
สูงยิ่ง				151 - 240	4.00 %
สูง	140 - 149 130 - 139 120 - 129	ขั้นสูงระดับ 3 ขั้นสูงระดับ 2 ขั้นสูงระดับ 1	1.3 3.1 8.2	121 - 150	33.33 %
ปานกลาง	110 - 119 90 - 109	สูงกว่าระดับปานกลาง ระดับปานกลาง	16.1 46.5	91 - 120	57.00 %
ต่ำ	80 - 89 70 - 79 0 - 70	ระดับต่ำกว่าปานกลาง เรียนช้า โง่เง่า ปัญญาอ่อน	14.5 5.6 2.6	0 - 90	5.67

จากตารางเปรียบเทียบจำนวนนักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์ระดับต่าง ๆ ปรากฏว่า
นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ แบ่งการแจกภาพต่ำ 5.67 % ระดับปานกลาง 57 % เปรียบเทียบกับ
กับผู้ที่มีสติปัญญานกลาง 64.6 % ส่วนความคิดสร้างสรรค์ระดับ 3 มี 33.33 % .เทียบกับผู้มีสติปัญญา
สูง 12.6 % และระดับสติปัญญาสูงเล็ก ซึ่งอาจเกิดอันที่จาก 1.3 % ขึ้นมา กับระดับความคิดสร้างสรรค์
ซึ่งมีถึง 4.00 %

ตารางที่ 6

แสดงลักษณะการแสดงออกทางความคิดตามแนวทาง คิดเป็นรอยละ และ
ค่าเฉลี่ยต่อคำว่า "เปรี้ยว" ของนักเรียนสาธิต ระดับ ม.3 10 โรงเรียน

n = 300

โรงเรียน	ค่าเฉลี่ย ได้คะแนน โดย: การคิด คิดเป็นร้อยละ	ค่าเฉลี่ย ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย ความถี่	ค่าเฉลี่ย ความถี่	ค่าเฉลี่ย ความถี่	ค่าเฉลี่ย ความถี่	ค่าเฉลี่ย ความถี่	ค่าเฉลี่ย ความถี่
มัธยมสาธิต มศว ประสานมิตร	80.2	1.7	-	7.6	-	3.5	2.9	4.1
สาธิต มศว ปทุมวัน	89.7	1.7	-	2.0	-	3.3	3.3	-
สาธิตจุฬาลงกรณ์ ปายมัธยม	87.5	1.4	2.1	0.6	2.8	2.8	2.8	-
สาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	88.0	0.7	-	2.5	-	6.0	-	2.8
สาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง	98.8	-	0.3	0.3	-	0.3	-	0.3
สาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร	81.1	-	-	6.5	0.9	10.1	-	1.4
สาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	89.1	-	0.3	5.6	-	-	3.4	1.6
สาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น	78.1	-	-	3.5	0.6	10.1	-	7.7
สาธิตพิบูลบำเพ็ญ มศว บางแสน	97.2	-	-	0.9	-	1.9	-	-
สาธิต ม.สงขลานครินทร์ ปัตตานี	87.6	-	-	2.1	-	-	10.3	-
เฉลี่ย	87.7	0.6	0.3	3.1	0.4	3.8	2.3	1.0

จากการางที่ 6 ซึ่งแสดงลักษณะการแสดงออกทางความคิดของคำว่า "เปรี้ยว" คิดเป็นร้อยละ ของนักเรียนสาธิตระดับ ม.3 ปรากฏว่า แนวความคิดพื้นฐานที่บ่งถึงลักษณะทั่วไป ประโยชน์ โทษ และการตีความของทุกโรงเรียน มีร้อยละสูงสุด และมีค่าจากน้อยไปหามาก ตั้งแต่ 78.1 % ของนักเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น จนถึง 98.8 % ของสาธิตรามคำแหง แสดงให้เห็นว่าโดยปกติคนเราจะแสดงความคิดในระดับพื้นฐานคือ ลักษณะบอกเล่าได้มาก เพราะใช้ความคิดแทนอยู่ในความจำมาก อาจจะเป็นการจำคำ หรือการรับรู้ทางประสาทสัมผัสใหญ่ หากสิ่งที่จดจำอยู่เป็นสิ่งที่คุ้นเคย และเห็นอยู่บ่อย ๆ ก็สามารถที่จะนึกถึง หรือนึกย้อนกลับไปได้ง่าย ในที่นี้คำว่า เปรี้ยว เป็นตัวแทนของการรับรู้ทางลิ้น ที่ก่อให้เกิดความรู้สึกนึกคิด แล้วจึงโยงความคิดไปสู่สิ่งที่เบ็นรูปธรรมอื่น ๆ เช่น ผลไม้ ประเภทต่าง ๆ และอาหาร กล่าวถึงขั้นตอนที่เกิดความรู้สึกจากสิ่งเร้า คือ ทำให้เราสามารถนึกย้อนกลับไปสู่สิ่งที่เบ็นรูปธรรมที่สัมผัสด้วยตาได้อย่างรวดเร็ว ผลจึงปรากฏว่า เมื่อถามถึงคำอื่น ๆ นอกจากคำว่า เปรี้ยว แทนที่คนจะนึกถึง รสชาติอื่น ๆ ที่ลิ้นเคยสัมผัส เช่น หวาน มัน เค็ม เผ็ด ผาด ชื่น ชม ฯลฯ กลับข้ามไปนึกถึงสิ่งที่กินได้ และมีเอกลักษณ์ทางรสที่แสดงความเป็นเปรี้ยวมากน้อยต่างกันไป ผลจึงปรากฏว่าคำตอบที่ได้รับส่วนใหญ่ว่า จึงได้แก่ผลไม้พื้นเมือง ซึ่งเด็กหลายคนตอบมา

มีเด็กจำนวนน้อยที่นึกไปถึงเรื่องของภาษา ซึ่งในที่นี้ให้นยามศัพท์เฉพาะไว้ว่า "รู้จักคำ" คำตอบที่ได้จากโรงเรียน 5 แห่งอยู่ระหว่าง 0.7 % จนถึง 1.4 % ส่วนด้านความรู้ซึ่งหมายถึง ความลึกทางด้านวิชาการที่เด็กในโรงเรียนต่าง ๆ ตอบข้อมุลมานั้น มีช่วงระหว่าง 0.3 ถึง 2.1 %

สำหรับความรู้สึกที่มีต่อกำว่า เปรี้ยว นักเรียนสาธิตรามคำแหงมี ร้อยละต่ำสุดที่ 0.3 % นักเรียนสาธิต ม.ว. ประสานมิตร 7.6 % ส่วนค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับความรู้สึกของนักเรียน ทุก ๆ โรงเรียนเท่ากับ 3.1 % การแสดงออกเป็นคำในภาษาเขียนที่สัมพันธ์ระหว่างความรู้สึก กับความคิดนี้แสดงว่า ความรู้สึกทำให้เกิดความคิดจำได้ และในทำนองกลับกัน ความคิดทำให้วนกลับไปรู้สึกถึงรสชาติได้อีก เป็นความจำค่อนข้างถาวร แต่เน้นประสบการณ์ความจำด้านความรู้สึกค่อนข้างสูง ส่วนประสบการณ์ทั่ว ๆ ไป มักไม่ปรากฏชัด มีนักเรียนเพียง 4 โรงเรียนที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์ ซึ่งมีร้อยละระหว่าง 0.4 - 2.6 %

ในการเปรียบเทียบปรากฏว่า นักเรียนของสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเปรียบเทียบสูงสุด และอยู่ระดับเดียวกับนักเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร คือ 10.1 , ในขณะที่นักเรียนของสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหงให้ข้อมูลที่ระดับ 0.3 , ส่วนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสาธิตพิบูลบำเพ็ญ ไม่ปรากฏค่าเปรียบเทียบ

นักเรียนที่ ให้ข้อมูล ข้อสังเกตมีเพียง 5 ใน 10 โรง ตามสถิติพบว่า นักเรียนสาธิต ม.สงขลานครินทร์ ปัตตานี ให้ข้อสังเกตอยู่ในระดับสูงสุด คือ 0.4 % นอกนั้นต่ำกว่าของนักเรียนสาธิตเชียงใหม่ ซึ่งรวมได้ 0.4 % มีตัวแปรที่น่าสนใจในการวิจัยที่แสดงความคลิกละมั่งว่านักเรียนในโรงเรียนที่ให้ข้อสังเกตมักจะไม่คลิกละ และกลับกันมีเพียง 2 โรง ที่ให้ทั้งข้อสังเกตและคลิกละได้แก่นักเรียนในโรงเรียนมัธยมสาธิต มอว. ประดานมิตร และนักเรียนสาธิตเชียงใหม่ แต่โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ไม่ได้ให้ทั้งข้อสังเกต หรือแสดงความคลิกละ เป็นที่น่าสังเกตว่าความถี่ที่กระจายออกตามแนวกว้างของแต่ละโรงมีไม่ครบทุกช่อง แม้จะสำรวจจากนักเรียนที่เป็นตัวแทนกลุ่มถึงโรงละ 30 คน สำหรับการวิจัยนี้มีประเภทของข้อมูลจัดไว้ 8 ช่อง การกระจายสูงสุดของสาธิตจุฬาฯ มี 7 ช่องต่ำสุดคือ สาธิตพิบูลบำเพ็ญ มอว. บางแสน และสาธิต ม.สงขลานครินทร์ มีเพียง 3 ช่อง และในระหว่าง 2 โรงเรียนยังมีข้อแตกต่างที่เห็นได้ชัดคือ ข้อมูลของโรงเรียนแรกหนักไปทางด้านพื้นฐานมาก และมีร้อยละ สูงกว่าทุก ๆ โรงกว่าส่วนที่เหลือคือข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ลึก 0.9 % และข้อมูลการเปรียบเทียบ 1.9 % ในขณะที่นักเรียนสาธิต ม.สงขลานครินทร์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นฐาน ๑7.6 % ซึ่งได้เปรียบค่าเฉลี่ยของทุกโรง คือ ๑7.7 % แต่ในข้อมูลเกี่ยวกับข้อสังเกตอยู่ในระดับสูงที่สุด ในจำนวน 10 โรง คือ 10.3 % ซึ่งข้อมูลนี้สัมพันธ์กับช่องข้อมูลที่แสดงความรู้ลึก 2.1 % คือการวิเคราะห์โดยอาศัยความรู้ลึกโดยตรง

ตารางที่ 7 แสดงลักษณะการส่งออกทางความคิดตามแนวกว้าง คิดเป็นร้อยละ และ
ค่าเฉลี่ยต่อคำว่า " หา " ของนักเรียนสาธิต ระดับ ม.3 10 โรงเรียน

N = 300

ลำดับ โรงเรียน	ลักษณะทั่วไป โรงเรียน โพธิ์ การศึกษา	รู้จักคำ	ความ รู้	ความรู้ ลึก	ประสบการณ์	การเปรียบเทียบ	ข้อสังเกต	คิดไกล
มัธยมสาธิต มศว ประสานมิตร	83.7	-	5.1	6.1	1.4	-	-	3.7
สาธิต มศว ปทุมวัน	69.9	1.2	9.6	4.6	2.2	3.1	9.4	-
สาธิตจุฬาลงกรณ์ฯ ฝ่ายมัธยม	75.0	1.3	5.1	11.5	2.6	1.3	3.2	-
สาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	75.3	1.6	-	9.1	0.3	-	-	13.7
สาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง	92.5	-	3.3	2.1	1.2	0.9	-	-
สาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร	48.0	3.0	10.5	17.0	19.0	-	-	-
สาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	69.7	14.0	5.5	5.5	2.8	-	0.5	2.0
สาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น	56.2	-	-	17.6	-	0.6	-	25.6
สาธิตพิบูลบำเพ็ญ มศว บางแสน	93.8	4.1	0.5	-	1.6	-	-	-
สาธิต ม.สงขลานครินทร์ ปัตตานี	31.2	10.4	2.8	12.5	4.2	37.5	-	1.4
เฉลี่ย	69.5	3.6	4.3	8.6	3.5	4.3	1.3	4.9

จากตารางที่ 7 ซึ่งแสดงความคิดเห็นแนวความคิดเป็นร้อยละ ของคำว่า "ยา"

ของนักเรียนสาธิต ระดับ ม.3 ปรากฏว่า การแสดงออกซึ่งพื้นฐานยังคงอยู่ในระดับสูงก็มีความระหว่าง 93.2 % ของนักเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญ มศว บางแสน จนถึง 31.2 % ของนักเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย-สงขลานครินทร์ ปัตตานี คำว่ายายเป็นตัวแทนของสิ่งที่มนุษย์ในยุคที่รู้จักต่อต้านธรรมชาติให้ดำเนินไปตามวิถีทางที่มนุษย์ต้องการให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ จึงให้ทั้งความคิดในเรื่องการประดิษฐ์คิดค้น ขนารูปร่าง คุณภาพ ประโยชน์ โทษ และในขณะเดียวกันก็ให้ความรู้สึกเกี่ยวกับสารสัมพันธ์ด้วยนั้น เพราะฉะนั้น คำว่า "ยา" สามารถเป็นตัวแทนของคำอื่น ๆ ในด้านการให้ความคิดตั้งแต่ระดับพื้นฐาน โยงไปสู่ความคิดอันได้มากมาย จึงปรากฏว่าเปอร์เซ็นต์ของความคิดพื้นฐานมีค่าเฉลี่ยต่ำลงกว่าคำว่าเปรี้ยว คือที่ 69.5 % การกระจายความคิดแนวความคิดค่อนข้างสูง

ความคิดพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับภาษา ในขั้นตอนการthinkaloud นั้น ๆ ที่มีหลาย แต่เป็นคำที่คำว่า "ยา" ประสมอยู่ควย เช่น ยาใจ น้ำยา เน้นกัน ด้านการรู้จักคำมีอยู่ถาวรถึง 8 โรง เปอร์เซนต์สูงสุดคือสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 14 % ส่วนสาธิตพิบูลบำเพ็ญ มศว บางแสน 10.4 % โรงเรียนที่ไม่ให้ข้อมูล 2 โรง คือสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง และสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยเฉพาะสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ไม่ได้คิดลึกมากตามความรู้ จึงไม่มีข้อมูลปรากฏ 2 ช่วงต่อเนื่องกัน แต่กลับปรากฏว่าให้ข้อมูลในแง่ความรู้สึกสูงสุด 17.6 % นักเรียนในโรงเรียนที่ให้ข้อมูลสูงสุด ด้านความรู้คือ สาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร 10.5 % รองลงมาคือ สาธิต มศว ปทุมวัน 9.6 % ด้านความรู้สึก ปรากฏว่านักเรียนสาธิตพิบูลบำเพ็ญไม่มีข้อมูล และข้อมูลในแง่ประสบการณ์แก่คำว่าย คือ 1.6 % ข้อสังเกต และความคิดไกลไม่ปรากฏ เพราะเปอร์เซนต์สูงในระดับพื้นฐาน ถ้าเปรียบเทียบกับสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร เปอร์เซนต์ด้านประสบการณ์สูงกว่าโรงเรียนใด คืออยู่ที่ระดับ 19.0 % ข้อสังเกตและความคิดไกลไม่ปรากฏเช่นกัน

นักเรียนโรงเรียนที่ให้มีความสำคัญเกี่ยวกับการเปรียบเทียบความคิดในแง่มุมต่าง ๆ คือสาธิต ม.สงขลานครินทร์ ปัตตานี มีผู้ให้ข้อมูล 37.5 % ไม่ปรากฏข้อสังเกตมีคอบอยู่เพียง 4 โรงเรียนในเรื่องนี้ นักเรียนสาธิตปทุมวันให้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อสังเกตสูงถึง 9.4 % นักเรียนที่มีความคิดไกลมี 5 โรง แต่มิใช่ห่างกันระหว่างนักเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่นกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี 1.4 % และเช่นเดียวกันกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องคำว่า "เปรี้ยว" โรงเรียนที่ให้ข้อสังเกต ปทุมวัน จุฬาฯ จะไม่คิดไกล ยกเว้น เชียงใหม่ ประสามมิตร์ ขอนแก่น เกษร ปัตตานี ไม่มีข้อมูลการสังเกต

เมื่อเปรียบเทียบการกระจายความคิดกันกว้าง ระหว่างคำว่า ยว กับคำว่าเปรี้ยว จะพบว่าการกระจายความคิดเรื่อง ยว กว้างกว่า และคิดนี้ถ่อออกไปได้หลายแง่หลายมุม รวม ทั้งจำนวนคำของแต่ละประเภทก็ค่อนข้างสูงทุกด้าน แสดงว่าเริ่มมีความลึกในทางกว้าง เช่น แรงจูงใจขึ้นถึง 14.0 % ความรู้ 10.5 % ความรู้สึก 17.6 % ประสบการณ์ 19.0 % การเปรียบเทียบ 37.5 % ข้อสังเกต 9.4 % และคิดไกล 25.6 % ผลโดยเฉลี่ยด้าน กว้าง ปรากฏว่าตัวเดิขเพียงบอกความรู้สึกสูงเป็นอันดับรอง 8.6 % นอกนั้นใกล้เคียงกันคือ ระหว่าง 3.5 ถึง 4.9 % ยกเว้น ข้อสังเกตที่เปอร์เซนต์ลดลงถึง 1.3 %

หน้าว่าง

ตารางที่ 8 แสดงลักษณะการแสดงความกตัญญู : คิดเป็นร้อยละ และ

ค่าเฉลี่ยค่าว่า "เลือก" ของนักเรียนชาย ระดับ ม.3 10 โรงเรียน

N = 300

ลำดับ	โรงเรียน	ลักษณะทั่วไป ประโยชน์ ใน การศึกษา	รัก โรงเรียน	ความ รัก	ความ รู้สึก	ประสบการณ์	การเปรียบเทียบ	ข้อสังเกต	ข้อคิด
1	มัธยมสาธิต มศว ประสานมิตร	30.0	1.4	3.8	6.2	2.9	-	-	2.5
2	สาธิต มศว ปทุมวัน	44.5	0.3	3.3	6.0	2.7	4.5	32.9	-
3	สาวิตรพิทยาสรรค์ ฝ่ายมัธยม	44.1	1.7	3.9	10.1	2.8	2.2	16.8	10.4
4	สาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	90.6	-	-	2.0	-	2.8	-	3.3
5	สาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง	74.1	2.6	-	11.1	5.8	9.5	1.1	4.0
6	สาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร	54.7	1.4	2.9	26.6	3.6	-	0.7	10.1
7	สาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	74.4	1.9	3.6	6.8	2.3	6.2	4.5	0.5
8	สาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น	67.4	0.6	-	18.3	-	-	-	13.7
9	สาวิตรพิทยาสรรค์ มศว บางแสน	76.9	22.5	-	-	-	-	-	0.6
10	สาธิต ม.สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี	13.5	51.3	5.0	13.5	5.0	2.5	1.7	2.5
	เฉลี่ย	62.1	6.4	2.7	10.9	2.5	1.9	5.8	5.7

ตารางที่ 8 แสดงถึงลักษณะความคิดตามแนวทาง กิดเป็นร้อยละ คัดคำว่า "เลือก" ปรากฏว่าลักษณะพื้นฐานที่ปรากฏเริ่มมีการแปรปรวน ไม่เกาะกลุ่มกันเหมือนกับ 2 คำแรก กล่าวคือ มีช่วงห่างระหว่าง 44.1 % ถึง 90.6 % ที่เปลี่ยนแปลงมากที่สุดคือ ข้อมูลของนักเรียน สาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัทมาปี คือ 13.5 % และมากที่สุดในกลุ่มผู้จัดทำ คือ 91.5 % การกระจายลักษณะการศึกษามีครบทุกประเภท เช่นเดียวกับข้อมูลที่ได้จากสาธิตมหาวิทยาลัย เชียงใหม่ และสาธิตจุฬาลงกรณ์ฯ ต่างก็แตกต่างกันไป นอกจากลักษณะพื้นฐานแล้ว ข้อมูลที่ได้ของสาธิตจุฬาลงกรณ์ฯ คือข้อสังเกต 10.8 % และ คิดไกล 10.4 % ในขณะที่ข้อมูลอื่น ๆ ของสาธิตมหาวิทยาลัย เชียงใหม่กระจาย กลับปรากฏว่าของสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เน้นเรื่องความรู้ลึกถึง 18.5 % ไม่เน้นถึง เน้นเป็นเพราะกำลังคิดเลือก เน้นถึงไว้ภายนอก เน้นคำที่มีความสัมพันธ์สูงกับความเคยชิน ทางรู้ลึก อารมณ์ และประสบการณ์ที่เคยทั่วไปของมนุษย์ จึงเน้นถึงความสามารถกระตุ้นความคิดให้คิดไป ไกลไกลกว่าปกติ ความคิดที่ก่อตัวขึ้นสามารถคงอยู่ได้นาน เน้นโอกาสที่บุคคลจะประมวลความรู้เดิม ความคิดปัจจุบัน และความคิดใหม่ เข้าด้วยกันจึงมีพลังแรงพอที่จะทำให้ความคิดมีคุณภาพในแง่การ เบี่ยงเบน และการให้สาระที่น่าสนใจ ตลอดจนข้อสังเกตเห็นอันเป็นประโยชน์ หากกระบวนการดังกล่าวเริ่มต้นด้วยความรู้พื้นฐาน และความรู้ทางวิชาการเพียงพอ จะสามารถทำให้การตัดสินใจคิดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ถ้าพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของสามิต มทว. ปทุมวันจะพบว่า ข้อมูลตัวเลขในเรื่องลักษณะทั่วไปลดลงเป็น 44.5 % ค่าเฉลี่ยของสาธิตจุฬาลงกรณ์ฯ คือ 44.1 % การรู้จักคำ ความรู้ ความรู้ลึก ประสบการณ์ และการเปรียบเทียบ มีอัตราส่วนของข้อมูลแตกต่างกันไม่เกิน 4 % แต่พบว่าใน 2 โรงเรียนนี้กลับให้ข้อสังเกตไว้ในอัตราสูงขึ้นคือ 32.9 และ 10.6 ตามลำดับ ถ้าเทียบกับสาธิตมหาวิทยาลัย เชียงใหม่ ซึ่งข้อมูลพื้นฐานยังสูงอยู่ แต่ข้อสังเกตยังคงต่ำ มีข้อควรพิจารณาว่า สาธิตจุฬาลงกรณ์ฯ แม้มีชมมีความคิดประเภทคิดไกลปรากฏอยู่ด้วย และมีเปอร์เซ็นต์สูงถึง 10.4 % แต่ไม่ปรากฏที่สาธิต มทว. ปทุมวัน

เฉพาะคำว่า "เลือก" ปรากฏว่าสามิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีลักษณะพื้นฐานอยู่ในระดับสูงที่สุดคือ 90.6 % เพราะฉะนั้นการกระจายความคิดแนวทาง เพราะประเภทจำกัดไว้จึงไม่ทั่วถึง ความรู้ลึก และการเปรียบเทียบปรากฏอยู่บ้าง แต่สามารถคิดไปไกลในบางส่วน สำหรับสามิตมหาวิทยาลัยรามคำแหงมีค่าเฉลี่ยเน้นในเรื่องความรู้ลึก 10.1 % แม้จะไม่ให้ข้อมูลเรื่องความรู้เลย แต่ให้ข้อมูลด้านการเปรียบเทียบสูงกว่าทุกโรงเรียน คือ 9.5 %

นักเรียนสามัคคีศิลปากรโหลาคัวเลขพื้นฐาน 54.7 % ความรู้สึกหงุดหงิด 26.6 % ถ้าจะพิจารณาว่า คำที่คิดเลือกมามีส่วนสร้างความรู้สึกแค้นเคืองประเภทต่าง ๆ ควบแล้ว อาจเป็นไปได้ว่านักเรียนสามัคคี วิทยาลัยศิลปากร มีความรู้สึกที่ละเอียดอ่อน เพราะอยู่ในแวดวงของงานศิลป์ แม้เพียงใช้ สิ่งเร้าที่เป็นคำพูด หรือตัวอักษร ก็สามารถกระทบอารมณ์และความรู้สึกอย่างมาก และมีส่วนเชื่อมโยงกับความคิดโกลาหล เพราะค่าหัวเลขมีมากถึง 10.1 % หากจะนำข้อพิจารณานี้มาเปรียบเทียบกับนักเรียนสามัคคีมหาวิทยาลัยขอนแก่นจะปรากฏว่า นักเรียนไม่ได้ให้ข้อมูลด้านความรู้ ประสบการณ์ การเปรียบเทียบและข้อสังเกต แต่เริ่มต้นจากลักษณะพื้นฐาน 67.4 % และต่อมาเป็น "รู้จักคำ" เพียงเล็กน้อยคือ 0.6 % ไม่ไ้กล่าวถึงความรู้แต่ให้ความรู้สึกถึง 18.3 % จากนั้นก็ไม่ให้ข้อมูลอื่นอีก แต่ข้ามไปคิดโกลาหล 13.7 % แสดงว่าความคิดที่พุ่งโกลาหลอาจอาศัยความรู้สึกเป็นมูลฐานไม่มากนักน้อย เพียงแต่หาเมื่อใดจัดหาสิ่งเร้าภายนอกมากกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกแล้ว จะปล่อยให้คิดไปตามใจชอบ ได้มาก อย่างกระจัดกระจายไปในทิศทางใดก็ได้ หรือจะเฝ้าคุมทางเดียว เราจึงต้องควบคุมความคิดหรือไม่ อย่างไรซึ่งจะได้นำมาพิจารณาในบทต่อไป

นักเรียนที่น่าสนใจอีกโรงเรียนหนึ่งคือ สามัคคีพิบูลย์นาโพธิ์ เป็นโรงเรียนเดียวที่ไม่ได้ให้ข้อมูลด้านความรู้สึก ประสบการณ์ การเปรียบเทียบ หรือข้อสังเกต และแม้จะมีข้อมูล "คิดโกลาหล" ปรากฏก็เป็นค่าหัวเลขที่ต่ำมาก คือ 0.6 % การที่นักเรียนไม่แสดงความรู้สึกเลย อาจมองได้หลายแง่ นอกเหนือจากความจำกัดเรื่องวิธีการประเมินแบบสอบถามแล้ว อาจเป็นไปได้ว่านักเรียนมีความเคยชินต่อสภาพการณ์ และสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับคำนี้ เช่น การมีอุปัทวเหตุ เลือดตกยางออก มีมาตรการรุนแรง เกิดบ่อย ๆ จนแลเห็นภาวะเหล่านี้เป็นเรื่องธรรมดาสามัญ ไม่น่าสนใจแค่ประการใด การให้ข้อมูลจึงมีเพียงขั้นต้น ไม่มีใครอยากคิดมาก

ตารางที่ 9 แสดงลักษณะการแสดงความคิดตามแนวทาง คิดเป็นร้อยละ และ

การเฉลี่ยค่าว่า "กรรม" ของนักเรียนสาธิต ระดับ ม.3 10 โรงเรียน

N = 300

ลำดับ โรงเรียน	โรงเรียน	ลักษณะทั่วไป โรงเรียน	ค่าเฉลี่ย รวม	ค่าเฉลี่ย ราย โรงเรียน	ค่าเฉลี่ย ราย โรงเรียน	ค่าเฉลี่ย ราย โรงเรียน	ค่าเฉลี่ย ราย โรงเรียน	ค่าเฉลี่ย ราย โรงเรียน	ค่าเฉลี่ย ราย โรงเรียน
1	มัธยมสาธิต มศว ประสานมิตร	75.4	17.6	2.8	2.8	0.7	-	-	0.7
2	สาธิต มศว ปทุมวัน	67.6	19.9	2.3	3.8	2.7	-	3.5	-
3	สาธิตจุฬาลงกรณ์ ฝ่ายมัธยม	64.2	1.1	4.2	5.2	-	-	5.3	-
4	สาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	66.4	10.1	-	1.5	-	-	2.0	-
5	สาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง	52.6	46.7	0.7	-	-	-	-	-
6	สาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร	79.5	9.9	-	1.6	-	-	-	5.0
7	สาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	36.8	44.6	-	2.5	-	13.2	-	0.5
8	สาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น	63.1	5.6	1.9	1.9	-	-	-	5.5
9	สาธิตปัญญาคีรี มศว บางแสน	45.7	54.3	-	-	-	-	-	-
10	สาธิต ม.สงขลานครินทร์ ปัตตานี	20.4	22.7	3.4	3.4	1.3	40.8	-	-
	เฉลี่ย	63.2	23.3	1.5	2.3	0.4	6.2	1.1	2.5

ตารางที่ 9 แสดงลักษณะความคิดตามแนวทาง คิดเป็นร้อยละ กล่าวว่า "กรรม" ถูกโรงเรียนสามารถตอบสนองได้หรือไม่เนื่องจากสิ่งเร้าเป็นนามธรรมที่มีความหมายลึกซึ้ง และต้องการความสามารถในการคิดค่อนข้างสูง การกระจายความคิดจึงไม่มีใครมีขั้นตอน พบว่าทุกโรงเรียนจะให้ความสำคัญได้ในการตีความคำว่า "กรรม" ไม่ตามความคิดและความเข้าใจมากนัก โดยเฉพาะในแง่พุทธศาสนา เพราะได้เคยเรียนรู้โดยนัยหรือท่องจำได้แม้จะเข้าใจหรือไม่เข้าใจก็ตาม แต่มีปัญหว่าข้อมูลเกี่ยวกับการรู้จักคำ ไม่มีความหมายเดิมเหลืออยู่ กลายเป็นการคงรูปแบบเขียนเอาไว้เพื่อให้ประสมกับคำอื่นเป็นคำใหม่ เช่น คุณสาธุกรรม วิภวกรรม กายกรรม เป็นต้น ฯลฯ การ คำอาจมีน้อยหรือมากตามความสามารถและความรู้เรื่องภาษา แต่ในที่นี้คำนึงถึงแต่เพียงความถี่ตอบเรื่องรู้จักคำเท่านั้น ส่วนความรู้เรื่อง "กรรม" โรงเรียนที่ตอบเบอร์เบนต์สูงสุดคือ สาธิตจุฬาฯ 4.2 % ต่ำสุดคือเกสริตมหาวิทยาลัยรามคำแหง 0.7 % โรงเรียนที่ไม่ให้ข้อมูลใดแก่ สาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร สาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสาธิตพิบูลบำเพ็ญ มศว บางแสน ตามตารางสถิติปรากฏว่าข้อมูลของนักเรียนมาโตพิบูลบำเพ็ญต้นสุดลงเพียงเรื่องการเรียนรู้จักคำ การคิดได้กว้างไกลออกไปในเรื่องอื่น ๆ ไม่ปรากฏ ซึ่งพอจะเทียบเคียงกับสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งมีมากกว่าเล็กน้อยเกี่ยวกับความรู้ 0.7 % หลังจากนั้นก็ไม่ได้นำแสดงความคิดเห็นอื่นใด จากการสำรวจแนวความคิดกว้าง 6 ประเด็น ปรากฏว่าในหัวข้อนามธรรมตามคำที่คัดเลือกมาเป็นตัวอย่าง ถือคำว่า กรรมนี้ แต่ละโรงเรียนให้ข้อมูลออกไปอย่างน้อย 2 ลักษณะ จนถึงอย่างมาก 6 ลักษณะ

มีตัวเลขที่นำเสนอให้ขอควร ในแง่ของระบบการมี มิ่งสาธิต มทว ประชามิตร สาธิต มทว ปทุมวัน และสาธิตมหาวิทยาลัยของชานครินทร์ บัณฑิตไป ให้ข้อมูลที่ระดับ 0.7, 2.7, และ 1.3 % ตามลำดับ ส่วนที่เหลือไม่ได้ให้ข้อมูลตัวเลขเท่าที่ใดมีค่าต่ำ ซึ่งคงเป็นเพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่เพียเจ (Piaget) และอีริกสัน Erickson ออกจากภาคจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ โรเบิร์ต อี นิคเวอร์แมน 2524, 52 กล่าวว่า เริ่มใช้ความคิดเชิงรูปธรรมมาตั้งแต่อายุ 10 ปี และพอจะเริ่มเรียนรู้การคิดเชิงนามธรรมขึ้นได้ และเป็นช่วงที่เกิดความสับสนและไม่เข้าใจตนเอง เพราะฉะนั้น การสร้างความคิดรวบยอดค่านามธรรมจึงเป็นเรื่องค่อนข้างยาก เพราะเป็นสิ่งที่เห็นได้ยาก จับต้องได้ยาก บางอย่างที่ได้สัมผัสแล้วก็มีอาจเข้าใจได้เพราะภูมิปัญญาหรือวิถีภาวะยังไม่เจริญพอ ดังนั้นจึงมีผลต่อกระบวนการวินิจฉัยเปรียบเทียบหรือการตั้งข้อสงสัยเกิดต่อไปอีก

เท่าที่สำรวจปรากฏว่ามีเพียง 2 โรงเรียน ที่ให้ความสำคัญกับการเปรียบเทียบ โดย
 เนหานักเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปักธานีให้ข้อมูลสูงถึง 48.8 % สาธิต
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 13.2 % และในการร่างข้อมูลก็พบอีกเช่นกันว่า สาธิต มศว ปทุมวัน
 จุฬาฯ และเกษรศาสตร์ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อสังเกต แท้ก็ไปไกล ในขณะที่สาธิตมหาวิทยา
 ลัยทีลปากร สาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น และสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมัธยมสาธิต
 นครฯ ประสานมิตร คิดได้ไกลตามลำดับน้ำหนักข้อมูลดังนี้ 9.0, 7.5, 2.9, 0.7 % การ
 ที่นักเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยคิดได้ไกลในระดับร้อยละสูง อาจเป็นเพราะมีโอกาส
 พบปะผู้คนและสิ่งแวดล้อมโบราณ ถอบความคิดไปสู่ข้อมูลทางวัฒนธรรม ศาสนาได้มาก ทำให้
 สามารถคิดคำนึงได้มากกว่าเด็กทั่วไปก็ได้

หน้าว่าง

ตารางที่ 10 แสดงลักษณะการแสดงความถักตามแนวกว้าง คิดเป็นร้อยละ และ

ค่าเฉลี่ยค่าว่า "หนา" ของนักเรียนสาธิต ระดับ ม.3 10 โรงเรียน

น = 300

โรงเรียน	ลักษณะทั่วไป ประโยชน์ ใหม่ การศึกษา	รู้จัก รู้ค่า	รู้ ความ	รู้ ความลึก	ประสบการณ์	เปรียบเทียบ	ร่องรอย	ข้อบกพร่อง
มัธยมสาธิต มศว ประสานมิตร	72.0	6.4	3.6	4.4	12.7	1.3	1.3	1.5
สาธิต มศว ปทุมวัน	23.3	16.2	13.4	11.4	5.7	1.4	24.1	-
สาธิตจุฬาลงกรณ์ ฝ่ายมัธยม	51.6	7.2	2.4	2.4	2.4	-	32.5	0.2
สาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	55.3	11.1	-	3.2	0.5	-	-	20.3
สาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง	77.2	9.6	0.7	9.0	1.4	1.4	-	3.7
สาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร	66.0	1.3	3.4	22.7	2.6	1.9	-	2.6
สาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	62.3	10.4	5.2	1.3	4.3	3.5	12.6	1.4
สาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น	79.6	1.4	-	0.7	-	0.7	2.4	11.6
สาธิตพิบูลบำเพ็ญ มศว บางแสน	34.1	14.5	-	-	-	-	0.7	3.7
สาธิต ม. สงขลานครินทร์ ปัตตานี	25.5	7.0	27.5	5.5	3.9	29.4	-	-
เฉลี่ย	60.2	3.7	5.3	6.5	3.7	4.0	7.4	4.2

จากตารางที่ 10 ซึ่งแสดงลักษณะการแสดงความวิตกกังวลเป็นร้อยละ และค่าเฉลี่ย
ต่ำกว่า "หยา" ปรากฏว่านักเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ให้ข้อมูลสูงสุด ๖4.1 %
ค่าสุดโต่งแก่ สาธิต มอว ทุมวัน 23.8 % การกระจายความวิตกกังวล ปรากฏว่านักเรียนสาธิตประชา
มิตรนักเรียนสาธิตเวียงใหม่ สามารถให้ข้อมูลได้ครบทุกประเภท แม้ว่าจำนวนร้อยละจะไม่สูงนักก็ตาม

นักเรียนสาธิตทุมวัน ให้ข้อมูลค่าการรู้จักค่าสูงสุด ร้อยละ 16.2 รองลงมาคือ สาธิตปัญญานา
14.5 % และสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 11.1 % ที่น่าสนใจคือนักเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานคร
มีข้อมูลด้านความรู้เรื่องค่าสูงสุด 27.5 % รองลงมาได้แก่นักเรียนสาธิต มอว ทุมวัน ร้อยละ 16.4 มี
นักเรียน 3 โรงเรียนที่ไม่ให้ข้อมูลคือ สาธิตเกษตร สาธิตขอนแก่นและสาธิตบางแสน

ในลักษณะความรู้ที่ ปรากฏว่านักเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทร 22.7 % ที่แสดงออกทางความรู้
ต่ำกว่า หยา ในระดับสูง รองลงมาได้แก่นักเรียนสาธิต มอว ประจักษ์มิตร 14.4 % และนักเรียนสาธิต
ทุมวัน 11.1 % ตามลำดับ

ในการเปรียบเทียบปรากฏว่านักเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทำได้มากที่สุดที่ร้อยละ
29.4 รองลงมาคือนักเรียนสาธิตประชามิตร มีจำนวนร้อยละ 14.3 มีนักเรียนที่ไม่ได้ให้ข้อมูล คือ สาธิต
สาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน

การให้ข้อสังเกตในเรื่องนี้ปรากฏว่าสาธิตจุฬาฯ ให้ข้อมูลสูงมาร้อยละ 32.5 รองลงมาได้แก่
นักเรียนสาธิต มอว ทุมวัน ร้อยละ 24.1 อันดับที่ 3 ได้แก่นักเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร้อยละ
12.6 มีโรงเรียนที่ไม่ได้ให้ข้อมูล 4 โรงเรียน

สำหรับข้อมูลคิดไกล ปรากฏว่านักเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้อันดับสูงสุด คือ
ร้อยละ 20.3 นักเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ร้อยละ 14.7 นอกนั้นอยู่ในระดับต่ำกว่า 2.6 % จนถึง
ไม่มีข้อมูล

ค่าเฉลี่ยของความวิตกกังวลประเภทต่าง ๆ ถัดมาใกล้เคียงกัน มีช่วงระหว่าง 3.7 % จนถึง ๖.๖ %
ยกเว้นลักษณะทั่วไป ซึ่งปรากฏร้อยละ 6๐.2

ตารางที่ 11 แสดงลักษณะการแสดงความกิตติคุณแนวกว้าง กัดเป็นร้อยละ และ
 ค่าเฉลี่ยต่อคำว่า "คุณ" ของนักเรียนสาธิต ระดับ ม.3 10 โรงเรียน
 N = 300

โรงเรียน	ลักษณะทั่วไป การให้ความ	รู้จัก	ความ	ความ	ประสบการณ์	การเปรียบเทียบ	ข้อสังเกต	คิดเอง
มัธยมสาธิต มศว ประสานมิตร	36.4	-	22.7	2.8	35.7	2.8	-	1.6
สาธิต มศว ปทุมวัน	32.0	7.9	7.3	3.9	24.4	4.9	14.6	-
สาธิตจุฬาลงกรณ์ ฝ่ายมัธยม	21.3	7.1	2.6	0.6	55.5	2.6	12.3	-
สาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	52.6	1.8	7.7	-	21.1	6.1	-	10.7
สาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง	30.7	-	6.8	22.6	37.5	-	-	2.4
สาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร	70.4	0.7	1.3	4.2	18.2	5.2	-	-
สาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	57.4	4.8	4.0	2.1	17.6	6.4	3.2	3.7
สาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น	53.7	0.5	3.5	-	13.2	6.4	-	17.3
สาธิตปัญดาภิเษม มศว บางแสน	66.5	30.9	-	1.5	-	-	-	0.7
สาธิต ม.สงขลานครินทร์ ปัตตานี	42.5	2.5	7.5	10.8	32.5	4.2	-	-
เฉลี่ย	46.4	5.6	6.4	5.3	25.7	3.9	3.0	3.7

ตารางที่ 11 แสดงลักษณะการแสดงความคิดเห็นกว้าง คิดเป็นร้อยละ ท่อคำว่าผู้หญิง
 ยอมรับว่าโรงเรียนส่วนใหญ่สามารถให้ข้อมูลอย่างทั่วประมาณ 6 ประเภท จากทั้งหมด 8 ประเภท
 ยกเว้นการจัดพิมพ์เพิ่ม นอก บางเส้น ซึ่งให้ความคิดเห็นเพียง 4 ด้าน ความลึกซึ้งของการกระจายคำ
 กว้างคือข้อมูลในด้านความรู้สึกมีเพียง 1.5 และ คิดไกล 0.7 % ความลึกซึ้งประมาณ 66.9 % ความ
 สามารถทางภาษาเกี่ยวกับหัวข้อ "รู้จักค่า" 30.9 % ของคิดไกลเพียง 0.7 % เท่านั้น มีข้อที่ขาดคิดว่า
 คำว่า "ผู้หญิง" ซึ่งเมื่อถึงเราภายนอกก็หาพบได้ยาก ซึ่งผู้เขียนได้ให้สัมภาษณ์กับนักเรียน
 รู้จัก มีความใกล้ชิดคุ้นเคยตลอดมา โรงเรียนให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปสูงรู้ รัก รัก สามัญหาวิทยาลัย
 คิดมาก 70.4 % อันที่จริงมองว่าได้แก่กว้าง 66.9 % นอกจากนั้นเปอร์เซ็นต์ระหว่าง
 50 - 60 % 3 โรงเรียน 40 - 50 % 1 โรงเรียน 50 - 40 % 3 โรงเรียน และน้อยที่สุดคือสำนึก
 จุฬาฯ 21.3 % อันที่จริงความลึกซึ้งและกว้างขวางของผู้หญิงในการที่จะเขียนได้สูงมาก ทั้งนี้เพราะ
 คำที่กำหนดให้ส่งทางในการนำความคิดในแนวทางต่าง ๆ โดยบางมากและกว้างขวาง ตัวเลขที่กระจาย
 ไปตามประเภทต่าง ๆ ของของความคิด มีค่ามีความหมายแง่ลึก กว้างคือ มีน้ำหนักในการกระจายควม
 เห็นว่า นักเรียนสำนึกจุฬาฯ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการรู้จักค่า 7.1 % ความรู้ 2.6 % ความรู้สึก 0.6 %
 ประสิทธิภาพ 53.5 % การเปรียบเทียบ 2.6 % และให้ข้อสังเกต 12.3 % จะเห็นได้ว่าตัวเลขเกี่ยวกับ
 ประสิทธิภาพที่เปอร์เซ็นต์สูงกว่า 50 ทำให้สามารถให้ข้อสังเกตได้ดี กว่า 10 % ขึ้นไป เช่นเดียวกับสำนึก
 จุฬาฯ ผู้หญิง ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพ 24.4 % และความสามารถเปรียบเทียบ และให้ข้อสังเกตรวมของข้อ
 19.5 % ซึ่งเป็นไปตามของเดียวกับสำนึกแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ให้ค่าประสิทธิภาพ 21.1 % เปรียบ
 เทียบ 6.1 % สามารถคิดไกลได้ถึง 10.7 %

นักเรียนสำนึกมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่โรงเรียนให้ข้อมูลด้านความรู้สึกสูงมาก 22.6 %
 และประสิทธิภาพสูงมาก 37.5 % แต่ไม่ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบหรือข้อสังเกตใด ๆ ให้ข้อมูล
 บางส่วนปรากฏในเรื่องคิดไกล 2.4 %

สำหรับสำนึกมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นโรงเรียนเดียวที่นักเรียนให้ข้อมูลกระจายออกทุกทิศ
 ทาง แสดงว่านักเรียนมีความคิดพุ่งออกไปทุก ๆ ด้าน ซึ่งในส่วนนี้เกี่ยวกับประสิทธิภาพเป็นตัวเลขค่อนข้างสูง
 คือ 17.6 % อาจเป็นไปได้ที่ชาวเชียงใหม่เป็นเมืองที่มีชื่อ เรื่องความงามของสตรี และยังเป็นศูนย์กลางการ
 หองเที่ยวมีผู้คนมาไปมาไม่ขาด นอกจากเรื่องรู้จักค่า และรู้จักผู้หญิงในลักษณะที่เป็นเมืองเวทลอมปกติแล้ว ยัง
 มีโอกาสได้พบเห็นผู้หญิงที่หาเพื่อนเรื่องใหม่มีขนาดสาย ทำให้บางส่วนของข้อมูลจึงได้หลายทรวงแต่ถึงกระนั้น

ก็มีความผิดแตกต่างกันระหว่างแหล่งท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่ง ซึ่งมีผู้มาเยี่ยมชมเป็นผู้หญิงเช่นกัน ความถี่ในการมาเยือนและสภาพที่ผู้หญิงมาตากอากาศอาจมีส่วนทำให้ความสนใจโดยทั่วไปต่ำลง, เห็นได้ว่า นักเรียนสาวชิตพิบูลย์มาเที่ยว จำกัดความคิดไว้เพียงขั้นพื้นฐานและรู้จักคำถึง 97.8 % ความคิดและความสนใจเรื่องอื่นต่ำมาก คือมีเพียง 1.5 % และ 0.7 % เท่านั้นที่เกี่ยวกับความรู้สึกและคิดไกล

สำหรับสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ให้ข้อมูลด้านประสบการณ์สูง 32.5 % แต่มีได้ให้ข้อมูลเปรียบเทียบ หรือข้อสังเกตแต่อย่างใด

เป็นที่น่าสนใจว่าสัดส่วนเฉลี่ยของประเภทความคิดที่มอดักและทั่วไปเริ่มลดลงต่ำนับแต่ตารางที่ 1 ถึงตารางที่ 5 เป็นต้นมา ค่าเฉลี่ยพื้นฐานความคิดจะอยู่เหนือ 60 % ขึ้นไป แต่ในคำว่า "ผู้หญิง" ค่าเฉลี่ยพื้นฐานลดลงมาถึง 46.4 % แสดงว่าการกระจายความคิดในแนวกว้างเริ่มจะขยายตัวออกไปทุก ๆ ด้าน เห็นได้ว่าตัวเลขในเรื่องประสบการณ์ซึ่งเดิมที่จะอยู่ที่ 0.4, 3.5, 2.5, 0.4 และ 3.7 % ในคำว่า เปரிய, ยาว, เลือด, กรรรม, หนา ตามลำดับนั้น จะพุ่งขึ้นเป็น 25.7 ในคำว่า ผู้หญิง แสดงให้เห็นว่าตัวประสบการณ์ส่วนที่จะผลักดันความคิดออกมาได้มาก หากสร้างเสริมประสบการณ์อยู่เรื่อย ๆ ความรู้ ก็จะลดลง ความรู้สึกในเรื่องอื่นจะปรากฏ และช่วยให้ความคิดเหล่านั้นน่าสนใจและมีคุณค่าสูง

ตารางที่ 12 แสดงลักษณะการแสดงความคิดเห็นแบบกว้าง คิดเป็นร้อยละ และ

ค่าเฉลี่ยต่อคำว่า "พยายาม" ของนักเรียนสาวัด ระดับ ม.3 10 โรงเรียน

๗ - 300

โรงเรียน	ลักษณะทั่วไป ประโยชน์ ไทย การศึกษา	รู้ค่า	ความรู้	ความรู้ลึก	ประสบการณ์	การเปรียบเทียบ	ข้อสังเกต	สรุป
บึงบอระเพ็ด มศว ประสานมิตร	๖๖.5	1.0	-	4.2	2.1	2.1	-	2.1
สาวัด มศว ปทุมวัน	5๐.๘	5.๐	1.0	23.5	7.4	1.0	2.5	-
สามัคคีลาดกระบัง ฝ่ายมัธยม	46.7	12.4	4.7	15.2	1.0	4.0	15.2	-
สาวัดแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๖2.6	0.6	-	9.3	-	0.6	-	6.5
สาวัดมหาวิทยาลัยรามคำแหง	5๖.0	32.0	-	1.6	6.6	-	-	-
สาวัดมหาวิทยาลัยศิลปากร	74.1	13.5	1.1	3.4	3.4	-	1.1	3.4
สาวัดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	55.7	22.5	-	12.0	4.2	4.9	0.7	-
สาวัดมหาวิทยาลัยขอนแก่น	67.3	14.0	-	4.0	-	-	-	13.0
สาวัดบุญดำเพ็ญ มศว บางแสน	15.6	๓4.4	-	-	-	-	-	-
สาวัด ม.สงขลานครินทร์ ปัตตานี	4๖.3	1๐.7	0.0	4.0	-	-	20.0	-
เฉลี่ย	5๖.๐	20.6	1.5	7.7	2.5	1.3	4.0	2.0

ตารางที่ 12 แสดงลักษณะการแสดงความกึกแวกว้าง คิดเป็นร้อยละ ต่อคำว่าพยานาต ปราบกฐา คำตัวเลขพื้นฐานยังคง ร้อยละสูงสุด ที่ระดับค่าเฉลี่ย 59.8 % นักเรียนสาธิต 2 แห่งที่ยังคงค่าตัวเลขสูงกว่า 80 % โค้ดแก่นับบ่มสาธิต มศว ประสานมิตร 88.5 % และสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 82.6 % นักเรียนที่ให้อะไรคือคำคือสาธิตที่นับมาเพิ่ม 15.6 % แต่กลับให้ความสนใจต่อการรู้จักคำสูงยิ่งที่ค่าตัวเลข 84.4 % และไม่ให้ความสนใจใด ๆ ให้อะไรคือประเภทอื่นเลยไม่ปรากฏว่าข้อมูลข้อสังเกตภายนอกในคำว่า พยานาต ของนักเรียนโรงเรียนใดมีคำตอบครบทุกประเภท นอกจากพอจะเห็นได้ว่า ตัวเลขเกี่ยวกับข้อมูลที่แสดงความรู้สึกค่อนข้างสูง คือสาธิต มศว ปทุมวัน ซึ่งเป็นอันดับหนึ่ง มี 23.5 % สาธิตจุฬาฯ 15.2 % สาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 12.0 % และสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 9.3 % นักเรียนในโรงเรียนอื่น ๆ ที่มีค่ากล่าวถึงให้อะไรคือคำสูงกว่า 4.2 % อย่างไรก็ตามค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับความรู้สึก 7.7 % ต่อคำว่าพยานาตนี้อาจเป็นไปได้ที่ค่าที่กำหนดให้เป็นสิ่งเร้า เป็นคำที่มีความหมายเกี่ยวกับอารมณ์ และความรู้สึกที่รุนแรง กับมีลักษณะเป็นการบ่งบอกอาการ ซึ่งเป็นตัวแทนของนามธรรม ที่ให้ค่าทางความรู้สึกด้านลบ ฉะนั้นลักษณะพื้นฐานที่นักเรียนให้อะไรคือคำจึงมีเกี่ยวกับการแปลความหมายของคำทั้งสิ้น

ด้านความรู้มี 4 โรงเรียน คือสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 8.0 % สาธิตจุฬาฯ 4.7 % อีก 2 โรงเรียนที่เหลือ ค่าตัวเลขต่ำ 1.1 % การที่นักเรียนสาธิตบางโรงเรียนให้อะไรคือความรู้ได้มากนั้น ถ้าพิจารณาจากสิ่งแวดล้อมทางสังคมและสภาพเศรษฐกิจการเมืองแล้วจะพบว่า ในจังหวัดภาคใต้มีเหตุการณ์หลายอย่างที่เกิดขึ้นเพราะแรง พยานาต คงทำให้นักเรียนหรือแม่บุคคลทั่วไปเกิดความรู้และความรู้สึก จนสามารถวิเคราะห์ได้ ฉะนั้นตัวเลขที่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับข้อสังเกตจึงอยู่ในอัตราสูงที่สุด เมื่อเทียบกับโรงเรียนอื่น คือ 20 % โรงเรียนที่ให้อะไรคือข้อสังเกตอันดับรองคือสาธิตจุฬาฯ 15.2 % เป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มนักเรียนที่คัดเลือกมานี้ ใน 2 โรงเรียนอาจเป็นตัวแทนของนักเรียนที่มีวุฒิภาวะค่านามธรรมค่อนข้างสูง มีความเข้าใจในเรื่องนามธรรมพอที่จะเสนอความคิดเห็นใดค่อนข้างดี อย่างไรก็ตามข้อมูลประเภทนี้ยังจะต้องศึกษาต่อไปให้ละเอียดอีกว่า ถ้านำไปใช้กับกลุ่มคนในวัยกลางคน ซึ่งเป็นผู้ที่วุฒิและมีประสบการณ์ในนามธรรมอย่างแท้จริงแล้ว อาจจะมีค่าตัวเลข

เปรียบเทียบหน้าที่ศึกษาต่อไปนี้ในภาพหน้า

อย่างไรก็ตามมีข้อที่น่าอินคืออย่างยิ่งที่มีโรงเรียนถึง 4 โรงเรียน ซึ่งนักเรียนในหอสมุด
ค่านักคิดไกล โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่นในหอสมุดสูงถึง 13.9 % ส่วน
สาธิตเกษตรศาสตร์ สาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร และสาธิตพระสาณมิตร มีค่าตัวเลข 6.9
3.4 และ 2.1 % ตามลำดับ จากค่าเฉลี่ยความถี่คิดสร้างสรรค์ 2.6 %

หน้าว่าง

ตารางที่ 13 แสดงลักษณะการแต่งความคิดตามแนวทาง คิดเป็นร้อยละ และ

ค่าเฉลี่ยต่ำกว่า "เดิม" ของนักเรียนสามัญ ระดับ ม.3 10 โรงเรียน

$N = 300$

ลำดับ โรงเรียน	โรงเรียน	ลักษณะทั่วไป ประโยชน์ ใหม่ การศึกษา	มูลค่า ความรู้	ความรู้	ความลึก	ประสบการณ์	การเปรียบเทียบ	สิ่งเกิด	อื่นๆ
1	มัธยมสาริณ มศว ประสานมิตร	73.1	6.7	7.6	6.7	5	2.5	1	2.0
2	สาริณ มศว ปทุมวัน	71.3	7.7	1.6	6.1	-	9.3	2.0	-
3	สาริณจุฬาลงกรณฯ ฝ่ายมัธยม	70.0	7.5	3.4	5.0	-	2.5	10.0	-
4	สาริณแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	72.0	10.1	-	6.3	-	1.4	-	2.7
5	สาริณมหาวิทยาลัยรามคำแหง	71.0	23.1	1.4	0.5	0.5	2.7	0.4	0.0
6	สาริณมหาวิทยาลัยศิลปากร	67.5	5.4	7.3	10.2	3.3	3.6	-	0
7	สาริณมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	70.0	16.0	5.0	5.3	1.4	2.7	2.7	-
8	สาริณมหาวิทยาลัยขอนแก่น	67.6	2.3	-	12.5	-	3.4	-	13.6
9	สาริณพิบูลย์บำเพ็ญ มศว บางแสน	77.4	22.6	-	-	-	-	-	-
10	สาริณ ม. สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี	62.7	5.6	-	6.7	1.0	-	-	-
	เฉลี่ย	72.4	10.7	2.0	6.3	0.6	2.0	1.5	2.0

ตารางที่ 13 แสดงลักษณะการแสวงหาความคิดเห็นตามแนวทาง คิดเป็นร้อยละ ผลสำรวจพบว่าตัวเลขที่ขงลักษณะทั่วไปเฉลี่ยสูงถึง 72.4% และ ข้อมูลการรู้จักค่า 10.7 % รวมกับข้อมูลด้านความรู้ 2.8 % ได้ 85.9 % ตัวเลขความถี่ระดับสูง ด้านความรู้คือ ประสิทธิภาพ และการเปรียบเทียบเพิ่มขึ้นไปถึง 10% ความถี่ระดับสูงที่สุด ข้อสังเกตและคิดได้คือ 1.5 และ 2.9 %

ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไป ประโยชน์ โทษ และการศึกษาขององค์กรโรงเรียนมีจำนวนร้อยละใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ย ยกเว้นด้านวิชา ปักฐาน ที่มีเปอร์เซ็นต์สูงที่สุดคือ 82.7

ในด้านการรู้จักค่า มีรายงานว่านักเรียนสามัญมหาวิทยาลัยรามคำแหงให้ข้อมูลมากเป็นอันดับหนึ่งถึงเป็นจำนวนร้อยละ 23 % นักเรียนสามัญมหาวิทยาลัยศรีอยุธยา มศว บางแสน แม้จะมาเป็นอันดับที่ 2 22.6 % แต่ไม่ได้ข้อมูลในเรื่องอื่น ๆ อีกเลย

ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ค่าเฉลี่ยไม่ถึง 3 และมีไม่ให้อีกมากถึง 4 โรง คือ สำนึก. เกษตรา สำนึก ม.ขอนแก่น สำนึกชัยบุรีรัมย์ และสำนึก ม.สงขลาจนกว่าหนักปักฐาน สำหรับโรงเรียนให้ข้อมูลสูงที่สุดถึงเพียง 7.8 % ได้จากนักเรียนสามัญมหาวิทยาลัยศรีสะเกษ รองลงมาได้แก่นักเรียนมัธยมสามัญ มศว ประสานมิตร 7.6 %

ข้อมูลด้านความรู้สูงที่สุดได้แก่สำนึก ม.ขอนแก่น 12.5 % รองลงมาได้แก่นักเรียนสามัญมหาวิทยาลัยศิลปากร 10.2 % ตามด้วยการเปรียบเทียบข้อมูลตามค่า ที่สูงที่สุดของสามัญมหาวิทยาลัยศรีสะเกษเพียง 3.3 % และมีไม่ตอบถึง 5 โรง คือ สำนึก มศว ปทุมวัน, สำนึกจุฬาฯ สำนึกเกษตร, สำนึกมหาวิทยาลัยขอนแก่น และสำนึกบางแสน

ข้อมูลความถี่เปรียบเทียบเพียงได้ผ่านใจคิดจากสำนึกปทุมวันมีจำนวนสูงสุด 9.3% นอกเหนือกว่า 4 % ข้อมูลเกี่ยวกับการสังเกตสูงที่สุดเป็นของนักเรียนสามัญจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยค่าเฉลี่ย 10.0% และตอบมาอีกเพียง 3 โรง คือ จากนักเรียนสามัญมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2.7 % สำนึกมหาวิทยาลัยรามคำแหง 2.4 % สำนึก มศว ปทุมวัน 2.0 % นอกจากไม่ได้ให้ข้อมูล

ข้อมูลระแวกคิดได้ปรากฏว่านักเรียนสามัญมหาวิทยาลัยขอนแก่นให้ค่าขมสูงสุดจำนวนร้อยละ 13.6 % รองลงมาได้แก่สำนึกแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 9.7 % นอกจากนั้นยังได้ไปเก็บ 4 มีโรงเรียนที่มีได้ให้ข้อมูล 5 โรงคือ นักเรียนสามัญมศววัน ; สำนึกจุฬาฯ สำนึกมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สำนึก มศว บางแสน และสำนึก ปักฐาน

ตารางที่ 14 แสดงลักษณะการแสดงความคิดตามแนวกว้าง คิดเป็นร้อยละ และ
 ค่าเฉลี่ยบอกว่า " วัฏ " ของนักเรียนสาธิต ระดับ ม.3 10 โรงเรียน
 N = 300

โรงเรียน	ลักษณะทั่วไป ประโยชน์ โทษ การศึกษา	วัฏ รู้จำ	ความ รู้	ความ รู้สึก	ประสบการณ์	การเปรียบเทียบ	ข้อสังเกต	คิดเอง
1 มัธยมสาธิต มทว. ประสานมิตร	81.5	4.2	-	5.4	0.4	-	-	8.5
2 สาธิต มทว. ปทุมวัน	40.8	17.3	16.4	9.3	5.6	0.6	10.0	-
3 สาธิตจุฬาลงกรณ์ฯ ฝ่ายมัธยม	46.3	16.8	8.0	12.1	0.7	0.7	15.4	-
4 สาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	80.7	6.5	-	5.2	-	-	-	7.6
5 สาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง	77.0	11.5	5.1	2.9	0.9	0.9	1.7	-
6 สาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร	75.0	4.8	0.8	18.4	0.5	-	-	0.5
7 สาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	75.5	11.3	3.7	3.1	4.0	1.5	0.9	-
8 สาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น	65.8	2.9	-	22.0	1.0	-	-	0.3
9 สาธิตพิบูลบำเพ็ญ มทว. บางแสน	88.4	11.6	-	-	-	-	-	-
10 สาธิต ม.สงขลานครินทร์ ปัตตานี	61.2	9.9	7.4	9.9	4.1	4.1	3.4	-
เฉลี่ย	69.2	9.7	4.1	8.8	1.7	0.8	3.2	2.5

ตารางที่ 14 แสดงลักษณะการแสดงความคิดเห็นตามแนวทางต่อคำว่า "วัด" ซึ่งเป็นตัวแทนของคำที่มีรูปธรรม แต่โยงความนึกไปสัมผัสนามธรรม ขึ้นค่าจนถึงขั้นลึกซึ้งยิ่ง เป็นสิ่งที่นักเรียนสัมผัสได้ควยสายตาและเป็นสิ่งแวดลอมประจำ ปรากฏว่าค่าเฉลี่ยตัวเลขตกที่ 69.2 % มีนักเรียน 2 โรงเรียนที่ให้อะไรไปต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมาก คือ สวัสดิ์ มศว ปทุมวัน และสาธิตจุฬาลงกรณ์ปายมัธยม คือ 40.8% และ 46.3% ตามลำดับ ความคิดจึงกระจายออกในแง่มุมต่าง ๆ อย่างน่าสนใจ นับแต่การรู้จักคำ ความรู้ ความรู้สึก ประสบการณ์ การเปรียบเทียบ และข้อสังเกต ซึ่งเทียบเป็นเปอร์เซ็นต์ระหว่าง 2 โรงเรียนได้ตามลำดับดังนี้ 17.3 : 16.8, 16.4 : 8.0, 9.3 : 12.1, 5.6 : 0.7, 0.6 : 0.7 และ 10.0 : 15.4 จากตัวเลขดังกล่าวแสดงว่าแนวคิดที่กว้างออกไปมีความกระจ่างพอสมควร โรงเรียนอื่น ๆ ที่เริ่มคิดในแง่มุมกว้างออกไปหลาย ๆ ด้านเช่นได้แก่ สวัสดิ์ ม.สงขลาครินทร์ ปัตตานี สวัสดิ์ ม.เชียงใหม่ และสวัสดิ์ ม.รามคำแหง

สำหรับความนึกในเรื่องรู้จักคำ ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับภาษาโดยตรงปรากฏว่า นักเรียนสวัสดิ์ มศว ปทุมวัน ให้อะไรสูงสุด 17.3 % นักเรียนสวัสดิ์ ม.ขอนแก่น ให้อะไรต่ำสุด 2.9 % ค่าเฉลี่ยของข้อมูลคือ 9.7 % แสดงว่าในแง่ของภาษานักเรียนมีความนึกเกี่ยวกับอักษร ถ้อยคำ มากพอสมควร แต่ความรู้ที่เป็นเนื้อหาทางวิชาการยังอยู่ในระดับต่ำซึ่งหากพิจารณาจากค่าเฉลี่ย มีอยู่เพียง 4.1 % กระนั้นก็ถือว่ายังพอนักเรียนบางโรงเรียนให้อะไรสูงมาก คือ สวัสดิ์ มศว ปทุมวัน 17.3 % สาธิตจุฬาฯ 16.8 % และมีอีก 4 โรงเรียนที่ให้อะไรใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ย คือสวัสดิ์ ม.รามคำแหง สวัสดิ์ ม.เชียงใหม่ สวัสดิ์ มศว บางแสน และสวัสดิ์ ม.สงขลาครินทร์

แม้ว่าคำที่กำหนดคือคำว่า "วัด" จะเป็นคำที่ค่อนข้างจะคุ้นตากับนักเรียน แต่การสำรวจปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยความนึกในลักษณะของความรู้อยู่ในเกณฑ์ต่ำมาก คือ 4.1 % แสดงว่าการเห็นไม่ได้ช่วยให้เกิดความรู้หรือความสนใจรับรู้เท่าที่ควร มีนักเรียนสวัสดิ์ มศว ปทุมวันโรงเรียนเดียวที่ให้อะไรสูง ความรู้ค่อนข้างสูง คือ 16.4 % และมีถึง 4 โรงเรียนที่ได้ให้คำตอบ สำหรับความนึกที่สัมพันธ์กับความรู้สึก ปรากฏว่า นักเรียนสวัสดิ์ ม.ขอนแก่น ให้อะไรสูงสุดที่สุดคือ 22.0 % รองลงมาได้แก่นักเรียนสวัสดิ์ ม.ศิลปากร 18.4 % สาธิตจุฬาฯ 12.1 % สำหรับสวัสดิ์ มศว ปทุมวัน กับสวัสดิ์ ม.สงขลาครินทร์ มีเปอร์เซ็นต์สูงกว่าค่าเฉลี่ยคือ 8.8 % เล็กน้อย อย่างไรก็ตามตัวเลขที่แสดงค่าความรู้สึกก็มีได้สัมพันธ์กับข้อมูลด้านประสบการณ์ ซึ่งในทัศนะควรหมายถึงการไปวัดได้สัมผัสได้รู้ได้เห็น หรือแสวงหาโอกาสรู้เห็น

ได้ง่าย จึงปรากฏว่าค่าตัวเลขต่ำกว่าความรู้สึก เช่น ข้อมูลที่เป็นอัตราส่วนระหว่างความรู้สึกและ
 ประสิทธิภาพของสำนักพิมพ์วิทยาลัยขอนแก่น เท่ากับ $22.0 : 1.0$ ของราชภัฏมหาวิทยาลัยศิลปากร
 เท่ากับ $18.4 : 0.5$ สภาอุตสาหกรรม $12.1 : 0.7$ ดังนั้นเราจะพบว่า ร้อยละ ในการเปรียบเทียบ
 เที่ยงก็จะมีถึงลดลงความสำคัญค่าเฉลี่ยลดลงถึง 0.8 และมีโรงเรียนถึง 5 โรงเรียนที่ได้ให้ตัวเลขการ
 เปรียบเทียบไว้เลย ดูเหมือนว่านักเรียนสำนักพิมพ์วิทยาลัยสงขลานครินทร์จะให้ข้อมูลสูงกว่าโรง
 เรียนอื่น 4.1% แต่ตัวเลขก็ไม่สูงพอ ในเรื่องข้อสังเกตก็เช่นกัน มีนักเรียนเพียง 5 โรงเรียนที่
 ความคิดแล่นไกล จนสามารถให้ข้อสังเกตได้ ตัวเลขที่น่ามากล่าวคือ ของนักเรียนสาธิต มศว
 มทุมวัน และสาวิศจุฬาฯ ซึ่งทั้งข้อสังเกตได้มากถึง 10.0% และ 15.4% ตามลำดับ และ
 ครึ่งหนึ่งเป็นอีกครึ่งหนึ่งที่นักเรียนที่ได้ข้อสังเกตได้จะไม่ให้ ข้อมูลในเรื่องที่คิดไกล ส่วนพวกที่คิดไกล
 ก็มีได้ให้ข้อมูลด้านการสังเกตบางอย่างได้ ฉะนั้นค่าเฉลี่ยของข้อมูล การสังเกต กับข้อมูลคิดไกล
 จึงอยู่ที่ 3.2% และ 2.5% ตามลำดับ

หน้าว่าง

ตารางที่ 15 แสดงลักษณะการแสดงความคิดตามแนวทาง คิดเป็นร้อยละ และ
 ค่าเฉลี่ยบอกว่า "กระจุก" ของนักเรียนสาธิต ระดับ ม.3 10 โรงเรียน
 N = 30

โรงเรียน	ลักษณะทั่วไป ประโยชน์ โทษ การศึกษา	รู้ค่า รู้	ความรู้	ความรู้ลึก	ประสบการณ์	การเปรียบเทียบ	ข้อสังเกต	คิดเกิด
มัธยมสาธิต มศว ประสานมิตร	93.9	1.0	—	4.1	—	—	—	1.0
สาธิต มศว ปทุมวัน	84.2	—	2.4	2.0	1.0	7.4	3.0	—
สาธิตจุฬาลงกรณ์ ฝ่ายมัธยม	61.0	5.0	4.0	4.0	1.0	7.0	10.0	—
สาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	93.3	0.7	—	—	—	4.0	—	2.0
สาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง	95.9	—	1.0	—	1.6	1.0	—	0.5
สาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร	89.2	—	—	—	6.4	2.2	—	2.2
สาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	87.5	2.0	5.0	0.5	3.0	1.5	—	0.5
สาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น	77.2	6.2	—	3.5	—	2.6	—	10.5
สาธิตพิบูลบำเพ็ญ มศว บางแสน	61.5	36.5	—	—	1.6	—	—	—
สาธิต ม.สงขลานครินทร์ ปัตตานี	33.2	1.3	14.5	2.6	10.5	11.3	21.1	—
เฉลี่ย	70.2	5.3	2.7	1.7	2.5	3.7	4.2	1.7

ตารางที่ 15 แสดงลักษณะการแสดงออกทางความคิดตามแนวกว้าง ต่อคำว่า "กระจุก" ค่าเฉลี่ยของลักษณะความคิดพื้นฐานตกอยู่ที่ 78.2 % ซึ่งเป็นเปอร์เซ็นต์ของคนข้างสูง คาคือว่าการกระจายความคิดในแง่มุมต่าง ๆ จะต่ำลง ทั้งนี้เพราะทำที่กำหนดยกมาเป็นตัว- แทนของคำที่เป็นรูปธรรมที่นักเรียนเห็นอยู่ทุกวัน ถ้าไม่คิดเห็นอยู่หากต้องการหรือสนใจก็สามารถ หาได้โดยง่าย เมื่อเห็นแล้วจะกระจายความคิดออกเพียงขั้นรูปธรรม หรือเน้นความคิดไปสู่นาม- ธรรม ย่อมกระทำได้ทั้งสองอย่าง ในแง่ภาษา ปรากฏว่าสามัคคีวิทยาสภาให้ข้อมูลนำไปเป็นโรงเรียน แรกคือ 36.5 % มี 3 โรงเรียน ที่มีคะแนนเรื่องความคิดทางหลักภาษาดีมาก ในด้านความรู้ ปรากฏว่าเปอร์เซ็นต์ค่าเฉลี่ยที่ค่าเฉลี่ย 2.7 % มีนักเรียนที่ไม่ได้ให้ข้อมูล 5 โรงเรียน สาคิมหา วิทยาลัยสงฆานครินทร์ให้ข้อมูลได้สูงถึง 14.5 % แสดงว่านักเรียนให้ความสนใจด้านความรู้ลึกทาง วิชาการของคนข้างสูง และยังสามารถให้ข้อมูลตามประสบการณ์ และการเปรียบเทียบ ตลอดจนข้อ สังเกตเป็นอันดับที่ 1 อีกด้วย ถ้ามองย้อนกลับไปถึงจะพบวาลักษณะพื้นฐานต่ำลงถึง 38.2 % จึงเปิด โอกาสให้ความคิดแล่นลึกลงในส่วนของข้อมูลประเภทอื่น ๆ

ที่จริงคำว่า "กระจุก" น่าจะให้ความคิดด้านความรู้ลึกสูง แต่กลับปรากฏว่าส่วนนี้ถูกมอง ขามไปสู่รูปธรรม และสมบัติของสสารมากกว่า ค่าเฉลี่ยจึงตกลงที่ 1.7 มีนักเรียนที่ไม่ตอบคำถาม 4 โรงเรียน และเช่นเดียวกัน ในแง่ประสบการณ์มีโรงเรียนที่ไม่ให้ข้อมูลถึง 3 โรงเรียน ความความ เป็นจริงประสบการณ์เกี่ยวกับคำนี้จะเห็นกันอยู่แล้ว แต่อาจเน้นไปได้ในแง่ที่ว่า มีการเบนความ สนใจไปที่ ประโยชน์ใช้สอยมากกว่าจะคำนึงถึงความรู้ลึกและประสบการณ์ เมื่อความรู้ลึกน้อย ไม่สนใจต่อประสบการณ์ที่ได้รับ หรือมีความเคยชินเกินไปจึงทำให้ความคิดการเปรียบเทียบไม่พัฒนา เท่าที่ควร ค่าเฉลี่ยยังคงอยู่ที่ 3.7 % อย่างไรก็ตามปรากฏว่านักเรียนสาคิมหาวิทยาลัยสงฆานครินทร์ ให้ข้อมูลการเปรียบเทียบได้สูงถึง 11.8 % นอกจากนั้นยังสามารถให้ข้อสังเกตได้ในอัตราสูงด้วยถึง 21.1 % รองลงมาได้แก่นักเรียนสาคิจุฬา 18.0 % ส่วนความคิดใกล้เคียงกับหนึ่งได้แก่นักเรียนสาคิม หาววิทยาลัยขอนแก่น 10.5 % และก็เช่นเดียวกันนักเรียนในโรงเรียนที่ตอบข้อมูลการให้ข้อสังเกต ไม่ได้ให้ข้อมูลประเภทคิดไกล

ตารางที่ 16 แสดงค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ ของการแสดงออกทางความคิดแนวกว้าง
ต่อคำที่กำหนด 10 คำ ของนักเรียนสาขาศึกษา 10 โรงเรียน

N = 300

คำ	ประเภทความคิด								
		ลักษณะทั่วไป การตีความ	รู้เท่า รู้	ความรู้ ความ	ความรู้ ความ	ประสบการณ์	การเปรียบเทียบ	ข้อสังเกต	คิดไกล
เปรี้ยว		67.7	0.6	6.3	3.1	0.4	3.3	2.3	1.6
ยา		69.5	3.6	4.3	3.6	3.5	4.3	1.3	4.9
เลือด		62.1	8.4	2.7	10.9	2.5	1.9	5.0	5.7
กรรม		63.2	23.3	1.5	2.3	6.4	6.2	1.1	2.0
หญ้า		60.2	6.7	5.3	6.5	3.7	4.0	7.4	4.2
พิษ		72.4	10.7	2.3	6.3	0.6	2.3	1.5	2.9
วัด		69.2	9.7	4.1	3.3	1.7	0.3	3.2	2.5
ผู้หญิง		46.4	5.6	6.4	5.3	25.7	3.9	3.0	3.7
พยาบาล		59.3	20.6	1.5	7.7	2.5	1.3	4.0	2.6
กระจก		78.2	5.3	2.7	1.7	2.5	3.7	4.2	1.7
เฉลี่ย		66.07	9.65	3.16	6.12	4.35	3.27	3.38	3.20

จากตารางที่ 16 บ่งแสดงค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของการแสดงออกทางความคิดแนวกว้างต่อคำที่กำหนด
ของนักเรียนชั้นมิต 10 โรงเรียน จำนวน 500 คน ปรากฏว่าคำที่นักเรียนให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไป
ได้มากที่สุดคือคำว่า "เปรี้ยว" จำนวนร้อยละ 87.7 รองลงมาคือคำว่า "กระจก" จำนวนร้อยละ 76.2
ถัดมาอันดับ 3 คือคำว่า "หิม" จำนวนร้อยละ 72.4 ส่วนคำอื่น ๆ มีค่าร้อยละต่ำกว่า 70 ลง
มาจนถึงคำว่า "หนูหึ่ง" ซึ่งมีจำนวนร้อยละต่ำที่สุดที่ 46.4

ในด้านการรู้จักคำ ปรากฏคำว่า "กรรม" มีจำนวนร้อยละของผู้ตอบสูงสุดคือ 23.3 รอง
ลงมาคือคำว่า "เปยามาท" มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 20.6 ลำดับที่ 3 คือคำว่า "หิม" คำอื่น ๆ
ที่เหลือจะมีการร้อยละต่ำกว่า 10 จนถึงร้อยละ 0.6 ในคำว่า "เปรี้ยว"

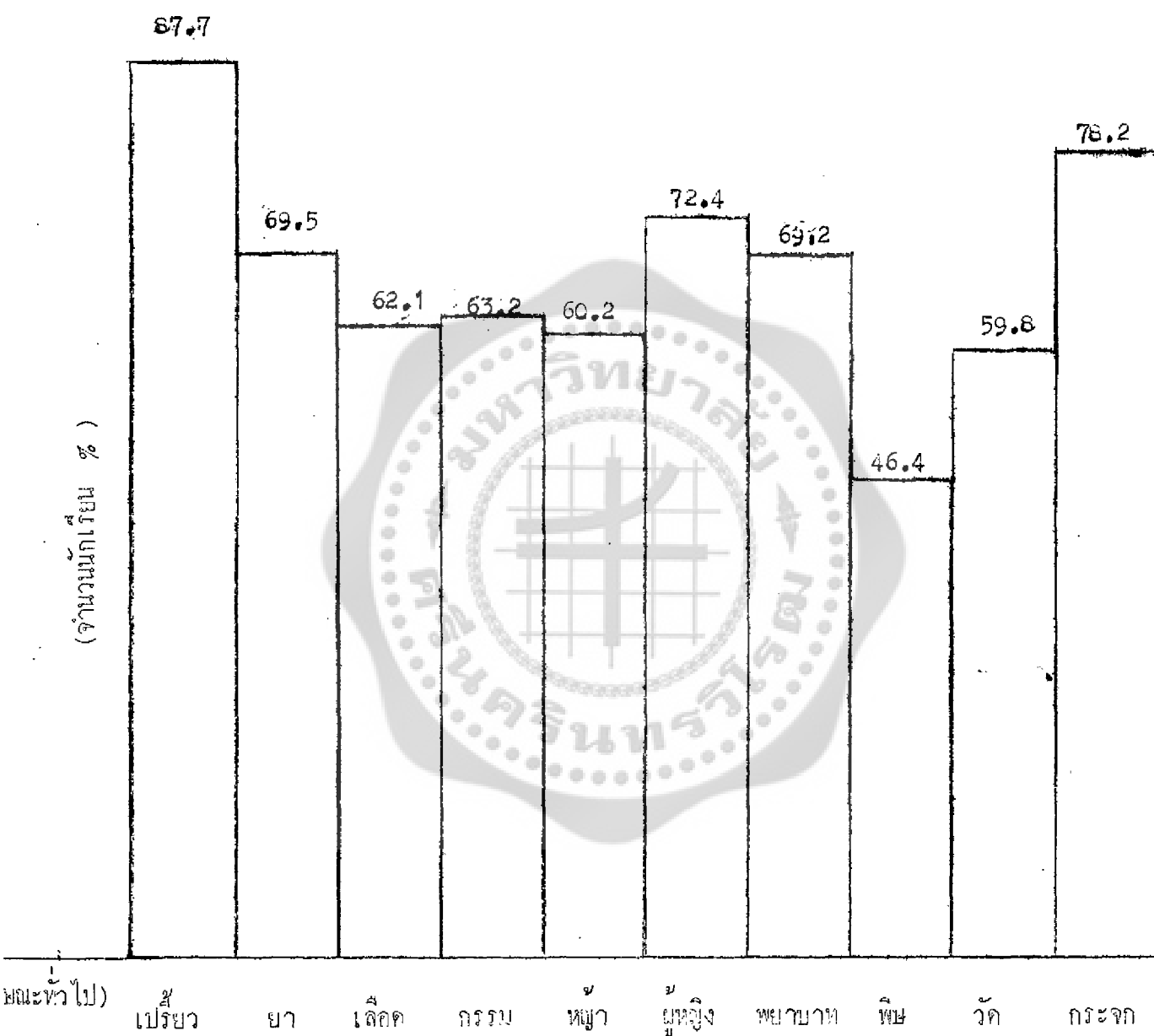
เมื่อพิจารณาในแง่ความรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับคำทั้ง 10 คำ โดยมีได้คำนึงถึงความรู้
ภาค ๆ หรือขั้น ๆ ซึ่งเป็นลักษณะทั่วไปแต่หมายถึงความรู้ในแง่หลักวิชา พบว่า จำนวนร้อยละสูงสุด
ที่นักเรียนตอบมา คือคำว่า "หนูหึ่ง" 6.4 รองลงมาคือคำว่า "หญา" จำนวนร้อยละ 5.3 ถัดมา
คือคำว่า "ยา" จำนวนร้อยละ 4.3 และที่ใกล้เคียงกันคือคำว่า "วัด" มีจำนวนร้อยละ 4.1 อันดับ
รองลงหลักกันมาคือคำว่า "หิม" 2.8 เลือด และกระจก จำนวนร้อยละอย่างละ 2.7 กรรม และเปยามาท
จำนวนร้อยละเท่ากันคือ 1.5 และคำว่า "เปรี้ยว" เป็นอันดับสุดท้าย ร้อยละ 0.6

สำหรับคำที่ให้ความรู้สึกสูงหรือต่ำปรากฏว่าสูงเป็นอันดับหนึ่งได้แก่คำว่า "เลือด" ร้อยละ
10.9 รองลงมาคือ "วัด" จำนวนร้อยละ 8.8 ถัดมาคือ "ยา" ร้อยละ 8.6 ส่วนคำที่ให้ความรู้สึกต่ำที่สุด
คือ "กรรม" เพียงร้อยละ 2.3

ในด้านประสบการณ์คำตัวเลขที่สูงที่สุดอยู่ที่คำว่า "หนูหึ่ง" จำนวนร้อยละถึงประมาณ 1 ใน 4
ส่วนคือ 25.7 อันดับรองลงมาคือความแตกต่างจากอันดับแรก ๆ มากคือคำว่า "หญา" ร้อยละ 3.7 ถัดมา
"ยา" ร้อยละ 3.5 ห้าที่สุดคือคำว่า "เปรี้ยว" และ "กรรม" ร้อยละ 0.4

คำที่มีการเปรียบเทียบ คิดเป็นจำนวนร้อยละสูงสุดคือคำว่า "กรรม" 6.2 รองลงมาคือคำว่า
"ยา" ร้อยละ 4.3 และ "หญา" ร้อยละ 4.0 คำที่ไม่ช่วยไม่เกิดความคิดเปรียบเทียบคือคำว่า "วัด"
ร้อยละ 0.8

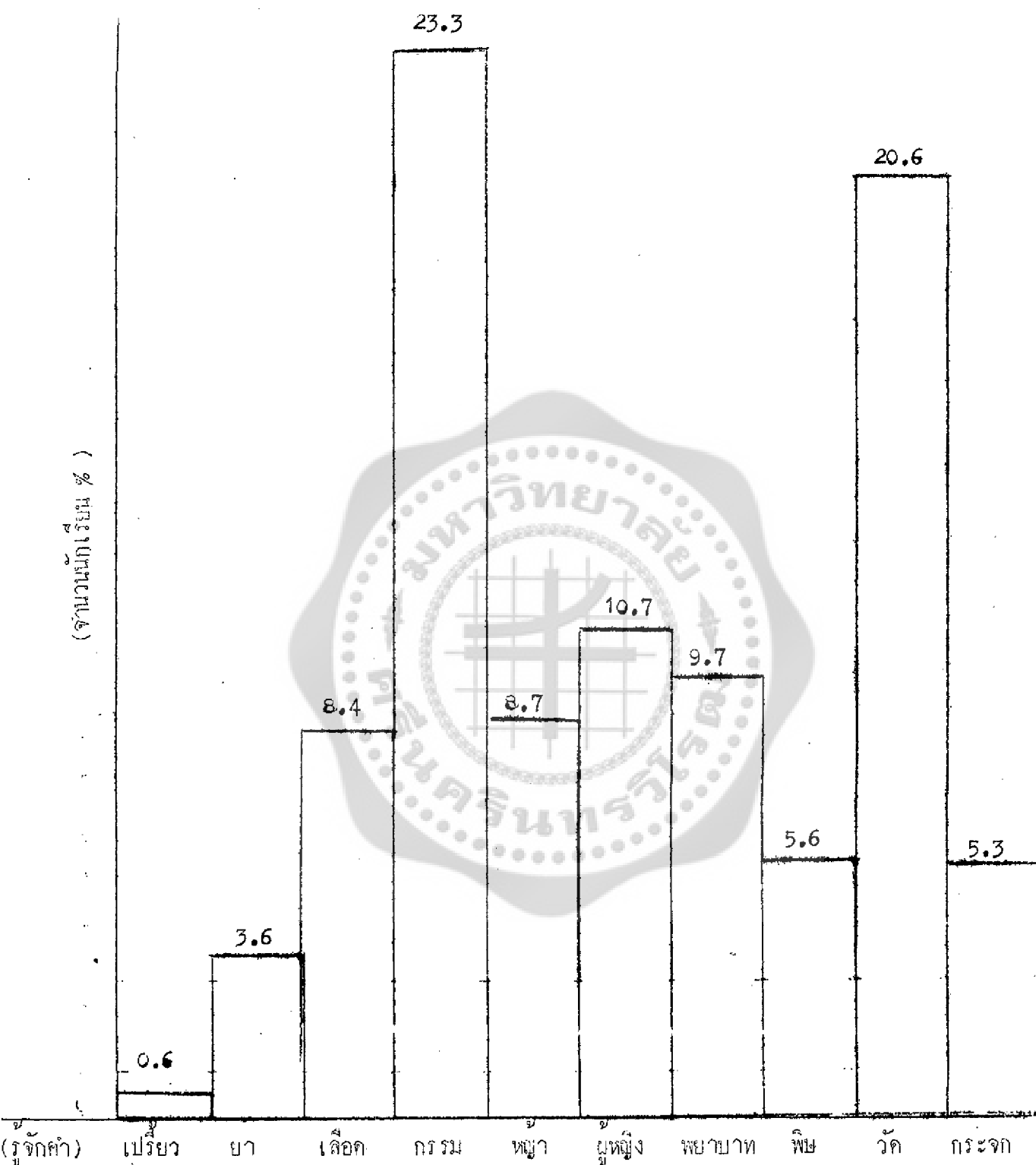
คำที่ชวนให้สงสัยมากที่สุดได้แก่คำว่า "หญา" มีจำนวนร้อยละ 7.4 รองลงมาคือเลือด
ร้อยละ 5.8 อันดับต่อมาคือเปยามาท ร้อยละ 4.2 ข้อสังเกตคำที่สุกอยู่ที่คำว่า กรรมร้อยละ 1.1 ซึ่ง
เกี่ยวกับการคิดใกล้เคียงที่มีจำนวนร้อยละสูงสุดคือ คำว่า "เลือด" 5.7 รองลงมาได้แก่คำว่า "ยา" ร้อยละ
4.9 ถัดมาคือคำว่า "หญา" ร้อยละ 4.2 คำที่มีแรงผลักดันให้คิดใกล้เคียงที่สุดคือคำว่า "กระจก" ร้อยละ 1.7

กราฟแท่ง เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการแสดงออกทางความคิดแนวกว้าง ขึ้นพื้นฐานในด้าน
ลักษณะทั่วไป ประโยชน์ โทษ และการตีความ ระหว่างค่าที่กำหนด 10. ค่า
ของนักเรียนสาธิต 10 โรงเรียน

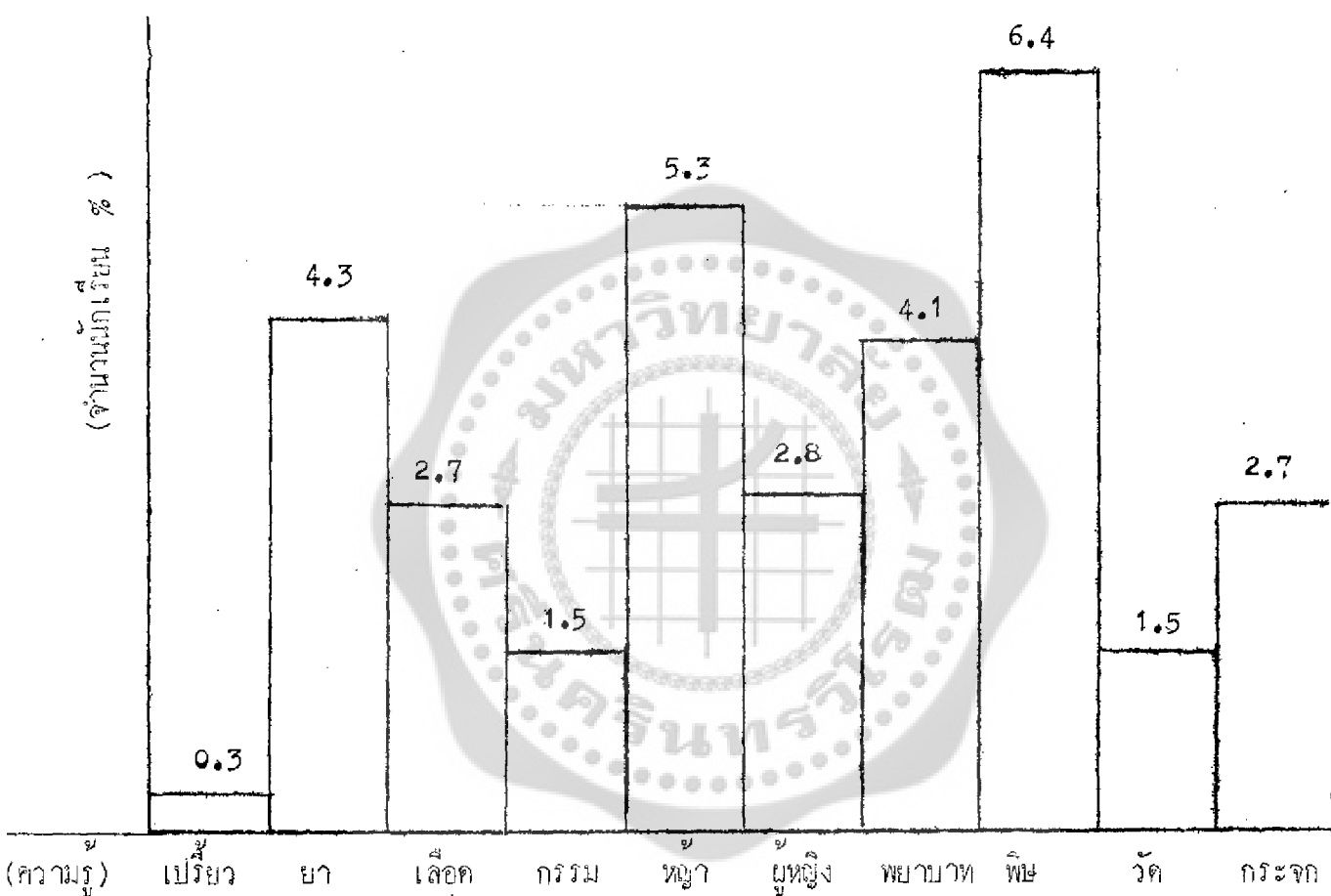
หน้าว่าง

กราฟแท่ง เปรียบ เที่ยงค่า เติบของการแสดงออกทางความคิดแนวกว้าง ขึ้นพื้นฐานในคำ
รู้จักคำ ระหว่างคำที่กำหนด 10 คำ ของนักเรียนสาขิต 10 โรงเรียน

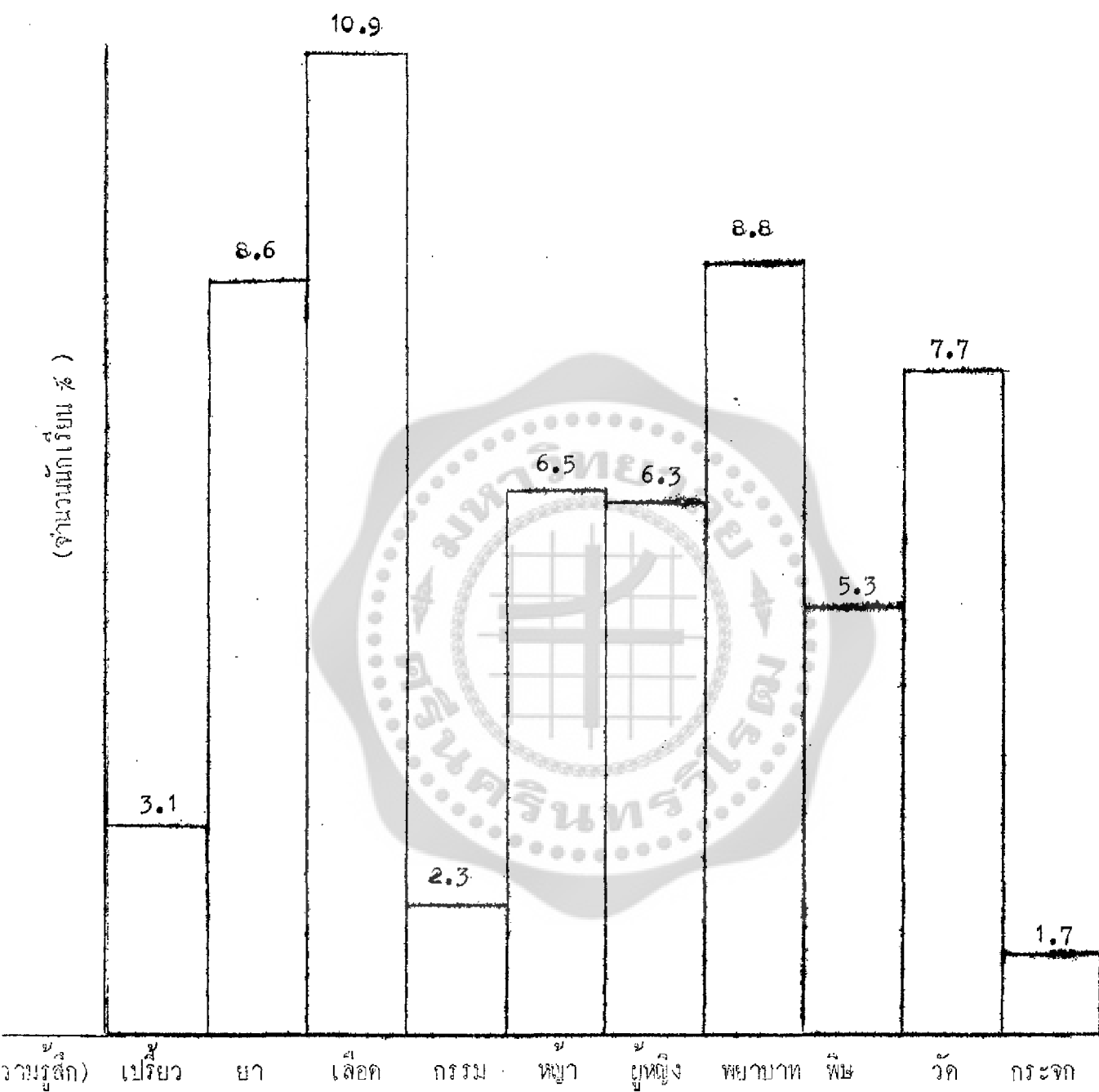

หน้าว่าง

กราฟแท่ง เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการแสดงออกทางความคิดแบบกว้าง ชั้นพื้นฐานใบคำย
ความรู้ ระหว่างคำที่กำหนด 10 คำ ของนักเรียนสาธิต 10 โรงเรียน

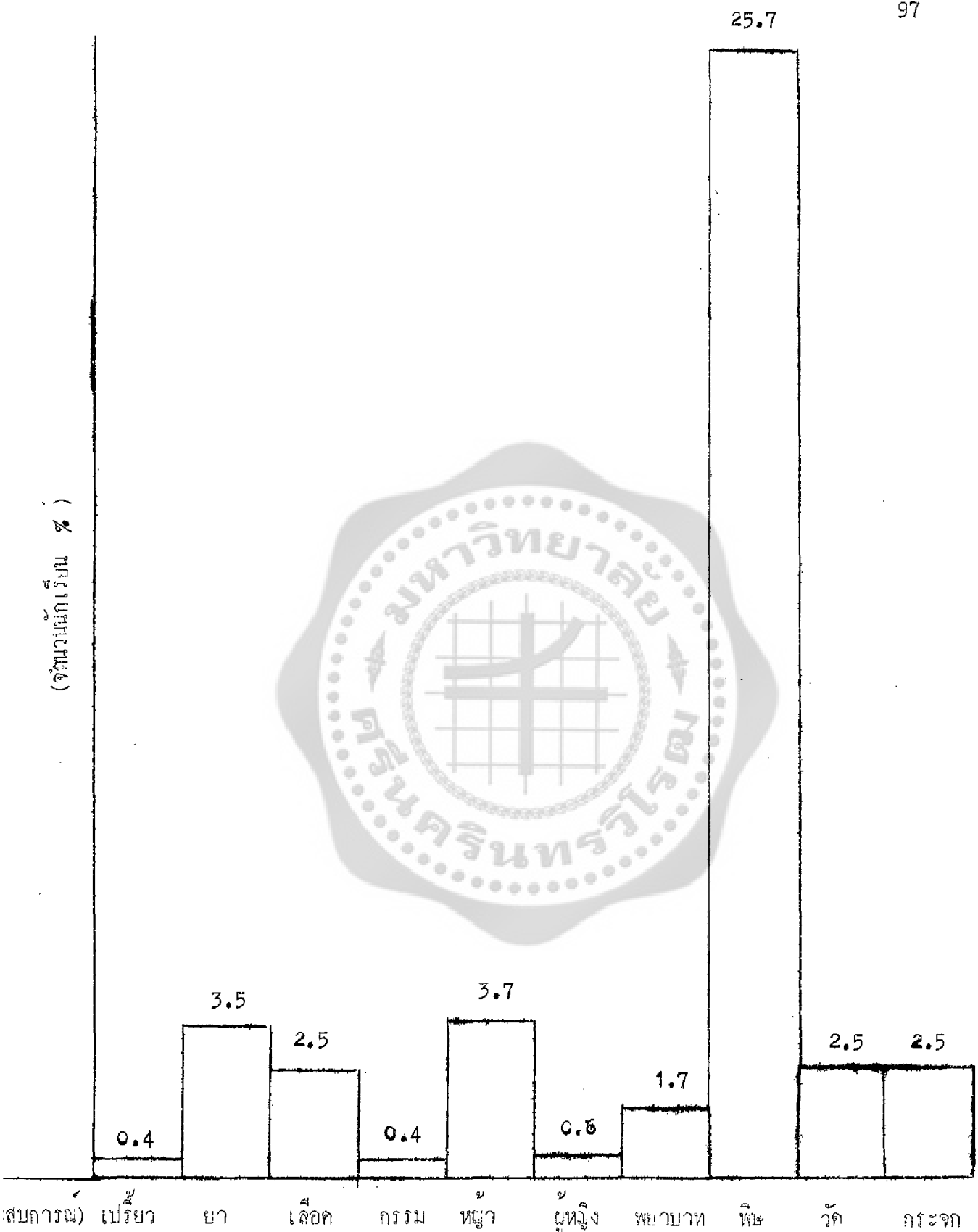

กราฟแท่ง เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการแสดงออกทางความคิดแนวกว้าง ชั้นต้นกลางในทัศน
ความรู้สึก ระหว่างที่กำหนด 10 คำ ของนักเรียนสาธิต 10 โรงเรียน

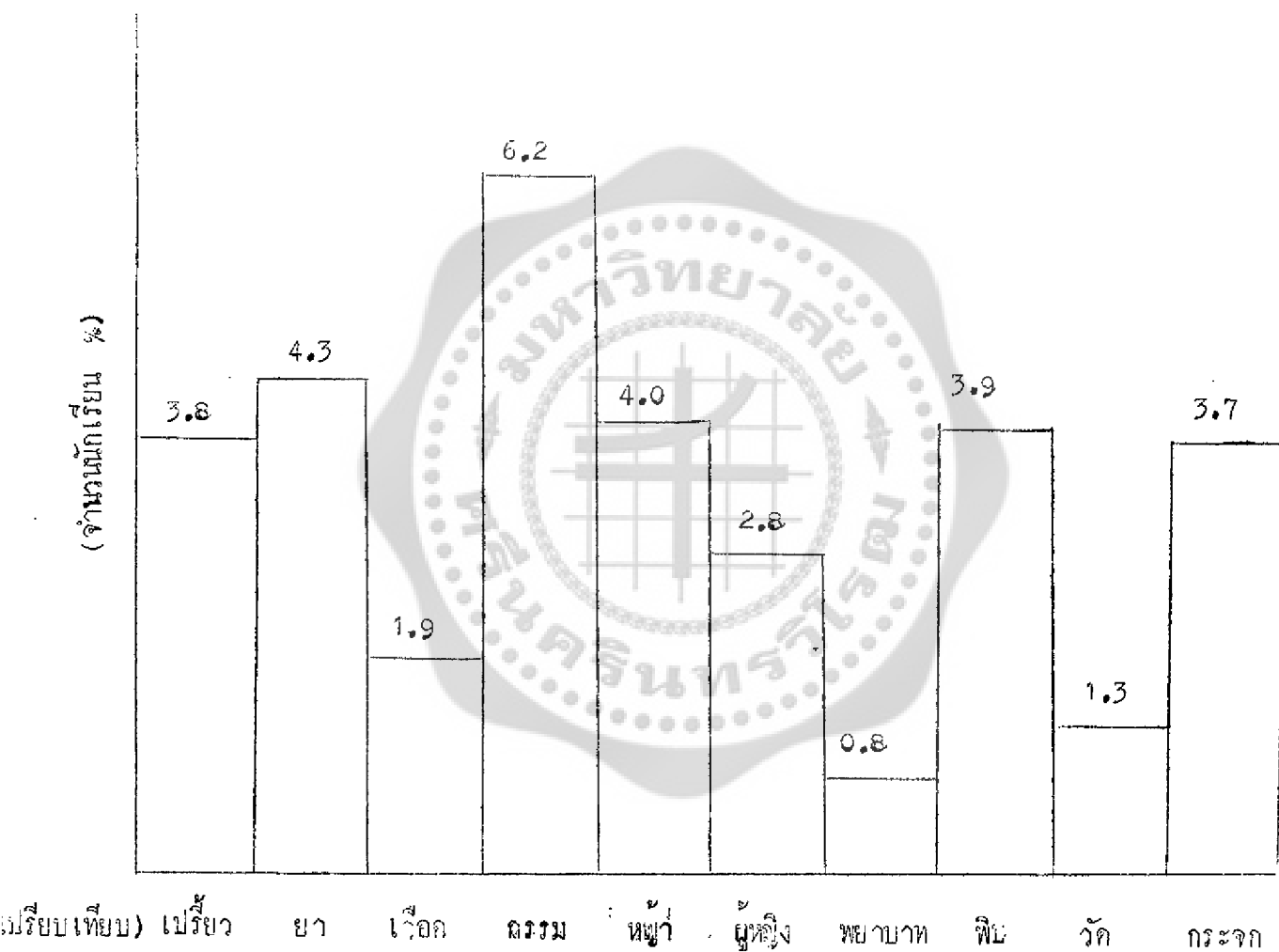

หน้าว่าง

กราฟแท่ง เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการแสดงออกทางความคิดแนวกว้าง ชั้นปายกลางในค่าน
ประสบการณ์ ระหว่างคำที่กำหนด 10 คำ ของนักเรียนสาขิต 10 โรงเรียน

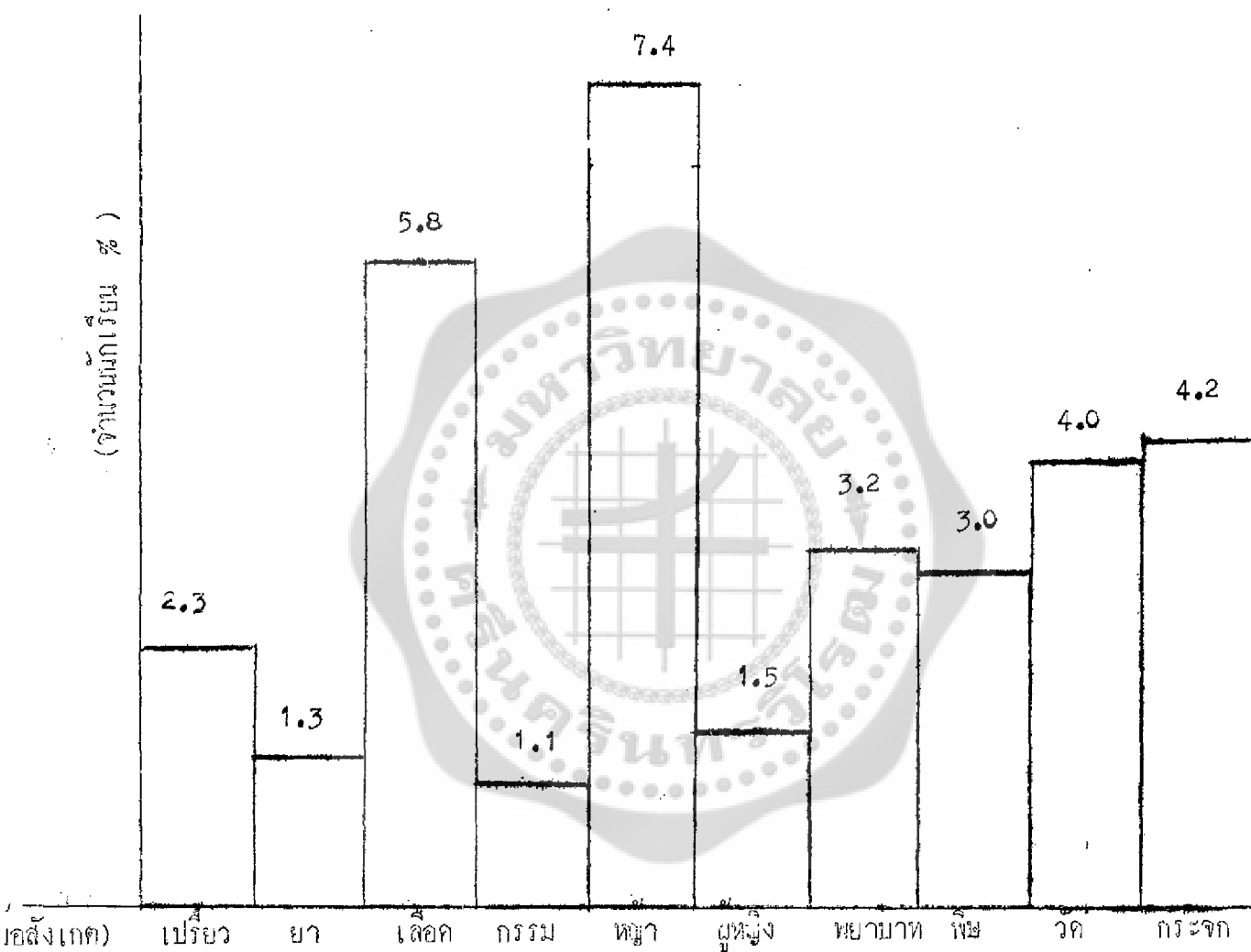

กราฟแท่ง เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการแสดงออกทางความคิดแนวกว้างชั้นสูง ในด้าน
การเปรียบเทียบ ระหว่างค่าที่กำหนด 10 คำ ของนักเรียนสาขิต 10 โรงเรียน

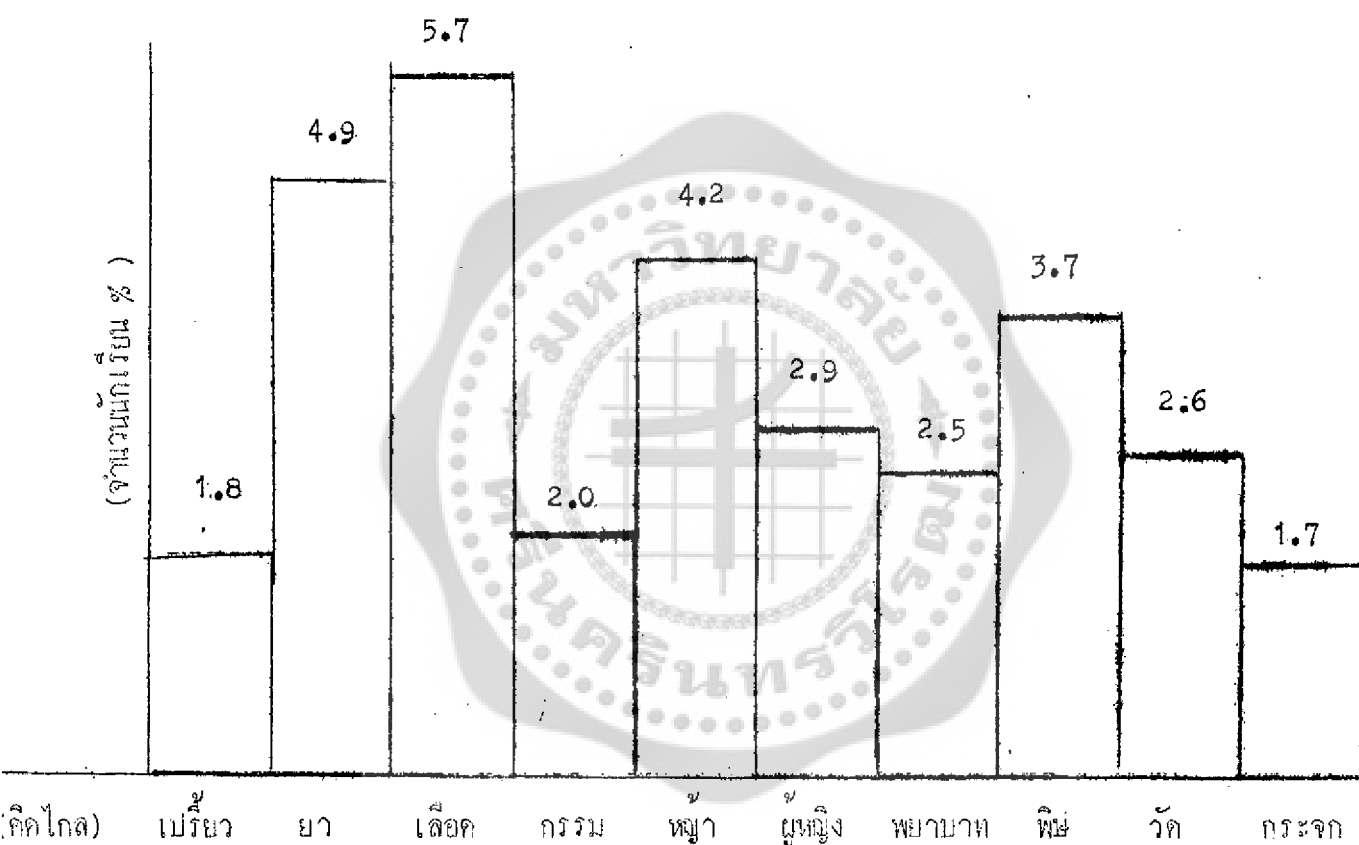

หน้าว่าง

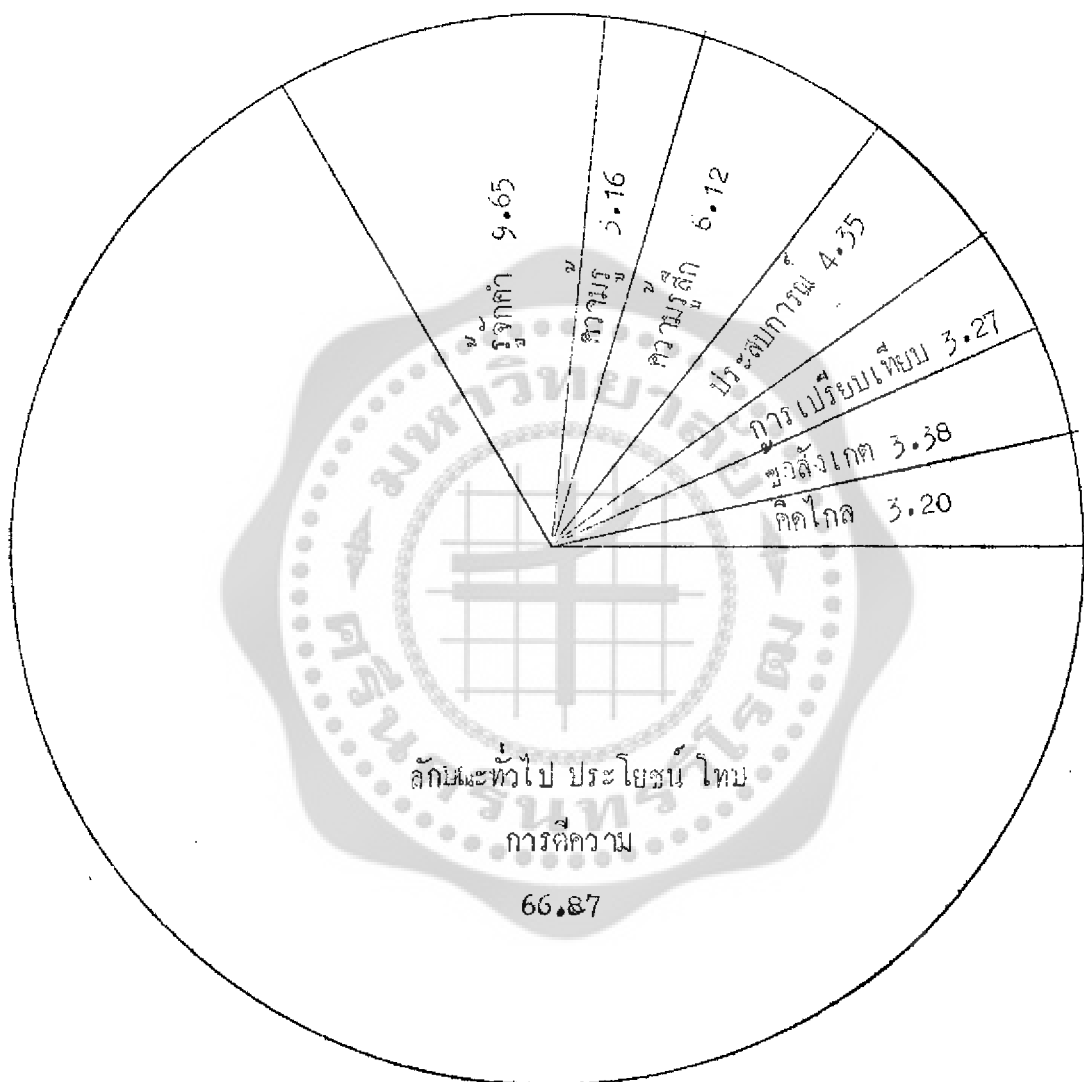
กราฟแท่ง เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการแสดงออกทางความคิดเนวกว้าง ขึ้นสูงในคำ
ข้อสังเกต ระหว่างคำที่กำหนดให้ 10 คำ ของนักเรียนสาขิต 10 โรงเรียน

กราฟแท่ง เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการแสดงออกทางความคิดแนวกว้าง ชั้นสูงในค่าน
คิดไกล ระหว่างค่าที่กำหนด 10 ค่า ของนักเรียนสาขิต 10 โรงเรียน

กราฟวงกลม เปรียบเทียบอัตราส่วนเฉลี่ยของการแสดงออกทางความคิดแนวกว้างในด้านต่าง ๆ

ของนักเรียนสาธิต 10 โรงเรียน $N = 300$

จากกราฟ แสดงให้เห็นว่าความคิดเกี่ยวกับลักษณะทั่วไป ประโยชน์ โทษ และการศึกษามีน้ำหนักมากกว่าความคิดส่วนอื่น ๆ รวมกัน ประมาณ 2 เท่า

หน้าว่าง

จากการสำรวจความคิดเห็น แนวกว้าง 10 คำ คิดเป็นร้อยละ ของนักเรียน 10 โรงเรียน

107

ประเภทความคิด แนวกว้าง โรงเรียน	ลักษณะทั่วไป ความ	รู้จักคำ	ความรู้	ความรู้ลึก	ประสบการณ์	เปรียบเทียบ	ข้อสังเกต	คิดไกล
ประสานมิตร	-	ยผ 2	ป พระ 4	-	ป พระ 3	ยลก, วะ 5	ยลกผ พระ 8	-
ปทุมวัน	-	-	ป - 1	- 1	ป - 2	ก - 1	-	ปยลกผ - 10
จุฬาฯ	-	-	-	-	ก 2	กผ 2	ปยก ผพระ 8	-
เกษตร	-	ล 1	ปยลกผ พระ 9	ผ - 2	ปลก พระ 7	ยลกผ ว 4	ก ผ พระ 9	1
รวมคำแหง	-	ปย ผ 4	ล พ 2	ก - 2	ปก - 2	ก ผ ว 4	ปยลกผ ผพระ 8	ยก พ 3
ศิลปากร	-	ป - 2	ปก - 3	- 1	ก 1	ยลก พ 4	ปยลกผ ผพระ 7	ย ผ 3
เชียงใหม่	-	ป 1	กผ พ 3	-	ปกผ 3	ปย 2	ก - 2	พ 3
ขอนแก่น	-	ปย 2	ปยลกผ พระ 4	ผ ผ 2	ลกผ พระ 6	ปยลก พ 5	ผพระ 8	-
บางแสน	-	ป 1	ปลก ผพระ 8	ยลก ผพระ 7	ปลก ผพระ 7	ยลก ผพระ 8	ปยลกผ ผพระ 10	ปยลกผ พระ 8
ปัตตานี	-	ป 1	ป 2	-	ป พ 2	ป พ 3	ย ผ 4	ป พ 4
รวม		15	36	14	35	38	56	43

หมายเหตุ ใช้อักษรย่อแทนคำ เปรี๊ยว (ป) ย่า (ย) เลือด (ล) กรรม (ก) ญา (ญ) มูหึง (ม)

ตารางที่ 17 ซึ่งแสดงรายละเอียดของข้อมูล ตามขั้นตอน เฉพาะค่าที่นักเรียนไม่ได้ให้คำตอบว่า
 ด้านความคิดตามแนวทาง คิดเป็นร้อยละ ปรากฏว่าส่วนที่นักเรียนทุกโรงเรียน ไม่แสดงออกมากที่สุด คือ การ
 ให้ข้อสังเกต ซึ่งมีถึง 56 % รองลงมาคือ การคิดไกล 43 % อันดับที่ 3 คือการเปรียบเทียบ 38 %
 ด้านความรู้และประสบการณ์ มีจำนวนไล่เลี่ยกับด้านการเปรียบเทียบคือ 36 และ 35 % ตามลำดับ
 การรู้จักคำมีจำนวนร้อยละ 15 แต่ลักษณะทั่วไปไม่ปรากฏจำนวน

อักษรย่อที่เป็นรายละเอียดของแต่ละขั้นตอน คือ ข้อมูลที่นักเรียนไม่ได้ให้ความคิดเห็นในเรื่องเหล่านั้น
 ซึ่งจะได้นำมาวิเคราะห์ในตารางต่อไป

ตารางที่ 18 แสดงการจำแนกรายละเอียดของข้อมูล ที่นักเรียนไม่ให้ความคิดเห็น
ที่กำหนด โดยประเมินเป็นคำ คิดเป็นร้อยละ

$N = 300$

ประเภท ความคิด แนว กว้าง คำ	ลักษณะทั่วไป	รู้จำคำ	ความรู้ ความ	ความรู้ลึก	ประสบการณ์	เปรียบเทียบ	ข้อสังเกต	คิดไกล	รวม	ระดับ
เปรียบเทียบ	-	60	70	10	70	10	50	40	310	2
ยา	-	30	20	10	-	50	70	50	230	6
เลือก	-	10	40	10	30	40	40	10	180	9
กรรม	-	-	40	10	70	80	70	60	330	1
หญ้า	-	-	30	10	20	30	40	20	150	10
ผู้หญิง	-	20	10	20	10	30	70	40	200	8
พยาบาล	-	-	50	10	40	50	50	60	260	5
พืช	-	-	70	10	60	20	60	50	270	3
วัด	-	-	40	10	20	50	50	60	230	6
กระจก	-	30	50	40	30	20	60	40	270	3
เฉลี่ยร้อยละ	0	15	42	14	35	38	56	43	-	-

จากตารางที่ 18 ซึ่งแสดงการจำแนกรายละเอียดของข้อมูลที่นักเรียนไม่ให้ความคิดเห็นที่กำหนด โดยประเมินเป็นโรงเรียน ปรากฏว่า ในด้านลักษณะทั่วไปซึ่งเป็นพื้นฐานทางความคิด นักเรียนทุกโรงเรียนให้ข้อมูลครบ ในด้านการรู้จักคำนั้น คำที่ทุกโรงเรียนให้ข้อมูลครบมี 5 คำ คือคำว่า กรรม พยาบาท พืช วัค ส่วนคำอื่น ๆ ที่ไม่มีการให้ข้อมูล จากคำว่า เปรี๊ยะ จำนวนไม่ครบร้อยละ 60 ยา และ กระจก ร้อยละ 30 ผู้หญิงร้อยละ 20 และเลือด ร้อยละ 10 ในด้านความรู้ คำที่สูงที่สุดยังอยู่ที่คำว่า เปรี๊ยะ ร้อยละ 70 คำที่มีค่าสูงสุดเท่ากันคือ พืชร้อยละ 70 พยาบาท และ กระจก ร้อยละ 50 เลือด กรรม วัค อยู่ที่ระดับร้อยละ 40 ในส่วนที่เป็นความรู้สึก ปรากฏว่าให้ข้อมูลได้เกือบทุกโรงเรียน ที่ให้ข้อมูลได้น้อยคือคำว่า กระจก ไม่ได้แสดงออกถึงร้อยละ 40 ส่วนคำที่นักเรียนมีประสบการณ์น้อยที่สุด คือคำว่า กรรม และ เปรี๊ยะ ไม่ได้ให้ข้อมูลร้อยละ 70 ถัดมาคือ พืชร้อยละ 60 อันถัดมาได้แก่ พยาบาท ร้อยละ 40

สำหรับการใช้ความคิดเปรียบเทียบ คำที่เกือบทุกโรงเรียนให้ข้อมูลได้มากที่สุดคือคำว่า กรรม และเป็นระดับค่าที่สุดของทุกประเภทความคิด มีจำนวนร้อยละ 80 อันถัดรมมี 3 คำ คือ ยา พยาบาท และ วัค อันถัด 3 ได้แก่ เลือด มีจำนวนร้อยละ 40 ที่ไม่ได้แสดงออก

ในการให้ข้อสังเกตต่อคำที่กำหนด ปรากฏว่าการไม่ให้ข้อสังเกตมีตำรา้อยละสูง อยู่ในช่วงระหว่างร้อยละ 40 - 70 น้อยที่สุด 3 คำ คือ ยา กรรม ผู้หญิง ร้อยละ 70 รองลงมา คือ พืช และ กระจก ร้อยละ 60 ถัดมาคือ เปรี๊ยะ พยาบาท วัค ร้อยละ 50 อันถัด 4 เลือด และ หัวา ยังคงมีจำนวนถึงร้อยละ 40

ในส่วนที่เกี่ยวกับการคิดไกล คำที่ไม่ได้แสดงออกมากที่สุดคือคำว่า กรรม พยาบาท และ วัค ร้อยละ 60 รองลงมาคือคำว่า ยา พืช ร้อยละ 50 และในระดับร้อยละ 40 ได้แก่ คำว่า เปรี๊ยะ ผู้หญิง และกระจก

ถ้าจะจัดลำดับของการแสดงออกทางภาษาในแนวกว้างจะมีลักษณะยากที่สุดไปจนถึงง่ายที่สุด และในแต่ละคำมีสิ่งที่นักเรียนไม่ได้แสดงออกจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก (เหนือร้อยละ 40) คิดเป็นจำนวนร้อยละดังนี้

1. กรรม เปรียบเทียบ 80 ความรู้สึกและข้อสังเกต อย่างละ 70 และคิดไกล 60
2. เปรี๊ยะ ประสบการณ์และความรู้ 70 รู้จักคำ 60 และข้อสังเกต 50
3. พืช ความรู้ 70 ประสบการณ์และข้อสังเกต 60 คิดไกล 50
4. กระจก ข้อสังเกต 60 ความรู้ 50 ความรู้สึก และคิดไกล 40
5. ยา ข้อสังเกต 70 เปรียบเทียบและคิดไกล 50 รู้จักคำ 30

6. วัด คัดเลือก 6๐ เปรียบเทียบและข้อสังเกต 5๐ ความรู้ 4๐
7. ผู้หญิง ข้อสังเกต 7๐ คัดเลือก 4๐
8. เลื่อน ความรู้ เปรียบเทียบ และข้อสังเกต 4๐
9. หน้า ข้อสังเกต 4๐

ตารางที่ 19-20 จะแสดงความคิดสร้างสรรค์ 4 ประเภท ของนักเรียนสาขิตแต่ ละโรงเรียน เพื่อให้สามารถมองเห็นเอกลักษณ์ของนักเรียนเป็นรายบุคคล ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประเภทความคิดสร้างสรรค์ทั่วไป ประเมินโดยให้นักเรียนตอบแบบ สอบถาม 100 ข้อ คะแนนเต็ม 240 คะแนน
2. ประเภทความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะการวาดภาพ ประเมินโดยให้นักเรียนแสดง ออกในแบบสำรวจชื่อ "วงกลมสัมพันธ์" คะแนนเต็ม 110 คะแนน
3. ประเภทความคิดที่แสดงออกทางลึก 7 ประการ ประเมินโดยให้เขียนเรียงความ ตามสิ่งเร้าที่กำหนด ซึ่งเป็นวัตถุ หรือรูปภาพ ถ้าปรากฏความคิดทางลึกลักษณะใดจะใส่เครื่องหมาย ถ้าไม่ปรากฏจะเว้นว่างไว้
 - 3.1 ลักษณะทั่วไป
 - 3.2 สิ่งที่เกี่ยวข้องหรือคล้ายคลึง
 - 3.3 ความรู้สึก
 - 3.4 เปรียบเทียบ
 - 3.5 ข้อสังเกต
 - 3.6 คิดไกล
 - 3.7 คิดไกลมาก
4. ประเภทความคิดที่แสดงออกทางกว้าง ประเมินโดยใช้แบบสำรวจ "คำสัมพันธ์" และประเมินเฉพาะความคิดสร้างสรรค์ที่แสดงว่าคิดไกล โดยคัดเลือกมาจากตารางที่ 6 - 15

หน้าว่าง

ตารางที่ 19 แสดงความคิดสร้างสรรค์ ประเภท ทักไป โด๊ป ภาษาเนวลิก และภาษาเนวกวาง
ของนักเรียนโรงเรียน นัชมสาคิต มศว ประสานมิตร N = 30

ทักไป	โด๊ป	การแสดงออกทางภาษาเนวลิก							การแสดงออกทางภาษาเนวกวาง									
		1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
240	110																	
122	83		✓	✓											✓			
146	51	✓	✓		✓				✓									
146	37		✓					✓										
๗๗	54	✓	✓	✓	✓				✓				✓		✓	✓		
106	38	✓	✓															
166	41	✓	✓							✓			✓	✓	✓		✓	
115	39		✓				✓				✓			✓				
126	41		✓	✓		✓	✓		✓									
130	38	✓	✓			✓							✓		✓			
125	38	✓	✓	✓	✓						✓		✓					
114	73	✓	✓			✓				✓			✓					
137	59	✓		✓						✓								
121	52	✓				✓												
๑3	66	✓	✓		✓										✓			
118	6๗	✓			✓					✓			✓					
14๐	65	✓		✓	✓	✓		✓	✓	✓					✓			
126	74	✓	✓										✓					✓
128	4๗	✓	✓	✓	✓			✓	✓						✓			
131	37		✓	✓	✓	✓												
๗5	47	✓			✓										✓			
124	69	✓				✓					✓				✓			
1๐๗	6๗	✓																
126	75	✓	✓			✓						✓				✓		
114	43	✓	✓		✓	✓					✓				✓	✓		
1๐8	65	✓				✓												
1๐6	36	✓	✓	✓											✓			
1๐๐	76	✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓					✓			
๑1	77	✓	✓												✓			
125	๗8	✓	✓	✓														
111	6๐	✓				✓							✓		✓			
3592	1719	25	20	11	11	12	3	2	5	7	4	1	6	4	14	3	1	3
119.73	57.30	83.33	66.67	36.67	36.67	40.00	10.00	16.67	16.67	23.33	13.33	3.33	20.00	13.33	46.67	10.00	3.33	10.00

จากตารางที่ 19 ส่วนหนึ่งเป็นการแสดงออกทางภาพในแนวลึก กลุ่มตัวอย่างของนักเรียน
 สภากิต มศว บรรณาธิการ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไป ประโยชน์ โทษ และการตีความ
 ซึ่งเป็นลักษณะพื้นฐาน 83.33 % จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 30 คน รองลงมาคือรู้จักคำ
 66.67 % ขอสังเกต 40.00 % การเปรียบเทียบจะคิดใกล้เคียงจำนวนเท่ากัน คือ 36.67 %
 ส่วนอันดับรองสุดท้าย และท้ายสุดได้แก่ ถัดไกล และถัดไกลมาก 10.00 และ 6.67
 ตามลำดับ

การแสดงออกด้านความคิดสร้างสรรค์ทั่วไปมีค่าเฉลี่ย 119.73 คะแนน จากคะแนน
 เต็ม 240 จัดเป็นความคิดสร้างสรรค์ระดับที่ 2 ส่วนความคิดสร้างสรรค์ในแง่ศิลปะมีค่าเฉลี่ย
 57.30 จัดเป็นความคิดสร้างสรรค์ในแง่ศิลปะระดับที่ 2

ส่วนการแสดงออกทางภาษาในแนวกว้าง คำที่สนับถุนันให้เกิดความคิดสร้างสรรค์
 สูงสุดคือคำว่า "วัด" 46.6 % รองลงมาคือคำว่า "ยา" 33.3 % คำที่ต่ำสุดคือคำว่า "กรรม"
 และ "ผู้หญิง" แต่ละคำปรากฏเพียง 3.33 %

[illegible]

จากการวางที่ 20 ซึ่งเป็น การแสดงออกทางภาษาในแนวลึก กลุ่มตัวอย่างของนักเรียนสาวิก
ปทุมวัน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการรู้จักคำยุ่งเหยิง 86.67 % จากจำนวนนักเรียนที่สุ่มตัวอย่าง
30 คน อันได้ขบรองลงมาได้แก่ลักษณะทั่วไป 73.33 % ด้านการรู้จักและการเปรียบเทียบมี
จำนวนเท่ากันคือ 20.00 % จำนวนผู้คิดไกลร้อยละ 10.00 ส่วนนักเรียนที่คิดไกลมาก
ไม่ปรากฏ

สำหรับความคิดสร้างสรรค์ในแง่ที่เปี่ยมค่าเฉลี่ย 114.37 จากคะแนนเต็ม 240
จัดอยู่ในระดับที่ 2 ส่วนการแสดงออกในแง่ที่สืบจากการวาดภาพ เฉลี่ยได้ 50.83 คะแนน
ซึ่งเทียบเท่ากับระดับที่ 2

การแสดงออกทางภาษาในแนวกว้างไม่ปรากฏความคิดสร้างสรรค์

ของนักเรียนโรงเรียน สาธิตพุกา ฝ่ายมัธยม N = 30

ลำดับที่	ทัวไป 240	กิฬา 110	การแสดงออกทางภาษาแนวเล็ก							การแสดงออกทางภาษา แนวกว้าง								
			1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	135	74			✓		✓											
2	128	98			✓													
3	116	102			✓													
4	123	86						✓	✓									
5	114	81			✓	✓		✓	✓				✓					
6	104	36	✓		✓	✓		✓										
7	124	74	✓		✓													
8	100	80	✓		✓	✓												
9	113	76			✓		✓	✓	✓									
10	113	72	✓	✓		✓												
11	124	96	✓	✓				✓										
12	131	89	✓		✓		✓											
13	107	64	✓	✓														
14	113	79	✓		✓		✓											
15	122	84	✓	✓	✓	✓												
16	143	76	✓	✓	✓		✓											
17	114	104	✓		✓													
18	122	93	✓	✓	✓	✓		✓										
19	89	80	✓			✓												
20	107	32	✓	✓	✓													
21	110	66			✓													
22	118	36		✓	✓	✓												
23	95	71	✓		✓													
24	126	71			✓													
25	37	79	✓			✓												
26	125	63		✓														
27	100	72			✓													
28	105	74	✓		✓													
29	113	82		✓	✓													
30	122	82	✓	✓														
รวม	3443	2324	10	11	22	9	5	6	3	-	-	-	1	-	-	-	-	-
เฉลี่ย	114.77	77.47	60.00	36.67	73.33	30.00	16.67	20.00	10.00	-	-	-	3.33	-	-	-	-	-

จากตารางที่ 21 ซึ่งแสดงจำนวนนักเรียนที่แสดงออกทางภาพในแนวคิดของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน
 เยาวชนศึกษา ปรากฏว่าข้อมูลเกี่ยวกับความรู้สึกสูงสุด 73.33 % จากจำนวนที่ส่งตัวอย่าง 30
 คน ลักษณะทั่วไป เป็นอันดีครอง 60.00 % ถัดมาก็คือการรู้จักค่า 36.67 % การเปรียบเทียบ
 30 % คิดไกล 20 % การให้ข้อสังเกต 16.67 % และท้ายที่สุดคิดไกลมาก 10 %

ความคิดสร้างสรรค์ทั่วไปมีค่าเฉลี่ย 107.66 คะแนน ซึ่งเทียบเท่ากับระดับที่ 2
 ส่วนคะแนนการวาดภาพเฉลี่ย 77.47 คะแนน คิดเป็นระดับสร้างสรรค์ทางศิลปะที่ระดับ 3

การแสดงออกทางภาพในแนวกว้าง ค่าที่สนับสนุนให้แสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์
 มากที่สุดคือคำว่า "กรรม" และมีผู้เข้าชั้นระดับ 4 เพียง 3.33 %

จากตารางที่ 22 ซึ่งแสดงความถี่สร้างสรรค์ 4 ประเภท ของนักเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บวรภาควิชาการแต่งออกทางภาษาแนวลิขิต้านลักษณะทั่วไปมี 63.33 % รองลงมาได้แก่การให้ข้อสังเกต 56.67 % อันดับที่ 3 ก็คือการแต่งออกทางความรู้สึก 40 % ส่วนที่เหลือมีจำนวนตั้งแต่ 1 ใน 3 ลงมา ที่น่าสังเกตคือการแต่งออกทางความคิดกลอนมีจำนวนเกิน 1 ใน 4 ซึ่งนับว่าค่อนข้างมาก และถ้านับรวมส่วนนี้แสดงความถี่ประเภทกลอนมากอีก 10 % จะมีรวมกันจำนวนร้อยละ 33.53 ก็คือประมาณ 1 ใน 3 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

ค่าเฉลี่ยของการแต่งออกเกี่ยวกับความถี่สร้างสรรค์ทั่วไปเฉลี่ย 114.37 คะแนน เทียบเท่ากับความคิดสร้างสรรค์ระดับที่ 2 ส่วนการแต่งออกทางความคิดสร้างสรรค์ด้านการวาดภาพอยู่ระดับที่ 2 ก็ได้คะแนน 50.83

ไม่ปรากฏว่ามีการแต่งออกทางความคิดแนวกว้างสูงสุด ที่ระดับ 4

ตารางที่ 23 แสดงความคิดสร้างสรรค์ 4 ประเภท ของนักเรียนสาวิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง การแสดงออกด้านลักษณะทั่วไปมีจำนวนร้อยละ 76.67 ด้านรู้จักทำ 63.33 และให้ข้อสังเกต 43 % มีความคิดไกลและคิดไกลมาก ปรากฏร้อยละ 16.67 และ 13.33 ตามลำดับ รวมเป็น ร้อยละประมาณ 30 ด้านความรู้สึกรักมีจำนวนร้อยละ 13.33 แต่ไม่ปรากฏว่ามีความคิดเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ทั่วไปมีคะแนนเฉลี่ย 113.73 ค่าเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ ด้านศิลปะการวาด 56.55 ค่าเฉลี่ยทั้ง 2 ประเภท อยู่ในระดับ 2 ความคิดสร้างสรรค์ระดับสูงทาง ในแนวกว้าง ปรากฏว่ากระจายอยู่ในการแสดง ออก 6 ใน 10 คำ คือ เปียว เล็ก หนู วิธ วิธ และกระวัก รวมเป็นร้อยละ 26.77

ของนักเรียนโรงเรียน สาธิต ศิลปากร N = 30

ลำดับที่	ทัวไป	ศิลป์	การแสดงออกทางภาษา แนวลึก							การแสดงออกทางภาษา แนวกว้าง								
			1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	108	62	✓	✓						✓		✓	✓			✓		✓
2	95	47	✓	✓			✓											
3	135	77	✓			✓						✓						
4	125	82	✓				✓						✓					
5	78	55	✓				✓											
6	135	73		✓			✓						✓					✓
7	120	61	✓			✓				✓		✓						
8	113	68	✓				✓					✓						
9	119	67	✓				✓				✓			✓	✓			
10	150	70	✓	✓			✓											
11	109	89	✓	✓			✓				✓	✓	✓	✓	✓			
12	84	78	✓	✓								✓						
13	105	71	✓	✓			✓						✓					
14	94	61	✓	✓			✓	✓										
15	117	77	✓				✓											
16	103	64	✓	✓			✓					✓	✓	✓				
17	105	72	✓	✓									✓					
18	101	77	✓	✓														
19	90	60	✓															
20	80	75	✓				✓											
21	98	84	✓	✓			✓											
22	110	67	✓	✓			✓				✓	✓						
23	97	72	✓				✓						✓					
24	132	80	✓	✓								✓						
25	93	61	✓	✓		✓								✓				
26	121	58	✓				✓									✓		
27	111	62	✓				✓				✓		✓					
28	90	71	✓								✓	✓		✓				
29	134	85	✓	✓			✓						✓		✓			
30	106	65	✓				✓				✓							
รวม	3258	2081	29	16	-	3	20	1	-	2	6	10	10	5	3	2	-	2
ค่าเฉลี่ย	108.60	69.70	96.67	53.33	-	10.00	66.67	3.33	-	6.67	20.00	33.33	33.33	16.67	10.00	6.67	-	6.67

ตารางที่ 24 แสดงความถี่การสร้างสรรค์ 4 ประเภท ของนักเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร
 ด้านลักษณะทั่วไปสูงยิ่งคิดเป็นร้อยละ 96.67 ด้านข้อสังเกต 66.67 % และด้านรู้จักคำราว
 ครึ่งต่อครึ่ง 53.33 % มีการเปรียบเทียบร้อยละ 10 และคิดไกลเพียง 3.33 % ไม่ปรากฏ
 การแสดงออกทางความรู้สึก และคิดไกลมาก

การแสดงออกทางการสร้างสรรค์ทั่วไปมีคะแนนเฉลี่ย 105.60 คะแนน ซึ่งเทียบ
 เท่ากับระดับ 2 การแสดงออกทางการสร้างสรรค์เชิงศิลปะการวาดเฉลี่ย 69.37 คะแนน เท่า
 กับระดับ 2 เช่นกัน

สำหรับการแสดงออกทางภาษาในแนวร่างที่อยู่ในระดับสูงในแง่ความคิดสร้างสรรค์
 จะกระจายอยู่แทบทุกค่า ยกเว้นค่าว่า "ไม่มี" มีการอยู่ระหว่าง 6.67 ถึง
 33.33

ที่	ทั่วไป	ศิลป์	การแสดงออกทางภาษาเนวลี							การแสดงออกทางภาษาเนวกวาง									
			1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	249	110																	
	109	38		✓	✓														✓
	113	38		✓	✓														
	154	38	✓	✓	✓														
	125	37					✓	✓	✓										
	108	39		✓	✓														
	115	44						✓			✓						✓		✓
	115	57	✓				✓	✓	✓										
	109	47	✓		✓			✓					✓				✓		
	140	37		✓									✓					✓	✓
	111	37		✓	✓												✓		
	116	39		✓		✓	✓						✓					✓	
	117	42		✓	✓		✓											✓	
	141	41					✓	✓	✓									✓	
	113	38					✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓				✓	
	109	41						✓								✓			
	126	45	✓	✓															
	126	39	✓	✓															
	111	37					✓									✓			✓
	89	39			✓		✓	✓	✓								✓	✓	
	97	39	✓	✓															
	145	38	✓	✓								✓						✓	✓
	67	56					✓	✓										✓	
	103	56	✓	✓															
	125	46	✓								✓							✓	
	121	40					✓	✓			✓					✓	✓		✓
	108	69	✓	✓			✓												
	124	52				✓													
	130	37	✓	✓							✓								
	90	46	✓	✓	✓														
	103	37	✓																
	3460	1289	13	16	9	2	11	10	19	-	5	2	4	1	-	3	4	9	6
	115.33	42.96	43.33	53.33	30.00	6.67	36.67	33.33	16.67	-	16.67	6.67	13.33	3.33	-	10.00	13.33	30.00	20.00

ตารางที่ 25. แสดงความคิดสร้างสรรค์ 4 ประเภท ของนักเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ การแสดงออกด้านรู้จักคำ มีคะแนนสูงที่สุดคิดเป็นร้อยละ 53.33 ลักษณะทั่วไป ประโยชน์ โทษ และการตีความร้อยละ 43.33 % เป็นอันดับรองลงมา จำนวนร้อยละของข้อสังเกต ความรู้สึก และความคิดไกล เท่ากับ 36.67, 33.33 และ 30 ตามลำดับ ความคิดไกลมากมีร้อยละ 16.67 ที่น้อยที่สุดคือความคิดเปรียบเทียบ 6.67 %

การแสดงออกในแง่ความคิดสร้างสรรค์ตัว เบนคะแนนเฉลี่ย 108.60 ซึ่งเทียบเท่ากับ ระดับ 2 แต่ปรากฏว่าความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับ 1 มีคะแนนเฉลี่ย 42.69 คะแนน

การแสดงออกในแง่ความคิดสร้างสรรค์ภาษาในแนวกว้างค่อนข้างหนาแน่น ลำดับผู้แสดงออกเป็นตามร้อยละ สูงสุดคือ คำว่า "พยายาม" มีตอบจำนวนร้อยละ 30 ในจำนวนนักเรียนที่ให้ข้อมูลแนวกว้างนี้ผู้ให้ความคิดไกลถึงระดับความถี่ 5 ครั้ง จำนวน 3.33 % 4 ครั้ง 3.33 % และ 3 ครั้ง 9.99 % กว้าง และโดยส่วนรวมนักเรียนที่แสดงความคิดสร้างสรรค์ในแนวกว้างทางภาษามถึง 53.33 %

ปี ที่	รหัส ไป	ชื่อ	การส่งออกทางภาษาแนวลึก							การส่งออกทางภาษาแนวกว้าง									
			1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
109	69		✓			✓													
140	85		✓																
100	95		✓	✓	✓	✓	✓			✓									
123	87		✓	✓															
150	78			✓		✓	✓												
116	86		✓					✓											
109	81		✓	✓															
136	79		✓	✓						✓									
143	81			✓	✓	✓	✓												
148	82						✓	✓											
128	75		✓			✓													
92	76			✓	✓	✓													
151	66		✓	✓		✓	✓												
127	71			✓	✓		✓	✓	✓										
159	71			✓		✓	✓	✓	✓										
123	74		✓	✓			✓			✓									
124	36		✓			✓													
142	88				✓	✓				✓									
136	78		✓	✓			✓												
144	79				✓														
109	62		✓																
154	61					✓													
136	75					✓													
101	75		✓			✓	✓												
134	76		✓			✓	✓												
105	74		✓																
112	69		✓			✓			✓										
128	72		✓	✓			✓												
133	70		✓	✓			✓												
155	84			✓				✓	✓										
3867	2255	19	15	5	15	13	5	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
128.90	75.16	63.33	59.00	16.67	50.00	43.00	16.67	13.33	13.33	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

ตารางที่ 26 แสดงความคิดสร้างสรรค์ 4 ประเภท ของนักเรียนสามัคคีมหาวิทยาลัยขอนแก่น
ปรากฏว่าความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาแนวคิดมีระดับสูงกว่าแนวความคิดประเภทคิดไกลมีจำนวน
รอบละ 16.67 และคิดไกลมาก 13.33 รวมเป็นประมาณร้อยละ 30 ถ้าไม่นับค่าตัวเลขที่
เท่ากัน เพราะว่าค่าเฉลี่ยออกเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปมีประมาณ 63.33 % และการเปรียบเทียบและ
รู้จักคำเป็นอันดับรอง 50 % การให้ข้อสังเกตมีจำนวนมากเป็นอันดับที่ 3 43 % การแสดง
ความรู้สึกรู้จัก และ คิดไกล 16.67 % เท่ากัน ค่าตัวเลขที่แสดงว่าคิดไกลมากมี 13.33 %

ความคิดแนวความคิดที่แสดงถึงความคิดสร้างสรรค์ระดับสูงมี 13.33 % และปรากฏ
อยู่ที่คำเดียวคือคำว่า "เปรี้ยว" ส่วนคำอื่น ๆ ไม่ปรากฏ

การแสดงความคิดสร้างสรรค์ทั่วไปมีค่าเฉลี่ย 122.23 คะแนน จัดเป็นระดับที่ 3
ซึ่งเป็นความคิดสร้างสรรค์ระดับสูง ส่วนการแสดงความคิดสร้างสรรค์แง่ศิลปด้านการวาดภาพ
มีค่าเฉลี่ย 72.67 ซึ่งเทียบเท่ากับระดับ 3 เช่นกัน

ลำดับที่	ชื่อ	อายุ	เพศ	การแสดงออกทางภาษาเนวลิก							การแสดงออกทางภาษาเนวกวาง									
				1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	ว.2	61		✓		✓														
2	ว.4	48		✓				✓												
3	148	53				✓		✓												
4	131	37		✓	✓			✓												
5	130	43		✓																
6	122	46		✓																
7	ว.7	57		✓	✓															
8	149	80		✓																
9	131	36			✓			✓												
10	137	71		✓				✓												
11	104	46		✓	✓			✓										✓		
12	124	46		✓	✓			✓												
13	107	41		✓				✓												
14	103	42		✓	✓															
15	ว.9	45		✓	✓															
16	120	43		✓	✓									✓						
17	102	43		✓				✓												
18	111	52		✓																
19	112	44		✓				✓												
20	120	50						✓												
21	133	59		✓	✓															
22	113	60						✓												
23	120	45		✓																
24	166	43		✓	✓															
25	118	36		✓	✓															
26	111	60		✓	✓								✓							
27	108	42		✓	✓															
28	106	48																		
29	ว.5	ว.5																		
30	111	45																		
รวม	3512	1515		23	13	2	-	12	-	1	-	-	1	1	-	-	-	1	-	-
ค่าเฉลี่ย	117.06	50.50		76.67	43.33	6.67	-	40.00	-	-	-	-	3.33	3.33	-	-	-	3.33	-	-

ตารางที่ 27 แสดงความคิดสร้างสรรค์ 4 ประเภท ของนักเรียนสาธิตศิลป์มาเลเซีย มศว บางเส้น
การแสดงออกทางภาษาในแนวลึกไม่ปรากฏความคิดสร้างสรรค์ระดับสูง คือคิดไกล และคิดไกล
มาก รวมทั้งความคิดเปรียบเทียบก็ไม่มีข้อมูลเช่นกัน ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานทั่วไป มีผู้ตอบ
จำนวนร้อยละ 73.67 การรู้จักคำ 43 ข้อสังเกต 40 ส่วนความรู้สึกมีเพียง 6.67

สำหรับการแสดงออกทางภาษาในแนวกว้างมีลักษณะคิดไกล มีปรากฏในคำว่า
เลือก กรรรม และผู้หญิง จำนวนอย่างละ 3.33 % เท่านั้น

ของนักเรียนโรงเรียน สาธิตา บัคตานี N = 30

ที่	ทัวไป	คิดป์	การแต่งออกทางภาษาเนวลัก							การแต่งออกทางภาษาเนวกวาง									
			1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
246	110																		
118	68	✓				✓		✓											
133	64					✓						✓							
136	85					✓			✓		✓								
112	65	✓			✓	✓		✓											
108	76		✓			✓													
122	77	✓				✓													
97	63	✓			✓	✓						✓							
126	46	✓			✓														
147	62	✓	✓																
119	71	✓			✓	✓		✓											
134	70	✓				✓													
125	61	✓			✓	✓													
127	55	✓			✓	✓		✓	✓										
109	67	✓			✓														
113	67							✓											
113	75	✓			✓														
123	68					✓													
128	75	✓			✓														
128	47					✓													
122	65	✓					✓												
136	70				✓			✓											
114	70				✓	✓	✓	✓											
113	59					✓	✓												
126	50	✓			✓		✓												
120	70	✓			✓			✓											
110	70				✓	✓													
98	56	✓			✓	✓		✓											
124	36	✓	✓																
142	36	✓			✓														
114	65		✓			✓	✓	✓											
3637	1909	15	4	16	18	5	10	3		-	1	2	-	-	-	-	-	-	-
121.23	63.83	63.33	13.33	53.33	60.00	16.67	33.33	6.67		-	3.33	6.67	+	+	+	+	+	+	+

ตารางที่ 28 แสดงความคิดสร้างสรรค์ 4 ประเภทรองนักเรียนสาวินทน์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ปัตตานี ปรากฏว่าการแสดงออกด้านความคิดสร้างสรรค์ทั่วไปมีจำนวนร้อยละ 63.33 การ
เปรียบเทียบเป็นอันดับรองร้อยละ 60 และด้านความรู้สึก ร้อยละ 53.33 ความมาเป็นอันดับ
ที่ 3 มีการตั้งข้อสังเกต 16.67 แยกคิดคิดไกลสูงกว่าจำนวนร้อยละ 33.33 และคิดไกล
มากร้อยละ 6.67 ทั้ง 2 รวมกันได้ 25.34 นับได้ว่าเป็นจำนวนความคิดริเริ่มสร้าง
สรรค์ที่ค่อนข้างดี ทดรวเกือบ 1 ใน 4 ของนักเรียนทั้งหมดที่มีความคิดสร้างสรรค์ระดับที่ 4

สำหรับความคิดสร้างสรรค์ที่แสดงออกทางภาษาในแนวกว้าง ปรากฏในคำว่า "ยา"
และคำว่า "เลือด" แต่มีจำนวนน้อยพอสมควรมาก คือเพียงร้อยละ 3.33 และ 6.67 ตามลำดับ

ด้านการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ทั่วไป ปรากฏว่าค่าเฉลี่ยของคะแนน
ได้ 113.03 คะแนน จัดเป็นความคิดสร้างสรรค์ระดับที่ 2 และการแสดงออกแง่ศิลปะการวาด
ภาพมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 63.83 คิดเป็นความคิดสร้างสรรค์แง่ศิลปะ ที่ระดับ 2

ตารางที่ 29 แสดงร้อยละของการปรากฏความคิดตามแนวคิด 7 ประการ
 ของนักเรียนสาธิต ระดับชั้น ม.3 16 โรงเรียน

N = 300

โรงเรียนสาธิต ประเภทความคิด	ลักษณะทั่วไป	สิ่งที่ใกล้เคียง คล้ายคลึง	ความรู้สึก	เปรียบเทียบกับ	ข้อสังเกต	สิ่งใกล้เคียงในตัว	สิ่งใกล้เคียงตัวมาก
ประธานมิตร	29.76	23.31	13.10	13.09	12.49	3.57	2.30
บทม้วน	26.19	30.96	7.14	7.14	25.00	3.57	1.16
รูปภาพ	24.32	14.06	29.73	12.07	6.76	3.11	4.00
เกษตร	26.02	13.70	16.44	6.35	23.29	9.59	4.11
รวมคำแห่ง	33.02	27.95	5.00	-	19.12	7.35	5.00
ศิลปากร	42.03	23.19	-	4.35	23.90	1.45	-
เจียงใหม่	19.70	24.24	13.64	3.03	16.67	15.15	7.57
ชชนแกน	20.70	7.50	7.50	22.72	19.70	7.50	6.96
บางแสน	46.00	26.00	4.00	-	24.00	-	-
ปัตตานี	25.60	5.40	21.62	24.33	6.76	13.51	2.70
เฉลี่ยร้อยละ	30.23	19.77	11.91	9.37	13.46	6.99	3.27

จากตารางที่ 29 ซึ่งแสดงร้อยละของการปรากฏความคิดตามแนวคิด ใช้เรียงความ เป็นการแสดงออกทางภาษาในแนวคิด โดยค่าเฉลี่ยรวมปรากฏว่า ข้อมูลที่เกี่ยวกับลักษณะทั่วไป มีค่าสูงสุด จำนวนนักเรียนที่ให้ข้อมูลร้อยละ 30.23 อันับรองลงมาคือ ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ใกล้เคียง หรือคล้ายคลึง มีนักเรียนตอบมาจำนวนร้อยละ 19.77 สำหรับนักเรียนที่บอกข้อมูลเกี่ยวกับความรู้สึก มีจำนวนร้อยละ 11.91 ส่วนนักเรียนที่ให้ข้อมูลการคิดเปรียบเทียบมีจำนวนร้อยละ 10.31 การตั้งข้อสังเกตโดยส่วนรวมมีค่าเท่ากับ 10.46 ส่วนระดับที่จัดว่าเป็นความคิดสร้างสรรค์ในแนวคิด คือนักถึงเรื่องไกลตัว และเรื่องไกลตัวมากมีค่าร้อยละ 6.99 และ 3.27 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาข้อมูลตัวเลขเกี่ยวกับลักษณะทั่วไป ซึ่งปรากฏในแต่ละโรง พบว่าสาธิตบางแสน ให้ข้อมูลด้านลักษณะทั่วไปสูงที่สุด 46.00 สาธิตกิลปากรเป็นอันดับรอง ร้อยละ 42.03 สาธิตรามคำแหง 33.62 หากค่าตัวเลขสูงปรากฏอยู่ในลักษณะทั่วไปมากจะทำให้ค่าตัวเลขสำหรับข้อมูลอื่น ๆ ต่ำลง หรือไม่ปรากฏค่าตัวเลขในข้อมูลเหล่านั้น ดังที่พบในช่องตารางข้อมูลของนักเรียนสาธิตบางแสนว่า ขาดข้อมูลถึง 3 ด้าน คือ ด้านเปรียบเทียบการนึกถึงเรื่องไกลตัว และเรื่องไกลตัวมาก รวมทั้งความรู้สึกก็อยู่ในเกณฑ์ต่ำ คือมีนักเรียนให้ข้อมูลเพียงร้อยละ 4.00 สำหรับนักเรียนสาธิตกิลปากรก็เช่นกัน ขาดข้อมูลด้านความรู้สึก และการนึกถึงเรื่องไกลตัวมาก ส่วนเรื่องไกลตัวมีจำนวนร้อยละ 1.45 สำหรับสาธิตรามคำแหง ขาดข้อมูลการเปรียบเทียบ ตรงข้ามกับข้อมูลของสาธิตเชียงใหม่ สาธิตจุฬาฯ และ สาธิต มทว สงขลา นครินทร์ ซึ่งให้ข้อมูลด้านลักษณะทั่วไป จำนวนร้อยละ 19.70, 24.32 และ 25.60 สามารถกระจายความคิดในแนวคิดออกไปได้หลายแง่หลายมุม อย่างไรก็ตาม นักเรียนในโรงเรียนอื่น ๆ คือสาธิตเกษตร สาธิตปทุมวัน สาธิตขอนแก่น และสาธิตประสานมิตร ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไป จำนวนร้อยละระหว่าง 24.66 ถึง 30.12 ก็มีการกระจายความคิดออกทุกด้านเช่นกัน

ข้อมูลในการโยงสัมพันธ์ความคิดที่เกี่ยวกับสิ่งที่ใกล้เคียงคล้ายคลึง อันับ 1, 2 และ 3 ได้แก่ข้อมูลของสาธิตปทุมวัน สาธิตรามคำแหง และสาธิตบางแสน คิดเป็นร้อยละ 30.96, 27.95 และ 26.00 ตามลำดับ สาธิตปัตตานี โยงความสัมพันธ์ใกล้เคียงและคล้ายคลึงได้น้อยที่สุด คือ เพียงร้อยละ 5.40

เกี่ยวกับความรู้สึกปรากฏว่านักเรียนสาธิตจุฬาฯ ให้ข้อมูลมากเป็นอันดับหนึ่ง คิดเป็นจำนวนร้อยละ 29.73 นักเรียนสาธิตสงขลานครินทร์มาเป็นอันดับรอง จำนวนร้อยละ 21.62 สาธิตเกษตรมีจำนวนร้อยละ 16.44 มีเพียง 2 โรงเรียน ที่มิได้ให้ข้อมูลด้านความรู้สึก คือ สาธิตกิลปากร และสาธิตบางแสน

นักเรียนที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจเปรียบเทียบสูงสุดได้แก่ สาธิตสงขลานครินทร์ จำนวนร้อยละ 24.33 รองลงมาได้แก่นักเรียนสาธิตขอนแก่น 22.72 อันดับที่ 3 ได้แก่นักเรียนสาธิตประสานมิตร 13.99 ส่วนที่เหลือให้ข้อมูลเป็นจำนวนร้อยละระหว่าง 12.16 ถึง 3.63

จำนวนนักเรียนที่ให้ข้อมูลการสังเกตสูงสุดคือ สาธิตกิลปากรร้อยละ 26.96 รองลงมาได้แก่สาธิตปทุมวัน 25.00 และอันดับที่สามได้แก่ สาธิตบางแสน 24.06 นักเรียนที่ให้ข้อมูลการสังเกตน้อยที่สุดคือ สาธิตจุฬาฯ จำนวนร้อยละ 6.76

สำหรับข้อมูลที่เกี่ยวกับความคิดที่ไกลตัวทั้ง 2 ระดับ คือระดับแรก ความคิดไกล และความคิดไกลตัวมาก ปรากฏว่าจำนวนร้อยละของสาธิตเชียงใหม่ เป็นอันดับหนึ่งในแบบแรก 15.15 และยังคงครองความเป็นอันดับหนึ่งในแบบที่ 2 7.57 และปรากฏว่าผลรวมของความคิดไกลทั้ง 2 แบบนั้น สาธิตเชียงใหม่เป็นอันดับที่หนึ่ง 22.72 นักเรียนสาธิตบางแสนมิได้ให้ข้อมูลตัวเลขต่ำถัดมาคือ สาธิตกิลปากร ร้อยละ 1.45

สรุปการปรากฏความคิดในแนวลึก ซึ่งสำรวจโดยการเขียนเรียงความ แสดงให้เห็นว่า ความคิดเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปยังคงเป็นความคิดอันสำคัญที่มีการเกาะกลุ่มสูงมากกว่าคนอื่น ๆ จะเห็นได้ว่านักเรียนในโรงเรียนที่ใช้ความคิดในเรื่องลักษณะทั่วไปสูง จะทำให้ความคิดแนวลึกบางประเภท ขาดหายไป ดังเช่น นักเรียนสาธิต มทว. บางแสนซึ่งให้ข้อมูลความคิดเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปร้อยละ 46.66 ทำให้ความคิดเกี่ยวกับความรู้สึก การนึกถึงเรื่องไกลตัว และเรื่องไกลตัวมากขาดหายไป นักเรียนสาธิตศิลปากร ซึ่งให้ข้อมูลความคิดเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปร้อยละ 42.63 ขาดความคิดเกี่ยวกับความรู้สึก และการนึกถึงเรื่องไกลตัวมาก และนักเรียนสาธิตรามคำแหง ซึ่งให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปร้อยละ 33.62 ขาดความคิดเกี่ยวกับความรู้สึก

การโยงความคิดไปสู่สิ่งที่ไกลเคียงและคล้ายคลึง มีค่าร้อยละค่อนข้างสูง การโยงความคิด อาจมีส่วนช่วยกระตุ้นให้เกิดความคิดอื่น ๆ ตามมาหลายประการ เช่น ความคิดที่เกี่ยวกับความรู้สึก ความคิดเปรียบเทียบ หรือการตั้งข้อสังเกต สดุดแต่แต่ความสนใจและความถนัดของบุคคล

ปรากฏว่านักเรียน 3 โรงเรียน คือสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สาธิตแห่งมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ และสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ถิ่นในการแสดงความคิดเกี่ยวกับความรู้สึก ที่เหลืออีก 7 โรงเรียน ถิ่นตั้งข้อสังเกต

สำหรับความคิดไกลตัวและไกลตัวมากที่รวมจัดอยู่ในประเภทความคิดสร้างสรรค์ ปรากฏว่า กลุ่มนักเรียนจากสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สาธิตแห่งมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และสาธิตศิลปากร ให้ความสนใจเป็นพิเศษ

ตารางที่ ๕ ระดับความพึงพอใจต่อการประกอบอาชีพต่าง ๆ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3
เป็นรายบุคคล

ร.ร.	ประธานบริหาร	หัวหน้า	ครู	เกษร	รวมค่าแห่ง	ถือปกครอง	เชิงใหม่	ขอแม่	พินิจน้ำ	ปศุ				
1	3 3	✓	2 2	5 3	2 1	3 2	2 2	2 1	✓	2 2	2 2	✓		
2	3 2	✓	4 1	2 4	2 3	1 2	2 1	2 1	5 5	2 1	3 2	✓		
3	3 1 X		3 2	2 4	2 3	3 2	✓	3 3	✓	4 1	2 4	✓		
4	2 2	✓	2 1	2 3	3 3	2 2	3 3	✓	3 1	3 3	5 1	2 2	✓	
5	2 1		1 1	2 3	✓	2 3	✓	1 2	2 1	3 3	3 1	2 3		
6	4 1	✓	2 1	2 1	✓	4 1	✓	3 3	✓	2 1	✓	2 3	✓	
7	2 1	✓	2 1	2 3	2 3	✓	2 2	2 2	✓	2 2	2 3	2 2	✓	
8	2 1	✓	2 1	2 3	2 3	2 1	2 2	✓	2 1	✓	3 3	3 1		
9	3 1	✓	1 1	2 3	2 3	4 2	2 2	✓	3 1	✓	3 3	3 1		
10	3 1	✓	3 1	2 3	2 3	2 2	3 2	✓	2 1	✓	3 3	2 3	✓	
11	2 3	✓	2 2	3 4	✓	2 2	2 3	✓	2 1	✓	3 3	2 1	3 2	
12	3 2	✓	2 1	2 3	2 3	2 1	1 3	✓	2 1	✓	2 3	3 1	3 2	
13	3 2	✓	2 1	2 3	2 3	2 1	✓	2 3	✓	3 1	✓	4 2	2 1	3 2
14	2 2	✓	2 2	2 3	2 2	2 2	2 2	✓	2 1	✓	3 3	2 1	2 2	
15	2 2	✓	2 2	2 3	2 3	2 2	2 3	✓	2 1	✓	4 3	2 1	2 2	✓

จากตารางที่ 3 ซึ่งแสดงระดับความคิดสร้างสรรค์ประเภทต่าง ๆ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นรายบุคคล ปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ทั่วไป คิดเป็น ร้อยละ อยู่ที่ระดับ 2 (6 โรงเรียน) 60 % และตกอยู่ที่ระดับ 3 (2 โรงเรียน) 20 % ความคิดสร้างสรรค์ในแง่การวาดภาพ ตกอยู่ที่ระดับ 1 (1 โรงเรียน) 10 % ; ระดับ 2 (6 โรงเรียน) 60 % และระดับ 3 (3 โรงเรียน) 30 %

ความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาทุกระดับในแนวจำกัด (ความถี่ 55) 1๘.53 % และความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาทุกระดับในแนวกว้าง มี (ความถี่ ๘1) 27.00 % จากจำนวนนักเรียน 300 คน

สำหรับความคิดสร้างสรรค์ทุกประเภทที่อยู่ในระดับสูงที่อันดับที่ 4 ประเภทความคิดสร้างสรรค์ทั่วไป มี (ความถี่ 21) 4.00 % ประเภทความคิดสร้างสรรค์แง่การวาดภาพ (ความถี่ ๙) 2.67 % ประเภทความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาแนวลึก (ความถี่ 23) 7.67 % ประเภทความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาแนวกว้าง (ความถี่ 6) 2.00 %

ระดับความเสียหาย	แนวลึก	แนวกว้าง	ลึกและกว้าง	การกระจายตัว	ความถี่สั่นพ้อง	ความถี่สั่นพ้อง	ความถี่สั่นพ้อง	รอยแตก
4 → 4	-	-	-	-	-	-	-	-
4 → 3	(2)	-	-	-	-	3 + (2)	12	9.66
4 → 2	-	-	-	-	-	4	(4)	(3.32)
4 → 1	-	(1)	(1)	-	-	1 + (2)	-	-
รวม	1.61 (2)	0.81 (1)	0.81 (1)	-	-	6.45 (4)	-	-
3 → 4	(1);	-	-	(1)	-	-	-	-
3 → 3	3	9	1	-	-	-	40	32.26
3 → 2	4	9	1	-	-	-	1	0.81
3 → 1	2	8	2	-	-	-	-	-
รวม	5.07 (10)	20.97 (26)	3.22 (4)	0.81 (10)	-	-	-	-
2 → 4	-	(1)	(1)	3 + (2)	-	-	-	-
2 → 3	10	6	3	-	-	-	66	54.83
2 → 2	13	7	-	-	-	-	2	1.61
2 → 1	2	16	6	-	-	-	-	-
รวม	20.16 (25)	24.19 (30)	8.06 (10)	2.42 (3)	-	-	-	-
1 → 4	-	-	-	-	-	-	-	-
1 → 3	-	2	-	-	-	-	-	-
1 → 2	1	-	1	-	-	-	-	-
1 → 1	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	0.81 (1)	1.61 (2)	0.81 (1)	-	-	-	-	-

จากตารางที่ 32 ซึ่งแสดงจำนวนร้อยละของนักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์ระดับตรง ๆ โดยใช้ความคิดระดับที่ 4 เป็นเกณฑ์ โดยสรุปผลรวมปรากฏว่า นักเรียนจำนวน 124 คน จาก 300 เป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ หรือ ร้อยละ 41.33

สำหรับการประเมินความคิดสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย ครั้งนี้ แบ่งการสำรวจออกเป็น 4 ประเภทคือ ความคิดสร้างสรรค์ทั่วไป ความคิดสร้างสรรค์ที่แสดงออก แก่ศิลปะการวาดภาพ ความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาในแนวลึก และ แนวกว้าง ซึ่งผลปรากฏว่า ความคิดสร้างสรรค์แต่ละแนว มีลักษณะเฉพาะตัว ดังข้อมูลต่อไปนี้

นักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์ในแนวลึกมีจำนวน 30.65 % จากจำนวนผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ ระดับสูง 124 คน ในที่ได้สร้างตารางเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ในแนวลึก กับความคิดสร้างสรรค์ ทั่วไป พบว่า ส่วนใหญ่นักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์ทั่วไปที่ระดับ 2 หรือ ปานกลาง จะมีความคิดสร้างสรรค์ ระดับทางคำภาษา ในแนวลึก ซึ่งจากผลของการสำรวจได้ 20.16 % รองลงมา คือ นักเรียนที่ได้ คะแนนความคิดสร้างสรรค์ทั่วไปค่อนข้างดี คือที่ระดับ 3 มีจำนวนร้อยละ 8.07 ส่วนผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ ทั่วไปสูง คือที่ระดับ 4 และระดับ 1 มีความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาในแนวลึก เพียง 1.61 % และ 0.81 % ตามลำดับ

สำหรับผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาในแนวกว้าง ที่ระดับ 4 ปรากฏว่ามีจำนวนมากที่สุด คือ 47.58 % เมื่อเปรียบเทียบกับความคิดสร้างสรรค์ทั่วไปพบว่า นักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์ทั่วไปที่ระดับ 2 และ 3 คือ เกณฑ์ปานกลางและค่อนข้างดี ส่วนใหญ่จะมีความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาในแนวกว้าง ก็มีจำนวน ร้อยละ 24.19 และ 20.97 ตามลำดับ ซึ่งเกือบจะเป็นครึ่งหนึ่งของนักเรียนทั้งหมด สำหรับนักเรียน ที่มีความคิดสร้างสรรค์ทั่วไปในระดับ 1 และ 4 จะมีความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาในแนวกว้างที่ระดับ 4 คิดเป็นจำนวนร้อยละ 1.61 และ 0.01 ตามลำดับ

เช่นเดียวกัน นักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์ทั่วไประดับที่ 2 จะมีความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา ในแนวลึกและกว้างที่ระดับ 4 มากที่สุด จำนวนร้อยละ ๘.๐6 รองลงมาคือ นักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์ ทั่วไประดับ 3 ระดับ 1 เท่ากับระดับ 4 คือคิดเป็นจำนวนร้อยละ 3.22 และ 0.81 เท่ากัน ตามลำดับ

ในด้านศิลปะการวาดภาพ ซึ่งแสดงลักษณะความคิดสร้างสรรค์แก่ศิลปะ ปรากฏว่า ความคิดสร้างสรรค์ แก่ศิลปะที่ระดับ 4 มีจำนวนร้อยละ 8.84 จำนวนนักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์ทั่วไปที่ระดับ 2 ก็ยังมีความคิด สร้างสรรค์แก่ศิลปะสูงที่สุดเช่นเคย คือ ร้อยละ 4.๐3 รองลงมาคือ นักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์ระดับ 3

มีจำนวนร้อยละ 0.81 นำสังเกตว่านักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์ทั่วไปตามเกณฑ์ข้อมูลที่ใช้สำรวจครั้งนี้ไม่ปรากฏว่ามีความคิดสร้างสรรค์ในแง่ศิลป์เลย อย่างไรก็ตามปรากฏว่า นักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์ในแง่ศิลป์ บางส่วนมีความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาในแนวกว้าง 0.81 % และมีความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาทั้งในแนวลึก และแนวกว้าง 0.81 %

ในจำนวนนักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์ทั่วไประดับ 4 คือ 9.68 % นั้น เป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์สัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาในแนวกว้าง และแนวลึก ประเภท 0.81 % ทั้งคู่

เลขที่ เรื่อง	การฝึก				ทักษะ				จำ				คิด						ทดสอบนำไปปฏิบัติ			
14	คำเรียกชื่อเมืองเหนือ	ฟัง	พูด	อ่าน	เขียน	ใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไร	ศัพท์	เหตุผลที่ปรากฏในเรื่อง	ลำดับเหตุการณ์	อย่างไร	ใช่ ไม่ใช่ ชอบ ไม่ชอบ รู้สึก	เหตุผลภายนอก การนำไปใช้	ข้อความ ขยาย บรรยาย	เปรียบเทียบ	หลักภาษา	นิทรรศการ	ทัศนศึกษา	การแสดง	วาดภาพ			
15	ทางยาว	2	3	2	1		1	1			1	2	1		1					3		
16	ทุ่งข้าว		1	3	1						1	1	2	1								
17	โกกิล่าใกล้รุ่ง	1	1	3	3	6				1	1	1	1		3							
18	แม่ของหลวงสรน	1	2		3	1	14						1		4							
รวม		14	39	24	77	110	41	38	9	9	33	74	109	16	39	6	2	4	4			
	ร้อยละ	9.09	25.33	15.58	50.00	55.56	20.71	19.19	4.54	3.21	11.79	26.43	38.93	5.71	13.93	37.50	12.50	25.00	25.00			
		154				198				280						16						
	ร้อยละ	23.76				30.56				43.21						2.47						

จากตารางที่ 33 ซึ่งแสดงความคิดเห็นของประเภทกิจกรรมบทเรียนและค่าเฉลี่ยรวมร้อยละ ปรากฏว่าเป็นส่วนที่ฝึกทักษะ 23.76 % ฝึกความจำ 30.56 % ฝึกความคิด 43.21 % การนำไปใช้ 2.47 %

ถ้าพิจารณาในแง่รายละเอียดจะพบว่าสัดส่วนที่เป็นการฝึกทักษะมีการฝึกบ่อยครั้ง จำนวนมาก ไปน้อย คือ การเขียน 5.00 % การอ่าน 15.58 % และการฟัง 9.09 % ในด้านความจำ ซึ่ง เรียกได้ว่าเป็นทักษะที่เกี่ยวกับการอ่าน ปรากฏว่าส่วนที่ต้องการคำตอบเกี่ยวกับ ใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไร สูงสุด คือ 55.56 % รองลงมาได้แก่การรู้จักศัพท์ 20.71 % ถัดมาคือการจำเหตุผลที่ปรากฏ อยู่ในเรื่อง 19.19 % และการลำดับเหตุการณ์มีน้อยครั้งที่สุด 4.54 %

สำหรับการฝึกคิดซึ่งดูจากค่าเฉลี่ยรวมจะเห็นว่าส่วนที่มีความถี่สูงสุด 43.21 % ส่วนใหญ่ของ รายละเอียดจะมีการเกี่ยวเนื่องกับความเข้าใจภาษาที่ว่าด้วยการตีความ การขยายความ หรือการ บรรยาย รองลงมาจะเป็นการใช้เหตุผลภายนอก 26.43 % อันับต่อมาได้แก่ความคิดเรื่องหลักภาษา 13.93 % มีคำตอบที่เกี่ยวกับการตัดสินใจเกี่ยวกับความถูกต้องว่าใช่ ไม่ใช่หรือ การคิดที่เกิดจากความ รู้สึกว่าชอบ อยู่ 11.79 % กำหนดหรือกิจกรรมที่ต้องการความคิดเชิงเปรียบเทียบมี 5.71 % และน้อย ที่สุดคือการตอบคำถามว่า "อย่างไร" มีเพียง 3.21 %

สำหรับภาคปฏิบัติที่เกี่ยวกับการนำไปใช้มีตัวเลขต่ำที่สุดคือเพียง 2.47 % ซึ่งหากแยกแยะ รายละเอียดจะพบว่า ส่วนใหญ่จะเป็นการจัดนิทรรศการ มีความถี่ร้อยละ 37.50 อันับรองลงมา เป็นเรื่องเกี่ยวกับการแสดงและการวาดภาพ จำนวนอย่างละเท่า ๆ กัน คือ 25 % ถัดมาคือทัศนศึกษา 12.50 %

ตารางที่ 34 แสดงการจำแนกลักษณะข้อสอบภาษาไทย (ทักษะสัมพันธ์) ประจำภาคต้น
ปีการศึกษา 2525 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 235 ข้อ และค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ

	สิ่งที่ต้องการให้บอก	ความถี่	ร้อยละ	ร้อยละจำแนกตามวิธีคิด
ความจำ	ใคร	22	9.36	37.87
	อะไร	62	26.38	
	ที่ไหน	1	0.43	
	เมื่อไร	2	0.85	
	ลำดับเรื่อง	2	0.85	
คิดตามเนื้อเรื่อง	ตีความ	79	33.62	51.07
	เปรียบเทียบ	9	3.83	
	เหตุผลในเรื่อง	32	13.62	
คิดวิเคราะห์	เหตุผลนอกเรื่อง	11	4.68	11.06
	ความรู้สึก	4	1.70	
	การนำไปใช้	4	1.70	
	จำ คิด	7	2.98	
	รวม	235	100.00	100.00

จากการร่างที่ 34 ซึ่งแสดงการจำแนกลักษณะข้อสอบภาษาไทยประจำภาคต้น ปีการศึกษา 2525 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เนื้อหา ในหนังสือทักษะสัมพันธ์ ของโรงเรียนสาธิตเจ้าของโครงการ 3 โรง คือมัธยมสาธิตประสานมิตร สาธิตปทุมวัน และสาธิตพิบูลย์บำเพ็ญ รวม 235 ข้อ (ถูกกำหนดมาก ก.) บรารกฏความขอมูลประเภทเนื้อหาที่ใชความจำ รอยละ 37.87 ขอมูลของการคำตอบประเภทความคิด เพื่อฝึกความเข้าใจทางภาษาอย่างตรงไปตรงมาตามเนื้อเรื่อง มีจำนวนรอยละ 51.07 ส่วนขอมูลประเภทของการคำตอบประเภทความคิดปฏิบัติการ หรือคิดได้ด้วยตนเอง มีจำนวนรอยละ 11.06

สำหรับทำขอมูลของการขอมูลประเภทความจำ แบ่งเป็นเรื่องราวตอบคำถามว่า "อะไร ใคร เมื่อไร ที่ไหน" คิดเป็นรอยละ 26.38, 9.36, 0.85 และ 0.43 ตามลำดับ ส่วนการลำดับเรื่องราวอะไรเกิดขึ้นก่อนหรือหลัง คิดเป็นรอยละ 0.85

เกี่ยวกับขอมูลของการให้ติดตามเนื้อเรื่อง จำแนกออกเป็น การติดตาม การให้เหตุผลในเรื่อง และการเปรียบเทียบจำนวนรอยละ 33.62, 13.62 และ 3.83 ตามลำดับ

ประเภทของคำถามที่ของการคำตอบที่ใชความคิดคืออิสระ ซึ่งเป็นผลของการศึกษาภาษาและเนื้อเรื่อง จัดเป็นประเภทคำตอบโดยใชเหตุผลนอกเรื่องมาประกอบ คำตอบที่เป็นการวิเคราะห์ภาษา (หลักภาษา) คำตอบด้านความรู้สึก และการนำไปใช้ คิดเป็นจำนวนรอยละ 4.68, 2.98 1.70 และ 1.70 ตามลำดับ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนสาขาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ครั้งนี้ ได้สุ่มตัวอย่างจากนักเรียนจำนวน 300 คน โดยใช้แบบสำรวจความคิดเห็น 4 ประเภท และหนังสือเอกสารต่าง ๆ เพื่อศึกษาข้อมูลต่อไปนี้คือ

1. ความคิดสร้างสรรค์ทั่วไป
2. ความคิดสร้างสรรค์ด้านศิลปะการวาดภาพ
3. ความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาแนวกว้าง
4. ความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาแนวลึก
5. ข้อมูลจากเอกสาร
 - 5.1 ข้อสอบวิชาภาษาไทย
 - 5.2 หนังสือแบบเรียนทักษะสัมพันธ์
 - 5.3 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น
 - 5.4 เอกสาร หนังสือ และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ

คณะผู้วิจัยได้พบข้อเท็จจริง อันเป็นแนวทางที่จะปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยดังต่อไปนี้

1. ความคิดสร้างสรรค์ทั่วไป เป็นสิ่งที่มีอยู่โดยธรรมชาติทุกคนทั้งนี้โดยวัดจากตารางเทียบ

คะแนน 4 ระดับ คือ

ระดับที่ 4	ระดับสร้างสรรค์	151—240	คะแนน
ระดับที่ 3	ระดับสูง	121 - 150	คะแนน
ระดับที่ 2	ระดับปานกลาง	91 - 120	คะแนน
ระดับที่ 1	ระดับต่ำ	0 - 90	คะแนน

จากการสำรวจพบว่า ร้อยละของความคิดสร้างสรรค์ทั่วไป ปรากฏผลทุกระดับ จากระดับที่ 1 ถึงระดับที่ 4 เท่ากับ 5.67, 57.33, 33.00 และ 4.00 ส่วนร้อยละของความคิดสร้างสรรค์ทั่วไป ของนักเรียนแต่ละโรงเรียนอยู่ที่ระดับ 3 จำนวน 2 โรงเรียน ส่วนอีก 8 โรงเรียนอยู่ที่ระดับ 2 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

อันดับ	โรงเรียน	คะแนน	ระดับที่
1	สาธิต ม.ขอนแก่น	128.90	3
2	สาธิต ม.สงขลานครินทร์	121.23	3
3	สาธิต มทว. ประสานมิตร	119.77	2
4	สาธิต ม.รามคำแหง	117.33	2
5	สาธิต มทว. บางแสน	117.06	2
6	สาธิตแห่ง ม.เกษตรศาสตร์	115.40	2
7	สาธิต ม.เชียงใหม่	115.33	2
8	สาธิต มทว. ปทุมวัน	114.37	2
9	สาธิต ม.ศิลปากร	108.60	2
10	สาธิต จุฬาลงกรณ์	107.66	2

สถิติที่นักเรียนทำคะแนนต่ำและสูงสุดอยู่ในช่วงระหว่าง 80 - 167 คะแนน จากคะแนนเต็ม 240 ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 115.50 คะแนน เทียบเท่ากับความคิดสร้างสรรค์ระดับที่ 2

2. ความคิดสร้างสรรค์ด้านศิลปะการวาดภาพ มี 4 ระดับ โดยใช้ตารางเทียบคะแนนต่อไปนี้

ระดับที่ 4	ระดับสร้างสรรค์	91 - 110	คะแนน
ระดับที่ 3	ระดับสูง	71 - 90	คะแนน
ระดับที่ 2	ระดับปานกลาง	51 - 70	คะแนน
ระดับที่ 1	ระดับต่ำ	31 - 50	คะแนน

ร้อยละของความคิดสร้างสรรค์ด้านศิลปะ ที่แสดงออกโดยการวาดภาพ ปรากฏผล 3 ระดับ ในระดับ 4 ไม่ปรากฏค่าเฉลี่ยร้อยละ ระดับ 3 มีจำนวน 3 โรงเรียน ระดับ 2 มีจำนวน 5 โรงเรียน และระดับ 1 มีจำนวน 2 โรงเรียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

อันดับ	โรงเรียน	คะแนน	ระดับที่
1	สาธิตจุฬาลงกรณ์	77.37	3
2	สาธิต ม.ขอนแก่น	75.17	3
3	สาธิตแห่ง ม.เกษตรศาสตร์	71.03	3
4	สาธิต ม.ศิลปากร	69.70	2
5	สาธิต ม.สงขลานครินทร์	63.83	2
6	สาธิต มทว. ประสานมิตร	57.30	2
7	สาธิต ม. รามคำแหง	56.33	2
8	สาธิต มทว. บhumวัน	50.83	2
9	สาธิต มทว. บางแสน	50.00	1
10	สาธิต ม. เชียงใหม่	42.96	1

สถิติที่นักเรียนทำคะแนนค่าที่ต่ำและสูงที่สุดอยู่ในช่วงระหว่าง 36 - 104 คะแนน จากคะแนนเต็ม 110 ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 61.50 เทียบเท่ากับความคิดสร้างสรรค์ระดับที่ 2

3. ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์ทั่วไป กับความคิดสร้างสรรค์แง่ศิลปะ โดยการแสดงออกทางการวาดปรากฏดังนี้

3.1 นักเรียนที่มีระดับความคิดสร้างสรรค์ทั่วไปสูงกว่าระดับความคิดสร้างสรรค์แง่ศิลปะ การวาดภาพ มีร้อยละ 42 แสดงว่านักเรียนยังมีลักษณะสร้างสรรค์อื่นที่แฝงอยู่ในรูปแบบอื่น ที่อาจพัฒนาให้เจริญขึ้นได้ตามแนวทางที่ต้องการ แม้ในเรื่องของภาษาที่คาดว่าจะเป็นไปได้

3.2 นักเรียนที่มีระดับความคิดสร้างสรรค์ทั่วไป เท่ากับความคิดสร้างสรรค์แง่ศิลปะ การวาดภาพ มีร้อยละ 35 ค่าคงที่ระดับที่ 1, 2 และ 3 คิดเป็นร้อยละ 2.00, 20.67 และ 12.33 ไม่ปรากฏค่าคงที่ระดับ 4 แสดงว่านักเรียนเหล่านี้มีเอกลักษณ์ของความคิดสร้างสรรค์ที่แสดงออกทางภาษา น่าจะใช่วิธีการสอนสัมพันธ์วิชาระหว่างวิชาศิลปะ กับวิชาภาษาไทย

3.3 นักเรียนที่มีระดับความคิดสร้างสรรค์ทั่วไปน้อยกว่าความคิดสร้างสรรค์ในแง่ศิลปะ การวาดภาพ มีร้อยละ 23.00 แสดงว่าความคิดสร้างสรรค์ในแง่ศิลปะอาจจะไม่แสดงออกอย่างชัดเจน เป็นไปได้ที่ลักษณะดังกล่าวยังแฝงตัวอยู่ พร้อมทั้งจะรับการพัฒนา หรืออีกกรณีหนึ่ง คือลักษณะสร้างสรรค์ทางศิลปะไม่ได้รับการยอมรับเท่าที่ควร จึงทำให้คุณสมบัติทางสร้างสรรค์โดยทั่วไปไม่ปรากฏลักษณะชัดเจน วิธีปลูกฝังลักษณะสร้างสรรค์สามารถใช้วิธีการเกี่ยวกับ ข้อ 3.2

4. ความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาในแนวกว้างมีแนวโน้มที่แสดงให้เห็นว่า ข้อมูลความคิดทางภาษาเกี่ยวกับลักษณะทั่วไป ประโยชน์และโทษ กับการตีความ มีน้ำหนักมากกว่าความคิดประเภทอื่น ๆ รวมกันประมาณ 2 เท่า ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ลักษณะทั่วไป ประโยชน์ โทษ และการตีความ	ร้อยละ 66.87
4.2 การรู้จักคำ	ร้อยละ 9.65
4.3 ความรู้	ร้อยละ 3.16
4.4 ความรู้สึก	ร้อยละ 6.12
4.5 ประสบการณ์	ร้อยละ 4.35
4.6 การเปรียบเทียบ	ร้อยละ 3.27
4.7 ข้อสังเกต	ร้อยละ 3.38
4.8 การคิดไกล	ร้อยละ 3.20

แสดงให้เห็นว่าความคิด มีข้อจำกัดเกี่ยวกับวิถีคิดประเภทต่าง ๆ นักเรียนยังเกาะติดกับรูปแบบเดิม คือ การพูดถึงลักษณะพื้น ๆ ของสิ่งที่คนรู้จัก พบเห็น ดังนั้นการพัฒนาทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับความคิดเรื่องภาษา คือการรู้จักคำ ความรู้ ความรู้สึก และประสบการณ์ และความคิดเกี่ยวกับเหตุผลในด้านการเปรียบเทียบและการตั้งข้อสังเกต รวมทั้งการฝึกหัดคิดให้กว้างไกลออกไปด้วย

5. ร้อยละของโรงเรียนที่ไม่ได้ให้ข้อมูลความคิดบางประการในแบบทดสอบ คำสัมพันธ์ที่ควรได้รับการพัฒนาการคิดให้กว้างไกลโดยส่วนรวม มีดังนี้

5.1 ลักษณะทั่วไป	ร้อยละ	0
5.2 การรู้จักคำ	ร้อยละ	15
5.3 ความรู้	ร้อยละ	42
5.4 ความรู้สึก	ร้อยละ	14
5.5 ประสบการณ์	ร้อยละ	35
5.6 การเปรียบเทียบ	ร้อยละ	38
5.7 การตั้งข้อสังเกต	ร้อยละ	56
5.8 การคิดไกล	ร้อยละ	43

6. สิ่งเร้ามีส่วนในการกระตุ้นความคิด ส่วนความรู้และประสบการณ์จะช่วยกำหนดขั้นตอนและรายละเอียดอื่น ๆ ดังปรากฏในแบบทดสอบคำสัมพันธ์ เช่นในคำว่า "ผู้หญิง" นักเรียนสามารถตั้งข้อสังเกตได้สูงกว่าคำอื่น ๆ สำหรับคำว่า "วัด" ซึ่งเป็นรูปธรรม แต่มีความสัมพันธ์กับเรื่องของนามธรรมอย่างลึกซึ้ง อาจมีผลต่อการรับรู้ของเด็กซึ่งเป็นวัยที่เพิ่งก้าวเข้าสู่ความเข้าใจในเรื่องนามธรรม ความคิดอาจจะหยุดอยู่เพียงความเข้าใจในแง่ข้อเท็จจริงทางวิทยาศาสตร์ ฉะนั้นคำร้อยละด้านความรู้สึกจึงต่ำ การให้ข้อสังเกตตามธรรมชาติที่เกิดแต่ความรู้สึกจึงอาจจะลบกงด้วย และอาจพลอยให้หยุดคิดไม่คิดไปไกลกว่านั้น

7. การปรากฏความคิดทางภาษาในแนวลึก ที่สำรวจโดยการเขียนเรียงความมีผลดังนี้

7.1 ลักษณะทั่วไป	ร้อยละ	30.23	(30)
7.2 สิ่งที่เกี่ยวข้อง หรือคล้ายคลึง		19.77	(20)
7.3 ความรู้สึก	ร้อยละ	11.91	(12)

7.4 การเปรียบเทียบ ร้อยละ	9.37	(9)
7.5 การให้ข้อสังเกต ร้อยละ	13.46	(18)
7.6 การคิดไกล ร้อยละ	6.99	(7)
7.7 การคิดไกลมาก ร้อยละ	3.27	(3)

8. การพิจารณาถึงเกณฑ์พัฒนาความคิดประเภทดังกล่าวโดยผ่านกระบวนการเรียนการสอนภาษาไทยให้แก่แก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 อาจปรับใช้ได้ตามอัตราส่วนร้อยละของตัวเลขในวงเล็บข้างท้าย (ข้อ 7) ทั้งนี้เพื่อมิให้มีการคิดแนวเดียว หรือรูปแบบเดียวอยู่เสมอ

9. การที่นักเรียนไม่ค่อยให้ความสนใจเปรียบเทียบ หรือไม่รอบคองข้อสังเกต แม้ว่ามีประสบการณ์และความเข้าใจเพียงพอ อาจเป็นเพราะไม่ได้ฝึกคิดในรูปแบบนั้น ๆ มาก่อน เพราะตอนที่สำรวจพบว่าข้อมูลคำตอบทั้งในแนวลึกและแนวกว้างของนักเรียนโรงเรียนเดียวกัน มักจะเป็นไปในทำนองเดียวกัน เช่น ไม่ให้ข้อมูลด้านความรู้สึก ไม่คิดไกล เหมือน ๆ กัน

10. จากการสำรวจความคิดสร้างสรรค์เฉพาะ 4 ประเภทพบว่า นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ระดับสูงมากตั้งแต่ 1 ประเภท จนถึง 4 ประเภท มีจำนวน 124 จาก 300 คน คิดเป็นร้อยละ 41.33 ร้อยละของนักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์ระดับสูงมากในด้านต่าง ๆ ปรากฏผลดังนี้

ความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาแนวลึก ร้อยละ	30.65
ความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาแนวกว้าง ร้อยละ	47.58
ความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาแนวลึกและกว้าง ร้อยละ	12.90
ความคิดสร้างสรรค์ทางศิลป์ ร้อยละ	2.42
ความคิดสร้างสรรค์ทั่วไป ร้อยละ	6.45

นักเรียนอีกร้อยละ 50.67 เป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ระดับรองที่ผู้สอนควรหาวิธีการพัฒนานำให้ระดับสูงขึ้นโดยผ่านกระบวนการวิธีสอนภาษา โดยที่ใ้วางแผนการสอนเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ไว้แล้วล่วงหน้า

11. มีความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์ทั่วไป กับความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา กล่าวคือ นักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์ทั่วไปที่ระดับ 2 และระดับ 3 มีแนวโน้มว่าสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาทั้งในแนวลึกและแนวกว้าง

12. จากการสำรวจกิจกรรมท้ายบทเรียนของกรมวิชาการซึ่งมีทั้ง แนวทางการเรียนการสอน ภาษาไทยวิชาทักษะสัมพันธ์แก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ สามารถจำแนกข้อมูลได้ดังนี้

12.1 การฝึกคิดให้แสดงออกทางภาษา ซึ่งได้แก่ทักษะต่าง ๆ มีร้อยละ 23.76 มีลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย คือ การเขียน การพูด การอ่าน และการฟัง

12.2 การฝึกความจำตามเนื้อเรื่องมีร้อยละ 36.56 ยังปรากฏในรูปการตั้งคำถามตรง ๆ ว่า "ใคร" "ทำอะไร" "ที่ไหน" "เมื่อไร" ความหมายของคำศัพท์ เหตุผลที่ปรากฏในเรื่องและการลำดับเหตุการณ์

12.3 การฝึกคิด มีร้อยละ 43.21 ไม่ปรากฏเป้าหมาย หรือระบบชัดเจน กล่าวคือ ยังมีลักษณะที่อาศัยความจำ เพื่อค้นหาเหตุผลมากกว่าการใช้ประสบการณ์ หรือการใช้ความคิดที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน

12.4 การทดลองนำไปปฏิบัติมิได้เป็นไปเพื่อการแสดงออกในการฝึกภาษาที่ใช้ในการสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน เช่น การจัดนิทรรศการ ทัศนศึกษา การแสดง และการวาดภาพ

การสร้างสื่อการเรียนการสอน ยังมีลักษณะยึดทำกิจกรรมหลายรูปแบบ เพื่อขยายข้อมูลของเนื้อหาเรื่องเดียวกัน ทำให้ความคิดมุ่งไปเฉพาะทางลึก และตกอยู่ในวงแคบ

การประเมินผล และการจัดกิจกรรมท้ายบทเรียน ยังมีลักษณะใช้ความคิดตามเนื้อเรื่องมากกว่าการฝึกกระบวนการพัฒนาความคิดให้สัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน

13. จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ในการสอบวิชาภาษาไทย เรื่องทักษะสัมพันธ์ พบว่า การประเมินผลขั้นสุดท้ายโดยการสอบข้อเขียนมักเป็นข้อสอบชนิดที่ให้เลือกคำตอบที่ถูกต้อง หรือผิดไม่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดสร้างสรรค์ และกลายเป็นเป้าหมายสำคัญที่หันเหพฤติกรรม และกระบวนการวิธีสอนให้นักไปในการเตรียมตัวฝึกซ้อมทำข้อสอบมากกว่าการเรียนรู้เพื่อชีวิต ดังปรากฏว่าข้อมูลคำถามในข้อสอบ จัดแบ่งได้ 3 ประเภทคือ

13.1 คำถามด้านความจำ ร้อยละ	37.87
13.2 คำถามที่ให้คิดตามเนื้อเรื่องร้อยละ	51.67
13.3 คำถามที่ให้คิดตอบโดยอิสระ ร้อยละ	11.06

แสดงว่าการใช้ความกตัญญูตนเองยังอยู่ในระดับต่ำมาก มีร้อยละ 1๐ ในขณะที่การใช้ความคิดจำ และการใช้ความถี่ตามเมื่อตราสูงถึงร้อยละ เกือบ 9๐ เป็นผลให้การฝึกคิดด้วยตนเองมีน้อย ไม่เกิดทักษะเท่าที่ควร

14. จากการสำรวจความคิดทางภาษาแนวกว้างและแนวลึก ทำให้สามารถจำแนกความคิดในการเรียนการสอนภาษาไทยได้ 3 ประเภทคือ

14.1 ความคิดที่เกี่ยวกับการใช้ภาษาในการสื่อความหมายโดยตรง ได้แก่ การคิดบอก ลักษณะทั่วไป ประโยชน์ โทษ การตีความ การรู้จักคำ ความรู้สึก และอารมณ์ ประสบการณ์ และการเปรียบเทียบ

14.2 ความคิดที่เกี่ยวกับเนื้อหา หมายถึงความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและกระจ่างแจ้งในเนื้อหา

14.3 ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึงการคิดเลขออกไปจากภาวะการหาเหตุผลปกติ สามารถโยงความสัมพันธ์ของความคิดไปสู่อีกความคิดใหม่ได้

15. ได้พบลักษณะความคิดอันไม่พึงประสงค์ที่แทรกเข้ามาในการศึกษาเหตุผลธรรมดา ซึ่งอาจปรากฏ หรือแฝงอยู่ในความคิดอื่น ๆ ทำให้การคิดของผู้เรียนเบี่ยงเบนไปจากเหตุผลข้อเท็จจริง เป็นผลให้ความคิดขาดประสิทธิภาพและขาดประสิทธิผล

16. หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปีพุทธศักราช 2521 วางเป้าหมายในการเรียนการสอนภาษาไทย โดยสรุปดังนี้

16.1 เพื่อให้เป็นสื่อแห่งความเข้าใจ

16.2 เพื่อให้รู้จักใช้ภาษาตามควรแก่วัยและกาลเทศะ

16.3 เพื่อให้สนใจศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ

16.4 เพื่อให้รู้จักคิดหาเหตุผลและนำไปปฏิบัติ

16.5 เพื่อให้รู้จักวิจารณ์ และ เห็นคุณค่าของผลงานทางภาษา และวัฒนธรรม

หลักสูตรให้ความสำคัญต่อความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับภาษามากกว่าการใช้เป็นสื่อ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นระหว่างบุคคลต่อบุคคล บุคคลต่อกลุ่ม และกลุ่มต่อบุคคล และกลุ่มต่อกลุ่ม

แนวคิดที่ได้จากการวิเคราะห์ และข้อเสนอแนะ

การแสดงความคิดเห็นในแนวทางต่อค่าต่าง ๆ ที่กำหนดให้ ส่วนที่นักเรียนไม่ได้แสดงออกและควรสนับสนุนให้แสดงออกเพิ่มขึ้น โดยส่วนรวมตามลำดับคือ การให้ข้อสังเกต การคิดไกลความรู้ การเปรียบเทียบ ประสบการณ์ การรู้จักคำ และความรู้สึกเป็นประการสุดท้าย

1. การให้ข้อสังเกต

ปกติการให้ข้อสังเกตจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนเกิดความสนใจต่อสิ่งเร้า เป็นประการแรกในการทดลองเพื่อศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักจิตวิทยา จะใช้สิ่งเร้าที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการตามธรรมชาติ เช่น อาหาร แต่สภาพที่ทำการสำรวจครั้งนี้ไม่สามารถประเมินผล การสำรวจได้ในทันทีทันใด และจุดมุ่งหมายสำคัญผู้สำรวจต้องการให้นักเรียนเขียนหรือแสดงตัวตามที่เป็นอยู่จริง นั่นคือปกติชอบคิดหรือแสดงออกในแนวใดก็เปิดโอกาสให้เต็มที่ ไม่ได้ต้องการให้ทำเพื่อให้สมบูรณ์แบบ

ตามรูปการทดลองเห็นว่า นักเรียนจะสนใจการแสดงออกทางภาษาอย่างตรงไปตรงมา เช่น จะตอบคำถามว่า มีอะไร หรือเห็นอะไรบ้าง หรือแปลว่าอะไร ที่ความว่าอะไร ได้ค่อนข้างดี ฉะนั้นในคำทั้ง 10 คำ ที่คัดเลือกมาเป็นสิ่งเร้า ก็คือว่า เบี้ยว ยา เลือด กรรม หนา ผู้หญิง พยาบาท พิษ วัด และกระจก จึงเป็นคำที่มีข้อมูลพื้นฐานคำตอบ อันเป็นลักษณะทั่วไปอย่างครบครัน และมีรายละเอียดมากกว่าประเภทอื่นทั้งหมด

การที่นักเรียนสนใจรายละเอียดของข้อมูลตรงที่มีลักษณะเป็นการบอกเล่านี้ อาจเป็นเพราะลักษณะการประเมินผลการเรียน ไม่ว่าจะเป็นการประเมินผลท้ายบทเรียน หรือการจัดกิจกรรม มีแนวโน้มให้ตอบคำถามว่า ใคร ทำอะไร ทำที่ไหน ทำเมื่อไร และทำอย่างไร ถูกหรือผิด ไปจากเนื้อความหรือไม่ นักเรียนก็ใช้ความคิดจำตอบอยู่เสมอมจนเกิดความเคยชิน ส่วนการคิดนั้นเล่า

ก็หวังให้นักเรียนคิดตามที่เนื้อหาได้คิดไว้ให้แล้ว นักเรียนเพียงแค่จดจำความคิดเหล่านั้นให้ได้ หรือไม่ต้องคิดตามที่ครูได้ชี้แจงจำกัไว้ให้ ซึ่งเรานักจะพบกันอยู่บ่อยในยุคนักเรียนการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษา หรือในมหาวิทยาลัยบางแห่ง จักในรูปของระบบมวล คือมีคำถามเบ็ดเสร็จมาให้เลือกตัดสินใจตอบถูกเป็นถูก ผิดเป็นผิด ไม่มีการยืดหยุ่นทางความคิด ยิ่งนานวันคนยิ่งมากขึ้น นักเรียนก็ต้องเตรียมตัวรับระบบเบ็ดเสร็จเกี่ยวกับคำถาม มีการเรียนรู้ข้อสอบเพื่อเตรียมตัวสอบแข่งขันรอบสุดท้าย จึงทำให้นักเรียนละทิ้งเนื้อหา แต่หันไปสนใจฝึกทักษะเพื่อสอบกันจนกลายเป็นค่านิยม และเป็นเหตุให้ครู อาจารย์ที่ทำการสอนตามกระบวนการวิชาชีพปฏิบัติ ต้องพ่ายแพ้ค่านิยมสมัยใหม่ ที่เป็นค่าไม่น่านิยม อันเกิดแก่คนจำนวนมากเป็นผู้ตัดสินใจ และครูอาจารย์หลายคนก็หลงทางไปไม่ค่อยให้เด็กเขียนบรรยาย หรือพูดให้ฟัง กังวลอยู่แต่การตั้งคำถามให้วิจารณ์พิจารณาเพื่อจะให้เป็นเครื่องมือประเมินผล แล้วนำมาฝึกในการเรียนปกติเสียเลย จึงกลายเป็นว่านักเรียนได้ฝึกทักษะชนิดใหม่ คือฝึกคิดตัดสินใจและฝึกทำข้อสอบแทนการฝึก ฟัง พูด อ่าน เขียน อันเป็นหัวใจของการเรียนการสอนภาษา

อย่างไรก็ดีความจำกัดเรื่องเวลาและปริมาณนักเรียนในแต่ละห้อง อาจทำให้สภาพดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะทุกคนต้องทำงานแข่งกับเวลา หนทางที่นำมาพิจารณาในที่นี้ก็คือว่า จะมีวิธีใดบ้างที่จะช่วยลดภาระอันหนักของครู ในการทำงานกับนักเรียนเป็นจำนวนมาก

อนึ่งการเรียนรู้อาชีวศึกษาหนึ่ง หรือเนื้อหาตอนใดตอนหนึ่ง ก็คือการทำงานชิ้นหนึ่งนั่นเอง เพราะฉะนั้นการเรียนรู้หรือการสอนที่ไม่ประสบความสำเร็จ ก็หมายถึงงานของครูและงานของนักเรียนไม่ประสบความสำเร็จนั่นเอง

ในการทำงาน สิ่งที่เราต้องการนอกจากผลงานแล้วคือการบวนการทำงานด้วยว่า มีการวางแผนหรือไม่ มีใครทำงานบ้าง และทำงานกันอย่างไร มีประสิทธิภาพหรือไม่

ตลอดเวลาครูจะมีหน้าที่แนะนำ และสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนขณะทำงาน มีได้เพื่อหวังผลของงานและความเข้าใจเท่านั้น แต่จะไ้สังเกตพฤติกรรมเวลาทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อจะช่วยให้ให้นักเรียนได้แก้ไขข้อบกพร่องของตน และช่วยพัฒนานักเรียนที่มีพฤติกรรมคืออยู่แล้ว ให้ดี

อื่นๆขึ้นไปนักเรียนต้องเรียนรู้พร้อม ๆ กันไปด้วยว่าขณะที่เรียนรู้นั้นทำงานอยู่กับใครและทำตัวอย่างไร มีพฤติกรรมที่เหมาะสมจะอยู่ร่วมกับผู้อื่นมากน้อยเพียงไรด้วย

ฉะนั้นสิ่งที่นักเรียนจะต้องสังเกตและระมัดระวังจึงน่าจะมี 2 ประการ คือการสังเกตเนื้อหาที่จะเรียน เพื่อทำความเข้าใจให้เป็นผลสำเร็จ และการสังเกตสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะบุคคลและที่มีการเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงความคิด อารมณ์ และความรู้สึกอยู่ตลอดเวลา ในที่นี้ก็จงจะได้แก่เพื่อน ๆ ของนักเรียนนั่นเอง

แบบฝึกและกิจกรรมที่เสนอขึ้นใหม่นี้จะมุ่งสนองการแสดงออกในส่วนที่นักเรียนยังบกพร่องอยู่มาก นั่นก็คือให้นักเรียนฝึกนำประสบการณ์ที่นักเรียนเคยพบเห็นอยู่ในชีวิตประจำวัน แต่ไม่เคยมีโอกาสแสดงออกกับคนอื่น มาใช้ในห้องเรียนได้ฝึกแสดงความคิดเห็นในแง่มุมต่าง ๆ ตามควรแก่วัย สิ่งที่นักเรียนนำมาสนทนากันเป็นตัวเร่งให้นักเรียนได้ฝึกใช้ความสังเกต นักเรียนอาจจะต้องตอบคำถามเพื่อสำรวจตัวเอง เช่น นักเรียนใช้จ่ายเงินอย่างไรในแต่ละวันเพื่อเรียนรู้เรื่องความมั่งคั่ง หรือต้องตอบคำถามว่า สมัยนี้คนไปวัดกันเพราะอะไร เพื่อเรียนรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับวัดที่จะนำไปสัมพันธ์กันกับเรื่องสมเด็จพระเจ้าตากสิน เป็นต้น

อย่างไรก็ตามใครกล่าวในที่นี้ว่า การเรียนการสอนและแบบฝึกหัดที่มีอยู่เดิม มีคุณค่าทางภาษามากอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องคัดออกแต่ประการใด เพราะการเรียนรู้ทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นการสอนความรู้ล้วน ๆ หรือแบบบรรยายก็สามารถทำให้เกิดการหยั่งเห็น นานึงได้ เพียงแต่อย่าใช้แต่วิธีที่วิธีเดียวแต่การประเมินผล เช่นตั้งคำถามเปิด โดยให้เติมคำตอบได้อย่างกว้างขวางเพียงอย่างเดียว ถามแบบให้เลือกตอบอย่างเดียว หรือคำถามปรนัยอย่างเดียว หรือถามให้ตอบแบบอัตนัยอย่างเดียว ที่กล่าวข้างนี้ด้วยเกรงว่า ไม่ว่าจะยึดแต่ของใหม่ ไม่ใช่ของเก่าเลยหรือไม่กล่าวทดลองของใหม่เลย อาจทำให้เสียเวลา ความรู้ ความคิด อันพึงมีทั้งนี้ไปอย่างน่าเสียดาย โอกาสที่จะปรับการเรียนการสอนให้เหมาะสมแก่กาลสมัยก็พอจะสูญเสียไปด้วย

เนื่องจากปัญหาเรื่องการสังเกตเป็นปัญหาที่จะนำไปสู่การตั้งข้อสังเกตที่ดี จึงควรศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ เพื่อเป็นพื้นฐานความรู้และความถึกในการฝึกทักษะการสังเกตแก่นักเรียน หรือผู้สนใจต่อไป การสังเกตตามหลักพุทธธรรม (อ้างจากเสียวนาร์ค เอ บูลเลน 2523 : 176 - 180)

หากลองพิจารณาตามขั้นตอนของการเกิดฉันทะขึ้นทั้ง 17 ขณะจิต จะพบว่าขั้นตอนการเกิดนี้

ขณะที่หนึ่ง กระแสจิตเบื้องต้นไหลสมาธิมาอยู่กับความสำนึก

ขณะที่สอง กระแสจิตเบื้องต้นถูกกระทบรบกวน

ขณะที่สาม จิตเปลี่ยนความสนใจ แต่ไม่มีส่วนของจิตสำนึก

ขณะที่สี่ จิตรู้ผัสสะ แต่ยังไม่ส่งความรู้สึกไปยังจิตสำนึก

ขณะที่ห้า เกิดการรับรู้ต่อเข้าสู่จิตสำนึกมีเจตนาแฝงอยู่คอย

ขณะที่หก ขึ้นสังเกตพลังงานทางจิต พยายามหาความสัมพันธ์ของสิ่งเร้าใหม่
กับความประทับใจเดิม

ขณะที่เจ็ด ผลจากขณะที่หก ทำให้แยกได้ว่าสิ่งเร้านั้นคืออะไร

ขณะที่แปด - สิบสี่ เป็นช่วงที่เกิดทักษะชอบหรือไม่ชอบ จิตกระตุ้นความรู้สึกภายในได้
เจตนา

ขณะที่สิบห้า - สิบหก เป็นช่วงประทับใจการรับรู้ฝังลงในความทรงจำ

ขณะที่สิบเจ็ด ความสำนึกสิ้นสุดลงหรือสับเปลี่ยนต่อไปได้อีกย่อมขึ้นอยู่กับสิ่งเร้า

ภาวะทางกระบวนการคิดดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าจุดซึ่งเป็นการตั้งข้อสังเกตเป็นส่วนที่ต้องใช้พลังงานความคิดอย่างมากมาย ลำพังเจตนาตัวเดียวคงไม่สามารถทำให้การคิดบรรลุเป้าหมายได้ จะต้องมีส่วนประกอบอื่น ๆ อันเป็นพื้นฐาน นั่นก็หมายความว่า ข้อมูลต้องพร้อม ความรู้ต้องมี ประสบการณ์ต้องมาก ความรู้สึกต้องบังเกิด สติปัญญาต้องดีพอจึงจะเป็นแรงสนับสนุนให้การตัดสินใจคิดมีน้ำหนักและมีความหมายน่าสนใจ การที่นักเรียนไม่อาจให้ข้อสังเกตได้ตามผลวิเคราะห์ที่ปรากฏก็ตรงกับข้อเท็จจริงที่ บูลเลน ได้กล่าวไว้ข้างต้น

ฉะนั้นสิ่งที่ควรสร้างเป็นประการแรก ก็คือการสร้างเสริมประสบการณ์ นักเรียนแต่ละคนอาจจะมีประสบการณ์อันจำกัด มีความรู้เท่าที่เด็กพึงรู้ และส่วนใหญ่ก็มักจะเป็นตำราเรียน การจะนำเอาประสบการณ์ธรรมดา ๆ หรือ ความรู้พื้น ๆ มาเป็นเครื่องมือให้คิดพิจารณาตั้งข้อสังเกต ก็คงจะได้เพียงความคิดพื้น ๆ และการให้ข้อสังเกตคงทำได้น้อย ซึ่งเจ้าตัวเองก็ไม่ว่าเห็นว่ามีความหมาย และเพื่อน ๆ อาจจะไม่สนใจ ฉะนั้นหากมีเป้าหมายว่าจะมุ่งสอนภาษาไทยให้นักเรียนหัดวิเคราะห์ และให้ข้อสังเกต ก็จะต้องจัดเตรียมประสบการณ์ไว้ให้ล่วงหน้า นั่นก็คือ การจัดหาแบบฝึกที่มีลักษณะ กว้างและละเอียดเกี่ยวกับก็ต้องมีความลึกซึ้ง และให้แบบอย่างและแนวความคิดพอสมควร

แบบฝึกที่มีลักษณะกว้างนี้จะไม่มุ่งเป็นคำศัพท์ เนื้อเรื่องการตีความ ประวัติของ ผู้แต่ง หรือ ประวัติ ของเนื้อหา . แต่จะพยายามหยิบยกเอา คำ หรือ ความ ที่มีความสัมพันธ์ และให้ความคิดโยงใยกับเนื้อเรื่องมาเป็นสื่อในการขยายความคิดออกไปในแนวกว้างมากกว่าทางลึก ดังตัวอย่าง

[illegible]

๑. ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้าวิจัย

[illegible]

วิธีเลือกคำเพื่อใช้ฝึกความคิดแนวกว้าง เกณฑ์การเลือกคำ มีดังนี้

1. ไม่จำเป็นต้องเป็นคำยาก หรือคำศัพท์ อาจเป็นคำง่าย ๆ กลาง ๆ เช่นคำว่า "รุ่ง" ในเรื่องโกกิลากิลรุ่ง คำว่า "ของกลาง" ในเรื่องหางว่าว
2. คำที่เรารู้จักควรมีความสัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง หรือทำให้วนคิดถึงเรื่องใดบาง เช่น คำว่า "ผีเสื้อ" ทำให้นึกถึงคำว่า "ขวัญ"
3. ควรเป็นคำที่ขยายความได้หลายทิศทางหลายทาง ทั้งแนวลึกและแนวกว้าง เช่นคำว่า "วัด ทรัพย์ จิต กิน"
4. เป็นคำที่มีความหมายต่อชีวิต หรือนำมาสู่ชีวิตประจำวัน แต่เป็นสิ่งที่คนมักมองข้ามไป เช่น คำว่า "หนี้" ในเรื่องความมั่งคั่ง คำว่า "โกรธ" ในเรื่อง สมเด็จพระเจ้าตากสิน
5. คาดหมายได้ว่าเป็นคำที่เด็กสนใจ เช่น "รัก" ในเรื่องเลขาขุนช้างขุนแผน ตอน พลายแก้วแต่งงานกับนางพิม คำว่า "แข่ง" ในเรื่องแข่งหนังกะตูด เป็นต้น
6. เป็นคำที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตและประสบการณ์ของเด็กที่จะเรียน เพื่อจะก่อให้เกิดประสบการณ์ของเขาให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน เช่น
 ใจ - ฉลาด ในเรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว
 ตื่น - หลับ ในเรื่องคนตื่นพระ
7. คำที่สามารถตั้งเป็นปัญหาชวนคิดได้ หรือพบเห็นอยู่บ่อย ๆ เช่น
 ลิง ในเรื่องคนตื่นพระ
 โศก ในเรื่องความสัจสุจริต

แบบฝึกประกอบเรื่องใช้เนื้อหาแบบโยงความสัมพันธ์ครั้งนี้ให้นำตัวอย่างมาแสดงไว้ในแบบฝึกและประเมินคือเรื่องวัดจากเรื่องสมเด็จพระเจ้าตากสิน เรื่องการใช้จ่ายเพื่อคุณภาพชีวิตในเรื่องความมั่งคั่ง แบบฝึกดังกล่าวจะแนะประสบการณ์ใหม่ ๆ เป็นตอน ๆ เพื่อให้เกิดความคิดองอาจขึ้นทีละขั้น คำถามและคำชี้แจงที่ใช้ ส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะปลายเปิด เพื่อให้ได้ใช้ความคิดอิสระ ไม่จำกัดขอบเขต แต่จำกัดเรื่องเวลา เพื่อให้เกิดแรงกระตุ้นและมีสมาธิในการทำงาน ซึ่ง

ตามหลักแล้วจะช่วยฝึกความคิด และช่วยให้คิดได้กว้างไกลขึ้น ขณะที่ทำงานเพื่องาน จะเปิดโอกาสให้นักเรียนฝึกควบคุมตนเองและควบคุมกลุ่ม โดยให้นักเรียนนั่งเรียนเป็นกลุ่ม และเลือกหัวหน้าขึ้นมารับผิดชอบงานเป็นคราว ๆ เป็นโอกาสที่นักเรียนจะได้ฝึกเป็นผู้นำประเภททำงานร่วมกับผู้อื่น และในบางครั้งก็สวมนบทบาทผู้ตาม ซึ่งปกตินักเรียนมักจะทำกันไปเอง หรือเป็นผู้นำหรือผู้ตามอย่างใดอย่างหนึ่งซ้ำซาก จำเจ โดยที่คนอื่นไม่มีโอกาสได้ฝึก

ตลอดเวลาครูจะมีหน้าที่แนะนำ และสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนขณะทำงานได้ตลอดเวลา มีคำพูดเพื่อหวังผลของงานและความเข้าใจเท่านั้น แต่จะได้สังเกตพฤติกรรมของเขาเวลาทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อจะได้ช่วยให้นักเรียนได้แก้ไขข้อบกพร่องของตน และช่วยพัฒนานักเรียนที่มีพฤติกรรมคืออยู่แล้วให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

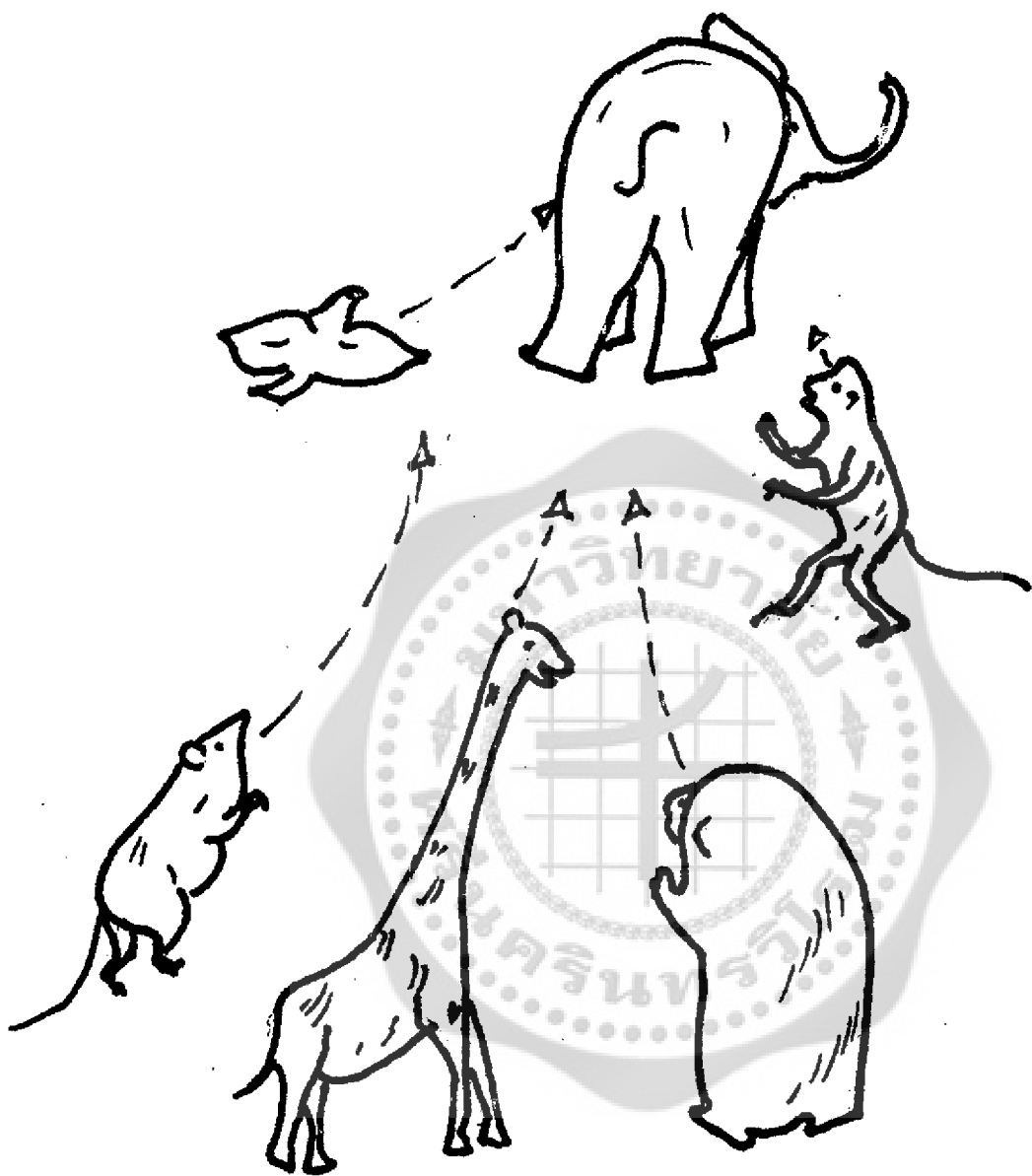
งานที่เกี่ยวข้องกับบุคคล เป็นเรื่องลึกซึ้ง ซึ่งปกติถือว่า การสังเกตจะต้องลึกซึ้งยิ่งทั้งตัวผู้เรียนและผู้สอน นักเรียนจะต้องหัดสังเกตทั้งสิ่งแวดล้อม บุคคลโดยลักษณะภายนอกควบคู่ไปกับลักษณะภายใน อันได้แก่ ความรู้สึก อารมณ์ หักเหน็ดเหนื่อย ทั้งของเพื่อน ๆ และของตนเอง ทำให้พร้อมที่จะปรับตัวเข้าหากันเมื่อมีความขัดแย้ง มีความเข้าใจซึ่งกันและเห็นอกเห็นใจกันยิ่งขึ้น เป็นการฝึกที่จะช่วยให้ปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ดีเมื่อต้องไปเผชิญชีวิตการทำงานในอนาคต ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาต้องมาเรียนรู้และปรับตัวกันเอาเองหลังจากจบการศึกษาระดับปริญญาแล้ว เพราะใช้ระบบเรียนคนเดียวและเก่งคนเดียว หรือ ไม่เก่งคนเดียวมาตลอด

有一部分ของกระบวนการเรียนที่เสริมเข้าไปในลักษณะกลุ่มสัมพันธ์นี้จะช่วยปลูกเร้าให้นักเรียนรู้สึกตื่นตัวอยู่เสมอ และจะทำให้กลุ่มมีลักษณะพลวรณ์ คือมีการเคลื่อนไหวทางความคิดอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้การฝึกกิจกรรมแต่ละตอนจะช่วยให้นักเรียนได้รับฟังความคิดเห็นของเพื่อน ๆ และจะสังเกตได้เองว่าเพื่อนคนไหนมีความคิดดีกว่าคนไหน ทำให้ได้ความคิดหลายแง่หลายมุมและความคิดกว้างขวางขึ้นโดยไม่รู้ตัว

การทำงานกลุ่มดังจินตภาพหน้าถัดไปจะช่วยให้เรานึกออกว่าการฝึกกันเป็นผู้นำและการทำความเข้าใจกันจะช่วยให้ได้เรียนรู้ทั้งภาษา เนื้อหา และลักษณะนิสัยของกันและกัน ปรับตัวเข้าหากันได้ดีขึ้น

หน้าว่าง

มีกผู้นำ ผู้ตาม

การเรียนการสอนที่ยังหมกมุ่นอยู่กับเนื้อหาโดยไม่ให้ความสำคัญต่อความคิดความเห็นของนักเรียนน้อย
 คั้งที่กระทำมานานตั้งแต่ระดับประถมและมียมและระดับอุดมศึกษา บางกราวก็ไม่ได้ทำในรูปแบบ
 ของการบรรยายโดยตรง แต่เสริมกิจกรรมเข้าไป เพื่อให้เลดูว่านักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำงาน
 เช่นรายงานเขียน หรือรายงานหน้าชั้น ผลทางอ้อมอาจทำให้นักเรียนมีโอกาสฝึกทักษะในการแสดงตัว
 ต่อหน้าคนหมู่มาก แต่นักเรียนก็ยังเ้าเนื้อหาว่าแสดงออกเช่นเคย ฉะนั้นความเคยชินที่แก่นักเรียน
 เองอาจจะไม่ชอบ อาจจะกลับเป็นชอบเพราะชินก็ได้ กังแผนภาพ

เนื่องจากระบบการเรียนการสอนส่วนใหญ่ยังไม่เอื้ออำนวยต่อการแสดงความคิดเห็น
 โดยเฉพาะข้อมูลต่าง ๆ ที่จะหาพานักเรียน เช่น หนังสือในห้องสมุด ชุดหนังสืออ่านประกอบ
 ที่มีจำนวนเท่ากับเด็ก ฉะนั้นวิธีการจัดสรรประสบการณ์แนวกว้างให้แก่เด็กจึงน่าจะเป็นวิธีหนึ่งที่จะ
 ช่วยแก้ปัญหาทั้งในด้านการสังเกตเกี่ยวกับเนื้อหา และการสังเกตสิ่งแวดล้อมบุคคลไปพร้อม ๆ กัน

การจัดสรรประสบการณ์ให้แก่เด็ก นอกจากจะได้จากตำราเรียนแล้วในวิชาภาษาไทย
 ยังจักให้มีหนังสืออ่านประกอบอีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งเป็นเครื่องช่วยเพิ่มความรูและประสบการณ์โดยทั่วไป
 รวมทั้งบริหารห้องสมุดที่โรงเรียนมีอยู่แล้ว ปัญหาที่คือโอกาสที่นักเรียนจะเข้าไปใช้ห้องสมุด จะได้
 ชุดหนังสือที่มีไม่เพียงพอ อาจเป็นอุปสรรคอันสำคัญในการเสริมสร้างประสบการณ์ให้บรรลุเป้าหมาย

ควรมีการวางแผนทางการเสริมสร้างประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยที่ครูผู้สอน หรือคณะกรรมการ ซึ่งขณะนั้นก็มีอยู่แล้วในรูปของกลุ่มโรงเรียน ทำหน้าที่วางนโยบายเกี่ยวกับการใช้แบบฝึกหัดเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ อาทิ เช่น ระดมความคิดกันว่าจะนำเด็กไปในแนวใด ก็คัดเลือกคัดตอบจักรวรรดิเนื้อหาตามประมวลเข้าไว้ให้มากที่สุด โดยพยายามหันเหความคิดจากการย้ำทำกิจกรรมหลาย ๆ รูปแบบต่อเนื่องเรื่องเดียว มาสู่การทำกิจกรรมน้อยแบบแต่ได้ประสบการณ์ทางความรู้ที่จะก่อให้เกิดความคิดหลาย ๆ รูปแบบ

เซอร์เบิร์ท แดสตัน (อ้างจาก ไกรฤทธิ บุญเกียรติ 2525 : 26) กล่าวว่า

" ทุกคนรู้ว่าความคิดคือต้นเหตุของความสำเร็จอันถาวร ถ้าจริงอย่างนั้นทำไมคนส่วนมากจึงไม่ใช้เวลาสักเล็กน้อยในการคิด คำตอบก็คือเพราะการคิดเป็นเรื่องยาก เป็นเรื่องที่ตึงเครียด ทำให้สิ่งที่ง่ายที่สุดคือการปล่อยให้สมองล่องลอยไปเรื่อย ๆ อย่างที่คนส่วนมากชอบทำ เขามีชีวิตอยู่เหมือนกับหุ่นยนต์ วันหนึ่งของเขาเหมือนกับเมื่อวานนี้ และเหมือนกับพรุ่งนี้

สิ่งที่ง่ายที่สุดรองลงมาก็คือ การทำตามคำบอก ทำอย่างที่มีคนคิดแล้วบอกให้เราทำ บางครั้งสิ่งนี้บังคับให้เราคิดเองน้อยมาก แต่งานที่ยากที่สุดก็คือ การรวบรวมข้อเท็จจริง แล้วก็นึกคิดว่า ควรจะทำอย่างไรในเรื่องนั้นเรื่องนี้

ไม่มีงานอะไรจะยากกว่าการจะเป็นนักคิด มีความคิดที่สร้างสรรค์ งานที่ใช้สมองนั้นต้องการความเพียรพยายามอย่างไม่ลดละ และต้องการสมาธิ เพราะความคิดไม่ได้บินเข้ามาอยู่ในหัวของเราได้ทุกเมื่อ ความคิดโง่ ๆ อาจจะบินเข้ามาได้บ้าง แต่ความคิดที่มีประโยชน์ไม่ค่อยจะบินมา "

ความคิดของคนเรานั้นต้องการการฝึกฝนเกี่ยวกับทักษะอื่น ๆ มีวิชาการหลายด้านที่ฝึกให้นักเรียนได้ใช้ความคิดโดยตรง เช่น วิชาคณิตศาสตร์ทุกแขนง วิชาวิทยาศาสตร์ นักเรียนจะศึกษาจากข้อมูล คือโจทย์ประเภทต่าง ๆ คำตอบที่นักเรียนค้นพบแต่ละคราว หมายถึงการค้นพบตามหลักเหตุผล ถ้าเป็นวิชาวิทยาศาสตร์ก็จะมีกาพิสูจน์ทดลองกันจนพบหลักฐานที่มีผู้กล่าวไว้ การคิดและกิจกรรมเพื่อพิสูจน์ว่าอะไรจริงอะไรเท็จ จะสร้างทัศนคติให้แก่นักเรียนในด้านการยอมรับ และความเชื่อถือ แต่การเรียนภาษาลักษณณะ เนื้อหาจะเต็มไปด้วยข้อมูล ซึ่งจะต้องใช้

ความจำ และใช้ความคิดตามเนื้อเรื่อง ฉะนั้นเรื่องที่เตรียมไว้โดยเฉพาะในหนังสือทักษะสัมพันธ์
จึงมีหลายรส หากสอนไปตามเนื้อหาที่พิมพ์ และกิจกรรมตามที่จัดไว้ นักเรียนก็จะสามารถสอนผ่าน
เนื้อหาไปไต่ก่อนข้างแน่นอน เพราะไม่ใช่เรื่องลึกลับซับซ้อนอะไร ถ้าให้ความสนใจ และหากคำถาม
ที่ใช้ประเมินผลไม่ล่อหลอกมากจนกระทั่งนักเรียนที่มีความรู้ก็ตอบไม่ได้ เพราะงงจนต่อคำถามที่ลึกลับ

การสอนให้คิดเป็น ในวิชาภาษาไทยจะพิจารณาว่าเป็นการคิดเป็นตามกระบวนการแก้
ปัญหาแต่อย่างใดหรืออย่างไร หมายความว่าเมื่อมีปัญหาก็หาสาเหตุของปัญหาว่าคืออะไรบ้าง
นำมาพิจารณาว่าอะไรคือสาเหตุที่แท้จริง แล้วก็เริ่มคิดหาทางแก้ปัญหา หาวิธีแก้ไขหลาย ๆ วิธี
แล้วตัดสินใจเลือกวิธีที่จะช่วยตัวเองเป็นอันดับแรก ถ้าเป็นปัญหาที่ค่อนข้างง่ายก็พิจารณาตามความ
จำเป็นและเหมาะสม รวมทั้งระหว่างทำงานก็จะต้องประเมินผลงานเป็นขั้นเป็นตอนไป การคิด
ในลักษณะนี้เรียกว่า คิดถูกต้องตามกระบวนการทำงาน แต่ในทางปฏิบัติกระบวนการคิดยังมีเรื่อง
ของทัศนคติและคุณธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องอีกเป็นอันมาก

จะเห็นได้ว่า ถ้าเราสอนให้คนคิดโดยที่พูดว่าให้คิดเป็นโดยไม่ให้พิจารณาว่า คิดเป็น
ในลักษณะไหน ผลอาจจะเกิดขึ้นได้หลายรูปแบบ อาจจะมีทั้งทางที่พึงประสงค์ หรือไม่พึงประสงค์
ก็ได้ถ้าปฏิบัติจนชินแล้วแก้ไขได้ยาก วันเวลาเป็นเดือนเป็นปี ที่ทักษะความคิดก่อตัวขึ้นนานเท่าไร
โดยเฉพาะถ้าเป็นทักษะความคิดทางลบ การจะเปลี่ยนแปลงหรือลบล้างก็อาจจะต้องใช้เวลา
เช่นเดียวกัน (ดูภาพภาคผนวก ค)

ฉะนั้นการปลูกความคิดที่ดีที่ประเสริฐลงในตัวเด็กทั้งที่รู้ตัว และไม่รู้ตัวควร เป็นกิจที่จำเป็น
ต้องกระทำอย่างสม่ำเสมอ เหมือนกับที่คนเราต้องรับประทานอาหารเป็นประจำนั่นเอง ปลูก
ความคิดที่ดีลงในจิตใจย่อมทำความเจริญงอกงามมาสู่บุคคล

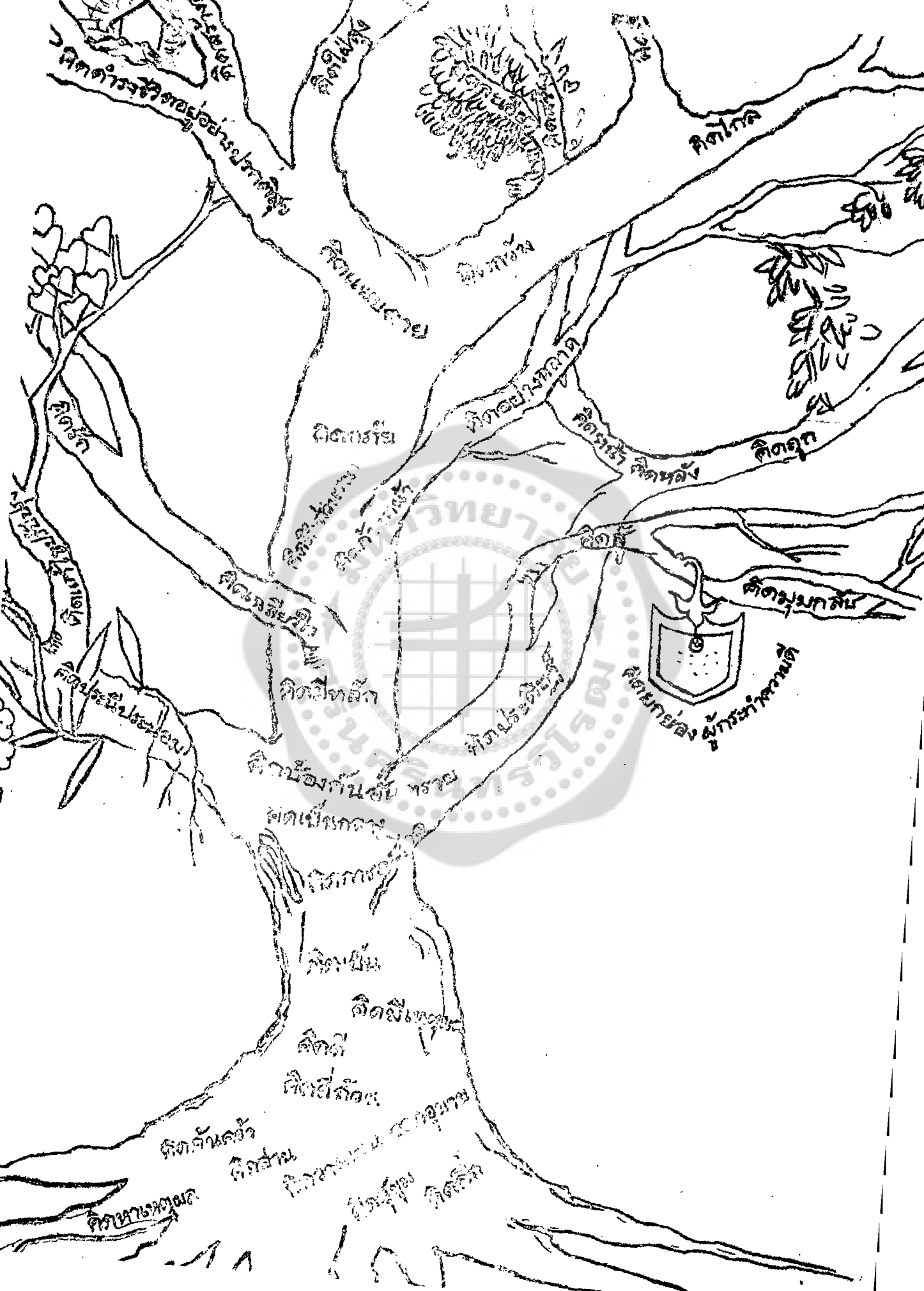
เมื่อครูปลูกฝังความคิดลงในตัวเด็กนั้น ครูต้องการสิ่งประเสริฐอะไร ต้องการเพาะ
อะไรให้เกิดขึ้น หากผู้ปลูก หรือผู้เผยแพร่เมล็ดพันธุ์แห่งความคิดมีแนวโน้มไปในทางเดียวกันแล้ว
พืชพรรณแห่งความคิดอาจสามารถแพร่พันธุ์ไปได้กว้างไกลไพศาล

ดร.สวนา พรพันธุ์กุล แห่งภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้ให้ข้อคิดเห็นว่า จุดหมายสุดท้ายของการคิดที่มนุษย์เราควรแสวงหาคือ

1. คิดดำรงชีวิตอยู่อย่างปรกติสุข
2. คิดประนีประนอม
3. คิดร่วมมือ
4. คิดยกย่องผู้กระทำความดี
5. คิดสร้างสรรค
6. คิดป้องกันอันตราย

การที่จะไปสู่ความคิดที่ดียังคงกล่าว อาวต้องอาศัยความคิดอื่น ๆ ร่วมด้วยอีกนานัปการ ทั้งในส่วนที่เป็นลักษณะความคิด กระบวนการคิด พฤติกรรมการคิด ตลอดจนผลของความคิด ที่คัดเลือกมาแต่ด้านดี เพื่อสร้างความคิดที่ดีให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล คณะผู้วิจัยจึงสร้าง "ต้นไม้แห่งความคิด" เพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้จะปลูกต้นไม้ประเสริฐแก่นักเรียนดังภาพ

พระโศภิตภิกษุสาธุการ (เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี) ได้ให้ความเห็นในการสอนภาษาไทย ดังปรากฏในความมุ่งหมายมีอยู่ในคำนำของหนังสือแบบสอนอ่านธรรมจริยา ว่า

"เพื่อฝึกนิสัย กิริยา มารยาท และจิตใจของเด็ก เพราะเห็นว่ามีค่ามากกว่าการฝึกปัญญา เพราะได้มีตัวอย่างที่ไม่ดีเกิดขึ้นในพระเทวอินเดียน คือเด็กเรียนเพื่อเอาเรียนแล้วได้ปริญญาสูง ๆ แต่อุปนิสัยไม่ดีขึ้นก็เกรงว่าประเทศไทยก็อาจเป็นไปตามนั้น ในการสอนอาจารย์มักจะให้แต่วิชาอย่างเดียว ปล่อยปล่อยละเลยในด้านจริยศึกษา มักจะทำให้ความประพฤติของเด็กเสียไป ซึ่งผู้แต่งเห็นว่านี่เป็นข้อบกพร่องใหญ่ของการศึกษา เป็นการดำเนินที่ยังต้องการมากเกินไปและละเลยสิ่งที่ต้องการที่สุดนั้นเสีย "

หนังสือนี้เรียนเรียงขึ้นเพื่อเป็นแบบสอนอ่านสำหรับครู อาจารย์ นักเรียนและบุคคลทั่วไป ให้ปฏิบัติไปในทางที่ชอบ และ "บายหน้ามาเสียจากทางผิดที่พระเทวอินเดียนได้หลงเดินมาแล้ว และการให้วิชาแก่นักเรียนนั้น จะทำให้ผู้เรียนมีสติปัญญาและความรู้คล่องแคล่วขึ้นจริง แต่การที่จะทำให้ผู้เรียนเป็นคนดี หมายความว่า จะต้องฝึกหัดอบรมทั้งนิสัยและจิตใจ นี่เป็นสิ่งสำคัญยิ่งกว่าเป็นคนมีวิชาดี ต้องอาศัยการฝึกฝนในธรรมจริยา"

แสดงว่าสมัยก่อนการเรียนภาษาผู้เขียนแบบเรียนให้ความสำคัญเกี่ยวกับจริยศึกษาเป็นอันมาก และถือว่าเป็นหัวใจของการเรียนยิ่งไปกว่าเรื่องอื่นใด มาในสมัยปัจจุบัน การสร้างแบบเรียนและการเรียนการสอนยึดหลักสูตรเป็นหลัก ในที่นี้จะกล่าวถึงหลักสูตรเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความคิด เพื่อให้สัมพันธ์กับเรื่องที่กำลังสำรวจครั้งนี้

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 กล่าวถึงความคิดไว้ในข้อ 2 ว่า "เพื่อให้มีนิสัยใฝ่หาความรู้ ทักษะ รู้จักคิดและวิเคราะห์อย่างมีระเบียบวิธีการ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์"

ส่วนจุดมุ่งหมายของการสอนวิชาภาษาไทย มี 4 ประการ

1. ให้เกิดความคิดองงามในการใช้ภาษา ตามวัย และศักยภาพของนักเรียนในชั้นนี้
2. ให้พัฒนาทักษะทั้งสี่ คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน ให้รู้จักใช้ภาษาอย่างมีศิลปะ ตามประเพณีและวัฒนธรรม โดยฟังเลื่องการพูด และการอ่านในใจเป็นอันต้นแรก
3. ให้สามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือ หรืองานเขียน งานระพันธ์โดยยกเหตุผลประกอบ

4. ให้สามารถสังเกตลักษณะของภาษาไทย เข้าใจหลักภาษาที่จะทำให้ใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากจุดมุ่งหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่าหลักสูตรมุ่งให้คิดเรื่องหลักการและเน้นหนักเรื่องความคล่องตัว และความเข้าใจในการใช้ภาษาอย่างมาก จุดมุ่งหมายในส่วนที่พระไพศาล กิตฺติปาสาทร เคยห่วงใย ก็ยังขาดอยู่ และผลของการสอนที่เกิดขึ้นยังไม่มีข้อพิสูจน์แน่ชัด หรืออาจแฝงอยู่ไม่แจ่มชัด จะนำวิตกเท่าในประเทศอินเดียหรือไม่

อย่างไรก็ดีคณะผู้วิจัยได้ค้นพบในการศึกษาค้นคว้าว่าหลักการใช้ความคิดทางภาษาในแนวกว้าง และการใช้ความคิดทางภาษาในแนวลึกของนักเรียนสาธิตในระดับประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น ยังมีข้อบกพร่องบางประการในเรื่องต่อไปนี้คือ

1. ขั้นตอนการคิดค้นภาษาที่จะต้องได้รับการพัฒนาให้เต็มรูปแบบ
2. การใช้ความคิดตามเนื้อหาซึ่งปรากฏในรูปของการสังเกต
3. ความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับการคิดไกล

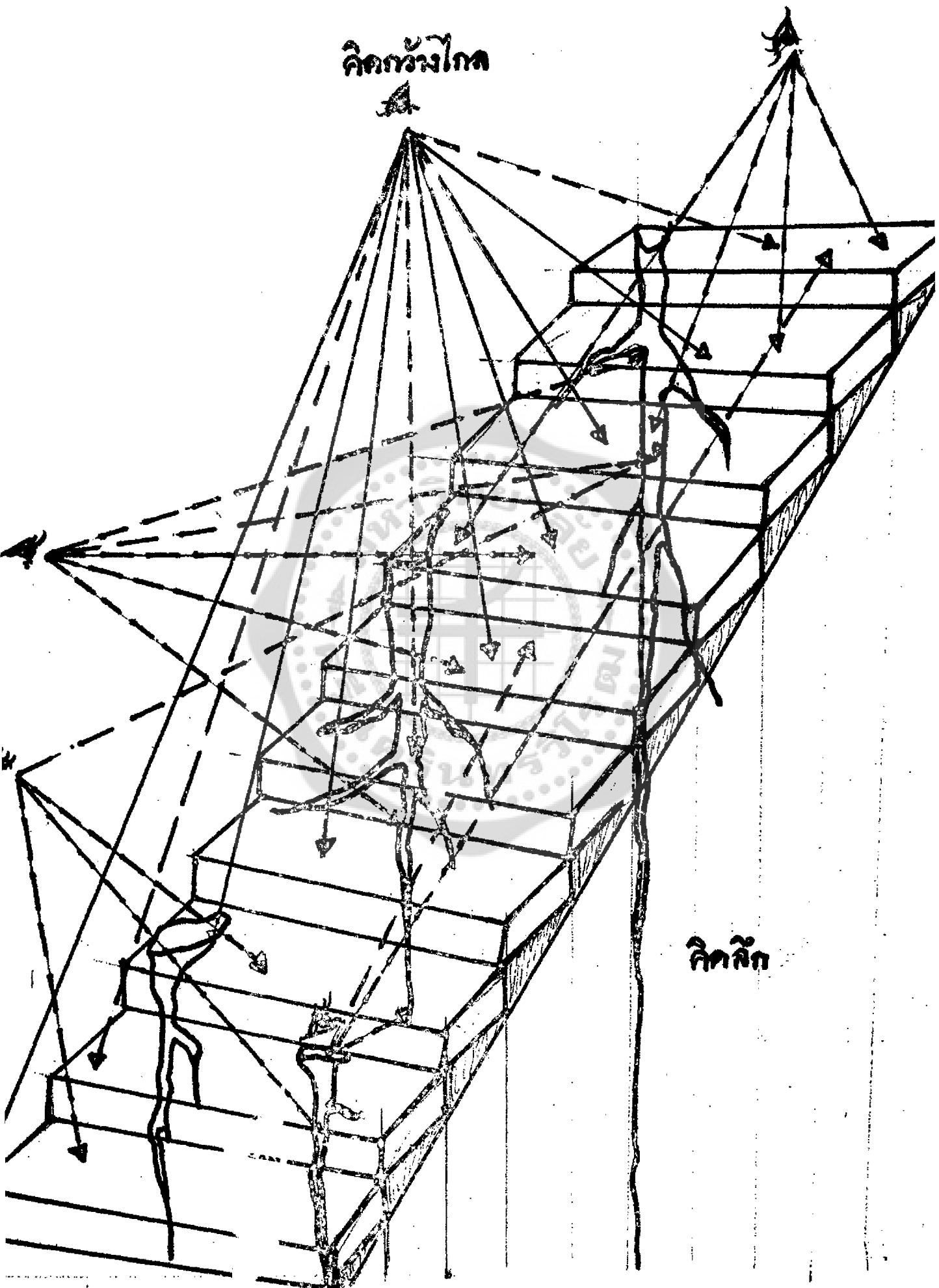
2. คิดไกล

ประเด็นต่อไปที่จะหยิบยกขึ้นมาพิจารณาคือ เรื่องคิดไกลจากข้อมูลที่แสดงถึงระดับความคิดสร้างสรรค์ในแนวลึกประเภทคิดไกลมี 18 % และคิดกว้าง 29.33 % ทำให้ได้ความคิดว่าปรกติความคิดสร้างสรรค์ย่อมจะฝังตัวอยู่ในบุคคล และฝังตัวอยู่ในกลุ่ม รวมทั้งมีโอกาสที่จะถ่ายทอดไปมาหากันได้ ด้วย ทั้งนี้เพราะจากการนำข้อมูลสำรวจความคิดแนวกว้างมาแยกแยะ คนแต่ละกลุ่ม ซึ่งในที่นี้หมายถึงนักเรียนแต่ละโรงเรียน จะมีแนวความคิดมีขนาดเล็กกว่าเดิม และภายในกลุ่มนั้นเอง แต่ละคนก็จะมีแนวความคิดแตกออกจากกลุ่ม ความคิดนั้นอาจจะถ่ายเทมายังกลุ่มได้ ถ้าหากกลุ่มยอมรับกลายเป็นความคิดรวม หรือไม่เช่นนั้นความคิดก็จะกระเด็นออกนอกกลุ่ม ความคิดที่กระเด็นออกไปจากแนวทางของกลุ่มนี้ ในการสำรวจประเมินค่าให้อยู่ที่ระดับสูงสุด คือระดับที่ 4

จากการสำรวจความคิดในแนวกว้างของการที่จะให้นักเรียนมุ่งกระจายความคิดออกไป
ทุก ๆ ด้าน และกระทำในเวลาอันจำกัด ถ้าพลัง ความคิดจะนับตัว และมีพลัง เหมือนดังสภาพที่
เกิดขึ้นแบบคลเวลาเกิดปัญหาเฉพาะหน้าแล้วต้องรีบแก้ไขให้ทันการ ทั้งนี้เพื่อจะสามารถจับความ
สามารถหรือสมรรถนะในการใช้ความคิด โดยอาศัยข้อมูลที่เป็นผลของความคิดนั้น ๆ เป็นเครื่อง
บ่งชี้ ซึ่งค่าความประชากรที่ทำการสำรวจครั้งนี้ส่วนใหญ่คงจะให้ข้อมูลได้ดีตามที่ใดคงคาดคะเนไว้
จากการสำรวจวิจัยครั้งนี้พบว่าผู้แสดงว่ามีความคิดสร้างสรรค์ระดับสูงในแนวกว้างมีอยู่เกือบ 30 %
และถ้านำมาพิจารณาควบคู่กับความคิดไกลในทางลึกแล้วปรากฏว่า การคิดทางลึกมีจำนวนนักเรียน
น้อยกว่า ซึ่งอาจแปลความหมายได้หลายทาง คือ ความคิดทางกว้างกระทำได้ง่าย หากใช้สิ่งเรา
ที่เหมาะสมจะดึงดูดความสนใจได้ดี ส่วนการประเมินโดยใช้ภาษาในเวลาอันจำกัด โดยเฉพาะเรื่อง
ภาษาแนวลึก การสื่อสารมากกว่าปกติ ถ้าไม่สามารถทำให้ผู้ตอบอยู่ในบรรยากาศที่ผ่อนคลายแล้ว
อาจจะไม่ได้ผลเสียก็ได้อีก ทั้งนี้เพราะตัวภาษาเองอาจจะเป็นปัญหา กล่าวคือ ผู้แสดงออกนอกความ
ประสงค์ของตนเองไม่ได้เต็มที่

อนึ่ง การคิดคิดกว้างไกล หรือคิดลึกซึ้งย่อมเปิดโอกาสให้บุคคลพิจารณาข้อมูลได้หลายแง่
หลายมุม ความคิดย่อมจะกระจ่างชัดกว่าการมองเพียงผิวเผิน ในสังคมเราจะพบผู้คนที่มีความ
คิดการมองแตกต่างกันออกไปหลายรูปแบบ ซึ่งในที่นี้จะได้จำลองออกมาเป็นภาพนั้นคือความคิด
(ดังภาพ)

คิดหัวไก่

คิดหัวไก่

ไต่ถามนักเรียนสาธิตระดับประถม 100 คน โดยใช้สิ่งเร้าเป็นคำพูดที่มีความหมายและคุณสมบัติที่แตกต่างกัน 10 รูปแบบดังนี้

คำ	คุณสมบัติ
เปรี้ยว	เป็นคำที่ทุกคนเคยสัมผัส รับรู้ทางลิ้น ทำให้เกิดการรับรู้ที่จำไว้ได้นาน อาจก่อให้เกิดความรู้สึกได้เฉพาะคำพูด และความรู้สึกจะส่งทอดไปสู่ความคิดทั้งในแง่รูปธรรม และนามธรรม
ยา	เป็นคำที่ทุกคนเคยพบ ทั้งในประสบการณ์ตรง คือได้รับการรักษาพยาบาล และประสบการณ์อ้อม คือได้พบเห็น และได้รับความรู้ การรับรู้อาจให้ความรู้สึกทั้งในแง่สัมผัส หรือหาคคลแล้ว
เลือก	เป็นคำที่มีความหมายต่อชีวิต มีอยู่ในกาย เป็นปกติ ธรรมชาติซึ่งอาจทำให้ชาชิน หรือมองข้ามไปสู่เรื่องอื่น เช่น อุบัติเหตุ ประเภทต่าง ๆ ที่ให้ความรู้สึกและการจดจำที่ยาวนานกว่า
กรรม	เป็นนามธรรม ซึ่งค่อนข้างคุ้นหู คำว่านักเรียนจะให้ความสนใจคำ มีความรู้และความคิดที่ไม่กว้างมากในเรื่องนี้ ผู้ที่ให้ข้อมูลได้มากอาจแสดงว่ามีความคิดในทางกว้าง คำนามธรรมสูง
หญา	เป็นคำสั้น ๆ คาก ๆ พบเห็นอยู่ตลอดเวลา อาจจะอยู่หรือไม่อยู่ในความสนใจก็ได้
ผู้หญิง	เป็นคำที่ให้ความหมายเกี่ยวกับ "คน" ที่นักเรียนมีประสบการณ์และใกล้ชิด เป็นเวลาชวาวนานนับแต่ก่อนเกิดนักเรียนจะมีข้อมูลเกี่ยวกับคำนี้หลาย ๆ รูปแบบ ซึ่งอาจทำให้สามารถเปรียบเทียบและให้ข้อสังเกตได้

คำ	คุณสมบัติ
พยางค์	เป็นนามธรรมที่ให้ความรู้ถึงแก่นแรงในแง่ลบ แม้นักเรียนจะไม่เคยมีพฤติกรรมเช่นนั้น อาจเคยพบเห็นหรือได้รับประสบการณ์จากชาวต่าง ๆ หรือเหตุการณ์จริง ๆ ของผู้อื่น ซึ่งจะทำให้สามารถวิเคราะห์ให้เห็นได้พอสมควร
พีช	เป็นคำที่มีความหมายทั้งในเรื่องเล็กและเรื่องใหญ่ ทั้งขึ้นอยู่กับความสนใจของบุคคลและการสังเกต ซึ่งอาจจะมีทั้งผิวเผิน หรือลึกซึ้งมากน้อยแตกต่างกันไป
วัด	เป็นรูปธรรม ที่มีความสัมพันธ์กับคำที่เป็นนามธรรมขั้นสูง ซึ่งอาจทำให้ไขข้อสงสัยว่ากระบวนการคิดจากรูปธรรมไปสู่นามธรรมจะปรากฏออกมาในรูปแบบใด
กระจก	เป็นสิ่งที่คนสัมผัสอยู่ในชีวิตประจำ อาจทำให้คิดถึงประโยชน์ คุณค่า และในทำนองกลับกัน อาจมองข้ามไปเพราะให้ความสนใจต่อเงาในกระจกมากกว่า

ผลการสำรวจความคิดเห็นจากประชากรประเภทพื้นฐานไม่แตกต่างกัน คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 300 คน (ตารางที่ 16) พบว่า น้ำหนักของคำที่สำรวจทั้ง 10 คำ มีการเปลี่ยนอันดับไปตามประเภทของความคิดทั้งรายละเอียดดังนี้

อันดับ	ลักษณะทั่วไป	รู้จักคำ	ความรู้	ความรู้สึก	ประสบการณ์	เปรียบเทียบ	สังเกต	คิดไกล
10	เปรี้ยว	กรรม	ผู้หญิง	เลือด	ผู้หญิง	กรรม	หัว	เลือด
9	กระจก	พยายบาท	หัว	วัด	หัว	ยา	เลือด	ยา
8	พิษ	พิษ	ยา	ยา	ยา	หัว	กระจก	หัว
7	ยา	วัด	วัด	พยายบาท	พยายบาท กระจก	ผู้หญิง	พยายบาท	ผู้หญิง
6	วัด	หัว	พิษ	หัว	-	กระจก	วัด	พิษ
5	กรรม	เลือด	เลือด กระจก	พิษ	-	เปรี้ยว	ผู้หญิง	พยายบาท
4	เลือด	ผู้หญิง	-	ผู้หญิง	วัด	พิษ	เปรี้ยว	วัด
3	หัว	กระจก	กรรม พยายบาท	เปรี้ยว	พิษ	เลือด	พิษ	กรรม
2	พยายบาท	ยา	-	กรรม	-	พยายบาท	ยา	กระจก
1	ผู้หญิง	เปรี้ยว	เปรี้ยว	กระจก	เปรี้ยว กรรม	วัด	กรรม	เปรี้ยว

เนื่องจากคำที่คัดเลือกมาเพื่อสำรวจแนวทาง มีคุณสมบัติพื้นฐานแตกต่างกัน ดังนั้นการกระจายประเภทความคิดจึงแผ่ออกไปอย่างกว้างขวาง ดังตัวอย่างเส้นกราฟที่แสดงถึงความคิดที่นักเรียนสาธิตระดับชั้นมัธยมปีที่ 3 ความถี่ความคิดต่อคำทั้ง 10 คำ คือ เปรี๊ยะ ยา เลือด กรรม หัว้า ผู้หญิง พยาบาท พิษ วัค กระจก ปรากฏว่า ความถี่ของคำว่าเปรี๊ยะอยู่ระดับหนึ่งในค่านลักษณะทั่วไป ระดับห้าในค่านการเปรียบเทียบ ระดับสี่ในแง่ข้อสังเกต ระดับสามในแง่ความรู้สึก ส่วนการรู้จักคำ ความรู้ ประสบการณ์ และคติโลก อยู่ระดับที่ 1 เท่ากัน คำว่า "กรรม" รู้จักคำและเปรียบเทียบอยู่ที่ระดับ 10 ลักษณะทั่วไปอยู่ที่ระดับ 5 ความรู้และคติโลกอยู่ระดับ 3 ความรู้สึกอยู่ระดับ 2 ประสบการณ์และข้อสังเกตอยู่ระดับ 1

ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความจำกัดของสิ่งที่รู้ ความสามารถ ความพอใจ ความประสงค์ และความถนัดที่จะแสดงออกในรูปแบบใดอีกด้วย จะเห็นได้ว่า คำแต่ละคำมีเอกลักษณ์ประจำของตัวเอง เช่นคำว่าเปรี๊ยะ จะให้ความคิดเกี่ยวกับลักษณะทั่วไป สูง และจะเชื่อมโยงความคิดไปสู่รูปธรรมที่เป็นผลไม้ หรือเครื่องกินชนิดต่าง ๆ อย่างมากมาย ซึ่งมีทั้งผลไม้ อาหารคาวหวาน และเครื่องดื่ม ความคิดเรื่องอื่น ๆ จึงเจือจาง มีปรากฏอยู่บ้างในแง่การเปรียบเทียบ

คำว่า "กรรม" เป็นนามธรรมที่นักเรียนแสดงความคิดในด้านภาษาอย่างมากในเรื่องรู้จักคำ และสามารถให้ข้อคิดเปรียบเทียบกับการกระทำ หรือเหตุการณ์ใดก็ตาม ส่วนความคิดประเภทอื่น ๆ เจือจางลงไป

คำว่า "ผู้หญิง" เป็นรูปธรรมที่นักเรียนมีความรู้มากที่สุด สอดคล้องกับประสบการณ์ แต่ก็ไม่ได้ให้ผลทางด้านความรู้สึก การเปรียบเทียบ การให้ข้อสังเกต หรือคติโลกได้ระดับเดียวกัน

คำว่า "เลือด" เป็นคำที่ให้อ่านจากความรู้สึกต่อนักเรียนสูงมาก ส่งผลให้ข้อสังเกตอยู่ในระดับเกือบสูงสุด และทำให้คติโลกได้มากที่สุด

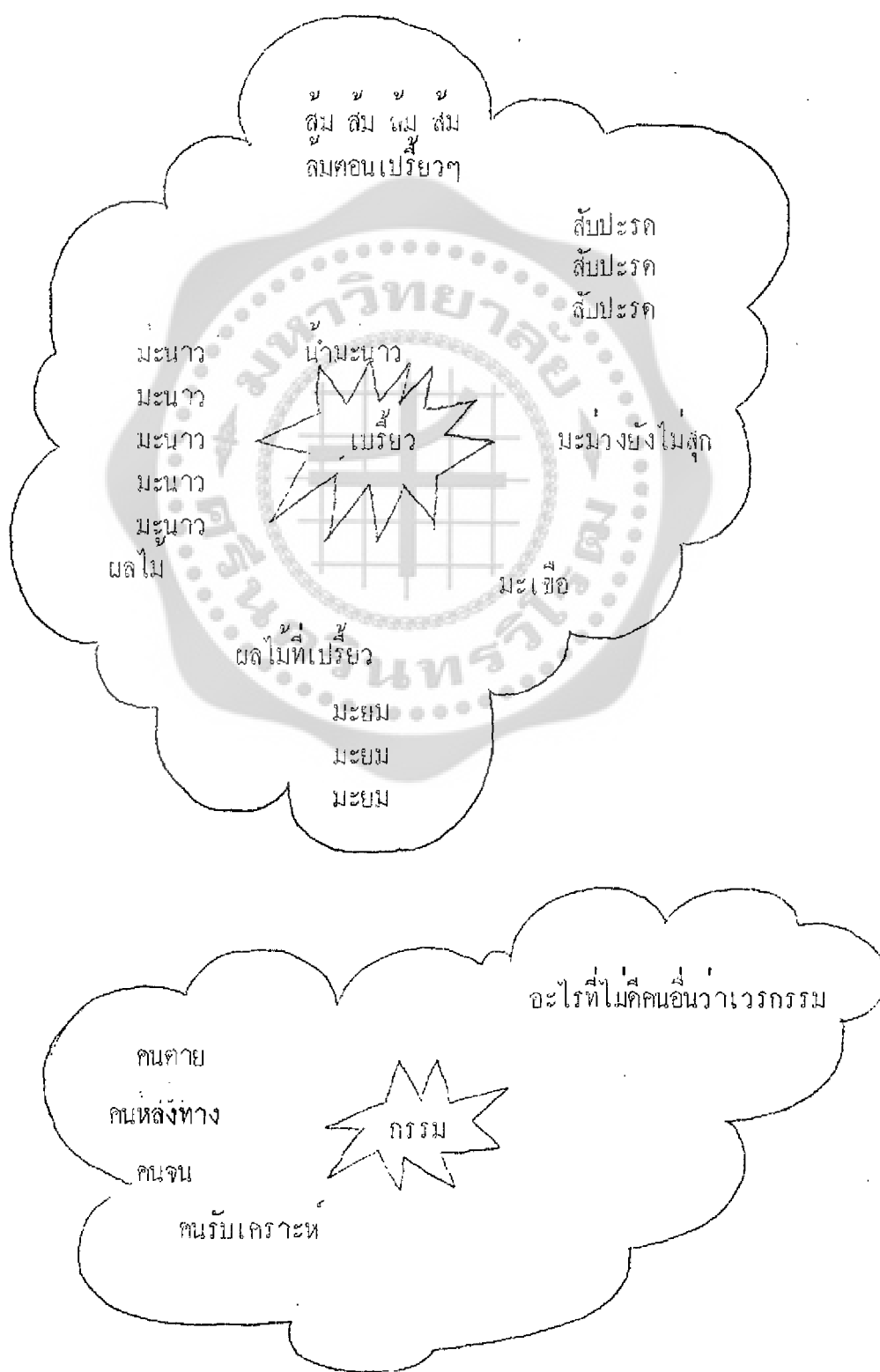
คำว่า "หัว้า" เป็นรูปธรรมที่ทำให้นักเรียนคิดประเภทความรู้และโยงไปสู่ประสบการณ์เกือบจะระดับสูงสุดการเปรียบเทียบรองลงมาแต่ให้ข้อสังเกตได้สูงสุด และคติโลกรองจากระดับรองสูงสุด

การก่อตัวของความคิดแนวกว้างในคำอื่น ๆ ที่เหลือก็จะมีลักษณะคล้ายคลึงกับตัวอย่างที่กล่าวมาแล้ว จะแตกต่างกันก็เพียงว่า ระดับของประเภทความคิดต่าง ๆ จะอยู่ใกล้เคียงกัน หรือเอนเอียงไปข้างใดข้างหนึ่ง หากผู้สอนต้องการจะพัฒนาความคิดของนักเรียนในเรื่องใดคงจะต้องพิจารณาหาคำหรือหัวข้อเรื่องที่มันแนวโน้มให้แสดงความคิดตามประเภทที่ต้องการ

การก่อตัวของความคิดต่างระดับ ในที่นี้ได้สำรวจข้อมูลโดยใช้คำทั้ง 10 คำ เช่นกัน โดยสำรวจจากนักเรียนตั้งแต่เล็กจนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จะขอแสดงตัวอย่างเพียง 2 คำ คือคำว่า "เปรี้ยว" และ "กรรม" คำแรกเป็นตัวอย่างของคำที่สัมผัสและรู้สึกได้ เหมาะสำหรับเป็นสิ่งเร้าทางคำพูดส่วนคำว่า "กรรม" เป็นนามธรรมที่สูง นำมาสำรวจเพื่อศึกษาเกี่ยวกับการก่อตัวของนามธรรมในที่นี้จะได้แสดงไว้เป็นแผนภาพวงความคิด ดังต่อไปนี้

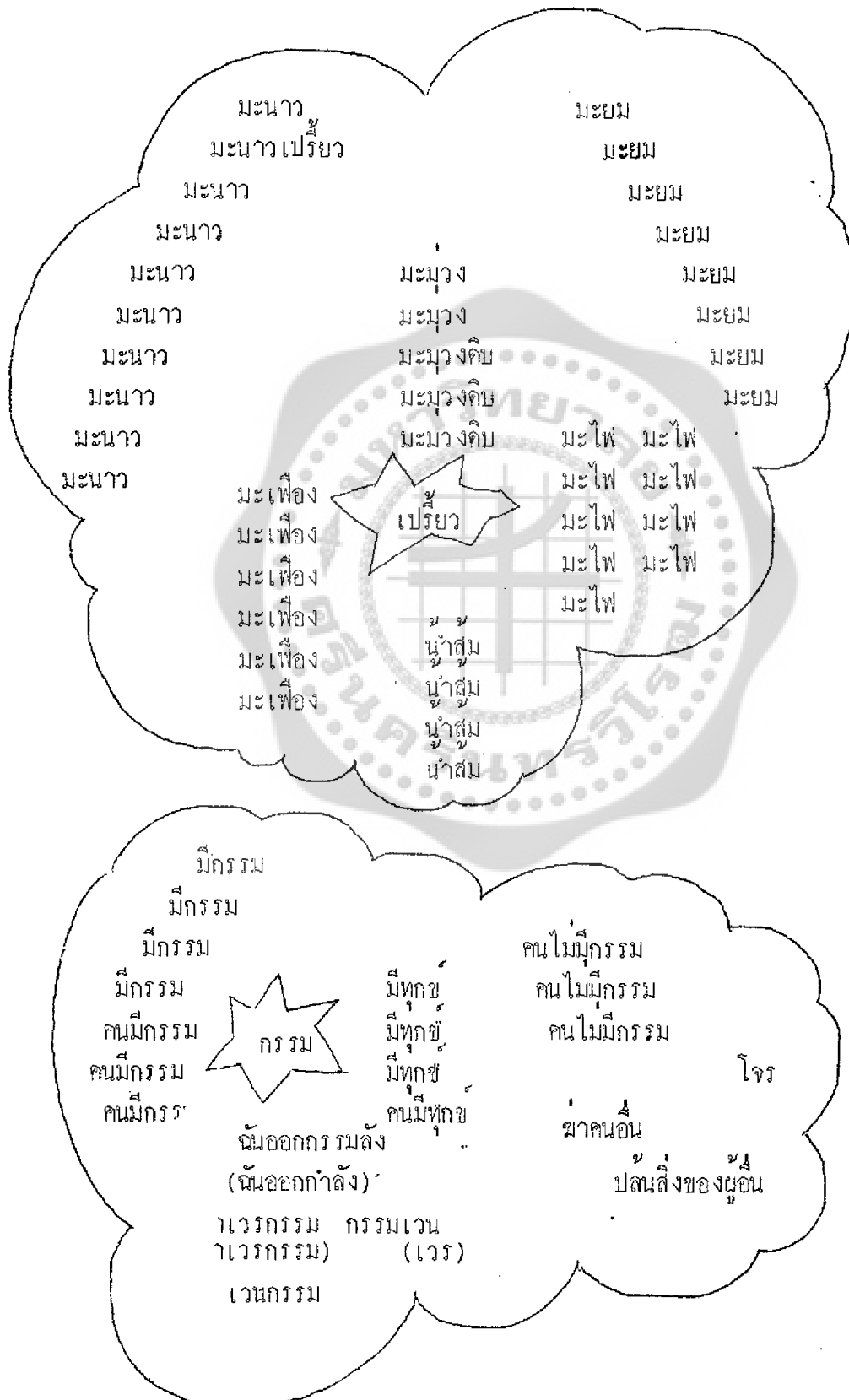
ชั้นเด็กเล็ก

ครูเขียนตามความคิดของเด็ก

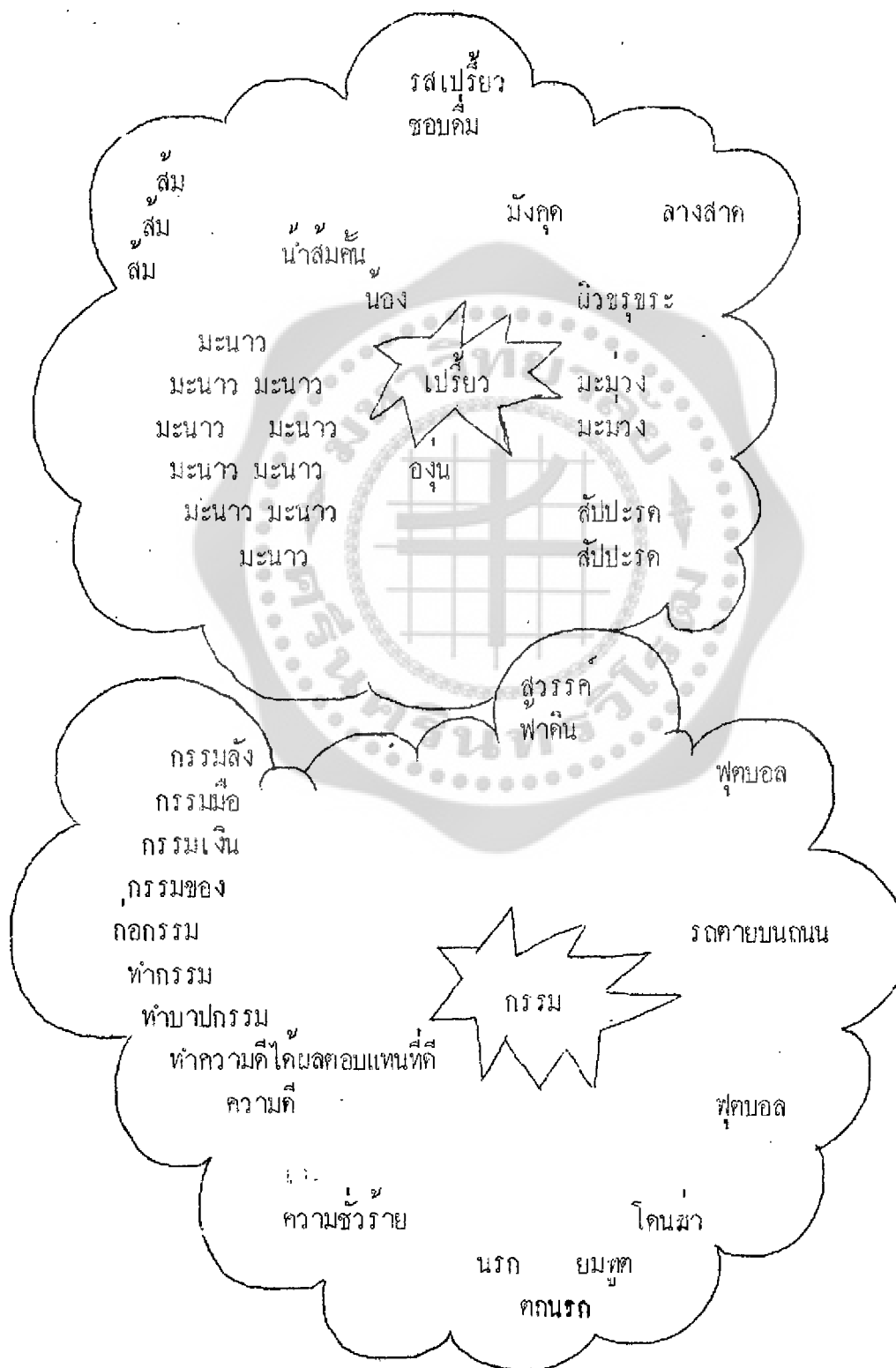

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

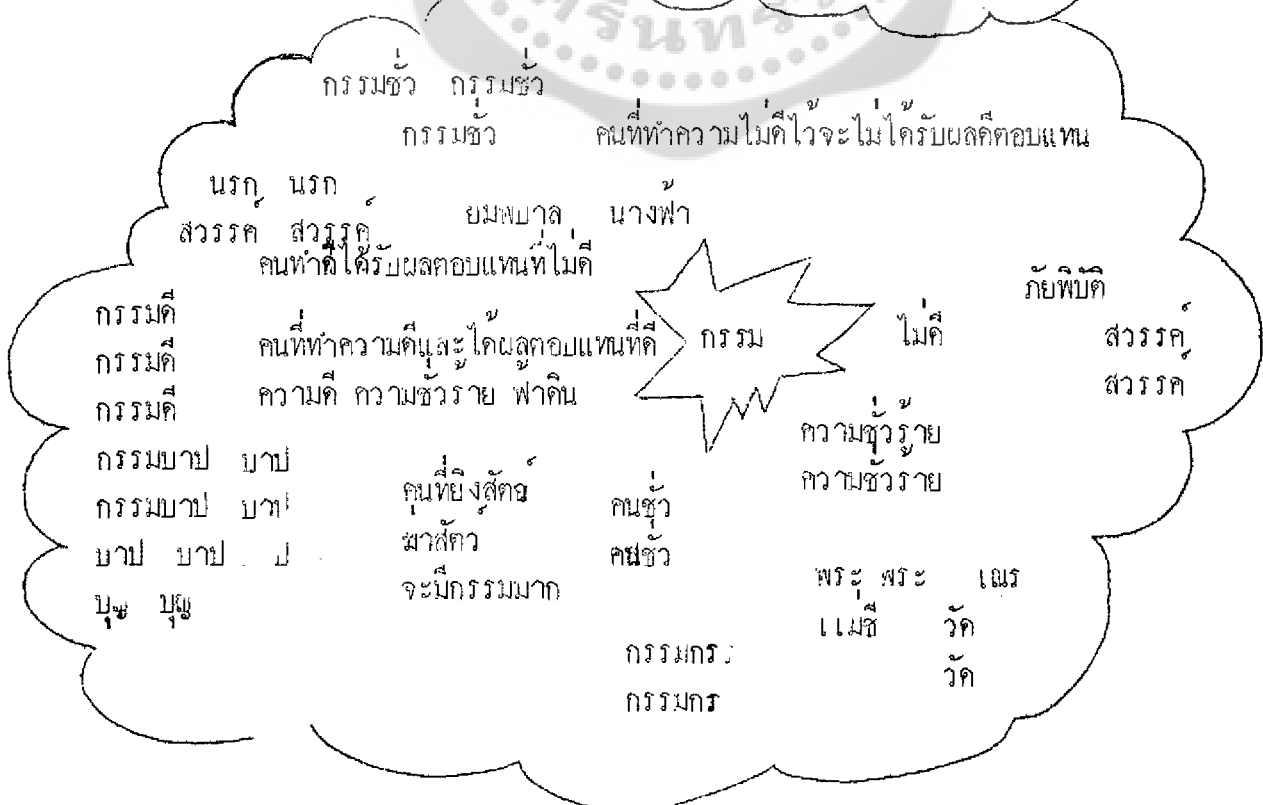
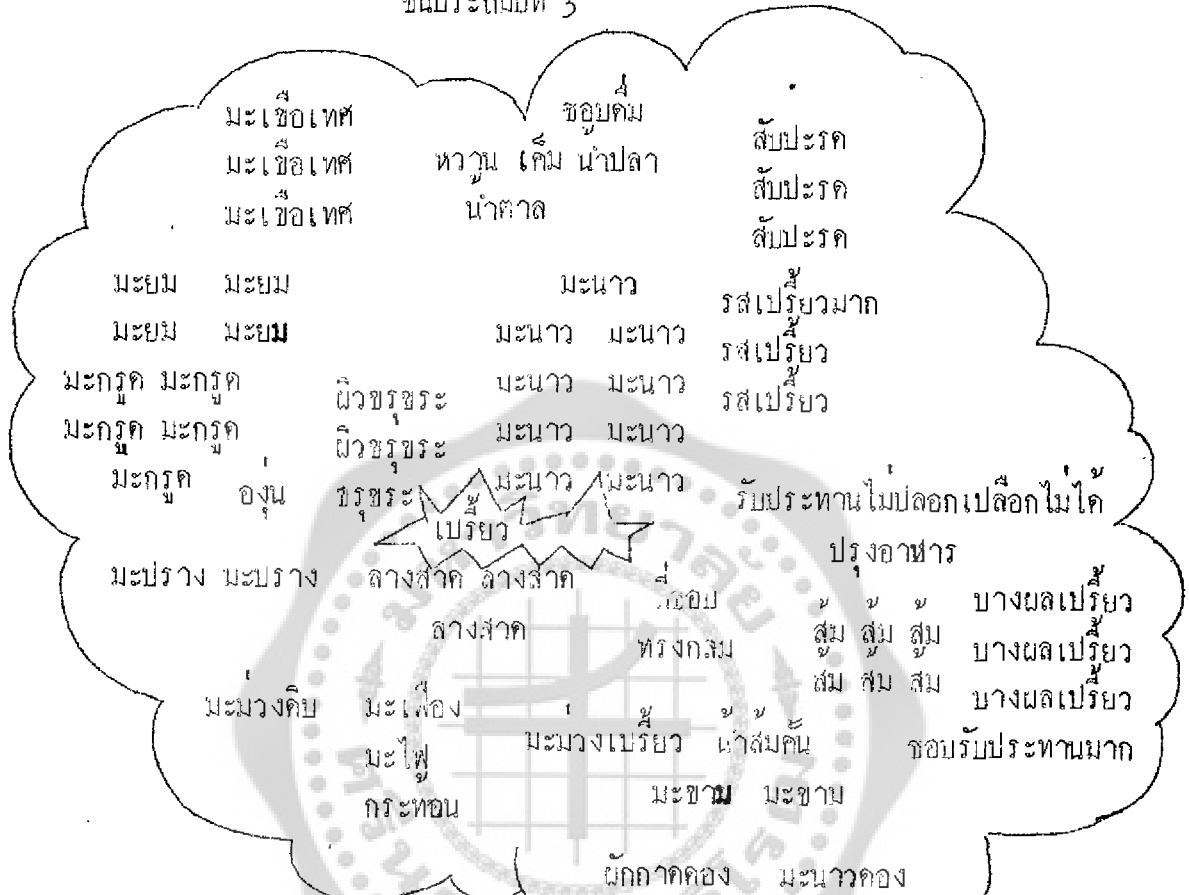
เขียนตามอักขรวิธีของเด็กที่เขียนมา

ชั้น ประถมปีที่ 2
เขียนตามอักขรวิธีที่เด็กเขียนมา

ชั้นประถมปีที่ 3

ชั้นประถมปีที่ 5

มะนาว มะนาว มะนาว มะนาว มะนาว มะนาว มะนาว
มะนาว มะนาว มะนาว

มะขาม มะขาม มะขาม มะขาม มะขาม มะขาม (เปรี้ยว) เปียกมะกอก มะกอก มะกอก มะกอก
ทอพีท ทอพีท ทอพีท ทอพีท ทอพีท ทอพีท ทอพีท ทอพีท ออน มะกอก นมเสีย นมเสีย

ส้มคำ ส้มคำ ส้มคำ ส้มคำ ส้มคำ ส้มคำ

มะม่วง มะม่วง มะม่วง มะม่วง มะม่วง มะม่วง มะม่วง

มะม่วงคอง มะม่วงคอง มะม่วงคอง มะม่วงคอง

มะยม มะยม มะยม มะยม มะยม มะยม มะยม มะยม มะยม มะยม

มะนาวคอง

มะม่วงเค็ม

บวญ

ส้ม ส้ม ส้ม

มะกรูด มะกรูด มะกรูด มะกรูด มะกรูด มะกรูด

คมย่ำ คมย่ำ คมย่ำ คมย่ำ

มะกอก มะกอก

มะคั้น มะคั้น

ส้มโอเปรี้ยว

มะม่วงคอง มะม่วงคอง

มะปราง

ของเน่า ของเน่า

มะขาม มะขาม

ฝรั่งคอง

สุารูบไบเร็น วิตามินซี

น้ำส้มสายชูกลั่น

น้ำส้มคั้น แกงส้มแกงส้ม

มะม่วงเน่า

บวญ บวญ

มะอึก

ยำปลาหมึก

มะม่วงแห้ง

มะม่วงตากแห้ง

แกงส้ม

ส้ม

มะขาม

กับข้าว

แกงส้ม

มะปราง

เปรี้ยว

มะยมคอง

แกงบูด

เชอร์เบต

ตุกอม

กรรมการ กรรมการ

กรรมกร กรรมกร

เวรกรรม เวรกรรม

ทุกข์ ทุกข์ ทุกข์

บาป บาป บาป บาป

กรรม

กรรม

ตกรน

กรรม

กรรมกรรม

อาชฏกรรม

ฆาตกร

มือปืน

สังหาร

ฆ่า

ตกรน

กะทะทองแดง

ยมฆาต

กะโหลก

กาง

กินข้าว

เหยียบมด

ไฟ

อดอยาก

ทรมาน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

มะนาว มะนาว มะนาว	มะกุ่ม มะกุ่ม มะกุ่ม มะกุ่ม	ส้ม ส้ม ส้ม ส้ม ส้ม
มะนาว มะนาว มะนาว มะนาว	มะคน มะคน	ส้ม ส้ม ส้ม ส้ม ส้ม
มะนาวคอง มะนาวคอง	มะกอก มะกอก มะกอกคืบ	ส้มโอ ส้มโอ ส้มโอ ส้มโอ
น้ำมะนาว น้ำมะนาว	มะปริง มะปริง มะปริง	ส้มโอ ส้มโอ ส้มโอ ส้มโอ
มะยม มะยม มะยม มะยม มะยม มะยม		ส้มโอ ส้มโอ ส้มโอ ส้มโอ
	ระกำ ระกำ ระกำ ระกำ	สารส้ม สารส้ม
ยาคดท ยาคดท ยาคดท	ระกำ ระกำ ระกำ ระกำ	มะไฟ มะไฟ มะไฟ
ลำปำ ลำปำ ลำปำ ลำปำ	ระกำ ระกำ	มะเฟือง มะเฟือง มะเฟือง
น้ำตก น้ำตก เนื่อน้ำตก เนื่อน้ำตก	เปรี้ยว	มะเฟือง มะเฟือง มะเฟือง
ทอพีชนิคมมะนาว ทอพีชนิคมมะนาว	ส้ม	มะเฟือง มะเฟือง มะเฟือง
เชอร์เบตส้ม (ทอพีช) น้ำส้มสายชู น้ำส้มสายชู	ส้ม	มะแว้ง
น้ำส้มสายชู น้ำส้มสายชู น้ำส้มสายชู น้ำส้มสายชู น้ำส้มสายชู		มะปราง มะปราง มะปราง
กรรณพัทวิตร กรรณพัทวิตร กรรณพัทวิตร	สตรอเบอรี่	มะปราง มะปราง มะปราง
กรรณ	มะกรูด มะกรูด มะกรูด	มะปราง
กุ่มน้ำปลา	มะกรูด มะกรูด มะกรูด	มะพร้าวเลี้ยว มะพร้าวเลี้ยว มะพร้าวเลี้ยว
กุ่มปลา		มะพร้าวเลี้ยว มะพร้าวเลี้ยว มะพร้าวเลี้ยว
มะเขือเทศ มะเขือเทศ มะเขือเทศ มะเขือเทศ มะเขือเทศ		มะขาม มะขาม มะขาม มะขาม
มะเขือเทศ มะเขือเทศ มะเขือเทศ มะเขือเทศ มะเขือเทศ		มะขาม มะขาม มะขาม มะขาม
แตงไทย	ส้มแปะคืบ ส้มแปะคืบ ส้มแปะคืบ ส้มแปะคืบ	นมเลี้ยว นมเลี้ยว นมเปรี้ยว
มังคุด	ส้มแปะคืบ ส้มแปะคืบ ส้มแปะคืบ ส้มแปะคืบ	นมเปรี้ยว
แย้ม แย้มแย้มแย้ม แย้ม	มะม่วง มะม่วง มะม่วง	
แย้ม (รสส้ม)		
มะม่วงคืบ มะม่วงคืบ	มะม่วงคืบ มะม่วงคอง มะม่วงคอง มะม่วงคอง มะม่วงน้ำปลาหวาน	

กรรมกร	มทกรรม	วรรณกรรม	กรรมเวร	กรรมคู่	ศีลห้า
กรรมกร	มทกรรม	วรรณกรรม	กรรมเวร	กรรมชั่ว	
กรรมกร	มทกรรม	วรรณกรรม	กรรมเวร		ศีลห้า
กรรมกร	มทกรรม	วรรณกรรม	กรรมเวร	ถึงแกกรรม	
กรรมกร	มทกรรม	วรรณกรรม	กรรมเวร	มรณกรรม	
กสิกรรม	มทกรรม	ศีลแปดกรรม	วสุกรรม	มรณกรรม	กรรม
กสิกรรม	มทกรรม	ศีลแปดกรรม	วสุกรรม	มรณกรรม	มรรค 8
เกษตรกรรม	มทกรรม	ศีลแปดกรรม	วสุกรรม	มรณกรรม	
เกษตรกรรม	มทกรรม	ศีลแปดกรรม	วสุกรรม	มรณกรรม	อคติ 4
อายุกรรม	มทกรรม	ศีลแปดกรรม	กายกรรม	พาสัตว	
อายุกรรม	มทกรรม	ศีลแปดกรรม	กายกรรม	พศปค พศปค พศปค	
อายุกรรม	มทกรรม	ศีลแปดกรรม	กายกรรม	ขุโมยขุโมย ขุโมยขุโมย	
	มทกรรม	ศีลแปดกรรม	กายกรรม	คัมภีร์ คัมภีร์ คัมภีร์	
	มทกรรม	ศีลแปดกรรม	กายกรรม	ประพจน์นิคในภาม	

จากรายก่าแสดงความคิดจะเห็นได้ว่า ลักษณะความคิดทางภาษายาวตัวเป็นชั้น ๆ
ชั้นเล็กเล็ก ความคิดไม่กว้าง แต่มีเอกลักษณ์ เป็นการเขียนแบบกลุ่มสับ กลุ่มชนวน
ความเข้าใจเกี่ยวกับนามธรรมคำ และไม่จับกลุ่ม

ชั้น ป.1 ความคิดไม่กว้าง มีเอกลักษณ์ทางภาษาประจำกลุ่ม ไม่ปรากฏเป็นรายบุคคล
ความเข้าใจเกี่ยวกับนามธรรมน้อย ยังติดเชื่อมโยงภาษาพูดกับภาษาเขียนไม่ได้ เช่น กรรมล้ง
กรรมเวง เป็นต้น

ชั้น ป.2 เริ่มความคิดเป็นกลุ่มก้อน มีแนวความคิดรวม เริ่มใช้ความรู้สึกนึก คือความ
นามธรรมโดยาง และสามารถยกตัวอย่างได้

ชั้น ป.3 ความคิดแตกออกเป็นหลายกลุ่ม กว้างขวางขึ้น มีเอกลักษณ์ประจำกลุ่มย่อย
และประจำตัว เข้าใจนามธรรมดีขึ้นเรื่อย ๆ

ชั้น ป.4 มีความคิดเป็นเอกลักษณ์ในกลุ่มใหญ่ เริ่มใช้นามธรรมเปรียบเทียบโยงความ
สัมพันธ์กับรูปธรรม เช่น องุ่นเปรี้ยว เด็กหญิงเปรี้ยว นางสาวเปรี้ยว คำนามธรรมหนักไป
ในทางรู้จักคำ

ชั้น ป.5 ความคิดเรื่องรูปธรรมกว้างขวางขึ้นจำนวนมากมาย ความคิดค่านามธรรม
กระจำขึ้น สามารถถึงประสบการณ์ทางตรงและทางอ้อมมาอธิบายนามธรรมได้มากขึ้น เช่น
เกี่ยวกับเรื่องความนึกถึงความอดอยากหิวหนาน กะทะทองแดง

ชั้น ป.6 มีความรู้ และประสบการณ์กว้างขวางเกี่ยวกับรูปธรรม นอกความรู้ฝึกและ
ให้ข้อสังเกตได้ คำนามธรรมมีพัฒนาการสูงทั้งแง่ภาษา และความเข้าใจ

ป.1 มีประสบการณ์ด้านรูปธรรม กว้างขวางโดยเฉพาะในคำว่า "เปรี้ยว" แต่
กลับไม่ปรากฏนามธรรมเลย ส่วนคำว่า "กรรม" รู้จักคำมากขึ้น และสามารถ ที่ความหมาย
เข้ากับเรื่องกรรมในพุทธศาสนาได้หลายประการ

ป.2 มีความรู้ทางวิชาการสูงขึ้น โดยเฉพาะต่อคำว่า "เปรี้ยว" สามารถที่ความ
รู้เรื่องส่วนผสมของสารที่ทำให้เกิดรสเปรี้ยว นอกจากนั้นยังสามารถโยงความคิดจากรูปธรรมไป
สู่นามธรรม ส่วนค่านามธรรมสนใจรูปคำ และสามารถที่ความหมายได้กว้างขวางขึ้น

ม.3 ลดความสนใจด้านรูปธรรม ไม่ค่อยสนใจให้ข้อมูลสนใจให้ข้อมูลนามธรรมเพิ่มขึ้น และรู้จักใช้ความคิดไตร่ตรอง

แสดงให้เห็นว่าขณะที่ความคิดแนวกว้างดำเนินไป กลุ่มมีการหมุนเวียน และมีการเจริญเติบโตทางความคิดทีละเล็กละน้อย เชื่อว่าการถ้อยแถลงทางความคิดกระทำพร้อมกันไป กลุ่มมีลักษณะหลวมมากในตอนแรก แรกมีแนวโน้มเกาะเข้าหากันในระยะ ป.1 ถึง ป.2 ระยะป.3 เป็นต้นมาจะเริ่มปรากฏหลายรูปแบบ (ข้อมูลเปลี่ยนแปลงไปในภาคผนวก ๕) ลักษณะพิเศษของกลุ่ม 1 ในชั้น ป.4 ระยะ ป.5, ป.6 จะเริ่มปรากฏเอกลักษณ์เฉพาะตัว แสดงว่ากลุ่มมีอิทธิพลต่อกัน พร้อมกับการพัฒนาทางความคิด โดยเฉพาะรูปแบบทางความคิดซึ่งพัฒนาตนเองเป็นแบบฉบับขึ้นมาเรื่อย ๆ จริงอยู่การสำรวจมิได้ใช้เด็กกลุ่มเดียวกัน เพราะอาจต้องใช้เวลาเป็นแรมปี แต่เด็กเหล่านั้นอาจเป็นตัวแทนตามวัยได้ค่อนข้างดี ที่จะชี้ให้เห็นว่า พัฒนาการของมนุษย์มีคุณสมบัติในตัวของมันเอง รวมกับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม

สิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อความคิด

วิวัฒนาการทางจิตวิทยาบางส่วนชี้ให้เห็นว่า แม้ชีวิตทั้งหลายจะสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ แต่มิใช่ว่า มันอาศัยธรรมชาติในตัวเองโดยสิ้นเชิง หากต้องอาศัยระบบช่วยเหลือ เป็นต้นว่า เด็กสอนเดิน ก็เนื่องจากสมอง ส่วนที่บังคับปฏิบัติการแห่งกลาเมื้อ ไบรอลลูซิภาวะแล้ว นั่นคือคุณสมบัติตามธรรมชาติ อีกประการหนึ่งเนื่องจากมนุษย์เขาเดินกัน เป็นการบังคับอย่างหนึ่งของสังคม ทำให้เด็กทั้งวัตถุประสงคฺเชก ไวร่าจะเดินได้เหมือนอย่างคนอื่น ๆ เขา"

เรื่องของการเดินอาจจะไม่เป็นปัญหามากนัก เพราะการเดินไม่ได้ทำให้ใครใคร่รับอันตราย แต่การคิดตามกันไปเรื่อย ๆ โดยที่ไม่มีอะไรมาขัดแย้ง อาจมีปัญหากลับเพราะ เรื่องของความคิดเกี่ยวข้องกับอารมณ์ และความของการตามธรรมชาติ มึงยาจะนึกหรือถูกก็ได้ การคิดตาม ๆ กันไปอาจก่อให้เกิดอันตรายในภายหลัง หากว่าข้อมูลสิ่งแวดล้อมไม่จำกัด หรือไม่มีระบบที่ค้ำค้ำกันรักษาไว้

อนึ่งจากการสำรวจข้อมูลในรายละเอียดได้พบว่า นักเรียนที่ให้ข้อมูลความคิดแนวกว้างบางอย่าง นำผลไปสู่ความคิด และการแสดงออกที่นาวิคก เช่น เมื่อให้เขียนคำใหม่มากที่สุดเมื่อ

เห็นคำว่า "ผู้หญิง" คำตอบคือ โคนตบ คำ ภาพไม้ โรงแรม ม่านรูด อามอบนวด เปรียบเทียบ กับอีกคนหนึ่งซึ่งตอบว่า แม่ศรีเรือน มุมนวด เก๋ อ่อนโยน ช่างเทาหลัง มีระเบียบ ใจนอย นอบ บาง จะเห็นได้ว่า ทั้ง 2 แบบ เป็นความคิดที่ใคร ๆ ก็คิดได้ แต่ถ้าความคิดมุ่งหันเหไม่ในทาง เชื้อม และมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมก็ตามมาโดย ที่ไม่มีใครมาดักเตือน เบี่ยงเบน และระล่อม ความคิดที่ถูกทางเสียก่อนก็เป็นเรื่องที่น่าเสียดาย

ระบบสิ่งแวดล้อมในสังคมจะมีอิทธิพลต่อเยาวชน หรือคนทั่วไป ถ้าแบ่งตามลักษณะที่คน ถูกควบคุม แบ่งได้ 4 ประเภทคือ

1. ผู้รับถูกควบคุม และมีการควบคุมจากระบบภายนอกอย่างใกล้ชิด เช่นนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียน เด็ก ๆ ที่อยู่ในระบบครอบครัว ผู้แทนที่อยู่ในสภานิติบัญญัติหรือนักโทษที่อยู่ในเรือนจำ ข้าราชการที่อยู่ในกรม กอง ต่าง ๆ เป็นต้น
2. ผู้รับผลที่ได้รับเลือกจะถูกควบคุม เช่นการยอมรับนับถือศาสนา การเลือกเครื่องแต่งกายตามทัศนพอใจ การเลือกถิ่นที่อยู่ และการเลือกรับสารจากสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ เป็นต้น ถือว่าเป็นระบบของความสมัครใจ ซึ่งอาจจะมีคามเข้มแข็งหรืออ่อนแอก็ได้ เพราะขึ้นอยู่กับความเห็นยวแน่น หรือความหลวมตัวของกลุ่ม รวมทั้งความยึดมั่นหรือยืดหยุ่นของบุคคลเป็นสำคัญ
3. ผู้รับ และสิ่งแวดล้อม ไม่ได้รับการควบคุมด้วยระบบที่มีคุณภาพ หมายถึงการคบหาสมาคมกันเป็นการส่วนตัว การติดต่อระหว่างกลุ่มต่อกัน กลุ่มต่อบุคคล และบุคคลต่อกัน อย่างไม่เป็นทางการ ลักษณะการควบคุมไม่มีระบบแน่นอน อาจจะถูกตองหรือไม่ถูกตองก็ได้ เช่น การนัดแนะกันทำกิจกรรม การส่องสุม การเดินติดตามกลุ่มเดินขบวนประท้วงแล้วพลอยตีความแหวไปค้าย การเชื่อข่าวลือ และหลงโฆษณาชวนเชื่อ เป็นต้น
4. ผู้รับควบคุมสิ่งแวดล้อม โคตรการที่บุคคลหรือกลุ่มที่มีคุณภาพ จัดระบบควบคุมตนเองได้ หรือกลุ่มสร้างระบบให้เกิดขึ้นอย่างไม่เป็นทางการ สามารถใช้เหตุผลและคุณธรรม ควบคุมสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตาม ทิศทางที่พึงประสงค์ได้ เช่น นักเทศน์ นักอาสาพัฒนา และชุมชนต่าง ๆ เป็นต้น

ระบบสิ่งแวดล้อมทั้ง 4 ทางมีบทบาทและอิทธิพลต่อบุคคลไม่มากนัก สำหรับระบบที่ 1 และระบบที่ 4 มีข้อได้เปรียบเพราะระบบได้รับการจัดสรรและไตร่ตรองเพื่อควบคุมผู้รับและสิ่งแวดล้อม แต่ระบบที่ 2 และระบบที่ 3 เป็นระบบที่เปิดกว้าง บุคคลและกลุ่มมีเสรีภาพที่จะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ความกรรม และภูมิปัญญา ของตนและของกลุ่ม หากระบบที่เปิดกว้างมีความสำคัญในคุณธรรม และความรับผิดชอบ ก็จะนำไปในทางดี หากทำไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ก็จะกลับให้ผลตรงกันข้าม และใน 2 ระบบนี้คณะผู้วิจัยเห็นว่า บางสิ่งมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องของภาษา และมีส่วนช่วยเสริมสร้างความรู้ ประสบการณ์ และความคิดที่จะนำมาพัฒนาการเรียนรู้ทางภาษา สิ่งแวดล้อมที่กล่าวถึงนี้ ก็ได้แก่อะลอมวณชนประเภทต่าง ๆ ซึ่งในปัจจุบันมีบทบาทอันสำคัญในการนำความคิดและแบบอย่างมาสู่บุคคลและกลุ่มทั้งที่ชุมนุมวิชาการอักษรศาสตร์ ได้แสดงความห่วงใยว่า

(2516 : 73 - 74)

การใช้ภาษาของผู้ที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชน มักจะผิดแปลกไปจากภาษาที่เราใช้กันอยู่ หรือผิดแปลกไปจากมาตรฐานของภาษาที่เคยกำหนดกันไว้ เมื่อเป็นเช่นนี้ก็ก่อให้เกิดปัญหาแก่ผู้เรียนภาษาไทย ซึ่งมักจะจดจำสำนวนภาษาของสื่อมวลชนได้อย่างรวดเร็ว และใช้ตามกันโดยไม่ได้พิจารณาว่าควรไม่ควร ดังตัวอย่างหัวข่าวและหัวเรื่องในหนังสือพิมพ์รายวันประเภทให้ข่าวที่ก่อให้เกิดความพอใจแก่ผู้อ่านทันทีภายหลังการอ่านดังต่อไปนี้

ฉาบปากสาวพยานสำคัญคดีนี้

พบสารพิษในแม่น้ำ "ปลา" คายเป็นแพ

กระต่ายยิงเมล็ดเล็ก ปีกถนนปล้น 3 พัน

แฉประวัติโจร ปาระเบิกเงินเบียด 7 แสน ความหาตัวตุ๊ก

จอยิ่งเสียหุนุมราชาฟาร์มสัตว์

สมบุญนวม 2 แฉ ทหารตายเจ็บนับสิบ

ทัวร์มฤตยูพุ่งชน สศท. ร่างหลัก

จับผงนรกในขาค 2 ผึ้งหุ้ม หิวจากไทย

รัฐบาลปลอบชาวนาเร่งชัยราคาวัวถึง 4 พัน

ไม่รู้ระคากรรมโจรจับ ผจ.เบียด ตร.ตามล่าตัวเคียด มุง 3 ประเด็น

จศค. กอศสยของขวัญเป็นจอหัวเสาโหลศาวใน บวน.

ยันรัฐไม่มีสิทธิ์ชักตังอติการ

รัฐธรรมบญ 5๐ ปีวันนี้ หะรินเกื่อนคนรอบเน็ก

อาทิตย "ปลง" ความตาย

มาเลเนีย "สน"รตไทย

นายกเคินทางไปกูโรงงานผลิตที่อยุธยา

ตามที่ชุมนุมวิชาการอักษรศาสตร์ได้ให้ข้อคิดเห็นชี้คตพญีความถูกต้องในการใช้ภาษาเป็นหลัก ในขณะที่สัณมวลชนมีคประโยชน์ของการใช้ภาษามากกับจิตวิทยา มวลชน มาใช้ให้คุมคำในแง่ธุรกิจ เป้าหมายในเรื่องภาษาจึงเน้นเปรีไป ถึงอย่างไร หนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนประเภทที่อยู่ในความนิยมของผู้อ่าน เสนอข่าวประเภทที่ผู้อ่านได้รับความพอใจอย่างรวดเร็ว ข่าวที่ให้ ความสนุกสนาน เวนข่าวอาชญากรรม ข่าวบันเทิง ภูมิธ คงหลักเลียงที่จะเสนอข่าวในลักษณะดังกล่าวต่อไปไคยาก ผลที่สุดก็คงจะตองตกเป็นหน้าทีของผู้รับสาร ว่าจะรับสารชนิดดังกล่าวนั้นอย่างไร

คากล่าวที่ว่า "เหตุเป็นเช่นไร ผลก็เป็นเช่นนั้น" อาจนำมาใช้กับเรื่องของภาษาได้เช่นกัน ในครอบครัวยที่พูดจากันด้วยภาษาที่ไพเราะ สุภาพ บุตรหลานก็จะรู้วิธีพูดจาไพเราะ สุภาพตามไปไคย ส่วนครอบครัวยที่พูดกันด้วยภาษาที่ไม่ไพเราะ การไว้อัยคำไม่ระมัดระวัง บุตรหลานก็จะติดภาษาและวิธีพูดตามไปไคย ในทำนองเคียวกับสื่อมวลชนที่ทำหน้าที่สื่อสารด้วยวิธีการ และเนื้อหาที่มีเหตุผลไม่เป็นพิษเป็นภัย ก็จะมีผลให้กุลบุตรกุลธิดาและผู้คนมีความสุภาพ มีเหตุผล และมองโลกในแง่ดี ส่วนสื่อมวลชนที่ทำหน้าที่สื่อสารด้วยวิธีการที่รุนแรง เนื้อหาไม่ไค้กลั่นกรอง และ เป็นพิษเป็นภัยก็อาจส่งผลให้ผู้รับเป็นกามีอารมณ์รุนแรง ชอบใช้วิธีการรุนแรง และมองโลกในแง่ร้ายตามไปไคย

ในภาวะเช่นนี้วงการศึกษาก็สร้างขึ้นอย่างมีระบบตองจะต้องรับภาระดูแลปกป้องผู้รับให้รู้จักเลือกรับและวิเคราะห์ข่าวสาร เพื่อให้สามารถไว้อิจารณญาณ ควบคุมสิ่งแวดลอมทางภาษา ซึ่งอาจไม่ไค้หมายถึงสื่อมวลชน อันไค้แก่หนังสือ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ วิดีโอ เฟล บันเทิงเสียง และแผ่นเสียง ฯลฯ เท่านั้น แต่หมายรวมถึงการใช้ภาษาอย่างเบ้เพทางการ และไม่เป็นทางการในวิถีตประจำวันในสังคมไค้ทั่วไคย

การวางรูปแบบวิธีสอนจึงควรพึงเล็งถึงภาวะแทรกซ้อนอันอาจจะเกิดขึ้นได้หลังจากที่
ให้ทฤษฎีทางภาษา โดยนำข้อมูลจริงมาทบทวนพิจารณาประกอบกัน อาจจะช่วยพัฒนาภาษาส่วนบุคคล
ให้ดีขึ้นจนสามารถเป็นผู้ควบคุมสิ่งแวดล้อมทางภาษาที่ไม่เหมาะสมได้ในที่สุด

ปัจจุบันสิ่งแวดล้อมมีส่วนผลักดันความคิดของผู้คนอยู่เป็นอันมาก จึงอาจจะมีผลกระทบ
กระเทือนต่อการคิดพิจารณาและการตัดสินใจของคนเรา หลวงวิจิตรวาทการ (2493:120)
นักเขียนที่มีชื่อของไทย เคยปรารภว่า ข้าพเจ้ารู้สึกวิตกเป็นอันมาก วิตกถึงสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันนี้
ว่าอาจจะทำให้อนุชนรุ่นหลังของเราไม่ได้ประสบผลดีอย่างที่เราควรประสงค์ เพราะว่า สิ่งแวดล้อมใน
ปัจจุบันนี้เป็นไปในทางมองแง่ร้ายของคน ในสมัยเมื่อข้าพเจ้ายังเป็นเด็กและเป็นหนุ่ม ข้าพเจ้า
ได้ยินได้ฟังอยู่รอบ ๆ ข้างว่า คนนั้นดี คนนี้เก่ง คนนั้นฉลาด และกำมัชเชยสรรเสริญ เหล่านี้สอนให้
ข้าพเจ้ามองแง่ดีของคน และการมองแง่ดีนั้น ก็เป็นผลสร้างความก้าวหน้าของตัวเอง มาถึงสมัยนี้
ดูเหมือนเราจะได้ยินกันรอบ ๆ ข้างว่า คนนั้นไม่ดี คนนี้ไม่ดี คนนี้ใจเขลา คนนั้นทุจริต ความจริงจะ
เป็นอย่างไกรก็ตามที แต่สิ่งแวดล้อมหรือบรรยากาศที่เป็นเช่นนี้ เป็นอันตรายแก่โนธรรมของอนุชน
รุ่นหลังเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นเครื่องสร้างนิสัยของอนุชนหรือยุวชน ให้มุ่งมองในแง่ร้ายของคน
แล้วความร้ายนั้นก็กลับเข้ามาสู่ตัวเอง

การวางรูปแบบวิธีสอน จึงควรพึงเล็งถึงภาวะแทรกซ้อนอันอาจจะเกิดขึ้น ทั้งในรูปของ
ภาษา และความคิดที่แฝงอยู่ในภาษา เพื่อที่จะป้องกันไม่ให้เกิดการชักนำหรือชักจูง หรือบังเกิดขึ้นโดย
มิได้ตั้งใจ อันจะก่อให้เกิดผลต่อพฤติกรรมส่วนบุคคล หรือกลุ่มในทางลบ ข้อที่ควรพิจารณาการสอน
เพื่อวางแนวคิดทางกว้าง จึงควรแบ่งเป็น 2 ระดับ

1. ระดับภาษา ได้แก่การวางแนวความคิดหรือวิธีการที่จะให้ความรู้และความเข้าใจ
เกี่ยวกับทฤษฎีทางภาษา ได้แก่ความรู้เรื่องหลักภาษา และศิลปะของการใช้ภาษาโดยตรง เช่น
ในการเขียนบรรยาย หรือเรียงความ เพื่อเป้าหมายทางภาษา ผู้สอนภาษานักจะประเมินผลโดย
ใช้เกณฑ์คล้ายคลึงกัน แต่อัตราส่วนการให้คะแนน อาจจะแตกต่างกันไปบ้าง ทั้งนี้

ระดับภาษา

อัตราส่วนคะแนน	หัวข้อที่ศึกษา
วิธีการเขียน 40 %	เข้าใจ น่าสนใจ น่าอ่าน มีความเหมาะสม ทันสมัย ถูกต้อง
ภาษา 20 %	สุภาพเรียบร้อย ไม่หยาบคาย ไม่ติดตลาด เป็นภาษาหนังสือ สะอาด น่าอ่าน
ความรู้ 30 %	มีสาระ ถูกต้อง ละเอียดลออ มีลำดับ ให้จุดเล็กแต่เข้าใจมาก มีความคิดเห็น เป็นความรู้ที่รู้กันแล้ว ปรับใหม่ หรือ เสริม
ความคิด 10 %	มีเหตุผล สดใส ไม่แห้งแล้ง แปลกใหม่ เฉียบแหลม

2. ระดัภความคิด ได้แก่วางใจความสนใจเกี่ยวกับการวางแผนความคิดตามเนื้อหา เพื่อพัฒนา กำลังความคิดให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การเรียนการสอนจึงควร เน้นเกี่ยวกับการสร้างเสริมประสบการณ์อย่างมีจุดหมาย การจัดเตรียมประสบการณ์ให้หมายถึงประสบการณ์ แนวกว้างตามเนื้อหา ซึ่งการประกอบกันความรู้และประสบการณ์หลาย ๆ ด้านที่มีส่วนสัมพันธ์กัน และสามารถให้ความคิดรวบยอดแก่ผู้เรียน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ คิด ฟัง พูด อ่าน และเขียน ในขณะทีศึกษา พร้อม ๆ กับฝึกการใช้ภาษาทั้งบุคคลและกลุ่ม ภายใต้การดูแลควบคุม ของผู้สอนอย่างใกล้ชิดด้วย

การประเมินสมรรถนะในการคิด ถ้านำมาเปรียบเทียบกับสมรรถนะในการคิดและเรียนรู้ ได้ตามแนวทางพุทธศาสนา อาจแบ่งออก 4 ขั้นตอน ดังนี้

ระดัภความคิด

ชั้น	บันไดความคิด	เกณฑ์การประเมิน
4 อุภยัตติญาณ (บัวพุดน้ำ)	คิดไกล จนถึงคิดไกลมาก คิดถึงสิ่งที่ยากขึ้น คิดได้หลายแง่หลายมุม เห็นประจักษ์และมีความเชื่อมั่น	ขั้นต้นที่ เกษ สร้างสรรค์ ผ่านชั้นที่ 10 " 9 " 8
3 วิปจิตญาณ (บัวปริ่มน้ำ)	มีคำตอบเป็นเอกลักษณ์ และนำคำตอบ ไปใช้ได้ รวมความคิดสัมพันธ์เข้ากับสิ่งใหม่ได้ คิดได้มากกว่าอย่าง หาเหตุผลได้ด้วยตนเอง	ผ่านชั้นที่ 7 " 6 " 5 " 4
2 เนยยะ (บัวไม่พุดน้ำ)	คิดได้ตามความคิดของผู้อื่น คิดได้ตามประสบการณ์ขั้นพื้นฐาน คิดถึงสิ่งสามัญไ้มาก ปานกลาง น้อย	ผ่านชั้นที่ 3 " 2 " 1
1 ปทปรมะ ขั้นต่ำ (บัวในหม)	คิดไม่ได้	-

การวางแผนการสอนเพื่อพัฒนาความคิดจึงควรจะมีเกณฑ์ว่าจะฝึกนักเรียนให้คิดในเรื่องใด เรื่องหนึ่งเป็นคราว ๆ หรือจะฝึกสองสามอย่างพร้อมกันไป โดยเฉพาะประเภทที่มีความสัมพันธ์กัน หรือฝึกพร้อมกันทุกอย่าง การฝึกประเภทนี้ไม่ว่าจะฝึกโดยการ ฟัง พูด อ่าน หรือ เขียน สามารถ ฝึกทั้งแนวลึกและแนวกว้างพร้อมกันไป หรือฝึกแยกจากกันก็ได้ ดังรายการที่ได้ฝึกภาษาในแนวลึก ในหัวข้อต่อไปนี้ พร้อมทั้งตัวอย่างข้อมูลที่ได้อาจจากการสำรวจ

2.2 ความกึกโกลทางภาษาในแนวลึก ประเมินโดยการเขียนเรียงความเพื่อเชื่อมโยง ไปสู่ความกึกโกล โดยได้สิ่งเร้ากว่า 120 รูปแบบทั้งนี้ได้จัดทำแบบเนื้อหาเรียงความเพื่อสำรวจ ความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาในแนวลึกดังนี้ เมื่อกำหนดสิ่งเร้าให้ เช่น ผลส้ม ฉันทิสี ลิปสติก ห่อไอศเฟล นาฬิกา ปืนใหญ่ ผู้หญิง เข็ม เข็ม ภาชนะต่าง ๆ ฯลฯ ครูให้นักเรียนบรรยายและให้ข้อคิด เห็นอะไร และอย่างไรตามหัวข้อต่อไปนี้

2.2.1 ลักษณะทั่วไป นอกประโยชน์ หรือ โทษ ของสิ่งนั้น ถ้าเป็นรูปธรรม ก็ เป็นการตีความ เช่น ผลส้มสีเหลืองอมส้มจัดมีขนาดใหญ่กว่าส้มเขียวหวาน ลักษณะกลมรี ไม่เป็น ผิวค่อนข้างหยาบ

2.2.2 สิ่งที่เกี่ยวข้อง และสิ่งที่คล้ายคลึง บอกถึงสิ่งที่ให้ความคิดต่อเนื่อง เช่น มองเห็นลิปสติก นึกถึงเครื่องสำอางอื่น ๆ เช่น แป้ง หัว รุกขาทาแก้ม หรือแท่งยาคุม เป็นต้น

2.2.3 ความรู้สึก เช่นมองเห็นกาแฟ แล้วรู้สึกอยากดื่มกาแฟเป็นกำลัง เห็น แผ่นเทนนิสพลาส รู้สึกถึงความเจ็บปวด เป็นต้น

2.2.4 การเปรียบเทียบ สามารถนำสิ่งที่เห็นมาเข้าสู่กับรูปธรรมหรือนามธรรม เช่น มองเห็นคอกบัว แล้วเปรียบเทียบกับความเกิด แก่ เจ็บ ตาย กาแฟเปรียบเทียบกับชา จึง เป็นที่นิยมพอ ๆ กัน

2.2.5 ข้อสังเกต เป็นการบอกความคิดและเหตุผลตามปกติ เหตุผลเหล่านั้น อาจเป็นหลักเกณฑ์สากล หรือ เป็นข้อสังเกตส่วนบุคคลก็ได้ เช่น มองเห็นภาพผู้หญิง ตั้งข้อสังเกตว่า ข้างภาพจับภาพได้ดี เห็นเหรียญบาท นึกถึงการลดค่าเงินบาท แล้วตั้งข้อสังเกตว่า ผู้ใดมีความดี ต้องให้เขาจากไปก่อนคนจึงนึกถึง

2.2.6 ความคิดไกล เช่น มองเห็นเข็ม นึกไปถึงมีดของมนุษย์ ที่สามารถมองทะลุปัญหา

2.2.7 ความคิดไกลมาก สามารถคิดไกลกว่าปกติ เช่น เห็นไม้ขีดไฟแล้วคิดไกลมาถึง ความตาย ความเฝ้าโรง การสูญเสีย ไม่มีสุข ถ้าคิดไกลตัวไม่มาก คือ คิดว่าไม้ขีดไฟให้ไฟและความร้อน ทำให้น้ำร้อน อากาศอุ่น อาหารสุก เป็นต้น

การแยกแยะข้อมูลครั้งนี้กำหนดสิ่งเร้าให้ทั้งที่เหมือนและแตกต่างกัน ทั้งนี้เพื่อพิสูจน์ว่าความคิดสร้างสรรค์ขั้นสูง อาจเกิดขึ้นได้เองตามธรรมชาติในหลายลักษณะและหลายรูปแบบ ความคิดไกลในคำภาษาทางศิลปะแสดงลักษณะสร้างสรรค์ที่ประเมินโดยการเขียนเรียงความครั้งนี้ไว้สิ่งเร้ากว่า 120 รูปแบบ จะขอยกตัวอย่างความคิดที่จัดอยู่ในประเภทนี้ดังต่อไปนี้ เมื่อพูดถึงตลาดน้ำ น้ำเรียนจะนึกถึงมนุษย์ที่มีชีวิตอยู่ด้วยความอดทน มีความพยายาม คือเป็นพ่อค้า แม่ค้า และความคิดไกลมากที่ตามมาคือ สังคมไทยควรช่วยผู้มีรายได้น้อย ต่อสิ่งเร้าที่เป็นแผนโฆษณาตามตราหูกิกิถึงพื้นฐานของจิตใจมนุษย์ คิดไกลออกไปอีก คือ ชาวโลกรับรู้สินค้า แต่ไม่รับรู้ความสามารถของผู้ผลิต สิ่งเร้าอีกแบบหนึ่ง คือ หมอและพยาบาลในห้องผ่าตัด นึกถึงความสามารถของมนุษย์ที่ยังยังน้ำไหล ความตาย คิดไกลออกไปอีกคือ มนุษย์มีความเจริญทางสมอง ควรพัฒนาจิตใจ สิ่งเร้าอีกอย่างหนึ่งได้แก่ภาพนกในกรง ทำให้คิดว่าตนเองเป็นนก สิ่งเร้าที่ได้แก่เรืออก ทำให้นึกถึงชีวิตที่ตกเหว ปัญหาคือปมเชือก คิดไกลออกไปอีกถึงวาระสุดท้ายของชีวิต เหมือนปลายเรือที่ขาดฉีก เป็นต้น

ความคิดไกลในทางศิลปะอาจมีความแตกต่างจากความคิดไกลในทางกว้างในบางกรณี กล่าวคือ ความคิดทางกว้างต้องการให้คิดจากข้อมูลจำนวนมาก เพื่อให้ขอบเขตของการคิดขยายออกได้อย่างกว้างขวาง เป็นโอกาสให้ความคิดครอบคลุมสิ่งที่เป็นความรู้และประสบการณ์อย่างเต็มเปี่ยม เช่น ตัวอย่างความคิดในทางกว้างต่อก้าว ผู้หญิง ไก่แก่ นางงามจักรวาล สิวีสตรี คหกรรม แพทย์ พยาบาล สรรพสินค้า คนดัง เพลงผู้หญิง ยานิยะ โคอานา ฐานะการงาน แพรว โรงเรียนสตรีในทศวรรษ 1900 เลี้ยงลูก การทำหมัน การสร้างอนาคตของคน ความโกรธ ความอดทน การหย่าร้าง ความสมดุล การแปลงเพศ เทพผู้หญิง ทำลาย ฝืนใจ ฆ่า ฯลฯ การที่ได้ทราบขอบเขตแห่งความนึกคิดของคน

อาจเป็นทางหนึ่งที่ทำให้ครูอาจารย์ได้เข้าใจว่าเด็กในปกครองมีความเจริญเติบโต และมีพัฒนาการทางสมองในลักษณะใด ช่วยได้ครูอาจารย์ได้ทราบว่านักเรียนมีความคิดก้าวหน้าไปขนาดไหน นักเรียนที่คิดได้กว้างไกลปกติจะมีพัฒนาการทางสมองในระดับสูง ในที่นี้ใครจะเห็นว่าคำว่าสมองหมายถึงการไร้สมองในทุกรูปแบบ มิได้หมายถึงความสามารถในการกักตุนสิ่งที่รู้ เมื่อตามปกติในวัยเรียนเราจะพบคน 2 ประเภท ประเภทหนึ่ง เอาใจใส่วิชาการ ไม่สนใจสิ่งแวดล้อม ส่วนอีกประเภทหนึ่งสนใจสิ่งแวดล้อม แต่ไม่สนใจวิชาการ

อันที่จริงไม่ว่าคนจะคิดได้ไกลหรือไม่ พื้นฐานที่แท้ก็คือความรู้มี 2 ชนิด (อาษา ขจิตเมตต์ 2525 : 117 - 118) คือตัวความรู้ทั่วไป และความรู้พิเศษทั้งรายละเอียดปลีกย่อย

มีความรู้สองชนิด ชนิดหนึ่งความรู้ทั่วไป อีกชนิดหนึ่งความรู้พิเศษ ความรู้ทั่วไปแม้จะมีประมาณมากมาย หรือมากมายประการสักเพียงใด มีประโยชน์น้อยสำหรับได้เงินจำนวนใด ขอกล่าวอย่างสรุป แฉกต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยใด ๆ สอนความรู้ทั่วไปทุกอย่างเท่าที่โลกอารยะรู้จัก ศาสตราจารย์ส่วนใหญ่มีเงินเพียงเล็กน้อย เขาเหล่านั้นมีความรู้พิเศษจนเป็นผู้เชี่ยวชาญทาง สอนความรู้ หากมิได้เป็นผู้เชี่ยวชาญในทางวางรูปการดำเนินงานหรือ ไร้ความรู้

ความรู้จะไม่ถึงจุดเงิน เว้นแต่มีการวางรูป อำนวยการอย่างมีไหวพริบ โดยอาศัยแผนการปฏิบัติอย่างจริงจัง ถึงจุดหมายที่แน่นอนเพื่อทำเงิน การขาดความเข้าใจในข้อเท็จจริงนำความอลหม่านมาสู่คนนับเป็นล้าน ๆ สิ่งเชื่อกัน ๆ ว่า " ความรู้คืออำนาจ" มิได้เป็นเช่นนั้นเลย ความรู้เป็นอำนาจที่ซ่อนตัวอยู่เงียบ ๆ มันจะกลายเป็นอำนาจก็ต่อเมื่อวางรูปมันให้เป็นแผนปฏิบัติอันแน่นอนและอำนวยการเพื่อไปสู่จุดหมายที่แน่ชัด

"หัวงไม่พินาศไป" แห่งระบบการศึกษาทั้งหมดนี้อาจจะพบได้จากความล้มเหลวแห่งสถาบันการศึกษาที่จะสอนนักศึกษาถึงวิธีวางรูปความรู้และใช้มันหลังจากได้เล่าเรียนมา

อาษา ขจิตเมตต์ เห็นด้วยกับ เฮนรี ฟอร์ด ในข้อที่ว่า คนที่รับการศึกษา คือผู้ที่รู้ว่าจะได้ความรู้จากที่ไหนเมื่อเขาต้องการมัน (2525 : 121) ความสำคัญของการรู้นั้นอยู่ที่การนำความรู้นั้นมาวางเป็นแผนอันแน่นอนเพื่อการปฏิบัติ เฮนรี ฟอร์ด มีผู้ช่วยกลุ่มหนึ่งซึ่งเป็น "คณะวางแผนและดำเนินงานอย่างเชี่ยวชาญ " ซึ่งต่างก็มีความรู้พิเศษทุกชนิดตามที่เขาคงต้องการ และคนเหล่านี้พร้อมทุกเมื่อที่จะให้คำตอบแก่เขา เพียงแต่เรียกตัวเท่านั้น

เฮนรี ฟอร์ด ย้ำว่าความรู้มีค่าก็ต่อเมื่อมีการวางแผนใช้ความรู้เหล่านั้น การนำไปใช้โดยไม่มีการวางแผนจึงเป็นอันตรายอย่างยิ่ง การเรียนการสอนก็เช่นกัน ควรให้ความสำคัญต่อการวางรูปแบบความรู้ และใช้มันหลังจากที่ได้เล่าเรียนมา

แต่จากผลของการสำรวจครั้งนี้พบว่า แนวการสอนภาษาไทยยังเป็นหนักที่จะให้นักเรียนเรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะทั่วไปอยู่อย่างมาก ปรากฏว่าความคิดทางภาษาแนวกว้างมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 66.87 ส่วนความคิดทางภาษาแนวลึกมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 36 ผกผันกับการคิดถึงสิ่งที่ใกล้เคียงอีก ร้อยละ 21.27 ซึ่งมากกว่าร้อยละ 50 นอกจากนี้กระบวนการวิธีคิดก็ยังไม่เป็นระบบ การประเมินผลท้ายบทเรียนก็และการประเมินผลโดยการสอบก็ ภาควิชาที่ให้ความสำคัญกับพินิจพินิจสำคัญ และยิ่งคิดเนื้อหาอยู่อย่างเหนียวแน่น โอกาสที่จะผลักดันให้เกิดสภาพการวางรูปแบบความรู้เพื่อวางแผนใช้ความรู้หลังจากที่ได้เล่าเรียนมา อาจจะเลื่อนลง

การเปลี่ยนแปลงระบบความรู้หนึ่งเนื่องแน่นไปช่วยเนื้อหา แต่ไม่ใช่อ่านหน่วยต่อการคิดวิเคราะห์ไปสู่การช่วยกันคิดหาเหตุผลนั้น ผู้สอนจะต้องไม่นำให้ผู้เรียนเพื่อ หมายต่อการคิด และผู้เรียนเองก็จะต้องเริ่มต้นที่จะให้ความร่วมมือในการให้ทั้งข้อมูลและข้อคิดเห็น ทั้งนี้จะต้องศึกษาวิธีการและการเตรียมงานอย่างจริงจัง เพื่อมิให้สภาพทั้งที่ปรากฏในแผนภาพที่ปรากฏอยู่ตลอดกาล

บ่อยครั้งที่เราพบว่านักเรียนที่มีความสามารถเป็นพิเศษ มักไม่ค่อยจะพอใจใช้การสอนแบบบรรยาย หรือให้จดตามคำบอก แต่อยากให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล ซึ่งแสดงว่าในกรณีที่เราได้รู้ว่านักเรียนเพียงแต่ก่อนวิชาเคมีได้เป็นคนไร้สติปัญญา คงจะต้องหาวิธีประเมินให้ได้ว่า ปัญหาอยู่ที่เนื้อหา ผู้สอน หรือกลวิธีในการสอนที่ยังไม่ใช่อ่านหน่วย และหรืออาจต้องสำรวจต่อไปอีกว่านักเรียนมีความสามารถพิเศษอื่นใดที่ควรสนับสนุนอยู่อีกบ้าง เพื่อที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาขีดความสามารถของตนอย่างเต็มบริบูรณ์

3. ความคิดสร้างสรรค์ การสำรวจความคิดสร้างสรรค์ครั้งนี้ ครอบคลุมไปถึงความคิดสร้างสรรค์ทั่วไป และความคิดสร้างสรรค์ในแง่ศิลปะด้วย เพื่อให้ได้คำตอบว่า หากนักเรียนไม่มีความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาแล้ว จะเป็นไปได้หรือไม่ที่จะมีความคิดสร้างสรรค์ในแง่อื่น ซึ่งจากผลของการศึกษากันครั้งนี้ปรากฏว่า ลักษณะความคิดสร้างสรรค์ทั่วไปอาจปรากฏชัดเจนหรือไม่ชัดเจนก็ได้ มีแนวโน้มว่า ความคิดสร้างสรรค์ทั่วไปอาจจะอยู่ในระยะฟักตัว แต่ความคิดสร้างสรรค์อื่น ๆ

ที่นอนก้วยอยู่อาจจะแสดงเอกลักษณ์ให้เห็นประจักษ์ได้ทั้งในแง่ศิลปะ หรือภาษา ส่วนหนึ่งจะเห็นได้จาก ตารางที่ 3 นักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์มีรากฐานจากเจเนอเรททั่วไป 4.00 % และแง่ศิลปะ 2.67 % เมื่อนำคะแนนของทุกคนมาเปรียบเทียบกับความคิดสร้างสรรค์ในแง่ศิลปะ พบว่านักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์ทั่วไปที่ระดับ 1 ถึงระดับ 4 มีคะแนนตัวเลขเฉลี่ยขึ้น ลดลง หรือ คงที่ เมื่อเทียบกับ ระดับคะแนนความคิดสร้างสรรค์แง่ศิลปะที่ไว้วิธีแบ่งระดับให้เหมือนกัน การเคลื่อนที่ขึ้นมีเพียง 2 ระดับ การเคลื่อนที่ลงมีครบทั้ง 3 ระดับ ผลรวมของการเคลื่อนที่ทั้งสองอย่างมีอยู่ถึง 65 % แสดงให้เห็นว่า หากนักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ทั่วไปสูง ความคิดสร้างสรรค์ในแง่ศิลปะอาจลดต่ำลง และกลับกันคือ มีความคิดสร้างสรรค์ทั่วไปต่ำ ความคิดสร้างสรรค์แง่ศิลปะจะกลับสูงขึ้นและจากตารางที่ 31 ซึ่งแสดง ความคิดสร้างสรรค์ประเภทต่าง ๆ ของนักเรียนเป็นรายบุคคลยังพบต่อไปอีกว่า นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาในแนวลึก 23.33 % และความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาในแนวกว้าง 29.33 % จากจำนวนนักเรียน 300 คน

การที่ลักษณะสร้างสรรค์ไม่แสดงความสัมพันธ์นี้อาจจะเป็นไปได้ว่าการทำงานของสมองมีการแบ่งแยกหน้าที่กันประการหนึ่ง ซึ่งตรงกับที่ (ประมวญ คิตตินันต์ 2524 : 92-95) กล่าวว่า สมองทั้งสองซีกจะแบ่งหน้าที่กัน เฉพาะเรื่องอันต้องอาศัยความเชี่ยวชาญเท่านั้น ส่วนเรื่องธรรมดา เช่น การยกมือ การก้าวเท้า มีใช้เรื่องที่ของอาศัยปฏิบัติการอันนั้นๆ สมองทั้งสองซีกยอมทำหน้าที่ได้พอ ๆ กัน จากการค้นคว้าพบว่า เมื่อเรายังเล็ก สมองยังมิได้แบ่งหน้าที่เชี่ยวชาญด้านภาษา โดยเด็ดขาด สมองทั้งสองซีกทำหน้าที่ทางภาษาเหมือนกัน เพราะช่วงนั้น corpus callosum ยังไม่เจริญเต็มที่ สมองแต่ละซีกจึงต่างฝ่ายต่างเรียนโดยมิต้องพึ่งพาด้านใด... (ประมวญ คิตตินันต์ 2524 : 92-95) ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงมิให้เกิดความสับสน และเปิดโอกาสให้สมองอีกซีกหนึ่งพัฒนาความเชี่ยวชาญขึ้นมาบ้าง ปกติสมองซีกซ้ายจะเชี่ยวชาญด้านวิเคราะห์ และแสดงความสามารถทางภาษาและความคิด ส่วนสมองซีกขวาเชี่ยวชาญในด้านสังเคราะห์ และแสดงสติปัญญาด้านศิลปะ ความคิดริเริ่มเชิงปรัชญา ความคิดสร้างสรรค์

ภาษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการ เรียนรู้และพัฒนาการของมนุษย์ การมีภาษาเป็นเครื่องมือช่วยให้มนุษย์เรียนรู้ประสบการณ์ซึ่งบรรพบุรุษของคนก่อนมาถ่ายทอด ๆ ปีโดยมิต้องย้อนไปค้นคว้าที่จุดเริ่มต้น การเรียนรู้เกิดจากภาษา และในขณะเดียวกันภาษาก็อาศัยการเรียนรู้ประกอบ ด้วย

นอกจากนี้คณะผู้วิจัยยังมีความเชื่อว่า ระยะที่สมองจะพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ไม่มีขีดจำกัด เหมือนกับการเจริญเติบโตทางร่างกาย จากการสำรวจตรวจสอบความคิดต่างระดับของนักเรียนชั้นเด็กเล็ก ถึงชั้นมัธยมปีที่ 3 จำนวน 100 คน พบว่า กลุ่มมีส่วนผลักดันความคิดของบุคคลไม่มากนักเลย เพราะ ประสบการณ์และความคิดของคนในกลุ่มย่อมเป็นสิ่งแวดล้อมของกันและกัน เมื่อผนวกกับสิ่งแวดล้อมที่เป็น วัฒนธรรมและนามธรรมอื่น ๆ จะช่วยพัฒนาความคิดของบุคคลอย่างมาก ฉะนั้นระยะที่สมองจะพัฒนาความคิด สร้างสรรค์จึงไม่มีขีดจำกัดเหมือนการเจริญเติบโตทางร่างกาย โดยอาจแสดงออกให้เป็นที่ประจักษ์ ชำ หรือเร็วก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับตัวแปรอื่น ๆ อีกหลายประการ

นอกจากนี้การสำรวจความคิดใน 4 รูปแบบยังพบว่าการพัฒนาความคิดของนักเรียนแต่ละโรงเรียน มีลักษณะเกาะกลุ่ม คือมีแนวโน้มไปในทางลึก ทางกว้าง แน่ถึลป์ คล้ายคลึงกัน ส่วนความคิดสร้างสรรค์ หัวใจขึ้นอยู่กับเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคลและคณะผู้วิจัยเชื่อว่า ความคิดสร้างสรรค์หัวใจอยู่ในตัวนักเรียน ทุกคนเพียงแต่จะปรากฏชัดแจ้งหรือไม่เท่านั้น ซึ่งตรงกับที่ วิจิตาณี เจริญขวัญ (2524 - 24) กล่าว ไว้เกี่ยวกับคุณสมบัติสร้างสรรค์เฉพาะตัวว่า

Creative Self คือสิ่งที่อยู่ในโครงสร้างของบุคลิกภาพ และมีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ เราไม่สามารถบรรยายลักษณะของ Creative Self ออกมาได้แจ่มแจ้งเพราะ เป็นสิ่งที่มอง เห็นไม่ได้ แต่เราสามารถมองเห็นผลของมันอยู่เสมอ Creative Self ก่อให้มนุษย์มีลักษณะบุคลิกภาพ เป็นของตนเอง Creative Self มีแหล่งกำเนิดมาจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม นั่นคือพันธุกรรมจะ กำหนดลักษณะของความสามารถเฉพาะต่าง ๆ มาให้บุคคล และสิ่งแวดล้อมจะช่วยให้บุคคลเกิดความรู้สึก (Impression) ต่อสิ่งต่าง ๆ องค์ประกอบทั้งสองอย่างจะมีความสำคัญต่อบุคคลในการตีความหมาย (Interpretation) หรือรวมตัวกันเข้ากลายเป็นทัศนคติต่อชีวิต (Attitude toward life) นั่นเอง

Creative Self จะเก็บข้อเท็จจริงต่าง ๆ (Facts) ที่ปรากฏอยู่ในโลกนี้และทำการเปลี่ยนแปลงข้อมูลเหล่านั้นลงในบุคลิกภาพของบุคคล ซึ่งมีลักษณะเป็นอัตนัย (Subjective) มีการเปลี่ยนแปลง อยู่ตลอดเวลา (Dynamic) อันเนื่องถึงลักษณะเฉพาะของบุคคลและเป็นแบบแผน (Style) เฉพาะของบุคคลนั้น

Creative Self จะช่วยสร้างความหมายให้แก่ชีวิต ตลอดจนสร้างเป้าหมาย (goal) และวิถีทางที่จะดำเนินไปสู่เป้าหมายอันนั้น Creative Self จะมีการทำงานอยู่ตลอดเวลาในการดำรงชีวิตมนุษย์

จากผลการอภิปรายวิจัยครั้งนี้ส่งผลคล้อยกับเหตุผลทางจิตวิทยาที่กล่าว ทำให้คณะผู้วิจัยเชื่อมั่นว่า วิธีการสอนที่มุ่งพัฒนาความคิดเป็นพื้นฐาน จะช่วยให้ผู้สอนได้มองเห็นแนวทางที่จะจัดประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมและวิธีการสอนที่จะพัฒนาบุคคลและกลุ่มที่มีความสามารถทางภาษา จนถึงขั้นสร้างสรรค์ทั้งในส่วนที่เป็นการแสดงออกทางภาษา และในส่วนที่เป็นความคิดเห็นโดยตรง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในขณะที่จะแสดงออกเรานั้นก็สามารถที่จะสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่มีส่วนเสริมสร้างพลังกลุ่ม และพลังสามัคคีภายในกลุ่มให้เกิดขึ้นพร้อมกันไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. เพื่อให้นักเรียนหันเหความสนใจไปจากการให้คำบอกเล่าประเภทบรรยาย ควรเพิ่มคำถามและกิจกรรมที่จะสร้างเสริมความคิดสร้างสรรค์ ทั้งตัวอย่าง คำถามและกิจกรรมในเรื่องความมัยยัสต์ และเรื่องวัด ท้ายบท

2. เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสฝึกการคิดหาเหตุผล และตั้งข้อสังเกต ควรคัดเลือกเนื้อหาที่จะใช้ประกอบให้มีลักษณะกระจายออกกว้าง เป็นการให้ประสบการณ์ทางอ้อม ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่ช่วยให้คิดได้มากขึ้นและคิดได้หลายแง่หลายมุม เพราะฉะนั้นกิจกรรมที่ให้นักเรียนค้นคว้าเพิ่มเติมที่เคยกระทำอยู่ เช่น จะศึกษาเรื่องวัด แทนที่จะให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับประวัติของวัดหลาย ๆ วัด การกำหนดหัวเรื่องศึกษาและค้นคว้าก็จะเปลี่ยนใจมาจากเดิมมาเป็นการเข้าวัดตามหัวข้อตัวอย่างดังต่อไปนี้

1. เยี่ยมพระ
2. วัดกับธรรมชาติ
3. พระราชนิพนธ์ธรรมชาติ
4. ยักษ์วัดโพธิ์
5. บูชาพระ
6. หลวงปู่
7. ภาพจากชุดส้มเคี้ยวเจ้าแก้งโม
8. คำถามเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์
9. วาตะของพระอาจารย์นั้น อาราโร

3. เพื่อปรับปรุงแนวทางการเรียนการสอนจากการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับภาษา มาเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อบุคคล ควรใช้วิธีการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ โดยให้ความสำคัญต่อบทบาทของบุคคลในการฝึกทักษะ การเป็นหัวหน้ากลุ่ม และสมาชิกภายในกลุ่ม ซึ่งเปิดโอกาสให้แต่ละคนได้พัฒนาบุคลิกภาพของตน ต่างคนก็จะเห็นแนวความคิดของผู้อื่นและได้ศึกษาภาษาของกันและกัน ทำให้เข้าใจปัญหาและอุปสรรคทางภาษาซึ่งใกล้เคียงกับชีวิตจริง ซึ่งจะช่วยในการปรับตัวและปรับความคิด ของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น

4. ควรเพิ่มจุดหมายในหลักสูตร เกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อบุคคล บุคคลต่อกลุ่ม กลุ่มต่อบุคคล และกลุ่มต่อกลุ่ม เพื่อให้บรรลุผลแห่งความสมัครสมานสามัคคี

6 ประการคือ

- 4.1 การใช้ภาษาเพื่อให้ทุกคนมีชีวิตอยู่อย่างปกติสุข
- 4.2 การใช้ภาษาในการร่วมมือประสานงานในทางที่ถูกต้องของครองธรรม
- 4.3 การใช้ภาษาเพื่อให้เกิดการประนีประนอมและความสงบสุข
- 4.4 การใช้ภาษาเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม เช่น ยกย่องผู้กระทำความดี ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
- 4.5 การใช้ภาษาเพื่อพิทักษ์ปกป้องบุคคล หรือกลุ่มบุคคล
- 4.6 การใช้ภาษาเพื่อมีให้กระพริบกระเฝื่อนบุคคล หรือกลุ่มบุคคล

5. การเรียนรู้เพื่อให้คิดเป็น นอกจากจะฝึกคิดจำ คิดตามความคิดของผู้อื่น และคิดหาเหตุผลให้ตามหลักวิทยาศาสตร์แล้ว ควรให้ความสนใจต่อลักษณะความคิดที่เมฆประสงค์รูปแบบต่าง ๆ

(กัมภาคณนวก ค) ที่อาจเกิดขึ้นเพราะปราศจากความควบคุม หรือเพราะอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมและพยายามปลุกฝัง สอดแทรกความคิดที่ก่อให้เกิดผลในทางบวกลงในแบบเรียนและแบบฝึกและวิธีการสอน ขณะเดียวกันก็ต้องหาวิธีป้องกันความคิดที่ก่อให้เกิดผลในทางลบออกไป และให้กระทำตลอดเวลาอย่างสม่ำเสมอ จนกระทั่งความคิดที่พึงประสงค์และถูกหว่านของกลองธรรมสามารถจะยับยั้งและควบคุมความคิดอันไม่พึงประสงค์ได้เป็นผลสำเร็จ และแสดงออกทางการฟัง พูด อ่าน และเขียนอย่างมีวิจารณญาณ

จากการสำรวจสภาพความคิดของนักเรียนและสิ่งแวดล้อมทางการเรียนการสอนที่มีส่วนเสริมสร้างกำลังความคิด ปรากฏว่านักเรียนร้อยละ 41.33 มีลักษณะสร้างสรรค์มากบ้างน้อยบ้าง ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 58.67 ไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างพอเพียง และจากผลการวิจัยครั้งนี้ เชื่อได้ว่า ลักษณะสร้างสรรค์มีแฝงอยู่ในบุคคล สามารถที่จะพัฒนาขึ้นได้ จึงขอเสนอแนะวิธีการพัฒนาความคิดในการสอนภาษาไทยโดยอาศัยเนื้อหาวิชาทักษะสัมพันธ์เป็นสื่อ ดังนี้

1. วิธีตั้งคำถามปลายเปิดเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

- 1.1 ให้ออกข้อสงสัย ๑ อย่าง
- 1.2 ทุกคำตอบมีโอกาสถูก
- 1.3 เริ่มด้วยคำถามที่สัมพันธ์กับเนื้อหา
- 1.4 ใช้คำถามสมมุติ สำหรับเหตุการณ์ที่ผ่านมาแล้ว
- 1.5 ใช้คำถามสมมุติ สำหรับเหตุการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น
- 1.6 ถามพาดพิงถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน
- 1.7 ค่อย ๆ นำคำถามมาสู่พฤติกรรมของนักเรียน
- 1.8 ถามเลยไปถึงชีวิตในอนาคต
- 1.9 ให้ออกาสแก้ตัว เมื่อตอบพลาด จนสามารถหาคำตอบอื่นมาทดแทน
- 1.10 ถ้านักเรียนยังไม่พร้อมที่จะตอบให้คำช่วยการเขียนแล้วจึงให้บอกตามที่เขียน
- 1.11 ให้คำชมเชยสำหรับผู้ที่ยกข้อสงสัย และให้กำลังใจเป็นพิเศษสำหรับผู้ที่ยังไม่พร้อม

2. วิธีสอนโดยใช้แบบฝึกหัดเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

การสอนโดยใช้แบบฝึกหัดและประเมิน เป็นการจัดสรรประสบการณ์เพื่อเพิ่มความรอบรู้และพัฒนาความคิดให้แก่เด็กเรียนในทางกว้างมากกว่าทางลึก ผู้สอนสามารถสร้างแบบฝึกหัดและประเมินได้ด้วยตนเอง โดยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ คือ

- 2.1 สร้างแบบฝึกหัดและประเมินที่ให้ทั้งแนวความคิด ความรู้ และประสบการณ์ หนึ่งหน้าไปในทางกว้างมากกว่าทางลึก

- 2.2 แบบฝึกและประเมินจะคัดลอกเนื้อหาที่ส่วนสัมพันธ์ทางกว้างกับเนื้อเรื่องโดยค้นหาความคิดรวบยอด จัดสรรเนื้อหาและข้อมูลตามแนวกว้างมาประมวลกัน และสร้างกระบวนการวิธีการเรียนการสอนอันจะนำไปสู่ความคิดรวบยอดที่ต้องการ
- 2.3 การใช้แบบฝึกและประเมิน ให้สามารถยืดหยุ่นได้หลายกระบวนการวิธี อาจให้นักเรียนทำทุกกิจกรรมหรือเลือกเฉพาะที่จำเป็นก็ได้ แต่ทุกแบบฝึกจะมีการฝึกให้นักเรียนรู้จักมีปฏิสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบโดยผนวกกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ลงไปด้วย เพื่อให้นักเรียนเข้าใจบทบาทของตนในการทำงานเป็นกลุ่ม บทบาทเหล่านั้นได้แก่
- 2.3.1 บทบาทในการทำงาน
 - 2.3.2 บทบาทในการรวมกลุ่ม
 - 2.3.3 บทบาทส่วนตัว
- 2.4 การสร้างแบบฝึกโดยการสัมพันธ์วิชา เลือกสรรวิชาที่เหมาะสมแก่การเชื่อมโยงความคิดสร้างสรรค์กับสูง เช่น การวาดภาพ วิชาสังคมศึกษา ที่จะช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ และความรู้ในแง่มุมต่าง ๆ ทำให้มีข้อมูลมากพอที่จะคิดวิจารณ์ได้อย่างกว้างขวาง หรือวิชาวิทยาศาสตร์ที่จะช่วยเสริมทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลและการเสนอวิธีแก้ปัญหา
- 2.5 ประเภทของข้อมูลในแบบฝึกและประเมิน
- 2.5.1 คู่มือสำหรับผู้สอนก่อนสอน ระหว่างสอน และสรุปผลรวมทั้งแนวคิดที่สามารถจะนำมาวิเคราะห์พฤติกรรมของนักเรียน
 - 2.5.2 คำแนะนำในการปฏิบัติงานของนักเรียนที่เป็นผู้ดำเนินการควบคุมกลุ่ม
 - 2.5.3 เนื้อหาแนวกว้างหลาย ๆ คู่มือแบบฝึกจะเริ่มประสบการณ์และให้ความคิดรวบยอดตามเรื่องในทักษะสัมพันธ์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
 - 2.5.4 คำถามและกิจกรรมที่เสริมความคิดสร้างสรรค์
 - 2.5.5 แบบฝึกตอบและแบบกรอกการประเมิน
 - 2.5.6 เอกสารประกอบอื่น ๆ
 - 2.5.7 วัสดุและอุปกรณ์

3. ตัวอย่างแบบฝึกและประเมิน

- 3.1 เรื่องความมั่งคั่ง เน้นเรื่องการใช้จ่ายเพื่อชีวิต
- 3.2 เรื่องวัด ประกอบบทเรียนเรื่องสมเด็จพระเจ้าตากสิน

คำชี้แจงเรื่องแบบฝึกและประเมินทักษะการใช้ภาษาไทย

แบบฝึกและประเมินทักษะการใช้ภาษาไทยที่นำมาแสดงเป็นตัวอย่าง เรื่องความมั่งคั่ง และเรื่องวัด นี้ เป็นการฝึกขยายประสบการณ์และความคิดแนวกว้าง เปิดโอกาสให้นักเรียนทำความเข้าใจโลกและชีวิตในแง่มุมต่าง ๆ โดยฝึกนักเรียนทั้งการใช้ความคิดตามลำพัง การแสดงทรรศนะส่วนบุคคล และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลและกลุ่ม ฝึกทักษะในการรับสารและถ่ายทอด ซึ่งจะช่วยพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง

แบบฝึกและประเมิน ประกอบด้วยส่วนสำคัญดังนี้

1. คำชี้แจงสำหรับผู้เรียน
2. การตอบคำถามและเกณฑ์การประเมินสำหรับผู้เรียน
3. เนื้อหา
4. คำถาม
5. กระดาษคำตอบ
6. ขอบปฏิบัติสำหรับหัวหน้ากลุ่ม
7. คำชี้แจงสำหรับผู้สอน (ใช้พูดกับนักเรียน)
8. วัตถุประสงค์และความหมายของแบบฝึก
9. เกณฑ์การประเมินสำหรับผู้สอน

วิธีการขยายความคิดแนวกว้างทางภาษา

ในการคัดเลือกเนื้อหาที่ใช้เป็นแบบฝึกและประเมินสำหรับ 2 เรื่องที่ยกมาเป็นตัวอย่าง มีข้อแตกต่างเล็กน้อย กล่าวคือ

เรื่องความมั่งคั่ง เนื้อหาแบบฝึกมีหลายรูปแบบ ตัดตอนมาสั้น ๆ แต่ทุก ๆ ตอนจะมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ตั้งแต่เรื่องที่ปรากฏในแบบเรียน แล้วกระจายความคิดออกหลายด้าน สุดท้ายก็จะวกกลับมาสู่ตัวนักเรียนซึ่งได้รับการฝึกให้พร้อมที่จะเผชิญชีวิตจริงได้

เรื่องวัด ซึ่งใช้ประกอบบทเรียน เรื่องสมเด็จพระเจ้าตากสิน มีเนื้อหาที่ใช้ฝึกค่อนข้างยาว แต่ละเรื่องให้ข้อคิดต่าง ๆ กัน เช่น ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติตนเมื่อไปวัด จูงใจให้ไปวัด และให้กำลังใจในการเข้าถึงพระธรรม จึงรายละเอียดต่อไปนี้

แบบฝึกและประเมินทักษะการใช้ภาษาไทย

เรื่อง "ความมัธยัสถ์"

ของ

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี

จาก

หนังสือทักษะสัมพันธ์ เล่ม 3

คณะกรรมการโครงการพัฒนาการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มศว ประสานมิตร

คำชี้แจงสำหรับผู้เรียน

แบบฝึกและประเมินทักษะการใช้ภาษาไทย "เรื่องความมั่งคั่ง" เป็นบทเรียนที่ต้องการให้นักเรียนเป็นคนมีความมั่งคั่ง ขณะที่ฝึกนักเรียนจะได้เรียนรู้วิธีที่จะทำงานเป็นกลุ่มพร้อมกันไปด้วย

ข้อแนะนำในการเรียน

1. แบ่งกลุ่มทำงาน นักเรียนจะนั่งทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 - 10 คน ก่อนทำงานให้นับเลขประจำตัวคนในกลุ่ม โดยเริ่มนับคนใดคนหนึ่งว่า 1 แล้วนับต่อไปให้ครบทุกคน จากนั้นให้เขียนหมายเลขกำกับไว้ที่แบบฝึกตอบ โดยจะใช้คำย่อว่า นร.1 หรือ นร.2 ตามหมายเลขนับได้
2. นักเรียนแต่ละคนจะผลัดกันทำหน้าที่ออกคำสั่ง ขณะที่เพื่อนมีหน้าที่ตั้ง นักเรียนที่เหลือต้องเป็นผู้ฟังที่ดี และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด โดยจะมีแบบคำสั่งแจกให้เฉพาะผู้ตั้ง
3. การตอบ หรือทำแบบฝึก ใช้ 2 วิธี คือ
วิธีที่ 1 นักเรียนอ่านข้อความและปฏิบัติตามคำสั่งด้วยตนเอง
วิธีที่ 2 นักเรียนฝึกทำงานร่วมกับเพื่อน โดยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและ
4. เขียนตอบลงในชุดที่ใช้เขียนตอบ ซึ่งจะมีคำถามและคำสั่งเป็นตอน ๆ เพื่อทำแบบก่อนทำแบบฝึกแต่ละตอน ให้รอฟังคำสั่งเสมอ นอกจากในเรื่องนี้ได้กำหนดไว้
5. ให้นึกอยู่เสมอว่า ขณะที่ทำแบบฝึก นักเรียนจะต้องทำทั้ง 2 อย่าง คือ ทำงานตามลำพัง กับทำงานร่วมกับเพื่อน ขอให้นักเรียนพยายามทำให้สำเร็จด้วยดี

ตอนที่ 1

นร.1. อ่าน เพื่อนในกลุ่มฟัง

เรื่องความมั่งคั่งที่นักเรียนได้อ่านแล้วในหนังสือทักษะสัมพันธ์ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของพวกเราทุกคน และเป็นเรื่องใกล้ตัว คุ้นเคย ๆ คล้ายกับว่า เป็นเรื่องที่ทำได้ไม่ยาก เช่น ถ้ามีเงินก็เก็บรักษาไว้ อย่าใช้จ่ายมาก หนี้เก็บเงินสะสมไว้ที่ละเล็กละน้อยไม่ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย ก็เป็นคนมั่งคั่งได้ แต่ในทางปฏิบัติกลับพบว่า ยังมีคนอื่นอีกเป็นจำนวนมาก ไม่สามารถเป็นคนมั่งคั่งได้ เงินไม่พอใช้ นักเรียนลองมาช่วยกันศึกษาว่าเป็นเพราะอะไร ขอให้ทุกคนคิดคำตอบมาเป็นข้อ ๆ มีช่องคำตอบเตรียมไว้ 5 ข้อ ให้เวลาตอบ 3 นาที ถ้าหมดเวลาขอให้หยุดเขียนตอบ

ลงมือทำ แบบฝึกที่ 1

ฟังคำสั่ง นร. 1. และปฏิบัติตาม

ทำแบบฝึกที่ 2 แล้วอ่านตอนที่ 2 ค่อยไป

การตอบคำถาม

นักเรียนอาจจะคิดตอบจากความรู้เดิม หรือตอบจากสิ่งที่นักเรียนเคยพบเห็นมาก็ได้ไม่จำกัดความสำเร็จอยู่ที่ความตั้งใจที่จะตอบคำถาม กับความคิดที่นำมาใช้ ฉะนั้น เกณฑ์การประเมิน จึงพิจารณาทั้งกระบวนการทำงานและผลงาน ตลอดจนความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมาย ตามรายละเอียดดังนี้

1. ความตั้งใจ (20 คะแนน)

ความพร้อมในการเรียน

การทำงานเสร็จตรงตามเวลา

2. ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และวางตัวได้เหมาะสม (20 คะแนน)

รับผิดชอบเมื่อเป็นผู้นำกลุ่ม

ปฏิบัติตามกฎทองเหมาะสมเมื่อเป็นผู้ตาม

3. สามารถนำความรู้และประสบการณ์มาใช้ในการคิดตอบและแก้ปัญหา (20 คะแนน)

4. สามารถนำความรู้และทักษะทางภาษา ไปใช้ในการสื่อสาร อย่างเป็นทางการ และอย่างไม่เป็นทางการได้เหมาะสมแก่กาลเทศะ (20 คะแนน)

5. ลักษณะดีเด่น

ความคิดริเริ่ม

ความสามารถในการแก้ปัญหา

ระเบียบวินัยในการทำงาน

การให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือผู้อื่น

ตอนที่ 2

บางคนอาจจะมีเงินเหลือเก็บมาก บางคนอาจจะมีเงินเหลือเก็บน้อย บางคนไม่มีจะเก็บ
แค่ใช้ไปวัน ๆ ก็แทบจะไม่พออยู่แล้ว เพื่อนเราบางคนไม่มีสตางค์ค่าขนม บางมือก็ต้องอด จะเอา
ที่ไหนมาประหยัด เพื่อนฝูงที่รักและเห็นใจกัน ก็แบ่งปันกันกิน แสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันเป็นอันดี
น่าจะมีความสุขยิ่ง สมัยนี้เด็ก ๆ ที่เห็นคุณพ่อ คุณแม่ลำบาก อาจช่วยคุณพ่อคุณแม่ทำงานหารายได้พิเศษมา
จุนเจือครอบครัว เช่นช่วยทำขนมขาย รับจ้างเก็บลูกกอล์ฟ สอนหนังสือเด็กเล็ก ๆ ขายหนังสือพิมพ์
ขายของหน้าร้าน เดิรฟ้ออาหาร ฯลฯ แล้วนำเงินมาเก็บสะสมไว้ แต่บางคนช่วยคุณพ่อคุณแม่อยู่ทางบ้าน
คุณพ่อคุณแม่เป็นฝ่ายทำงานพิเศษเพิ่มเติม เช่นสอนพิเศษ รับตัดเย็บเสื้อผ้า เป็นต้น

คนเราถึงจะยากก็มีจน ก็จะต้องรู้จักหาและใช้เงินเป็น รู้จักประหยัด เพราะถ้าไม่รู้จัก
ประหยัด ไม่ว่าจะมีหรือจนมาก่อน ก็จะไม่สามารถครองชีวิตให้ตลอดรอดฝั่งได้

นักเรียนคงจะเคยสังเกตเห็นว่า คนที่ไม่รู้จักประหยัด พอไม่มีเงิน ลงท้ายเป็นอย่างไร
เขียนตอนมาลัก 3 อย่าง ในแบบฝึกที่ 3 โดยใช้เวลาเพียง 2 นาที

ทำแบบฝึกที่ 3

รอฟังคำสั่ง นร.2 ก่อนทำแบบฝึกที่ 4

ตอนที่ 3

ไม่นึกเลยว่าเรื่องง่าย ๆ อย่างนี้ก็เป็นปัญหาได้ ตอนเรายังไม่ต้องการเงินใช้เอง อยากได้เงินใช้ ก็ขอจากคุณพ่อ คุณแม่ บางคนโชคก็มีคุณตา คุณยาย คุณลุง คุณป้า คุณน้า คุณอา คุณพี่ที่ใจก็ขาดเงินก็ขอได้เรื่อย ๆ ขอหลาย ๆ รายก็ได้มาก เงินใช้ไม่หมด เพราะไม่เคยมีใครขัด

แต่บางทีเราก็กินไม่ได้โชคก็อย่างนั้น เพื่อเราบางคน คุณพ่อ คุณแม่หรือผู้ปกครองไม่ได้ร่ำรวยมาแต่ยังมีพี่น้องหลายคน จะขอเงินคุณพ่อคุณแม่แต่ละที ก็เกรงใจ เห็นใจคุณพ่อคุณแม่ เพราะท่านต้องทำงานหนัก ยิ่งสมัยนี้เงินทองหายาก การค้าฝืดเคือง.. ข้าวของขึ้นราคา ควรใช้เงินอย่างประหยัด

อย่างไรเล่าที่เรียกว่าประหยัดให้บอกมาสัก 2 อย่าง ลงในแบบฝึกที่ 4

ทำแบบฝึกที่ 4

ฟัง นร.3 ก่อนทำแบบฝึกที่ 5

ตอนที่ 4

เมื่อนักเรียนมาโรงเรียน นอกจากหนังสือตำราเรียน สมุด และเครื่องเขียนแล้ว คุณพ่อคุณแม่จะจ่ายค่าขนมและค่ารถให้ พวกเราต่างก็ได้รับเงินเล็กน้อยตามฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว การได้รับเงินเล็กน้อยต่างกันมีใช้เรื่องเสียหยา ต้องอับอายขายหน้า หรือต้องมาถูกลงโทษกัน บางคนไม่มีเงินเลยแต่ก็อุตสาหพยายามเรียนหนังสือ เพื่อที่จะสร้างฐานะของตนเอง ในภายภาคหน้า สมควรเป็นที่ยกย่องชมเชยในความตั้งใจพากเพียรโดยแท้

ไม่ว่าเราจะได้รับเงินจากทางบ้านเท่าไรก็ตาม นั้นเป็นการฝึกการเรียนรู้ที่จะใช้จ่าย และเก็บออม ให้นักเรียนตอบคำถาม แบบฝึกที่ 6 และ 7

ทำแบบฝึกที่ 6

ทำแบบฝึกที่ 7

ตอนที่ 5

คุณบุญชู โรจนเสถียร ก่อนที่จะก้าวขึ้นสู่ความเป็นผู้นำในวงการธุรกิจ เล่าว่า

เมื่อท่านอายุ 11 ขวบ คุณพ่อมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดในบ้าน
16 เป็นพนักงานบัญชีรายรับ รายจ่ายของครอบครัว อายุ 17 เป็นพนักงานบัญชีโรงเรียน
เหล่านี้ล้วนเป็นประสบการณ์ซึ่งผลักดันตัวท่านสู่ตำแหน่งสูงยิ่งขึ้นทางการเงิน จากพนักงานครัวจับ
จนมาเป็นนายธนาคาร ระดับชาติ

พวกเราคงจะรู้จักวิธีลงบัญชีรายรับ รายจ่ายกันมาบ้างแล้ว ลองทบทวนดูว่า เมื่อวานนี้
ใช้จ่ายเงินที่ได้มาอย่างไร เขียนรายการ และจำนวนเงินกับ รวมยอดจ่ายไว้ด้วย สำนักรู้เลยว่า
เงินเหลือบ้างไหม เท่าไร โดยทำแบบฝึกที่ 8

ทำแบบฝึกที่ 8

ตอนที่ 6

ใคร ๆ ก็อยากจะประสบความสำเร็จและความสำเร็จในชีวิต "เงิน" มีส่วนที่จะทำให้ชีวิตสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เฮอเบิร์ต แคสตัน กล่าวว่า ผู้ใดที่มีความพอใจพร้อม 4 ประการ ผู้นั้นจะมีความสุขและความสำเร็จคือ

1. ความพอใจทางร่างกาย
2. ความพอใจด้านการเงิน
3. ความพอใจด้านจิตใจ
4. ความพอใจทางศีลธรรม

หากจะกล่าวว่า ความพอใจด้านการเงิน เป็นตัวจักรสำคัญยิ่งประการหนึ่ง ก็หมายความว่า กนเราจะต้องมีเงินทุนและรายได้ วิธีที่เราจะสามารถหาเงินมาได้อย่างสุจริตโดยไม่ต้องสูญเสียความนับถือตัวเองก็คือ การมีเงินทุนจากการเก็บหอมรอมริบ และการมีเงินทุนจากรายได้ ในการประกอบสัมมาชีพ

แม้ว่าขณะนี้เรายังเป็นนักเรียนอยู่ ก็มีสิทธิ์ที่จะคิดได้ว่าอีก 10 ปีข้างหน้า จะประกอบอาชีพอะไร และมีรายได้เดือนละเท่าไร ขอให้นักเรียนลองวาดภาพชีวิตว่า ภายใน 10 ปี นับแต่เริ่มทำงาน นักเรียนจะวางโครงการชีวิตอย่างไร เขียนลงไป ในแบบฝึกที่ 9

ทำแบบฝึกที่ 9

ฟังคำสั่ง นร.3 แล้วปฏิบัติตาม

ตอนที่ 7

นิยายสาร "อาร์โคเนท" ที่มีชื่อของซานฟรานซิสโก ได้ให้ความคิดเตือนใจคนไว้ 7 อย่าง

1. คุณไม่สามารถจะมีความรุ่งเรืองได้ หากไม่ประหยัด
2. คุณไม่สามารถจะทำให้ผู้ที่อ่อนแอ เข้มแข็งขึ้นมาได้ โดยทำให้ผู้เข้มแข็งอ่อนแอลง
3. คุณไม่สามารถจะช่วยคนตัวเล็ก ๆ ได้โดยการดึงคนตัวใหญ่ ๆ ให้ตกต่ำลง
4. คุณไม่สามารถช่วยเหลือคนยากจนได้โดยการทำลายคนรวย
5. คุณไม่สามารถจะยกกระต่ายลูกจิ้งจอกได้ โดยการดึงนายจิ้งลงมา
6. คุณไม่สามารถจะสร้างลักษณะพิเศษและความกล้าหาญขึ้นมาได้ โดยการขจัดความคิด
และความเป็นตัวของตัวเองออกไป
7. คุณไม่สามารถจะช่วยใครได้ตลอดไป โดยการทำทุกอย่างที่เขาควรจะทำเอง หรือ
ทำเองได้แทนเขา

ไม่ว่าชนชาติใดภาษาใด เขาก็เตือนคนของเขาให้ประหยัดไว้ก่อน เป็นอันดับแรก แต่ยิ่ง
ยิ่งสอน ก็ดูเหมือนว่าสิ่งที่เกิดขึ้นจริง กลับกลายเป็นตรงกันข้าม เรามักพบบุคคลเหล่านี้ซ่อนตัวอยู่แ
ทุกสังคม นักเรียนคิดว่ามีกี่ประเภทไหนในจำพวกที่ไม่ประหยัด ที่นักเรียนพบมากที่สุด

ให้นักเรียนทั้งชั้นชื่อที่บอกให้รู้ว่าเขาเป็นคนไม่ประหยัด ลงใน แบบฝึกที่ 10 คิดให้ถี่นะ จะมี
การประกวดด้วย

ทำแบบฝึกที่ 10

นักเรียนมาเล่นอะไรกันหนอยนะ โดยฟัง นร.4

ตอนที่ 8

เราจะอยู่กับเงิน อย่างนาย หรืออย่างทาส ลองฟังความคิดแบบตะวันตก ดูบ้าง
จอห์น เวสลีย์ กล่าวว่า นโยบายที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องการเงินก็คือ

1. หามาเท่าที่จะหาได้
2. เก็บไว้เท่าที่จะเก็บได้
3. ใช้จ่ายเท่าที่จะใช้ได้
4. ใช้จ่ายเท่าที่จะใช้ได้

เรายังไม่อยู่ในฐานะที่จะคิดหรือทำได้อย่างจอห์น เวสลีย์ แต่สักวันหนึ่งข้างหน้า เรา
คงจะรู้จักคำ 4 คำ ที่เขากล่าวถึง หา ให้ ใช้จ่าย เก็บ ตอนนี้เราคงต้องศึกษาหาความทางพระฐิติให้เข้าใจ
เสียก่อนว่า ที่เรียกว่าคนที่มีความมั่งคั่งได้นั้น จะต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวกับความสามารถในการหา
รายได้ ใช้จ่าย และเก็บออม หรือที่เรียกว่า ประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ อย่างไร ข้อที่ควรคำนึงก็คือ

1. ฝึกจนนิสัยรับ รายจ่าย ประจำวันจนเป็นนิสัย และรู้จักเก็บเงินบางส่วนไว้ใช้เมื่อ
จำเป็น
2. เมื่อถึงวันอังคาร ต้องใช้ความเพียรพยายาม และความสามารถหาทรัพย์สินมาโดยความสุจริต
3. มีความสามารถประมาณการใช้จ่ายสำหรับรายบุคคลและกลุ่มบุคคล
4. มีความสามารถตัดสินใจในการจัดสรรเงินที่ได้รับมา เพื่อใช้จ่าย ลงทุน หรือเก็บสะสมไว้
5. มีความสามารถและมีกติกาสีที่ว่าจะแก้ปัญหาการเงินของตนเอง ได้ อย่างถูกระเบียบวิธี
และซื่อสัตย์สุจริต
6. สามารถวางแผนเพื่อสะสมเงินไว้ใช้ในกาลภายหน้า

เอาละ สมมติว่านักเรียนต้องรับภาระดูแลการใช้จ่ายในครอบครัว ซึ่งมีรายได้เดือนละ 2,000 -
8,000 บาท ลองแบ่งเงินเป็น 4 ส่วน นักเรียนจะแบ่งในอัตราส่วน หา ให้ ใช้จ่าย อย่างละเท่าไร
(นักเรียนจะกำหนดขนาดและรายได้ของครอบครัวตามที่แท้จริง หรือ สมมุติขึ้นใหม่ก็ได้)

ก่อนที่จะนิกไปไกลถึงอนาคตซึ่งยังอยู่อีกไกล ลองหันมามองถึงตัวเราในขณะนี้ก่อนจะดีไหม มีปัญห
เฉพาะหน้าเกิดขึ้นแล้ว คุณพ่อ คุณแม่หรือผู้ปกครองนักเรียน มีความจำเป็นต้องเดินทางไปต่างจังหวัดโดย
ปัจจุบันทันด่วน อีก 4 วันจึงจะกลับ นักเรียนเป็นพี่คนโต อายุ 14 ขวบ มีน้องชายอายุ 10 ขวบ
น้องสาวอายุ 5 ขวบ คนรับใช้ 1 คน คุณแม่มีเงินไว้ 700 บาท ให้นักเรียนดูแลบ้านแทนท่าน
นักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร ในแต่ละวัน ให้เขียนลงใน แบบฝึกที่ 12

ทำแบบฝึกที่ 12

ตอนที่ 9

นักเรียนแก้ปัญหาได้เก่งมาก เราวกกลับมาสู่ชีวิตจริงอีกครั้ง และคอมบิ์หาต่อไปนี้
ในแบบฝึกที่ 13

1. นักเรียนต้องการเงินเพิ่มอีกกี่คนละเท่าไร เพราะอะไร
2. นักเรียนเคยให้เงินเพื่อนขอยืมหรือไม่ ก็ครั้ง ครั้งละเท่าไร ทราบไหมว่าเพื่อนมีความจำเป็นอะไร
3. เวล่านักเรียนยืมเงินเพื่อน ยืมเพราะอะไร ถ้ายืมไม่ได้ แก้ปัญหายังไง
4. นักเรียนเก็บเงินได้กี่คนละเท่าไร และมีวิธีเก็บสะสมเงินอย่างไร
5. เมื่อนักเรียนอยากได้สิ่งของอะไรเป็นพิเศษ นักเรียนทำอย่างไรจึงจะได้สิ่งของนั้นมา

ตอนที่ 10

นับแต่วันพฤษภาคมนี้ นักเรียนจกบัญชีรายรับรายจ่ายของตนเองลงในตารางที่เตรียมไว้ให้จนครบ 7 วัน อย่าลืมว่าตัวเลข ที่ปรากฏอยู่ในรายการต้องเกิดขึ้นจริง และพิสูจน์ได้เสมอเพื่อแสดงว่าเรามีความเคารพในตนเอง โดยทำแบบฝึกที่ 14

ทำแบบฝึกที่ 14

นักเรียนฝึกทำบัญชีครบ 7 วันแล้ว คงจะพอบอกตัวเองได้ว่าก่อนที่จะเรียนรู้เรื่องความมีซื่อสัตย์ตามตำรา นักเรียนเข้าใจเรื่องความมีซื่อสัตย์แค่ไหน คิดว่าตนเองยืนอยู่บนใดขั้นที่เท่าไรในตอนแรก และหลังจากเรียนรู้และฝึกประเมินทักษะแล้วคิดว่าตนเองยืนอยู่บนใดที่เท่าไรขณะนี้ ให้เขียนเครื่องหมายรอบตัวเลขในแบบฝึกที่ 15

ทำแบบฝึกที่ 15

ตอนที่ 11

ถ้านักเรียนฝึกลงบัญชีเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายส่วนตัวจนเป็นนิสัย นักเรียนจะพบว่าตนเองใช้จ่ายไปมากน้อยเท่าไร ทำให้สามารถกะประมาณได้ว่าในเดือนหนึ่งควรจะลดค่าใช้จ่ายอะไรที่ไม่จำเป็น ออกเสียบ้าง หรือถ้าอยากได้อะไรเป็นพิเศษโดยไม่ต้องรบกวนคุณพ่อคุณแม่ ก็สามารถทำได้ และนักเรียนจะรู้สึกภาคภูมิใจที่เราสามารถที่จะทำอะไรได้เอง และเอาชนะตนเองได้

มีคนหลายคนที่ไม่ชอบเขียนบันทึกเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย เงินขาด เงินหายไม่ก็ไม่ทราบ ใช้จ่ายไปเรื่อย ๆ ไม่มีจุดหมาย บางทียังหันกลับมามองคนที่ชอบบันทึกรายการค่าใช้จ่าย ว่าเป็นคนจุกจิกหมกหม้มเสียอีก ซึ่งไม่สมควร แต่ก็มีหลายคนฝึกตนเป็นนักจดบันทึกตั้งแต่เด็ก จนกลายเป็นนักธุรกิจที่มีชื่อเสียงได้เช่นกัน

อย่างไรก็ตามในสังคม เราอาจจะไม่พบคนที่วางแผนชีวิตด้านการเงิน อย่างมีระเบียบมากนัก บางครั้งเราอาจถูกกลืนไปพร้อมกับพวกเขาเหล่านั้นโดยไม่รู้ตัว หากเราควบคุมตัวเองได้ไม่ดีพอ นักเรียนคงเคยมาบ้างแล้ว

ให้ดูในแบบฝึก 16 มีชื่ออะไรบ้างที่พวกเราเคยเห็นหรือรู้จักมากที่สุด เลือกมาเพียง 10 ชื่อ แล้วทำแบบฝึกที่ 16

ทำแบบฝึกที่ 16

1. คุณสุรีย สร้อย
2. คุณจายกอน ผอนทีหลัง
3. คุณหนสัน สันตัว
4. คุณชอยมิม ไมโซ
5. คุณจาย ไมอัน
6. คุณโซจาย เกินตัว
7. คุณเปี้ย กลอดกาล
8. คุณชักหน้า ไมถึงหลัง
9. คุณเท กระเป่า
10. คุณหวัง รวยลัด
11. คุณกอกเขา เจ้าจุก
12. คุณกรอบ ขาวเกรียบ
13. คุณเการัด ไดกะ
14. คุณชูศรีด ประจำ
15. คุณเห็น ทองช่อ
16. คุณหัวเคื่อน ไมชนท้าย
17. คุณหลมหน้า เจ้าหน
18. คุณหาเขา กินคำ
19. คุณแบมือ วันยังคำ
20. คุณลงทอน ไมเจียม
21. คุณเห็นเงิน ตาโต
22. คุณสั่ง เหลือเบะ
23. คุณฉลอง ทมคั่ว
24. คุณเงิน ไมพอโซ
25. คุณเงิน ไมเหลือเก็บ
26. คุณชอยมิม ลิมโซ
27. คุณชาคนเนน โซจาย
28. คุณค่าน้ำพริก ละลายแม่น้ำ
29. คุณคอ รัปชัน
30. คุณโซจาย เกินตัว
31. คุณไมคิด กอนจาย
32. คุณชอยมิม วันยังคำ
33. คุณหลอก เอาเงิน
34. คุณยกยอก เงินหลวง
35. คุณพนัน ชันคอ
36. คุณหา ไมพอโซ
37. คุณเครีมู เงินกู
38. คุณไยว กลับดึก
39. คุณช่อ ไมเลือก
40. คุณกิน ลงพง
41. คุณดิด สิบบน
42. คุณปอก ลอกทรัพย์
43. คุณจาย สะบัด
44. คุณบุญชี ไมจก
45. คุณมี ใจใหญ่
46. คุณคนเคื่อน ทรัพย์จาง
47. คุณหยิบ ทอนเพลอ
48. คุณรอนเงิน กองจาย
49. คุณเลน ใต้ดิน
50. คุณหาย เรียงเบอร์

แบบฝึกสุดท้าย

ให้นักเรียนกำหนดคร่าว ๆ ว่า จากค่าใช้จ่ายที่นักเรียนได้รับ จำนวน บาท
 นักเรียนคิดว่าจะเก็บได้ บาท ให้ลงมือปฏิบัติ และแจ้งผลทุกสัปดาห์

โรงเรียน ชื่อ สกุล
กลุ่มที่ นร เลขที่

บผ.1 (ใช้เวลา 3 นาที)

คนที่ไม่มีชัยสัก เป็นเพราะ

1.
2.
3.
4.
5.

บผ.2 ฟัง นร.1 ก่อนลงมือทำ

คนที่ไม่มีชัยสัก ในสายตาของเพื่อน ๆ เป็นเพราะ

1.
2.
3.
4.
5.

บผ.3 (เวลา 2 นาที)

1.
2.
3.

บผ. 4

อย่างไรที่เรียกว่าประหยัด

1. _____

2. _____

บผ. 5 พัง น.ร.3 ก่อนลงมือทำ

สรุป

บผ. 6

1. ปกติทางบ้านจ่ายเงินนักเรียนอย่างไร ครั้งละเท่าไร

(กรอกข้อความเฉพาะที่เป็นจริง)

รายวัน

ครั้งละ บาท

รายสัปดาห์

ครั้งละ บาท

รายเดือน

ครั้งละ บาท

รายเทอม

ครั้งละ บาท

อื่น ๆ

ครั้งละ บาท

บผ.7

ในเคื่อนหนึ่งนักเรียนได้รับเงินเคื่อนละเท่าไร มีรายการขอเบิกพิเศษอื่น ๆ อีกหรือไม่
รวมเป็นเท่าไรเคื่อนโดยเฉลี่ย

รายไดัปกติเคื่อนละ บาท

ขอเงินเพิ่มพิเศษ 1. คา บาท

2. คา บาท

3. คา บาท

ได้รับเงินพิเศษจาก บาท

รวม บาท

บผ.8

วันที่ลงบัญชี

ลำดับที่	รายรับ	จำนวนเงิน (บาท)	ลำดับที่	รายจ่าย	จำนวนเงิน (บาท)
1			1		
2			2		
3			3		
4			4		
5			5		
6			6		
7			7		
8			8		
	รวมรายรับ			รวมจ่าย	

รวมรับ

รวมจ่าย

หักแล้วคงเหลือ

บผ.9

ลำดับที่	อายุ(ปี)	รายได้	รายจ่าย	เงินออม	สิ่งที่จะทำ
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					

บผ.10 ทำเสร็จแล้ว ฟัง นร.5 ก่อนทำ บผ.ถัดไป

0	คุณผู้ เพื่อนัก	0	คุณชอบ ชีวิตตามข้าง
1		6	
2		7	
3		8	
4		9	
5		10	

บผ.11

หาโดยวิธีใด	1	 บาท	ให้ใคร	1	 บาท
	2	 บาท		2	 บาท
	3	 บาท		3	 บาท
	4	 บาท		4	 บาท
ใช้ในคันใด	1	 บาท	เก็บที่ไหน	1	 บาท
	2	 บาท		2	 บาท
	3	 บาท		3	 บาท
	4	 บาท		4	 บาท

บผ.12 คุณพ่อคุณแม่มอบเงินไว้ให้ 700 บาท วางแผนใช้จ่ายดังนี้

วันแรกตรงกับวัน...ที่...เดือน.....25...	วันรุ่งขึ้น
วันต่อมา	วันสุดท้าย

บผ.13

1
2
3
4
5

บผ.14

วันที่ เดือน พศ. วันที่ เดือน พศ.

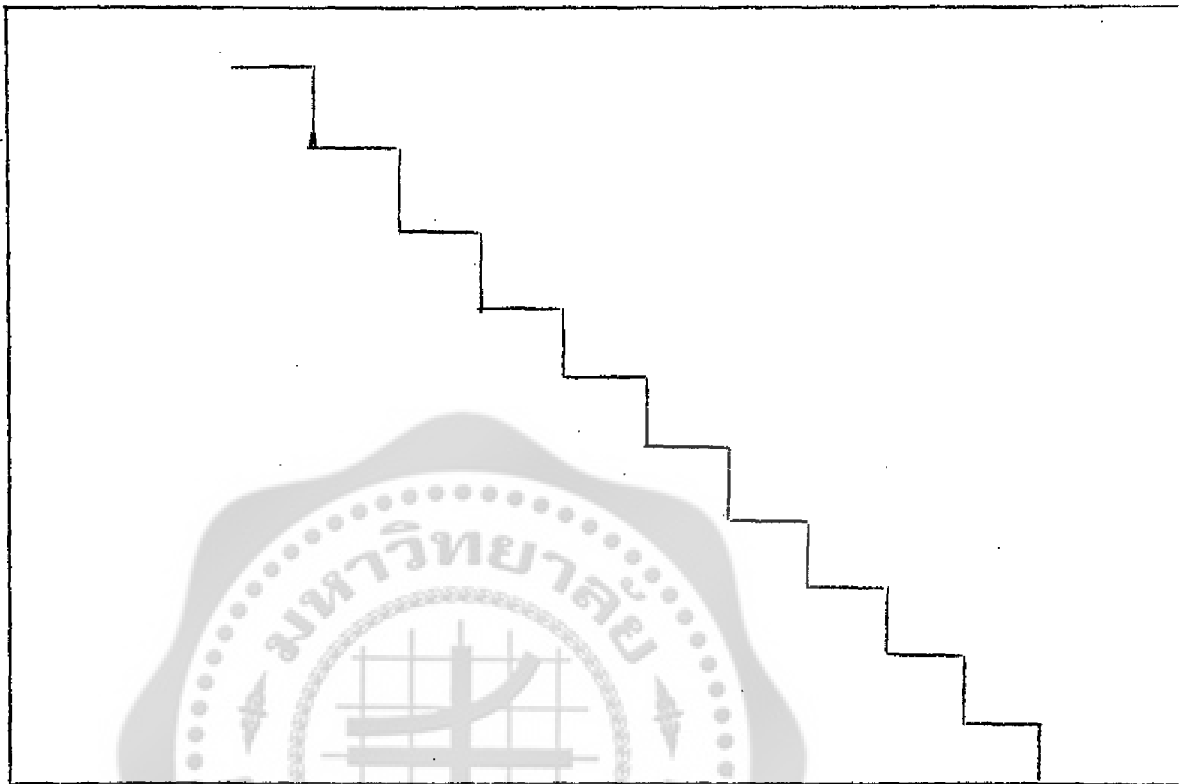
รับ	จ่าย	รับ	จ่าย

วันที่	เดือน	พ.ศ.	วันที่	เดือน	พ.ศ.
รับ		จ่าย	รับ		จ่าย
วันที่	เดือน	พ.ศ.	วันที่	เดือน	พ.ศ.
รับ		จ่าย	รับ		จ่าย

วันที่	เดือน	พ.ศ.
รับ		จ่าย

หมายเหตุ

นป.15

นป.16

ลำดับที่	ชื่อ	ความประพฤติและการกระทำ	วิธีแก้ไข
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			

บผ. สักท่าย

เดือน พ.ศ. สัปดาห์ที่...	คาดว่าจะได้รับ	คาดว่าจะเก็บได้	เก็บได้จริง	เดือน พ.ศ. สัปดาห์ที่...	คาดว่าจะได้รับ	คาดว่าจะเก็บได้	เก็บได้จริง
กรกฎาคม 1				มกราคม 1			
2				2			
3				3			
4				4			
สิงหาคม 1				กุมภาพันธ์ 1			
2				2			
3				3			
4				4			
กันยายน 1				มีนาคม 1			
2				2			
3				3			
4				4			
ตุลาคม 1				เมษายน 1			
2				2			
3				3			
4				4			
พฤศจิกายน 1				พฤษภาคม 1			
2				2			
3				3			
4				4			
ธันวาคม 1				มิถุนายน 1			
2				2			
3				3			
4				4			

หน้าว่าง

เก็บไว้ใช้ยามแก่เฒ่า

เก็บไว้ใช้ยามป่วยไข้

เก็บไว้ใช้ยามที่จำเป็น

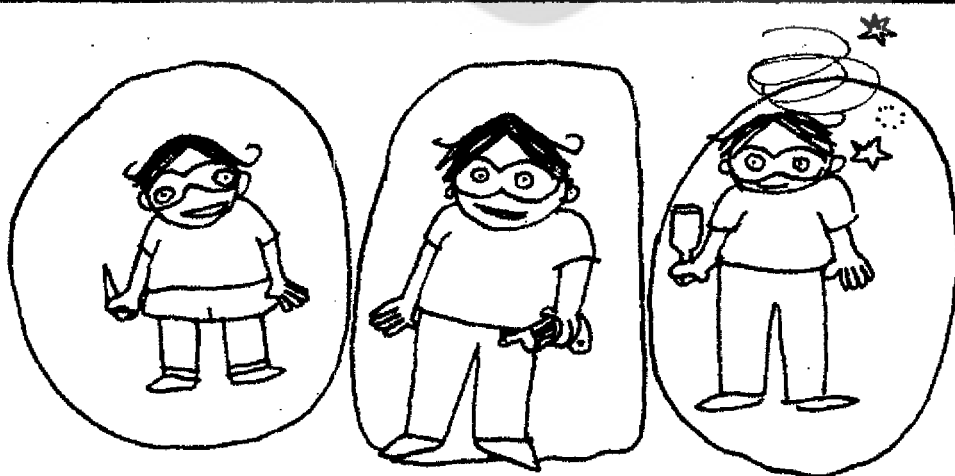
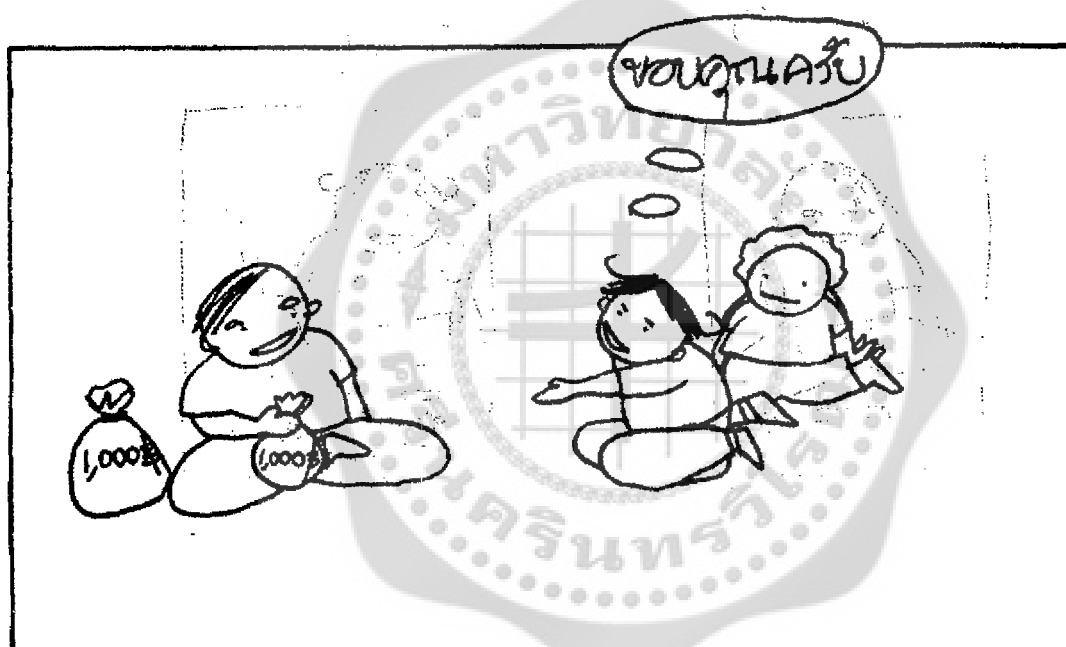
มีเงินเท่าไร สักหน่อยนะเพื่อเอาไว้ใช้งาน

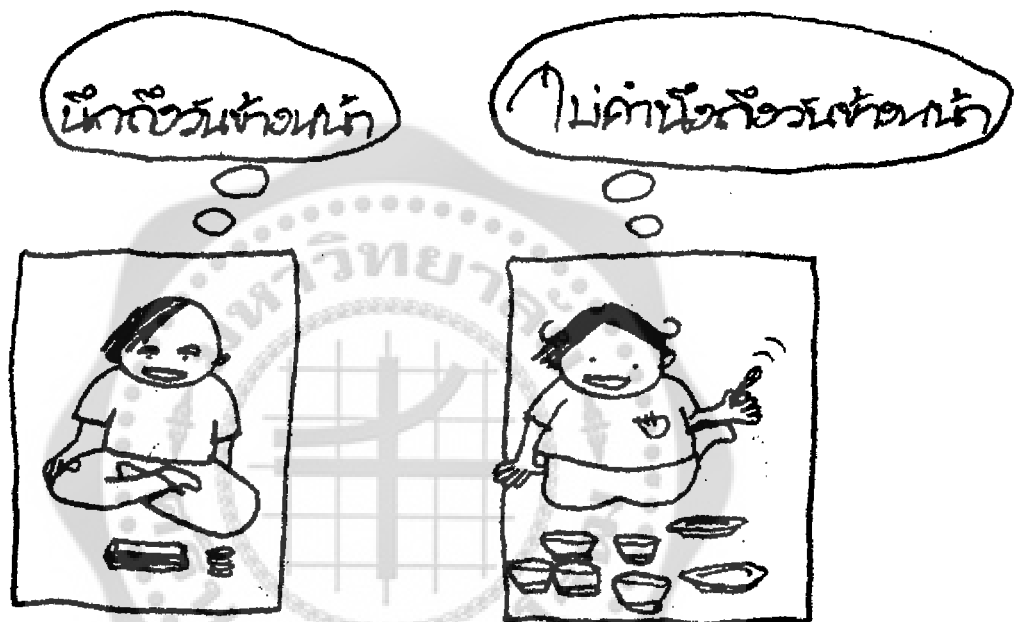
ชอบใช้ของราคาถูกๆ

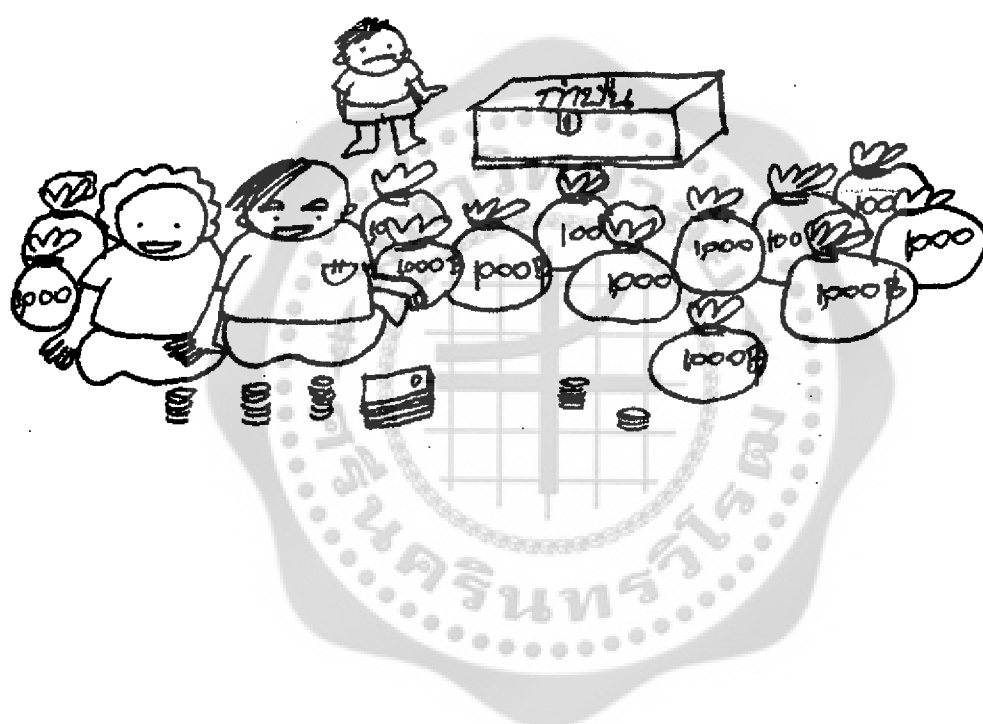
ชอบรับประทานอาหารราคาถูก

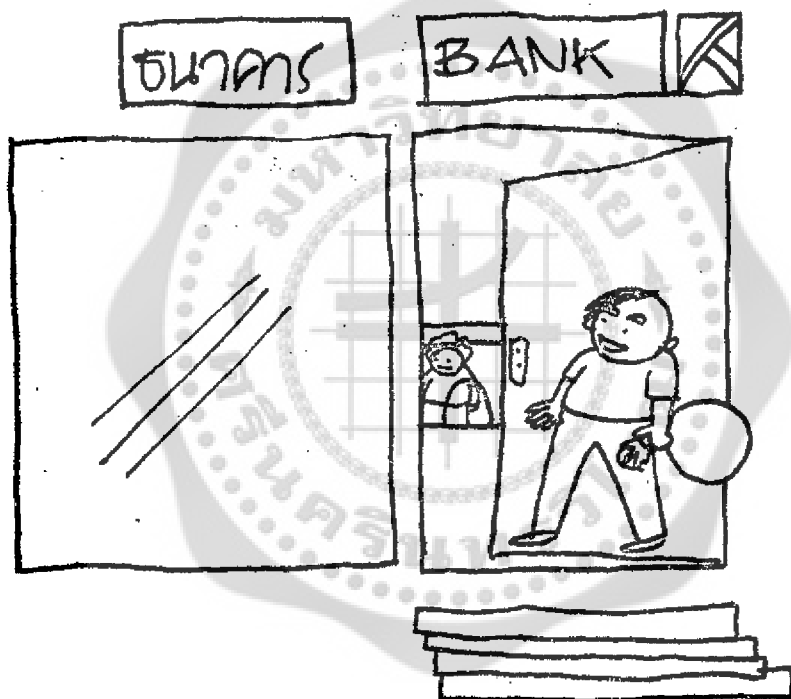
ชอบเที่ยวเตร่

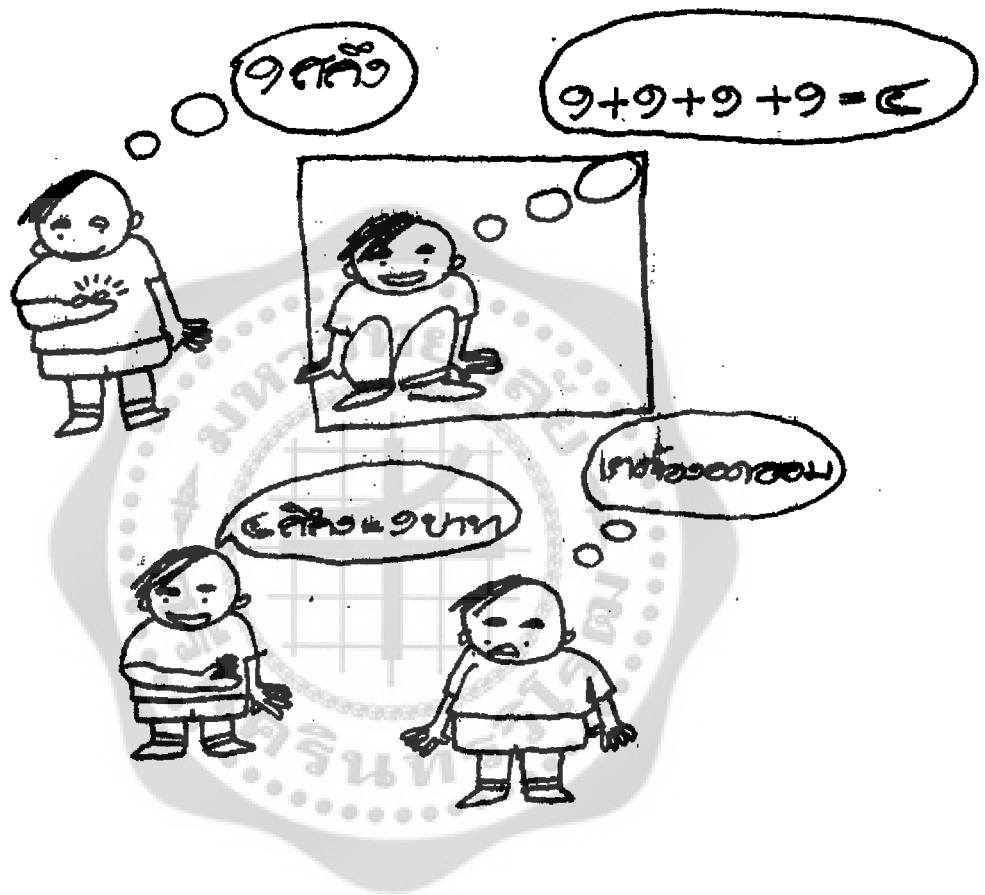

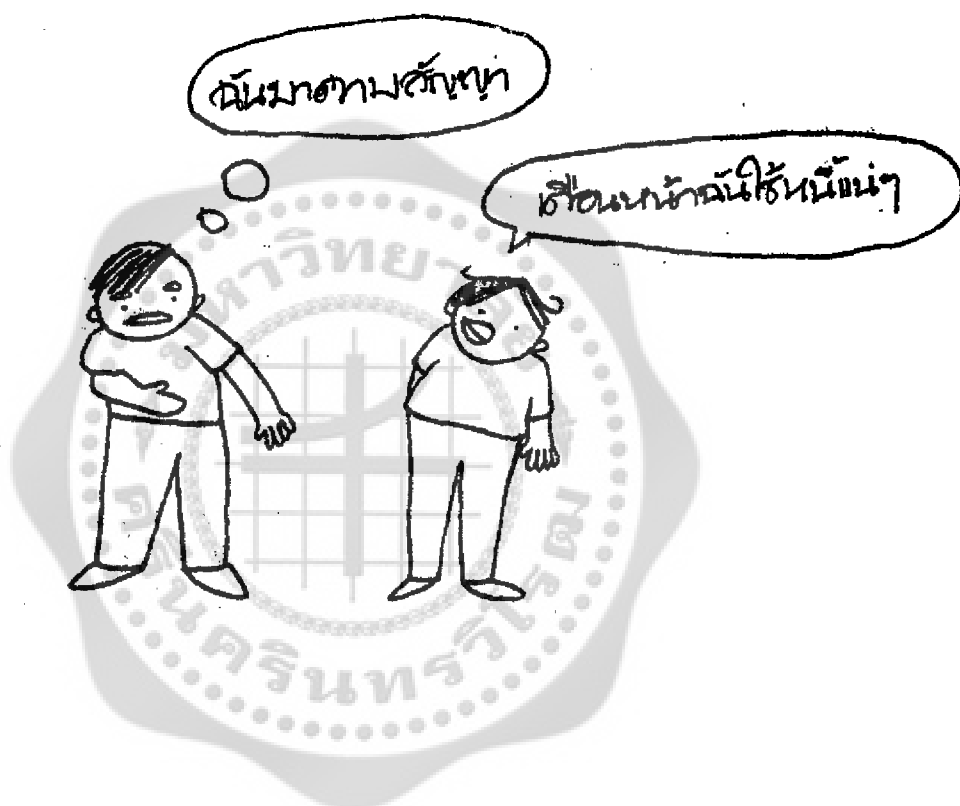

นร. 1.

(เมื่อครูจัดกลุ่ม ให้นักหมายเลขประจำตัวกลุ่ม(นร.1) และครูแจกแบบฝึกหัดแล้ว ครูจะอธิบาย คำชี้แจง และการตอบคำถามจากนั้น นร.1 เริ่มปฏิบัติงานดังนี้)

นร.1 (อ่านเนื้อความตอนที่ 1) พูกว่า _____ เป็น นร.1 ได้รับหน้าที่ให้อ่านเป็น คนแรก จะเริ่มอ่านก่อน และขอให้ผู้อื่นอ่านในใจตามไปด้วย _____ (จนถึงคำสั่ง บผ.แล้ว ลงมือทำพร้อมกับเพื่อน)

นร.1 (เมื่อสังเกตเห็นว่าเพื่อนทำงานเสร็จทุกคนแล้ว พูดดังนี้)

"มีใครยังทำไม่เสร็จอีกบ้าง _____ จะขอความช่วยเหลือ"

(สังเกตความทุกคนทำ บผ.1 เสร็จแล้ว พูกว่า _____)

ถ้าเสร็จแล้วให้เลือกอ่านคำตอนเพียงคนละ 2 ข้อ ขณะที่คนหนึ่งอ่านขอให้คนอื่นฟัง และ จำไว้ โดยไม่ต้องจด คนที่อ่านหลัง ๆ ขอความอาจจำกับคนแรก ให้พยายามเปลี่ยนข้อ หรือคิดคำตอบขึ้นใหม่ ถ้าทำได้ จะขอให้คนที่ละคน

เชิญ นร. 2 _____

เชิญ นร. _____

(จนถึงคนสุดท้ายในกลุ่ม แล้ว นร.1 อ่านเป็นคนสุดท้าย)

นร.1 ขอขอบคุณ ไปนั้ ให้บันทึกคำตอบของเพื่อน ที่ไม่เหมือนกับของเรา ลงใน บผ.2

นร.2

(รขอให้ทุกคนทำ บผ.3 เสร็จแล้วพุดคั้งนี้)

ให้ทุกคนอ่านคำทอใน บผ.3

จะบอกให้อ่านทีละคน

เชิญ นร. _____ (อาจเรียกสลับหมายเลข จนครบทุกคน)

ขอบคุณทุกคนที่ให้ความคิดเห็นที่น่าสนใจ

เชิญอ่านตอนที่ 3 ต่อไปได้

นร. 3 เตรียมหน้า

ขอให้ทุกคนทํา บผ.4 เสร็จ แล้วดำเนินการดังนี้
 ขอให้พวกเราบอกความเห็นที่เขียนไว้ใน บผ.4 ทั้ง 2 ข้อ คนที่ไม่ได้พูด ขอให้ตั้งใจฟัง
 ห้ามเขียน

เชิญ นร. _____ (จนครบทุกคน)

ต่อไป ให้ทุกคนสรุปสิ่งที่เพื่อน ๆ พูด ลงใน บผ.5

นร. 4 บผ.9

ให้ทุกคนอ่านข้อ 10 ใน บผ.9 ให้เพื่อน ๆ ฟัง

เชิญ นร. _____ (จนครบทุกคน)

พวกเราสนใจคำตอบของใครมากที่สุด _____

อยากฟังคำตอบทั้งหมดของเขาไหม _____

เชิญ นร. _____ ขอขอบคุณ

ถ้าหากพวกเราสนใจคำตอบของกันและกันก็แลกเปลี่ยนกันได้

กว่าจะถึงวันนั้นอีก 20 ปีข้างหน้า บางคนอาจจะทำได้ใกล้เคียงกับที่คิดไว้ บางคนต่ำกว่า
แต่บางคนไม่ไกลกว่าที่คิดมากมาย

นร. 5 บผ.10

ดำเนินการประกวด ชื่อน ใน บผ.10 ตั้งกติกา โดยให้กลุ่มแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี

นร.6 นพ.13

คำตอบของพวกเราคงจะน่าสนใจ ลองฟังดูว่าใครตอบว่าอย่างไร

- ข้อคำถามขอ 1

นักเรียนต้องการเงินเพิ่มอีกเดือนละเท่าไร เพราะอะไร

เชิญ นร.

- ข้อคำถามขอ 2

นักเรียนเคยให้เงินเพื่อนยืมหรือไม่ ก็ครั้ง ครั้งละเท่าไร
ทราบไหมว่าเพื่อนมีความจำเป็นอะไร

เชิญ นร.

- ข้อคำถามขอ 3

เวลานักเรียนยืมเงินเพื่อน ยืมเพราะอะไร
ถ้ายืมไม่ได้แก้ปัญหาอย่างไร

เชิญ นร.

- ข้อคำถามขอ 4

นักเรียนเก็บเงินได้เดือนละกี่บาท และมีวิธีเก็บสะสมเงินอย่างไร

เชิญ นร.

- ข้อคำถามขอ 5

เมื่อนักเรียนอยากได้สิ่งของอะไรเป็นพิเศษ นักเรียนทำอย่างไร
จึงจะได้สิ่งของนั้นมา

เชิญ นร.

นร.7 บผ.16

ตั้งเพื่อนคนหนึ่งเป็นผู้จัด

ใหม่ลัดกันบอกว่า ใครเลือกอะไร ก็จงหะอย่าผูกพร้อมกันหรือแข่งกันผูก

ช่วยกันสำรวจดูว่า ชื่อใดมีคนเลือกมากหรือน้อย เรียงลำดับจากเลขมากมาหาน้อยใน บผ.16

(พิเศษ) ที่ นร.5 แจกให้แล้วปรึกษากันว่า คนที่มชื่อเหล่านั้น ประพฤติหรือทำตัวอย่างไร และหาหรือกันอีกต่อไปว่า จะแก้ไขได้อย่างไร

คำชี้แจงสำหรับผู้สอน

แบบฝึกและประเมินทักษะทางภาษา แบบฝึกหัด เรื่องความมั่งคั่ง... ต้องการให้นักเรียน ได้เรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง และฝึกวิธีปฏิบัติเพื่อที่จะสามารถปรับปรุงตนเองได้อย่างเหมาะสมในปัจจุบัน และปรับตัวได้ดีในอนาคต หรือหากนักเรียนกระทำอยู่แล้วจะได้เป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นด้วย

การที่รู้หรือมีความรู้แต่เพียงอย่างเดียว อ่านหนังสือออกและเข้าใจข้อความตามเนื้อเรื่อง ยังหาเพียงพอไม่ เช่นรู้เรื่องความมั่งคั่งแต่ยังไม่ปฏิบัติไม่ได้ เหมือนกับได้อะไรไว้ครึ่ง ๆ กลาง ๆ การเรียนไม่มีความหมาย เพราะนานเข้าก็ลืม หรือประพฤติปฏิบัติไปในทางตรงกันข้าม เหมือนกับ ไม่เคยเรียนรู้มาก่อน นำเสียเวลาเวลาที่สูญเสียไป

ก่อนลงมือทำแบบฝึกหัดนี้ ขอให้ทุกคนตั้งใจมั่นว่า จะฝึกตนให้เป็นคนมั่งคั่งให้ได้ แล้ว นักเรียนก็จะเห็นหนทาง

การประเมินและฝึกใช้ 2 วิธี

วิธีที่ 1 นักเรียนอ่านข้อความ และปฏิบัติตามคำสั่งด้วยตนเอง

วิธีที่ 2 นักเรียนฝึกทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ โดยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ผลักกันเป็นผู้พูดและผู้ฟัง และผลัดกันเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

ทุกครั้งที่ทำงาน จัดให้นักเรียนนั่งรวมกันเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 - 10 คน ก่อนลงมือทำทุกครั้ง ให้นับเลขประจำตัวคนในกลุ่ม แล้วเขียนกำกับไว้ที่แบบฝึกตอบ เมื่อนักเรียนมีหมายเลขประจำตัวแล้ว ให้จำไว้ เพราะจะต้องผลัดกันรับผิดชอบในการ เป็นหัวหน้าออกคำสั่งตามที่กำหนดไว้ในแบบฝึก

เพื่อเป็นการประหยักระหว่างแบบฝึกและประเมินทักษะนี้ไว้ให้นาน ๆ จึงมีชุดที่ใช้เขียนตอบ แจกให้คนละชุด ให้นักเรียนเขียนตอบที่นั่น ให้ตรงตามหมายเลขที่แบบฝึก โดยจะเขียนย่อว่า

บผ.1..., บผ.2...,

โปรดอย่าขีดเขียนหรือทำเครื่องหมายใด ๆ ในฉบับนี้ ถ้าเห็นเพื่อน ๆ ทำ เตือนกันด้วย

วัตถุประสงค์และความหมายของแบบฝึก

แบบฝึกที่ 1 เป็นการฝึกให้นักเรียนสำรวจสิ่งแวดล้อม บุคคล ในที่นี้อ้างถึงบุคคลอื่น แท้จริงหมายถึงตัวนักเรียนเองด้วย นักเรียนจะได้ตอบคำถามนี้อย่างสบายใจ เพราะคิดว่ากำลังพูดถึงบุคคลอื่น เท่ากับเป็นการสำรวจตนเองไปในตัว ให้อุบัติสังเกตว่านักเรียนคนใดมีความ และการสังเกตที่น่าสนใจ

เปิดโอกาสให้ครูได้มองเห็นบุคคลของนักเรียนในการแสดงความคิดเห็น ขั้นแรกนี้กำหนดให้อ่านตามที่เขียน เป็นการฝึกการพูดขั้นต้น ในตอนต่อ ๆ ไป ถ้าเด็กมีความคล่องตัวในการพูด อาจถามให้ตอบทันทีก็ได้ แต่ในช่วงต้องการฝึกทักษะเขียนด้วย จึงไม่ควรข้ามขั้นตอน อีกประการหนึ่งนักเรียนที่ยังไม่คุ้นต่อการพูดอย่างเป็นทางการจะได้มีโอกาสปรับตัว ไม่รู้สึกประหม่า

แบบฝึกที่ 2 การเขียนบันทึกคำตอบของเพื่อน เท่ากับเป็นการประเมินทักษะฟังว่าจับความและจับใจความน้อยเพียงไร และในขณะที่เขียนยังเป็นการฝึกทักษะเขียนว่าการแสดงออกได้กระชับชัดเจนหรือไม่

แบบฝึกที่ 3 เป็นการฝึกทักษะการสังเกตและใช้ความคิด โดยอาศัยข้อมูลจากประสบการณ์ การกำหนดเวลาตอบที่เร่งรัด จะช่วยกระตุ้นให้เด็กต้องคิดอย่างรวดเร็ว เกี่ยวกับผลที่ได้รับ นับเป็นการฝึกสมองให้เคยชินต่อการรับและโต้ตอบอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นประโยชน์มากในการสื่อสาร

แบบฝึกที่ 4 เป็นการฝึกสังเกตวิธีการ คือ การตอบปัญหาว่า "ทำอย่างไร" เท่ากับเป็นการเน้นให้นักเรียนได้คิดว่าการตอบคำถามตามทฤษฎี กับการปฏิบัติ เป็นคนละเรื่องกัน บางคนทฤษฎีได้ แต่ปฏิบัติไม่ได้ ฉะนั้นจึงได้กำหนดให้นักเรียนอ่านข้อความที่เขียนให้เพื่อนฟัง เป็นย่อความคิดในคานาทฤษฎี เพื่อให้กลุ่มรับรู้ พร้อมกับให้สังเกตกับตนเองว่าจะนำไปปฏิบัติได้อย่างไร

แบบฝึกที่ 5 ให้เขียนสรุปความคิดอีกครั้งเพื่อให้นักเรียนสอนตัวเอง และฝึกทักษะ ฟัง คิด และเขียนไปพร้อมกัน

แบบฝึกที่ 6,7 เป็นการสำรวจสภาพเศรษฐกิจส่วนบุคคล ที่เกี่ยวกับตนเอง ทำให้ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในตัวนักเรียนมากขึ้น นักเรียนก็เช่นกันได้มีโอกาสทบทวนและหันความสนใจมาสู่พฤติกรรมที่เกี่ยวกับการใช้จ่ายของตน

แบบฝึกที่ 8 สำนักรวการใช้จ่ายรายวันของตนเอง ผู้สอนจะไ้มองเห็นสภาพเศรษฐกิจที่ค่อนข้างละเอียดเกี่ยวกับตัวเด็ก จากรายการใช้จ่ายจะทำให้ครูสามารถพิจารณาได้ว่า นักเรียนเป็นคนมีความมัธยัสถ์หรือไม่ ถ้าไม่มีจะได้ถือโอกาสปลูกฝัง

แบบฝึกที่ 9 จากข้อมูลที่ไ้จากแบบฝึก 6, 7 และ 8 สามารถทำให้ครูทราบข้อมูลทางการเงินของเด็กพอสมควร ถือว่าครูไ้แลเห็นพฤติกรรมของนักเรียนพอที่จะตะล่อมกล่อมเกลาคำความคิดของเด็กนั้นในแบบฝึก 9 จึงไ้กำหนดให้นักเรียนวางแผนชีวิตอนาคต ประการแรกก็เพื่อฝึกให้เป็นคนมองการณ์ไกล ประการที่ 2 เป็นการฝึกวางแผนการเงินในอนาคต ทำให้ชีวิตมีความหวัง มีเป้าหมายในชีวิต และเกิดความเพียรพยายาม เป็นการปูพื้นฐานให้นักถึงความมั่นคงทางเศรษฐกิจในอนาคต

ในแบบฝึก 9 นักเรียนจะฝึกทำงานเป็นกลุ่ม และได้ฟังความคิดเห็นของกันและกัน ช่วยให้นักเรียนรู้จักกันเองดีขึ้น รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ในขณะที่เขียวกันก็อาจรับความคิดเห็นของคนที่ไ้ขึ้นไ้ตามแนวคิดที่ตนเองอาจคิดไม่ถึง

แบบฝึกที่ 10 นักเรียนจะได้ทดสอบนิยาม ความสามารถในการที่จะสร้างสิ่งที่เป็นรูปธรรม จากลักษณะนามธรรม คำตอบของนักเรียนจะทำให้ครูสามารถจำแนกไ้ว่านักเรียนคนไหน มีความเฉียบแหลม คนไหนมีความคิดธรรมดา หรือคนไหนต่ำกว่าธรรมดา

แบบฝึกที่ 11 นักเรียนจะได้ฝึกการจัดสรรเงินที่หาไ้ได้ ในฐานะที่เป็นหัวหน้าครอบครัว ฝึกการเขียนบัญชี การฝึกจะช่วยให้นักเรียนไ้เรียนรู้วิธีหาไ้ได้ ใช้จ่าย อย่างมีประสิทธิภาพ และในขณะที่เขียวกันนักเรียนจะมีความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจ คุณพ่อ คุณแม่ หรือผู้ปกครอง ที่ต้องรับภาระดังกล่าว

แบบฝึกที่ 12 เป็นการฝึกการครองเงิน ครอบคน เตรียมตัวเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และฝึกเพื่อเผชิญอนาคตเกี่ยวกับปัญหาด้านการเงิน

แบบฝึกที่ 13 เมื่อทำลองฝึกกับเหตุการณ์สมมุติแล้ว นักเรียนก็จะไ้กลับมาสู่ชีวิตจริงอีกครั้ง คำถามทั้ง 5 ข้อ มีความสัมพันธ์กัน

ข้อ 1. ถ้านักเรียนตอบว่าต้องการเงินเพิ่ม หมายความว่านักเรียนได้รับเงินน้อย หรือไม่
หรือถ้าได้รับมากอยู่แล้ว ยังอยากได้อีก เป็นเพราะใช้จ่ายฟุ่มเฟือย หรืออยากได้สิ่งของอะไรเป็นพิเศษ
ครูจะมีโอกาสได้พบความในใจของเด็ก สามารถบอกเขาได้ว่าเขาควรจะประหยัด มีนิสัยอย่างไร
ทำให้สิ่งที่เขาหวังเป็นจริงขึ้นมาได้ด้วยตัวของเขาเอง

ข้อ 2. ถ้านักเรียนมีเงินให้เพื่อขอยืม แสดงว่านักเรียนเป็นผู้นับถือเงิน และเป็นคนใจ
รักเพื่อน คำตอบส่วนแรกถ้ารับกับส่วนหลัง คือให้เพราะเห็นว่าจำเป็นก็เป็นสิ่งที่น่าชมเชย แต่ถ้า
ไปเรื่อย ๆ ถือว่าไม่ประหยัด อาจทำให้พ่อแม่เดือดร้อนได้ในภายหลัง ควรที่ครูจะหาทางอบรม
ชักเตือนให้ประพฤติ ปฏิบัติตัวเสียใหม่ หรืออาจให้กลุ่มช่วยกันออกความเห็นแทนก็ได้

ข้อ 3. การยืมเงินเพื่อน ในขณะที่ยังเป็นนักเรียน ไม่มีปัญหาความรับผิดชอบด้านครอบครัว
นอกจากตัวเอง แสดงว่านักเรียน ไม่มีประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ ถ้าเป็นปัญหาชั่วคราวคราวพอ
แต่กระทำเป็นประจำ ก็ต้องช่วยหาวิธีให้เลิกนิสัยนี้เสียก่อนที่จะสายเกินไป

ข้อ 4. นักเรียนที่เก็บสะสมเงินได้ตั้งแต่วัยเรียน แสดงว่าเป็นผู้รู้จักระมัดระวังการ
การเก็บสะสมเงินตามแบบวิธีที่นักเรียนทำอยู่อาจไม่เหมาะสม ครูอาจแนะนำให้นักเรียนนำเงินไปฝาก
หรือคำตอมของนักเรียนในกลุ่ม อาจจะช่วยให้ทุกคนเกิดความคิด ที่จะนำมาใช้กับตัวเองได้อยู่แล้ว

ข้อ 5. ครูจะไ้รู้ว่าเด็กคิดอย่างไร เมื่อเขาต้องการเงินโดยปัจจุบันทันด่วน บางคน
วิธีง่าย ๆ บางคนอาจใช้วิธีที่ไม่ถูกทำนองคลองธรรม เหล่านี้ครูจะสามารถวางแนวความคิดที่เหมาะสม
ให้นักเรียนได้ภายหลัง

แบบฝึกที่ 14 ฝึกปฏิบัติจริงโดยลงบัญชี เป็นการนำบทเรียนให้สัมพันธ์กับชีวิตจริง การฝึกที่ไ้ผล
ให้เด็กคิดนิสัยในการทำบัญชี รู้ว่าจ่ายไปมากหรือน้อย ควรลดอะไรลงบ้าง ทำให้
ประหยัดการใช้จ่ายลงไ้มาก

แบบฝึกที่ 15 นักเรียนจะประเมินค่าตัวเองเรื่องความมัธยัสถ์ ทำให้ครูได้ทราบว่า เขารู้สึก หรือ
เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในแนวทางที่ดีขึ้น เหมือนเดิม หรือลดลง หลังจากฝึกแล้ว
ช่วยแก้ไขทั้งด้านพฤติกรรม หรือ ทักษะคิดตามที่เห็นสมควร

แบบฝึกที่ 16 แม่นักเรียนจะได้รับการฝึกให้ประหยักรูปแบบแล้วก็ตาม สิ่งแวดล้อมที่ไม่ประหยักรอาจทำให้นักเรียนคิดไว้เสมอ ว่าคนส่วนมากก็ทำ ในที่สุดอาจปรับตัวเข้าหาคนที่ไม่ประหยักรเพราะตนเองไม่เข้มแข็งพอ หรือเพราะเห็นว่าลองตาม ๆ เขาไปก่อน ซึ่งในที่สุดก็ทำอะไรไม่ได้ จึงมีแบบฝึกที่ปรับขนานธรรมเป็นรูปธรรมโดยตั้งลักษณะไม่มีชัยลัษณของบุคคลเป็นสื่อ เพื่อให้นักเรียนไคมองดูสิ่งแวดลอมที่เป็นทางลบ โดยเฉพาะในเรื่องความมัยยัลลัษณนี้เพื่อเป็นการเตือนว่าเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ปกครองตนเองจะได้ไม่ตกเป็นเหยื่อของสังคมกัษณคนอื่น ๆ ฉะนั้นจึงเน้นให้นักเรียนสังเกตควัษณว่า ความประหยักรและการกระทำชนิดใดที่เป็นมัยยัลลัษณ กับให้แสดงวิธีแก้ไขไว้ควัษณ เพื่อเป็นหลักประกันว่านอกจากนักเรียนจะไม่คล้อยตามไปในทางมัยยัลลัษณแล้ว นักเรียนยังสามารถทักทวนทอถานความคิษณและการกระทำที่ไม่พึงประสงคไคอีกควัษณ

แบบฝึกสุดท้าย ในสัษณประจำวัน ถานักเรียนรู้จักประหยักรหรัษณ อย่างสม่าเสมอ นักเรียนจะกลาย เป็นคนมัยยัลลัษณไค

แบบฝึกสัมพัษณ นำเนื้อ เรื่องความมัยยัลลัษณของเจ้าพระยาธรรมรัศคิษณศรี เขียนเป็นภาพให้นักเรียนฝึกคิษณอีกควัษณหนึ่ง นักเรียนดูภาพเรื่องความมัยยัลลัษณ แล้วจะเขียนบรรยายภาพเป็นร้อยแก้วหรือร้อยกรองเกี่ยวกับความมัยยัลลัษณไค เพื่อแสดงให้เห็ษณว่า นักเรียนมีทัศนคิษณที่คิษณและเห็ษณคุณค่าของความมัยยัลลัษณ

เกณฑ์การประเมิน จากแบบการประเมินของนักเรียน จะเน้นหลักใหญ่ 2 ประการ คือ

1. พฤติกรรม หรือบทบาทส่วนตัวของนักเรียนในการทำงานตามลำพัง
2. พฤติกรรม หรือบทบาทของนักเรียนเมื่อทำงานร่วมกับกลุ่ม

สิ่งที่ผู้สอนควรปฏิบัติคือ สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนอยู่ตลอดเวลา คอยให้ความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา เช่น ช่วยให้นักเรียนซื้อขาย กล่าวพูด ช่วยให้นักพูดมากลดการพูด หรือมีข้อขัดข้องอื่นใด แล้วยาลงมือทำและแก้ปัญหาในบทเรียนเสียเอง ขอให้ครูลดบทบาทการส่งลงให้มาก แต่พยายามสนับสนุนให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง และให้ทำงานอย่างเต็มความสามารถ

ผู้สอนอาจช่วยบอกให้นักเรียนทราบล่วงหน้าว่า ถ้าจะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ควรจะใช้เสียงที่พอจะได้ยินกันเฉพาะในกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อฝึกการแสดงออกของนักเรียนให้อยู่ในขอบเขตที่จะไม่กระทบกระเทือนความรู้สึกของผู้อื่น

คำถามและแบบฝึก มุ่งให้นักเรียนมีอิสระเสรีในการตอบ คำตอบจึงไม่ค่อยตรงกัน ช่วยให้นักเรียนทำงานด้วยความสบายใจ ไม่ต้องกังวลกับเนื้อหามากนัก ฉะนั้นขอให้ผู้สอนยอมรับและทำความเข้าใจกับสิ่งที่นักเรียนตอบ กับให้ระลึกอยู่เสมอว่า การแสดงความคิดเห็นของนักเรียนอาจมีทั้งผิด และถูก ชั้นแรกต้องให้กำลังใจ ให้นักเรียนพยายามเสนอความคิดโดยทั่วถึง อย่าควั่นตำหนิ แต่จะช่วยให้แจ่มให้เห็นในขั้นสุดท้ายว่าสิ่งที่ควรทำคืออะไร

การฝึกทักษะทั้ง 4 จะเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาที่ทำงาน การสังเกตอย่างละเอียดละออของครู จะช่วยให้ครูพบว่า มีเด็กคนใดที่ควรสนับสนุนให้เก่งยิ่งขึ้น มีเด็กคนใดอีกบ้างที่ควรพัฒนา และพัฒนาทักษะอะไรบ้าง การให้คะแนนนักเรียนในรูปของพฤติกรรม ย่อมกระจางชัดสมบูรณ์ขึ้น

ขอให้ครูเป็นที่พึ่งของนักเรียนในการทำงานและภาคภูมิใจที่นักเรียนของเราทุกคนจะผ่านการทำแบบฝึกและประเมินทักษะนี้ไปได้อย่างมีความสุข

แบบฝึกและประเมินทักษะการใช้ภาษาไทย

เรื่องวัด

ประกอบบทเรียนเรื่องสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

คณะกรรมการโครงการพัฒนาการสื่อนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มศว ประสานมิตร

คำชี้แจงสำหรับผู้เรียน

แบบฝึกและประเมินทักษะในการใช้ภาษาไทย "เรื่องวัด" เป็นบทเรียนที่ช่วยเสริมความรู้และความคิดในแง่มุมต่าง ๆ ใช้ประกอบบทเรียนเรื่องสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชของพระยาบวรวิจิตรธรรมธาดา นักเรียนจะได้ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม พร้อมทั้งทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องบางเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและวัฒนธรรม

ควรทราบ

ข้อแนะนำในการเรียน

1. การเรียนครบทันทีให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 5 - 8 คน ไม่จำกัดว่าจะเป็น 5, 6, 7 หรือ 8 คน มีข้อแม้ว่าต้องคละชายหญิง ถ้าเป็นโรงเรียนสหศึกษา
2. ให้ดำเนินการเลือกหัวหน้ากลุ่ม และเลขานุการ
3. หัวหน้ากลุ่มจะบอกกติกาในการทำงาน ขอให้ทุกคนร่วมมือ
4. การตอบ หรือ ทำแบบฝึก ให้เขียนตอบลงในสมุดของนักเรียน มีแบบฝึกบางชุดเท่านั้นที่มีแผ่นคำตอบต่างหาก ซึ่งหัวหน้ากลุ่มจะเป็นผู้บอกให้ทราบ
5. ให้นักเรียนสัญญาว่าจะทำแบบฝึก นักเรียนจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจด้วยตนเองอย่างเต็มที่ กับพยายามแสดงความคิดเห็นตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้งานของกลุ่มสำเร็จลุล่วงด้วยดี

การตอบคำถาม

นักเรียนอาจจะคิดตอบจากความรู้เดิม หรือตอบจากสิ่งที่นักเรียนเคยพบเห็นมาก็ได้ไม่จำกัดความสำเร็จอยู่ที่ความตั้งใจที่จะตอบคำถาม กับความคิดที่นำมาใช้ ฉะนั้น เกณฑ์การประเมิน จึงพิจารณาทั้งกระบวนการทำงานและผลงาน ตลอดจนความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมาย ตามรายละเอียดดังนี้

1. ความตั้งใจ (20 คะแนน)

ความพร้อมในการเรียน

การทำงานเสร็จตรงตามเวลา

2. ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และวางตัวได้เหมาะสม (20 คะแนน)

รับผิดชอบดีเมื่อเป็นผู้นำกลุ่ม

ปฏิบัติตนถูกต้องเหมาะสมเมื่อเป็นผู้ตาม

3. สามารถนำความรู้และประสบการณ์มาใช้ในการคิดตอบและแก้ปัญหา (20 คะแนน)

4. สามารถนำความรู้และทักษะทางภาษา ไปใช้ในการสื่อสาร อย่างเป็นทางการ และอย่างไม่เป็นทางการได้เหมาะสมแก่กาลเทศะ (20 คะแนน)

5. ลักษณะดีเด่น (20 คะแนน)

ความคิดริเริ่ม

ความสามารถในการแก้ปัญหา

ระเบียบวินัยในการทำงาน

การให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือผู้อื่น

ใช้เวลาทำงาน 15 นาที

1. บอกชื่อวัดที่นักเรียนเคยไป 5 วัด
2. เขียนชื่อวัดที่นักเรียนเคยรู้จัก 10 วัด
3. เขียนชื่อพระสงฆ์ที่นักเรียนเคยรู้จัก 1 รูป แล้วถึงเหตุการณ์ที่พบหรือรู้จักประกอบด้วย
4. แสดงความเห็นว่ามีคนไม่ไปวัดเพราะอะไร
5. แสดงความเห็นว่ามีคนไม่ไปวัดเพราะอะไร

ใช้เวลาสนทนา 5 นาที (หัวหน้ากลุ่มนำการสนทนา)

6. ในฐานะที่เป็นศาสนิกชน นักเรียนจะยอมรับการกำหนดวันโดยวัดได้อย่างไรบ้าง
7. เมื่อถามนักเรียนว่าความดีคืออะไรบ้าง
8. วันนั้นนักเรียนคิดว่าตนเองมีข้อบกพร่องเรื่องอะไร
9. วันนั้นนักเรียนได้สังเกตเห็นว่ามีใครบ้างทำดี เขาทำอะไร
10. อีก 7 วันข้างหน้า นักเรียนคิดจะทำความดีอะไร ได้เขียนไว้ในตาราง

หัวหน้ากลุ่มแจกตาราง

มีเอกสารให้เด็กเรียนอ่านเพิ่มเติม
ขอใบจากหน่วยงานการของชุมชน
ให้ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย

โรงเรียน ชื่อ ชั้น เลขที่

10. อีก 7 วันข้างหน้า นักเรียนคิดจะทำอะไร

สิ่งที่จะทำ	สำหรับครูผู้สอน
1 วันที่ เดือน พ.ศ.	
2 วันที่ เดือน พ.ศ.	
3 วันที่ เดือน พ.ศ.	
4 วันที่ เดือน พ.ศ.	
5 วันที่ เดือน พ.ศ.	
6 วันที่ เดือน พ.ศ.	
7 วันที่ เดือน พ.ศ.	

โรงเรียน ชั้น เลขที่

.....

กระดาษคำตอบแบบฝึกชุดที่ 9

1	วงกลมรอบเลขข้อที่นักเรียนอ่านแล้ว เข้าใจ
	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
	11 12 13 14 15 16 17 18 19 20
2	เลือกเขียนข้อความที่นักเรียนชอบมากที่สุด จากที่อ่าน
3	ในชีวิตที่ผ่านมา นักเรียนเคยใช้ธรรมข้อใดใน 20 ข้อนี้บ้าง ใ้ยกเรื่องราวประกอบ
4	คิดว่าต่อไป นักเรียนจะใช้ธรรมข้อใดใน 20 ข้อนี้บ้าง เพราะเหตุใด

ข้อปฏิบัติสำหรับหัวหน้ากลุ่ม

ให้ออกคำสั่งแก่สมาชิกกลุ่มดังนี้

1. ขอให้ทุกคนอ่านเอกสารฉบับที่ 1 ใช้เวลาอ่าน 3 นาที (แจกเอกสารฉบับที่ 1)
2. ให้ทำแบบฝึกหัด 5 ข้อแรกให้เสร็จภายใน 15 นาที ทำในสมุดแบบฝึกหัดของตนเอง ลงมือทำได้
3. ขอให้อ่านคำตอบเฉพาะข้อที่ 4 และ 5 ให้เพื่อนฟังทีละคน (ผม) จะบอกให้ผู้ที่ฟังคนอื่น ขอให้ทุกคนฟังเวลาที่เพื่อนพูด
4. ขอบใจมากครับ ต่อไปจะให้เลขาฯ อ่านข้อสรุปให้ฟัง ขอให้ตั้งใจฟังด้วย
5. ตอบคำถามอีก 5 ข้อ ถ้าใครทำเสร็จแล้ว มีเอกสารอีก 1 ฉบับให้อ่าน (ให้เลขานุการแจกเอกสาร ชุดที่ 2, 3, 4, 5 หรือ 6 พร้อมกระดาษคำตอบข้อ 10)
6. (บอกสมาชิกเป็นรายบุคคล) อ่านแล้วให้สรุปความไว้ (ถ้ามีเวลาพอจัดดำเนินการอภิปรายตามเรื่องที่ได้อ่าน)
7. มีเวลาเหลือให้เขียนคำบรรยายภาพ เรื่องสมเด็จเจ้าแดงไม่ไปพลาญ ฯ โดยใช้ความคิด และความรู้ใหม่ ๆ ที่ได้เรียนมาประกอบ (แจกเอกสารชุดที่ 7) ให้ทำในสมุด
8. มีคำถามให้ฝึกความคิด จากเรื่องสมเด็จเจ้าแดงไม่ไปพลาญ ฯ ให้ทุกคนช่วยกันคิดตอบแล้วรวบรวมเป็นงานของกลุ่ม (แจกเอกสารชุดที่ 8) ให้ทำในสมุด
9. ผู้ที่ปฏิบัติตามคำสั่งครบ 8 ข้อแล้ว มาขอรับเอกสารชุดที่ 9 พร้อมกระดาษคำตอบแบบฝึกชุดที่ 9
10. มีแบบฝึกชุดสุดท้ายให้ทุกคนทำโดยกรอกคะแนน และขีดจำนวนครั้งที่ปฏิบัติแล้วรายงานผลแต่ละเงื่อนไข และเขียนเล่าเหตุการณ์ที่ให้ออกคิดแง่ธรรมะ (แจกกระดาษคำตอบแบบฝึกชุดสุดท้าย)

ตอนที่ ๑ เยี่ยมพระ

"ไปไหนมา?"

"ไปบวชนาค..."

เสียงทักทายครั้งนี้ หมุนไต่ขึ้นไปเรื่อยๆ พอ ๆ กับเสียงเด็กเหิง แตรวง เสียงโห่ เสียงรายรำพันควยท่วงทำนองของหมอลำซิ่ง ซึ่งดังลอยลมเคล้าเมฆฝนมาให้ได้ยิน บางงานก็กังจนเกินไพบระ กลายเป็นแสบแสบๆ มีทั้งเกิดสนุก รำคาญ อย่างไรก็ตาม มันก็บอกให้รู้ว่าฤดูฝนได้มาถึงแล้ว โกลเขาพรรษา เสียงต่าง ๆ ที่ว่า ก็ล้วนแต่เป็นเสียงเชื้อเชิญให้สาธุการงานบวชนาค หรือทำลูกชาวนาให้เป็นพระ ถือว่ามีงานดีงามมาก จึงมีการกระจายข่าวให้กว้างขวาง เพื่อเพื่อนบ้านจะได้พลอยอนุโมทนาด้วย นี่เองคือสาเหตุให้มีการแห่และการโห่ ฉากเห็นพอดีไปก็กลายเป็นเหอ และเป็นถนนใหญ่ของประเพณีแจกการศรัทธาเชิญขอขมาลาบวช ผู้รับขานทานก็ชื่นใจ เพราะรู้สึกว่าได้บุญมีอานิสงส์มากมาย บวชแล้วสมมติที่ภาชีวัน, ของราคาแพงอย่างนี้ ควรแสดงความนับถือกันด้วยวิธีอื่นจะเหมาะสมกว่า มันเรื่องของนานาจิตตัง มะตูมแข่งนอก มะกอกแข่งใน น้ำเขียวไหลวน หลายคนก็หลายใจ โลกของคนมันไม่จี๊ดจ๊าด ก็ตรงที่ความคิดเห็นไม่ตรงกันนั่นเอง ความคิดเห็นที่แตกต่างกัน นั่นเป็นเรื่องมีเหตุผลโลกให้วิถีจรตระการนาสนใจ รักกันบ้าง ชังกันบ้าง ทะเลาะกันบ้าง เบียดพาราตีกันบ้าง ทำให้ไม่ช้าจากจำเจ คั่นเกินดี---

แต่บัดนี้ ความขัดแย้งเฉพาะในเรื่องประเพณีบวชนาคก็ยุติลง เจียบไปพร้อมกับ แตรวง, กลองยาว, เสียงโห่ เพราะเขาพรรษาเขาไม่นิยมบวชกัน

ชาวนาที่จัดการบวชลูกบวชนาคเป็นพระ แยกไปอยู่วัด ก็ไม่ทอดทิ้งทำนองตัดหางปล่อย เนื้อแท้แล้วก็มีความห่วงใย และอำนจความห่วงนี้แหละ เป็นเครื่องโน้มน้าวใจชาวนาให้มาเพื่อบุคคลมากกว่าปกติ ที่ว่าบวชลูกหลานเท่ากับได้เป็นญาติกับพระศาสนา ก็มีความหมายสำคัญจริงนี่ ก็ทำให้เกิดสนใจทางศาสนามากขึ้น มารดาบิดาของท่านถึงกับเข้าถือถืออุโบสถทุกวันธรรมสวนะในวัดที่ลูกชายของตนบวชจำพรรษาอยู่ นอกเหนืออุโบสถเป็นเพื่อนลูก ...สาธุ...น่าชื่นใจจริง ๆ ...

เรารู้อันทีในวงพุทธศาสนิกชนว่า ถ้าบวชเป็นพระเป็นการสละสละวางกิจของฆราวาส เป็นพระจะทำตัวให้เหมือนชาวบ้าน ก็ไม่ใช่พระ ฉะนั้น หน้าตาของพระ ก็คือพยายามที่จะไม่ยุ่งกับเรื่องของฆราวาส เลิกเกาะเกี่ยวทางโลกียวิสัยไต่มาไกลเกินไป เป็นความบริสุทธิ์สะอาดมากเท่านั้น และถือว่าเป็นบุญมากมี..หน้าที่ของโยมเท่าที่ถวายปัจจัยต่างๆ แก่พระ ก็เพื่อที่จะช่วยตัดความวิตกกังวลในการครองชีพของพระ เพื่อให้ท่านมีเวลาศึกษาอบรมธรรมวินัย และปฏิบัติกิจของสมณะได้เต็มที่ ฉะนั้น คำว่า "โยม" ที่พระเรียก จึงมีความสำคัญในฐานะเกื้อกูลความประพฤติพรหมจรรย์ด้วยอาการดังนี้

การไปมาหาสู่พระ เป็นกิจจำเป็นที่ญาติโยมจะละเลยไม่ได้ ส่วนมากญาติโยมพระภิกษุใหม่ ก็มักไปกันอยู่แล้ว ทั้งนี้ก็ด้วยอำนาจความรัก ความห่วงใยในบุตรหลานของตน แต่มิว่างท่าน ที่เอาใจใส่เยี่ยมเยียนจนกลายเป็นการทำลายพระไป ฉะนั้น จึงใครจะให้ออกคิดเรื่องเยี่ยมพระไว้ ณ ที่นี้

ก่อนอื่นจะทอสนึกไว้เสมอว่า พระมีภาวะและระดับแห่งความรู้สึกนึกจากชาวบ้าน โดยเฉพาะความสงบทางใจเป็นจุดประสงค์ของการสละบ้านเรือนมรดกบวช เมื่อสำนึกไว้เสมอเช่นนี้แล้ว จะใคร่หวังสั่งวรตัวและปากคำ ยามเมื่อเข้ามาเยี่ยมเยือนพระ โดยไม่นำเรื่องราวภายนอกมาพูดให้พระฟัง อันจะเป็นทางให้เกิดฟุ้งซ่านกังวล บางคนถูกใจไม่เลือกเรื่อง พอกลีบมานแล้ว พระอยู่ทางนี้ก็เลยจำวัดไม่หลับ สวคณท้าวานาไม่ได้ออกถึงคนนั้น คนนี้ ทรัพย์สิน ตำแหน่งการงาน...สารพัดจะคิด แต่ละเรื่องที่เกิดได้จากโยมเขาเล่าถวายทั้งนั้น และไม่ได้ออกอย่างพระตักนิคเดียว...ขอบรรดาคนโยมอย่าให้การเยี่ยม กลายเป็นสื่อชักนำข่าวที่อันตรายมาทำลายพระของคนเลย ถ้าเป็นไปได้ ก็ควรจะให้เยี่ยมให้เป็นมือเป็นคราว อย่าพราเปรื่อนัก ให้โอกาสพระได้ทำกิจของสมณะให้มาก ๆ ยิ่งคนที่เคยมีความผูกพันต่อกันมาอย่างลึกซึ้ง พอเห็นหน้าเจอกับเห็นทุกสิ่ง อย่างนี้ก็ควรจะสั่งวรตนเป็นพิเศษ

อีกประการหนึ่ง เพื่อนต่างเพศ ในสมัยที่แสนอาการของสตรี เป็นภัยแก่ภรรยา ฆราวาสด้วยกัน ก็ไม่ควรอย่างยิ่ง ที่จะแต่งมาเยี่ยมพระที่ตนรักและบูชา ใครจะว่า

ขวัญอ่อนก็ช่างเออะ แต่มันก็เป็นอันกราบถวายแรงจริง ๆ จะเล่าความจริงใจจริง หลวง
 หอเวียง อายุ 70 กว่าแล้ว อยู่วัดต่างจังหวัด มีชื่อเสียงทางหนังหนังโนและน้ำมันคเสนต์
 ฝรั่งเศสทศสองทาน ไปถามว่า ขณะนั้นลูกเมียของเขากำลังทำอะไร หลวงหอ
 ทานก็ดู และบอกเขาไป ต่อมาฝรั่งคนก็ถามมารยาของคนที่ไปว่า วันนั้น..เวลานั้น..กำลัง
 ทำอะไรอยู่ที่ไหน เมื่อได้รับคำตอบเท่านั้น ก็เลยยอมรับนับถือหลวงหอเวียง เพราะมันตรง
 กันกับที่ทานทนายไว้ หลวงหอเวียงก็เลยดังใหญ่ เขารู้กันอย่างนี้ เมื่อมากรุงเทพฯ ก็อยู่
 ยิงวัดวัดหนึ่ง ถนนกรุงเทพฯ รู้เขากันกันไปหา โดยเฉพาะพวกผู้หญิงที่ยังไม่แก่...แต่เหงา
 และว้าเหว ต้องการเสนห์จากหลวงหอ บางคนก็เข้าไปหาจนใกล้ชิด ก้ม ๆ เงย ๆ อย่าง
 น่ารักเสียใจ จนครั้งหนึ่ง พระบวชใหม่เห็นทานวางจากแขกก็เข้าไปเรียนถามทานตรง ๆ
 ว่า ขณะนี้แขกสวย ๆ สาว ๆ ชื่นชมและสวมชะเวิกชะวากเขามาด้วย ๆ ลอ ๆ อยู่ใกล้ ๆ
 นะ ทานรู้สึกอย่างไรบ้าง...ทานก็เล่า...มันชั่ววูบมาจากปลายเท้า และลูกหลานสูงขึ้น ๆ
 ส่วนข้างบน ก็บวมมาจากศีรษะลงมา แล้วเกิดอารมณ์หัวใจ ตามวิสัยของปลงชนธรรมดา
 สามัญที่ยังเป็นนักกีฬา เตะเป๊ป จนสุดท้ายจะจมใจได้ไหว เพราะพระก็ไม่ไต่ทำควยอีรูดยุบนี้
 จากเรื่องนี้ ประกันไควว่า ผู้หญิงที่ไปหาหลวงหอ ล้วนแต่ต้องการสิริมงคลทั้งนั้น
 ไม่มีใครคิดว่า จะไปยั่วทานหรืออายุ 70 แล้วจะยั่วไปทำศพหรือ?... แต่แผ่นของชีวิตามาร
 ที่เจ้าหลอนแก่งไปนะดี มันเข้าไปทำลายคมะในหัวใจทานเสียแหลกละเอียดแล้ว ทานจะ
 เอามงคลไปให้ใครได้ แม้แต่ตัวทานเองก็ไม่รอดจัญไรเสียแล้ว

ถ้าทานต้องการมงคล ก็จงทำตัวให้เป็นมงคล การเปี่ยมพระ หากไม่ระวังจะ
 กลายเป็น "ชั่วพระ" อย่าให้พระของท่านเป็นอย่างหลวงหอเวียงเลย ขอเสียเถอะแม่มด...

ลงชื่อหลวงตา

26 กค. 2513

หมายเหตุ เขียนขึ้นเพื่อเตือนใจพระใหม่ และญาติโยม เพราะมีหน้าที่สอนธรรมวินัยพระใหม่
 จากหนังสือจุลสารปริยัติ ประจำสำนักเรียน (2513)

เปี่ยมพระ (166 - 16) จากหนังสือ

หลวงตา แพร่เชื้อไม่ ฉบับรวมเล่ม

บันทึกการพิมพ์ 252๗, 436 หน้า.

ตอนที่ 2 วิถีชีวิตชนบท

วันนี้เรามานักลั่นกับธรรมชาติที่นั่นอีกวัน ผมก็ใจดี กวาดตามองไปรอบ ๆ ส่วน โบกซ์ที่โซบะ ผมก็เคยไปมาแล้ว เมื่อสมัยเป็นเด็ก ถ้าจะพูดกันอย่างไรงี้ก็ดี ผมว่าพอสู้กันได้ ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากันเท่าไรเลย ที่โน่นมีบ้านชาวเขาเน่าโหล่ ธารน้ำ กระน้ำ แต่มีสิ่งก่อสร้าง สมบัติวัตถุ อาคารต่าง ๆ มากเกินไป ทาสความงามของธรรมชาติไปเสียเกือบหมด ทำให้ หอยคาลงเพราะอาคารต่าง ๆ ไม่ใคร่สร้างให้มีสภาพแวดล้อมเข้ากับธรรมชาติ แต่ที่นั่นจะมีอาณาเขต แถบจะไม่กว้างใหญ่ไพศาลเท่า แต่ก็เต็มไปด้วยธรรมชาติแถมจะมีบางส่วนจะถูกปลูกมันขึ้นมาด้วยมือ มนุษย์ แต่ก็กลมกลืนไปกับของเดิมจนแทบจะเป็นเนื้อเดียวกัน

"คุณบอกหนานาโนะ" ทานโซโหมคุ เห็นผมไม่เต็มใจและบ๊ยะไรแรง ๆ อยู่ตรงกลาง "ผมตั้งใจให้มันหอยยวบลงมา เรื่องฟ้าสีแดงสีส้มสีสด ๆ คักกับหนานาโนะชาวหมื่น คิด คุณว่าจะไปสถานที่สวยอะไร เช่นนั้น แต่ก่อนนั้นมันยังไม่พอจึงยังไม่หอยยวบลงมาก็คงการ"

เล่า ผมก็สรวลเสี้อยู่ในใจ ถ้าตามเข้าใจธรรมชาติเหมือนรู้จักตัวเองเช่นแล้ว โฉม เดยท่านจะเบรคที่เหล่านี้นะ ระบายอากาศที่งามวิไลไม่มีที่ใด เทียบได้ เป็นบุญของผมที่ได้มาเห็น ผมอยากให้อะไรว่า ส่วนโบกซ์แห่งที่สองควายเข้าไ

"บอกคุณนั่น คุณรู้ไหมว่าอะไร" ทานจะสายตาจากหน้าผาหันมาถาม

"ทั้งหมด" ผมตอบ

"คุณรู้ไหมว่ามีชีวิต ผมรับรองว่าในโลกนี้จะไม่มีที่ไหนมีสัตว์ล้นหมากเท่าที่นี่ กระรอก ๆ ราวรอยกว่าชนิด ผมไปมาทุกแห่งทั่วภาคใต้ มาเดเชีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย มีสัตว์ชนิดอะไร หันอะไร ผมเอามาลงไว้หมด คุณมานึกหนานัน ถ้ามาตอนหนาวแล้วเขาอุกนึ่งลูกจะสะระดัง ไปควยคอกลั่นหม หมอกรุ่น กระสือ ไม่มีที่ไหนเหมือน

บุญผมยัง น้อยไปผมคิด โอกาสหาของมากได้ได้ "แล้วสระน้ำนั้นละ น้ำมาจากไหน" ผมไปข้างหลังที่แองน้ำใหญ่หนานาเมตกัน

"น้ำจากชลประทาน ผมขุดทางแยกเข้ามาในวัดกักน้ำไว้ใช้ น้ำตามริบวงเหลื่อเพื่อ คุณเห็นเขื่อนนั้นแล้วหรือยัง ผมทำควยมือรองผมเอง เก่งเขาวมาเมาววยเหลื่อ วัดนี้ไม่มีเงินทอง ไม่มีปัจจัย ผมทุ่มเทให้กับธรรมชาติหมดทุกอย่าง เทียวคุณเดินดูเอาเองก็แล้วกัน ก่อนจะกลัไม่ ก็มานั่งสักพักนอกสักพัก ลงอาบน้ำอาบเท้าที่รับรองไม่มีกลิ่นคลอวัน สะอาดบริสุทธิ์กว่าที่คุณเคยเจอ"

"โศกาวาจา" ของดิ ฌมมยาก ๖๐๐ เป็นบุรุษคา"

"ไปเที่ยวให้หัวเหียนก่อนแล้วค่อยจากกันใหม่" นานาคูเค็งจึงบึ้งตึ๋ม "คงจะหวงของดี"

ฉันรักเพราะความร่าเริง ไม่ค่อยได้โกรธจู่ๆ เพราะกลัวว่าถ้ารักกันแล้วมาก ๆ จะเห็นเขาเจอ
ความโหดร้าย ไม่เป็นอันหักใจลงได้

เมื่อใดใน^๒หมื่นกว่า^๓ใจคงจะกรากกัญไ้^๔ใบเงิน^๕ หู ... ขึ้นชมนกับธรรมชาติ เสียขาย
เวลา^๖นอ^๗ย^๘เลย^๙ว^{๑๐}ร^{๑๑}บ^{๑๒} ร^{๑๓}บ^{๑๔} ร^{๑๕}บ^{๑๖} ร^{๑๗}บ^{๑๘} ร^{๑๙}บ^{๒๐} ร^{๒๑}บ^{๒๒} ร^{๒๓}บ^{๒๔} ร^{๒๕}บ^{๒๖} ร^{๒๗}บ^{๒๘} ร^{๒๙}บ^{๓๐} ร^{๓๑}บ^{๓๒} ร^{๓๓}บ^{๓๔} ร^{๓๕}บ^{๓๖} ร^{๓๗}บ^{๓๘} ร^{๓๙}บ^{๔๐} ร^{๔๑}บ^{๔๒} ร^{๔๓}บ^{๔๔} ร^{๔๕}บ^{๔๖} ร^{๔๗}บ^{๔๘} ร^{๔๙}บ^{๕๐} ร^{๕๑}บ^{๕๒} ร^{๕๓}บ^{๕๔} ร^{๕๕}บ^{๕๖} ร^{๕๗}บ^{๕๘} ร^{๕๙}บ^{๖๐} ร^{๖๑}บ^{๖๒} ร^{๖๓}บ^{๖๔} ร^{๖๕}บ^{๖๖} ร^{๖๗}บ^{๖๘} ร^{๖๙}บ^{๗๐} ร^{๗๑}บ^{๗๒} ร^{๗๓}บ^{๗๔} ร^{๗๕}บ^{๗๖} ร^{๗๗}บ^{๗๘} ร^{๗๙}บ^{๘๐} ร^{๘๑}บ^{๘๒} ร^{๘๓}บ^{๘๔} ร^{๘๕}บ^{๘๖} ร^{๘๗}บ^{๘๘} ร^{๘๙}บ^{๙๐} ร^{๙๑}บ^{๙๒} ร^{๙๓}บ^{๙๔} ร^{๙๕}บ^{๙๖} ร^{๙๗}บ^{๙๘} ร^{๙๙}บ^{๑๐๐}

จากกฎนี้ทำให้ใจเขาจะผ่องใสกว้างใหญ่ขึ้น ๆ และเห็นธรรมะอันเป็นที่พึ่งอันเป็นทาง
ระหว่างขึ้น และลงตามจุดหนึ่งสัปดาห์ ๆ ประมาณ 100 คน และอีกไม่ใหญ่ นี่แหละในโรงเรียน
เหมือนบรรจงและสักเล็กใหญ่สุดห้อยกันวางเรียงรายไปทั่ว และเห็นทางตรงสัก 4 - 5 องค์
กำลังสบาย ถ้าใช้คนมากมายจนเกินไป ไม่ออกว่าจะมาได้อย่างไร จะวางอยู่เองโดยธรรมชาติ
เพียงแต่จะสักตัวนั้นให้เรียบก็ยังสงสัยอยู่ จนนึกในใจ ถ้าเตรียมอาหารมาเพื่อที่สักวันหนึ่ง
เห็นบรรดาคนที่ทำให้นึกถึงงานโสภณในเรื่องงานนี้ว่าดีรู้ ถ้าเป็นพวกออกไม้นานจะประทับใจแล
ไหนยังบรรดาคนใดเลย

ถัดจากลานหัวจักรกังหันนาข้าว ทางซ้ายแยกไปเป็นทางขึ้น บนยอดเขามีนันทวงเรียง
เป็นชั้นบันไดขึ้น ไปอีกชั้นโคตรคาง ทางขวามือจะเป็นลานกว้างคึกคักนาข้าว มีพระพุทธรูปเรียงราย
และปากทางจะมีรูปยักษ์ ยืนถือกระบองกบฏคางหนึ่ง ยกขึ้นถือเรียกวานหนึบ ทราบว่าตอนทีท่าน
สมภารวัดมาแจกสิ่งของยุคนั้นเขา ท่านเลยเอาวางเขาที่หน้าของยกขึ้นใหญ่ไว้ แต่เกิดอย่างไรไม่ทราบ
ระเบิดเอาหินขว้างขึ้นออกก็เลยพาพระวัดและพี่น้องนอกรอบไปไล่เขาหนี จึงมีกิดว่าเคียวต้องระเบิดโค

ถัดจากแนวพระพุทธรูปจะมีสระน้ำเล็ก ๆ เป็นทางน้ำซึ่งจากยอดเขามาซึ่งอยู่ใต้แผ่นดินใหญ่ที่ลาดเอียงประมาณ 15 องศา เป็นแนวนั้นมีรายเรียงกันกับแนวหินอ่อนอยู่ใต้เนินเล็กธรรมดาที่สร้างสร้างสิ่งมีชีวิตที่รกรกขึ้นมาทั้งหมด แนวนี้ยาวกว่าแนวอีกที่ต่ำกว่าประมาณ 10 เมตร ลึกประมาณ 5 - 6 เมตร ถ้าจะเป็นเพียงสำหรับอยู่อาศัยก็ล้นมา ฝนลาดไม่สูง เพราะถัดจากปลายที่ลาดเอียงก็ไม่มีน้ำมาธารัน 50 องศา สูงใหญ่ ถ้าวัดจากพื้นถึงยอดคาน้ำประมาณตั้งสูง 20 ซม. รอบบริเวณจะถูกต้นไม้ทั้งความสูงที่คลุมมาด้วยผลากสีหลายพันธุ์ ไม่เรียกว่าใบใหญ่ ใบกว้างใบหนา แพบจะทุกชนิดที่เคยมีแต่เป็นต้นไม้ที่เล็กที่ไม่เห็นคนใคร อายุรวม 40 - 50 ปี ทั้งนั้น ลำต้นโตขนาดเขมือบ 2 มือก็ยังไม่รอบเป็นไม้ยืนต้น ถ้าไปเลื้อยขึ้นต้นไม้โตโตก็ยังมี ขนาดของ ๆ คนมองที่เดียว แตกไม่เคยไม่เคยเห็น

ว่าพื้นโกดังเมื่อโกเต็มทีจะใหญ่โตขนาดนี้ไม่ได้ แต่ละคนสูงไม่ต่ำกว่า 5 เมตร ส่วนรอบ ๆ โถง
 คนจะมีคนกองใหญ่ บางเล็กบางวางระเงระเงเก็บไปหมดโดยสมัครใจ ตามรอยแยกเองเห็นชวกร
 หันเหล่านั้นจะมีพวกคอกไม้ป่า วกเฟิร์น กงววยไม้ป่า โมลออกมาเหมือนจัดสวนใบบ้าน แสดงว่า
 ถูกมีระดับคอกแคงได้อย่างเจาะเจาะนะ! ข้ากับมรยาภาจึง**วิ่งวอลดมามากที่สุด** ถ้ามีวิญญา
 คุชฐีปได้เกิดกตัญญูทางภูมิธรรมาลัยยะสกลี นาวะมอญไพทานเสียด ๆ บรีเวรอนนอกจะมีภูมิลายลอม
 ประมาณสัก 4 - 5 หลัง บางหลังชำรุดทรุดโทรม บางหลังยังมีร่องรอยว่ายังสร้างไม่เสร็จ ผม
 แปลงใจอยู่อย่างว่าทำไมไม่มีพระจำพรรษา มีแต่คนอยู่วงเวียน หรือทานจะจุตจาโง่งนาง
 เกินไปจนกระนั้นไมกลายง่าย หรือจะอย่างไรนั้นก็ไมกลายง่าย แต่จะให้เป็นมาอยู่ด้วยคงขอ
 คัดถูกก่อน เฉพาะกลางวันเหลือไฟกลางคืนไม่เอา ไม่ใช้หัวนี้ แตรวนี้กลัวเสียงมากกว่าเพราะ
 มีสภาพเหมือนน่ายอม ๆ

หลังจากที่ผมเดินดูรอบ ๆ บรีเวรอนแล้วเสร็จแล้ว ผมชวนกันเป็นฝ่ายขึ้นไปบนยอดเขา
 เป็นฝ่ายกันหาชุดแตรแบบไปหมด เพราะโค่นต้นไม้ทั้งนั้น เป็นรอยน้ำเกาะเป็นตะปุ่มตะป่ำเต็มไปด้วย
 หมก เวลาเดินต้องคอย ๆ ย่องคอย ๆ เหยียบ ขึ้นเหยียบแรง ๆ มีหวังเท้าพังเป็นแน่ คงคอย ๆ
 โน้มตัวเกาะถึงต้นต้นหมกไป ช่วงนั้นเป็นฝ่ายผมพียงเขา หนึ่งเล็กบางโตบาง เพราะอายุเวลาการ
 ปักถูกต่างกัน แลวแตรนั้นให้ ชนิดไหน ทานาใจก่อนกันถูกก่อน เฝ้ายานายักถูก ไม่เช่นนั้น
 คงโค่นหมกกันคอกไม่อย่างไม่มีผม เมื่อขึ้นไปถึงยอดเขามองลงมาข้างล่างใจหวิว ๆ เพราะเป็น
 หนานาสูงชัน ไม่มีสิ่งใดรองรับข้างล่างเลย ถ้าตกลงไปถึงดินเลย แลวข้อศอกกลางอากาศเลย
 เป็นแน่ หลังจากนั่งพักเหนื่อยชมวิวดูหลายใจเห็นลัทธิภิกขุต้องรีบลงมาเพราะถึงเวลาจะกลับ ข้างบน
 กองคอกจิ๋ววิสัยผมสะพายลงมา กลัวว่าลงมาทั้งจิ๋วจะมาถึงต้นเขา ข้างล่างนั่งเจ็บเสียวกว่าหา
 ขน ขาขมยงหมกหยดเหมือนขิงขมขมในโคข่า ๆ แลวตอนขาลงแทบต้องวิ่งลงเพราะทางชัน หินก็ค
 เหลาคไปมีหัวโคเล็ด คอกคอย ๆ ของคนล้มหมกกลมอเอาไว พอปล่อยมือจากคนหนึ่งคอกก็ค
 คนไวคอก ไม่เช่นนั้นหัวค่อมแน่ กว่าจะลงมาถึงคอกนั่งพักเอาแรงหลายหน ถ้าคอกมองที่หยา
 ขางหนา คนที่จะเกาะคอกไป มาที่หลังถาดจะขึ้นไม่ไผคองโรยเชือกลงมาแล้วคอกก็เชือกขึ้นไม่
 จะสะควกกว ฝืนขึ้นที่คอกโคเขา (ยั้ง) เขาคักัน (ในพัน) เมื่อลงมาถึงข้างล่างนั่งพักเอาแรง
 ออกสักครู่ ก็พากันไปลาทานสนมหาร เจ้าคอกกลับแต่ไม่ถึงไม้พันโคเลาหวานส่งมาให้คนละแผ่นออกให้ไม้อาน
 เสียก่อน เป็นใจหายเหนื่อยแลวคอกกลับ

"ไหน ๆ มากันแล้ว ของอาบนํ้าที่พูดว่า จะเย็นชื่นใจ ไม่ก็กลิ่นคลอรีนเหม็นกับน้ำ
ที่เคียวอาบนํ้าบางโหม"

พวกมันก็ไม่คิดรีไทร์ ผอมรากฐานมา ทั้งระหัดแระร่ากันสบายใจ ตอนยังไม่เค
บวชนมเคียวอาบนํ้า 3 อย่างมาแล้ว ขณะนั่งนอนไปเพื่อวันสงขลา ก็ระหว่างทางระอาบนํ้าคักกัน
ไม่ถึงพริกกลางทะเล ขึ้นจากทะเลก่อนน้ำจืดที่ระวายเป็นของพริก วันอาบนํ้า 3 อย่างคืออาบนํ้า
ตกประคิษฐ์ อาบนํ้า และอาบนํ้าอ่างในพองน้ำ

ระหว่างพจนมาเตรียมตัว ไม่ลาพาณกลับ พวกมันก็รักขากันว่า เคียวไปลาพาณแล้วจะ
ของขอของดีทานสักอย่าง ทานอาบนํ้าแล้วเล่าเล่าไรอย่างนี้คงมีของดีแน่ ขอแบ่ง ๆ กันคงไม่เท่าไร

เมื่อไม่จึงทางก็ยืมตากัน ไร่คหของดีจากทาน ทานอีกเรือนเอียนาน ไม่พูดอะไรออกให้
ความไปในห้องนกกุญ พวกมันเข้ามาไปในห้อง ทานก็หยิบเข้ามาออกมาจากหัวนอนทาน เปิด
ออกมากล้นหอมฟุ้งไปทั้งห้อง ผมเห็นเขาตกลงมลงกรวย ด้วยความเคารพเพราะที่ทานใหญ่ขึ้นเคียวพระ
ของพระสาวก พระสารีบุตร และพระโมคคัลลานะ เจรจนโมโหที่มันเป็นรอยประพิบบนแผ่นหินอ่อนลักษณะ
เป็นเส้นเล็กหลายชิ้น ส่วนโมโหที่เห็นเรื่องเขี้ยวของโม แต่เห็นแผ่นหินนั้น ก็คิดว่าคงจะยังมีส่วนที่
เหลืออยู่พออีกเป็นแน่ ผมดูแล้วก็อดสงสัยไม่ได้เลยถามทานว่า

"ทานทราบได้อย่างไรว่า เป็นพระอริยของพระสาวก และอันไหนเป็นของพระองค์ไหน"

ทานไม่ตอบ แต่หยิบเอาหนึ่งสี่อันมาเคียวหนึ่ง แล้วเปิดใจ เป็นหนังสือว่าคหุโบราณวัตถุ
ของกรรมพิลปากกร เป็นหนังสือเปรียบเทียบบรรพตธรรมฐานของอริยบุคคลโบราณคดีโคคนควาไว มีทั้ง
ลักษณะบรรยายและภาพประกอบ แกมยังอดสงสัยต่อไปไม่ได้โดยคิดว่า ว่าโมระอริยนั้นจึงมาอยู่ที่นี่ได้
ทั้งที่ตนไม่รื่องรื่องว่าจะเป็นแหล่งพระพุทธรูปที่ทานใหญ่คนจะแนะนำถึงและมีรากฐานหลักฐานเหล่านั้

ดูเสร็จจมองไปรอบ ๆ ห้องทาน ภายในห้องมีหนังสือเต็มไปหมด

ผมดูแล้วก็คิดว่าทานคงจะมีอะไรดีเป็นแน่เลย เอ่ยปากขอของดีจากทานตามที่โดนคหหมายกันไว้
พองทานเคียวผมขอของดี ทานรื่องไม่ให้ข้างนอกแล้วบอกว่า

"โหน ... อดากได้ก็เอาไป ขณะเขามัของสารพัดคหมีนั้ใจ ที่ผมสร้างของดีไว้นั้นแหละ
กรรมชาติ"

ทำเอาผมและพรตเวกของทานมานับลาทานกลับด้วยความละอายในตนเองที่ยังหลงอยู่ใน
สมบัติบิตติของเนกกาย.

จาก พำเมืองทอง

ชุดที่ 3 พระราชปณณกรรมสมาธิ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ที่มีต่อพระอาจารย์เกษม เขมโก

พระราชดำรัสที่ทรงปฏิสันถาร กับ เจ้าคุณพระอินทวิद्याจารย์ เจ้าอาวาสวัดตะตอก เชียงใหม่ และหลวงพ่อกเกษม เขมโก แห่งสุสานไตรลักษณ์ ลำปาง โดยมี พระครูปลัดจันทร์ กฤษณบุญญ์ วัดศรีหมวก เกลา เป็นผู้บันทึก ณ วัดตะตอก เชียงใหม่ ลำปาง

ขอความบันทึก อาจมีความคลาดเคลื่อน หรือขาดตอนไปบ้างเล็กน้อย เพราะเป็นการ บันทึกเท่าที่ทำได้ หลังจากเสร็จพระราชดำเนิกลับแล้ว

ในหลวง หลวงพ่อบุญทวนหรือ

หลวงพ่อบุญทวน ขอถวายพระพร อาตมาภาพจำอยู่ที่สุสานไตรลักษณ์

ในหลวง อยากจะไปหาหลวงพ่อบุญทวนเหมือนกัน แต่หาเวลาไม่ค่อยได้ ได้ทราบว่าคุณพ่อบุญทวน

หลวงพ่อบุญทวน

หลวงพ่อบุญทวน พระราชาเสด็จไปป่าช้าไม่สะดวก เพราะสถานที่ไม่เรียบร้อย อาตมาภาพจึง มารับเสด็จที่สุสาน ขอถวายพระพร มหาบพิตรสบายดีหรือ

ในหลวง สบายดี

หลวงพ่อบุญทวน ขอถวายพระพร มหาบพิตรมีพระชนมายุเท่าไร

ในหลวง ได้ 50 ปี

หลวงพ่อบุญทวน อาตมาภาพได้ 67 ปี

ในหลวง หลวงพ่อบุญทวนที่มีความสงบ คงจะสบายดี

หลวงพ่อบุญทวน ขอถวายพระพร สบายดี

ในหลวง พระที่อยู่ตามป่า มีความสงบย่อมจะมีโอกาส ปฏิบัติธรรมได้มากกว่า พระทั่ววัด ในเมือง ซึ่งมีการกิจเกี่ยวกับการปกครองและงานอื่น ๆ จะเป็นอย่างนั้นหรือเปล่า

หลวงพ่อบุญทวน ขอถวายพระพร อาจจะเป็นอย่างนั้นก็ได้ เพราะอยู่ป่าไม่มีการกิจอย่างอื่น แต่ช้านอกกับที่ลุ่มวิเศษด้วย เพราะเมื่อที่ลุ่มวิเศษจิตใจไม่ฟุ้งซ่าน นิเวศไม่ครอบงำ ก็ปฏิบัติได้ลงง่าย

ในหลวง การปฏิบัติอย่างพระมีเวลามากย่อมจะได้ผลเร็ว ส่วนผู้ที่มีเวลาน้อยมีการกิจ มากจะปฏิบัติอย่างหลวงพ่อบุญทวนก็อาจทำได้ แล้วจะมีวิธีปฏิบัติอย่างไร เราจะตัดช่วงเวลาปฏิบัติให้สั้น เข้าจะได้ไหม คือขอยเวลาออกจากหนึ่งชั่วโมงเป็นครึ่งชั่วโมง จากครึ่งชั่วโมงเป็นสิบนาทีหรือห้า นาที เพื่อให้ได้ผลคือได้รับความสุขเท่ากัน ยกตัวอย่างเช่นนั่งรอนต์จากเชียงใหม่มาลำปาง ก็สามารถปฏิบัติ

โค หรือในระหว่างที่มาอยู่ในพิธีนี้ มีช่วงที่ว่างอยู่ก็ปฏิบัติเป็นระยะ ๆ ไม่อย่างนั้นจะถูกหรือเปล่าก็
ไม่ทราบ อยากจะเรียนถาม

หลวงพ่อบอก ขอลายพระพร จะปฏิบัติอย่างนั้นก็ได้ ถ้าแบ่งเวลาได้

ในหลวง ไม่ถึงกับแบ่งเวลาทางหากออกมาทีเดียว ก็อาศัยเวลาในขณะที่ยังทำงานอย่าง
อื่นอยู่นั้นแหละจะโคหรือไม่ คือใช้สัปดาห์ ๆ ขณะจิตที่อยู่กับทำงานคอยรอบคอบ ให้สัปดาห์อยู่ตลอด
เวลา

เจ้าคุณ ฯ ขอลายพระพร มหามหิตรทรงปฏิบัติอย่างนั้นอยู่แล้ว การที่มหาพิตรเสด็จ
พระราชดำเนินมาปฏิบัติงานอย่างนี้เรียกว่า โคทางเจริญเมตตาในพรหมวิหารอยู่แล้ว

ในหลวง ก็ถือว่าเป็นอย่างนั้น เช่นมาตักลูกนิมิตนั่น ก็ถือว่าเป็นการปฏิบัติธรรมด้วย
จึงมีกำลังใจมา และเมื่อได้โอกาสจึงโคเรียนถามพระสงฆ์ว่า การปฏิบัติธรรมเป็นระยะเวลาสั้น ๆ
เป็นตอน ๆ อย่างนี้จะไฉไลไหม อุปมาเหมือนช่างทำสิ่งหนึ่งอย่างหนึ่ง เขาทำทางนี้แล้วพัก ทาง
โน้นแล้วพัก ทำอยู่อย่างนั้นก็เสร็จได้ แต่คงใช้เวลานานหน่อย จึงอยากเรียนถามว่าปฏิบัติอย่าง
นี้จะมีผลสำเร็จไหม

หลวงพ่อบอก ปฏิบัติอย่างนั้นก็ได้โดยอาศัยหลัก 3 อย่าง คือมีศีลบริสุทธิ์มีจิตบริสุทธิ์ ทำบุญ
ในชาติปางก่อนไว้มาก มีบาปน้อย ขอลายพระพร

เจ้าคุณ ฯ โคตามชั้นของสมาธิคือ ขณิกสมาธิ โคสมาธิเป็นขณะ ๆ อุปจารสมาธิโคสมาธิ
เฉียด ๆ ฌานอัปปนาสมาธิ โคสมาธิแนวเนืองดังลงไปไถนาน ๆ (อธิบายละเอียดกว่าที่บันทึก)

ในหลวง กราบ ที่หลวงพ่อบอกว่ามีศีลบริสุทธิ์ ชาติก่อนทำบุญไว้มาก อยากทราบว่าผมเกิด
เป็นอะไร โคทำอะไรไว้มาก จึงได้มาเป็นอย่างนี้ (หลวงพ่อยิ้มและนิ่ง แล้วหันมาทางข้าพเจ้า
บอกว่าตอบยาก)

พระครูปลัดจันทร์ ขอลายพระพร หลวงพ่อไม่อาจจะพยากรณ์ ถวายมหาพิตรได้

เจ้าคุณ ฯ หลวงพ่ออาจจะเกรงพระราชหฤทัยมหาพิตรก็ได้ ขอลายพระพร

ในหลวง หลวงพ่อไม่ทรงแกรงใจว่าเป็นพระราชฯ ขอให้ถือว่าสนทนาธรรมก็แล้ว
กัน ยินดีรับฟัง มีคนพูดกันว่า ชาติก่อนผมเกิดเป็นนักรบ มีบริวารมาก ถ้าเป็นอย่างนั้นศีล 5 จะ
บริสุทธิ์ได้อย่างไร การเป็นนักรบนั้นจะต้องโคมาคนสองสั้อยู่ (หลวงพ่อยิ้มและหันมาทักพระครู

ปลัดจันทร เอไคร่ทำนายถวายท่านอย่างนั้นก็ไม่รู้ เราไม่รู้ เราไม่มีตีกังสัญญา อนาคตัง
สัญญา ทอบยาก ทองหลวงพ่อบึงซี)

พระครูปลัดจันทร ขอดถวายพระพร หลวงพ่อบึงยันว่า มหามพิตรทรงมีศีลบริสุทธิและ
ทรงมีบุญมาก

ในหลวง เรื่องบุญกับกุศลกันเรื่องหนึ่ง ตามที่รู้ทำบุญหรือมีบุญได้ผลเพียงแค่ว่าเป็น
เทวดาอยู่สวรรค์ บุญกุศลหรือทำกุศลมีผลให้ได้นิพพาน อย่างนั้น แต่ว่าพระราชาผู้มีบุญมากก็ไม่ได้
แค่ว่าเป็นเทวดาอยู่บนสวรรค์เท่านั้นไม่ได้นิพพาน ทำไมเราไม่พูดถึงกุศลกันมาก ๆ บ้าง หลวงพ่อ
สอนให้คนปฏิบัติธรรมตามแนวปฏิบัติของหลวงพ่อบ้างหรือเปล่า

หลวงพ่อบึง ขอดถวายพระพร สอนเหมือนกัน อาตมาภาพได้ทราบมาว่า ที่วัดปากน้ำ วัด
มหาธาตุ ก็มีสอนวิปัสสนากรรมฐาน มหามพิตรเคยเสด็จไปบ้างไหม

ในหลวง ทราบ แต่ไม่เคยไป หลวงพ่อสอนอย่างไรอย่างนี้บ้างและอยากได้เป็น
แนวปฏิบัติ เอาอย่างนักใหม่ ก็ขอให้หลวงพ่อบึงเขาเครื่องมันหักเสียง แล้วส่งไปจะได้ไหม
มีเครื่องหรือเปล่า

พระครูปลัดจันทร ขอดถวายพระพร เครื่องแห่ของวัดมี

ในหลวง ขอให้หลวงพ่อบึงสอนตามแนวของหลวงพ่อบึงที่เคยสอน จะสอนอะไรก็ได้

หลวงพ่อบึง ขอดถวายพระพร มีเป็นประเภทภาวนากรรมต่าง ๆ

ในหลวง อะไรก็ได้ ขอให้เป็นอย่างอื่นก็ได้

หลวงพ่อบึง ได้ ขอดถวายพระพร

ในหลวง ขอนมัสการลา

(ทรงกราบแล้วเสด็จพระราชดำเนินถึงประตูโบสถ์ เสด็จกลับมาน้ำที่หลวงพ่อบึง)

ในหลวง หลวงพ่อบึง จำหมอนักใหม่ เคยส่งมาพยาบาลหลวงพ่อบึงที่หลวงพ่อบึงอาพาธ
หลายปีแล้ว ผมจะให้เขานำเครื่องมันหักมา

หลวงพ่อบึง จำได้ ขอดถวายพระพร

โลกทิพย์ พินิจา ขอบวณิชา, นิตยสารธรรมสมาธิ : ฉบับที่ 8 ปีที่ 1 เดือนธันวาคม
2525 : 4 - 5 , ศรีสยามการพิมพ์ 2525, 138

ชุดที่ 4 ยักษ์วัดโพธิ์

คนไทยตั้งแต่สมัยปู่ ย่า ตา ยาย จนกระทั่งปัจจุบันมักจะเรียกหรือบางทีก็เปรียบเทียบไปว่าคนหรือสิ่งของที่มีขนาดใหญ่โตว่า ยักษ์ คนตัวโตก็ว่าใหญ่เหมือนยักษ์ของหีบห่อใหญ่ เช่น กลองผิงเพ็ญก็เรียกว่าเพ็ญกลองยักษ์ เป็นต้น เด็กเองไต่ขึ้นคำว่ายักษ์ ก็รู้สึกอยากเห็น แรกออกจะกลัว ๆ พร้อมกับรำรองอยากดูยักษ์ ผู้ใหญ่พาไปดูถ้าใครอยู่ทางกรุงเทพฯ พาหนาทักเรียกเด็กไปดูยักษ์ที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม หรือยักษ์วัดโพธิ์ นี่เป็นทุกทาดินขนาดใหญ่ ถ้าใครอยู่ฝั่งธนบุรีก็พาเด็กไปดูยักษ์ที่วัดอรุณราชวราราม เมื่อสมัยฉันเป็นเด็กนั้นบ้านของฉันอยู่ที่ถนนมหาธาราภิบาลฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาตรงท่าเตียนฉันไต่ขึ้นนิยายเล่ากันสนุก ๆ อีกว่า ตำบลท่าเตียน นี่อยู่ตรงข้ามกับวัดอรุณราชวรารามวัดที่ชาวบ้านเรียกว่าวัดเจนนั่น อยู่กันถนนฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ที่มีชื่อว่าท่าเตียน ก็เพราะว่ายักษ์วัดเจนนี่มาตีกับยักษ์วัดโพธิ์ ยักษ์ทั้งสองคนรูปร่างใหญ่โตมาก ถ้าจะพิจารณากันจริง ๆ แล้ว จะเห็นว่ายักษ์วัดเจนนี่งดงามองอาจนาเกรงขามแบบยักษ์ไทยมีเขี้ยวที่ปากควย แต่งเครื่องทรงหรูหราถือตะบองอันใหญ่ตามแบบฉบับของยักษ์ ส่วนยักษ์วัดโพธิ์นั้นก็ท่าทางทะมัดทะแมง แข็งแรง ซึ่งซึ่งดูอาจหาญไม่น้อยแบบจีน อย่างไรก็ตามเมื่อยักษ์ตัวใหญ่ ๆ ตีกันบ้านของห้องหอแว่นนั้นก็ยอมาเรียบไปเป็นธรรมดาเขาจึงเรียกตรงที่ยักษ์ตีกันว่าท่าเตียน ยักษ์วัดโพธิ์กับยักษ์วัดเจนนี่ตีกันเสมอ บางทียักษ์วัดโพธิ์ก็ข้ามไปตีกับยักษ์วัดเจนนี่ ไม่ปรากฏว่าใครแพ้ชนะกัน เขาใจว่าเพียงยัดเส้นยัดสายกันเล่นเท่านั้น นิยายสนุก ๆ สมัยคนรัตนโกสินทร์เล่าต่อกันมาหลายรุ่นจนกระทั่งถึงรุ่นฉัน อย่างไม่รู้ก็ตามก็ทำให้พวกเราซึ่งเป็นเด็ก ไม่กล้าออกไปเล่นนอกบ้านในเวลาค่ำคืนด้วยความกลัวพบยักษ์วัดโพธิ์เดินออกมาจากวัดโพธิ์

สิ่งที่ประชาชนแถวถนนมหาธาราหรือท่าเตียนภาคภูมิใจมีใช่เพราะมียักษ์วัดโพธิ์อยู่ด้วยอย่างเดียว แต่เป็นเพราะไต่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม นี่ชาวบ้านกล่าวกันว่า "วัดโพธิ์คือวัดกษัตริย์สร้าง" วัดโพธิ์นี้เองพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชกับท้าวสุรนารีราชวงศ์จักรี ท่านบูรณะขึ้น เพราะอยู่ใกล้พระบรม

มหाराษฎ์ วัดโพธิ์กว้างขวางใหญ่โตมาก จึงสร้างต่อเนื่องกันหลายรัชกาลในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงนำศิลปินวิทยาต่าง ๆ บรรจุเข้าไว้ในวัดโพธิ์ทั้งสิ้น เปรียบเสมือนมหาวิทยาลัยเปิด ซึ่งประชาชนจะได้ค้นคว้าวิชาต่าง ๆ ได้ภายในวัดมีรูปตามีคัตตอน ถ้าใคร ไปศึกษาเล่าเรียนตามแบบรูปนั้นเหล่านั้นก็สามารถเป็นหมอนวชนชั้นเลิศได้ มีตัวอย่างการยกสอนโบราณจารึกไว้มนหินอ่อนตามศาลา ได้ไปจดจำนำมาบอกรองก็จะกลายเป็นกวี ทั้งยังมีคำภาษาไทยจารึกอยู่บนแผ่นหินตามศาลา ใครจำได้ก็สามารถเป็นแพทย์แผนโบราณได้ นอกจากนี้แล้ววัดโพธิ์ยังมีพระพุทธรูปขนาดใหญ่ที่สุกในประเทศไทย วัดโพธิ์จึงเป็นวัดสำคัญยิ่งในยุครัตนโกสินทร์

ชีวิตของฉันสมัยนั้นคลุกคลีกับวัดโพธิ์มากเหลือเกิน บ้านที่ฉันอยู่นั้นใกล้วัดโพธิ์มากเดินข้ามถนนก็ถึงวัดโพธิ์แล้ว นอกจากนั้นแล้วคุณยายของฉันไปบ่าเพื่อกุลอยู่ที่วัดโพธิ์ สมัยนั้นทั้งศาลาการเปรียญมีศาลาอยู่หลังหนึ่งใช้เงินเป็นที่พักของอุบาสาเพื่อกุล คุณยายของฉันนั้นได้พักอยู่หลายปีเป็นสัสด่วนทางหากและสงบ ปกติฉันวิ่งไปวิ่งมาระหว่างบ้านและวัดโพธิ์ ทุกครั้งที่ฉันเข้ามาในวัดโพธิ์ฉันอดทำเสียงคุยกันไม่ได้ ยักขนั้นจะเรียกว่าจีววัดโพธิ์มากกว่า เพราะสลักเหมือนตัวจีวไม่มีขีด แต่ใคร ๆ ก็เรียกว่ายักขวัดโพธิ์อยู่ดี มองดูอารมณ์นั้นใบหน้าของยักขเห็นเฉย ๆ ไม่ดูนักฉันก็สบายใจ วิ่งเข้าไปเล่นตามเสาหิน ซึ่งมีทั้งไม้มะยม ไม้มอก ไม้มะยม ฉันจำได้ว่าดอกประทัดมีมากเหลือเกิน ดอกเข็มสีต่าง ๆ ก็มีไม่น้อย ฉันชอบเด็ดดอกประทัดดูหน้าหวาน บางทีก็เผลอตัวว่าเป็นแมลงเสียเอง เก็บดอกนั้นมาร้อยมาลัยรู้สึกเป็นสรวสนจริงตามวัดโพธิ์มีหินตลอดทั้งวัด มีต้นไม้ปลูกไว้ทั่วไป บางตอนก็มีสวนเป็นหย่อม ๆ มีเสาหิน กอไม้ บนคอนหินจะมีถาดน้ำตั้งคัตตอนหากต่าง ๆ บางแห่งมีรูปสัตว์ลิงก็ บริเวณวัดก็แบ่งเป็นเขต เขตอารามมีพระสงฆ์พำนักปฏิบัติเป็นตึกเตี้ย ๆ มีสระน้ำ หอฉัน ศาลา เขตโบสถ์มีระเบียงรายรอบโบสถ์ทั้งสี่ด้าน พระพุทธรูปประดิษฐานที่ระเบียงเป็นแถว เขตวิหารมีวิหารหลายแห่งและหมู่เจดีย์ สร้างอย่างวิจิตร เขตที่พักนอนหย่อนใจ เช่น บริเวณ สระจระเข้ สวนหย่อม เขามอ ตามประตูทาง ๆ มีกุฎกาหินใหญ่สลักเป็นรูปนักรบขุนนางจีนบันทึกด้วยเผา ชาวบ้านเรียกว่ายักข

วัดโพธิ์ สิ่งใดที่เห็นว่าเ็นที่อยู่เจริงบันโคศาการ เปรี๊ยเหตุเล่านี้ฉันชอบมาก ยักวัดโพธิ์ และวัดโพธิ์มีส่วนผูกพันกับชาวบานแถบนั้นอย่างยิ่ง เราจะพาลูกหลานมาคุยกันแล้วกัน ฟักนอนบนแท่นหินตามศาลา บางคนก็นอนเล่น คนแก่ก็จึกคำร่ายาแม่แต่คุณพ่ของฉินเอง ตอนเย็นหลังจากทานกดับจากทำงานแล้ว ทานจะจูงฉินเดินไปเที่ยวในวัดโพธิ์ และเดินเข้าไปนั่งอยู่หน้าวิหารพระพุทธไสยาสน์ มีชาวบ้านเรียกว่า พระนอน

ส่วนฉินวิ่งไปวิ่งมาอยู่แถวนั้น ตอนเย็นจวนค่ำไม่มีคนมาเที่ยวเล่น จึงวิ่งวงที่เดียว แต่ฉินไม่กลัวเพราะคุณพ่อยู่ใกล้ ๆ ฉินวิ่งไปมองกุประวิหารบ้าง เห็นกระจุก สีสดเล็ก ๆ ประดับสวยงามจริง สดเป็นสีทอง สีแดง สีน้ำเงิน สีเขียว เจดีย์ก็วิจิตร กระเบื้องสีประดับตกแต่งแสงแดดอ่อนจวนค่ำส่องมาตอหน้าพระ วิหารและเจดีย์เป็นสีต่าง ๆ สวยงามเหลือที่จะพรรณนา แม้ฉินเป็นเพียงเด็กเล็ก ๆ แต่ความงามอันวิจิตรของศิลปไทยก็งัดใจทำให้ฉินคิดว่า เมื่อฉินโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ฉินระลึกถึงพระมหากษัตริย์ ธิคุณของพระมหากษัตริย์ไทยยุครัตนโกสินทร์ ที่ไ้ทรงสร้างและทำนุบำรุงทั้งศาสนาและศิลปไทยให้คงอยู่คู่เอกราชตลอดมา

ที่ฉินชอบไปเที่ยวอีกแห่งหนึ่งคือ สระจระเข้ รอบสระจระเข้ นั้นมีกำแพงกระเบื้องโปรงล้อมรอบ เติมสระจระเข้ขึ้นมีสระเจริงอยู่กัหนึ่ง ถึงสมัยฉินไม่มีสระจระเข้แล้ว แต่ยังคงเรียกชื่ออย่างเดิม ในสระเลี้ยงเตาและปลาควย และฉินก็อดกลัวจระเข้ในสระนั้นไม่ไ้ มีสถาน ข้ามไปยังเกาะจึ่งกลางสระ นั่งดูที่เกาะจะเห็นเกาะแก่งหินจำลองในสระควย เวลาฉินไปเที่ยวสระจระเข้ คุณยายจะพาไปควย เพราะกลัวฉินซุกซนทำตกลงไปในสระ ซึ่งมีน้ำลึกมาก

เวลาที่ฉินสนุกที่สุดเห็นจะเป็นเวลาที่ฝนตกหนัก ฉินชอบเล่นน้ำฝนที่ลานวัด ฝนตกหนักน้ำไหลไม่ทัน ท่วมวัดโพธิ์ประมาณเกือบถึงเข่ายุใหญ่ ลานวัดเป็นดิน น้ำฝนสะอาด ใสมองเห็นใต้ทั้งเตา ปลา จึงอยู่ในสระจระเข้ก็ออกมาว่ายน้ำอยู่ในลานหินวัดโพธิ์ ฉินก็เดินบ้าง วิ่งบ้าง กระโดดควายนอนกลิ้งไปตามลานน้ำกระจายเป็นผอย รอบตัวมีแต่ปลาว่ายน้ำไปมา ฉินเขลจอนคิดว่า เป็นปลาไปควย ไม่มีใครออกจากศาลาเลย

เพราะกลัวเบียดเบียนมีแต่อยู่กับวัดโพธิ์อยู่ข้างประตู ฉันส่งสารเขา อยากให้เขาเข้าไปยืนในศาลา แต่เขาก็กังขังยืนตากฝนเฝ้าประตูอยู่ ข้าเลี้ยงดูเขาก็กังขังรวมอยู่อย่างเดิม ฉันก็ใจไม่มีใครคิดฉัน ไม่มีใครเห็นฉันซักคน นอกจากอยู่กับวัดโพธิ์ ฉันขอบเขา ฉันมองที่โลกไม่พบว่าเขามีดีขนาดสักที เด็กบางคนร้องไห้เมื่อผู้ใหญ่พาไปใกล้กับวัดโพธิ์ แต่ฉันรู้สึกว่าเขาเป็นเพื่อนของฉัน

วันที่ฉันขอบกับพ่อวันพระ คุณยายและเพื่อน ๆ ทั้งหลายจะทำอาหารเลี้ยงพระเป็นการใหญ่ คุณนและแวกแวกถนนมหาราชและท่าเตียนจะมาช่วยกันเลี้ยงพระ ชนมมนเณรมากมายกับชาวของกินล้วนแต่อร่อยทั้งนั้น เลี้ยงพระเสร็จแล้วทุกคนก็รับประทานอาหารพร้อมกัน คุณยายจัดให้ฉันรับประทานด้วย ถ้ามีเด็กตามผู้ใหญ่มา ผู้ใหญ่ก็กำชับว่าอย่าไปเล่นมุกชนในหนึ่งอยู่แถวศาลาระหว่างผู้ใหญ่ทำงาน เราแอบออกจากศาลา ฉันพาเด็กเหล่านั้นมาคุยกับวัดโพธิ์ เด็กบางคนกลัวถอยหลังไป ฉันก็บอกไม่ตองกลัว แล้ววิ่งไปเกาะอยู่กับวัดโพธิ์ เด็ก ๆ จึงกล้าเข้ามาใกล้และคุยกับ เพื่อน ๆ ออกเลื่อมใสในตัวฉัน

เรื่องสนุกอีกอย่างก็คือเมื่อเวลาวัดโพธิ์มีงานเทศน์มหาชาติ ทางวัดจะตกแต่งวัดด้วยธงทิว ตรงประตูวัดมีคนกลวียคนอยู่ดูก็มีธงสีเหลือง ฉันก็กระดากทองประกาย เด็กๆแล้วรู้สึกว่ายสวยงามสดใสอย่างยิ่ง นอกจากนั้นแล้วเขายังมีพิณพาทย์บรรเลงระหว่างพระพูดเทศน์อีกด้วย สมัยนั้นราคาทองถูกมาก ยูรายไม่กลัวมี ฉะนั้นชาวบ้านก็แต่งตัวสวยไปฟังเทศน์ประดับประดาเครื่องเพชรเครื่องทองอย่างเต็มที่ ฉันเองก็ถูกจับให้แต่งตัวสวย คุณแม่เย็บเสื้อผ้าไหมให้ จำได้ว่าใส่สร้อยคอกำไลเท้า พอคุณพ่อเห็นเขาก็โกรธและบอกว่าถ้าใครมุกไป เพราะอยากได้ทองจะเค็ดครอน ฉะนั้นไปกับคุณยาย พอถึงประตูวัดเห็นคนกลวีย คนอยู่ขงทิวก็ตื่นเต้น ยิ่งได้ยินเสียงพิณพาทย์ก็สนุกสนาน ก้าวเข้าไปในประตูเห็นกับวัดโพธิ์ยืนอยู่ก็อดนึกไม่ไควา ยักขังไม่เหงาแล้วคืนนี้ เพราะเขามีเทศน์กันตลอดคืน คนเดินผ่านไปมาจนมาทั้งวันทั้งคืนแถม กลางคืน ก็ไม่มีคนจุดไฟสว่างไสว ชาวบ้านก็ครึกครื้นหัวหนากัน ฉันเดินตามคุณยายเข้าไปที่ศาลา นั่งลง

ต่าง ๆ ท่าน พี่พระเทศน์ไม่รู้เรื่อง ก็ขยับไปดูรูปภาพวาดตามผนัง ฉันชอบภาพที่มีสีสันสวยงามเหล่านั้นมาก ทุกครั้งที่ไปศาลาการเปรียญฉันเห็นรูปภาพรวม ๆ โดยไม่เบื่อ ฉันดูรูปแล้วมานั่งใกล้ ๆ คุณยาย พอเทศน์จบก็ฟังเสียงพิณพาทย์บรรเลง ผู้เฒ่าที่อยู่โน้นก็เขามาทักทาย กับศิระโอบกอดฉัน ฉันอยู่กับคุณยายทั้งคืนที่ศาลาการเปรียญ จำได้ว่ายังพิณพาทย์เพลินเลยหลับไปบนพรมคันลั่นคานขึ้นก็ยังเห็นคุณยายอยู่ด้วย และอดนึกถึงยักษ์วัดโพธิ์ไม่ได้ เขาคงไม่โชนอนแน่ เพราะคนเกินมานประทุเขาออกทั้งคืน และประทุวัดก็ไม่ได้ปิด

พอฉันอายุได้ 10 ปี คุณพ่อก็ย้ายบ้านมาปลูกบ้านใหม่ที่สวนบางกระบือ เขาก่อนวันย้ายมาให้คุณยายไปหาฉันไปกราบไหว้ลาพระประธานในโบสถ์และตามวิหารวัดโพธิ์ ฉันรู้สึกเหงาและเศร้าซึมและโดยเฉพาเมื่อฉันผ่านออกประตูวัด ฉันมองดูยักษ์วัดโพธิ์นึกในใจว่า ต่อไปฉันคงไม่กลับมาเล่นที่ลานวัดนี้อีก และไม่มียักษ์เฝ้าดูฉันเล่นอีกแล้ว ฉันยืนจ้องดูเขา เขาก็เหมือนคุณฉัน ฉันอาศัยจริง ๆ ไม่อยากจากดินเดิมเลย ฉันนั้นเติบโตมากับวัดโพธิ์และคุ้นเคยกับยักษ์วัดโพธิ์มาแต่เด็ก ๆ

บ้านที่ฉันอยู่ใหม่ใกล้วัด ฉันจึงไม่มีโอกาสไปเที่ยวเล่นในวัดอย่างเก่า ฉันยังต้องเรียนหนังสือทั้งวัน กลับจากโรงเรียนก็ช่วยคุณแม่ทำงานบ้าน บ้านเป็นส่วนมีต้นไม้ ทองรองและสายน้ำคุณพ่อเลี้ยงนกเขามาก เราวิ่งอยู่กับต้นไม้และนกเขา นานจึงจะเข้าเมืองแวะเยี่ยมคุณยายที่วัดโพธิ์ และฉันไม่ลืมที่จะแวะไปเยี่ยมอยู่ใกล้ ๆ ยักษ์วัดโพธิ์ รู้สึกสบายใจเหมือนได้ไปเยี่ยมเพื่อนเก่า ฉันโตขึ้นรู้อะไรว่ายักษ์วัดโพธิ์นั้นเป็นทุกตาดินและสลักนำมาจากประเทศจีน แม้ว่าเขาเป็นเพียงทุกตาดิน แต่ฉันก็ผูกพันคุ้นเคยกับเขามาตั้งแต่ฉันเป็นเด็กเล็ก ๆ เวลาไต่หมอนเวียนเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ฉันมี ครั้งหนึ่งเคยเป็นเด็กไต่กลายเป็นคนแก่ตามวัย แต่สิ่งที่เตือนให้ฉันเป็นสุขก็คือชีวิตเด็กที่อบอุ่นด้วยความรักของพ่อแม่ ปู่ย่าตายาย และสิ่งแวดลอมอันงดงามที่โอบกอดฉัน ซึ่งวัดโพธิ์และยักษ์วัดโพธิ์มีส่วนรวมอยู่ด้วย บัดนี้วัดโพธิ์ก็ยังเป็นวัดที่นักศิลปะยกย่องว่าเป็นแหล่งศิลปกรรมชั้นยอดนักวิชาการก็เห็นพ้องต้องกันว่าวัดนี้เป็นศูนย์วิชาการด้านกายมานัต แพทย์แผนโบราณและบทกวีกรอง สำหรับฉันเองนั้นเห็นว่าวัดโพธิ์

หรือวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามนั้นเป็นเป็นของกรุงรัตนโกสินทร์ ส่วนยักษ์วัดโพธิ์ก็คงเฝ้า
 ประทูลด้วยความภักดีทนต่อแค้นและกาลเวลานั้นคงเหมือนปู่ยาตาทายพ่อแม่ และเรา
 ทุกคนที่จงใจภักดีต่อพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ทุกพระองค์ของประเทศไทย พ.ศ.
 ๒๕๒๕ นี้ กรุงรัตนโกสินทร์ครบ ๒๐๐ ปี คนไทยทุกคนก็ต่างยินดีสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ
 ของพระมหากษัตริย์ราชวงศ์จักรี นี่เป็นมิ่งขวัญของชนชาวไทย พระราชทานความร่มเย็น
 เป็นสุขแก่ไพร่ฟ้าประชาชนทั่วหน้า ทรงฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมอันประการ นำประเทศไทย ให้
 รุ่งเรืองภัยพิบัติพ้องและมีเอกราชอยู่จนทุกวันนี้

.....
 ยักษ์วัดโพธิ์ (๙๙ - ๑๐๓)

เบญจา แสงมลิ

รัตนาวดี วรรณกรรมสำหรับเยาวชน

ชุดคำขวัญไทย

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

สภาสตรีแห่งชาติ ๒๕๒๕, ๑๖๔ หน้า.

ชุดที่ 5 เรื่องบูชาพระ

มีพระพุทธภาสิต ที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในมงคลสูตรบทหนึ่งว่า การบูชาวัตถุหรือบุคคลที่ควรบูชา เป็นมงคลสูงสุด ทั้งนี้ พระพุทธภาสิตบทนี้เป็นที่อาบฝัง จัปใจของชาวไทยอย่างยิ่ง คนไทยทั่วไปจึงพากันกราบไหว้บูชาวัตถุและบุคคลที่ควรบูชากันจนเป็นประเพณีนิยม และถือกันว่าเป็นมรรยาทอันดีงามที่ทุกคนต้องประพฤติ ก็และวัตถุหรือบุคคลที่ควรบูชานั้น ไม่มีอะไรจะยิ่งไปกว่าพระรัตนตรัย หรือสูงเท่าพระรัตนตรัย ฉะนั้นเราทั้งหลายจึงมีที่บูชาพระ และบูชาพระรัตนตรัยกันทุกเช้าค่ำ หรือเรียกได้ว่า เป็นนิจที่เกี่ยว

ทุกบ้านย่อมมีที่บูชา ที่บูชานี้มีต่าง ๆ กัน ใหญ่บ้าง เล็กบ้าง เป็นโต๊ะหมู่ ๗ ก็มี หมู่ 7 ก็มี เป็นเพียงหิ้งเล็ก ๆ ก็มี หิ้งแล้วแท่นและกรัถาของเจ้าของบ้าน

บนที่บูชานั้น มีของเครื่องบูชาที่สำคัญและจำเป็นซึ่งขาดไม่ได้ ๓ อย่าง คือ ธูป เทียน ดอกไม้ ของ 3 อย่างนี้แหละ เป็นเครื่องบูชาพระรัตนตรัย คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เมื่อผู้ใดควรบูชา 3 คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ และสิ่งของที่ เป็นเครื่องบูชา ก็มี 3 คือ ธูป เทียน ดอกไม้ จึงเกิดมีปัญหาคือว่า เอาอะไรบูชาใคร ธูปบูชาใคร เทียนบูชาใคร ดอกไม้บูชาใคร และมีความหมายอย่างไร

ธูป บูชาพระพุทธเจ้า หรือบูชาพระพุทธเจ้าด้วยธูปมีความหมายว่า ธูปเวลาจุดไฟเข้าแล้ว ไฟจะไหม้ธูปหมดไปตามลำดับ ขณะที่ไฟไหม้ธูปหมดไปนั้น จะปรากฏควันธูปและกลิ่นหอมของธูปอบอวล

อยู่ในที่นั้น ๆ แม้ไฟจะไหม้ธูปหมดไปก็จริง แต่กลิ่นหอมของธูปยังปรากฏอยู่ เหมือนกับองค์พระพุทธเจ้าของเรา ซึ่งขณะนี้ปรินิพพานไปนานแล้ว แะถวายพระเพลิงพระพุทธสรีระกันเสร็จสิ้นไปแล้ว เป็นอันว่าพระสรีระร่างกายของพระพุทธองค์ไม่มีเหลืออยู่ เพราะเผากันหมดไปแล้วแต่ว่าพระคุณของพระองค์ คุณธรรมความดีของพระองค์ยังปรากฏอบอวลอยู่ในจิตใจของชาวโลกทั่วไป อย่างไม่มีวันเสื่อมเลือน มีความหมายคล้ายคลึงกันอย่างนี้ เราจึงจุดธูปบูชาพระพุทธเจ้า

อนึ่ง ขณะที่จุดธูปบูชาพระพุทธเจ้านั้น เป็นเหตุให้เราระลึกได้อย่างหนึ่งว่า คนที่แท้จริง ๆ ทำความดีไว้มาก ๆ แม้จะตายไปแล้ว เผากันเรียบร้อยแล้ว แต่ความดีก็ยังปรากฏอยู่ ความดียังเป็นสิ่งที่อาศัย และเป็นที่ยึดใจของคนรุ่นหลัง ๆ ได้ เหมือนกับธูปที่จุด แม้ไฟจะไหม้ธูปหมดไป แต่กลิ่นหอม

ของรูปก็ยังปรากฏอยู่นั้น

รูปที่รู้คุณราพระพุทธรูปเจ้านั้น ควรใช้ 3 คอก เพื่อเป็นเครื่องหมายระลึกถึงพระคุณของพระองค์ ความจริงพระคุณของพระพุทธรูปเจ้านั้นมากมายเหลือที่จะพรรณนา แต่เมื่อจะย่นย่อเอาเฉพาะแขนงใหญ่ ๆ ที่เป็นส่วนใหญ่ ๆ จริง ๆ แล้ว ก็มีอยู่เพียง 3 ประการ คือพระกรุณาคุณ พระวิสุทธิคุณ และพระปัญญาคุณ คนเราเวลาจะทำการงานที่สำคัญ ๆ หรือจะเริ่มกิจการที่เป็นพิธีการต่าง ๆ จะต้องตั้ง นโม 3 จบ ก่อนเสมอ เพื่อให้รู้คุณคือพระพุทธรูปเจ้า เพราะการกล่าว นโม ไปจนจบว่า นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมมาสมพุทฺธสฺส นั้น ก็คือการน้อมสการพระคุณทั้งสามของพระพุทธรูปเจ้านั้นเอง พระคุณทั้งสามบรรจุอยู่ใน นโมอย่างครบถ้วน ถ้าเราแปล นโม ออกเป็นภาษาไทย ก็ทราบดีชัด นโม แปลว่า ขอนมัสการ ตสฺส แด่พระพุทธรูปเจ้าพระองค์นั้น ภควโต ผู้แจกธรรมวิรัตน์ คือทรงพระกรุณาคุณ อรหโต ผู้ไกลจากกิเลส เครื่องเฝ้าหมอง คือทรงพระวิสุทธิคุณ สมมาสมพุทฺธสฺส ผู้ตรัสรู้โดยชอบด้วยพระองค์เอง คือทรงพระปัญญาคุณ พระคุณทั้ง 3 ประการนี้แหละ ที่แผ่ปกคลุมโลกิหิรมเย็น ฉะนั้นเวลาจุติบูชาพระพุทธรูปเจ้า จึงควรจุติ 3 คอก เพื่อบูชาพระคุณทั้งสาม ดังกล่าวแล้ว

เพี้ยน บูชาพระธรรม หรือบูชาพระธรรมด้วยเพี้ยน มีความหมายว่า เพี้ยนเป็นดวงประทีป คือเป็นแสงสว่าง ซึ่งเป็นเครื่องกำจัดความมืด ชี้ชัดว่าความมืดหรือที่มืด ย่อมเป็นสิ่งที่น่าหวาดกลัว เพราะไม่ปลอดภัย เช่นเดินทางไปในที่มืด ย่อมมีภัยอันตรายรอบคั่น อาจตกหลุม ตกบ่อหรือสะดุ้ง ขวากหนามหลักตอกได้ อาจได้รับอันตรายจากสัตว์ร้ายหรือคนร้ายก็ได้ เพราะมืดมองไม่เห็น ต่อเมื่อมีประทีปคือแสงสว่างติดตัวไปก็ยกมือมองเห็นทางที่ควรเดินและไม่ควรเดิน ทำให้หลีกเลี่ยงหลุมบ่อ ขวากหนามหลักตอก หรือหลุมพรางจากสัตว์ร้าย และคนร้ายไปปลอดภัยได้ เพราะแสงสว่างทำให้มองเห็นว่าอะไรเป็นอะไร พระธรรมหรือธรรมะ ก็เป็นแสงสว่าง คือเป็นดวงประทีปแห่งจิตใจ ทำให้จิตใจสว่างพ้นจากมืดได้ ธรรมคัจฉาใจของคนเรามักจะมืดเพราะถูกอวิชชาและโมหะครอบงำ ทำให้หลงในเรื่องที่ไร้สาระ ไม่รู้ผิดไม่รู้ถูก ไม่รู้จักชั่วไม่รู้จักดี บางทีก็เข้าใจกลับกันเสีย เห็นดีเป็นชั่ว เห็นชั่วเป็นดี เห็นสิ่งที่ควรว่าไม่ควร เห็นสิ่งที่ไม่ควรว่าควร และอะไร ๆ ทำนองนี้ นี่เพราะถูกอวิชชาและโมหะครอบงำ อวิชชาคือความไม่รู้ ทำให้โง่ โมหะคือความหลงมกมาย ทำให้เข้าใจผิด กววจิตที่ถูกอวิชชาและโมหะครอบงำเป็นดวงจิตที่มืด คนเราทำอะไรในขณะที่ยังจิตมืดก็เป็นเรื่องผิดมากกว่าเรื่องถูก เป็นเรื่อง

เสียมากกว่าเรื่องดี เหมือนกับเดินทางไปในที่ที่นั่นเอง ซึ่งเต็มไปด้วยภัยอันตรายอย่างยิ่ง ถ้าได้สนใจธรรมะเอาใจใส่ในธรรมะ อบรมณาก็จิตใจของเราด้วยหลักธรรมจนมีจิตใจเป็นธรรมแล้ว ความมีก็จะมีในจิตใจ จิตใจจะพ้นจากอวิชชาและโมหะ เป็นจิตใจที่สว่างเห็นทางแห่งความเลื่อมและความเจริญ เห็นผิดเห็นถูก เห็นชั่วเห็นดี เห็นทางที่ควรและไม่ควร ได้ถูกต้องตามที่เป็นจริงไม่ผิดพลาด เพราะธรรมเป็นเครื่องบอกสภาพที่เป็นจริงของโลก โลกเรามีสภาพที่แท้จริงเป็นจริงอย่างไร เราจะรู้ได้จากธรรมะ ธรรมะจะบอกให้เราเห็นได้อย่างชัดเจนแน่นอน ฉะนั้นถ้าจะเรียนโลกก็ต้องเรียนจากธรรม ธรรมหรือธรรมะนั้น นอกจากจะเป็นเครื่องส่องให้เห็นโลกได้ถูกต้องแล้ว ยังเป็นแผนที่ของชีวิตอย่างดียิ่งช่วย ธรรมะการเดินทางย่อมจะต้องมีแผนที่เป็นเครื่องช่วยช่วยให้รู้เส้นทาง เมื่อเดินไปตามแผนที่ ก็จะถึงที่หมายได้สะดวกและปลอดภัย ชีวิตของคนเราก็เหมือนกับการเดินทาง ถ้าไม่มีแผนที่เป็นเครื่องช่วยในการเดินทางแล้ว ก็เป็นอันตรายอย่างยิ่ง เพราะไม่รู้เส้นทางที่ควรเดินและไม่ควรเดิน อาจจะวนเวียนอยู่แต่ในเส้นทางที่ไม่ควรเดินรำไป เมื่อเป็นเช่นนั้น ก็จะมีแต่ความเกือคร่อน ไม่ได้พบความสุขซึ่งเป็นจุดหมายปลายทางได้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความแผนที่ที่ดีที่สุดของชีวิตก็คือธรรมะ เพราะธรรมะเป็นเครื่องบอกให้รู้ทางที่ควรและไม่ควร ถ้าได้ดำเนินชีวิตไปตามแผนที่คือธรรมะแล้ว ก็จะมีแต่ความปลอดภัย ประสบแต่ความสดชื่นร่มเย็นตลอดไป

ธรรมะ เป็นเครื่องส่องให้เห็นสภาพที่เป็นจริงของโลก และเป็นแผนที่ที่ดีของชีวิตทั้งบรรยายมานี้ จึงได้รับยกย่องว่าเป็นดวงประทีปที่ให้ความสว่างอย่างแท้จริง ดังปรากฏในบทสรรเสริญคุณของพระธรรม ที่นักเขียนของเราสวดกันเสมอว่า

ธรรมะคือคุณการ	ส่วนรอบสาทร
ประคองดวงประทีปชีวา	
แห่งองค์พระกาสจกจารย์	สองลัทธิสันดาน
สว่างกระจ่างใจมนุษย์	

เพราะพระธรรมเป็นดวงประทีป เป็นดวงประทีป เป็นแสงสว่างอย่างนี้แหละ เราจึงใช้เทียนบูชาพระธรรม เพราะเทียนก็เป็นแสงสว่างเหมือนกัน ใช้เทียนบูชาเพื่อให้ระลึกได้ว่า พระธรรมเป็นดวงประทีปของชีวิต

เขียนที่บูชาพระธรรมนั้น ควรใช้ 2 เล่ม จะใช้หลาย ๆ เล่มก็ได้ แต่ต้องให้เป็นคู่ จะเป็น
หนึ่งคู่สองคู่สามคู่หรือหาคู่ก็ได้ ให้เป็นคู่คือสองก็แล้วกัน เพื่อเป็นเครื่องหมายว่าพระธรรม ซึ่งเป็นคำสอน
ของพระพุทธเจ้านั้น เมื่อจะยกย่องเอาเฉพาะหลักใหญ่ ๆ แล้ว ก็มีอยู่ 2 คือธรรมะกับวินัย เรียกรวม ๆ
ว่าธรรมวินัย ความจริง พระธรรมคือคำสอนในพระพุทธศาสนาถึงแปดหมื่นสี่พันพระธรรมขันธ์ แต่หลักการ
ใหญ่ ๆ ก็มีเพียงสองคั้งกล่าวแล้ว คือธรรมะ กับวินัย ธรรมะมีหน้าที่ควบคุมใจ วินัยมีหน้าที่ควบคุมกาย
และวาจา คนเราถ้ามี กาย วาจา ใจ อยู่ในความควบคุมของธรรมวินัยแล้ว ก็รับรองได้ว่าไม่มีความ
เกือกร้อนเลย จะมีแต่ความสุขกายสบายใจโดยส่วนเดียว

อนึ่ง คำสอนในพระพุทธศาสนา นอกจากจะเรียกอย่างสั้น ๆ ว่า ธรรมวินัยแล้ว ยังเรียก
ได้อีกอย่างหนึ่งว่า กิเลสธรรม (อ่านว่า กิเล ธรรม ไม่ใช่ กิเลสธรรม) กิเลส มีหน้าที่หันเหความชั่ว
ธรรม มีหน้าที่ให้ทำความดี เหตุการณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ ในโลกนี้ มีมากมายก่ายกองเหลือที่จะพรรณา
ก็จริง แต่ถ้ายกย่องเอาเฉพาะส่วนใหญ่ ๆ แล้วก็มีเพียง 2 เท่านั้น คือเรื่องดีกับเรื่องชั่ว ที่เราเรียก
กันว่า ความดี ความชั่ว นั้นแหละ หลักการของพระพุทธศาสนามีอยู่ 2 คือ ปหานะ กับ ภavana
ปหานะ แปลว่า ละ คือเว้นหรือไม่ทำ ได้แก่ละความชั่ว เว้นความชั่ว หรือไม่ทำความชั่ว ภavana
แปลว่า เจริญ คือทำให้มีขึ้นเป็นขึ้น ได้แก่ทำความดีให้ขึ้นเป็นขึ้น หรือสร้างคุณนนั้นเอง ปหานะ
เป็นเรื่องของกิเลส ภavana เป็นเรื่องของธรรม รวมทั้งกิเลสทั้งปวงนี้แหละ เป็นคำสอนในพระพุทธศาสนา
ที่เรียกกันว่า พระธรรมหรือธรรมวินัย เมื่ออุทิศเทียนสองเล่ม หรือเป็นบูชาพระธรรม ก็เป็นเหตุให้
เราระลึกได้ว่า เล่มหนึ่งเราจะไม่ทำความชั่ว อีกเล่มหนึ่ง เราจะทำแต่ความดี ซึ่งเป็นแนวของพระธรรม
เมื่อระลึกได้ดั่งนี้แล้วตั้งใจให้แน่วแน่ว่าเราจะไม่ทำความชั่วจริง ๆ เราจะทำแต่ความดีจริง ๆ และ
ปฏิบัติตามที่ตั้งใจนี้ ก็คือคำว่า เราบูชาพระธรรมด้วยปฏิบัติบูชา ซึ่งเป็นการบูชาชั้นสูง อันจะลดบันดาล
ให้เห็นผลได้ในทันที

ดอกไม้ บูชาพระสงฆ์ หรือบูชาพระสงฆ์ด้วยดอกไม้ มีความหมายว่า ดอกไม้ที่บูชาพระนั้น
เก็บมาจากดินต่าง ๆ จากตำบลต่าง ๆ จากคนต่าง ๆ เป็นชนิดและมีสีต่างกัน ๆ กัน รวมความว่า
เป็นดอกไม้ต่างถิ่นต่างตำบล ต่างคนต่างชนิดและต่างสีกัน แต่เมื่อเอามารวมไว้ในพานและแจกันอัน
เดียวกัน จัดให้เป็นระเบียบเรียบร้อยด้วยความประณีตบรรจง ถึงงดงามน่าดู งามเป็นพิเศษกว่าที่อยู่

ตามธรรมดา พระสงฆ์เหมือนกัน ท่านออกมาจากตระกูลต่าง ๆ กัน บางองค์มาจากตระกูลทหาร บางองค์มาจากตระกูลพ่อค้า บางองค์มาจากตระกูลกรรมกร บางองค์มาจากตระกูลเฒ่าเฒ่า บางองค์มาจากตระกูลยากจน แต่เมื่อมาบวชในธรรมวินัยอันเดียวกันก็ถือระเบียบอย่างเดียวกัน บำเพ็ญตนเป็นผู้มีระเบียบในการทำงานและความคิด ยึดระเบียบเป็นแนวปฏิบัติอย่างมั่นคง เสมอกันโดยความประพฤติ และความคิดเห็นท่านจึงได้บอกยกย่องว่า เป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติตรง ปฏิบัติเป็นธรรมดา และปฏิบัติที่น่านับถือ ท่านจึงคงมานำคุณเป็นที่ตั้งแห่งความเชื่อ และความเลื่อมใส น่ากราบ น่าไหว้ น่าถวายไทยธรรม

พระสงฆ์งามเพราะระเบียบ คอกไม้ในพานและแจกันก็งามเพราะระเบียบ ตรงกันอย่างนี้ เราจึงใช้คอกไม้บูชาพระสงฆ์ ท่านงามเพราะระเบียบ ท่านน่ารักน่าคบถือนับถือ ก็เพราะท่านมีระเบียบ ถ้าเราปรารถนาจะเป็นคนดีคนงามบ้าง ปรารถนาจะให้คนเคารพและเชื่อถือบ้าง ก็ต้องบำเพ็ญตนเป็นคนมีระเบียบ มีระเบียบทั้งในการทำงานและความคิด ปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัด เราก็จะเป็นคนดีคนงามได้สมปรารถนา

(เรื่องบูชาพระ หน้า 19 - 20 จากหนังสือแนวชีวิต ของสวัสดิ์ พิณีจันทร์)

ชุดที่ 6 หลวงปู่

หลวงปู่มีอายุมากแล้ว รูปร่างผอม ท่านบวชตั้งแต่ทางคมนาคมสายไต่ยังไม่สะดวก ท่านต้องขี่ช้างมาบวชเรียนถึงกรุงเทพฯ ถึงเมื่อหลวงปู่จะมีอายุมากแต่ก็ยังแข็งแรง ออกบิณฑบาตทุกเช้าและกวาดลานวัดทุกวัน ท่านเมื่ออารมณ์ดีอยู่เสมอ คอยหนุนกระมังจึงทำให้ท่านแก่ช้า

หลวงปู่ออกบิณฑบาตมีลูกศิษย์เดินหิ้วปันโตตามหลังวันละ 2 คน ท่านบิณฑบาตไปอาหารวันละจำนวนมาก ข้าวแน่นมาตรกับข้าวหลายปันโต เพราะท่านเดินไกล และมีชาวบ้านศรัทธาคอยรอใส่บาตรให้ท่านเฉพาะอีกหลายบ้าน ที่จริงหลวงปู่ไม่ออกบิณฑบาต ก็น่าจะได้ เพราะท่านมีตำแหน่งเป็นถึงเจ้าอาวาส และทุกเช้าจะมีคนยกปันโตนำอาหารมาถวาย พระลูกวัดก็ขอร้องไม่ให้หลวงปู่ออกบิณฑบาตร เพราะต่างก็เห็นว่าหลวงปู่มีอายุมากแล้วยากได้ไต่พักนอน หลวงปู่ก็ไม่ยอม "การออกบิณฑบาตร เป็นหน้าที่พระ" หลวงปู่พูด ฉะนั้น ถ้าหลวงปู่ไม่เจ็บป่วยหรือเกิดเหตุฉุกเฉินจริงๆ ท่านจะออกบิณฑบาต ทุกวัน หลวงปู่บิณฑบาต มาได้ ตัวท่านเองฉันเพียงเล็กน้อยเท่านั้น เหลือออกนั้นท่านจะให้ลูกศิษย์วัดกินกัน

ลูกศิษย์โดยตรงของท่านมีสิบกว่าคน คนเล็กที่สุดอายุเพียง 5 - 6 ขวบ นอกนั้นก็ 7 - 8 ขวบ 10 ขวบ แต่ไม่เกิน 15 ขวบ เด็กพวกนี้เป็นเด็กวัดรุ่นเล็กที่ท่านจงใจให้อยู่ที่กุฏิหลังใหญ่ของท่าน เด็กพวกนี้เป็นหลาน ๆ ของท่านเองบ้าง แต่ส่วนใหญ่เป็นเด็กที่พ่อแม่ฝากให้อยู่ด้วย ท่านเลี้ยงเด็กเหล่านั้นอย่างดีตามสภาพของพระที่พึงช่วยเหลือเด็กได้ ทุกคนอยู่ในสายตาของท่าน เวลาพวกเด็ก ๆ นั่งล้อมวงกินอาหาร ท่านจะนั่งควบคุมอยู่ด้วย สายตาของท่านมองลูกศิษย์อย่างมีเมตตากรุณา ปากก็สั่งสอนศิษย์ "อย่าแย่งกัน นั่งให้เรียบร้อย" ลูกศิษย์ของหลวงปู่ นอกจากนั่งกินให้เรียบร้อยแล้ว การพูดจาก็ต้องไม่มีความหยาบคาย แม้คำว่ากูหรือฉันท่านก็ยังห้ามไม่ให้พูด เมื่อกินข้าวเสร็จทุกคนมีหน้าที่คอยเปลี่ยนเวรกันทำนันทตั้งแต่ล้างจาน เช็ดพื้น ถูห้องน้ำ ขับฉีฉีร และอื่น ๆ หลวงปู่จักแบ่งงานไปอย่างละเอียด ให้รางวัลแก่ผู้ขยัน ทำโทษแก่คนที่ขี้เกียจ ตกกลางคืนทุกคนต้องเรียนหนังสือ หลวงปู่จักไต่ยบว่ากลางห้อง ต่างคนต้องมาเรียนหนังสือร่วมกัน เวลาเรียนห้ามพูด ต่างคนต่างทำต่างคนต่างเรียน ใครมีการบ้านก็ทำการบ้าน ใครไม่มีก็อ่านท่องจำ ก่อนนอนต้องสวดมนต์ไหว้พระ

หลวงปู่มีลูกศิษย์มาแล้วหลายรุ่นนับจำนวนแล้ว เป็นร้อย ได้ดิบได้ดีไปก็เยอะ เป็นถึงอธิบดีก็มี หนายความ นายร้อย นายพันนั้นมีมากที่สุดและขณะเดียวกันที่ติดคุกติดตารางก็มีบ้าง ซึ่งเป็นธรรมดา สำหรับเลี้ยงคนมาก ๆ แต่ส่วนใหญ่ได้เป็นพลเมืองดีของชาติ

หลวงปู่พูดถึงศิษย์หลายคนที่ได้คืออย่างภูมิใจ และมักจะนำรูปภาพเต็มยศของคนดี ๆ เหล่านั้นมาให้ ศิษย์รุ่นปัจจุบันดู "พวกเอ็งอยากเป็นอย่างนี้ไหม" หลวงปู่ถาม ขณะที่ชี้ให้ลูกศิษย์ดูภาพข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ คนหนึ่ง "ถ้าอยากเป็นใหญ่เป็นโต อยากมีฐานะดี ต้องขยันเรียน การเรียนหนังสือเป็นทางลัดที่ทำให้เรา พบความสำเร็จได้ คนที่ไม่เรียนหนังสือ ต่อไปจะลำบากหากินไม่ทันเขา" หลวงปู่สอนศิษย์ หลวงปู่ใช้เวลาว่างอ่านและเขียนหนังสือ หนังสือที่หลวงปู่เขียนเพื่อพิมพ์เผยแพร่ ถ้าไม่เป็นประวัติของวัดก็เป็น เกี่ยวกับคำสอนทางพระพุทธศาสนา ในห้องของหลวงปู่มีมั่ง ฝนนาฬิกาใหญ่มากคลุมทั้งเตียงทั้งโต๊ะเขียนหนังสือ หลวงปู่ใช้เวลาอยู่ในนั้นนาน ๆ

ที่กุฏิของหลวงปู่ไม่มีทีวี ไม่มีตู้เย็น ไม่มีโทรทัศน์ ไม่มีสิ่งให้ความสุขอย่างอื่นนอกเหนือจากการ เป็นพระ ทั้ง ๆ ที่ลูกศิษย์มาขึ้นความจำนงจะถวายให้ถึงวัด บางคนเอาทีวีมาถวายให้ ในฐานะท่าน เป็นพระท่านจะรับไว้ รับแล้วก็มอบต่อให้โรงเรียนบ้าง และที่ที่ท่านเห็นว่าเหมาะสม ท่านไม่เคยเก็บ ไว้ใช้เอง

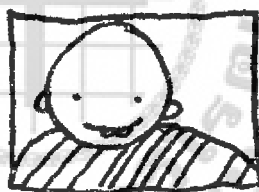
หลวงปู่เป็นที่เคารพนับถือของพระและภิกษุ ใครที่ยกมือไหว้ท่านก็จะไหว้ด้วยความสบายใจ เพราะ ท่านเป็นพระแท้ ๆ ที่น่ากราบไหว้ วันฉลองครบรอบอายุ 7 รอบของหลวงปู่ มีลูกศิษย์ของท่านหอบลูก รุงหลานมากันทั่วสารทิศแน่นวัด ปีนั้นเป็นการชุมนุมภิกษุ เก้าของวัดครั้งยิ่งใหญ่ ใบหน้าของหลวงปู่ยิ้มเฝื สบายใจ ศิษย์บางคนท่านจำไม่ได้ บางคนจำได้ เพราะมีมากเหลือเกิน และส่วนใหญ่รูปร่างท่าทางผิด ไปจากเดิม บางคนผอมเอาจางบางร่างน้อยตอนเป็นเด็กวัด แต่มาใหม่เปลี่ยนไปอีกรูป ที่ลงพุงหัวล้านก็ หลายคน ในวันนั้นทำให้พวกเด็กวัดปัจจุบันต่างพากันตื่นเต้น นอกจากตื่นเต้นแล้วได้กินอาหารจานอิ่มด้วย เพราะภิกษุ เก้าทุกคนไม่มีใครมาถือเปล่า อยู่มาคืนหนึ่ง หลวงปู่ปวดท้องอย่างแรงโดยไม่ทราบสาเหตุ ท่านร้องครวญครางด้วยความเจ็บปวด พระซึ่งอยู่ชั้นบนกุฏิเดียวกับท่านร้องเรียกเด็กวัดรุ่นใหญ่ ซึ่งอยู่ กุฏิใกล้เคียงให้ช่วยมาอุ้มหลวงปู่ หลวงปู่ถูกลูกศิษย์นำส่งโรงพยาบาลกลางคืน ที่ห้องฉุกเฉินหลังจาก คุณหมอได้ตรวจร่างกายของหลวงปู่และฉีดยาให้ท่านแล้ว ชั่วไม่นานท่านก็หาย ท่านไม่ยอมพูดอะไร

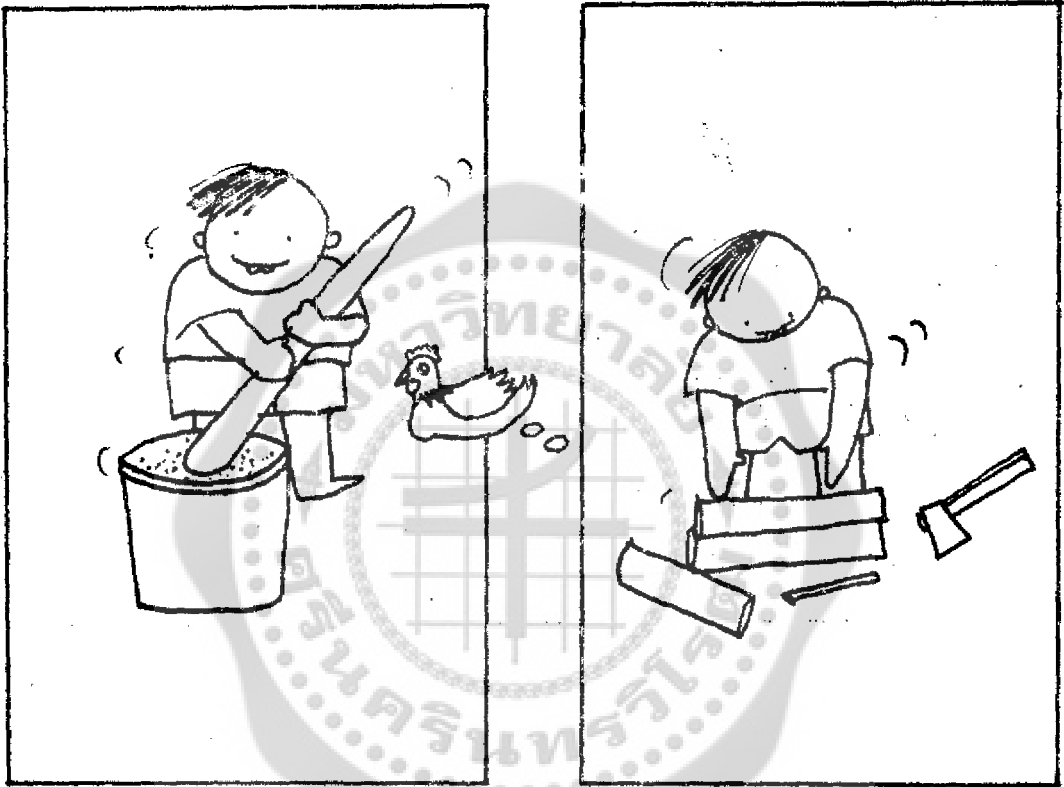
มองกิมย้งนี่ เจ้าท่านอยู่หลายคนด้วยนั้นศาลอย คินเน้นคุณหมอจัดห้องให้หลวงปู่พักที่โรงพยาบาล พระรูปหนึ่งรับอาสานอนเจ้าท่าน ทั้ง ๆ ที่อาพาธอยู่โรงพยาบาล แต่หลวงปู่ก็ยังตื่นเช้าเป็นปกติ ตื่นขึ้นมาประโยคแรกที่หลวงปู่ร้องสั่งพระที่เฝ้าไข้ก็คือ "รีบกลับไปวัดเดี๋ยวนี้" ท่านสั่งเสียงแหบเครือ "ยังไม่มีใครมาเปลี่ยนนี้ครับ" พระที่นอนเฝ้าไข้ไม่ยอมทำตาม "ไม่ต้องรอเปลี่ยน รีบกลับไปวัด ฉันเป็นห่วงพวกเด็ก ๆ มัน วันนี้ฉันไม่ได้บิณฑบาต กลัวพวกมันจะกินไม่อิ่ม ไปบอกท่านมหาหวัศวญ จัดอาหารให้เด็ก ถ้าไม่พอให้ซื้อ จนกว่าฉันจะหายกลับวัดได้ "

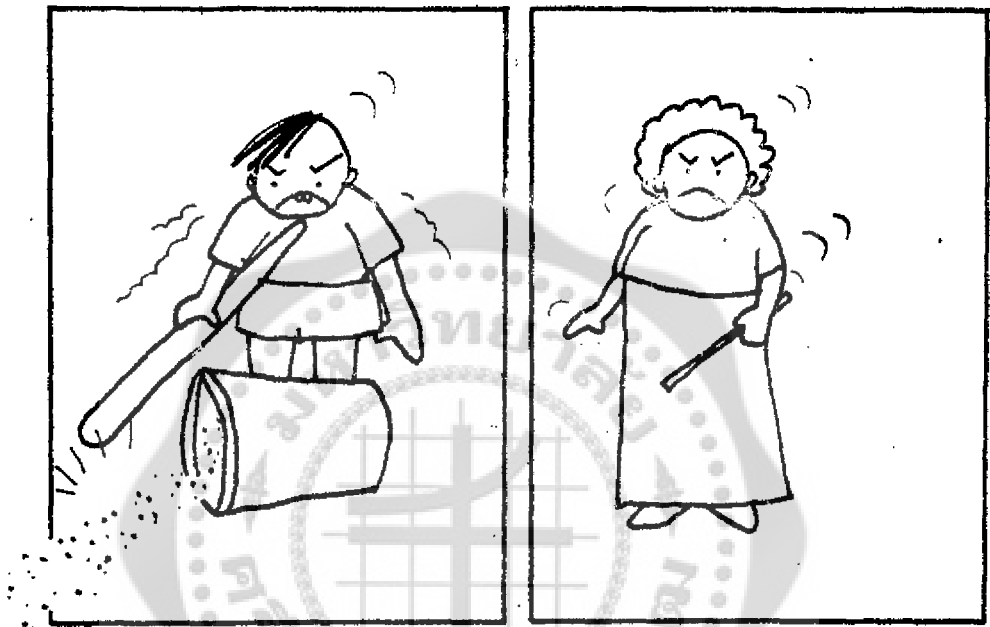
จาก รวมเรื่องสั้น ชุด คนอยู่วัด ของไมตรี ลิ้มปิจาติ : 159 – 165 สำนักพิมพ์พณอน 2519, 175 หน้า

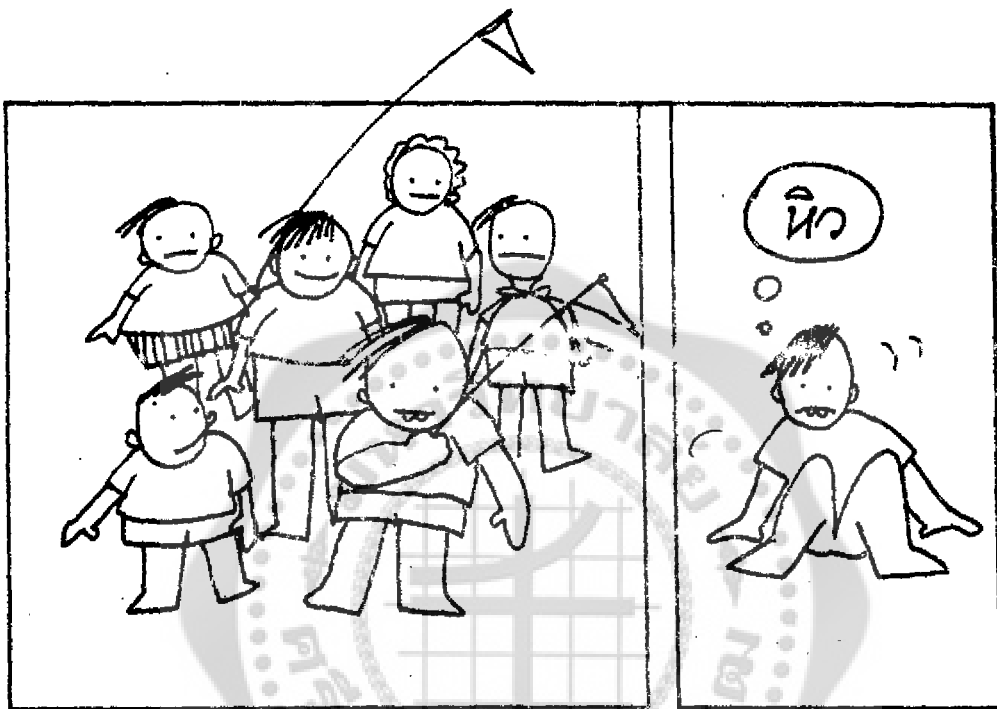

สมเด็จ เจ้าอาวาส

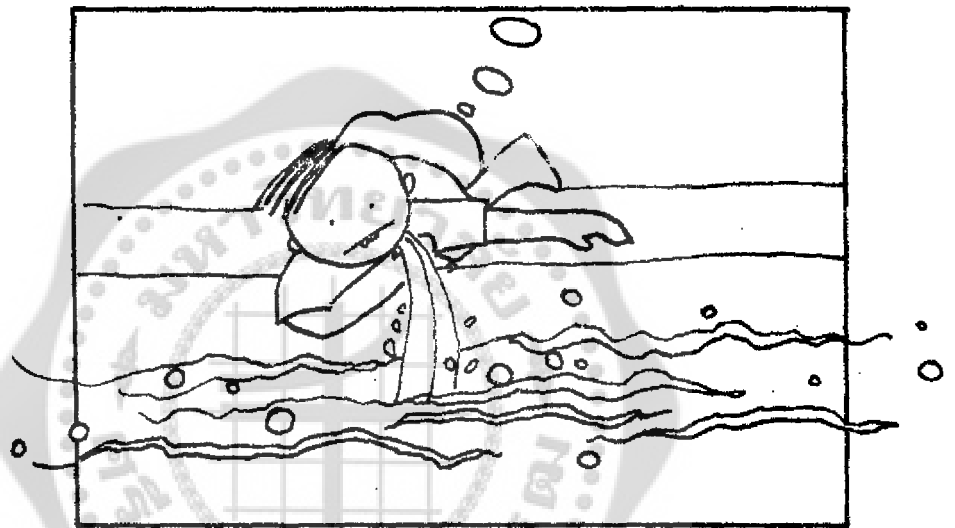

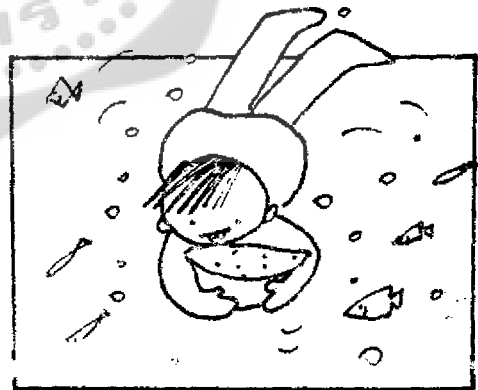
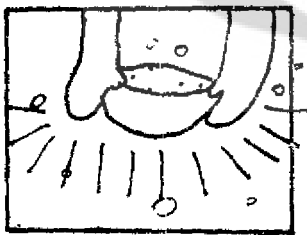
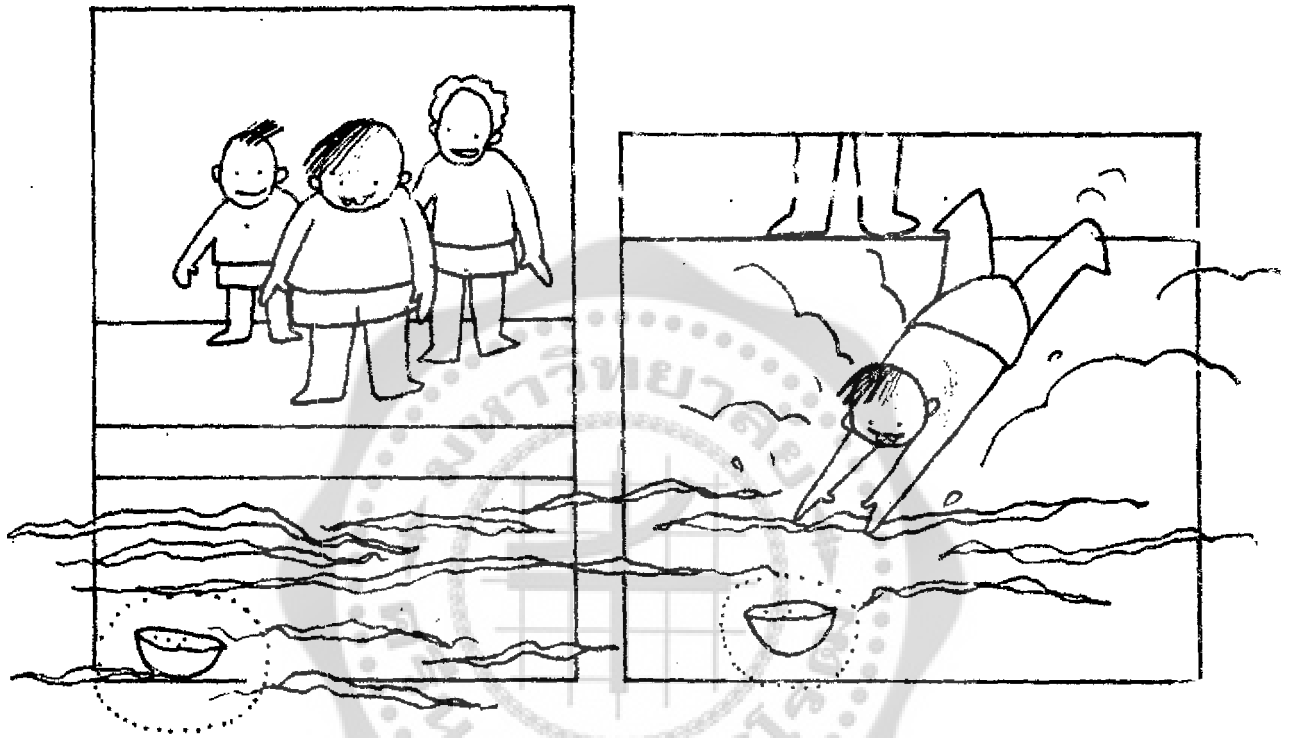

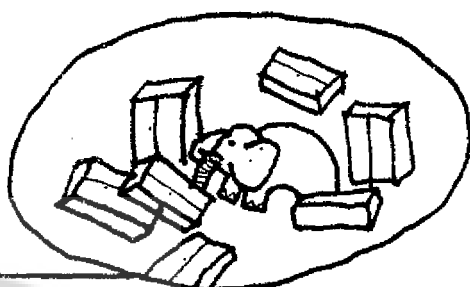
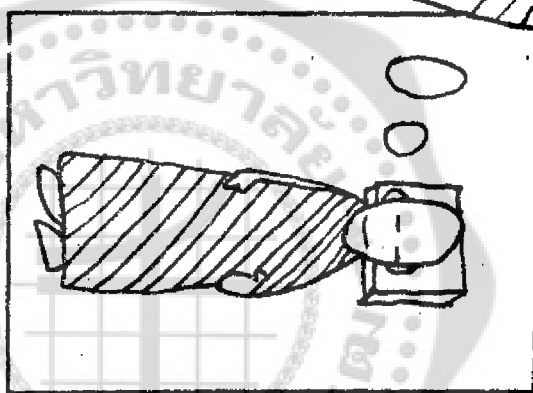

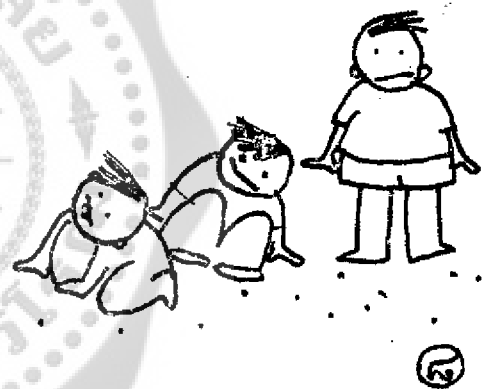
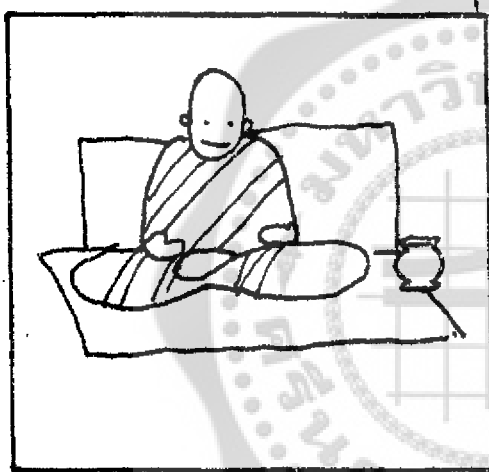
หัว

ชุดที่ ๘

ที่บ้านหนองหว้ามีเด็กเพชร ชื่อเดิมไม่ทราบ เป็นกำพร้าบิดามารดา อยู่กับพี่สาว พี่สาวให้ให้ข้าวน้ำพื้น วันหนึ่งพี่สาวหกล พี่สาวคว่ำพื้นไล่ตี เลยวิ่งหนีเอาตัวรอดโดยใจเพชรพัน

1. นักเรียนคิดว่าพี่สาวรักเด็กเพชรหรือไม่ เพราะเหตุใด
2. ถ้านักเรียนเป็นพี่สาวเด็กเพชร เมื่อเด็กเพชรทำข้าวหก จะทำอย่างไร
3. วันแรกที่เด็กเพชรไม่กลับบ้าน พี่สาวจะคิด หรือรู้สึกและมีอาการเช่นไร
4. นักเรียนคิดว่า คุณพ่อ คุณแม่ หรือผู้ปกครองจะรู้สึกอย่างไร ที่ลูกหลานกับบ้านผิดเวลา หรือหายไปจากบ้านโดยไม่บอกกล่าว
5. สิ่งที่คุณเรียนควรทำเมื่อมีเหตุอันจำเป็น ทำให้ไม่สามารถกลับบ้าน หรือมาตามนัดหมาย ได้ตรงเวลา คืออย่างไร
6. นักเรียนคิดว่าพี่สาวเด็กเพชรจะทำอะไรบ้าง เมื่อรู้ว่าเด็กเพชรจะไม่กลับมาอีก
7. ถ้าเด็กเพชรไม่ได้เป็นกำพร้า อยู่บ้านกับบิดามารดา เด็กเพชรจะหนีออกจากบ้านหรือไม่ เพราะเหตุใด
๘. อะไรบ้างที่เป็นสาเหตุที่ผลักดันให้เด็กหนีออกจากบ้าน
9. ถ้านักเรียนตกอยู่ในสภาพดังกล่าว นักเรียนจะหาวิธีที่จะอยู่ในบ้านโดยไม่หนีไปไหน อย่างไร
10. สิ่งที่ต้องเผชิญเมื่อหนีออกจากบ้าน ในสมัยก่อนกับสมัยปัจจุบันแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
11. วันหนึ่งข้างหน้า ถ้านักเรียนเป็นผู้ปกครองเด็ก นักเรียนจะมีวิธีปกครองเพื่อป้องกันมิให้เด็กหนีออกจากบ้านอย่างไร
12. ถ้าบังเอิญมีคนที่จะหนีออกจากบ้านมาขอคำปรึกษานักเรียน นักเรียนจะให้คำแนะนำ หรือช่วยเหลือเขาอย่างไร เพื่อมิให้เขากระทำความผิด
13. สมมติว่านักเรียนเป็นผู้ใหญ่ เมื่อรู้ว่าเด็กในปกครองหายไป จะทำอะไรก่อน
14. เมื่อทราบว่าคนในบ้านหายไป นักเรียนคิดว่าควรจะปรึกษากับใครดีที่สุด ถ้านักเรียนคิดว่าไม่ควรจะปรึกษาใครเลย นักเรียนมีเหตุผลอย่างไร
15. สมมติว่านักเรียนเป็นครู ขณะที่สอนปรากฏว่ามีเด็กไม่ยอมเข้าห้องเรียน นักเรียนจะจัดการอย่างไร

16. นักเรียนคิดว่าคนไหนเรียนมีเหตุผลจริงใจอะไรบ้าง
17. นักเรียนเคยหนีเรียนหรือไม่ เคยหนีเรียนเพราะอะไร
18. เมื่อได้รู้ว่าแน่ชัดว่าผู้ที่เรากำลังติดตามอยู่ที่ไหน นักเรียนคิดว่าควรจะทำอย่างไร
19. ถ้าสมมุติว่านักเรียนเป็นฝ่ายที่หนีไป จนกระทั่งไปไหนไม่ได้อีกแล้ว รู้ว่าไปไม่รอดจะทำอย่างไร
20. เมื่อหาผู้หนีไปพบแล้ว ควรใช้วิธีรับมือใด

วันหนึ่งลงเล่นน้ำกับเด็กวัดผู้ใหญ่ที่หาหน้าวัด มีเปลือกเตงโมลอยตามน้ำมา เด็กเพอร์กัคว่า
แล้วดำลงไปเคี้ยวกิน แล้วโผล่ขึ้นมา เพื่อนเด็กที่รู้จักก็เรียกเพอร์กัคนเปลือกเตงโมก็พากันเย้ยหยันต่าง ๆ
ว่าเด็กกินเปลือกเตงโม

ถึงอย่างไรก็ดี เด็กเพอร์กัคนแสดงความรักเพื่อน หรือรักแข่งต่อเพื่อนเด็ก ๆ ไม่ คงแสดง
แต่ความขี้แยแหม่มแหม่มใส พูคาฯ เล่นหัวกันตามเคย

1. นักเรียนคิดว่า โขะแท้จริงแล้ว เด็กเพอร์กักรู้สึกโกรธหรือไม่ที่เพื่อน ๆ พากันเย้ยหยันว่า
เขากินเปลือกเตงโม
2. ต่อไปนี้ ให้นักเรียนนึกถึงเรื่องของตัวนักเรียนเองว่า เคยโกรธใครหรือไม่ ด้วยเรื่อง
อะไร บอกเพียง 1 เรื่อง
3. ขณะที่ความโกรธ นักเรียนแสดงอาการหรือพฤติกรรมอย่างไร
4. ขอให้นักเรียนนึกถึงคราวที่โกรธครั้งนั้นแล้วลองนับ 1 - 10 ออกมาดัง ๆ ว่าตอนโกรธ
นั้นอย่างไร
5. นับถึงเท่าไรแล้วจึงหายโกรธ ใครต้องนับเพิ่มจากสิบไปบ้าง นับถึงเท่าไร
6. นักเรียนคิดว่า ที่โบราณเขาสอนให้นับ 1 ถึง 10 นั้น เขาต้องการอะไร
7. ถ้าในแต่ละครั้งที่นับ นักเรียนจะคิดแต่ตัวเลข หรือ ควรจะต้องคิดถึงอะไร
8. ขอให้นักเรียนคิดตรองข้อความตามลำดับการนับสิบ เมื่อเกิดความโกรธขึ้นมาอย่าง
กระหน่ำเพื่อกับความโกรธ
9. ถ้าคนสองคนทะเลาะกันหรือผิดใจกัน ต่างไม่พูดกัน คนหนึ่งมาปรึกษานักเรียน นักเรียน
จะช่วยเขาอย่างไร ทำไมจึงทำเช่นนั้น
10. ถ้านักเรียนทำผิด ต่อผู้อื่นนักเรียนมีวิธีขอโทษอย่างไร จงแสดงให้เห็นหลาย ๆ วิธี
11. ถ้ามีผู้มาขอโทษต่อนักเรียนว่า เขาทำผิดไปแล้ว หรือแสดงอาการรู้ตัวว่าทำผิดนักเรียน
จะปฏิบัติต่อเขาอย่างไร
12. การให้อภัยคืออะไร เวลาที่นักเรียนเคยพบเห็นมา คนเราใช้เวลาานเท่าไรก่อนที่จะ
ให้อภัยกัน จงยกตัวอย่าง

13. ให้นักเรียนเล่าเหตุการณ์ส่วนตัวเท่าที่จะเปิดเผยได้ ในกรณีที่ไม่โกรธกับใคร และในที่สุดหาทางคืนดีกันได้
14. ไม่สามารถหาทางคืนดีกันได้
15. บอกสาเหตุของการโกรธ หรือการทะเลาะวิวาทกันให้มากที่สุด
16. จงบอกวิธีระงับความโกรธ
17. จงบอกถึงผลของความโกรธ
18. ถ้านักเรียนต้องเผชิญกับผู้อื่นที่กำลังมีความโกรธ จะแก้ไขเหตุการณ์นั้นอย่างไร ให้สมมุติสถานการณ์ประกอบ
19. ถ้านักเรียนรู้ตัวว่าผู้อื่นขู่ให้โกรธ นักเรียนจะทำอย่างไร
20. ถ้านักเรียนอยากรู้ เป็นคนไม่โกรธใครและไม่ให้ใครโกรธ นักเรียนจะทำอย่างไร

ตัวอย่างคำถามเพื่อฝึกความคิดสร้างสรรค์

โรงเรียน ชื่อ ชั้น เลขที่

1. ถ้าเด็กเพชรไม่ได้กำพร้าบิดามารดา วิธีชีวิตของเด็กเพชรจะเป็นอย่างไร
2. ในเทพกาดเข้าพรรษาที่กล่าวในเรื่อง ถ้า ยถา ไม่พาพาหนะทางชีวิตของสามเณรแดงโมจะเป็นเช่นไร
3. ทำไมหลวงพ่อก็จึงเลือกสามเณรแดงโมให้ไปแทนแทนตัวท่าน แทนที่จะเลือกภิกษุผู้ใหญ่
4. ถ้าสมมุติว่านักเรียนเป็นเจ้าเมือง คราวที่สามเณรแดงโมขึ้นแทนแทนสมภารนั้น นักเรียนรู้สึกอย่างไรในตอนแรก และทำไมจึงเปลี่ยนความรู้สึกและความคิดในภายหลัง
5. นักเรียนเคยมีความรู้สึกแฉะ กระทำห่ามของเกี่ยวกับเจ้าเมืองหรือไม่ ให้เล่าเหตุการณ์ในข้อที่ว่า แรก ๆ ไม่สนใจ แต่กลับมาสนใจภายหลัง โดยสังเขป
6. นักเรียนมีความเห็นอย่างไรเกี่ยวกับความเชื่อที่ว่า เมื่อคนไปตัดต้นไม้ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือแล้วผู้ที่เกี่ยวข้องต้องมีส่วนเป็นไม
7. รูปหล่อของสมเด็จพระเจ้าตากสิน และรูปกาน้ำชา มีค่าสำหรับคนสมัยนี้หรือไม่ อย่างไร
8. สมเด็จพระเจ้าตากสินทำอะไรน่ะอะไรในแก้ว และแก้สิ่งกั้นบ้าง
9. พระราชบุตร และพระราชธิดา มีความสัมพันธ์ต่อสมเด็จพระเจ้าตากสินอย่างไร ดังเกิดได้จากอะไร
10. เมื่อสามเณรแดงโมศึกษาที่จังหวัดเพชรบุรีแล้ว ทำไมจึงยังคิดไปไกลมาก่อในกรุงหรืออยุธยาอีก การเรียนก่อให้เกิดสิ่งอื่นเรื่อย จำเป็นสำหรับชีวิตหรือไม่ อย่างไร
11. ผู้คนรัก และยกย่องสมเด็จพระเจ้าตากสิน เพราะเหตุใด นักเรียนอยากให้คนรักและยกย่องควรจะทำตัวอย่างไร
12. นักเรียนไปวัดบ่อยไหม ไม่ทำอะไร ทำไมจึงไม่
13. คนสมัยนี้ไปวัดกันเพราะอะไร

14. คนในสมัยนี้ไม่ไปวัดกันเพราะอะไร
15. นักเรียนทำประโยชน์อะไรให้บุคคล ชุมชน และบ้านเมือง
16. นักเรียนคิดจะทำประโยชน์อะไรให้แก่วิทยาลัย และนักศึกษาบ้าง
17. ทำไมคนจึงนำของไปถวายพระ และมักจะทำของที่ดีที่สุดไปถวาย
18. ทำไมคนจึงต้องรับฟังชื่อ 5 คำ ๆ ทั้ง ๆ ที่มีเพียง 5 ข้อ และทุกคนก็ทำได้ ทองได้ครองแล้ว
19. ให้นักเรียนศึกษา หรือแต่งข้อความที่ไม่เหมาะสม ขวนขวายให้คนไปวัด
20. ให้นักเรียนค้นคว้าหาประวัติคนสำคัญที่เคยเป็นนิยัต และได้อะไรดี

14. ร่างกายก็เกิดศาสนา กว้างขวางกว่าศาสนาอื่นเอง นี่แหละหมู่พระธรรม แม่คนนั้น—
ก็หมู่พระธรรมมันชกอยู่ในหมู่แหละ
15. ให้เราเป็นผู้สำรวจกาย สรรวมวาจา สรรวมใจให้เรียบร้อย เมื่อมีความสำรวมนี้
จะไปมาตามคนฉลาดตัวโต ๆ ยังใจ แน่ตามตัวแดงแดงตัวนอหนา ก็ไม่ทำอะไร
ไม่ให้เกียติเกียตซึ่งกันและกัน
16. เราปลูกต้นไม้ เราต้องรักษาต้นรักมาโคน หน่อไม้สุ่ยรดน้ำโคนมันคืบมันก็คืบ คอกลด
ไม่มีโกรบงคืบ มันเกิดเอง ต้นมันเหี้ย คอกล้มก็คืบ อันนี้เขาอะไร เป็นต้น คือดวงใจ เป็นต้น
เป็นใจเราคือแล้ว ทำอะไรก็คืบ ทำอะไรก็คืบ
17. เราทั้งหลายเกิดมาเมื่อมีความมั่งคั่งปรารถนาอยู่เป็น ๓ นัย นัยหนึ่งต้องการวัตถุ
ชาวทอง เงินทองมาก ๆ นัยสองต้องการรูปสวย ๆ งาม ๆ อาตมัยนายน นัยสามต้องการ
มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด ทุติยจึงไม่ใช่สมความปรารถนา ก็เพราะเราไม่ได้ประพฤติ
ปฏิบัติท่านได้วางขอบเขตไว้ ก็มีความ มีศีล มีภาวนา สามนัยนี้ให้พากันรู้จัก
18. สมมติว่าเราไปมาเขา เขาจะดีใจไหม เขามาหาเราจะ เราดีใจไหม พิจารณากุศล
ข้อนี้ เราไม่ต้องการอย่างนั้น เราก็ต้องไม่ทำ เมื่อเราไม่ทำอย่างนั้น โทษทั้งหลายมัน
ก็ไม่มี เกิดมาเราก็อยู่เย็นนาน ไม่ตายเจ็ดคราวจากกัน ไม่ตายแสนรอบแสนหมุน
19. คนไม่มีความรู้แล้ว อุบาสาเพิ่มตนกายเจ็บไม่ละ จิตวิเวกไม่มีแล้ว เหลือแต่ธาตุสี่ มันก็
เฉยพึ่งอะไรไม่ได้
20. ธรรมทั้งหลาย กุศลธรรม อกุศลธรรม เราทำมาทั้งหมด มีแต่เพชฌัญญู เพชรฉัพพัชร์ให้
พระอินทร์พระพรหมว่าให้ ธรรมทั้งหลายไม่ได้เกิดจากท้องฟ้าอากาศคนไม่ภูเขาลูก
จากบ้านจากเมืองถนนหนทาง เกิดจากดวงใจของเรา
21. ต่อไปให้เขาวัดฟังธรรม ฟังดูดวงใจของเรามันดีเป็นอย่างไรละ คือจิตเราสงบ มันดี
ใจเรารู้ความสุข ความสบาย เป็นอกเบญจใจ ไม่ทุกข์ไม่ร้อน ไม่ขุ่นไม่วาย สบาย—บาย
พุทธ ใจเบิก ใจบาน ใจสว่าง ใจใส ใจนองใส ใจสะอาดปราศจากทุกข์ ปราศจากโทษ
ปราศจากภัย ปราศจากเวร ปราศจากความชั่วช้าลามก ปราศจากความทุกข์ ความจน

พระณัฏฐ อาจาโร

ธรรมคำสอน

โรงพิมพ์ศรีจันทร์

2526,

43 หน้า

คำชี้แจงสำหรับผู้สอน (ใช้พูดกับนักเรียน)

แบบฝึกและประเมินทักษะการใช้ภาษาเรื่องวัด ใช้ประกอบบทเรียน เรื่องสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
ต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับวัดในแง่มุมต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้สามารถเข้าใจความหมาย
ของสิ่งที่เคยประพฤติปฏิบัติ หรือพบเห็นในฐานะที่เป็นพุทธศาสนิกชน เช่นการบูชาพระ การเยี่ยมพระ การ
สันทนาธรรม และบรรยากาศในวัด เป็นต้น ซึ่งนักเรียนจะได้ศึกษาเป็นขั้นตอนต่อไป

การทำอะไรโดยที่ประพฤติปฏิบัติตาม ๆ กันไปโดยไม่รู้เหตุผล ไม่รู้การควรไม่ควร อาจก่อให้เกิด
ผลเสียโดยที่ปฏิบัติผิดไม่ถึง ฉะนั้นการศึกษาเล่าเรียนเพื่อให้เกิดความเข้าใจจะทำให้บุคคลสามารถ
วางตัวได้อย่างเหมาะสม ตนเองก็จะรู้สึกภาคภูมิใจและยังเป็นแบบอย่างอันดีแก่ผู้อื่นอีกด้วย

ก่อนลงมือทำแบบฝึกฝึกนี้ ขอให้นักเรียนทุกคนตั้งใจมั่นว่าในฐานะที่เป็นพุทธศาสนิกชนจะพยายาม
เข้าถึงธรรมะ จะศึกษาวิธีประพฤติปฏิบัติให้ตรงแท้เพื่อจรรโลงพระพุทธศาสนาให้ถาวร

สำหรับนักเรียนที่มีโคณัติศาสนาพุทธ นักเรียนจะได้เรียนรู้และฟังข้อคิดเห็นของชาวพุทธ ให้
นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็นควยว่าศาสนาของนักเรียนมีขอแตกต่างอย่างไรในเรื่องที่ถาม เพื่อให้ทุก
ฝ่ายมีความรู้และประสบการณ์ กว้างขวางขึ้น นักเรียนจะได้ทำงานรวมกันเป็นกลุ่มเช่นเคย ขอให้แสดง
ความพร้อมเพรียงในการจัดกลุ่ม ทำงานกันอย่างมีระเบียบ และรับผิดชอบต่องานและหน้าที่ แสดงตัวเป็น
ผู้นำและผู้ตามให้สมบทบาทที่ได้รับ

อย่าขีดเขียนหรือทำเครื่องหมายใด ๆ ในฉบับนี้ ถ้าเห็นเพื่อน ๆ ทำเช่นนั้นควย

วัตถุประสงค์และความหมายของแบบฝึก

เรื่องวัด ซึ่งใช้เป็นแบบฝึกและประเมินนี้ แสดงตัวอย่างและวิธีการขยายความคิดแนวกว้าง ประกอบบทเรียนเรื่องสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เรื่องที่คัดเลื้อมมาประกอบ จึงมีหลายลักษณะความคิด ซึ่งให้คุณค่าในการฝึกทักษะ คิดไตร่ตรองค้นหา น้อมนำมาให้นักเรียนเกิด ความซาบซึ้งและเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา ในขณะที่เดียวกันก็จะให้ประโยชน์ต่อการฝึกทักษะ ฟัง พูด อ่าน และเขียน อันเป็นวัตถุประสงค์หลักในการเรียนการสอนภาษาไทยพร้อมกันไปด้วย

การเข้าถึงคำสอน และเข้าถึงคติพุทธศาสนาจะให้อิสระในการคิด ในการ เลือก ซึ่งแต่เดิมถ้าหากมีคำสอน 20 ประการ นักเรียนก็ต้องจำให้ครบทั้ง 20 คำสอน ส่วนการปฏิบัติ ความซาบซึ้ง เคยใช้หรือไม่เคยใช้ ไม่ค่อยจะพูดถึง และไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร แต่ในแบบฝึกและประเมินนี้ จะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในด้านต่าง ๆ หลังจากที่ได้ทำความเข้าใจกับเนื้อเรื่องแล้ว นักเรียนจะได้แสดงความคิดเห็นว่าในชีวิตของเขาเคยพบเห็นมา เคยใช้หรือไม่เคยใช้อย่างไรบ้าง ของใครน่าสนใจ เป็นจริงมากกว่า ของใครเพื่อชอบมากกว่า พร้อมทั้งให้เหตุผลด้วยว่า ชอบหรือไม่ชอบเพราะอะไร เพราะปฏิบัติได้ หรือเป็นของสูงส่งคู่ควรประการใด

วิธีการประเมินผลขั้นสุดท้าย คำนึงถึงสิ่งที่นักเรียนสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง แม้จะเป็นเรื่องหัวค และประเมินผลได้ยากก็ตาม โดยไม่เน้นเรื่องไปวัดเป็นข้อใหญ่ แต่จะเพ่งเล็งเกี่ยวกับการเข้าถึงธรรมะ ว่ากระทำได้นานน้อยเพียงไร เช่น มีโอกาสมาถึงพระช่วยเหลือผู้อื่น อ่านหนังสือธรรมะ ไหว้พระ และทำบุญในรูปแบบต่าง ๆ และแม้ไฉนคนเขาพูดถึงพระซึ่งเป็นที่เราพนันถือว่าสั่งสอนอย่างไร ก็จัดว่าได้สัมผัสธรรมะ ซึ่งเป็นเป้าประสงค์อันสำคัญในการ เข้าถึงพระพุทธศาสนา ดังนั้นแม้เด็กจะประเมินตนเองเพียงลักษณะใด ลักษณะหนึ่งก็ถือว่าได้เข้าถึงธรรมะขั้นต้น ซึ่งจะเป็นโอกาสให้ครูได้มองเห็นช่องทางที่จะพัฒนาความคิดของนักเรียนในเรื่องอื่น ๆ ที่ยังขาดตกบกพร่อง หรือเสริมในส่วนที่ค้อยู่แล้วให้เจริญงอกงามยิ่งขึ้นต่อไป

อนึ่งการสอนเกี่ยวกับเรื่องนี้อาจมีปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนที่มีใจนับถือพุทธศาสนา ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนเหล่านั้นได้แสดงวิธีปฏิบัติและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับศาสนาของเขาอย่างเต็มที่ ขณะเดียวกันก็ต้องกระตุ้นให้นักเรียนที่นับถือพุทธศาสนา เกิดความรู้สึกว่าการปฏิบัติศาสนกิจเป็นสิ่งที่ดี ควรกระทำโดยเคร่งครัด

ไม่การปล่อยเลยตามเลย หรือรู้สึกว่าใช้ได้แล้ว ประสบชัยชนะแล้ว เนื่องจากมีคนนับถือเป็นจำนวนมาก เลยหยุดแข่งขันที่จะทำความดี เพราะจะกลายเป็นชนะ เพราะจำนวน ส่วนคุณภาพยังเป็นปัญหา

แนวคิดโดยสังเขปจากเรื่องที่คัดลอกมา มีดังนี้

ชุดที่ 1 เรื่องเยี่ยมพระ ให้แนวความคิดเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติตนเวลาไปเยี่ยมพระ โดยให้ดูมาเยี่ยมมีความสำนึกว่า พระเป็นผู้เสียสละ มีบั้งการเบียดเบียน ความเป็นสมณเพศของท่าน โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เช่น ควรพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องที่จะนำไปสนทนา ระวังกิริยาบรรณายาท การแต่งกาย ให้เหมาะสมแก่การจะไปเยี่ยมพระ ทั้งนี้เพื่อเชิดชูพระศาสนา และเพื่อความเป็นที่วิมิงคลแก่ตนเอง

ชุดที่ 2 เรื่องวัดกับธรรมชาติ บรรยายภาพและบรรยากาศของวัดในป่า เพื่อให้นักเรียนแลเห็น ข้อแตกต่างระหว่างความงามตามธรรมชาติและวัดอุรรมที่ปรุงแต่งขึ้น

ชุดที่ 3 เรื่องพระราชาพญาธรรมสมาธิ เป็นแบบอย่างในการสนทนาธรรมที่แสดงให้เห็นว่าชนทุกชั้น วรณะ แม้พระมหากษัตริย์ก็สามารถแสวงหาและศึกษาธรรมได้จากสงฆ์ทรงศีลอันบริสุทธิ์

ชุดที่ 4 เรื่องยักษ์วัดโพธิ์ เป็นการบรรยายประสบการณ์ชีวิตของผู้แต่งซึ่งมีชีวิตผูกพันอยู่กับวัด ทำให้ได้เห็นบรรยากาศของวัดในเมือง ซึ่งเป็นที่สงบ มีระเบียบสวยงาม เป็นศูนย์กลางของวิชาความรู้ ซึ่งพุทธศาสนิกชนสามารถเข้าไปทำบุญ ถือกีฬากวนา รวมทั้งเป็นสถานที่ที่ให้ความสุขใจแก่เด็ก ๆ เป็นเครื่องจูงใจให้นักเรียนอยากไปวัด

ชุดที่ 5 เรื่องบูชาพระ การบูชาด้วยรูป 3 คอก หมายถึงบูชาพระพุทธรูป อันได้แก่ พระกรุณาคุณ พระวิสุทธิคุณ และพระปัญญาคุณ ที่แผ่ปกิให้โลกร่มเย็นเป็นสุข การบูชาด้วยเทียน 2 เล่ม หมายถึงบูชาพระธรรม และพระวินัย เทียนและไฟเป็นที่มานแห่งแสงสว่าง เป็นเครื่องกำจัดความมืด คืออวิชชา และโมหะ ให้หลุดพ้นจากจิตใจ ส่วนการบูชาด้วยดอกไม้ หมายถึงความงามและระเบียบ ดุจดั่งระเบียบของสงฆ์ที่ต่างก็มาจากชาติตระกูลต่างกัน แต่มาอยู่ในธรรมวินัยเดียวกัน บุคคลจึงควรมีธรรมะเป็นเครื่องนำทางชีวิตไปสู่ความถูกต้องสงบสุขและร่มเย็น

ชุดที่ 6 เรื่องหลวงปู่ แสดงให้เห็นกิจวัตร ความเป็นอยู่ของพระกับภิกษุวัด และความผูกพันที่มิต้องกัน

ชุดที่ 7 เป็นคำถามเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ โดยคัดข้อความบางตอนที่น่าสนใจจากหนังสือ แล้วสร้างรูปแบบคำถามที่ชวนให้คิดได้หลายแง่หลายมุม เพื่อกระตุ้นให้เกิดกำลังความคิด

ชุดที่ 8 ชุดสัมพันธ์ นำเนื้อเรื่องสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช มาเขียนเป็นภาพให้นักเรียนฝึกคิดอีกคำรบหนึ่ง เมื่อนักเรียนดูภาพแล้วจะเขียนบรรยายภาพเป็นร้อยแก้ว หรือร้อยกรอง ให้ความสัมพันธ์กับเรื่องเดิมและเรื่องวัดในแบบฝึกก็ได้ เพื่อแสดงให้เห็นว่านักเรียนสามารถนำความรู้ ความคิดใหม่ ๆ มาสัมพันธ์กับแบบเรียนได้อย่างกลมกลืน และน่าสนใจ

ชุดที่ 9 วาตะของพระอาจารย์นั้น อาจาโร 21 ข้อ ใช้เป็นแบบประเมิน เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนคิด และเลือกตัดสินใจอย่างเสรี

เกมการประเมิน จากแบบการประเมินของนักเรียน จะเน้นหลักใหญ่ 2 ประการ คือ

1. พฤติกรรม หรือบทบาทส่วนตัวของนักเรียนในการทำงานตามลำพัง
2. พฤติกรรม หรือบทบาทของนักเรียนเมื่อทำงานร่วมกับกลุ่ม

สิ่งที่ผู้สอนควรปฏิบัติคือ สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนอยู่ตลอดเวลา คอยให้ความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา เช่น ช่วยให้นักเรียนเข้าใจ กล่าวพูด ช่วยให้นักผู้มากลดการพูด หรือมีข้อขัดข้องอื่นใด แล้วยาลงมือทำและแก้ปัญหาโดยนักเรียนเสียเอง ขอให้ครูลดบทบาทการสอนลงให้มาก แต่พยายามสนับสนุนให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง และให้ทำงานอย่างเต็มความสามารถ

ผู้สอนอาจช่วยบอกให้นักเรียนทราบล่วงหน้าว่า ถ้าจะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ควรจะใช้เสียงที่พอจะได้ยินกันเฉพาะในกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อฝึกการแสดงออกของนักเรียนให้อยู่ในขอบเขตที่จะไม่กระทบกระเทือนความรู้สึกของผู้อื่น

คำถามและแบบฝึก มุ่งให้นักเรียนมีอิสระเสรีในการตอบ คำตอบจึงไม่ค่อยตรงกัน ช่วยให้นักเรียนทำงานด้วยความสบายใจ ไม่ต้องกังวลกับเนื้อหามากนัก ฉะนั้นขอให้ผู้สอนยอมรับและทำความเข้าใจกับสิ่งที่นักเรียนตอบ กับให้ระลึกอยู่เสมอว่า การแสดงความคิดเห็นของนักเรียนอาจมีทั้งผิด และถูก ขั้นแรกต้องให้กำลังใจ ให้นักเรียนพยายามเสนอความคิดโดยทั่วถึง อย่าด่วนตำหนิ แต่จะช่วยชี้แจงให้เห็นในขั้นสุดท้ายว่าสิ่งที่ควรทำคืออะไร

การฝึกทักษะทั้ง 4 จะเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาที่ทำงาน การสังเกตอย่างละเอียดละออของครู จะช่วยให้ครูพบว่ามีเด็กคนใดที่ควรสนับสนุนให้เก่งยิ่งขึ้น มีเด็กคนใดอีกบ้างที่ควรพัฒนา และพัฒนาทักษะอะไรบ้าง การให้คะแนนนักเรียนในรูปของพฤติกรรม ย่อมกระจ่างชัดสมบูรณ์ขึ้น

ขอให้ครูเป็นที่พึ่งของนักเรียนในการทำงานและภาคภูมิใจที่นักเรียนของเราทุกคนจะผ่านการทำแบบฝึกและประเมินทักษะนี้ไปได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะสำหรับครู

แบบฝึกและประเมินทักษะนี้ ประสงค์จะให้ให้นักเรียน เรียนรู้ระบบการทำงานเป็นกลุ่ม
พร้อม ๆ กับการได้ความรู้ทางวิชาการ ขณะให้นักเรียนปฏิบัติงานในกลุ่ม ครูจะต้องอยู่ดูแลอย่างใกล้ชิด
เพื่อสังเกตพฤติกรรม ให้ความช่วยเหลือ เมื่อมีปัญหาและบันทึกการสังเกตนักเรียนไว้ในแบบบันทึก ดังนี้

เลขที่	ชื่อนักเรียน	สิ่งที่นักเรียนปฏิบัติ	สิ่งที่ควรปรับปรุง
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างข้อสอบวิชาภาษาไทย จากหนังสือทักษะสัมพันธ์ปีการศึกษา 2525 นี้ ได้มาจากการสอบ
ประจำภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2525 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนที่เป็น
เจ้าของโครงการ 3 โรงเรียน คือ

1. โรงเรียนมัธยมสาธิต มทว. ประสานมิตร
2. โรงเรียนสาธิต มทว. ทุมวัน
3. โรงเรียนสาธิต มทว. บางแสน

ข้อสอบมี 4 ฉบับ ในจำนวนข้อสอบรวมทั้งสิ้น 235 ข้อ ได้จำแนกออกเป็นข้อสอบ 5 ประเภทคือ

1. การฝึกทักษะ ฟัง พูด อ่าน และ เขียน
2. การฝึกความจำ
3. การฝึกความคิดในการหาเหตุผล
 - 3.1 เหตุผลตามเนื้อเรื่อง
 - 3.2 เหตุผลส่วนบุคคล
4. ความรู้เรื่องหลักภาษา
5. การนำไปใช้

คณะผู้วิจัยคาดว่า ข้อสอบต่าง ๆ ที่ได้จากข้อสอบ รวมทั้งความคิดที่แฝงอยู่ในข้อสอบ ย่อมจะ
เป็นเครื่องชี้บอกแนวทางการเรียนการสอน จึงได้นำข้อสอบมาสำรวจเป้าหมายในการสอน ดังกล่าวข้างต้น

ข้อสอบวิชา ภาษาไทย (ท. 305)

สำหรับชั้น ม. 3

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ใครเรียบเรียงเรื่อง สมเด็จพระเจ้าตากสิน

ก. พระยาปริยัติธรรมธาดา

ข. พระยาปริยัติธรรมธาดา

ค. พระยาธรรมปริยัติ

ง. พระยาปริยัติธรรมธาดา

2. เรื่องสมเด็จพระเจ้าตากสิน เป็นข้อความตอนหนึ่งในหนังสืออะไร

ก. บุษราคัม

ข. สมเด็จพระเจ้าตากสิน

ค. สมุทราสาร

ง. ตำนานเมืองเพชรบุรี

3. สมเด็จพระเจ้าตากสิน เป็นบุคคลในสมัยใด

ก. สมัยต้นกรุง

ข. สมัยแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าบรมโกศ

ค. สมัยแผ่นดินพระบรมไตรโลกนาถ

ง. สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

4. วัดพนัญเชิง อยู่ที่จังหวัดใด

ก. เพชรบุรี

ข. อุบลราชธานี

ค. ราชบุรี

ง. สระบุรี

5. หลังจากพระมณฑป พระพุทธบาทสระบุรี ก่อนที่สมเด็จพระเจ้าตากสินจะบูรณะใหม่นั้น เป็นหลักฐานเหลืออยู่ไหม

ก. วัดพนัญเชิง

ข. วัดสุวรรณาภิรมย์

ค. พระที่นั่งในอยุธยา

ง. พระพุทธบาทสระบุรีในปัจจุบัน

6. สมภารโตทศสม เก้ารายตากสิน โดยให้อ่านหนังสืออะไร

ก. แบบหักอ่าน ก ข ก กา

ข. แบบเรียนหักอ่านภาษาไทย

ค. ปฐม ก กา และพระมาลัย

ง. แบบหักเรียนพระไตรปิฎก

7. จงลำดับเหตุการณ์

1. สามเณรแดงโมเข้าไปศึกษาต่อที่วัดหลวงพ่อบ้างหนึ่งในกรุงศรีอยุธยาแล้วอุปสมบทเป็นพระภิกษุ
2. เด็กแดงโมติดตามเด็กวัดเข้าไปอยู่ที่วัดใหญ่ในหัวเมืองเพชรบุรี ได้วิชาเป็นสามเณรได้เรียนหนังสือและฝึกหัดเทศน์
3. เด็กเพชรออกและหิวจึงกินเปลือกแดงโมที่ล่อน้ำมาจนเพื่อน ๆ ล้อเล่นและเรียกว่าเด็กแดงโม
4. เด็กแดงโม ชาวบ้านหนองหว้า จังหวัดเพชรบุรี เห็นสาวไปเพราะถูกตี

ก. 4 3 2 1

ข. 3 4 1 2

ค. 2 3 4 1

ง. 1 2 3 4

8. คำหักทนาย หรือคำขานรับ ที่พระสงฆ์พูดกับเจ้านาย จะใช้อย่างไร

ก. พระยะคะ

ข. ขอดถวายพระพร

ค. เพคะ

ง. พระพุทธเจ้าขอรับ

9. เฒ่าทงฉะนี้ คืออะไร

ก. เฒ่าไปเทศน์สั่งสอน

ข. การเทศน์ที่อาศัยพระคาถา

ค. การเทศน์ที่ไร้นาม

ง. บทบาลีสัน ๆ ยกย่องนาค เรื่องก่อนที่จะเทศน์ตามเนื้อความ

10. "เสียงสาธุการ พนมมือแด่เป็นเจ้าแก้ว ในหัวโรงธรรม" ความหมายที่ถูกของของส่วนความที่ขีดเส้นใต้ คือ

ก. พนมมือกันหมดทุกคนทั้งศาลา

ข. พนมมือกันเป็นแถวทั้งศาลา

ค. พนมมือกันสลับกันไปทั้งศาลา

ง. พนมมือกันสลับกันไปทั้งศาลา

11. คัมภีร์ไตรเพททางศาสนา คืออะไร

ก. หนังสือสามเล่มที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนศาสนา

ข. หนังสือที่ใช้ความรู้ทางเทพเจ้าในศาสนาเรา

ค. คำว่าในทางศาสนาพรหมเกี่ยวกับพระเวท

ง. คำว่าในทางศาสนาและการปกครองบ้านเมือง

12. เรื่องสมเด็จเจ้าแดงโม ให้อคติทางก้นชีวิตไทย แก่ผู้อ่านอย่างไรบ้าง

ก. ชีวิตเด็กยากจนต้องอาศัยวัด

ข. พระสงฆ์ต้องไปสอนหนังสือชาวบ้าน

ค. การศึกษาทุกระดับอยู่ในวัด

ง. ผู้ชายไทยสมัยก่อนต้องบวชเป็นพระ

13. งานนักขัตตฤกษ์ คืองานอะไร

ก. งานทำบุญ

ข. งานรื่นเริงตามฤดูกาล

ค. งานสนุกสนาน

ง. งานของสังคมชั้นสูง

14. "พลับจิบจักควมมืค ทำประณีตทำทาดกวน

คิโคโอบุฮอน นลปึงพลับจับปพรณ"

คำที่ตอง เติมในกาพนคาคำใด

ก. แยมยืม

ข. ยืมแยม

ค. ยืมยวน

ง. ยวนยืม

15. "วางถึงล้นคั้นแคโดย" ภาพวรรคนถอความไควาอเางไร

ก. ใครที่รับประทานแล้วจะตองคั้นรเชออีก

ข. ใครที่หืมใส่ปากแล้วจะตองคั้น

ค. ใครที่หืมคั้นแล้วจะตองคิโคโยบาออีก

ง. ใครที่ไม่เคยรับประทาน เมื่อวางถุกคั้นจะตองสะอุง
เพราะความเคค

16. จงเรียงลำดับ ขอความในกาพนพน

1. ควเจตนาจางใน

2. รับศีลอย่างสีกา

3. เคอนแปควนเพ็ดเจา

4. ยอมไปเชาพระพรษา

ก. 1 2 3 4

ข. 4 3 2 1

ค. 3 4 2 1

ง. 2 3 4 1

17. อาหารการที่มีเครื่องปรุงคล้ายคำเตียง คืออะไร

ก. หุ่ม

ข. พลา

ค. แสรงวา

ง. กอย กุง

18. "ใพิ เขร่า เจาควงใจ คว่า "เคร่า" แปลว่าอย่างไร

ก. พย

ข. คอย

ค. รัค

ง. เศร่า

19. "ปรางอุมอานชา นาสา" คว่า "นาสา" แปลว่าอย่างไร

ก. แกม

ข. ใจ

ค. จมูก

ง. กลืน

28. พืชชนิดใหม่ของพราหมณ์เรียกว่าอะไร

ก. พืชตรีโยมปวาย

ข. พืชพญาโยนชิงช้า

ค. พืชโรคแฉกร

ง. พืชมะเหวห้า

29.

"เรียบเรียงตรวจทุกข้อ
ว่าวันขึ้น

ไม่เห็นเนือง เนื่อนวดจันทร์
หันเห็นท่าชิงช้าโยน "

คำที่ตอง เติม คือคำใด

ก. แคไคย

ข. แคตัน

ค. แคคาล

ง. แคยัน

30. คนที่โลชิงช้า เรียกว่าอะไร

ก. พระยายืนชิงช้า

ข. นาฬิกา

ค. นาฬิกาน

ง. นาฬิกา

31. โลกานุศาสน์ เป็นเรื่องประเภทใด

ก. นิยาย

ข. สารคดี

ค. ประวัติศาสตร์

ง. นวนิยายอิงประวัติศาสตร์

32. ความหมายของโลกานุศาสน์ คือ ข้อใด

ก. โลก และ ศาสนา

ข. คำสอนของโลก

ค. คำสอนของพุทธศาสนา

ง. คำสอนทางโลก

33. ข้อใดที่ไม่ใช่คัมภีร์ที่ปรากฏในโลกานุศาสน์

ก. พุทธภาษิต และ อธิภาษิต

ข. มติของ เกจิอาจารย์และสงฆ์ภิกษุ

ค. อธิภาษิต และ เทวตา ภาษิต

ง. สำนวนภาษิตและมติของ เกจิอาจารย์

34. ผู้รวบรวมโลกานุศาสน์คือใคร

ก. สมเด็จพระมหาธีรราช

ข. พระยาปริยัติธรรมธาดา

ค. พระราชบัณฑิต

ง. หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล

35. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของอินทราวุธ ศักดาธุระ และเคหาธุระ

ก. รู้จักปรับตัว เองให้เหมาะสมแก่สังคม

ข. คุณวุฒิและคุณธรรมเป็นเจ้าของแห่งสิ่งทั้งปวง

ค. มีตรสหาย เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดเหนืออื่นใด

ง. เป็นบัณฑิตในหมู่มัจฉิก

36. "สุภาวจิตของนักปราชญ์ และจอมปราชญ์ คือ เสียงที่มิชีวิต หรือ เสียงอมตะ ซึ่งแต่ละข้อล้วนออกมาจากความ
รู้แนวทางดำเนินชีวิตให้เป็นระเบียบเรียบร้อย นั้น เป็น มรรคอันมีค่ายิ่ง" คำที่ขีดเส้นใต้หมายถึงข้อ

ก. นักปราชญ์และจอมปราชญ์

ข. เสียงที่มิชีวิต หรือ เสียงอมตะ

ค. แนวทางดำเนินชีวิต

ง. สุภาวจิต

37. ข้อใดที่ไม่แสดงว่า เป็นเทวภวัตถุนิยม

ก. เลือกลงมือ ใดๆ ในสมาธิ

ข. ตัดสินคนด้วยความดี

ค. สวมเสื้อผ้ามาราคาแพง

ง. นิยมสะสมวัตถุที่มีราคา

38. ข้อใดที่ไม่เป็น เหตุผลซึ่งกันและกัน

ก. สรรพสมบัติอะไรจะประเสริฐเท่าไรก็ตาม

ข. การเรียนรู้ทำให้เกิดปัญญา

ค. ปัญญาสั่งให้เป็นคนประพฤติดี

ง. ปัญญา ช่วยให้เกิดตำแหน่งที่ดี

39. ข้อใดที่สร้างความโสมนัสให้แก่พ่อแม่มากที่สุด

ก. ลูกโง่

ข. ลูกตาย

ค. ไม่มีลูก

ง. ลูกพิการ

40. ลูกจะฉลาดหรือโง่อยู่ที่เหตุข้อใดสำคัญที่สุด

ก. เกิดมาฉลาด

ข. ฝึกฝนตนเอง

ค. พ่อแม่สั่งสอน

ง. ญาติช่วยจากคนอื่น

41. ข้อใดที่ไม่เป็นศัตรูซึ่งกันและกัน ระหว่างพ่อแม่และลูก

ก. ลูกปราศจากความรู้

ข. พ่อผู้สะสมหนี้สิน

ค. แม่ไม่ประพฤติในความบริสุทธิ์

ง. ความรู้ที่ไม่ได้ใช้

42. คนแตกต่างจากสัตว์เพราะเหตุใด

ก. ความกล้า

ข. ความสามารถ

ค. ความดี

ง. ความอยู่กินดี

3. "เหมือนกับคนที่อยู่ในปลัก" ข้อใดไม่ถูกต้อง
- ก. คนในปลักคือคนโง่
- ข. ปลักในที่นี้คือความตกต่ำ
- ค. ปลักในที่นี้คือหลุมหรือบ่อ
- ง. ผู้ที่มีได้ศึกษา เขาเรียนรู้จะรู้สึกว่าเขาตกต่ำ
4. "แถวกระเจก ถ้าอยู่ใกล้ทองคำ ก็จะได้แสงจับ เป็นเลื่อมพรายคล้ายมรกต" ข้อใดไม่ถูกต้อง
- ก. แถวกระเจก หมายถึงคนฉลาด
- ข. ทองคำหมายถึงนักปราชญ์ หรือผู้รู้
- ค. มรกต หมายถึงสิ่งที่มีค่าสูง
- ง. แสง เลื่อมพราย หมายถึงคุณธรรม
5. บัณฑิตที่กราบทูลพระเจ้าอยู่หัวให้ทรงรู้จักบัณฑิตทั้ง 3 คือใคร
- ก. คุณาวุฒ
- ข. วิทยาวัฐ
- ค. ชรรณวุฒ
- ง. อินทรวุฒ
6. เมื่อเขาปล่อยเวลาทั้งกลางวันและกลางคืน ให้เปล่าในอุคตประโยชน์ หมายถึงข้อใด
- ก. ปล่อยเวลาทั้งกลางวัน กลางคืน ให้หมดไปโดยไม่ทำประโยชน์
- ข. ทำอะไรตามความพอใจของตน และการกระทำนั้นเป็นไปในทางผิด
- ค. การที่คนทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จนชำนาญแล้วไม่ทำ
- ง. ผู้ที่ขาดความรู้ความสามารถ เมื่อเข้าไปอยู่ในหมู่ของผู้ที่ไม่ได้รับการยอมรับนับถือจากกลุ่ม
7. "บรรพชที่อยู่ทางทิศตะวันออก ย่อมได้รับแสงสว่างของดวงอาทิตย์ก่อน" เปรียบเหมือนอะไร
- ก. คนโง่ที่อยู่ใกล้บัณฑิตก็มีโอกาสฉลาดขึ้น
- ข. บัณฑิตจะอยู่ที่ใดก็ย่อมทำความฉลาดมาหาผู้อื่น
- ค. คนโง่ควรให้อยู่ใกล้บัณฑิต
- ง. คนโง่ถ้าอยู่ใกล้บัณฑิตก็จะได้รับความฉลาด
8. คนที่จะเข้าบริหารประเทศจะต้องมีคุณสมบัติในข้อใด
- ก. รู้พุทธวิธี และ กถาสาตร์
- ข. มีความรู้ดี และมีทรัพย์
- ค. รู้กถาสาตร์ และ มารยาทศาสตร์
- ง. มีความรู้ดีและจรรยาดี
9. เราจะรู้ได้อย่างไรว่าสิ่งที่เรากระทำจะดีชั่วผิดถูกอย่างไร
- ก. ผลการกระทำจะบอกเราได้
- ข. ดูจากสังคมว่าชมเชยหรือติเตียน
- ค. ความรู้สึกในใจจะบอกเราได้
- ง. ถามจากผู้รู้
10. ข้อใดที่ไม่ถูกต้องสมบูรณ์
- ก. วิชาทำให้รู้ เรียบรมแต่ความรู้ เผลือฉลาด
- ข. จรรยาทำให้รู้ปฏิบัติมีกิริยาวาจาใจดีงาม
- ค. กิริยาวาจาใจดีงาม ทำให้เกิดทรัพย์
- ง. ความรู้ที่เกิดแต่การ เรียบรม มีคุณค่า เท่ากับงานใช้สอยหา

ข้อสอบวิชาภาษาไทย (ท 305) ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3

เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

การขับเสภา มีสิ่งใดประกอบการขับ

- ก. ฉิ่งฉับ ข. พวง ค. กรับ ง. ระนาด

เรื่องขุนช้างขุนแผน เป็นวรรณคดีไทยเรื่องแรกที่นำสิ่งใดมาบรรยาย

- ก. นำชีวิตของชาววังมาบรรยาย ข. นำชีวิตสามัญชนมาบรรยาย

- ค. นำชีวิตคนตระกะลำบากมาบรรยาย ง. นำชีวิตระทมมาบรรยาย

ข้อใดพอสรุปได้ว่าคนโบราณนิยมเขียนนิโคล

- ก. ถึงจนก็ยอมรับ ข. เป็นนักรบเชี่ยวชาญวิทยาอาคม

- ก. เป็นคนขยันรู้จักเก็บออมและรู้จักทำมาหากิน ง. ถึงสู้บดินถิ่นเหล่าเมาก็ยังสู้ด้วยสติรู้ตัว

ข้อใดมีความสำคัญน้อยมาก ในประเพณีสู่ขอเรื่องขุนช้างขุนแผน

- ก. เจ้าแกมีฐานะดีมาช่วยพูดเพื่อให้ฝ่ายหญิงตกลง ข. เจ้าแกพูดทำนองจะขอเอาลูกชายตนมาฝาก

- ก. ฝ่ายหญิงพิจารณาคุณสมบัติฝ่ายชายว่าเหมาะสมหรือไม่ ง. เจ้าแกพูดทำนองจะขอพันธุ์ฟักแพ้งน้ำเต้าของฝ่ายหญิงไปปลูกที่ไร่นา

ข้อความต่อไปนี้หมายความว่าอย่างไร

"ถึงยากจนอย่างไรก็ไม่ว่า แต่พร้าขัดหลังมาจะยกให้"

- ก. ถึงจนขอให้พี่พราหมณ์จะยกให้ ข. ถึงจนขอให้เป็นคนดี จะยกให้

- ค. ขอให้พี่พราหมณ์ จะให้หาเงินคล่อง สติปัญญาดี ง. ขอให้พี่มีคามาสักเล่ม

"นั่งเคี้ยวใบไม้แล้วรอร่องการ คำที่ขีดเส้นใต้หมายความว่าอย่างไร

- ก. อาการเคี้ยวสิ่งของทำปากเยื้องไปมา ข. อาการนั่งคุยกับเพื่อนบ้าน

- ค. อาการบิเสศคำรอร่อง ง. อาการห้ามหรือดุเด็กเล็ก ๆ

7. "ทองประศรีนั่งผ้าขาวม้าออก" คำที่ขีดเส้นใต้หมายความว่าอย่างไร
 ก. ผาชนลัศว์ปักไหมทอง
 ข. ผาตาพื้นแดงเส้นดำ
 ค. ผาตาพื้นขาวเส้นดำ
 ง. ผาตาพื้นเขียวเส้นนวล
8. ลักษณะของสมุกคืออะไร
 ก. สมุก
 ข. ภาชนะใช้สำหรับเฉพาะใส่หมาก
 ค. ภาชนะสานกันสี่เหลี่ยมมีฝักครอบ
 ง. ผาสำหรับเช็ดปากเวลากินหมาก
9. "หัวใจกรณีย์" หมายถึงข้อใด
 ก. หัวใจของนางพิม
 ข. หัวใจของพลายแก้ว
 ค. หัวใจของคนทั้งหลาย
 ง. หัวใจหรือใจความย่อเป็นแก่นของมนต์
10. "รูปร่าง ชูชิตลงผิคนัก หัวหงอกพันหักคูนักไป" เป็นคำพูดของใคร
 ก. เถาแก่พูดกับศรีประจัน
 ข. สมภารพูดกับทองประศรี
 ค. ศรีประจันพูดกับทองประศรี
 ง. ทองประศรีพูดกับศรีประจัน
11. ชั้นหมากเอกเลือกเอาที่รูปสวย นุ่งยกหมวยจับผิวน้ำ คำที่ขีดเส้นใต้หมายความว่าอย่างไร
 ก. ชั้นหมากที่มีรูปทรงสวยงาม
 ข. หมากที่ใช้จัดห้าชั้นหมาก จัดทำให้สวยงาม
 ค. ผู้หญิงที่แต่งกายสวยงาม
 ง. ผู้หญิงที่ถือชั้นหมาก เลือกรูปร่างที่สวยงาม
12. "รูปร่างเป็นเมียเองกูเกรงใจ เอ็นดู เลิศจ ให้เสียแก่เรา" เป็นคำพูดของใคร
 ก. อายไทย
 ข. พลายแก้ว
 ค. นางทองประศรี
 ง. ชุนชาง
13. จากข้อความข้อ 12 หมายความว่าอย่างไร
 ก. นางพิมเคยเป็นเมียชุนชางมาก่อน
 ข. พลายแก้วชอบนางพิมกับชุนชาง
 ค. พลายแก้วกลัวหยอกตลอดกับชุนชาง
 ง. ชุนชางรู้สึกเกรงใจชุนแผนจึงยกนางพิมให้
14. "กูเอาไม้เท้า งา มโล ตามแหง เกลียด น้ำหน้า ตา แสง อยู่ ทุกวัน" ผู้กล่าวมีความรู้สึกอย่างไรตามท้องเรื่อง
 ก. แค้น
 ข. อิจฉา
 ค. มีเมตตากรุณา
 ง. มีอารมณ์ขัน
15. เเล่า ชุนชาง ชุนแผน ตอนที่เรียน แสดงถึง สภาพ ความเป็นอยู่ ของ คน ไทย ความ นิยม มากที่สุด
 ก. อาชีพ
 ข. ศาสนา
 ค. แต่งงาน
 ง. ที่อยู่อาศัย

6. ผู้แต่งเรื่องธรรมจริยา คือใคร

ก. พระยาปริยัติธรรมธาดา

ข. สมเด็จพระมหาธีรวงศ์

ค. เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี

ง. พระราชนันท์นพ

7. ข้อใดที่ไม่ใช่ความเห็นของผู้แต่งหนังสือเล่มนี้

ก. การเรียนรู้และการเรียนทำให้ผู้เรียนเกิดปัญญา

ข. การที่นักเรียนเรียนวิชาต่าง ๆ ก่อให้เกิดผลคืออย่างมากมายแก่ผู้เรียน

ค. การที่ผู้เรียนเป็นคนดี มีอริยาสัยเป็นสิ่งสำคัญ

ง. การฝึกฝนในธรรมจริยาส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ประโยชน์อย่างแท้จริงจากการศึกษา

8. อะไรเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติสำคัญ และจำเป็นมากสำหรับสังคม มนุษย์ในทัศนะของผู้เขียน

ก. ความสุจริต

ข. ความเพียร

ค. ความมัธยัสถ์

ง. ทั้ง 3 ข้อดังที่กล่าวข้างต้น

9. นามแฝงของผู้เขียนเรื่องนี้คือ

ก. ครูเทพ

ข. เขียวหวาน

ค. ครูเงิน

ง. ทั้งข้อ ก. และ ข.

10. ผู้ที่แสวงหาความสุข จงปฏิบัติแต่ความสัตย์ให้เป็นสันดานของตน ถ้าปฏิบัติได้ดังนี้แล้ว จึ่งจะพ้นห่วงทุกข์ ถ้าปฏิบัติยังไม่ได้ ก็ยังจะลอยค้ำอยู่" ข้อความนี้เป็นคำกล่าวของใคร

ก. พระพุทธเจ้า

ข. เปเลโต

ค. ศรีปราชญ์

ง. เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี

1. "คำจริงเป็นวาจาไม่ตาย" เป็นคำกล่าวของใคร

ก. พระพุทธเจ้า

ข. เปเลโต

ค. ศรีปราชญ์

ง. เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี

2. หักกล่าวว่าความเท็จปฏิบัติได้ยากกว่าความสัตย์นั้นเพราะเหตุใด

ก. กระจกปาก

ข. หาคามูลยาก

ค. หาคามบิสุทธิ์ไม่ได้

ง. ต้องหาคำเท็จหลายคำมาประสม

3. ถิ่นความบอกรความ ถ้าจะปิดจะป้องคง" หมายความว่าอย่างไร

ก. ไม่มีใครปิดบังความไว้ไม่ผิด

ข. ความดีความชั่วไม่มีใครปิดได้

ค. สิ่งที่ไม่ควรทำ ถ้าทำแล้วปกปิดไม่ได้เหมือนคว่ำไฟ

ง. คนที่ปิดบังความจริงนั้น ไม่สามารถหลอกตนเองได้

24. ความสัจสุจริตนั้น ถ้าใครมีประจำตัวแล้ว ผู้นั้นจะรู้ถึงอย่างไร

ก. จะมีความสุข พระคุ้มครองคนดี

ข. จะมีพระคอยช่วยเหลือ

ค. มีคนคบหาสมาคมยกย่องนับถือ

ง. ทุกข้อที่กล่าวมาผู้นั้นได้ชื่อว่าเป็นคนดี เกิดมา

25. นักเรียนไม่ตั้งใจเรียน เวลาเรียนคุยกัน เล่นกัน ไม่ฟังคำอธิบายหรือคำสั่งสอนของครูอาจารย์ -
นักเรียนเช่นนี้มีมาก ได้ชื่อว่าอย่างไร

ก. เสียเวลามาเรียน เสียเงินเสียทอง เสียกายเสียแรงที่คนอื่นเขา

ข. พุจริตต่อตนเองและผู้อื่น ไม่มีทั้งชื่อเสียงและสัจจะ

ค. ได้ชื่อว่าเกิดมาเสียกายที่ไม่ทำความดี ทำแต่ความเสื่อม

ง. ถูกทุกข้อ

26. คนเท็จเปรียบเหมือนยีนบนคมดอกคณฑา คำว่า "คนดอกคณฑา" หมายถึงข้อใด

ก. กำลังอยู่บนอาชุ

ข. กำลังจะมีคนปองร้าย

ค. กำลังอยู่ในอันตราย

ง. กำลังจะพ้นดอกคณฑา

27. คำว่า "ต้องรักษาสันดานให้เป็นจริง" หมายความว่าอย่างไร

ก. ต้องรักษาความดีไว้ให้นาน ๆ

ข. ต้องรักษาสมบัติที่ดีไว้ให้ลูกหลาน

ค. ต้องรักษาคนรักไว้ให้ ยั่งยืน

ง. ต้องรักษาอุปนิสัยที่ดีมีมาแต่กำเนิดไว้

28. "คำเท็จเท็จบ่อยล้น ลมหมัน เกิดแธ" คำที่ขีดเส้นใต้หมายความว่าอย่างไร

ก. ลมที่ออกมาจากอวัยวะต่าง ๆ แล้วเป็นพิษ

ข. คำพูดที่ไม่มีใครเชื่อถือ

ค. คำพูดซึ่งควรจะกล่าว แต่ไม่กล่าว

ง. การเปลี่ยนทิศทางของลมไม่แน่นอน

29. ในนิทานชาดก เรื่องวัวกับเสือนั้น การที่เสือนไม่กินวัวเป็นเพราะอะไร

ก. เสือกกลัวแม่วัวและลูกวัวจะรุมทำร้าย

ข. เสือลงสารวัวที่ปีกลูกอ่อน

ค. เสือสงสารวัวที่มีคุณธรรม

ง. เสือเห็นแม่วัวรักษาคำมั่นสัญญา

30. ผู้เฝ้ายองความสัจสุจริตไว้ว่า เปรียบเหมือนเกราะป้องกันภัย เป็นที่รวมแห่งมงคล นำความสุขความ
มาสู่ตน และผู้อื่น และเป็นบุญสำหรับขจิกภัยพิบัติในภายหน้า คือใคร

ก. รัชกาลที่ 5

ข. เจ้าฟ้ากรมพระจักรพรรดิพงษ์

ค. เจ้าฟ้ากรมพระยานวิศรานุวัติวงศ์

ง. ถูกทั้ง 3 ข้อ

1. สุภาภิตโลกนิตติ ไต่ถามถึงการรักษาวาจาสัตย์ว่า คนที่ย่อมรักษาคำพูดใดมั่นคงเหมือนอะไร
 ก. เกราะ ข. งาช้าง ค. อารูข ง. เขาพระสุเมรุ
2. ในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตกล่าวไว้ว่า "คือนับความตรงเป็นที่ตั้งในการอาชีพทั่วไป" ข้อใดที่ไม่เป็นตามคำกล่าวนี้
 ก. การร่ำรวย - พอคำแมค่า ข. ความองอาจ - ทหาร
 ค. ความเที่ยงธรรม - ผู้พิพากษา ง. ความเลื่อมใสศรัทธา - ทายก ทายิกา
3. คนที่ใ้ชื่อว่า เป็นคนอยู่ในกองทุกข์ ในเรื่องความสัตย์สุจริตนั้น หมายถึงข้อใด
 ก. คนที่ไม่ทำสิ่งใดเป็นแก่นสาร ข. คนที่ปกปิดความจริงด้วยความเห็นใจ
 ค. คนที่ชอบประพฤติดนเสเพล ง. คนที่ชอบหาเรื่องผู้อื่น
4. โลกเรามั่งคั่งสมบูรณ์ทุกวันนี้ อาศัยสิ่งใดเป็นสำคัญ
 ก. เงิน ข. ทรัพย์สินากร ค. ความเพียร ง. สติปัญญา
5. สิ่งต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้ใช้ประโยชน์ล้วนเกิดจากอะไรทั้งสิ้น
 ก. ธรรมชาติ ข. มรดกของบรรพบุรุษ
 ค. มนุษย์บางคนช่วยกันสร้างขึ้นมามี ง. ความเพียรของมนุษย์
6. วิธีนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อาจเกิดจากอะไร
 ก. ความเพียร ข. ความชำนาญ ค. การเล่าเรียน ง. การอ่านหนังสือมาก
7. ความเกียจคร้านบั่นทอนกำลังใจเหมือนอะไร
 ก. พยาธิทำลายคน ข. เชื้อโรคทำลายคน ค. สนิมจับเหล็ก ง. ปลวกกินไม้
8. นิทานเรื่องชวานาบอกขุมทรัพย์แก่บุตรนั้น ให้คติสอนใจเรื่องใด
 ก. ความกตัญญู ข. ความอดทน ค. ความเพียร ง. ความซื่อสัตย์
9. ความง่วงเหงา เบื่อหน่าย อ่อนเพลียเกิดขึ้นเพราะอะไร
 ก. ความเพียร ข. ความซลาลกถัว ค. ความเกียจคร้าน ง. ความเบื่อหน่าย
10. "ก็คนในโลกนี้ย่อมมีความพิเศษแตกต่างกัน บางคนมีเครื่องอุทิศตนมา แล่กำเนิดที่เดียว
 ก. มีรูปร่างหน้าตาสวยงาม ข. มีสติปัญญาเฉียบแหลม
 ค. เกิดในตระกูลสูง ง. เกิดในตระกูลร่ำรวย

41. "นานหนอยค้อยตกข้า หมกเขื้อมีฐม" หมายถึงข้อใด

- ก. ผู้ที่อยู่ในตระกูลต่ำ นานไปก็จะตกต่ำลงเรื่อย ๆ ข. ผู้ที่อยู่ในตระกูลต่ำ ก็มีโอกาสที่จะ**เจริญฐานะ**ได้
 ค. ผู้ที่มีตระกูลสูง มีความเพียรภายนอกก็จะมีพวกพ้องมาก ง. ผู้ที่มีตระกูลสูงมีความประมาท ต่อไปภายนอกก็จะมีพวกพ้องมาก

42. ข้อความใดไม่ถูกต้อง

- ก. ความเพียรเป็นกิจของไพร่ผู้ดี ข. ความเพียรเป็นกิจของผู้อาวุโส
 ค. ความเพียรเป็นกิจของหญิงและชาย ง. ความเพียรเป็นกิจของคนทั่วไป

43. "มณฑกในรอยเท้าโค" หมายความว่าข้อใด

- ก. คนที่รู้จักประมาณตนเอง ข. คนที่มีความสามารถทุกด้าน
 ค. คนที่หลงตัวเอง ง. คนที่เย่อหยิ่ง

44. ข้อใดที่ไม่ใช่ประโยชน์ของการศึกษาที่ลอร์ด เบคกิ้นกล่าว

- ก. การศึกษาเป็นช่องทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ข. การศึกษาเป็นเครื่องประดับแห่งตนตลอดชีวิต
 ค. การศึกษาเป็นแนวทางให้คนประพฤติดี ง. การศึกษาเป็นประโยชน์ในการประกอบกิจการ

45. การเรียนหนังสือจนไม่ลืมดูลืมตา เป็นเหตุให้เกิดอะไร

- ก. เป็นคนเก่งมีความรู้กว้างขวาง ข. ถูกคนเรียกว่าหนอนหนังสือ
 ค. ทำให้เกิดอาการเขื่องขึ้น ง. เป็นที่น่าเบื่อหน่ายของคนอื่น

46. สิ่งที่ทำให้คนเรารู้วิธีที่จะนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์คืออะไร

- ก. ความเพียร ข. ความชำนาญ ค. การเล่าเรียน ง. ความฉลาดหลักแหลม

47. จะได้ทราบบาปบุญทั้งคุณโทษ ประบุครในคำซำกักพาเพียร คำที่ขีดเส้นใต้ตรงกับข้อใด

- ก. อาการคลั่งใคล้ ข. ไม่พากเพียร ค. ไม่อยากเข้าใกล้ ง. ไม่เชื่อฟัง

48. คนที่เห็นว่าการศึกษาเป็นของประหลาดพิเศษเป็นล้นพ้น คือคนประเภทใด

- ก. คนฉลาด ข. คนโง่ที่บูชาการศึกษา
 ค. คนที่เบื่อหน่ายการศึกษา ง. คนที่มัวเมาเรียนจนไม่ลืมดูลืมตา

49. ในเรื่องความมั่งคั่ง สิ่งที่ตามมารังควานผู้ไม่รู้จักมั่งคั่งคือข้อใด

- ก. ไม่มีเพื่อนคบ ข. ไม่มีที่พัก
 ค. หนี้สิน ง. ความระแวง

50. "เหมือนนกที่ติดแร้วยิ่งกินยิ่งติดแน่นเข้าทุกที" ข้อความนี้หมายถึงใคร
 ก. คนจน ข. คนรวย ค. คนที่มีหนี้สิน ง. คนที่ซื้อของแพง
51. ข้อความต่อไปนี้ข้อใดถูกต้องที่สุด
 ก. ความตระหนี่และความมั่งคั่งต่างกันให้คุณ ข. การเก็บเงินไว้กับตัวเองเป็นประโยชน์จะหยิบใช้เมื่อไรก็ได้
 ค. ความมั่งคั่งคือเลือกกินอาหารราคาสูงไม่คำนึงถึงคุณภาพ ง. การกระหมัดกระหม่อมสะสมผลประโยชน์ไว้ใช้
 ภายหลังภาคหน้า
52. "มีสิ่งพึงประจบให้ครบบาท อย่าให้ขาดสิ่งของของประสงค์
 มีน้อยใช้น้อยค่อยบรรจง อย่าจ่ายลงให้มากจะยากนาน"
 กลอนนี้ยกมานี้ตรงกับข้อความข้อใด
 ก. ความเพียร ข. ความตระหนี่ ค. ความมั่งคั่ง ง. ความอดทน
53. การนำเงินไปฝากธนาคารมีผลคืออะไร
 ก. ธนาคารหักดอกเบี้ยให้ผู้ฝาก ข. กระแสเงินหมุนเวียน
 ค. ไม่ต้องกลัวโจร ง. ถูกทุกข้อ
54. คนที่เป็นหนี้รักหาความสละสลวยไม่ได้ เพราะเหตุใด
 ก. ต้องพยายามหาเงินมาใช้หนี้ แม้ในทางทุจริต ข. กลัวค่าเทอมเพื่อฝึกสอนหนี้
 ค. เกิดความโลภทำให้คิดโกงหนี้ ง. เมื่อได้เงินที่ยืมมาแล้ว มักนำเงินไปใช้ในทางทุจริต
55. การที่จะเก็บออมทรัพย์ได้สำเร็จบังเกิดผลดีนั้น มีหลักการอะไรที่สำคัญ
 ก. พยายามหาทรัพย์ให้มากที่สุด ข. พยายามเก็บออมทรัพย์ใช้ให้มากที่สุด
 ค. พยายามสำรวจต้นทุนเท่าที่ควรใช้และเก็บเท่าที่ควรเก็บ ง. พยายามลงมือเก็บออมทรัพย์ในทันทีทันใด
56. โคลงบทนี้ให้อะไรแก่เรา
 ห้ามเพื่องไว้อย่าให้ มีกวัน
 ห้ามสุริยแสงจันทร์ สองไฉร
 ห้ามอายุให้หัน คั่นเล่า
 ห้ามคั่งนี้ไว้ได้ จึงห้ามนิทรา
 ก. อย่าฝันหัวในสิ่งที่เป็นไปได้ ข. กาลเวลาเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน
 ค. การนิทราเป็นของธรรมดาโลก ง. ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นไปได้ตามกฎหมายของธรรมชาติ

55. นักปราชญ์ได้กล่าวว่า ความหอมของอะไรที่หอมไปได้ไกล
ก. ดอกไม้ ข. ตักศิรี ค. น้ำหอม ง. กัลลสัตย์
56. คนที่มีความรู้น้อย แต่หยิ่งโส เปรียบเหมือนกับอะไร
ก. พญานาค ข. ตะขาบ ค. แมลงป่อง ง. กิ้งก่า
57. โคลงโลกนิติกล่าวว่าพระคุณของครูมีมากเท่าใด
ก. พันดิน ข. ภูเขา ค. อากาศ ง. แผ่นน้ำ
58. พระสมุทรสุกัลลัน คมณา
 สายกึ่งทั้ง ทอณา หยั่งไค้
- โคลงบทนี้กล่าวถึงอะไร
ก. การเอาชนะธรรมชาติของมนุษย์ ข. ความลึกลับของมนุษย์
ค. ความไม่แน่นอนของมนุษย์ ง. ความไม่แน่นอนของจิตใจมนุษย์
59. "มนต์ยาถูกนานทั้ง หายเลื่อม"
- โคลงบทนี้มีความหมายตรงกับข้อใด
ก. เวทมนต์และยาที่ถูกต้องมีสรรพคุณอยู่ไค้ช้านาน ข. เวทมนต์ และยาแฝงมีอำนาจผูกใจคนไค้ชั่วคราว
ค. เวทมนต์และยาแฝงทำให้คนทั้งหวงกันตลอดไป ง. ยาที่เสกมนต์ไว้แล้วจะมีสรรพคุณอยู่ไค้ช้านาน
70. โคลงบทนี้ใจความตรงกับคำกล่าวข้อใด
 "ผจญคนมักโกรธด้วย ไมตรี"
- ก. เกลือจิมเกลือ ข. เพชรตักเพชร
ค. หนามยอกเอาหนามบ่ง ง. เพ็ญเป็นพระชนะเป็นมาร

เลือกตอบข้อที่เห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว โดยทำเครื่องหมายกากบาทลงในช่อง ก ข ค และ ง

1. ผู้แต่งเรื่องสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช คือใคร
 - ก. พระราชนิพนธ์
 - ข. กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการ
 - ค. เจ้าพระยาพระคลังทูล
 - ง. พระยาปริยัติธรรมธาดา
2. เรื่องสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชเป็นตอนหนึ่งที่คัดมา
จากหนังสือเล่มใด
 - ก. สมุทราสาร
 - ข. นวนิพนธ์เรื่องรามเกียรติ์
 - ค. ถิ่นเมืองเพชรบุรี
 - ง. ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต
3. เด็กเพชรราชดิศตัญญูไปวันหนึ่ง ๆ
ด้วยความอดทน คำที่เขากล่าวขึ้นในใจหมายความว่า
อย่างไร
 - ก. คืบหน้าเมื่อหัวข้าว
 - ข. คืบหน้าเมื่อกระหาย
 - ค. คืบหน้าพอให้รอดชีวิต
 - ง. คืบหน้ามากด้วยความเคยชิน
4. จุดมุ่งหมายสำคัญในการเรียนเรื่องสมเด็จพระเจ้า
ตากสินมหาราช คือ
 - ก. เมตตาและสงสารคนยากจน
 - ข. เห็นความสำคัญของการศึกษา
 - ค. รู้จักบุคคลที่มีชื่อเสียง
 - ง. ปฏิบัติตามตัวอย่างที่ดี
5. เด็กไทยในสมัยก่อนได้รับการศึกษาจากสถานที่แห่งใด
 - ก. ในวัด
 - ข. ในบ้าน
 - ค. ในเมือง
 - ง. ในโรงเรียน
6. เด็กเพชรกลายเป็นคนที่มีชื่อเสียงเพราะคุณธรรมข้อใด
 - ก. ความกตัญญู
 - ข. ความอดทน
 - ค. ความมัธยัสถ์
 - ง. ความอ่อนโยน
7. ผู้ปั้นรูปหล่อสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ได้เหมือนตัวจริงที่สุด
คือใคร
 - ก. ช่างปั้นรูป
 - ข. อุนาสกวัคใหญ่
 - ค. ตัวเปะหลังโกง
 - ง. เจ้าเมืองเพชรบุรี
8. การที่สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชได้บูรณะวัดที่เคยอยู่แสดงว่า
ท่านมีนิสัยอย่างไร
 - ก. รักษาคำสัญญาที่ได้เคยพูดไว้
 - ข. ไม่ลืมบ้านเกิดเมืองนอนของตน
 - ค. มีความรันทดในพุทธศาสนาอย่างแท้จริง
 - ง. รับผิดชอบต่อหน้าที่โดยไม่ผิดพลาด
9. เหตุใดสมภารจึงรับอุปการะเด็กเพชร
 - ก. มีความเมตตา
 - ข. สงสารเด็กเพชร
 - ค. เชื่อความฝันว่าเป็นจริง
 - ง. เห็นความสามารถของเด็กเพชร
10. จุดมุ่งหมายของกาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวานในพระบาท
สมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยคือข้อใด
 - ก. ใช้ประกอบบทละคร
 - ข. ใช้เห่เรือที่วังในพระราชวัง
 - ค. ใช้เห่เรือที่หน้าเวลาเสด็จประพาส
 - ง. ชมฝีมือการทำกับข้าวตนเอง

11. ภาพยนตร์เรื่องเครื่องการทอผ้าทอภาคพื้นถึงใคร

- ก. สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินี
- ข. สมเด็จพระศรีสุริเยนทราบรมราชินี
- ค. สมเด็จพระศรีสวรินทราบรมราชินี
- ง. นางสนมฉานัล

12. ภาพยนตร์ที่นำมาใช้เป็นบทเรียนมีลักษณะคำ

ประพันธ์เหมือนบทเห่ของใคร

- ก. สุนทรภู่
- ข. กรมพระปรมานุชิตชิโนรส
- ค. เจ้าฟ้ามงกุฎ
- ง. เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศ

13. "สละลำแสงนวล" คือคำค้นแนวทวนถาม

หาหิมะเป็นต้นถาม นามสละมะเมตตา "

ข้อความที่ขีดเส้นใต้หมายความว่าอย่างไร

- ก. ข้อผลสละซึ่งมีแต่ความ เมตตา
- ข. ข้อผลสละหมายถึงความ เมตตา
- ค. ความเสียสละเหมือนกับ ความ เมตตา
- ง. ข้อผลสละเหมือนกับการละหรือปราศจาก

ความ เมตตา

14. ภาพยนตร์เรื่องเครื่องการทอผ้ามีความคิดค้นจากใคร

- ก. เป็นคำวางปรุงอาหาร
- ข. พรรณนาเครื่องการทอผ้าและงานปักชัตถุณ
- ค. เป็นบทพรรณนาความรัก
- ง. ใช้ภาษาไพเราะสละสลวย

15. อะไร เป็นชื่ออาหารดาว

- ก. ลูกคี่
- ข. ลำเตี้ยง
- ค. มัสกอก
- ง. รังไร

16. อะไร เป็นชื่อขนมหวาน

- ก. ลูกคี่
- ข. ลำเตี้ยง
- ค. แล้งว่า
- ง. หุ่ม

17. อะไร ไม่ใช่ผลไม้

- ก. เกด
- ข. สละ
- ค. หมอนทอง
- ง. พ้อม

18. "พร้อมพริกสดใบทองหลาง พัดห่อเห็นรางราง"

คำว่า "รางราง" หมายความว่าอย่างไร

- ก. สวยงาม
- ข. มากมาย
- ค. ภาชนะ
- ง. ใหญ่โต

19. อาหารชนิดใดไม่เข้าพวกกับอาหารชนิดอื่น ๆ

- ก. หุ่ม
- ข. ลูกคี่
- ค. แล้งว่า
- ง. ก้อยกุ้ง

20. ข้อใดกล่าวถึงลักษณะของภาพยนตร์ไทยในยุคทอง

- ก. บทหนึ่งมีสองวรรค
- ข. บทหนึ่งมีสองบาท
- ค. แต่ละบทมีสัมผัสบังคับอยู่สองแห่งวรรคหน้า

5 คำ วรรคหลัง 6 คำ

ง. สัมผัสระหว่างบทกับที่คำสุดท้ายของวรรคแรก

21. การทำบุญทอดกฐินนิยมทำกันในระหว่างเดือนอะไร

- ก. เดือนอ้าย
- ข. เดือนสิบ
- ค. เดือนสิบเอ็ด
- ง. เดือนสิบสอง

22. "คำนึงถึงเพื่อนหก หัวหยกตามโคมเค"

งานบุษสุดที่เอย ได้เห็นกันวันบูชา"

กล่าวถึงวันสำคัญอะไร

- ก. ภาพยนตร์ - มาฆบูชา
- ข. กลอน - เข้าพรรษา
- ค. กลอน - วิสาขบูชา
- ง. ภาพยนตร์ - วิสาขบูชา

- จงบอกถึงลักษณะของสัมผัสอักษรในคำประพันธ์ต่อไปนี้ คือข้อใด "พระไทยหวานกรวยเพลงวังเวงจิต"
- ก. หวาน - กรวย ข. ไทย - หวาน
ค. พระ - ไทย ง. เพลง - เวง
- ใครเป็นผู้แต่งเรื่องโลกานุศาสตร์
- ก. พระราชนิพนธ์
ข. เจ้าพระยาพระคลัง (หน)
ค. สมเด็จพระมหาธีรวงศ์
ง. พระยาปริยัติธรรมธาดา
- จุดมุ่งหมายของการแต่งเรื่องโลกานุศาสตร์คืออะไร
- ก. เพื่อสั่งสอนให้ธรรมแก่ประชาชน
ข. เพื่อความบันเทิง
ค. เพื่อแสดงความสามารถของกวี
ง. เพื่อบรรยายความรู้ลึกซึ้งนึกคิดของกวี
- เรื่องโลกานุศาสตร์มีลักษณะการประพันธ์แบบใด
- ก. นิทาน ข. คำนาน
ค. ประวัติศาสตร์ ง. นวนิยายอิงประวัติศาสตร์
- โลกานุศาสตร์ แยกคำได้อย่างไร
- ก. โลก ≠ อนุศาสตร์ ข. โลก ≠ อาณาศาสตร์
ค. โลก ≠ อนุสตร์ ง. โลก ≠ อนุ ≠ ศาสตร์
- โลกานุศาสตร์ แปลว่าอย่างไร
- ก. คติทางไสย
ข. ศาสนาของโลก
ค. ผู้สั่งสอนชาวโลก
ง. คำสั่งสอนสำหรับชาวโลก
29. นครหลวงของอาณาจักรไทยในเรื่องโลกานุศาสตร์คือข้อใด
- ก. นครสูง ข. นครป่า
ค. นครหนองแสง ง. นครเงี้ยว
30. ระบบการปกครองของอาณาจักรน่านเจ้าตรงกับข้อใด
- ก. ธรรมาธิปไตย ข. ราชาธิปไตย
ค. เอกาธิปไตย ง. ประชาธิปไตย
31. สาเหตุใดที่ทำให้ความประพฤติกษของเขวชาญในเรื่องโลกานุศาสตร์ ตกต่ำเสื่อมทราม
- ก. ความนิยมทางวัตถุมีมากกว่าทางจิตใจ
ข. ความนิยมทางค่านิยมวัตถุเร็วเกินไป
ค. ความเจริญทางค่านิยมจิตใจมีมากเกินไป
ง. มีแต่การเรียนรู้แต่ปราศจากการเรียนหา
32. เพราะสาเหตุใดจึงกล่าวว่าความรู้เปรียบเสมือนยาพิษ
- ก. รู้เพียงรู้ ๆ ปล่อย ๆ
ข. รู้ไม่ถูกกาลเทศะ
ค. รู้แต่ขาดคุณธรรม
ง. รู้แต่ไม่ได้นำไปใช้
33. ความดีและความชั่วเรารู้ได้จากสิ่งใดเป็นสำคัญ
- ก. ความสุข -- ความทุกข์ที่เกิดกับใจตนเอง
ข. คำสั่งสอนของศาสนา
ค. ความเห็นของคนส่วนมาก
ง. ความดีความชั่วจะแสดงตัวของมันเอง
34. "ปัจจุามิตร" หมายความว่าอย่างไร
- ก. มิตรที่รัก ข. ชั่วศึกศัตรู
ค. เพื่อนในยามยาก ง. มิตรในครัวเรือน

35. ข้อใดเป็นสาเหตุสืบเนื่องที่ทำให้มีการขับเสภา
เกิดขึ้น

- ก. การขับร้อง ข. การเล่นละคร
ค. การเล่านิทาน ง. การประพันธ์

36. เรื่องขุนช้างขุนแผนเกิดขึ้นที่จังหวัดใด

- ก. สุพรรณบุรี ข. กาญจนบุรี
ค. อ่างทอง ง. พระนครศรีอยุธยา

37. "จะขอพันธุ์หักแบ่งแตงน้ำเต้า ที่ขอเจ้าไปปลูกใน
ไร่ข้า" ข้อความนี้มีความหมายว่าอย่างไร

- ก. จะขอให้พลายแก้วไปช่วยทำไร่
ข. จะขอนางพิมไปเป็นลูกสะใภ้
ค. จะขอนางพิมไปช่วยปลูกผักในไร่
ง. จะขอพันธุ์หักของนางพิมไปปลูกในไร่

38. "ผูกจับมึงเพียววังอยู่ในวัด หักคัตคั่นไม้ไผ่เยื่อแย่ง
กูเอาไม้เท้าขวัดไคความแพง
เกลียดหน้าหน้าคางแซงอยู่ทุกวัน"

ข้อความนี้กล่าวหาคนพัวถึงใคร

- ก. ยายมิ่ง - ยายเฒ่า
ข. นางศรีประจัน
ค. นางทองประศรี
ง. นางพิมพิลาไลย

39. "แน่นอนไม่รักกูจักเอา ว่าแล้วกินเหล้าเมา
ล้าราญ" ข้อความนี้ผู้ถูกผู้ควยควมรู้สึกอย่างไร

- ก. ยั่วเย้า ข. ขวยอาย
ค. เอาจริงเอาจัง ง. แค้นเคือง

40. "ถึงยากจนอย่างไรก็ไม่ว่า แต่พรว้าซึกหลังมาจะย
ข้อความนี้บ่งบอกถึงคุณสมบัติของผู้ชายไทยในสมัย
ว่าอย่างไร

- ก. มีรูปร่างสวยงาม
ข. มีความขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพ
ค. ไม่เล่นการพนันและไม่เสเพลของมีเงินมา
ง. ยอมให้พ่อแม่เลือกคู่ครองให้

41. เรื่องแข่งหนังตลุง เป็นงานประเพณีประเภทใด

- ก. นิทาน ข. นิยาย
ค. เรื่องสั้น ง. บทความ

42. หนังตลุงเป็นการละเล่นของภาคใด

- ก. ภาคใต้ ข. ภาคเหนือ
ค. ภาคกลาง ง. ภาคตะวันออกและ
เหนือ

43. ข้อใดเป็นเครื่องดนตรีประกอบของหนังตะลุง

- ก. กลอง, ระนาดเอก, ฉิ่ง, โทน, ปี่
ข. กลอง, พิณ, โหม่ง, ฉิ่ง, ปี่
ค. กลอง, ฆ้อง, โทน, โหม่ง, ปี่
ง. กลอง, ตะโพน, ฉิ่ง, โทน, ปี่

44. "นายหนัง" หมายถึงใคร

- ก. ผู้แสดง ข. ครูตะลุง
ค. เจ้าของคณะ ง. ผู้เชิญและพากย์หนัง

45. ข้อใดเป็นลักษณะของการเขียนเรื่องสั้น

- ก. ตัวละครมีน้อย
ข. แนวเรื่องมีแนวเดียวไม่ซับซ้อน
ค. เหตุการณ์มีเพียงเหตุการณ์เดียว
ง. ถูกทุกข้อ

6. ข้อใดจัดเป็นคติชีวิตของชาวชนบท
- ก. ความรักศักดิ์ศรีและภูมิใจในศิลปของตน
ข. การแข่งขันเพื่อชื่อเสียงและมีน้ำใจเป็นนักกีฬา
ค. ความผูกพันของเพื่อนร่วมงานที่มีต่อกัน
ง. ทุกข้อรวมกัน
7. เรื่องที่จะนำมาแสดงหนังตะลุงมักเป็นเรื่องประเภทใด
- ก. แล้วแต่เจ้าภาพจะกำหนดให้
ข. นิยายโบราณคล้ายเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ ในวรรณคดี
ค. เรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ ทุกเรื่องยกเว้นอิเหนาและรามเกียรติ์
ง. เรื่องจากชาตก
8. การพากย์บทตัวละครตลก ๆ เป็นการแสดงหนังตะลุงควรถือหลักข้อใดเป็นสำคัญ
- ก. ทำอารมณ์ให้กล้อยตามไปกับบทบาทของตัวละคร
ข. ใช้เนื้อเรื่องให้สมบทบาทตัวละคร
ค. ทำเสียงให้สมบทบาทตัวละคร
ง. แสดงกิริยาให้สมบทบาทตัวละคร
9. ความสามารถของหนัง เทียงกับหนังทับตรงกับคำกล่าวข้อใด
- ก. ลูกแก้ว ข. เชื้อไม้ทั้งแถว
ค. ลูกเดือลูกตะเข้ ง. ซาตีสื่อต้องไวลาย
10. อนาคตของหนัง เทียงไม่ก้าวหน้าเพราะอะไร
- ก. เป็นนักแสดงหญิง
ข. เป็นนักแสดงหัวไม้
ค. เป็นนักการพนัน
ง. วัชชราและสุขภาพไม่สมบูรณ์
51. คำเรียกผู้แสดงหนังตะลุงว่า "หนัง" แล้วคำมกษณ์ผู้แสดง เช่น "หนังเทียง" "หนังพริ้ง" คำว่า "หนัง" ในที่นี้หมายถึงข้อใด
- ก. นายหนังตะลุง ข. ครูหนังตะลุง
ค. หนังตะลุง ง. เจ้าหนังตะลุง
52. การตัดสินชนะเลิศของการแข่งหนังตะลุงถือเอาอะไรเป็นเกณฑ์
- ก. จำนวนคนดู
ข. คำตัดสินของกรรมการ
ค. เสียงโห่และปรบมือของคนดู
ง. ผู้ที่แสดงได้นานที่สุดและร้องกังหังที่สุด
53. ประโยคสุดท้ายที่เทียงเขียนตอบพริ้งว่า "คนอย่างข้าเวลาเล่นหนังข้าขอเล่นอย่างเดียว" แสดงให้เห็นว่าเทียงเป็นคนอย่างไร
- ก. เข้มแข็ง ข. มีอุดมคติ
ค. คุยโวโอ้อวด ง. มีคุณธรรมประจำใจ
54. ข้อใดให้ความหมายของข้อความว่า "หนังเทียงเทวดา" ได้เหมาะสมที่สุด
- ก. หนังเทียงได้รับเทวะโองการให้มาเกิด
ข. หนังเทียงพากย์บทเทวดาได้เก่งมาก
ค. หนังเทียงมีความสามารถเทียบเท่าเทวดา
ง. หนังเทียงมักจะเล่นบทเทวดาได้ยอดเยี่ยม
55. คำพูดของนายเมฆที่ว่า "พี่เทียงเป็นหนังใหญ่ แข่งกับหนังเด็กปากยังไม่สิ้นกลิ่นนํ้านม"
- ก. อายุยังน้อย
ข. ปากยังไม่สิ้นกลิ่นนํ้านม
ค. เด็กทารกไร้เดียงสา
ง. เด็กปากไม่ชอบพูดเรื่องของคนอื่น

56. ชีวิตของหนึ่งเที่ยงกว่าเป็นจำนวนใดว่าอย่างไร

- ก. ความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด
- ข. ไม่ตายก็คงค้างเหลือง
- ค. รุมากยากนาน รุน้อยพลอยรำคาญ
- ง. รูสิ่งใดไม่รูวิชา รุรักษาตัวรอดเป็นยอดดี

57. ข้อใดเป็นลักษณะที่เห็นเด่นชัดที่สุดของหนึ่งเที่ยง

- ก. เป็นคนเจ้าชู้และเป็นนักเลง
- ข. เป็นนักเลงและนักการพนัน
- ค. มีน้ำใจเป็นนักกีฬา ยอมรับสภาพการแพ้นะ
- ง. พงศวัและถูกความสามารถของผู้อื่น

58. ข้อใดที่แสดงถึงความตั้งใจแน่วแน่ของหนึ่งเที่ยงที่จะเป็นนายหนังหัดให้ใคร

- ก. คัดคนแสดงจากเจ้าภาพในร่ำกาสูง
- ข. หมั่นฝึกซ้อมและขอร้องให้ครูของเขารวย
- ค. หมั่นเสาะหาครูดี ๆ มาไว้สอนตน
- ง. หาแข่งขันกับนายหนังเที่ยงที่ชื่อเสียงโด่งดัง

59. ครูกราบครูไกรบยของในข้อใดเป็นสำคัญ

- ก. ความเอาใจใส่ในการถ่ายทอดความรู้
- ข. เทคนิคในการถ่ายทอดความรู้
- ค. สอนไม่ให้ศิษย์ประมาท
- ง. ปลอบให้ศิษย์เรียนรูด้วยตนเอง

60. จากการเรียนเรื่องแข่งหนังตะลุง อะไรเป็นข้อคิดที่สำคัญที่สุดที่ได้รับจากเรื่องนี้

- ก. ความสัมพันธ์ที่กระหว่างศิษย์กับอาจารย์
- ข. ความเป็นผู้แพตามกติกาอาจเป็นผู้ชนะทางจิตใจ
- ค. ความพากเพียรพยายามและความเชื่อฟังครูอาจารย์
- ง. ความรู้ความสามารถที่ปราศจากความประพฤติดั้งเดิมยอมไม่อาพำไปสู่ความสำเร็จอันยั่งยืน

61. "ผู้แสวงหาความสุขจริงปฏิบัติแต่ความสัจให้เป็นที่พอใจของคน" เป็นคำกล่าวของใคร

- ก. พระพุทธเจ้า
- ข. เปเลโต
- ค. กวีปราชญ์
- ง. พระเยซู

62. "คำจริงเป็นวาจาที่ไม่ตาย" มีคำกล่าววาจาอย่างไร

- ก. สมถฐี ปรม ชน
- ข. อตฺตาหิ อตฺตาโน นาโถ
- ค. สัจจ เว อมตา วาจา
- ง. "ถวันความบถวรความ ภาจะปิกจะปองคง"

63. ในเรื่องนิทานสาตก เสือไม่ยอมกินแม่โค เพราะอะไร

- ก. ความสัจของแม่โค
- ข. ความกตัญญูของลูกโค
- ค. เพราะกลัวบาป
- ง. ข้อ ก. และ ข.

64. ประเทศอังกฤษมีความสมบูรณ์มั่งคั่งเพราะเหตุใด

- ก. มีกองทัพเรือที่เข้มแข็ง
- ข. มีความเจริญทางการศึกษา
- ค. มีความซื่อตรงในการค้าขาย
- ง. ประชาชนรักประเทศชาติ

65. "งาสารฤาหอนเหียน หคคิ่น"

กล่าวสาขณนีน อย่างนั้น"

- ก. โลกนิติคำโคลง
- ข. หิโตปเทศ
- ค. วชิรญาณ
- ง. พระราชนิพนธ์ ร.5

66. สิ่งต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้ใช้ประโยชน์ล้วนเกิดขึ้นจาก

- ก. ธรรมชาติ
- ข. มรดกของบรรพบุรุษ
- ค. ความเพียรของมนุษย์
- ง. เทพเจ้าบันดาล

ข้อใดเป็นผลที่ได้รับจากความเพียร

- ก. ความว้าวุ่น
- ข. ความมัวหมอง
- ค. ความซื่อสัตย์สุจริต
- ง. ความไม่ประมาท

ความเกียจคร้านนั้นทอนกำลังใจของคนเปรียบ
เหมือนกับอะไร

- ก. หอนบนบันไดคนไม่
- ข. สนิมกัดเหล็ก หรือกาฝากจับต้นไม้
- ค. มอคลวกไขไม้
- ง. พยาธิทำลายคน

ข้อความใดควรนำมาใช้ประกอบในการเขียนเรียง
ความเรื่อง "การประหยัค"

- ก. รักดีห้ามจู้รักชั่วห้ามเสา
 - ข. งานคือเงิน เงินคืองาน บันดาลสุข
 - ค. มีเงินนับว่าเป็นน้อง มีทองนับว่าเป็นพี่
 - ง. ชาติที่เจริญเพราะประชาชนรู้จักประหยัค
- กล่าวกันว่า "คนที่เห็นหมึกจะรักษาคำสัตย์ไว้ไม่ได้"
เป็นเพราะอะไร

- ก. เป็นเหตุให้กล่าวคำเท็จผิดฉฉอน
- ข. ทำให้คนประพฤติดี
- ค. เป็นเหตุให้ไม่มีความสุข
- ง. หมกกำลังใจที่จะทำความดี

"วชิรญาณ" คืออะไร

- ก. หนังสือรวบรวมคำคมสุภาษิต
- ข. นิตยสารรายปักษ์ออกในรัชกาลที่ 6
- ค. วารสารออกในสมัยรัชกาลที่ 5 ให้ความรู้รอบ
ทั่วแก่ข้าราชการและคนทั่วไป
- ง. นิตยสารรายเดือนของเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี

72. ข้อความที่ยกมานี้ในแง่ใด "ผู้ที่ช่วยตัวเองไม่รอด
แล้วย่อมจะช่วยเหลือผู้อื่นไม่ได้ เพราะฉะนั้นผู้ที่หวัง
จะเกอฏลุดอกพุดนั้นจะต้องทำตนให้ไกลจากความ
เป็นหนี้"

- ก. ชัดแจ้ง
- ข. แนะนำ
- ค. สั่งสอน
- ง. ตักเตือน

73. "บางคนก็เอาตำราเข้าบังหน้า ไม่ได้ใช้ความคิดคำ
กิริยารองดูให้สมควรแก่เหตุการณ์ เห็นความคำว่าจะบัง
ไปเลยเป็นเตนบาง" ผู้กล่าวข้อความนี้มีจุดประสงค์
อย่างไร

- ก. อยากให้มนุษย์มี
- ข. อยากให้มนุษย์ฉลาด
- ค. อยากให้มนุษย์ใช้ความคิด
- ง. อยากให้มนุษย์อ่านหนังสือเป็น

74. "คนที่พูดเท็จเปรียบประคยีนอยู่บนปลายดอกหรือ
หลาว" ข้อความนี้หมายความว่าอย่างไร

- ก. คนพูดเท็จนั้นย่อมต้องมีคนเกลียดชัง
- ข. คนพูดเท็จนั้นย่อมมีอาจเข้าหน้ากับคนอื่น ๆ ได้
- ค. คนพูดเท็จนั้นต้องคอยระวังปิดความไว้ให้คนอื่น
- ง. คนพูดเท็จนั้นมีความกังวลคอยคิดหาคำเท็จจั่วไป

75. "เราจะหาผลประโยชน์ด้วยความโลภ ความลอลง
และความกตัญญูได้ชั่วสมัย แต่เราจะหาผลประโยชน์
ด้วยความซื่อตรงได้อย่างมั่นคงตราบเท่าชีวิตหาไม่"
กล่าวนี้ตรงกับคำพังเพยข้อใด

- ก. คำนใดอายอด
- ข. ซ้อมักอด คดอยู่สบาย
- ค. ตะกละทองป่อง จ่องทองทองแห้ง
- ง. มีอำนาจอยู่กับตัวจะมัวกลัวอยู่ท่าไม้

จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด แล้วกา X ลงในกระดานคำตอบ

1. จุดมุ่งหมายสำคัญในการนำเรื่องสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชมาเป็นบทเรียนข้อใด
 - ก. ให้เห็นความสำคัญของการศึกษา
 - ข. ให้เห็นตัวอย่างอันดีของบุคคลสำคัญ
 - ค. ให้รู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์สำคัญ
 - ง. ให้รู้ขนบธรรมเนียมประเพณีแต่โบราณ
2. สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชเป็นอะไร
 - ก. พระสุวรนุช
 - ข. พระรัตนารักษ์
 - ค. สมเด็จพระวันรัต
 - ง. พระสุวรนารถ
3. สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชได้รับแต่งตั้งให้มีส่วนเกี่ยวข้องกับนามเดิมของท่านอย่างไร
 - ก. แดงโม
 - ข. ใจเพชร
 - ค. เพชร
 - ง. ทอง
4. เพราะเหตุใดท่านจึงได้รับสมญานามว่า สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
 - ก. ก่อนเกิดมีรูปร่างอ้วนพุงพลุ้ย
 - ข. ตอนเป็นเด็กชอบกินแตงโมมาก
 - ค. ท่านชอบกินแตงโมทุกเมื่อ
 - ง. ตอนเป็นเด็กเคยดำน้ำไปกินเปลือกแตงโมเพราะความหิว
5. สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชมีความสามารถทางใด
 - ก. เทพธิดาไฟระ
 - ข. บุรุษปฏิบัติสังฆกิจให้พัฒนา
 - ค. รอบรู้ทั้งพุทธศาสนาและคัมภีร์ไตรเพททางคฤหัสถ์
 - ง. ถูกทุกข้อ
6. สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชมีคุณสมบัติเด่นประการใด
 - ก. บำกหวานใจเย็น
 - ข. ขยันหมั่นเพียร
 - ค. อ่อนน้อมถ่อมตัว
 - ง. มีเชาวน์ปัญญาไว
7. เสียงสาธุการพนมมือเป็นดังทั่วไปทั้งโรมมรณ" หมายถึงการกระทำในลักษณะใด
 - ก. ยืนถือ ไห่ร้อง
 - ข. เลื่อนใต้ กรัทยา
 - ค. สืบสนวนวาย
 - ง. สนุกสนานรื่นเริง
8. สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชสมควรได้รับยกย่องมากที่สุดในเรื่องใด
 - ก. ความอดทน
 - ข. ความขยันหมั่นเพียร
 - ค. มีสัมมาคารวะ
 - ง. ใต้แล้วไม่ล้มบ้านเกิดเมืองนอน
9. ข้อใดที่ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่อง "ภาพเขียนเครื่องคาวหวานและงานนักขัตฤกษ์"
 - ก. ชมความงามและรสอร่อยของอาหาร
 - ข. เป็นบทเห่ขวัญพญายาคราทางชลมารค
 - ค. เป็นบทเห่เรือพระที่นั่งเสด็จประพาสสวนพระองค์
 - ง. ชมพิธีหัตถ์การปรุงอาหารของสมเด็จพระศรีสุริเยนทราบรมราชินี

19. "คณิศรภาพการความ ฤาจะปิตจะปองคง" หมายความว่าอะไร

- ก. ทำความดีความชั่วไว้ถึงจะพยายามปกปิดอย่างไรก็ไม่ผิด
- ข. คนที่พยายามปกปิดความผิดของคนไว้มิให้ผู้อื่นล่วงรู้
- ค. คนที่ไม่ทำสิ่งใดเป็นแก่นสารปราศจากประโยชน์
- ง. คนที่ปกปิดความจริงด้วยความเท็จ

20. คำว่า "ยอมแนวชาย" มีความหมายอย่างไร

- ก. หาประโยชน์ด้วยการโกง
- ข. ไม่มีความซื่อสัตย์ต่ออาชีพการค้าขาย
- ค. ของที่เลวนั้นนำมาปรุ้งแก่งก็อาจจะเป็นอย่างดีได้
- ง. บรุ้งแต่งของเลวให้ดูเสมือนว่าเป็นของดี

21. สิ่งต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้ใช้ประโยชน์ ล้วนเกิดจาก ... ทั้งสิ้น ควรเติมข้อความใดลงในช่องว่างจึงจะถูกต้อง

- ก. ธรรมชาติ
- ข. พลังงานของธรรมชาติ
- ค. ความทะเยอทะยานของมนุษย์
- ง. ความพากเพียรของมนุษย์

22. บุคคลที่บ่นเพ้อว่าอ่อนเพลียว่าความใจไม่มีอะไรทำนั้น เป็นเพราะขาดคุณสมบัติข้อใด

- ก. ความหวังในชีวิต
- ข. ความมานะอดทน
- ค. ความขยันหมั่นเพียร
- ง. ความรอบรู้

จงอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 23 - 25

"..... ผู้ช่วยตัวเองไม่รอดแล้ว ย่อมจะช่วยเหลือผู้อื่นไม่ได้ เพราะฉะนั้นผู้ที่หวังจะแก้ทุกข์ลดทอนผู้อื่น
ทำตนให้ไกลจากความเป็นหนี้

23. "ผู้ช่วยตัวเองไม่รอดแล้วย่อมจะช่วยเหลือผู้อื่นไม่ได้" ตรงกับคำอุปมาว่าอะไร

- ก. โง่แล้วอยากนอนเตียง
- ข. เลี้ยงอุ้มคอม
- ค. เอาไม้ผูกหีบ
- ง. ความน้ำเหลว

24. การทำตนให้ไกลจากความเป็นหนี้ควรปฏิบัติอย่างไร

- ก. ต้องมีความเพียร
- ข. ต้องซื่อสัตย์สุจริต
- ค. ต้องมีความมั่งคั่ง
- ง. ต้องห่างไกลจากอบาຍมนุษย์

25. ข้อความที่กล่าวข้างต้นจักเป็นโฆหารชนิดใด

- ก. บรรยายโฆหาร
- ข. เทพนาโฆหาร
- ค. พรรณนาโฆหาร
- ง. อุปมาโฆหาร

26. ข้อใดเข้าข่ายวรรณคดีที่มีอิทธิพลมากที่สุด

ก. ขุนช้างขุนแผน

ข. พงษ์ขาว

ค. โคลงโลกนิติ

ง. กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน

27. เรื่องใดแต่งด้วยคำประพันธ์ประเภทฉันท

ก. โกกิลานิกร

ข. พงษ์ขาว

ค. ขรรค์ขจร

ง. แสงทองหลังสายฝน

28. "บง เนื่อกลั่นเนื้อ ถิ่น พิศาลบุรี" เขียนเป็นคำใด อย่างไร

ก.

ข.

ค.

ง.

29. ตามหลักวิชาวิทยา โกกิลานิกรเขียนเรื่องอะไร

ก. เรียบกาพย์

ข. แสดงอารมณ์เบิกบาน

ค. ขวนขวายไปหาอาหาร

ง. ประกาศเกียรติคุณ

30. "ตอนกล่ามาเห็นอย่า เข้าร่วมไม่วายประหนึ่งสรวล

แกวชทอแสงกลางคืน ขวนขวายนั่งลอมวงกน"

การที่ขวนขวายนั่งลอมวงกน ขวนขวายให้เห็นอะไรเป็นสำคัญ

ก. ความร่วมทุกข์ร่วมสุข

ข. ความรักใคร่กลมเกลียว

ค. ความประหยักรในเรือนอาหาร

ง. ความเป็นกันเองไม่ถือเขาถือเรา

31. ข้อใดไม่ใช่ ลักษณะของขุนช้างขุนแผน

ก. กวีหลายคนรวมกันแต่ง

ข. เป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นในสมัยอยุธยาตอนปลาย

ค. ทำให้รู้สภาพความเป็นอยู่ของคนไทยในสมัยก่อน

ง. ให้ความรู้เรื่องประเพณีและความเชื่อทางศาสนา -

32. ข้อใดเป็นถ้อยคำที่นางทองประเสริฐนางนิมิตให้หลายแก้ว

โดยศาสตร์

ก. จะขอพันรักพันเคียงน้ำเต้า

ที่ขอเจ้าไปปลูกในไร่ข้าว

ทั้งจักษุคนจนเงินตรา

จะมาขายอดแก้วให้ช่างไซ้

ข. อยุ่รองแต่นึกเอาว่าเกือกหนัง

ไม่เชื่อฟังก็จะหาประกันให้

ไต่ปากบ่นมาถึงเรือนอย่าเบือนไป

จะไต่หรือไต่ไต่ให้ว่ามา

ค. หวังเป็นทองแผ่นเดียวในน้ำหน้า

จะขอผูกพันแก้วแววตา

ให้เป็นคู่เสน่หาของนางนิมิต

ง. แก่ก่อนนั้นสองเราเคยรู้จัก

เมื่อคู่รักทั้งสองบ่ประสงค

จะครองคู่อยู่ด้วยกันอย่างมั่นคง

เราควรปลงใจนิมนต์สมมุติ

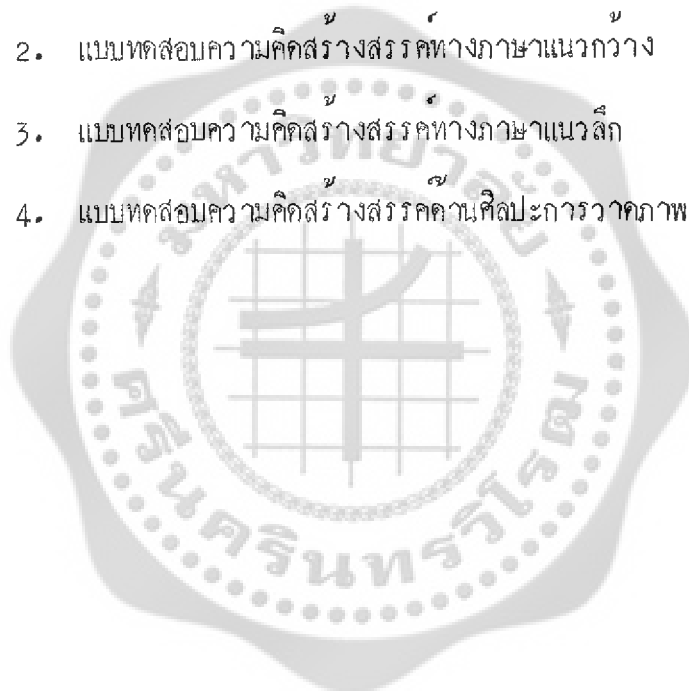

หน้าว่าง

ภาคผนวก ข.

แบบทดสอบ 4 ประเภท

1. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทั่วไป
2. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาแนวกว้าง
3. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาแนวลึก
4. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ด้านศิลปะการวาดภาพ

โรงเรียน ชื่อ เลขที่

แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทั่วไป

ข้อสอบมีทั้งหมด 100 ข้อ ให้ทำไปทีละข้อจนครบ แต่ละข้อท่าน อาจเห็นควย ไม่แน่ใจ หรือไม่เห็นควยก็ได้

1. ถ้า "เห็นควย" ตอบข้อ ก.
2. ถ้า "ไม่แน่ใจ" "ไม่รู้" "เห็นควยบาง" "ไม่เห็นควยบาง" ตอบข้อ ข.
3. ถ้า "ไม่เห็นควยเลย" ตอบข้อ ค.

โปรดตั้งใจในการตอบ อย่าพยายามเดาว่าตนเองจะตอบอย่างนั้นอย่างนี้ แล้วตอบตามเขาไป ทำคำตอบตามลำพัง อย่าให้ใครช่วย (ใช้เวลาตอบ 30 นาที)

กากบาทบนข้อคำตอบที่เลือก

1. ก ข ค	21. ก ข ค	41. ก ข ค	51. ก ข ค
2. ก ข ค	22. ก ข ค	42. ก ข ค	52. ก ข ค
3. ก ข ค	23. ก ข ค	43. ก ข ค	53. ก ข ค
4. ก ข ค	24. ก ข ค	44. ก ข ค	54. ก ข ค
5. ก ข ค	25. ก ข ค	45. ก ข ค	55. ก ข ค
6. ก ข ค	26. ก ข ค	46. ก ข ค	56. ก ข ค
7. ก ข ค	27. ก ข ค	47. ก ข ค	57. ก ข ค
8. ก ข ค	28. ก ข ค	48. ก ข ค	58. ก ข ค
9. ก ข ค	29. ก ข ค	49. ก ข ค	59. ก ข ค
10. ก ข ค	30. ก ข ค	50. ก ข ค	60. ก ข ค
11. ก ข ค	31. ก ข ค	51. ก ข ค	61. ก ข ค
12. ก ข ค	32. ก ข ค	52. ก ข ค	62. ก ข ค
13. ก ข ค	33. ก ข ค	53. ก ข ค	63. ก ข ค
14. ก ข ค	34. ก ข ค	54. ก ข ค	64. ก ข ค
15. ก ข ค	35. ก ข ค	55. ก ข ค	65. ก ข ค
16. ก ข ค	36. ก ข ค	56. ก ข ค	66. ก ข ค
17. ก ข ค	37. ก ข ค	57. ก ข ค	67. ก ข ค
18. ก ข ค	38. ก ข ค	58. ก ข ค	68. ก ข ค
19. ก ข ค	39. ก ข ค	59. ก ข ค	69. ก ข ค
20. ก ข ค	40. ก ข ค	60. ก ข ค	70. ก ข ค

71. ก ข ค	81. ก ข ค	91. ก ข ค
72. ก ข ค	82. ก ข ค	92. ก ข ค
73. ก ข ค	83. ก ข ค	93. ก ข ค
74. ก ข ค	84. ก ข ค	94. ก ข ค
75. ก ข ค	85. ก ข ค	95. ก ข ค
76. ก ข ค	86. ก ข ค	96. ก ข ค
77. ก ข ค	87. ก ข ค	97. ก ข ค
78. ก ข ค	88. ก ข ค	98. ก ข ค
79. ก ข ค	89. ก ข ค	99. ก ข ค
80. ก ข ค	90. ก ข ค	

100. คำที่เลือกคือ

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

- [illegible]

21. เมื่ออยู่ในกลุ่มที่ตรงกันข้ามความนึกคิดกันเป็นพิเศษ ฉันมักจะคิดอ่านได้ไวกว่าใครอยู่เสมอ
22. ฉันไม่ค่อยชอบจกจำชื่อคน ถนน ตรอก ซอย ตำบลบ้าน และ ฯลฯ
23. ถ้าใครสักคนในกลุ่มทำผิดกติกา ฉันไม่ลังเลที่จะบอกให้เขารู้ตัวทันที
24. ฉันชอบแข่งขันกับตัวเองมากกว่าแข่งขันกับคนอื่น
25. มีบางครั้งที่ผมสงสัยว่า ตนเองเป็นรองคนรอบ ๆ ข้าง เหมือนกับคนอื่นหรือไม่
26. ฉันเป็นคนมีความสุข สบายใจ มากกว่าคนส่วนมาก
27. ฉันชอบย้อนกลับไปดูงานที่ทำไปแล้วอยู่เสมอ
28. คนที่มีความคิดเพ้อเจ้อ เหนือที่ชอบไขว่คว้ามาอุปไมย
29. ความยุ่งเหยิงทั้งหลายที่ผมเคยมี บางครั้งก็เกิดจากเรื่องธรรมดา ๆ
30. ฉันทำงานโดยไม่เอาอารมณ์เข้ามาเกี่ยวข้อง
31. เพื่อน ๆ มักคิดว่าฉันดีแต่คิด แต่มองที่ทำได้เรื่อง
32. ฉันชอบเก็บตัวมากกว่าแสดงตัว
33. ฉันไม่สนใจแม้จะรู้ข้อจำกัดและความไม่สมบูรณ์ของตัวเอง
34. บางทีความคิดความอ่าน ของฉันก็แสนฉิวเฉียดจนหยิบมาใช้ไม่ทัน
35. ฉันรู้ว่าตัวฉัน และใจฉันเป็นอย่างไร เวลาทำงาน
36. ฉันจะเลือกอาชีพที่เป็นหลักฐานมั่นคง ให้สัมพันธ์กับที่ใดตั้งปณิธานไว้
37. ฉันคิดว่าเสียเวลาที่จะตั้งคำถาม ถ้าไม่มีหวังที่จะได้คำตอบ
38. ฉันมักเชื่อตามสัญชาตญาณ และเป็นห่วงว่าจะทำอะไรผิด
39. ฉันรู้สึกเป็นสุขที่จะปล่อยเวลาให้ผ่านไป โดยใช้ความนึกคิดตามลำพัง
40. ฉันชอบไตร่ตรองความคิดมา มากกว่าที่จะขยายความคิดไป
41. ฉันสามารถรักษาแรงจูงใจและศรัทธาในงานของตนไว้ได้แม้จะมีอุปสรรค หรือ ศัตรูคู่แข่งที่ทำให้ท้อถอย
42. ฉันมักจะกลับมาทวนนึกถึงคำพูดออกไปอย่าง ไม่คิดว่าอาจจะทำให้ผู้อื่นสะเทือนใจ

43. ฉันไม่รู้สึกเบื่อเซ็งหรืออายที่จะให้ความสนใจเพศตรงข้ามเมื่อมีโอกาส
44. ฉันไม่รู้สึกผิดในการที่จะอวดตัวเองบ้างนิดหน่อย
45. ฉันให้ความสนใจเพียงนิดหน่อยต่อปัญหาที่ยังแก้ไม่ตกและปัญหาที่ยังไม่มีคำตอบที่น่าพอใจ
46. บางขณะฉันพอใจความเจ้าเล่ห์ของคนบางคน และนึกภาวนาให้เขาไปไต่ตอดครอคัง
47. เมื่อฉันได้ทำโครงการอันใดอันหนึ่งสำเร็จสมบูรณ์แล้ว ฉันชอบปลีกตัวออกไป
48. เมื่อฉันเป็นเด็ก ฉันมักเป็นคนคนเดียวหรือรวมเล่นอะไรคลก ๆ
49. ฉันมองเห็นเงื่อนปมต่าง ๆ ในทุก ๆ สถานการณ์
50. ฉันรู้สึกเสียเวลาที่จะคอยจับผิดใคร
51. ความสับสนวุ่นวายในเมืองใหญ่ ทำให้ฉันรำคาญใจอยู่บ้าง
52. บางทีฉันแน่ใจว่าคนอื่น ๆ สามารถอ่านความคิดของฉันออก
53. ฉันพอใจภาพเขียนที่มีแบบแผนละเอียดประณีตสะอาดและมีระเบียบมากกว่าภาพประเภทไม่มีแบบแผน ไม่มีระเบียบ สับสน และค่อนข้างเลอะเทอะ
54. ฉันสามารถจับเจตนาที่ซ่อนเร้น และอ่านอารมณ์คนอื่นได้ไว
55. ฉันรู้ว่า มีบางสิ่งที่มีความสำคัญต่อชีวิตคนมากที่สุด แต่บอกเป็นถ้อยคำไม่ได้
56. เพื่อน ๆ จำนวนไม่น้อย เห็นว่าฉันเป็นคนหัวรั้น เลือק ทะลึ่ง และ อวดดี
57. บางครั้งฉันถูกยั่วให้โกรธอย่างรุนแรง
58. ฉันมีท่าทีว่าเป็นคนที่ค่อนข้างระมัดระวัง ศึกษากฎเกณฑ์ แบบแผน และเคร่งครัดในการทำงาน
59. ขณะทำงานอย่างหนึ่งอยู่ ฉันมีความคิดที่จะเริ่มงานชิ้นใหม่อยู่เสมอ
60. บ่อยครั้งที่ฉันรับรู้ได้ดีมาก เห็นได้ไว ได้ยินชัดแจ้ง และรู้สึกได้ดีเกินธรรมดา
61. ฉันรู้สึกว่า ตนเองอาจมีความสามารถพิเศษบางอย่าง
62. ฉันจะออกเสียงแสดงความคิดเห็นต่อคนใดคนหนึ่งในกลุ่มถูกรุม
63. เวลาแก้ปัญหา ฉันแยกแยะข้อมูลและหาเหตุผลให้รวดเร็ว แต่คนหาที่มาของเหตุและการแก้ไขไ้ช้า
64. ฉันจะปิดสิ่งที่อาจทำให้ตัวเองรู้สึกคอยออกไป
65. ฉันชอบทำงานที่ฉันมีสิทธิ์ลอคคนอื่น

66. ความยุ่งยากของคนส่วนมาก เกิดจากการที่เราเคร่งเครียดในการจัดการกับสิ่งหนึ่ง
สิ่งใดมากเกินไป
67. เขามักจะพูดกันว่าฉันใจลอย
68. ฉันเปลี่ยนความสนใจตามงาน หรืออาชีพได้ง่ายกว่าที่จะเปลี่ยนอาชีพตามความสนใจของตนเอง
69. คนที่เปิดเผยความรู้สึก และอารมณ์ของตนเอง ถ้าไม่เป็นคนจิตใจไม่มั่นคง ก็ต้องเป็นคนที่ไม่มี
ความวัย
70. เท่าที่ผ่านมา ฉันเชื่อว่าฉันนำตนเองได้
71. ฉันเชื่อว่าฉันเฉลียวฉลาด แต่ไม่ค่อยมีคนเข้าใจฉัน
72. ฉันกลัวเบื่อชีวิต มากกว่ากลัวตาย
73. ฉันคิดทำโน่นทำนี่อยู่ตลอดเวลา และทั้งความคิดเหล่านั้นไปไม่ไถ่อย่าง ๆ
74. ฉันนึกขำตัวเองที่ชอบเล่นฝัน และใช้จำนวนที่ออกจะมากเกินไปบ่อย ๆ
75. ฉันรู้สึกว่า ไม่ว่าอะไรเราก็คิดทำให้ดีกว่าที่เป็นอยู่เดิมไ้ทั้งนั้น
76. ฉันรู้สึกว่าถูกหลอกและตกเป็นเหยื่อเสมอ
77. ฉันคิดว่า ไม่ควรจริงจังกับความรู้สึกของตนเองจนเกินไป ควรยอมรับอะไรตามสภาพที่เห็น
ที่เป็นอยู่บ้าง
78. ทำชีวิตให้สมบูรณ์ในชาตินี้ ก็ควรจะรอคอยความสุขในชาติหน้า
79. ฉันว่าการ เขาคงมีค่าต่อทุกคน
80. ฉันรู้สึกลำบากใจที่จะเขากับผู้อื่น
81. สิ่งที่สุขสำหรับบางครั้ง คือ ไม่คิดอะไรเลย
82. ฉันมีชีวิตอยู่ได้ ก็ด้วยความคิดสร้างสรรค์ของฉันนั่นเอง
83. ฉันรู้สึกว่า ชีวิตฉันไม่สมบูรณ์
84. ฉันทำเพื่อความถูกต้องมากกว่าทำเพียงเพื่อให้ผู้อื่นยอมรับ
85. ฉันคิดว่าแหล่งข่าวสำคัญกว่าตัวข่าว
86. ฉันไม่สนใจอารมณ์กับอะไรที่เอาแน่ไม่ได้

87. สิ่งที่คุณตั้งใจเชื่อมั่นมา บ้างทีกลับกลายเป็นของแปลก และห่างไกล จากความคิดเดิมเหลือเกิน
88. ถ้าเป็นวัยรุ่น ฉันชอบอยู่ตามลำพัง และปล่อยตัวความใจและความคิดของตัวเอง
89. ฉันมักจะไขความคิดที่เกิดขึ้นครั้งแรก มากกว่าที่จะรอคิดใหม่ให้ละเอียดถี่ถ้วน
90. มีอะไรบางอย่างที่เป็นแรงผลักดันภายใน ทำให้ฉันกล้าแสดงออก โดยไม่หวังว่าจะฉีกหรือถูก
91. ส่วนใหญ่ฉันรู้จักตัวเองดี
92. ฉันรู้ว่าตัวฉันเป็นใครตลอดเวลา
93. ฉันเป็นผู้ที่มีพลังทั้งกายและใจสูง
94. สิ่งเร้าใจภายนอก จูงใจฉันยิ่งกว่าความรู้สึภายในในตัวฉันเองเสียอีก
95. เมื่อฉันเป็นเด็ก ฉันมีความสุขมาก
96. การรวมหรือการแบ่งแยก อาจแตกต่างกันโดยเงื่อนไข แต่ไม่ใช่วิธีดำเนินงาน
97. ฉันเคยคิดว่าชีวิตนั้นเลื่อนลอย และต้องคอยอะไรบางอย่าง
98. ฉันเป็นคนรู้อะไรมากกว่าคนอื่น
99. ฉันรู้สึกว่าการทำอยู่ยังน้อยกว่าความคิดความสามารถที่มี
100. จงเลือกลักษณะที่คิดว่า คนเรานั้นจะมี หรือน่าจะเป็นสัก 10 ประการ

จอมพลัง

ชอบแนะนำ

ช่างสังเกต

นำแพ้น

เชื่อมั่นในตัวเอง

ปากเพียว

กลัวหนา

ระมัดระวัง

ฝึกฝนเกณฑ์

เจ้าความคิด

ขาคี

รักอิสระ

นิสัยดี

พิชิต

ความสบาย ๆ

เสียสละ

เป็นตัวของตัวเอง

ฉิวไว

มีประสิทธิภาพ

ช่วยเหลือผู้อื่น

ไหวตัวไว

รักความจริง

ใจกว้าง

รู้จักผ่อนหนักผ่อนเบา

เก็บกด

กระตือรือร้น

ประคองรักษาตน

เที่ยงตรง

อภิสิทธิ์

พร้อมเสมอ

กระตือรือร้น

อยากรู้อยากเห็น

ไม่เจ้าอารมณ์

ความคิดซัดเจน

เข้าใจคนอื่น

เปลี่ยนแปลงอยู่เรื่อย ๆ

จอมไว

ประณีตเรียบร้อย

เอาจริงเอาจัง

ทันสมัย

ชอบรวมมือ

ใจลอย

โดย

ให้คะแนนคำตอบแต่ละข้อดังต่อไปนี้ แล้วรวมคะแนนทั้งหมด

หมายเลข	ก	ข	ค	หมายเลข	ก	ข	ค	หมายเลข	ก	ข	ค
1.	0	1	2	25.	2	1	0	49.	2	1	0
2.	2	1	0	26.	-1	0	2	50.	-1	0	3
3.	3	1	0	27.	2	1	0	51.	0	1	2
4.	3	0	-1	28.	-1	0	3	52.	0	1	2
5.	0	1	2	29.	2	1	0	53.	0	1	2
6.	0	1	2	30.	0	1	2	54.	2	1	0
7.	3	0	-1	31.	2	1	0	55.	2	1	0
8.	2	1	0	32.	3	1	0	56.	2	1	0
9.	2	1	0	33.	2	1	0	57.	2	1	0
10.	2	1	0	34.	3	1	0	58.	2	1	0
11.	-1	0	2	35.	0	1	2	59.	2	1	0
12.	3	1	0	36.	2	1	0	60.	2	1	0
13.	-1	0	3	37.	0	1	2	61.	2	1	0
14.	2	1	0	38.	3	0	-1	62.	2	1	0
15.	0	1	3	39.	3	1	0	63.	0	1	2
16.	3	1	0	40.	2	1	0	64.	0	1	2
17.	0	1	3	41.	2	1	0	65.	0	1	2
18.	3	0	-1	42.	-1	0	2	66.	2	1	0
19.	0	1	2	43.	3	1	0	67.	2	1	0
20.	2	1	0	44.	2	1	0	68.	0	1	2
21.	3	1	0	45.	0	1	2	69.	0	1	2
22.	2	1	0	46.	3	1	0	70.	2	1	0
23.	2	1	1	47.	2	1	0	71.	3	1	0
24.	2	1	1	48.	2	1	0	72.	2	1	0

หมายเลข	ก	ข	ค	หมายเลข	ก	ข	ค	หมายเลข	ก	ข	ค
73.	3	0	-1	82.	2	1	0	91.	3	0	-1
74.	2	0	-1	83.	2	1	0	92.	0	1	0
75.	2	1	0	84.	2	0	-1	93.	2	1	0
76.	0	1	2	85.	-1	0	-2	94.	0	1	2
77.	0	1	2	86.	0	1	2	95.	-1	0	2
78.	2	1	0	87.	2	1	0	96.	2	1	0
79.	2	1	0	88.	2	1	0	97.	2	1	0
80.	0	1	2	89.	2	1	0	98.	3	0	-1
81.	2	1	-1	90.	3	0	-1	99.	2	1	0
100.	ถ้าเลือกคำตอบไปนี้จะได้นัด 2 คะแนน				ถ้าเลือกคำตอบไปนี้จะได้นัด 1 คะแนน						
จอมพล	ข้างสังเกต				เชื่อนั่นตนเอง				กาาหนา		
พากเพียร	เจ้าความกิด				ความสบาย				เค็ดเคียว		
รักอิสระ	เสียสละ				ใจกว้าง				กระชุมกระชวย		
เป็นทัวของตัวเอง	หุไวคาไว				อยุ่ไม่สุข				ใครครวญ		
กลาหาญ	กระตือรือร้น				เลือกคำตอบได้อ						
ประคิษุคคคน	อยากรู้อยากเห็น										
เปลี่ยนแปลงเสมอ	จอมไว										
ชอบรวมมือ	ยึกหยุน										

แบบสำรวจคำสัมภาษณ์

โรงเรียน ชื่อ ชั้น เลขที่

เมื่อเห็นคำเหล่านี้แล้ว นักเรียนนึกถึงอะไร ให้เขียนมาให้มากที่สุด

เปรี้ยว	
ยา	
เลือด	
กรรม	
หญา	

ผู้หญิง
พยาบาล
พิธี
วัด
กระจาก

ภาคผนวก ค.

1. สรุปความคิดเป็นแผนผังและแผนภาพ
 - 1.1 ธรรมชาติของการคิด
 - 1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับความคิด
 - 1.3 กระบวนการคิดระดับต่าง ๆ
 - 1.4 ประเภทของการคิด
 - 1.5 สมรรถภาพในการใช้ความคิด
 - 1.6 มूलเหตุของการคิดนิยพลาดและวิธีแก้ไข
 - 1.7 วงจรการพัฒนาระบบโครงสร้าง
 - 1.8 การสอนให้รู้จักคิด
 - 1.9 การถกเถียงกันให้เหตุผล
 - 1.10 ขั้นตอนของการเกิดความคิดทั้ง 17 ขั้นตอน
2. ความคิดสร้างสรรค์
3. ตัวอย่างภาพความคิดสร้างสรรค์จากแบบสำรวจ
4. ลักษณะความคิดที่ปรากฏ

รับจากสิ่งเร้าภายนอก
เกิดภาพพจน์ บัญชี สัญลักษณ์
ความคิดรวบยอด จัดประเภท
ตีความ แรงจูงใจ คิด จินตนาการ

เปลี่ยนแปลง

ไม่ยอมรับจากจิต

นำความรู้ และประสบการณ์
และพฤติกรรมมาแยกแยะ

ใช้ภาษาเป็นสื่อเชื่อมโยง
ความคิดกับพฤติกรรม

ธรรมชาติ

ของ

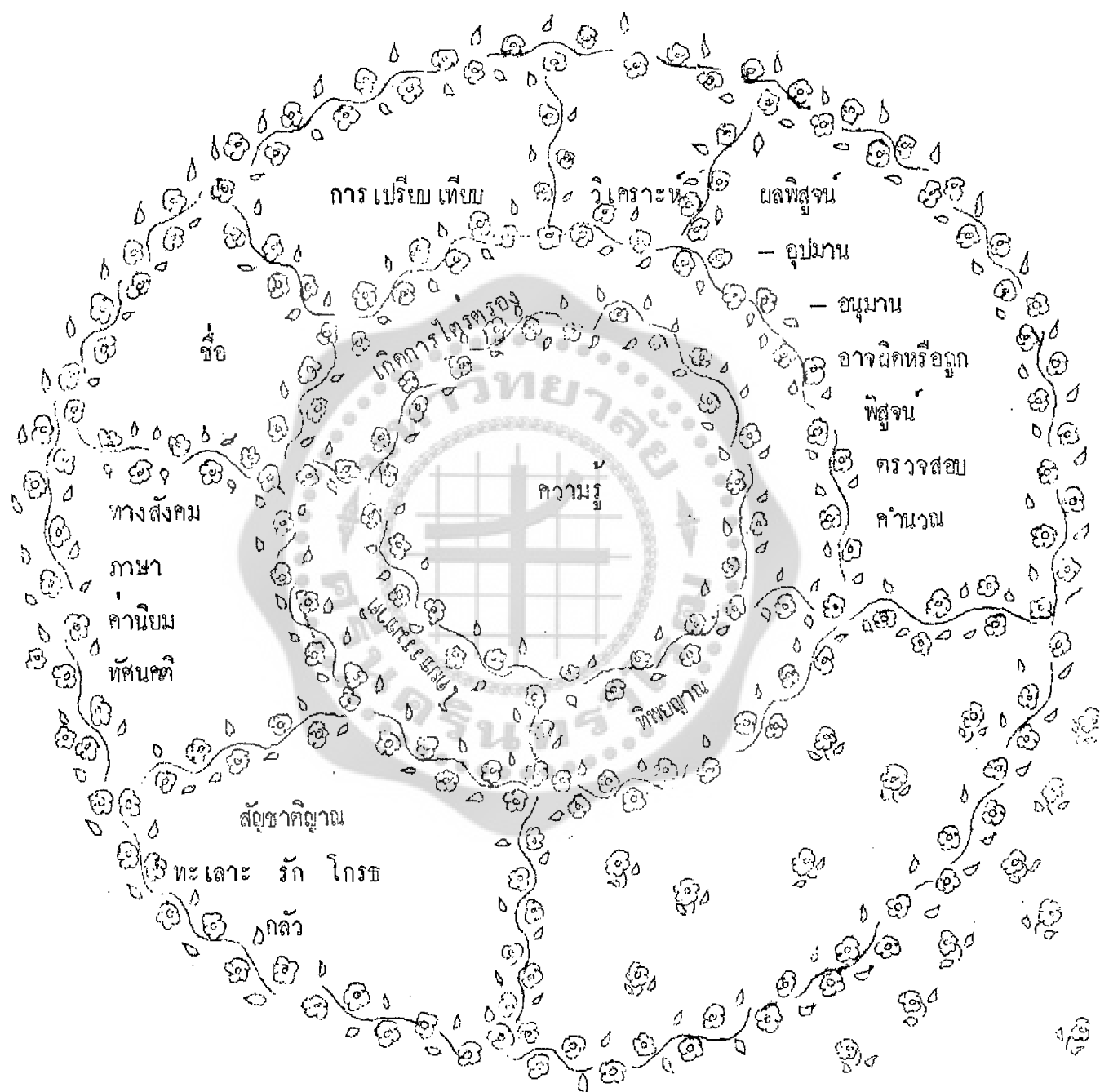
ความคิด

ซ่อนเร้น

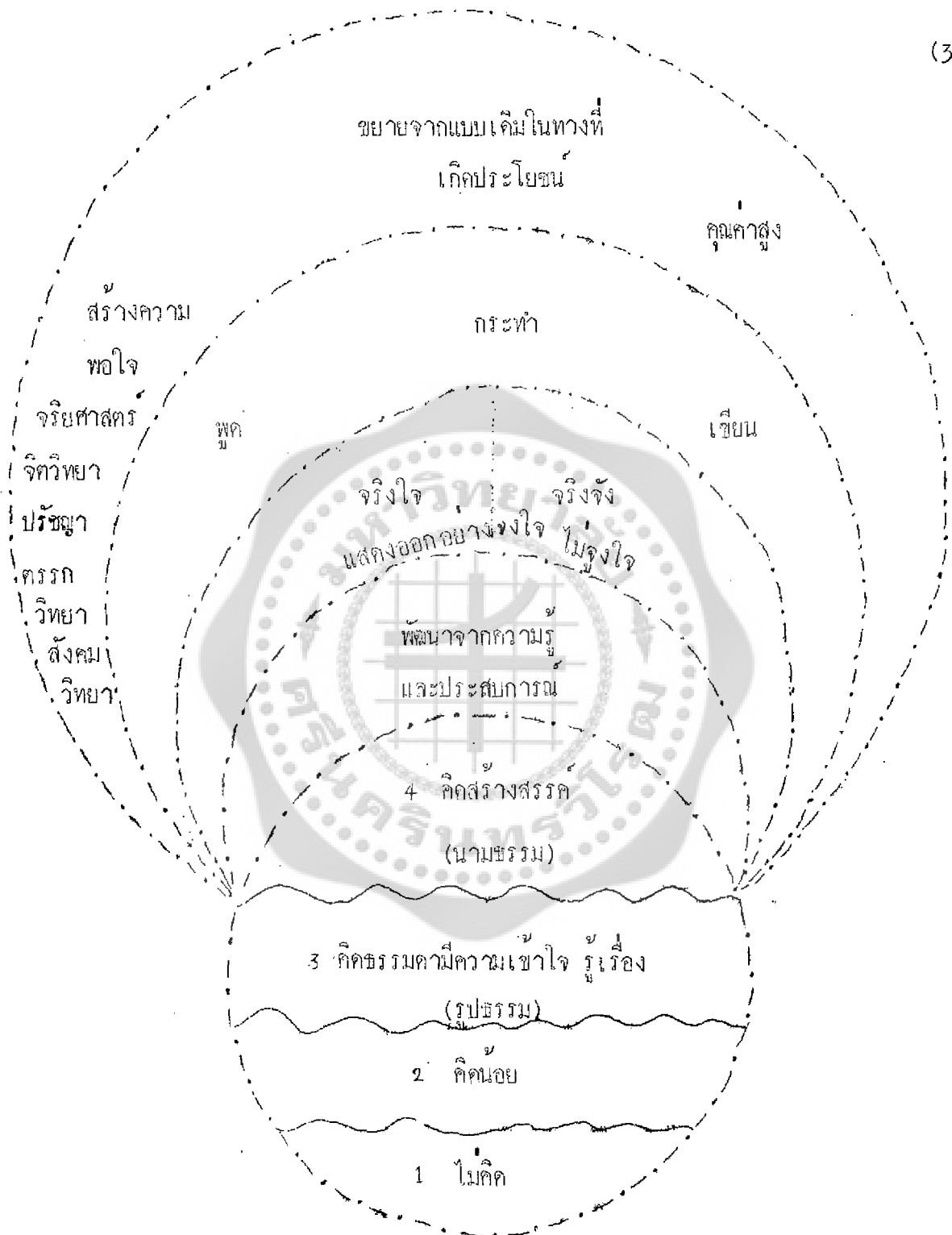
ปฏิกิริยา

กระบวนการที่เกิดสัญลักษณ์ขึ้นในสมอง และมีการ สมอง
ตอบของกล้ามเนื้ออวัยวะ ทำให้เกิดความเข้าใจ
มีความสัมพันธ์กับการเคลื่อนไหว

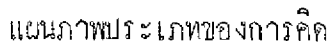
ธรรมชาติของการคิด

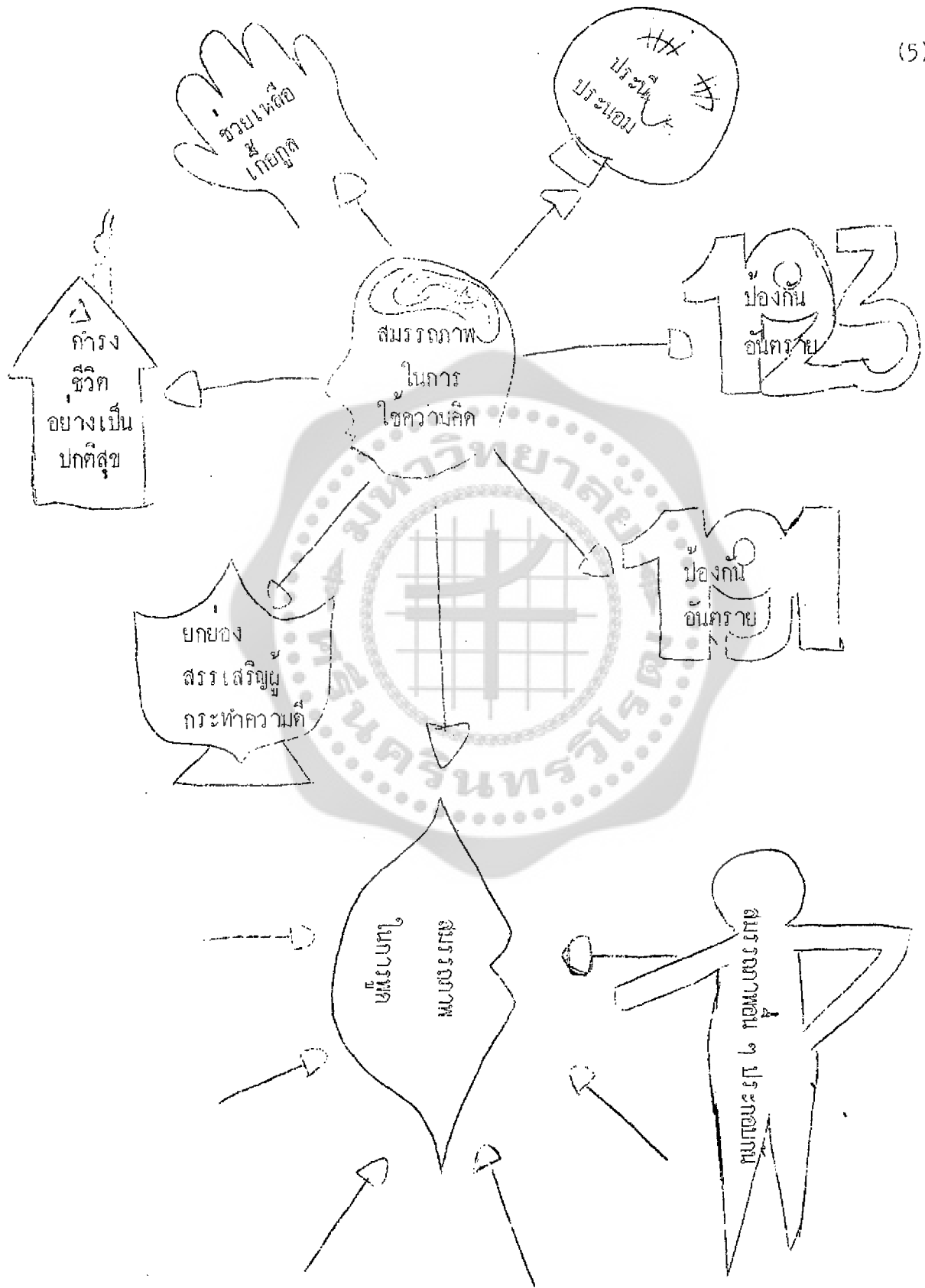
ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับความคิด

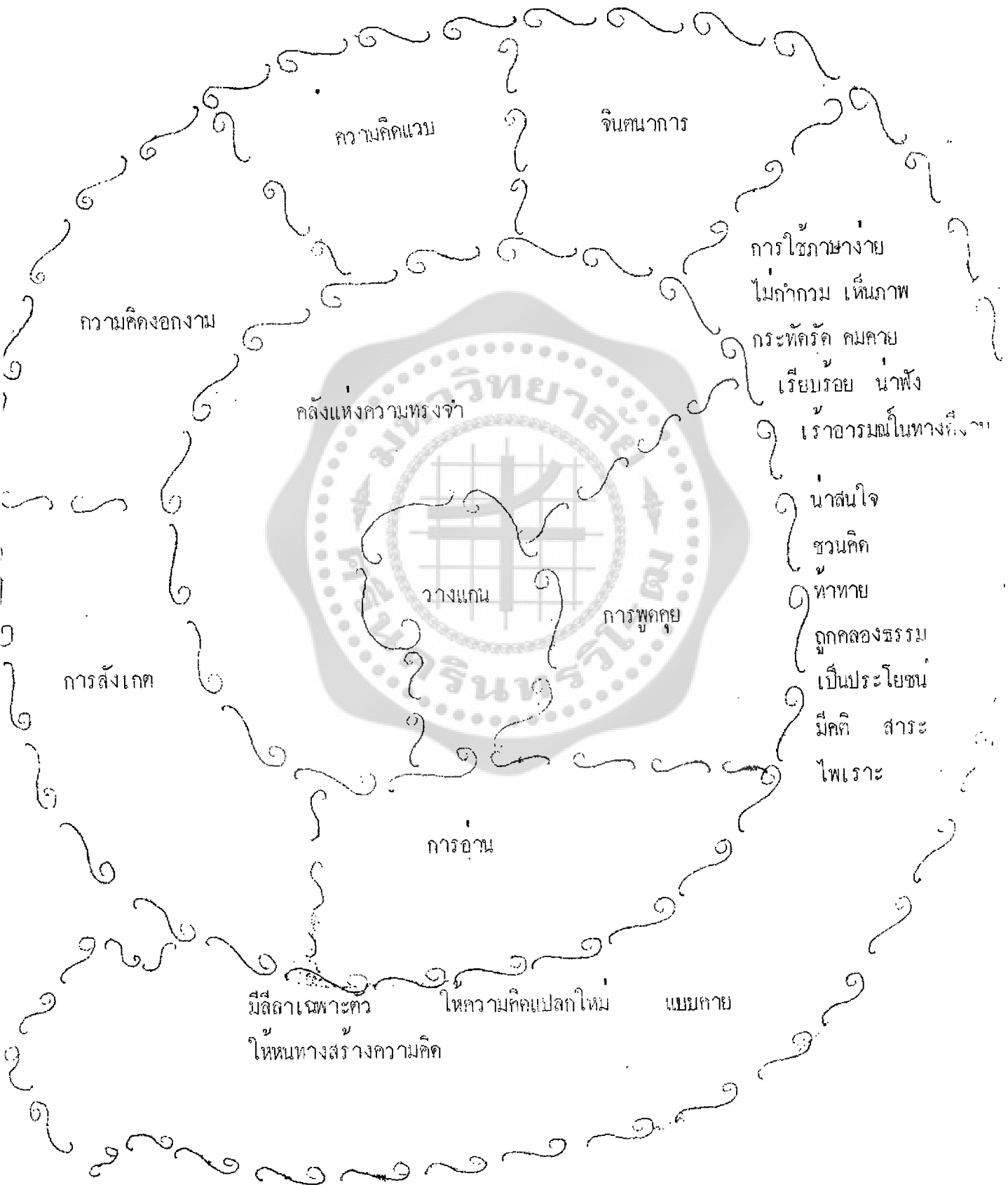
แผนภาพกระบวนการคิดระดับต่าง ๆ

สร้างจากขอคิด ของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ส่วนา พรพณกุล

ทางใจ	อคติ เอาตัวรอด เห็นประโยชน์ ถือคน
ความนิยมทางสังคม	การแต่งกายประจำชาติ การถือวรรณะ ถือนิเวศ
การโฆษณาชวนเชื่อ	แบบไร้ศีลธรรม เติจ บิดเบือน โฆษณาหักมุม
สังคมผิด	ขาดความแม่นยำ เพราะเหตุทางกายและใจ
วิธีแก้ไข	ตั้งใจดูและฟัง หาความรู้ในเรื่องที่จะดูหรือฟัง ฝึกนิสัยให้เป็นคนช่างสังเกต ระลึกอยู่เสมอว่า ตนเองอาจสังเกตผิดพลาดได้ ใจกว้าง และยอมรับฟังความคิดเห็นหลาย ๆ ด้าน

การสอนให้รู้จักคิด

จากการสอนคาบนิยม โดย คร.พนัส หันนาสินทร์

1	การเปรียบเทียบ (Comparing)	สังเกตหรือตรวจสอบวัตถุ หรือความคิด ทั้งแสดงอย่างชัดไป และพยายามหาความสัมพันธ์
2	การสรุปผล (Summarizing)	จับประเด็นสำคัญ และเหตุผลสนับสนุน พอสมควร
3	การสังเกต (Observing)	การประมวลความรู้จากประสบการณ์ เน้นจุดที่ต้องการศึกษา อย่างละเอียดถี่ถ้วน จดรายงานและคิดตามงาน
4	การจัดเข้าพวก (Classifying)	แสวงหาคูสมบัตหรือคุณลักษณะเหมือนกัน เพื่อ หากฎเกณฑ์
5	การตีความ (Interpretation)	ใช้ความคิดอธิบาย สิ่งที่เราพบเห็นให้ผู้อื่นเข้าใจ อาศัยวิจารณ์งาน
6	การวิจารณ์ (Criticizing)	การตรวจสอบคุณภาพของสิ่งที่เรารู้จัก คนควา อาศัยหลักฐานข้อเท็จจริงในการตรวจสอบโดยปราศจากอคติ

การถืออย่างมีเหตุผล

1. หาข้อสรุป

2. ประเมินค่า

3. โห้ขอสังเกท

ความเป็นมาในอดีต

ข้อเท็จจริง

พฤติกรรมปัจจุบัน

เชิงปรารภ

สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

โดยทั่วไป

4. ตัดสินใจวางหลักการ

5. เหตุผลที่สนับสนุน

กรณีทั่วไป

อุปนัย

กรณีเฉพาะ

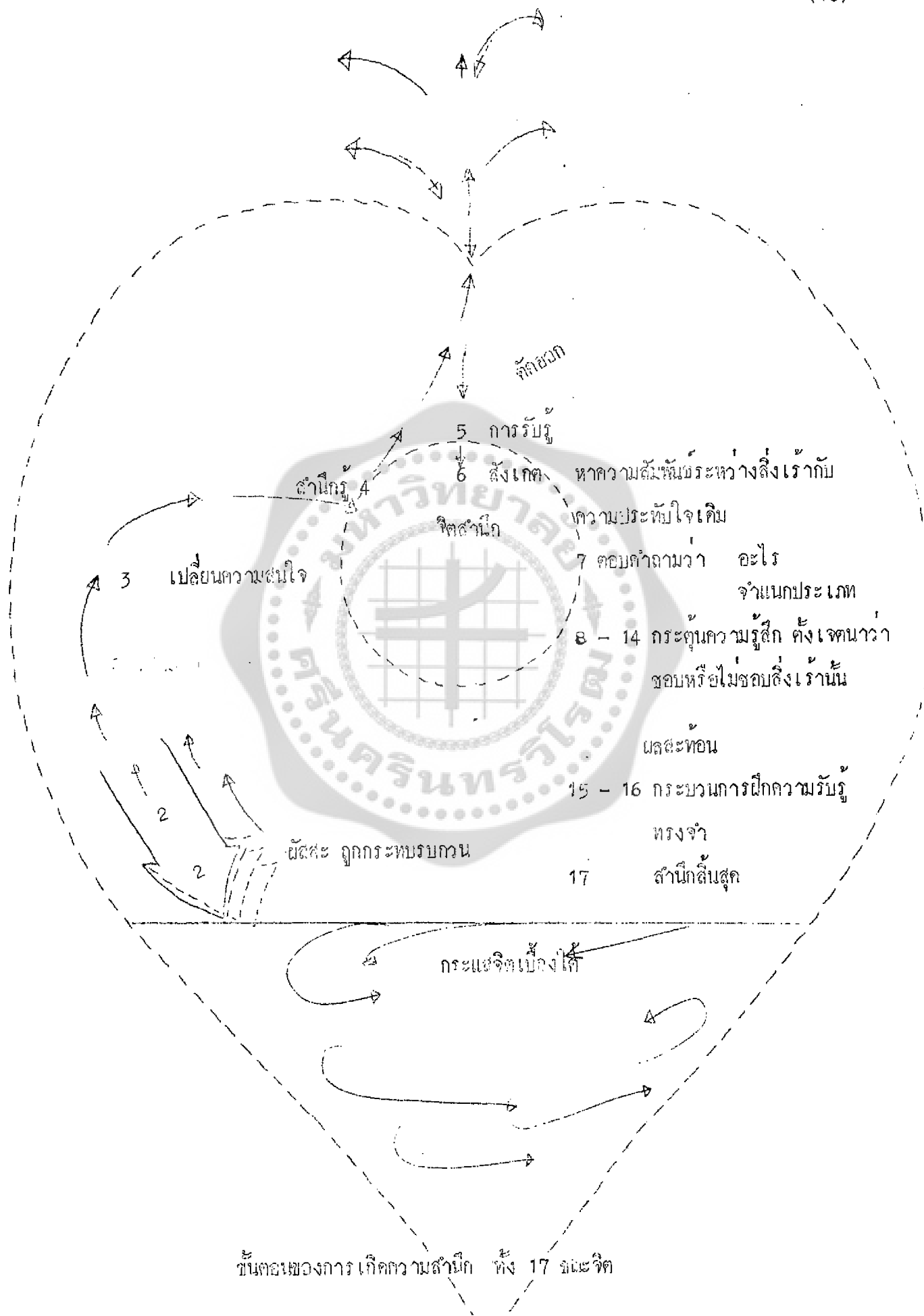
นิรนัย

ใช้แนวเทียบ

สาเหตุสัมพันธ์

จากเหตุไปหาผล

จากผลไปหาเหตุ

ลักษณะของผู้มีความคิดสร้างสรรค์

คุณสมบัติของผู้มีความคิดสร้างสรรค์จำแนกออกเป็นลักษณะใหญ่ๆ 6 ประการ คือ

1. มีความคิดอิสระ
2. มีความคิดยืดหยุ่น
3. มีแรงกระตุ้น
4. ชอบการทดลองที่คล้ายกับคนอื่น
5. มีอารมณ์ขัน
6. มีความมุ่งมั่น

รายละเอียดของลักษณะดังกล่าว อาจแสดงออกในรูปของพฤติกรรม และบุคลิกภาพของบุคคลดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้ที่มีความคิดอิสระ เป็นตัวของตัวเอง ไม่คล้อยตามผู้อื่นง่าย แม้จะชอบฟังความคิดเห็นหลาย ๆ ด้านก็จริง แต่เมื่อใดที่ไม่เห็นด้วยกับกลุ่ม ก็ไม่ลังเลที่จะแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง
 - ไม่ชอบจำชื่อคน ถนน ตรอก ซอย ตำบลบ้าน
 - ในวัยเด็กไม่ค่อยมีความสุข อยากรู้อยากเห็น ปล่อยชีวิตและความคิดตามสบาย
 - คิดว่าชีวิตของตัวเองไม่สมบูรณ์แบบ เลื่อนลอย เหมือนจะรอกอยอะไรบางอย่าง
 - ชอบเก็บตัว มากกว่าแสดงตัว แต่ก็รู้สึกผิดที่จะอวดตัวมากเกินไป
 - เชื่ออ้างสิ่งลึกลับ และเป็นห่วงว่าจะทำอะไรผิด
 - ใฝ่ฝัน หรือ เก่งเกิน ที่จะแฉถึงความสนใจพิเศษตรงข้าม

- ไม่ชอบทบทวนคิดว่า 'ถ้าทุกคนจะทำอะไรจะเสียใจ
- ชอบเปลี่ยนอาชีพไปตามความสนใจของตัวเอง
- ชอบการสำรวจ ศึกษาค้นคว้า
- เวลาทำงาน เคลื่อนไปทำงานเหมือนไม่รู้ตัว
- ไม่ชอบทำงานที่ตนเองมีอิทธิพลต่อคนอื่น
- เวลาทำโครงการไม่เคยเสร็จ ชอบปัดคิว
- มักถูกมองว่า เป็นคนหัวข้อ รัน เรื่อง และอวดดี
- ทำเพื่อความถูกต้อง มากกว่าทำเพียงเพื่อให้ผู้อื่นยอมรับ
- ชอบบอกคนอื่นให้รู้ตัว ว่าผิดหรือบกพร่องเรื่องอะไร
- จะออกเสียงแสดงความคิดเห็นเมื่อมีใครถูกรุม
- เห็นว่า การนับถือตนเองสำคัญกว่า การได้รับความนับถือ
- ดีที่สุด สำหรับบางครั้ง คือ ไม่คิดอะไรเลย
- กลัว เบื่อชีวิต มากกว่ากลัวตาย
- ไม่รู้สึกว่าถูกหลอก หรือตกเป็นเหยื่อใคร
- ไม่รู้สึกว่าเสียเวลาที่จะสำรวจข้อบกพร่องของผู้อื่น
- ชอบใจภาพเขียนที่ไม่มีแบบแผน ไม่มีระเบียบ สั้นๆและค่อนข้างเลอะเทอะ
- คิดว่าควรใช้ชีวิตให้สมบูรณ์ในชาตินี้ ดีกว่าจะรอคอยความสุขในชาติหน้า

2. มีทรรศนะในการมองโลกและชีวิตที่ขุ่นมัว นั่นหมายความว่าคนที่มีแสงออกก็คือ

- ปรับตัวได้ดี ยอมรับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น เพราะ
- เข้าใจโลกและชีวิต ฉะนั้นจึงเป็นคนที่มีความคิดที่ขุ่นมัว
- เข้าใจคน เข้าใจปัญหา และเข้าใจงาน และผลตกกระทบอันเกิดแต่ปัญหาของคนและงาน
- มักประทับใจสิ่งที่ยังไม่เคยรู้เห็นมาก่อน และอาจพบอะไรใหม่ ๆ ที่ปลุกความนึกคิด

- ถ้ามีอะไรที่ไม่แน่นอน มักเข้าใจ และไม่รู้สึกลัวเสีย
- เคยมีบ้างเหมือนกันว่าตัวเป็นรอง และยอมรับว่าตัวด้อยกว่า
- การทำงานให้สำเร็จ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความอดทนหรือเป็นไปตามขั้นตอนเสมอไป
- ยอมรับว่าคนที่เปิดเผยความรู้สึกและอารมณ์เป็นคนที่ปกติ
- ใคร ๆ มักจะมองว่า ก็แค่คิด แต่บางทีก็ไม่ได้เรื่อง
- บางครั้งถูกขู่ขู่ให้โกรธอย่างรุนแรง
- ไม่สนใจในข้อจำกัด หรือข้อบกพร่องของตัวเอง และไม่ลำบากใจที่จะเข้าหาผู้อื่น
- นึกพอใจความเจ้าเล่ห์ของคนบางคน และนึกภาวนาได้เขาไปก็ตลอดรอดฝั่ง
- เห็นว่าคนที่เอาจริงเอาจังกับเรื่องธรรมดา ๆ มีใจคนใจ
- รู้ว่าความยุ่งยากของคนส่วนมาก เกิดจากการที่เขาเคร่งเครียดเกินไปในการทำงาน
- ยอมรับนับถือคนที่ไม่มีความเชื่อมั่น ห้วนใจง่าย
- จับเจตนาที่ซ่อนเร้น และอ่านอารมณ์ผู้อื่นได้ไว
- เชื่อว่าไม่ว่าจะเป็นอะไรก็ตาม เราคิดทำได้ดีกว่าเดิมที่เคยเป็น
- มองเห็นเงื่อนไขต่าง ๆ แทบทุกสถานการณ์ และมีชีวิตอยู่ได้ด้วยความอดทนอดกลั้นที่คนมี
- แน่ใจว่าผู้อื่นมองความคิดของตนออก ไม่ช้าก็เร็ว
- คิดว่าการเข้ากลุ่ม มีค่าต่อทุกคน
- เป็นธรรมชาติของใจ ที่จะต้องมีการรวมและการแบ่งแยก
- ไม่รู้สึกว่าการแสดงความสับสนวุ่นวายของเมืองใหญ่ ๆ

3. มีแรงกระตุ้นหรือแรงขับเคลื่อนที่เกื้อหนุนเองตามธรรมชาติ พร้อมทั้งจะทำงาน เพื่อโอกาส

อันน้อยให้ และนั่นแหละที่พบก็คือ

- ในวัยเด็กก็มักจะมีความสุข
- ก่อนแต่งงานก็จะได้คิดถึงสิ่งต่าง ๆ รอบตัว แม้จะไม่ได้ลงมือทำ
- วัยรุ่นที่ตื่นเต้น ระทึกใจ

- ชอบแข่งขันกับตนเองมากกว่าแข่งขันกับคนอื่น
 - รู้ว่าตนเองมีความสามารถพิเศษบางอย่าง
 - ชอบปล่อยเวลาไปกับการใช้ความคิด
 - ขณะที่ทำงานอย่างหนึ่งอยู่ มีความคิดที่จะเริ่มงานชิ้นใหม่อยู่เสมอ
 - บางทีความคิดก็แว่นลืว จนแทบจะหลับมาใช้ไม่ได้
 - รู้สึกว่าความคิดครั้งแรก ๆ นำความคิดอื่น ๆ ตามมาได้อีก จนแทบไม่เหลือความคิดเก็บ
 - ชอบคิดทำโน่นทำนี่อยู่ตลอดเวลา และดึงความคิดเหล่านั้นไปไม่ไถ่ง่าย ๆ
 - บ่อยครั้งที่รู้สึกว่า รับรู้ได้ดีมาก เห็นได้ไว ใฝ่ฝันชัดเจน และรู้สึกได้ก็เกินธรรมดา
 - คิดได้ฉับไว และรอบรู้ความคิดมากกว่าขายความคิดไป
 - รู้ว่าตนเองเฉลียวฉลาด แต่ไม่ค่อยจะมีใครเข้าใจตัว
 - ความหยิ่งรู้ดี มักเกิดจากเรื่องธรรมดา ๆ
 - มีความคิดเห็นที่กระตุ้นให้คิดโครงการออก แต่คนอื่นคิดว่าโหลย
 - มีพลังกายและใจสูง และคิดว่ารู้จักตัวเองดีพอ เป็นเด็กคนเดียวที่ตัวเองเป็นบางครั้ง
 - มีอะไรบางอย่างที่เป็นแรงผลักดันภายใน ทำให้ใจอยากออก ไม่ว่าจะผิดหรือถูก เห็นว่าควรเอาใจใส่ความรู้ลึกบาง ไม่ควรปล่อยไปตามมีตามเกิด
 - ยอมรับว่าความรู้ลึกภายใน ว่าดีกว่าสิ่งที่เร้าใจภายนอก
 - รู้ว่ามีบางสิ่งที่น่าสนใจต่อชีวิตมากที่สุด แต่กลับเป็นถ้อยคำไม่ได้
 - (ฉายาไอการถูกจิ้งหะ)
4. ชอบพักของความคิดของตนเอง ทั้งในลักษณะที่คาดฝัน ชอบงานที่ย่างยากลำบากมีคนอื่น ทำหาความสามารถ โดยเฉพาะสิ่งแปลกและใหม่ที่ยังมีโครงสร้างไม่แน่นอน ดังนั้น พฤติกรรมที่ปรากฏก็คือ
- ไม่ชอบงานอดิเรกประเภทสะสมสิ่งของ
 - บางครั้งชอบทำอะไร ทั้ง ๆ ที่ยังไม่แน่ใจ และไม่เข้าใจ
 - เวลาแก้ปัญหาไม่ได้ทำไปตามขั้นตอน โดยเฉพาะปัญหาพิเศษ ๆ

- วิเคราะห์ และสังเคราะห์งาน ไกรวกรเร็ว
- ศึกษาสาระหรือข้อของข่าวสาร มีความสำคัญกว่าแหล่งข่าว
- สิ่งที่ไม่ไร ๆ ศึกษาไม่เพียงแค่นั้น แต่ตัวเองก็บอกว่ายังมีอะไรที่จับ น่าสนใจแฝงอยู่อีก

5. เป็นคนที่อารมณ์เย็น มองเห็นอะไรที่รอบรูปร่าง สามารถคิดและมองอะไรที่หลายแง่หลายมุม และจับประเด็น หรือรู้ใจผู้อื่นในแง่หนึ่ง ฉะนั้นเราจะพบว่าเขามีลักษณะดังต่อไปนี้ข้อ

- ตอนเป็นเด็ก ชอบเป็นคนตลก หรือร่าเริงอะไรตลก ๆ
- ชอบตั้งคำถาม และนึกว่าตัวเอง ที่ชอบไขว่คว้า
- ชอบเล่นคำ
- บางสิ่งก่อนเห็นว่าเป็นร้ายแรง กลับเห็นเป็นเรื่องธรรมดา หรือเห็นขัน
- มองเห็นรักเผลอว่า "โลกนี้ก็ละครโรงใหญ่"
- มีความสุขที่เห็นคนอื่นมีความสุข
- ชอบเล่นหรือฟัง มักมองเห็นช่องทางที่จะได้รับข้อคิดชวนขันลงไปท้าย
- สนใจความคิดของตัวตลก
- ชอบรายการตลก เบาสมอง ทุกประเภท
- ศึกษาคนที่สมบูรณ์แบบ การที่ตัวตลกประจำกลุ่ม
- ศึกษาคนที่ต้องช่างสังเกต เข้าใจโลกและชีวิต

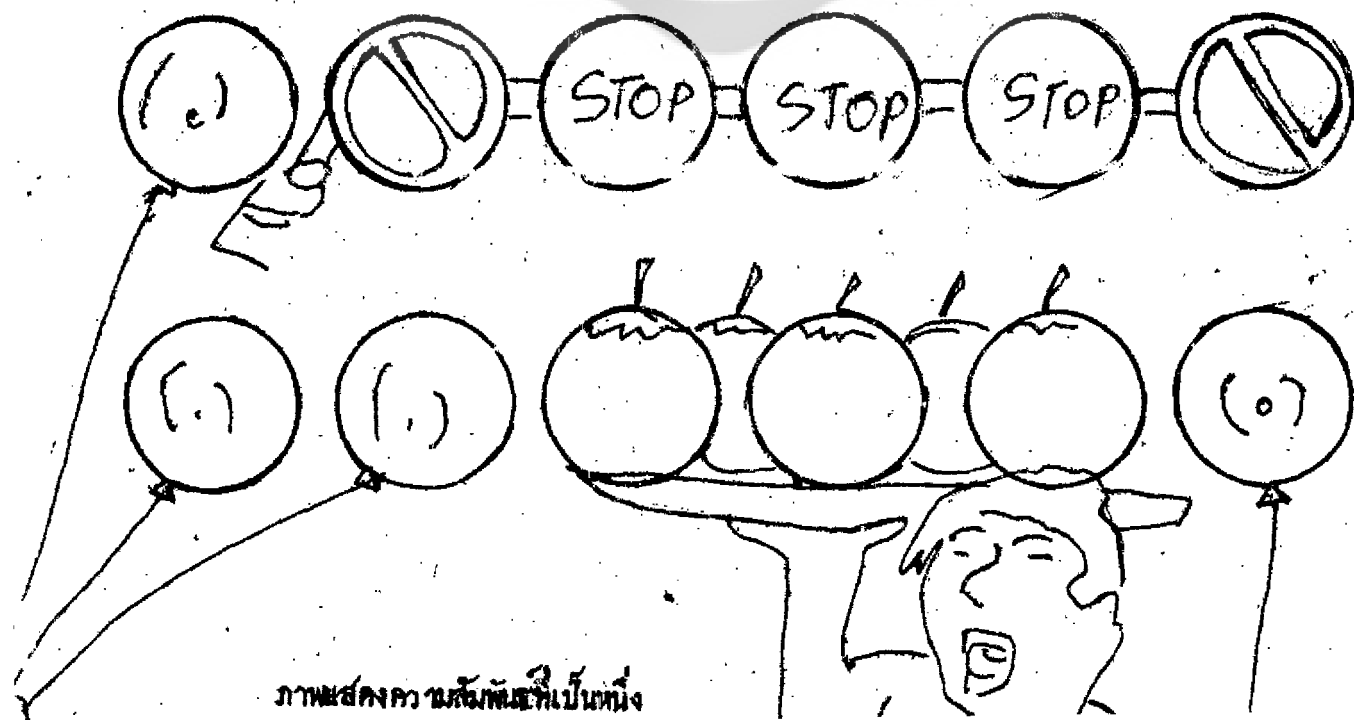
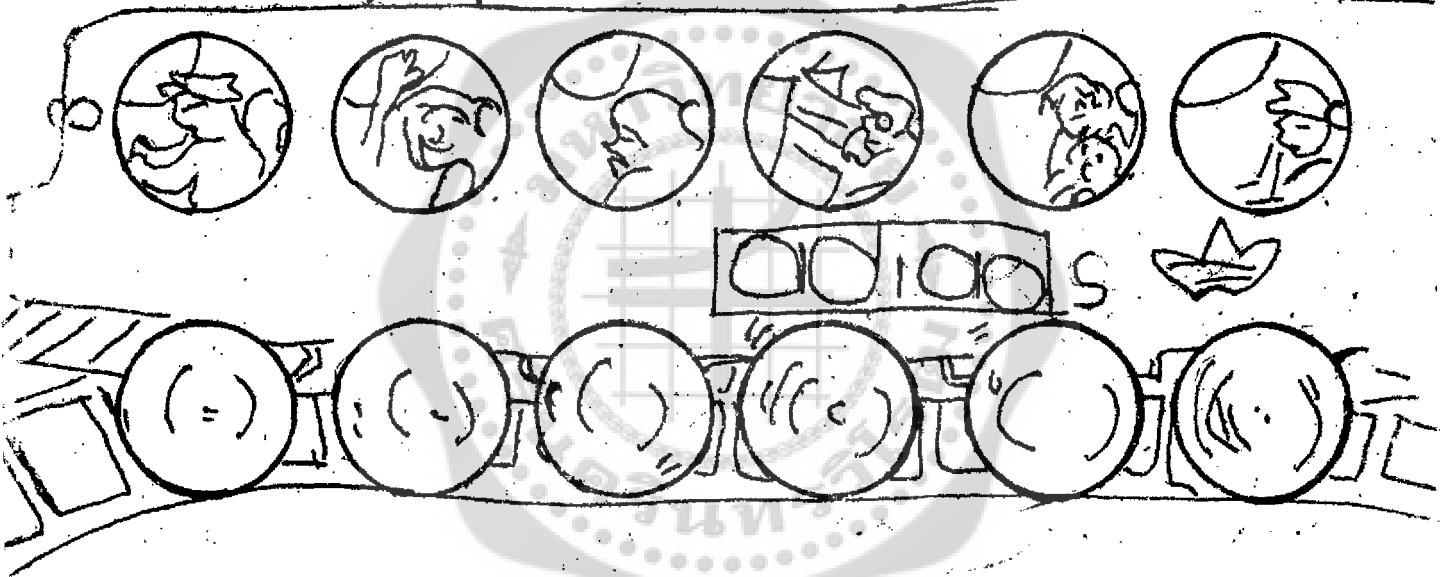
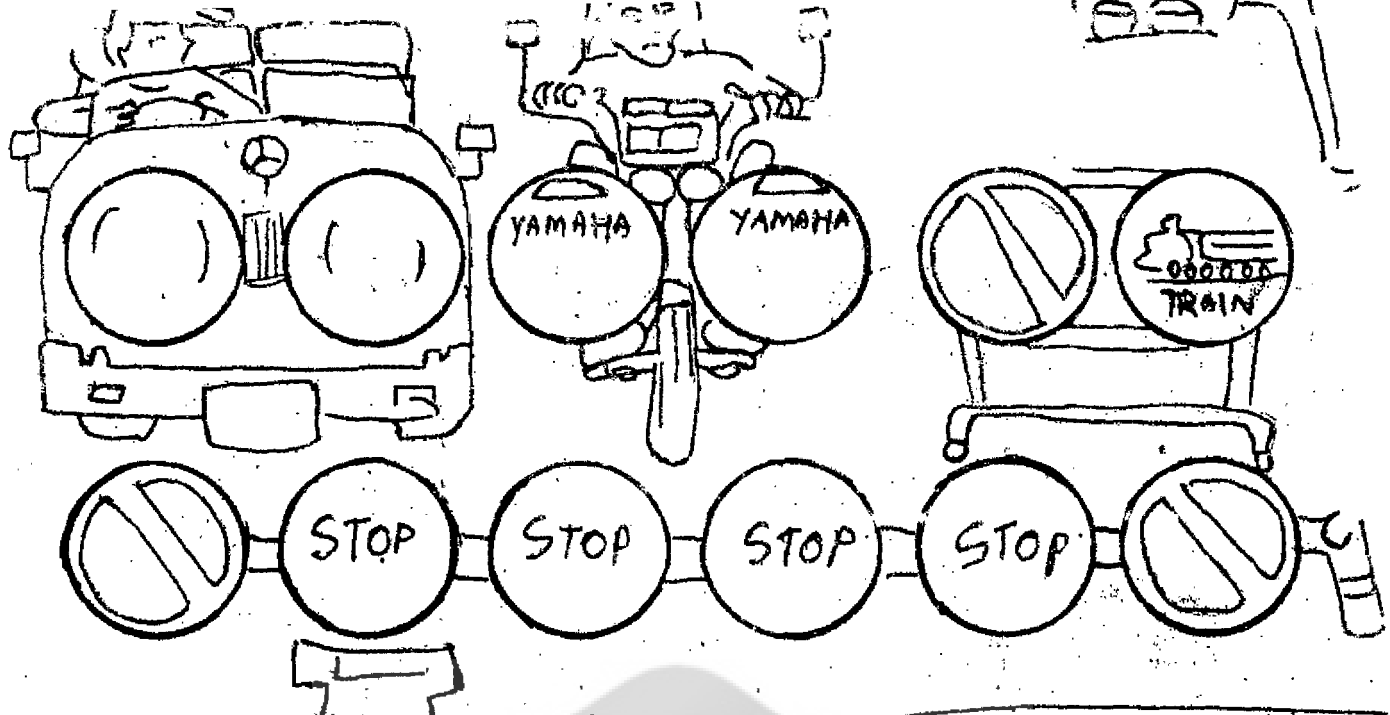
6. มีความขยันแรงกล้า สามารถทุ่มเทกำลังกายและกำลังใจ เพื่อทำให้โครงการหรือความกล้าสำเร็จลุล่วงไป สิ่งที่ได้เองเขาก็มีความสุข

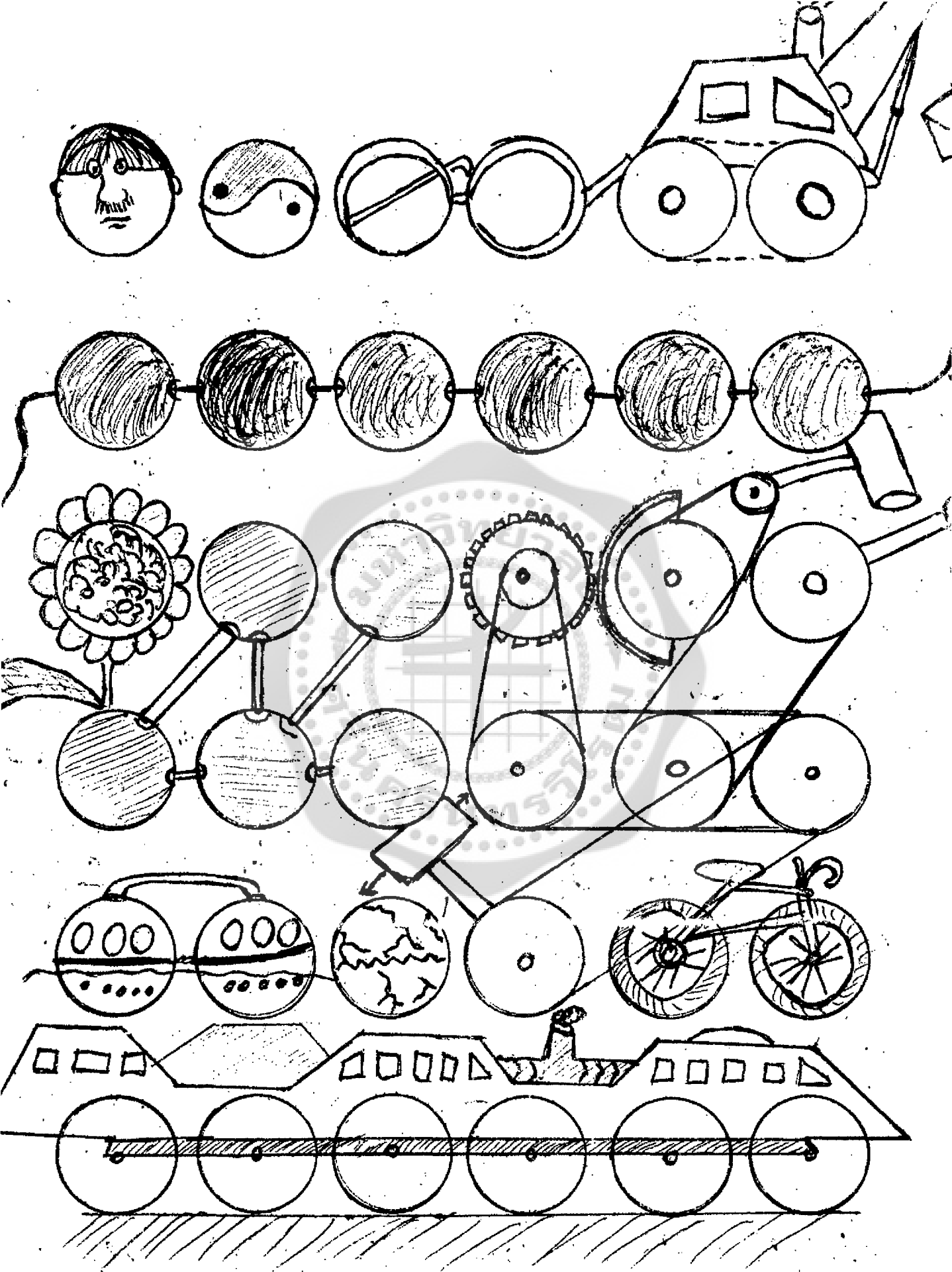
- เลือกอาชีพที่มั่นคง ตรงกับนิยาม
- มีใจจดจ่อสิ่งที่ตนเองสนใจ มากกว่าคนอื่น ๆ ไป
- มักมีอารมณ์ขันทำงาน
- มักสนุกสนาน ไม่เหน็ดเหนื่อย และร่างกาย เวลาพักผ่อนไม่แน่น ตอนงานกำลังเดิน
- ชอบเห็นคนเหนื่อย เพื่อให้ได้โครงการสำเร็จสมบูรณ์
- บางคราวต้องลำบาก เพราะความอยากรู้ อยากเห็น

- ไม่คอยดูว่าเราน่าสนใจนัก เวลาทำงาน
- คอยสร้างระมิดระวัง ดึงดูดเกมแม่แบบแผน และแรงศรัทธาในการทำงาน
- ชอบย้อนกลับไปดูงานที่ทำไปแล้ว
- สามารถผลักดันงานให้มีความสำเร็จโดยไม่ย่อท้ออุปสรรค หรือศัตรู คู่แข่ง
- เมื่อใดก็ตามมีอะไรแล้ว เป็นต้องทำจนสำเร็จ แม้ว่าจะงานนั้นจะทำให้ต้องยุ่งยากใจ สักปานใดก็ตาม
- มักใช้ความคิดที่เกิดขึ้นครั้งแรก มากกว่าจะรอคิดใหม่ให้ละเอียดถี่ถ้วน

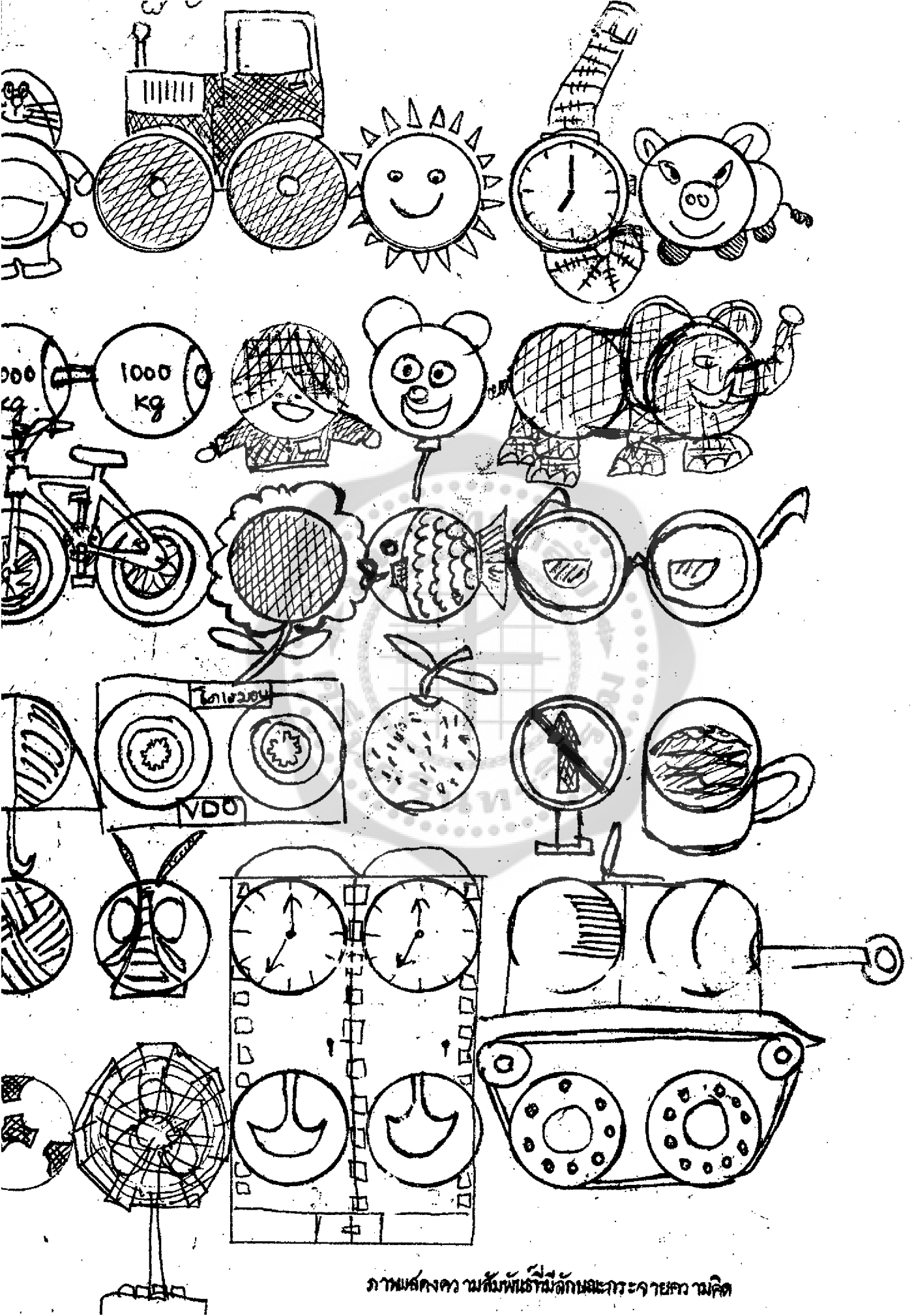
จะเห็นได้ว่าบุคลิกภาพและพฤติกรรมอาจจะบ่งชี้ได้พอประมาณว่าผู้ใดที่มีความคิดสร้างสรรค์มากนักเพียงไร ลักษณะบางประการของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์อาจจะไม่ค่อยจะบรรจบคลาญกัน แต่ก็ยังเป็นเอกลักษณ์ประจำตัวของแต่ละคน บ่อยครั้ง ถ้าหากเรามองดูอย่างผิวเผิน เราอาจจะเข้าใจเอาเองว่า ผู้ที่มีบุคลิกภาพเร้นลับเป็นคนแปลก หรือพิสดาร ซึ่งแท้ที่จริงแล้ว กลับเป็นบุคลิกที่ให้เกิดผลดีในการทำงานกันไว้มากมายเหลือ และกำลังความคิดอย่างมาก

ข้อที่รบกวนและสร้างสรรค์ในตัวบุคคลที่กล่าวถึงนี้ บางคำตอบอาจต้องการการระดมการพิจารณา ต้องการใช้เวลา เพราะเป็นเรื่องของผู้ใหญ่ หรือจะตอบทันทีก็ได้ก็ต้องทำขึ้นมาเป็นเวลานานแล้ว กระนั้นถ้าบุคลิกภาพและพฤติกรรมบางอย่างอาจจะมีปรากฏอยู่ในตัวเด็ก ซึ่งหากผู้ใหญ่ละเลยเสีย หรือไม่เข้าใจก็อาจจะเห็นเป็นของแปลก หรือเห็นว่าเด็กทำผิด ในทางกลับกัน ถ้าผู้ใหญ่หรือครูอาจารย์มีความเข้าใจในเรื่องนี้ อาจช่วยให้เด็กค้นพบตัวเอง มีความภาคภูมิใจที่จะคิด และฝึกใช้สมองตั้งแต่วัยเยาว์

ภาพแสดงความสัมพันธ์ที่กระจายความเค้นอย่างมีประสิทธิภาพ

และไม่ว่าประสงค์

ลักษณะความคึกคักปรากฏ

ภาคผนวก ง.

โครงการสัมมนาสัญจร เรื่อง สังวรความคิดเพื่อผลสัมฤทธิ์ทางภาษา

พฤษภาคมที่ 6 – ศุกร์ที่ 7 พฤษภาคม 2525

ณ หอประชุมเล็ก มทว. ประสานมิตร

หลักการและเหตุผล

การทำควมเข้าใจเรื่องภาษาโดยใจคำว่าเป็นสื่อ อาศัยคู่มือ อุปกรณ์ หนังสืออ้างอิง ตลอดจนวิธีการต่าง ๆ ประกอบเพื่อให้ผู้เรียนพอใจที่จะเรียนรู้ และเรียนรู้โดยล้นได้กระทำกันมานานแล้วหลายรูปแบบ และได้พัฒนาไปในแนวทางที่กว้างไกลอย่างกว้างขวาง แต่ละแบบต่างก็มีเกณฑ์ร่วมกันในอันที่จะเสนอเนื้อหาสาระสื่อสารให้ใคร่มา โดยตั้งเป้าหมาย วางกระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับบุคคลและกลุ่ม

คณะกรรมการโครงการพัฒนาการเรียนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา มีความเห็นว่า รูปแบบของการสอนอาจเปลี่ยนแปลงไปได้หลายอย่างไม่มีวันสิ้นสุด แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นควรอยู่ตลอดเวลาที่เนื้อหา และแนวทางการคิดอันเหมาะสม รวมทั้งความถูกต้อง คล่องแคล่วของการฝึกทักษะทั้ง 4 คือการฟัง พูด อ่าน เขียน อันครูผู้สอนจะต้องรับผิดชอบสร้างให้เกิดขึ้นในตัวเด็กนั่นเอง

เพื่อให้การเรียนการสอนได้ดำเนินไปในทิศทางที่ถูกต้อง คณะกรรมการจึงเห็นพ้องต้องกันว่า การจัดระเบียบแนวทางการคิดเกี่ยวกับเรื่องการสอนภาษาไทยเป็นสิ่งจำเป็นเบื้องต้นแรกที่ควรคำนึงถึง ฉะนั้นจึงพิจารณาถึงภาษาขอมูลจากหนังสือแบบเรียนที่กษัตริย์สัมพันธ์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เกี่ยวกับรายละเอียดทุกแห่งทุกมุม ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางให้ครูสอนได้มีโอกาสรู้ตัวล่วงหน้า และมั่นใจว่าจะนำผู้เรียนไปในทิศทางใด นอกจากนี้ยังได้ให้ความสำคัญแก่วิชาหลักภาษาไทยว่าเป็นหัวใจของการเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาไทยทุกแขนง และมีความสำคัญระดับชาติที่ครูไทย คนไทย และเยาวชนไทยไม่ควรให้ความสำคัญเป็นอันดับรอง ควรร่วมมือกันพัฒนาการสอนมาสู่ระดับแนวหน้าด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นมา ทัศนคติ และแนวความคิดของผู้ประพันธ์เรื่องที่ได้รับการคัดเลือกมาเป็นแบบเรียนในหนังสือที่กษัตริย์สัมพันธ์ รวมทั้งความประสงค์ของ

ผู้คัดเลือกเรื่องดังกล่าวเข้ามาเป็นบทเรียนควย

2. เพื่อประเหื่องปัญหามองผู้สอน ในฐานะที่เป็นผู้ประสทิ์ประสิทธิภาพ ให้มีพลังปัญญาความคิดอิสระเสรี และมีความภาคภูมิใจในวิชาที่สอน
3. เพื่อให้ครู อาจารย์ และผู้ที่กำลังฝึกเป็นครูสอนภาษาไทย ได้มีโอกาสสำราจปรับปรุงตนเองให้เล็กเปลี่ยนประเศการณ วิเคราะห์ปัญหา และช่วยกันค้นหาแนวทางความคิดในการสอนภาษาไทยที่จะนำไปสู่การ เรียนรู้ที่สมบูรณ์ และถูกต้องยิ่งขึ้น
4. เพื่อให้ผู้สอนได้พัฒนาขีดความสามารถของตนในด้านการวิเคราะห์บทเรียน เข้าใจเลือกหนังสือ เอกสาร และข้อมูลที่มีประโยชน์มาประกอบบทเรียนให้น่าสนใจยิ่งขึ้น
5. เพื่อให้ผู้สอนตระหนักว่าครู อาจารย์ที่สอนภาษาไทยมีบทบาทอันสำคัญยิ่งเพื่อกอบกู้และธำรงรักษา (พัฒนาการจอน) ภาษาไทยซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาติ

เป้าหมาย

สัมมนาครู อาจารย์ผู้สอนภาษา	60	คน
โรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ	30	คน
โรงเรียนสาธิต ทยวง ๆ	18	คน
นิสิตปริญญาโท	7	คน
วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จ	2	คน
คณะมนุษยศาสตร์ มศว บรรสานมิตร	1	คน
คณะศึกษาศาสตร์ มศว บรรสานมิตร	1	คน
คณะศึกษาศาสตร์ มศว ปทุมวัน	1	คน

หัวข้อที่จะสัมมนา

1. การบรรยาย อภิปราย และกอบมปัญหา	3	เรื่อง
และหนังสือ	2.30	ชม.
ชมรมเสนาหา ทาคีโตดี ทำชั่วโคชั่ว คนทนพระ	3	ชม.

ใช้ความสามัคคี

3 ชม.

โกกิดาโกซุง แห่งทองหลังลายฝน ของ ดร.โกกิดีร์ แยมบัคคา
กวีนิพนธ์ของอังกา กัลยาณพงศ์

2. สันนิบาตเรื่อง แนวทางสร้างความคิดในการ รณนภสาโณ

3. นิทรรศการเรื่อง "เรียนภาษาใดก็ต้องมีหลัก"

สถานที่ชุมนุม ห้องประชุมเล็ก หักหอประชุม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

กำหนดเวลา วันพฤหัสบดีที่ 6 - วันศุกร์ที่ 7 พฤษภาคม 2525

วิธีการชุมนุม บรรยาย อภิปราย ประชุมกลุ่มปฏิบัติการ รายงาน และการศึกษานอกสถานที่

รายชื่อคณะกรรมการที่ปรึกษาโครงการ ฯ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงเกียรติ ตรีภักดิ์

2. ศาสตราจารย์ ดร.อารี สันติ

3. ดร.สำเริง บุญเรืองรัตน์

รายชื่อคณะกรรมการดำเนินการ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชาติอุทัย ประสานกรรมการโครงการ

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมบัติ จำปาเงิน รองประธาน

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุมาโน รุ่งเรืองธรรม กรรมการ

4. อาจารย์เกษม งามระวีระ กรรมการ

5. อาจารย์วรรณ จิรวิทย์ กรรมการ

6. อาจารย์กรรณิการ์ พวงทอง กรรมการ

7. อาจารย์วิวัฒน์ บุรทัต กรรมการ

8. อาจารย์พิทักษ์ แจ่มใส เลขานุการ

9. อาจารย์จรินทร์ ชาติกานนท์ ผู้ช่วยเลขานุการ

รายชื่อโรงเรียนที่ส่งนักเรียนเข้ารับการสัมภาษณ์

1. โรงเรียนนครินทรนบุรี	16. โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคม
2. โรงเรียนราชคฤห์อุปถัมภ์ มศว บางแสน	17. โรงเรียนไชยดิษฐ์วิทยาคม
3. โรงเรียนวัดรามนวิชัย	18. โรงเรียนบูรพาพิทยาสรรพ์
4. โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย	19. โรงเรียนรัศมี
5. โรงเรียนศรีอยุธยา	20. โรงเรียนสาธิตบางเขน
6. โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย	21. โรงเรียนบระณสารวิทย์ประสาน
7. โรงเรียนนวมวิทย์	22. โรงเรียนมัธยมจาริตรีประสาน
8. โรงเรียนพัฒนบูรพาจารย์	23. โรงเรียนสาธิต มศว ปทุมวัน
9. โรงเรียนบดินทรเดชา	24. โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม
10. โรงเรียนเซนต์ยอแซฟ	25. วิทยาลัยราชภัฏบึงกาฬ
11. โรงเรียนทิวทอง	26. วิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
12. โรงเรียนสารคามวิทยาสันเขื่อน	27. คณะมนุษยศาสตร์ มศว บางเขน
13. โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ	28. คณะศึกษาศาสตร์ มศว ประสานมิตร
14. โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว	29. คณะศึกษาศาสตร์ มศว ปทุมวัน
15. โรงเรียนสตรีระนอง	

บรรณานุกรม

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ประวัติวัดสำคัญทางพระพุทธศาสนา ตอน 1

โรงพิมพ์ กรมการศาสนา 2524, 300 หน้า

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ หนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์

ประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น เล่ม 3 โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว 2523, 225 หน้า

กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

ทางหนังสือจำกัด จงเจริญการพิมพ์ 2520, 252 หน้า

ไกรฤทธิ บุญเกียรติ เรียบเรียง กรรณิการ อารุช อินทวิจิตร แปล เซอร์เบิร์ต แกสตัน

อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ คุณสวีย์ โอสธานุเคราะห์ 2524 . 59 หน้า

เขมมานันท์ ธีรวิทย์กับการเรียนรู้

สารศึกษการพิมพ์ 2521, 28 หน้า

เขียน รัตนสุวรรณ, พทท. วิชาภาษาไทย (ฉบับชุมนุมบัณฑิต)

โรงพิมพ์กรมการศาสนา 117 หน้า

จวน กุลเชฏโฐ, พระอาจารย์ ชั่วประวัติ ปฏิปทา และธรรมเทศนา

อนุสรณ์ในโอกาสเสด็จพระราชทานเพลิง หก. ป.สัมพันธ์พาณิชย์ 2524 . 424 หน้า

จำเนียร ชวงโชติ , นวลศิริ เปาโรหิตย์ , นิภา ทองไทย

ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มบุคคล โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2523 . 214 หน้า

ฉอาน อิศรศักดิ์

ปีกกำลังใจ โรงพิมพ์แพร่พิทยาอินเตอร์เนชั่นแนล 2521 . 157 หน้า

ชุมนุมวิชาการอักษรศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรองภาษาและวรรณกรรม ศรีเมืองการพิมพ์ 2516 . 343 หน้า

โชติ เพชรชื่น การศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่เรียนวิชาชีพต่างกัน

ปริญญาณพนธ์ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2514 . 87 หน้า

เชาวนา ยุทธสุริยพันธุ์ การศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในระดับ
ชั้นประถม และมัธยม ระหว่างโรงเรียนสาธิตและโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรปกติ
ปริญดาณิพนธ์ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2514 . 118 หน้า

โต , สมเด็จพระเทพาจารย์ โลกทิพย์

ฉบับเดือน ธันวาคม 2525, 138 หน้า

ท. เดียงพิบูลย์

ออกพรรษา 2519, 76 หน้า

ชนมวิฑูตโก ภิกขุ

นิโรธ เกษรศิริ , เจ้าคุณมรรคานันทมุนี , สำนักพิมพ์ธรรมสาร

ฉบับที่ 7 ปีที่ 1 เดือนพฤศจิกายน 2525 . 130 หน้า

บริษัทสำนักพิมพ์ดวงกมล จำกัด คุณเป็นคนมีความคิดสร้างสรรค์มากแค่ไหนกันหนอ

โลกหนังสือ ถอดความเรียบเรียงจาก Writer Digest ฉบับเดือนกุมภาพันธ์ 1981

โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์ 1 ตุลาคม 2524 . 76 หน้า

บัว ฉวนสัมพันธ์โน , พระบาท

ธรรมบรรณาการ กัญญกตเวทีกา 2524 . 251 หน้า

บุญชัย ใจเย็น ชีวิตหาพระเจ้าฉบับบุญชัย โรจนเสถียร

สำนักพิมพ์นิวแม็กกาซีน พฤศจิกายน 2524 . 158 หน้า

บุญชัย ใจเย็น นักบริหารเงินล้าน

สำนักพิมพ์นิวแม็กกาซีน 2525 . 165 หน้า

บุญชัย ใจเย็น นักบริหารเงินล้าน

สำนักพิมพ์นิวแม็กกาซีน 2525 . 165 หน้า

เบญจวรรณ สุนทรากุล การวิเคราะห์แบบเรียนไทย

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2518 . 153 หน้า

ประชา ปสนุนมโม, พระ (แปล) เลียนวารค์ เอ มุลเลน เขียน กวีสารแห่งการดำเนินชีวิต

ตามหลักจิตวิทยาชาวพุทธ โรงพิมพ์แสงรุ่งการพิมพ์ 2523, 279 หน้า

ประชัน วลธิโก หลักการเขียนข่าว โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2523, 335 หน้า

ประมวล คิคินสัน จิตวิทยา จิตวิทยาเบื้องต้น บริษัทสำนักพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิชจำกัด
2524, 294 หน้า

ประสิทธิ์ บัวศรี การแก้ไขเปรียบเทียบความวิตกกังวล ความเกรงใจ และความคิดสร้างสรรค์
ของนักเรียนไทยในต่างจังหวัด นักเรียนไทยในกรุงเทพ และนักเรียนนานาชาติ ชั้น ม.3

ปริชญานพนธ์ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2514, 143 หน้า

ปัญญานันท์ ภิฑู ทางสายกลาง ทางหุ่นส่วนจำกัดกัฬพร 2506, 216

เปื้อง กุฑ การสอนแบบเบญจธรรมา เอกสารประกอบคำบรรยาย 2525, 7 หน้า

เปลื้อง ณ นคร วิชาการประพันธ์ และหนังสือพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช 2514, 356 หน้า

แผ่น อาจาโร (พระ) ขรรค์คำสอน โรงพิมพ์อรอนงค์ 2526, 54 หน้า

พนิศา ขอบวณิชชา นิตยสารธรรมสมาธิ โลกทิพย์ ฉบับที่ 8 ปีที่ 1 เดือนธันวาคม 2525 : 4 - 5

ศรีสยามการพิมพ์ 2525, 138

พเยาว์ ทักนิม การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

โดยใช้แบบฝึกการเขียนอย่างสร้างสรรค์ที่นักเรียนเขียนได้อย่างอิสระกับครูเป็นผู้กำหนด

เนื้อเรื่อง ปริชญานพนธ์ มทว ประสานมิตร 2523, 209 หน้า

พิจิตรจิราภา เทวกุล มจ.หญิง บทละครเพลง และภาพยนตร์ คติธรรม ห้างหุ้นส่วนจำกัด

ก.ส. 2524, 85 หน้า

พูนศักดิ์ ศักดานุวัฒน์ วิถีใจความจิต พระนครพิทยาการ 2509, 136 หน้า

พูนศักดิ์ ศักดานุวัฒน์ สมรรถภาพแห่งความคิด เสริมวิทยบรรณาการ 2500, 508 หน้า

ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จิตวิทยาทั่วไป โรงพิมพ์โรงเรียน

สตรีเนติศึกษา 2524, 412 หน้า

รสา สุกุมารพันธุ์ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติวิทยาศาสตร์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และ

ความคิดสร้างสรรค์ ปริชญานพนธ์ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2516, 114 หน้า

วชิรญาณวงศ์, สมเด็จพระสังฆราชเจ้ากรมหลวง ชรรมานุภมร โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย

2515, 509 หน้า

วรธัมม ฝนประปราย การพิมพ์พระนคร 2522, 260 หน้า

วรมณี, พระราช พุทธธรรม บริษัทโอ เอส เพนติ้งเฮาส์ 2525, 940 หน้า

วัฒนา พุทธางกูรานนท์, ผศ. การประชาสัมพันธ์เบื้องต้น โรงพิมพ์สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย

2524, 535 หน้า

วัฒนา พุทธางกูรานนท์, ผศ. สื่อสารมวลชนกับสังคม ห้างหุ้นส่วนจำกัด วิคตอรีการพิมพ์ 2524, 92 หน้า

วารุณี อมรทัต พ.บ. แบล Lyle Tussing จิตวิทยาเพื่อชีวิตที่ดี (Psychology for Better Living) สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ 2521, 728 หน้า

วิจิตพณี เจริญขวัญ การทดสอบทางจิตวิทยา (Fc.303) โดยวิจิตพณี เจริญขวัญ

จำเนียร ชวงโชติ และ จิตรา วรวานิช กรุงเทพฯ โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

2522, 280 หน้า

วิจิตร วาฑการ กำลังความคิด สำนักพิมพ์เสริมวิทยบรรณาการ 2521, 504 หน้า

วิจิตรวาทการ หลวง มั่นสมอง สำนักพิมพ์เสริมวิทยบรรณาการ 2520, 310 หน้า

วิจิตรวาทการ พลตรีหลวง วิชชาแปดประการ สำนักพิมพ์บรรณาการ 2514, 215 หน้า

วิจิตรวาทการ หลวง วิถีทำงานและสร้างอนาคต โรงพิมพ์นิยมวิทยา 2453, 376 หน้า

วิชัย วงษ์ใหญ่ คร. พัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่ โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม 2523, 220 หน้า

วินิจ เกตุมา การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่กับความคิดสร้างสรรค์

ความเป็นผู้นำและความวิตกกังวลของนักเรียน มศ.3 ในจังหวัดสุโขทัย ปรินิพนธ์

วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2515, 106 หน้า

วิรัช อัมพหุ เพิ่มสมอง-ภาสนาวิทยากาศศรัทธารายะ โรงพิมพ์ประเสริฐศิริ 2510, 25 หน้า

วณิชัย จานง อ่างจาก โสภณ ภูแก้วฉ้วน สัมมนาเทคนิคการสร้างความสำเร็จในการทำงาน

เป็นทีม เอกสารประกอบการบรรยาย 2525, 71 หน้า

ศักดิ์ศรี เข้มนักดา สมเด็จพระสยามบรมราชกุมารี อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ

นายทิพ พักเจียม ห้างหุ้นส่วนจำกัด จงเจริญการพิมพ์ 2524, 174 หน้า

ศิริพันธ์ จันทศิริ บทบาทของการสอนแบบสืบสวนสอบสวน ปริทัศน์พิมพ์ ประสาณมิตร 2516,
119 หน้า

สมคิด บุญเรือง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์ แรงจูงใจได้สัมผัส
ความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้น มศ.3 ในจังหวัดชลบุรี ปริทัศน์พิมพ์
มทว ประสาณมิตร 2516, 64 หน้า

สมพงษ์ รุจิวรรณ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติทางวิทยาศาสตร์ ความคิดสร้างสรรค์
พฤติกรรมด้านความเป็นผู้นำ ความตั้งใจเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์
ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปริทัศน์พิมพ์ ประสาณมิตร 2516, 83 หน้า

สนา พรพันธุ์กุล จิตวิทยาทั่วไป โรงพิมพ์แสงรุ่งการพิมพ์ 2522, 357 หน้า

สุเทพ บุตรภักหา การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติวิชาคณิตศาสตร์ ความคิดสร้างสรรค์
การยอมรับตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7
และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปริทัศน์พิมพ์ มทว ประสาณมิตร 2517, 83 หน้า

เสริญพงษ์ ปุณณวัฒน์, พระมหา อาสนมัยนี้โลกมันเอียง ปาจารย์สาร 2515, 272 หน้า

สวัสดิ์ คันทสุทธิ ความสำเร็จ พระนคร 2493, 276 หน้า

สุชา จันทน์เอม จิตวิทยาทั่วไป บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชจำกัด 2522, 232 หน้า

สุชา จันทน์เอม สุรางค์ จันทน์เอม จิตวิทยาเพื่อความสุขในการดำรงชีวิต บริษัทโรงพิมพ์
ไทยวัฒนาพานิชจำกัด 2520, 130 หน้า

สุชีพ บุญญาภาพ พระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชน มหามกุฏราชวิทยาลัย 2524, 820 หน้า

อาจินต์ บุญพรรค์ ฟ้ามืองทอง สำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น ธันวาคม 2520, 160 หน้า

อาษา ขอจิตต์เมตต์ แปลจากเรื่อง Think and grow Rich by Napoleon Hill
คิดแล้วรวย ห้างหุ้นส่วนจำกัดทิพย์อักษร 2525, 475 หน้า

อาษา ขอจิตต์เมตต์ คิดแล้วสำเร็จ โรงพิมพ์อักษรเพชรเกษม 2524, 718 หน้า

อรุณประภา หัศภักย์ การสื่อสารมวลชนเบื้องต้น หอรัตนชัยการพิมพ์ 2524, 113 หน้า